

Demarcsek Zsuzsa

INTEGRÁLT NEVELÉSI-OKTATÁSI PROGRAM AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS NÉPTÁNC TANSZAKÁN

EFOP 3.2.6-16-2016-00001 A tanulók
képesség-kibontakoztatásának
elősegítése a köznevelési
intézményekben
Magyar Táncművészeti Egyetem

Demarcsek Zsuzsa

**INTEGRÁLT NEVELÉSI-OKTATÁSI PROGRAM AZ ALAPFOKÚ
MŰVÉSZETOKTATÁS NÉPTÁNC TANSZAKÁN**

Demarcsek Zsuzsa

**INTEGRÁLT NEVELÉSI-OKTATÁSI PROGRAM AZ ALAPFOKÚ
MŰVÉSZETOKTATÁS NÉPTÁNC TANSZAKÁN**

EFOP 3.2.6-16-2016-00001- A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben

Magyar Táncművészeti Egyetem

2019

Szerző-szerkesztő: **Demarcsek Zsuzsa**

Jóváhagyta: **Dr. Fodor Márta szakmai vezető**

Nyelvi lektor: **Almássy Balázs**

Az évfolyamok tematikus tervét és módszertani példatárát készítették

Előképző első és második évfolyam: **Demarcsek Zsuzsa**

Alapfok első és második évfolyam: **Lévai Péter**

Alapfok harmadik és negyedik évfolyam: **Dr. Kovács Henrik**

Alapfok ötödik és hatodik évfolyam: **Szilágyi Zsolt**

A pilotprogramot megvalósító partneriskolák:

- Adonyi Szent István Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (A továbbiakban, AMI), Adony
- Alba Regia AMI, Székesfehérvár
- Almafa AMI, Eperjeske-Nyíregyháza
- Bocskai István Általános Iskola és AMI, Hajdúböszörmény
- Bokréta AMI, Sátoraljaújhely
- Bőcsi Általános Iskola, Szakközépiskola és AMI
- Dr. Barsi Ernő AMI, Debrecen
- Együd Árpád AMI, Kaposvár
- Élő Forrás AMI, Kiscsősz
- Farkas Ferenc AMI, Sáropatak
- Farkas Ferenc és Arany metszés AMI, Nagykanizsa
- Hajdútánc AMI, Debrecen
- Harmónia AMI, Kisköre
- Hétprobás Néptánciskola, AMI, Békéscsaba
- Karakter AMI, Tiszaújváros
- Kállai Ferenc AMI, Gyomaendrőd
- Kodály Zoltán Általános Iskola, Gimnázium és AMI, Kecskemét

- Korda Vince AMI, Túrkeve
- Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola és AMI, Szolnok
- Mikrokozmosz AMI, Kaposvár
- Tánc-lánc AMI, Pápa
- Sárospataki AMI, Sárospatak
- Szandaszőlősi Általános Iskola és AMI, Szandaszőlős
- Szinvavölgyi AMI, Miskolc
- Táncsics Mihály Gimnázium, Általános Iskola és AMI, Siklós
- Valcer AMI, Nyíracsad
- Világ –Virága AMI, Görbeháza
- Violin AMI, Dunaújváros

A pilot megvalósítását koordináló **bázisintézmény: Nyíregyházi Művészeti Szakgimnázium**, Bázisintézményi koordinátor: **Szilágyi Zsolt**, gyakorlati oktatásvezető, mesterpedagógus, képzésvezető.

A pilot megvalósítását segítő szakmai mentorok:

E/1-2 évfolyam: **Südi Tamásné, Tóth Tibor, Bathó Rita, Papp Judit**

A/1-2 évfolyam: **Kócza Attila, Lévai Anita, Kiszely Erika**

A/3-4. évfolyam: **Kecskés Miklósné, Farkas Attila, Stonawskiné Busi Ildikó**

A/5-6. évfolyam: **Csitéi Gábor, Mikulics Ádám, Bíróné Marsi Andrea**

A módszertani példatárhoz DVD készült: a szakmai megvalósításban közreműködtek a Nyíregyházi Művészeti Szakgimnázium Táncművészeti Tagozatának növendékei, és mesterük, **Mikulics Ádám**

Fotó: **Gazdag Tibor**

A fényképen a Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola tanulói láthatók. A kép megjelenéséhez a szülők írásban hozzájárultak.

Szerzői jog © Demarcsek Zsuzsa

Szerzői jog © Magyar Táncművészeti Egyetem

TARTALOM

1. BEVEZETŐ	13
1.1. AZ INOP PÁLYÁZATI ÉS JOGSZABÁLYI HÁTTERE	13
1.2. INTEGRÁLT HELYI TANTERV (Helyi tanterv minta).....	15
1.3. AZ INOP HELYE ÉS SZEREPE AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÉPZÉSI RENDSZERÉBEN	16
1.3.1. Tanulói célcsoportok.....	16
1.3.2. A pedagógustól elvárt felkészültség	17
1.3.3. A programot alkalmazó iskolával szembeni elvárások	17
1.4. HELYZETFELTÁRÁS. A TÁNCMŰVÉSZETI ÁGON MEGVALÓSULT ÉS AZ INNOVÁCIÓ ELŐKÉSZÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ SZAKMAI FEJLESZTÉSEK, EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA.....	18
1.4.1. Az első tanterv-1998.....	19
1.4.2. Tantervmódosítás - 2004.....	19
1.4.3. Minősítő eljárás 2007-2012.....	19
1.4.4. Kompetencia alapú tanterv-2011.....	20
1.4.5. Nézőpontváltás a táncoktatásban-2013	21
1.4.6. Ekvivalencia tanulmány - 2013	21
1.4.7. Jogszabályi környezet.....	22
1.4.8. A művészetoktatásban résztvevő tanulók létszámadatai.....	24
1.4.9. A helyzetelemzés összegzése, a rendszerfejlesztés indokoltsága	26
2. PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓ	28
2.1. A RENDSZERFEJLESZTÉS ELVEI.....	28
2.1.1. A rendszerfejlesztés szempontrendszere	28
2.1.2. A pedagógiai alapelvek meghatározása	29
2.1.3. Az INOP stratégiai céljai	31
2.1.4. Az életkori sajátosságok programba emelése.....	36
2.1.5. Programunk képességfejlesztési rendszere	37
2.1.5.1. Kulcskompetencia-fejlesztés, kompetenciafejlesztő szemlélet.....	37
2.1.5.2. A személyiséget alkotó alapképességek és speciális képességek rendszere	37
2.1.6. Műértés, művészi megformálás, hatáskeltés.....	40
2.2. SZAKTUDOMÁNYOS ALAPELVEK.....	41
2.2.1. A táncos mozgás alaptényezői, a mozdulat vizsgálatának szempontjai.....	42
2.2.2. A néptánc elemzése	47
2.2.3. Történeti stílus, dialektus, tájegység, néptánc típus	49

2.2.4. Alapmotívumok a néptáncban	50
3. TANULÁSI-TANÍTÁSI PROGRAM	51
3.1. A TEMATIKUS TERVEK CÉLRENDSZERE	51
3.1.1. Elvárt eredmények.....	52
3.3. A TANULÁSI-TANÍTÁSI EGYSÉG TARTALMA.....	53
3.3.1. A tananyag elrendezése.....	53
3.3.2. Tananyagelemzés - komplex és integrált tantárgy	53
3.3.3. A néptánc tantárgy tananyagtartalmának, szerkezeti elrendezésének elvei, gyakorlata	54
3.3.3.1. Az állandó tananyagtartalmak ismertetése, eredményközpontú elemzése.....	55
3.3.3.2. A néptánc tanítás folyamatába beépülő integrált tananyagtartalom ismertetése, eredményközpontú elemzése.....	59
3.4. A TÁNCÓRA SZERKEZETI JELLEMZŐI, AZ ÓRATERVEZÉS ÉS A TANANYAGSTRUKTÚRA ÖSSZEFÜGGÉSEI	62
3.4.1. A táncóra felépítése	62
3.4.2. Óraterv-órávázlat.....	62
4. A TANÍTÁSI-TANULÁSI EGYSÉGEK LEÍRÁSA, A TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAMOT ALKOTÓ ELEMELK RÉSZLETES KIFEJTÉSE	63
4.1. A NÉPI JÁTÉK ÉS A NÉPTÁNC TANTÁRGY TANÍTÁSÁNAK CÉLJA.....	63
4.2. A TANANYAG KIVÁLASZTÁSA ÉS STRUKTÚRÁBA RENDEZÉSE.....	64
4.2.1. Népi játék-komplex tárgy: E/1 évfolyam.....	64
4.2.2. Népi játék-komplex tárgy: E/2 évfolyam.....	65
4.2.3. Követelmények az előképző évfolyamainak elvégzése után	67
4.2.4. Néptánc-komplex tárgy: A/ 1 évfolyam	68
4.2.5. Néptánc-komplex tárgy: A/2 évfolyam	70
4.2.6. Követelmények az alapfok első és második évfolyamának elvégzése után	71
4.2.7. Néptánc-komplex tárgy: A/ 3 évfolyam	72
4.2.8. Néptánc-komplex tárgy: A/4 évfolyam	73
4.2.9. Követelmények az alapfok harmadik és negyedik évfolyamának elvégzése után	75
4.2.10. Néptánc-komplex tárgy: A/5 évfolyam.....	76
4.2.11. Néptánc-komplex tárgy: A/ 6 évfolyam.....	78
4.2.12. Követelmények az alapfok ötödik és hatodik évfolyam elvégzése után	80
4.3. A TEMATIKUS TERVEZÉS.....	82
4.3.1. Bevezető az előképző első (E/1) évfolyam tematikus tervéhez-Demarcsek Zsuzsa.....	82
4.3.1.1. Tananyagelemzés	83
4.3.2. Az előképző első évfolyam (E/1) - tematikus terve-Demarcsek Zsuzsa.....	86

4.3.2.1. I. Tematikai egység	88
4.3.2.2. II. Tematikai egység.....	91
4.3.2.3. III. Tematikai egység.....	95
4.3.2.4. IV. Tematikai egység	99
4.3.2.5. V. Tematikai egység.....	102
4.3.2.6. VI. Tematikai egység	105
4.3.3. Bevezető az előképző második évfolyam (E/2) - tematikus tervéhez-Demarcsek Zsuzsa	108
A megvalósítás módszertani háttere.....	110
Projektbemutató, projektzárás	110
4.3.3.1. Tananyagelemzés	111
4.3.4. Az előképző második évfolyam tematikus terve-Demarcsek Zsuzsa	111
4.3.4.1. I. Tematikai egység	114
4.3.4.2. II. Tematikai egység.....	116
4.3.4.3. III. Tematikai egység.....	121
4.3.4.4. IV. Tematikai egység	125
4.3.5. Bevezető az alapfok első és második (A/1-A/2) évfolyam tematikus tervéhez- Lévai Péter	131
4.3.6. Az alapfok első évfolyam(A/1) tematikus terve- Lévai Péter	131
4.3.6.1. I. Tematikai egység	134
4.3.6.2. II. Tematikai egység.....	136
4.3.6.3. III. Tematikai egység.....	139
4.3.6.4. IV. Tematikai egység	141
4.3.6.5. V. Tematikai egység.....	145
4.3.6.6. VI. Tematikai egység	148
4.3.7. Alapfok második évfolyam (A/2) - tematikus terve-Lévai Péter	152
4.3.7.1. I. Tematikai egység	154
4.3.7.2. II. Tematikai egység.....	156
4.3.7.3. III. Tematikai egység.....	159
4.3.7.4. IV. Tematikai egység	163
4.3.8. Bevezető az alapfok harmadik és negyedik (A/3- A/4) évfolyam - tematikus tervéhez - Kovács Henrik	166
4.3.9. Az Alapfok harmadik évfolyam (A/3) tematikus terve-Kovács Henrik	167
4.3.9.1. I. Tematikai egység	169
4.3.9.2. II. Tematikai egység.....	173

4.3.9.3. III. Tematikai egység.....	177
4.3.10. Alapfok negyedik évfolyam (A/4) - tematikus terve (Dr. Kovács Henrik).....	180
4.3.10.1 I. Tematikai egység	181
4.3.10.2. II. Tematikai egység.....	186
4.3.10.3. III. Tematikai egység.....	190
4.3.11. Bevezető az alapfok ötödik és hatodik évfolyam (A/5- A/6) - tematikus tervéhez-Szilágyi Zsolt	194
4.3.12. Az alapfok ötödik évfolyam (A/5) - tematikus terve-Szilágyi Zsolt	194
4.3.12.1. I. Tematikai egység	197
4.3.12.2. II. Tematikai egység.....	199
4.3.12.3. III. Tematikai egység.....	204
4.3.12.4. IV. Tematikai egység	208
4.3.12.5. V. Tematikai egység.....	213
4.3.13. Alapfok hatodik évfolyam (A/6) - tematikus terve -Szilágyi Zsolt.....	217
4.3.13.1 I. Tematikai egység	219
4.3.13.2. II. Tematikai egység.....	222
4.3.13.3. III. Tematikai egység.....	228
4.3.13.4. IV. Tematikai egység	233
4.4. A TEMATIKUS TERVEK FELHASZNÁLÁSI TERÜLETE, IDŐKERETE.....	236
4.4.1. Ajánlott felhasználási mód	236
4.5. A TANANYAG FELDOLGOZÁSÁNAK MÓDSZERTANI ELVEI, MÓDSZEREI	237
4.5.1. Az alkalmazott módszerek kiválasztásának elvei.....	237
4.5.2. A néptánc tanítás szakspecifikus módszerei	237
4.4.2.1 A felfedező tanulást segítő módszerek.....	238
4.4.2.2. A színpadi koreográfia	240
4.4.2.3. A képességfejlesztés módszerei	241
4.5.3. Egyéb alkalmazott módszerek.....	242
4.4.3.1. Drámajáték	242
4.4.3.2. Kooperatív technikák	243
4.4.3.2. Tehetségfejlesztő módszerek.....	243
4.6. A NÉPTÁNCOKTATÁS MUNKAFORMÁI	245
5. A TERVEZETT TEVÉKENYSÉGEK MEGVALÓSÍTÁSÁT, A KITŰZÖTT CÉLOK ELÉRÉSÉT TÁMOGATÓ ESZKÖZÖK, INFORMÁCIÓ- ÉS FELADATHORDOZÓK ..	246
5.1. DIGITÁLIS NÉPTÁNC-OSKOLA.....	246
5.2. NÉPTÁNC-TUDÁSTÁR	247

5.3. MÓDSZERTANI PÉLDATÁR.....	247
5.3.1. Módszertani példatár az előképző első évfolyam tematikus tervéhez - Demarcsek Zsuzsa	250
5.3.2. Módszertani példatár az előképző második évfolyam tematikus tervéhez - Demarcsek Zsuzsa	291
5.3.3. Módszertani példatár az alapfok első évfolyam tematikus tervéhez – Lévai Péter.....	305
5.3.4. Módszertani példatár az alapfok második évfolyam tematikus tervéhez – Lévai Péter	322
5.3.5. Módszertani példatár az alapfok harmadik évfolyam tematikus tervéhez – Kovács Henrik	329
5.3.6. Módszertani példatár az alapfok negyedik évfolyam tematikus tervéhez – Kovács Henrik	349
5.3.7. Módszertani példatár az alapfok ötödik évfolyam tematikus tervéhez – Szilágyi Zsolt.....	361
5.3.8. Módszertani példatár az alapfok hatodik évfolyam tematikus tervéhez – Szilágyi Zsolt	395
6. AZ ÉRTÉKELÉS MÓDJA ÉS ESZKÖZEI.....	408
6.1. AZ ÉRTÉKELÉS TÍPUSAI.....	408
6.1.1. Diagnosztikai (helyzetfelmérő) értékelés	408
6.1.2. Formatív (fejlesztő) értékelés	409
6.1.3. Szummatív (összegző, minősítő) értékelés.....	410
6.2. A PROGRAMBAN KIFEJLESZTETT ÉRTÉKELÉSI ESZKÖZÖK.....	410
6.2.1. A képességmérés szempontjai.....	410
6.2.2. A tanuló attitűdjére, társas kapcsolataira vonatkozó megfigyelési szempontok	411
7. A PEDAGÓGUSOK FELKÉSZÍTÉSI PROGRAMJAI.....	412
8. SZAKMAI HÁTTÉRTÁMOGATÁS	413
8.1. A HÁTTÉRTÁMOGATÁS FELADATAI	414
8.1.1. A partneriskola fenntartójának és vezetőjének tájékoztatása	414
8.1.2. Az intézményi dokumentumok módosítása	415
8.2. A BÁZISINTÉZMÉNY-KOORDINÁTOR FELADATAI	415
8.2.1. A megvalósítással kapcsolatos feladatok	415
8.2.2. A szakmai fejlesztés megvalósításával kapcsolatos feladatok	415
8.3. A MENTORÁLÁS	416
8.3.1. A mentorok feladata	416
8.3.2. A mentorokkal szembeni elvárások	416
8.3.3. A mentorok feltöltendő dokumentumai	417
8.4. A PILOTBAN RÉSZTVEVŐ SZAKMAI MEGVALÓSÍTÓK FELADATAI.....	417

8.4.1. A szakmai megvalósító pedagógus feladata	417
8.4.2. A szakmai megvalósítók a következő dokumentumokat töltik fel a <i>google drive</i> felületre	418
8.5. A PILOT PROGRAM	418
8.5.1. Pedagógiai rendszer kipróbálása, tesztelése	418
8.5.2. Az INOP-programban kifejlesztett szakmai anyagok alkalmazásának és minőségbiztosításának feltételei	421
8.6.2.1. <i>Minőségbiztosítás</i>	421
8.6.2.3. Az elégedettség mérése	422
8.6.2.4. Panaszkezelési rend	422
8.7. A RENDSZERFEJLESZTÉS ÉRTÉKELÉSÉNEK ELŐÍRT FORMÁI.....	423
8.7.1. Az értékelés területei.....	423
8.7.2. Az értékelés módszere	423
MELLÉKLETEK	424
1.sz. melléklet	424
<i>Tanulmány: Az alapfokú művészeti iskola és a művészeti szakközépiskolák közötti kapcsolatrendszeréről és megfeleltethetőségről (Szűcs Tibor szerk.)</i>	<i>424</i>
2.sz. melléklet	426
A hivatásszemélyiség fogalmának tényezői (reflektivitás, adaptivitás, rendszerszemlélet) - Demarcsek Zsuzsa	426
3.sz. melléklet	427
Az alapképességek rendszere	427
4.sz. melléklet	428
Életkori sajátosságok, jellemzők Vajda Zsuzsanna (2006) pszichológus iránymutatásai alapján- Demarcsek Zsuzsa	428
5.sz. melléklet	431
A színpadi tér törvényszerűségei- Demarcsek Zsuzsa	431
6.sz. melléklet	432
Néptánc alapmotívumok értelmezése	432
Balaskó Enikő: <i>A Lendva-vidéki táncok visszatartásának lehetősége és módszerei. 2018.</i>	<i>432</i>
7.sz. melléklet	434
Dr. Ratkó Lujza: <i>Szülésközpontosság (Tájékoztató a Páva népi előadó-művészeti minősítő zsűrizés szempontrendszeréről) 2019.</i>	<i>434</i>
8.sz. melléklet	438
A táncos tehetség tipizálása- Demarcsek Zsuzsa.....	438
9. sz. melléklet	440

A tematikai egység értelmezése, a tematikus tervezés módszertani lehetőségei- Demarcsek Zsuzsa	440
A tematikus tervezés egyik lehetséges módszertana	440
10.sz. melléklet	445
Gondolatok a koreográfiakészítéshez- Demarcsek Zsuzsa	445
11. sz. melléklet	447
A projektmódszer- Demarcsek Zsuzsa	447
12. sz. melléklet	449
Tanulói attitűdmérés kérdőíve és értékelőlapja- Demarcsek Zsuzsa	449
IRODALOMJEGYZÉK.....	452
FELHASZNÁLT FORRÁSOK.....	462
HANGZÓ ANYAGOK, FILMEK	463
AJÁNLOTT IRODALOM	465

1. BEVEZETŐ

1.1. AZ INOP PÁLYÁZATI ÉS JOGSZABÁLYI HÁTTERE

Az *Integrált Nevelési-Oktatási Program az Alapfokú Művészetoktatás Néptánc Tanszakán* – című kötet (a továbbiakban rövidítve INOP) az EFOP- 3.1.6-16-2016-00001 (*A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben*) pályázat keretében készült.

A pályázatot a **Magyar Táncművészeti Egyetem** konzorciumban valósítja meg, melyben konzorciumi partnerei: Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Színház-és Filmművészeti Egyetem, Magyar Képzőművészeti Egyetem, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem.

A pályázatban a Magyar Táncművészeti Egyetem kötelezettséget vállalt a pilotprogram¹ megvalósítására, és a pilot szakmai kereteit biztosító nevelési-oktatási program megírására, amelynek jogszabályi előírásait a *110/2012. (VI.4) Kormányrendelet határozza meg*, az alábbiak szerint:

6.§ (1)

A nevelési-oktatási program a nevelés-oktatás megtervezését-megszervezését segítő, a NAT-ban és egy adott kerettantervben kitűzött nevelési-oktatási célok elérését, tartalmi elemek feldolgozását lehetővé tévő, egy adott pedagógiai koncepció alapján kidolgozott hét elemű rendszer, amely minimálisan egy-egy tantárgyra, egy, vagy több műveltségterületre, vagy pedagógiai szakaszra terjed ki.

6.§ (2) A nevelési-oktatási program részei:

a) a pedagógiai koncepció, amely a pedagógiai rendszer fejlesztésének indokait, céljait, alkalmazásának helyét és módját kifejtő dokumentum, mely összefoglalja, elméletileg megalapozza azokat a pedagógiai elveket, amelyekre a program alapul;

b) a tanulási-tanítási program, amely olyan pedagógiai terv, amely a koncepció szellemében kifejti a rendszer célját, követelményeit, tartalmát, a tanulási folyamat időkereteit, javasolt módszereit és eszközeit, a felhasználható szervezési módokat, utal továbbá az értékelés módjára és eszközeire;

c) a tanítási-tanulási egységek leírása, a tanulás-tanítási programot alkotó elemek részletes kifejtése;

¹ Pilot program: mintafeldolgozás, az utolsó mérföldkő a végső döntéshez vezető úton, bebizonyítja a döntéshozóknak, hogy a rendszer ténylegesen használható, bevezetésre alkalmas.

d) eszközök, amelyek információhordozók és feladathordozók és lehetővé teszik a tervezett tevékenységek megvalósítását, egymással szigorúan - formálisan és tartalmilag is - összehangoltan, támogatják a kitűzött célok elérését;

e) az értékelés eszközei, amelyek illeszkednek az a)-d) pontokban leírtakhoz, elősegítik a tanulói teljesítmények, a tanulói fejlődés ellenőrzését és értékelését, az elért tudásszint mérését;

f) célzottan kifejlesztett továbbképzési programok, amelyek során felkészítik a pedagógusokat a konkrét program alkalmazására;

g) támogatás, tanácsadás, szakmai fórumok, a program megvalósításának folyamatos követése;

A nevelési-oktatási program megírásához a jogszabályi előírások mellett felhasználtuk *A pedagógiai rendszer. Fejlesztők és felhasználók kézikönyvét*, amelyet **Falus Iván, Környei László, Németh Szilvia, Sallai Éva** szerkesztett,² valamint támaszkodunk *A Pedagógiai rendszer* című prezentációra,³ amelyet a kézikönyv alapján **Kaposi József** készített és adott közre.

² Az eredeti tanulmányok elérhetők a http://www.educatio.hu/tamop311/a_projekt_felepites/2_piller/2_pillerinfo oldalon.

³ **Kaposi József**: *A pedagógiai rendszer*. 2014. Forrás: www.kaposijozsef.hu.

1.2. INTEGRÁLT HELYI TANTERV⁴ (HELYI TANTERV MINTA)⁵

Az **INOP** integrált helyi tantervként definiálható. Az ismeretközpontúság, és a kompetencia alapú tervezés egyaránt jellemzi, ugyanakkor a holisztikus pedagógiai szemléletnek megfelelően a tovább haladás útját is kijelöli, és meghatározza a nevelés-oktatás eredményeként létrejövő attitűdváltozás területeit is.

Az INOP az alapfokú művészeti iskola előképző 1- 2., valamint az alapfok 1-6. évfolyamára készült, és a népi játék, néptánc tantárgyak tananyagfejlesztése valósult meg a program keretében. Mindkét esetben integrált tantárgyról beszélhetünk.⁶

AZ INOP részben eltér a központi tantervtől, mert a *folklorismeret* tantárgy integrálásával a *népi játék* és a *néptánc* tantárgy részeként kezeli az elméleti ismereteket, és feldolgozásukhoz gyakorlatorientált módon közelít.

Programunkat a curriculáris megközelítés jellemzi, amely az oktatás anyagának tudatos megtervezését vállalja fel. A tanítási célok tételes és hierarchikus rendszerének kialakítását követően, az azok eléréséhez szükséges operacionalizált eljárásokat kidolgozva, a tanítási folyamat hatékony stratégiáit, módszertani eszközeit, szervezési formáit, valamint az ellenőrzés és az értékelés módjait tartalmazza. (Réthy, 2003,24)

Míg a klasszikus tantervelmélet a „**mit tanítsunk?**” kérdésre fókuszál, a curriculumelméleti diszciplína szerint programunk is a **miért, mi célból, mit, kinek, ki és hogyan, milyen eredménnyel** kérdéseire keresi a választ. A tantervfejlesztők a curriculumelméleti diszciplína komplex szemléletét tekintették irányadónak. (Bárdossy, 2006)

⁴ **Integrált tanterv** (Ballér,1977, 50.): A műveltségi anyag megszervezésének egyik módja: a tantárgyak széttagoltságát meghaladó, valamilyen rendezőelv (pl. a diák érdeklődése, tapasztalata) alapján kialakított nagyobb egység(ek)ben feloldó rendszere, amelyben problémakörök, gyakorlati feladatok, tanulói tevékenységek, átfogó ismeretkörök állnak középpontban.

Bővebb, részletesebb fogalomértelmezést a Janus Pannonius Egyetem honlapján találtunk, amelyet a fejlesztők alapul vettek. (http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/curriculum/v_4_2_a_tananyag.html.)

Tantervi integráció értelmezési keretei: a) az iskolai műveltség integratív szemléletű – azaz rendszerösszefüggésekre, elméleti és gyakorlati műveltségelemek rendszerére, átfogó világnépfelépítésére, elsajátíthatóságára vonatkozó – megközelítése, b) az oktatás tartalmi struktúrájának, a tantárgyi integráció különböző módozatainak figyelembevételével történő elrendezése (szükség szerint tantárgyblokkok, integrált vagy komplex tantárgy beépítése az oktatás rendszerébe, a tantárgyi kapcsolatok, a tantárgyi koncentráció hangsúlyos figyelembevétele), c) a tantervi integrációhoz immanens módon kapcsolódó tanulási-tanítási módszerek, közvetítési és az elsajátítási módozatok rendszerösszefüggéseinek (pl. a tanár szerepének, a tanulás lényegiségének, a képességfejlesztés tartalmának, módjainak, az adekvát tanulási-tanítási stratégiáknak, a generális módszertani elveknek) a számbavétele.

⁵ A **Helyi tantervet** a központi kerettanterv alapján a nevelőtestület készíti el és az intézményvezető hagyja jóvá.

⁶ **Integrált tantárgy:** olyan tárgy, amelyik „különböző tudományterületekből vett anyagot ötvöz egységes rendszerre, megszüntetve, feloldva az alkotóelemek önálló struktúráját” (Ballér, 1978, 53.).

Az INOP kidolgozásának elsődleges célja, hogy **alternatívát kínáljon** a pedagógiai gyakorlat számára, mintát adjon a kerettanterv előírásait figyelembe véve a **tananyag kiválasztásához és elrendezéséhez** (tematikus tervek), valamint **módszertani segítséget nyújtson** (módszertani példatár) **a program kipróbálásához és bevezetéséhez.**

A korszerű tervezés jellemzője, hogy a tanulóból indul ki és a tanulóhoz igazodik, ezért a program adaptálása egyben a tananyagtartalom módosítását, tanulói csoportra formálását (csoportprofil)⁷ is előfeltételezi.

1.3. AZ INOP HELYE ÉS SZEREPE AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÉPZÉSI RENDSZERÉBEN

Az Integrált Nevelési-Oktatási Program az Alapfokú Művészetoktatás Néptánc Tanszakán a Pedagógiai program módosításával kerülhet a művészeti iskolák Helyi tantervébe. Az INOP pedagógiai koncepciója, pedagógiai és szakmódszertani iránymutatásai, a szakmai fejlesztés dokumentumai adaptálhatók, (a hivatkozási szabályok betartásával) az adaptáló iskola pedagógusai a saját iskolájukra vonatkoztatva az INOP felhasználásával készíthetik el a saját Helyi Tantervüket.

A szakmai fejlesztők a gyakorlatorientált képzés érdekében a folklórismeret tantárgy korábbi anyagát csökkentett tartalommal építették be a néptánc tantárgy tananyagába.

Felhívjuk a felhasználók figyelmét arra, hogy a folklórismeret tantárgy integrálása (azaz törlése a képzési rendszerből) csak akkor vezethető be, ha a rendszerfejlesztést követően sor kerül a 27/1998. (VI.10) MKM rendelet jogszabály-módosítására is.

1.3.1. Tanulói célcsoportok

A célcsoport tagjai az alsó és felső tagozatos, valamint a középiskolás korosztály. A program alapvetően a 6-14-éves gyermekeket célozza meg, azaz az általános iskolás korú

⁷ A tanulócsoport jellemzőiről a pedagógus a minősítési eljárás során úgynevezett csoportprofilot készít, (Lásd erről részletesen: *Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez. Alapfokú művészetoktatás- Táncművészeti ág* - https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/muveszeti_osszevont_negyedik.pdf), amely az iskolai csoport állapotának jellemzőit tartalmazó és elemző dokumentum.

A helyzetelemzést követően a cselekvés előtti reflexiók megfogalmazásával személyre szabottan határozza meg a pedagógus a fejlesztés irányait, feladatait és lehetőségeit. Tulajdonképpen a csoportprofil elkészítése adja a tervezés diagnosztikai háttérét.

gyermeket, de **mivel a művészeti képzés elkezdése nincs életkorhoz kötve, középiskolás tanulók számára is alkalmazhatóvá kell tenni.** További speciális helyzetet teremt az összevont évfolyamok működése. A Nemzeti köznevelési törvény maximum négy évfolyam összevonására biztosít lehetőséget. A tananyagválasztás során figyelembe kell venni a különböző évfolyamok követelményét és ismeretanyagát, és a csoportösszetételnek megfelelően a fejlődést leginkább szolgáló tananyag-elrendezést célszerű kialakítani.

1.3.2. A pedagógustól elvárt felkészültség

Az INOP-ot átvevő pedagógus rendelkezzen néptáncpedagógus végzettséggel és szakképzettséggel. Legyen nyitott új rendszerek megismerésére, legyen képes a programot az életkornak megfelelően az adott tanulói csoportra formálni, alakítani. Legyen képes a kritikai szemléletű elemzésre, a reflexióit saját működésével és a programmal kapcsolatosan is legyen képes pontosan megfogalmazni. Ismerje a jogszabályi előírásokat, a pedagógus előmeneteli rendszert, a pedagóguskompetenciákat, és a fejlődési lehetőségeket. Végezze el sikeresen a Magyar Táncművészeti Egyetem által meghirdetett akkreditált továbbképzést, illetve az iskolai belső tudásmegosztáson keresztül a hallgatói segédanyagok alapján legyen képes átadni a legfontosabb ismereteket a nevelőtestület tagjainak is.

A pedagógusokkal szembeni elvárások a következők: adaptivitás, reflektivitás, rendszerszemlélet, innovatív gondolkodás, befogadó szemlélet, holisztikus látásmód, módszertani sokszínűség, megújulás, nyitottság, végül, de nem utolsósorban a táncpedagógus rendelkezzen a „*tanítani tudás művészetéhez*”⁸ való affinitással.

A néptáncpedagógusok szerepkörei: táncpedagógus, facilitátor,⁹ csoportvezető/osztályfőnök, koreográfus, mintaadó táncos előadó/ művész, „flow” tanár (Harmatiné, 2011), „*énerős hivatáshemélyiség*” (Koncz, 2011).

1.3.3. A programot alkalmazó iskolával szembeni elvárások

Az INOP-ot átvevő iskola a Magyar Táncművészeti Egyetemmel partnerintézményi együttműködési megállapodást köt. Ezzel kölcsönös felelősségvállalás jön létre a projekt sikeressége érdekében.

⁸ Az Óratorna konferencián (2011, Grund) **Gabnai Katalin** által definiált fogalom.

⁹ Facilitátor: szervező, támogató pedagógus szerepkör (nem irányító)

A program szakszerű megvalósításához elvárás a rendelkezésre álló időkeret betartása, amelyért az intézmény felelősséget vállal.

Az iskolavezetés felelőssége továbbá a pedagógusok kijelölése, felkérése a pilot program megvalósítására, valamint az iskolai belső tudásmegosztó rendszer kialakítása, a szakmai együttműködés és a tárgyi feltételrendszer biztosítása, a pedagógusok részvételének támogatása a továbbképzésen, valamint a szakmai megvalósítás nyomon követése.

Az iskolavezetés azzal is biztosítsa a fenntarthatóságot, hogy a szakmai programot beépíti a Pedagógiai Programba. Támogassa az új szemléletű tematikus tervek alkalmazását, az új módszerek adaptálását. Kövesse nyomon a mentorálás megvalósulását, alakítson ki élő szakmai kapcsolatot a projektben résztvevő többi alapfokú művészeti iskolával, ossza meg a tapasztalatait másokkal, vegyen részt a pilot során kialakult hálózati együttműködésekben.

1.4. HELYZETFELTÁRÁS. A TÁNCMŰVÉSZETI ÁGON MEGVALÓSULT ÉS AZ INNOVÁCIÓ ELŐKÉSZÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ SZAKMAI FEJLESZTÉSEK, EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

A rendszerfejlesztést kutatómunka előzte meg, amelynek területei: a szakágazaton eddig megvalósult fejlesztések, az oktatáspolitikai által felvázolt jövőkép, az EU által meghatározott kulcskompetencia fejlesztés és az egész életen át tartó tanulás feladatai, valamint a NAT nevelési célokkal kapcsolatos elvárásai és feladatai.

Az objektív helyzetfeltárássra, az előzmények bemutatására és az eddig elért eredmények összegzésére rendszerfejlesztést meghatározó tényezőként tekintünk, hiszen az így nyert információk lényegesek a fejlesztés irányának meghatározásához, és indokoltságának alátámasztásához is.

1.4.1. Az első tanterv-1998

1998-ben jelent meg az a tantervsorozat, amely meghatározta az egyes művészeti ágak tanításának tartalmi szabályozását, és ezzel lehetővé vált a zeneművészeti ág mellett a táncművészet, a képző-és iparművészet, valamint a szín-és bábművészeti ág tantárgyainak tanítása is az alapfokú művészeti iskolákban.

Az első tanterv (Szüdi, 1998.) jelentősége számunkra az, hogy a táncművészeti ágon belül a néptánc tanítása a köznevelés részévé vált.¹⁰

1.4.2. Tantervmódosítás - 2004

A tanterv első módosítására 2004-ben került sor. A fejlesztők kilétéről nem rendelkezünk pontos adatokkal. Lényeges változás, hogy kiadványkötet helyett jogszabályban jelent meg a tanterv, nevezetesen az **27/1998 (VI.10.) MKM rendeletben, mely az alapfokú művészetoktatás követelményeiről és tantervi programjának bevezetéséről rendelkezett.**

A jogszabályba bekerült továbbá a művészeti alap- és záróvizsga követelményrendszere is. Új előírás, hogy sikeres művészeti alapvizsga szükséges (2005/2006-os tanévtől kezdődően) a továbbhaladáshoz, a továbbképző évfolyamainak elvégzéséhez. A záróvizsga pedig a 12 éves képzés zárását teszi még ünnepélyesebbé. **Az alapfokú művészeti iskolák szakmai munkáját meghatározó tartalmi szabályozás új formai megjelenésének jelentősége, hogy az alapfokú művészetoktatás jogszabályi szinten beágyazódott a köznevelés rendszerébe.**

1.4.3. Minősítő eljárás 2007-2012

Egyedülállóan, korát meghaladó módon, kizárólag ebben az intézménytípusban valósult meg az iskolák külső minősítése¹¹, amelyet egy szakemberekből álló, jogszabály által létrehozott szervezet, a Minősítő Testület¹² valósított meg.

¹⁰ A jogalkotó részéről a tanterv főszerkesztője Dr. Szüdi János volt. A tantervek szerkezetének kialakítása és a tantervírás szakmai koordinálása Dr. Hobaj Tünde sorozatszerkesztő nevéhez fűződik. A kötet alkotó szerkesztői: Bretus Mária, Angelus Iván, Szalay Tamás, Neuwirth Annamária, Sziliné Csáki Emília. A néptánc tanterv első kidolgozói: Neuwirth Annamária, Salamon Ferencné, P. Vas János. Lektorok: Foltin Jolán, Fülöpné dr. Tátrai Zsuzsa, Fügedi János.

A minősítő eljárás jelentősége, hogy az alapfokú művészeti iskolák felülvizsgálták a működésük teljes rendszerét. A törvényességi szempontokon túl szakmai szempontrendszer szerinti megfelelés is lényeges eleme volt a minősítő eljárásnak. Az eredményes minősítéssel a „Kiválóra minősített alapfokú művészetoktatási intézmény”, „Minősített alapfokú művészetoktatási intézmény” cím használatára váltak jogosultak az intézmények. Amelyik iskola nem érte el a minősített fokozatot, nem részesülhetett a továbbiakban állami támogatásban. 2012-ben a minősítési eljárás rendszere megszűnt.

1.4.4. Kompetencia alapú tanterv-2011

A 2009-ben kezdődő tantervmódosítást jelentős szempontváltás jellemzi, a tananyagközpontú keretjellegű tantervet kompetencia alapú kerettanterv váltotta fel.¹³

A tanterv továbbra is jogszabályként jelent meg 2011-ben.¹⁴ Lényeges változás, hogy a

¹¹ A jogszabályi környezet kialakítását Dr. Hobaj Tünde végezte, a minősítési eljárás dokumentumrendszerét szakreferensek alakították ki: a zeneművészeti ágon Ember Csaba, a képző- és iparművészeti ágon Baranyai Zoltánné, a szín- és bábművészeti ágon Hancock Márta, a táncművészeti ágon Demarcsek Zsuzsa dolgozták ki a minősítés alapidokumentumait és egy évig segítették a szakmai szervezetek által delegált Minősítő Testület munkáját.

¹² A minősítési eljárás lefolytatására jogszabályban nevesített szervezetek voltak:

- Magyar Rektori Konferencia (MERSZ)
- Művészeti Szakközépiskolák Szövetsége (MÚSZA)
- Alapítványi és Magániskolák Egyesülete (AME)
- A Magyar Művészetoktatásért Országos Szakmai Szervezet (MAMOSZ)
- Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége (MZMSZ)

A táncművészeti ágon a Minősítő Testületbe delegált személyek a következők voltak: AME: Éliás Kamilla (moderntánc), MAMOSZ: Lévai Péter (néptánc), MERSZ: dr. Fodor Antal (balett), MÚSZA: Lovas Pál (balett), MZMSZ: Csasztvan András (néptánc) 2008-ban átalakult a testület: AME: Éliás Kamilla (moderntánc), MAMOSZ: Demarcsek György (néptánc), MERSZ: Lévai Péter (néptánc), MÚSZA: Lovas Pál (balett) MZMSZ: Csasztvan András (néptánc)

¹³ A módosítást meghatározó jogszabály: a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel módosított, az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet. Az e rendelet 1. melléklete szerint - a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatálybalépését megelőzően - folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.-E rendeletnek - a 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel beiktatott - 2. mellékletét első alkalommal a 2011/2012. tanévben megkezdett képzésekre felmenő rendszerben kell alkalmazni.

¹⁴ Vezető főkoordinátor, a szakmai munkát kezdeményező, szervező, irányító, dr. Hobaj Tünde főtanácsos volt. A **táncművészeti ág** szakmai vezető koordinátora: Demarcsek Zsuzsa. A **néptánc tanszak** vezető koordinátora: Mlinár Pál. Tantervírók: Mlinár Pál, Szilágyi Zsolt, Demarcsek Zsuzsa, Kácsor- Ignác Gabriella, Darnos István, Antal Roland, Neurwirth Annamária, Kovács Zsuzsanna. Szakmai lektorok: Németh Ildikó, Juhász Erika, Dr. Jakabné Dr. Zórándi Mária.

néptánc tanszak tanterve nem határozta meg az évfolyamonkénti kötelező táncanyagot, a tananyag kiválasztását az iskolák maguk határozhatták meg a helyi tantervükben.

1.4.5. Nézőpontváltás a táncoktatásban-2013

A 2011-ben bevezetett tantervhez kapcsolódó szakmai anyag a **Nézőpontváltás a művészetoktatásban** címet viseli, ezen belül pedig a **Nézőpontváltás a táncoktatásban** című online szakmai dokumentum tartalmazza az új gondolatokat, segédanyagokat, amely az alábbi felületen érhető el: <http://ofi.hu/alapfoku-muveszetoktatatas>. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Nemzeti Munkaügyi Hivatal megbízásából a Magyar Művészetoktatásért Országos Szakmai Szervezet koordinálta a szakmai anyagok elkészítését¹⁵, amelyeknek a szakmai nyilvánosság előtti ismertetése országos konferencián valósult meg. Az elkészült anyag adaptálható dokumentummintákat, módszertani jó gyakorlatokat, játék-és feladatleírásokat tartalmaz.

1.4.6. Ekvivalencia tanulmány - 2013

Az utóbbi évek közös szakmai együttgondolkodásának és együttműködésének eredményeként 2013-ban jelent meg az ekvivalencia tanulmány, (*Tanulmány. Az alapfokú művészeti iskola és a művészeti szakközépiskolák közötti kapcsolatrendszeréről és megfeleltethetőségéről*), amelyben többek között a művészetoktatás különböző szintjeit és a képzések célját vetették össze a tanulmánykötet szerzői.¹⁶

A Művészeti Szakközépiskolák Szövetsége (MÚSZA) koordinálta a feladatot, Szűcs Tibor vezetésével, valamint a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége (MZMSZ) és a Magyar Művészetoktatásért Országos Szakmai Szervezet (MAMOSZ) vett részt a szerzői munkában.

¹⁵ Vezető koordinátor Borosán Beáta, az alap- és középfokú művészetoktatás szakmai fejlődéséért és jövőjéért felelős szakágazati vezető, az EMMI Köznevelési Stratégiai Főosztály főosztályvezető- helyettese volt. Szakmai vezető és koordinátor Demarcsek Zsuzsa volt.

Néptánc munkacsoport: Mlinár Pál munkacsoport-vezető, továbbá Demarcsek György, Szilágyi Zsolt, Demarcsek Zsuzsa.

¹⁶ Az ekvivalencia tanulmány elkészítését Borosán Beáta főosztályvezető-helyettes koordinálta. A tanulmány három szakmai szervezet együttműködésével készült el. Az alapfokú táncművészeti oktatásról Demarcsek Zsuzsa, Mlinár Pál, Kneilfelné Vass Éva, a középfokúról Szilágyi Zsolt, a felsőfokról dr. Mizerák Katalin készített tanulmányt.

A művészeti ágakat és képzési szinteket képviselő szakemberek közös álláspontot alakítottak ki a művészetoktatásban érintett különböző iskolatípusok egymásra épüléséről, céljairól és feladatairól. (1. sz. melléklet: Tanulmány, 2013, 6-8).

1.4.7. Jogszabályi környezet

Az előkészítő tevékenység részeként az alábbi jogszabályokat tekintettük át:

- 2006.L.394/16: Az Európai Parlament és Tanács ajánlása
- 110/2012.(VI.4) Korm. rendelet a nevelési-oktatási programról
- 2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről
- 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel módosított, az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet
- 229/2012.(VIII.28) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013.(VIII.30) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

A következő ábra a fenti jogszabályok figyelembevételével összefoglalja az iskolai működést meghatározó szabályozókat, a néptánc tanszakra vonatkozóan. A legtávolabbi külső szabályozástól haladunk egészen a nevelés-oktatás középpontjában álló személyiségfejlesztés tényezőinek bemutatásáig, amelyhez felhasználtuk **Birta-Székely Noémi** prezentációját (Csíkszereda, 2006).

EURÓPAI UNIÓ- KULCSKOMPETENCIA ALAPÚ FEJLESZTÉS							
NAT- NEVELÉSI CÉLOK							
TANTERV							
PEDAGÓGIAI PROGRAM							
HELYI ÉRTÉKEK- HELYI TANTERV							
INTÉZMÉNYI ELVÁRÁSRENDSZER							
TANSZAK/ FŐTÁRGY							
NÉPZENE -NÉPI ÉNEK							
RITMIKA							
FOLKLÓRISMERET	PLASZTIKA	KÉPESSÉGFEJLESZTÉS				DINAMIKA	
		IMPROVIZÁCIÓ	divergens gondolkodás	kreativitás	énkép		KOREOGRÁFIA
			meta-kommunikáció	személyiségfejlesztés	önismeret		
			verbális, nonverbális képességek	társismeret kapcsolatteremtés	empátia		
	KOMPETENCIAFEJLESZTÉS						
	SZIMBOLIKA						
TÁNC TÍPUSOK, TÁJEGYSÉGEK JELLEMZŐ VONÁSAI							
NÉPI JÁTÉK /NÉPTÁNC							

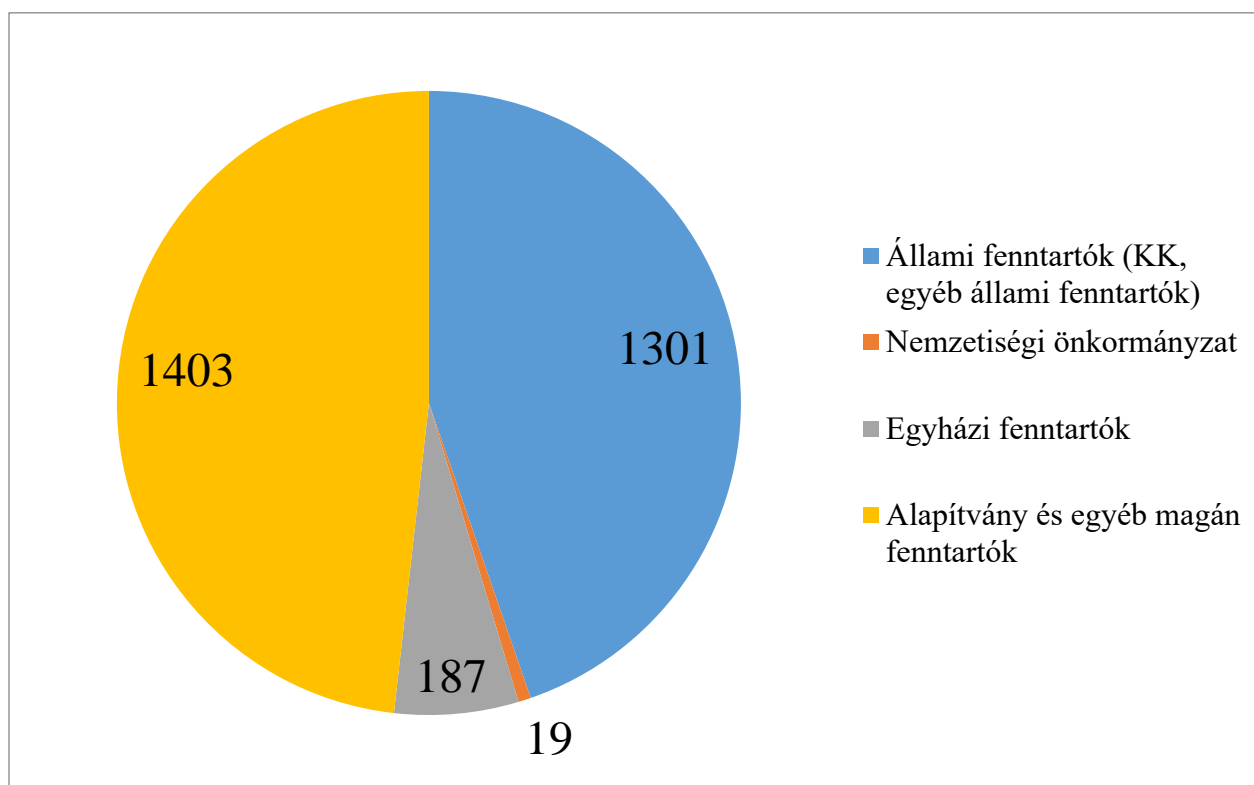
1.4.8. A művészetoktatásban résztvevő tanulók létszámadatai

A létszámadatokkal, a statisztikai adatok összevetésével azt kívánjuk alátámasztani, hogy a néptánc tanítására milyen széles társadalmi igény mutatkozik, és hogy mennyire rangos helyet foglal el a magyar művészetoktatás rendszerében. Az utóbbi 14 évre tekintettünk vissza, a minősítő eljárás előtti és utáni időszakra, valamint a jelenlegi helyzetre koncentráltunk.

Amíg 2005/06-os tanévben a tanulói létszám hozzávetőleg **330.000** fő volt, a minősítést követő szakaszban, 2007 és 2013 között, már csak 240-250.000 fő vett részt művészeti iskolai képzésben, és úgy tűnik, hogy ez a létszám máig sem változott nagyságrendileg.

A 2017-es adatok szerint a művészeti iskolák fenntartó szerinti megoszlását a következő diagram szemlélteti.

1. sz. ábra: a művészeti iskolák száma fenntartók szerint (Lebanov, 2017)¹⁷

¹⁷ Az ábrákat a Magyar Művészetoktatásért Országos Szakmai Szervezet által szervezett (2017. december 7., Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnázium, Budapest) *A művészetoktatás szerepvállalása a köznevelés megújuló rendszerében* című tudásmegosztó, javaslattevő szakmai konferencián ismertette **Lebanov József**, a Köznevelési Stratégiai Főosztály főosztályvezetője.

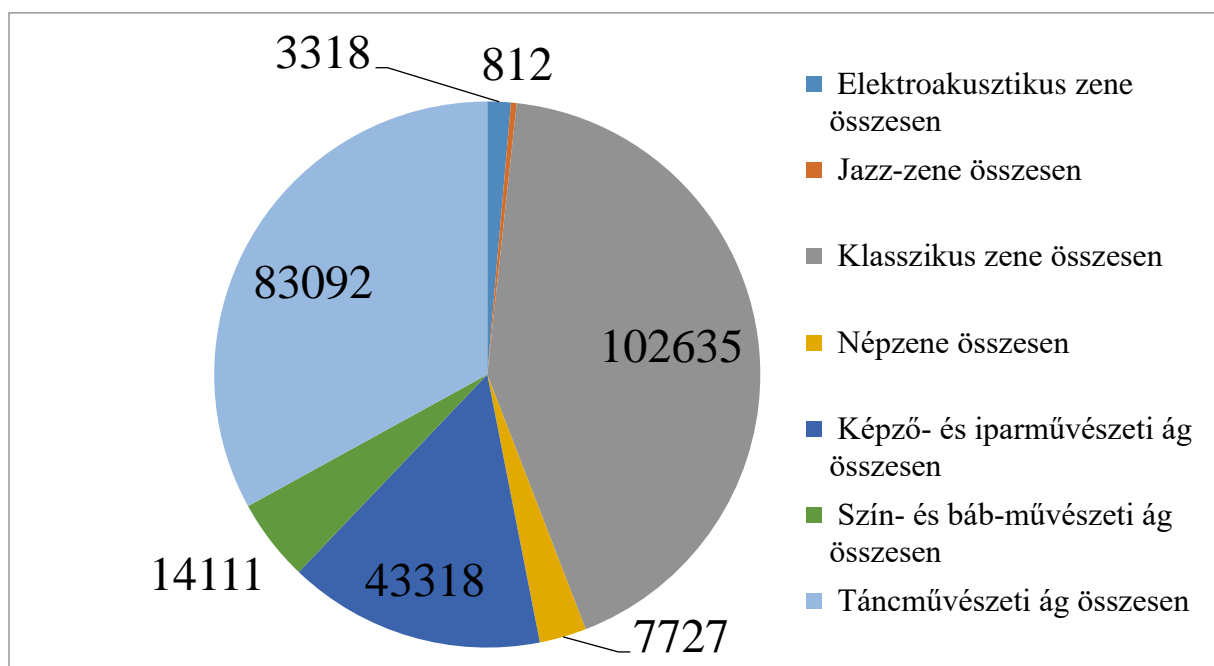
2017. decemberi adatok szerint a magyar művészetoktatásban résztvevők számát tekintve a következő:

- az állami fenntartásban működő iskolák száma: 1301, a tanulói létszám: **118.329 fő**,
- nemzetiségi önkormányzat által fenntartott iskolák száma: 19, a tanulói létszám 800 fő,
- egyházi iskolák száma: 187, a tanulói létszám: 16.365 fő,
- alapítványi és egyéb magániskolák száma: 1403, a tanulói létszám **92.553 fő**.

Állami, önkormányzati és egyházi iskolák tanulói létszáma a 2017. évi decemberi adatokat tekintve: 135.494, az alapítványi és magániskolák tanulói létszáma: 92.553 fő, az összes tanulói létszám 68,3%-a.

A 2017/2018-as tanév záró adatai is a rendelkezésünkre állnak, amely kis mértékben eltér a decemberi adatoktól.

2. sz. ábra: művészeti ágak szerinti tanulói létszámok - tanév végi adatok (Lebanov, 2017)

Az ábrán jól látható, hogy a tanulói létszám tekintetében a táncművészeti ág igen rangos helyen áll, alig marad el a sokkal régebb óta működő zeneoktatás létszámától, és jelentősen nagyobb létszámban választják a táncművészeti ágat a gyermekek, mint a képző-és iparművészeti, vagy a szín-és bábművészeti ágat.

Az összes tanulói létszám a **2017/18-as tanév végén 255.013 fő volt.**

A diagram adatai alapján megállapítható, hogy a tanulói létszám 32,48 %-a táncművészeti ágon tanul.

A táncművészeti ágon belüli létszám tanszakonként ¹⁸ (az EMMI által továbbított adat)

- balett tanszakon: 2798 fő
- moderntánc és kortárstánc tanszakon: 10.138 fő
- társastánc tanszakon: 28.567 fő
- néptánc tanszakon: **41.589 fő**

A táncművészeti ágon belül a néptáncot választotta a tanulók: 50,05%-a, a társastáncot 34,38 %-a, a moderntáncot 12,20 %- a, míg a klasszikus balett tanszakot a tanulók 2,53 %-a választotta. Az utóbbi adatra magyarázat lehet, hogy a speciális képességek, testi adottságok és biológiai tényezők tekintetében a legösszetettebb követelményrendszert - a műfajból adódóan - a klasszikus balett támaszt a táncosokkal szemben.

A 2011 óta érvényben lévő tanterv szerint a táncművészeti ágon öt, a szín-és bábművészeti ágon kettő, a képző- és iparművészeti ágon hét, míg a zeneművészeti ágon 28 tanszak működik. A tanszakok száma összesen tehát 42.

A néptánc tanszakon tanulók százalékos aránya az alapfokú művészeti iskolai képzést igénybe vevő tanulókat figyelembe véve 16,30%. A további 41 tanszak osztozik a fennmaradó 83,7 %-os tanulói létszámon.

Mindezen adatok alátámasztják - a 42 tanszakot figyelembe véve -, hogy a néptánc tanszak működése igen rangos helyet foglal el a magyar művészetoktatás palettáján.

1.4.9. A helyzetelemzés összegzése, a rendszerfejlesztés indokoltsága

A helyzetelemzés adatai alátámasztották, hogy a szakterület fejlesztése folyamatosan megvalósult, a szakma rugalmasan, hatékonyan és szakszerűen reagált az oktatáspolitikai változásokra, alkalmazkodott a „piacon” megjelenő igényekhez és elvárásokhoz, miközben megtartotta mindazokat az értékeket, amelyeket a nemzeti hagyományok átadásával képvisel. **A folyamatos innováció eredménye, hogy a magyar néptánc tanítása intézményes formában van jelen, és a köznevelés részeként óriási eredményeket tud felmutatni, és**

¹⁸ Köznevelési statisztikai adatgyűjtés

létszámadatait tekintve is rangos helyet foglal el a magyar művészetoktatás palettáján. Az alapfokú művészeti iskola biztosítja a közép-és felsőfokú képzéshez az alapokat szakmailag, és tanulói létszám tekintetében is. Az itt felfedezett és a további képzési szintekre irányított tehetségekből kerülnek ki a jövő táncművészei, táncpedagógusai. **Ezért fontos, hogy az alapfokú művészeti iskolák működése fenntartótól függetlenül biztonságos és kiszámítható legyen. Ugyanakkor szükség van a változások követésére, menedzselésére is.**

A helyzetelemzés ugyanúgy alátámasztja rendszerfejlesztés indokoltságát, mint az elért eredmények jelentőségét. A kompetencia alapú kerettanterv 2011-től érvényes, átfogó vizsgálatára azonban eddig még nem került sor. A központi tanterv nagyfokú szabadságot adott az iskoláknak és a pedagógusoknak ahhoz, hogy a kereteket és a fejlesztő szemléletmódot alapul véve meghatározzák a tananyagtartalmat. Az iskolák honlapján fellelhető dokumentumokat vizsgálva azonban megállapíthatjuk, hogy a pedagógiai programok többsége alapvetően a jogszabályi előírásokat tartalmazza, s bár a helyi tantervekben olykor fellelhető néhány sajátos arculati elem, de **a tananyag rendszerszintű elemzése és feldolgozása nem történt meg, nem jelenik meg a helyi tantervekben. A kompetenciaalapú tantervhez (A Nézőpontváltás a táncoktatásban c. dokumentumon kívül) nem készült több évfolyamra vonatkozó módszertani segédanyag és taneszköz.**

2. PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓ

Ebben a fejezetben ismertetjük a rendszerfejlesztés elvi alapjait, (beleértve a fejlesztők pedagógiai szemléletmódját) a célok kiválasztásának szempontjait, a pedagógiai rendszer céljait, a követett pedagógiai és pszichológiai, szaktudományos és módszertani elveket.

2.1. A RENDSZERFEJLESZTÉS ELVEI

2.1.1. A rendszerfejlesztés szempontrendszere

Mindenekelőtt figyelembe kell vennünk, hogy megváltozott a tudásról alkotott kép. Az oktatásnak alapvetően lépést kell tartania korunk tudásfelfogásával, amelynek az elemei: szakértelem, kompetencia, műveltség. (Csapó, 2009, 92). Az új tudásfelfogás, az egész életen át tartó tanulás elvárásai, amelyek a köznevelési rendszer változásához vezettek, új kihívásokat is hoztak, amelyekkel az alapfokú művészeti iskoláknak is szembe kell néznie. A szélesedő, gazdagodó, tanórán kívüli tevékenységkínálat miatt **a nem tanköteles iskolai forma** hosszú távon csak akkor életképes, ha folyamatos pedagógiai és szakmódszertani innovációt valósít meg, színvonalas oktatást és gazdag tanórán kívüli tevékenységet kínál, az **uniformizálás helyett az egyéni igények és szükségletek kielégítésére törekszik és erős kötődést alakít ki a tevékenységhez, a pedagógushoz és az iskolához.**

A rendszerfejlesztés céljainak meghatározásához a következő szempontokat vettük figyelembe:

- programunk koherens legyen az EU-s szabályokkal és kulcskompetencia-fejlesztés¹⁹ feladataival, a NAT-ban megfogalmazott nevelési célokkal, a kerettanterv célrendszerével,

¹⁹ 110/2012.(VI.4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról „Az Európai Unióban kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában az Unió polgárai egyrészt gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, másrészt a változások irányát és tartalmát cselekvően befolyásolhatják. A tudásalapú társadalomban felértékelődik az egyén tanulási képessége, mert az emberi cselekvőképesség az élethosszig tartó tanulás folyamatában formálódik. A különböző kompetenciaterületekben megjelenő ismeretek, készségek, és ezek háttérében a meghatározó képességek és attitűdök számos tanulási helyzetben és összefüggésben alkalmazhatók különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására, ezért több műveltségterülethez is köthetők.”

- a célokban jelenjenek meg az oktatásirányítás pedagógusokkal kapcsolatos elvárásai: pedagógus **hivatásszemélyiség** kialakítása (Bagdy,1997), amelynek tényezői: **reflektivitás, adaptivitás, rendszerszemlélet (2. sz. melléklet)**
- a pedagógus életpálya-modell elvárásrendszeréhez igazodva programunk teremtsen lehetőséget a **tanulói és a pedagóguskompetenciák fejlesztésére,**
- **legyen koherens a program alapjául meghatározott általános pedagógiai alapelvekkel,**
- a program építsen a legújabb **szaktudományos eredményekre,** a speciális szakmai elvekre, eljárásokra, módszerekre,
- segítse elő a **tehetségazonosítást, tehetségfejlesztést,** legyen alkalmas a kiemelkedő tehetségek **pályára irányítására,** vegye figyelembe a közép-és felsőoktatás elvárásrendszerét,
- **teremtsen esélyt** a lemaradók felzárkóztatására, segítse elő az **integrációt,** a hátrányos helyzetű gyerekek számára biztosítson azonos esélyeket és lehetőségeket a néptánc területén, segítse elő a **lemorzsolódás csökkentését,**
- igazodjon az iskolahasználók (tanuló-pedagógus-szülő) **igényeihez és elvárásaihoz.**

2.1.2. A pedagógiai alapelvek meghatározása

A pedagógiai alapelvek támpontot adnak a pedagógusok számára, hogy a program adaptációját milyen elvek mentén valósítsák meg a gyakorlatban.

A szakmai fejlesztők által kiválasztott, jelen nevelési-oktatási program szemléletét meghatározó pedagógiai alapelvek a következők:

- a néptánc tanítására, mint **értékközvetítő pedagógiára** tekintünk (Trencsényi, 2000, 28),
- programunk a **személyiségfejlesztésre irányul**²⁰, a néptánc tanítása eszköz a személyiség sokoldalú fejlesztéséhez,
- az optimális egyéni teljesítmény elérése, a továbbtanulás támogatása érdekében nagy hangsúlyt fektetünk az egyéni **képességek feltárására és differenciált fejlesztésére**

²⁰ „Az oktatás céljai a tanulók személyiségfejlődésében tervezett változások, amelyek a tanítási-tanulási folyamat eredményeként valósulnak meg a korszerű műveltségfelfogást reprezentáló művelődési anyag feldolgozása során” (Kotshy, 2003,139).

(Képesség-módszer modell, Réthy, 2003, 23.), valamint a **kulcskompetenciák** fejlesztésére²¹,

- az **élményt** adó ismeretszerzésre és ismeretelsajátításra törekszünk, az élményen alapuló tanulást, a cselekvő, cselekedtető tevékenységet és az ahhoz kapcsolódó öröm és kitartás elérését helyezük előtérbe (Bodnár, 2015), továbbá a **művészi élmény**, a műalkotás és műélvezet (Halász, 1989, 1429) **egyéni és közösségi megélésére is nagy hangsúlyt helyezünk**,
- a siker egyik kulcstényezőjének a **tanulói elköteleződést**, a **cselekvésre, nagyobb teljesítményre ösztönző belső (intrinzik) motiváció** (Mező, Miléné Kisházi, 2003, 30) **kialakítását tekintjük**, ehhez pedig szükségesnek tartjuk az **egyéni igények és szükségletek** figyelembevételét (Adaptív tanulás-tanítási irányzat, Réthy, 2003, 24),
- kiemelten fontos feladatnak tekintjük a **kortárs közösségek létrehozását, a társas kapcsolatok és az érzelmi intelligencia fejlesztését** (John „Jack” Mayer, Peter Salovay)²²,
- a néptánc tanulás-tanítás folyamatának **rendszerszemléletű tervezését** (2. sz. melléklet) valósítjuk meg, figyelembe vesszük a tanulási folyamat eredményességét befolyásoló tényezőket, (Caroll és Bloom modellje, idézi Virág, 2013, 81-96),
- **módszertani sokszínűség elvét** figyelembe véve a néptánc-tanítás új szemléletű módszerei mellett alternatív pedagógiai módszereket építünk be programunkba: a **drámapedagógia** módszereit (A típusú gyakorlatok: szabályjátékok, helyzetgyakorlatok, B típusú dramatikus játékok Gavin Bolton, idézi Takács, 2015), a **táncnotáció** (Fügedi, 2006) alkalmazását, a **kooperatív módszertár eszközeit** (Hanák, 2007), továbbá a konstruktív problémamegoldó pedagógia (Virág, 2013, 49-50) módszereit, valamint a **projektoktatást** is (M. Nádasi, 2010),
- programunkra, mint tehetségkereső programra is tekintünk, a jogszabályi előírásoknak²³ megfelelően a tehetségek azonosításához a Renzulli-féle

²¹ „Ez a kompetencia az új tudás és készségek megszerzését, feldolgozását és asszimilálását, továbbá útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A tanulás elsajátítása rávezeti a tanulót, hogy az előzetesen tanultakra és élettapasztalatára építsen annak érdekében, hogy a tudást és készségeket helyzetek sokaságában tudja használni és alkalmazni: otthon, a munkában, az oktatásban és képzésben” (Habók, 2017,13.).

²² Az **érzelmi intelligencia** (EQ) fogalma: az intelligencia vagy a képességek azon fajtája, ami a saját és mások érzelmeinek érzékelésével, kezelésével és pozitív befolyásolásával kapcsolatos. John „Jack” Mayer és Peter Salovay (in: idézi Caelos, 2011) munkásságának köszönhető, hogy az intelligencia részévé tették a fogalmat. A közelmúlt kutatásai rávilágítottak arra, hogy az érzelmi intelligencia az IQ-nál meghatározóbb a sikeres életvitel és a szakmai sikeresség elérésében egyaránt, mert az önkontroll, az önismeret, a pozitív lelki beállítottság (Napoleon Stone, 2007), saját és mások lelkiállapotában való eligazodás segítik a társas kapcsolatok kiépítését és fenntartását. (idézi Demarcsek, 2012, 64.)

tehetségmodellt (Mező, Miléné Kisházi, 2003,20.) vesszük alapul, továbbá alkalmazzuk a **tehetséggondozás szakmódszertanát** (Balogh, 2004, 49-153.). Figyelembe vesszük a tehetséges tanuló egyéni tanulási módját, tempóját, és komplex tehetségfejlesztés (Balogh, 2012, 59) szempontrendszerét,

- alapul vesszük a **befogadó szemléletnek**²⁴ és az **integratív pedagógiának** az elvét, amely az oktatáshoz való azonos hozzáférés lehetőségét tartja szem előtt, különösen nagy figyelemmel azokra, akik esetében fennáll a kirekesztés veszélye, programunk az ép és a sérült tanulók együttnevelésére is irányul (Hoffman, Flamich, 2014),
- **a holisztikus szemléletnek**²⁵ megfelelően előtérbe helyezzük a tanuló megismerését, beleértve a viselkedés hátterét, és a szociokulturális környezet, valamint a szocializációs tényezők feltárását, szem előtt tartjuk azt a nézőpontot, **hogy a hátrányból előny is kovácsolható**, a hátrányos tényezők megismerése mellett arra irányítjuk a figyelmet, hogy a többszörös különlegesség²⁶ milyen előnyöket és lehetőségeket hordoz magában (Gyarmathy, 2010,143).

2.1.3. Az INOP stratégiai céljai

Stratégiai céljainkat a pedagógiai alapelvekből kiindulva határoztuk meg az alábbiak szerint.

²³ A Nemzeti köznevelési törvény kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás. A törvény a tehetség azonosítására a Renzulli-féle tehetségmodell fogalmát alkalmazza: kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség

²⁴ „Ebben az esetben a befogadó iskola teljes mértékben fel van készülve a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására, tehát az iskola életét, értékeit, módszereit, személyi és tárgyi feltételeit úgy alakítják, hogy valamennyi érintett gyermek szükségleteit maximálisan figyelembe veszik. Rendkívül fontos az egyéni differenciálás, minden egyes gyermek egyedi igényeihez, szükségleteihez való maximális igazodás. A pedagógus együttműködő, segítő partnere lesz a gyógypedagógus, optimális esetben akár egy tanítási órán belül is.” http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/sni/2_befogads_vagy_mskppen_inklzi.html

²⁵ „Támogatja a szigorú tantárgyi megközelítés lebomlását, az abból fakadó lehatároltságon való túllépést, mely eredményeként egy természetesebb, valósághoz közelebbi látásmód alakul ki. Ami elősegíti a helyzetek komplex rendszerben történő kezelését. Támogatja az elsajátított ismeretanyag, viselkedési, megnyilvánulási formák oktatási helyzettől eltérő új környezetben való adaptálását. Valójában a holisztikus szemléletmód egyéni szükséglet, annak gyökerei a kiapadhatatlan megismerési vágyból táplálkoznak. A szükséglet kielégítettségi szintje természetesen minden személynél más és más, ami elvezet(-het) az üdvözítő sokszínűséghez” (Nagy, 2017).

²⁶ A tehetség sajátos attitűd és személyiség, így önmagában is különlegesség és kisebbségi helyzet. Ehhez járulhat hozzá a különböző hátterű egyéb különlegesség, mint szociokulturális helyzet, etnikai-nemzetiségi helyzet, neurológiai eltérések, viselkedési és érzelmi sajátosságok, érzékszervi-mozgásos eltérések (Gyarmathy, Fogalomtár)

Célunk az értékközvetítés, izlésformálás, és a hagyományőrzés, a néptánc színpadi újraalkotása.

Az értékközléssel és identitásközléssel a csoportértékeket kifejezésével szeretnénk elérni a mindenkori jelen közösségvállalását valamely múltbéli tradícióval (Trencsényi, 2000, 28). Célunk a konstruktív értékcsere²⁷ közvetítő folyamatának tudatos megvalósítása, amely által a magyar nemzeti identitás erősítését valósítjuk meg, jelentősen hozzájárulunk ahhoz, hogy a **magyar néphagyomány ne csak írott, hanem élő formában is fennmaradjon.**

A néptánc tanítása során célunk az erkölcsi értékek közvetítése, a férfi és női magatartásminta érzékletes bemutatása, viselkedésmódok, illemszabályok mintakövetése, a nemzeti összetartozás erősítése. Ebben az értékközvetítő folyamatban célunk, hogy a pedagógusok minél jobban támaszkodjanak az összegyűjtött forrásokra, a tanulók pedig ismerjék meg az adatközlőket²⁸, az adatközlők táncát, ezzel is közelebb kerülve a régmúlt időkhöz. Fedezzék fel az általuk is képviselt kulturális értékeket, azonosuljanak velük, és hosszú távon váljanak a saját életük részévé is.

Az értékek közvetítése mellett **új értékek létrehozására** is koncentrálunk. A néptánc újraalkotása és színpadra állítása igazodjon korunk elvárásaihoz, igényes színpadi megjelenés, magas színvonalú tánctudás és sokszínű koreográfiai megformálás jellemezze.

A népi játék és a néptánc tananyag elsajátításán²⁹ keresztül legfontosabb célkitűzésünk a személyiség³⁰ sokoldalú fejlesztése.

A néptánc tanításra, mint az **egyik leghatékonyabb személyiségformáló eszközre tekintünk, amely** az érzelmeken keresztül hat az értelemre, ugyanakkor olyan **komplex hatásmechanizmussal** is bír, amely egyszerre hat a testre és a lélekre.

Célunk, hogy néptánc tanulás során a tanuló reális önismerettel és énképpel rendelkezzen, és legyen képes az önkifejezésre, az önmegvalósításra. A pedagógiai folyamatok tervezésével,

²⁷ „(...) a művészetpedagógia legfontosabb feladata, hogy a művészetpedagógus (konkrét iskolai környezete) s az egyes tanulók (konkrét kortárs csoport, családi környezete) közt **konstruktív értékcsere, közvetítő folyamat induljon el és maradjon fenn.**” (Trencsényi, 2000, 30.)

²⁸ Az adatközlő az a személy, aki valamely gyűjtés során adatot-információt ad át. A táncos adatközlők ezen túl a táncuk bemutatásával és azok rögzítésével szolgáltatnak ismereteket a gyűjtők számára. Ezek a felvételek, mint taneszközök szerepelnek a programban.

²⁹ „Az oktatás céljai a tanulók személyiségfejlődésében tervezett változások, amelyek a tanítási-tanulási folyamat eredményeként valósulnak meg a korszerű műveltségfelfogást reprezentáló művelődési anyag feldolgozása során.” (Kotshy, 2003, 139).

³⁰ „A személyiség olyan tényező - különböző testi és lelki tulajdonságok - dinamikus és egységes egésze, amely az egyes embert megismételhetetlenné teszi, megkülönbözteti másoktól, és meghatározza a viselkedését és gondolkodását.” (Allport, 1985)

speciális eszközök és módszerek alkalmazásával a **személyiség integrálására törekszünk**, amelynek lényeges elemei az összerendezettség, az önismeret, a saját erőforrások ismerete és aktivizálása, a tehetség kibontakoztatásának képessége, az érzelmi intelligencia és a társas együttműködés fejlesztése, a pozitív életszemlélet és a pszichológiai immunrendszer³¹ erősítése, az egészség tudatos életmód kialakítása és a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése. A pozitív énkép kialakításával, az önérvényesítés támogatásával és a gyenge oldal fejlesztésével célunk az akadályok elhárítása a tehetség kibontakoztatása érdekében.

Szemléletmódbeli változást kívánunk elérni abban a tekintetben, hogy a tánc tanítás fókuszába a táncok tanítása-tanulása helyett a táncolni tudás képességének alakítása és fejlesztése kerüljön.

A néptánc tanítás során nem csupán ismeretátadásra törekszünk, hanem egyénre szabott, tudatos képességfejlesztést valósítunk meg. A kompetenciátényezők, az ismeret, képesség, attitűd tekintetében kívánunk egységes, pozitív, fejlesztő hatást elérni.

A néptánc tanítás eredményeként minőségváltozást kívánunk elérni az egyes kulcskompetencia-területeken. A néptánc tanításával azonban elsősorban az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kulcskompetenciáinak fejlesztését tűztük ki célul.

Célunk az élmény biztosítása, hisz arra törekszünk, hogy maga a néptáncos tevékenység jelentsen élményt, valamint, hogy az ismeretszerzés és ismeretfeldolgozás is élményszerű legyen.

Az érték közvetítés mellett az **átélt egyéni és közösségi élmény** pedagógiai hatását kívánjuk alkalmazni. A táncos anyagok sokféleségének ³² alkalmazásával pedig a sokszínűséget, a sikerélményt és az érdeklődés folyamatos fenntartását, az intrinzik³³ motiváció kialakulását szeretnénk elérni, adott esetben pedig a flow (Csikszentmihályi, 2009, 118-119) állapot³⁴

³¹ A pszichológiai immunrendszer a lelki sajátosságoknak egy olyan szerveződése, amely a személyiség védekező rendszerét biztosítja (Oláh, 2006). A stressztől, valamint annak fiziológiai és lelki hatásaitól korunkban senki sem mentes. Az életfeladatokkal való küzdelem, a megfelelésből adódó krízisek folyamatos problémamegoldó helyzeteket eredményeznek. (Demarcsek, 2012, 205.)

³² Egy évfolyamon több táncanyag motívumainak az elsajátítását is terveztük, amely elsősorban a képességfejlesztés eszközeként szerepel a programban. Ezen túl pedig minden évfolyam tananyagában szerepel egy kiválasztott táncanyag, amelynek tánc típusait, motívumrendszerét mélyebben megismerik a tanulók, amelyből színpadi bemutató is készül.

³³ Belső motiváció

³⁴ A flow olyan állapotot jelent, amikor az ember teljes mértékben elmélyül abban a tevékenységben, amit éppen csinál, megszűnik a külvilág, a tevékenységhez boldogságérzet és felfokozott energiaszint társul. A flow-élmény nem a tevékenység tartalmától, hanem annak minőségétől függ. (Csikszentmihályi, 2009, 118.)

elérésére törekszünk.³⁵ Célunk, hogy a tánctanulás eredményeként létrejövő színpadi alkotások egyéni és csoportos megformálása segítse elő a művészi élmény megélését.

Kiemelt célunk a motiváció fejlesztése, a hosszú távú elköteleződés kialakítása, amely a legoptimálisabb fejlődés megvalósítását biztosítja, szerepet játszik az érdeklődés felkeltésében, fenntartásában, kitágításában és a teljesítmény fokozásában is. Az aktivitáson és élményszerűségeken keresztül kívánjuk megteremteni a tanulóhoz szükséges motivációs bázist is annak érdekében, hogy a tanulók minél több évfolyamot végezzenek el az alapfokú művészeti iskolában.

A fenti célokkal összefüggésben szemléletmód-változást szeretnénk elérni abban, hogy a pedagógiai és szakmai folyamattervezés középpontjába a tanulói tevékenység, tevékenykedtetés megtervezése kerüljön, azaz az ismertszerzésre, a tanulói tevékenységekre és a tanuló előzetes tudására épüljön, gyakorlatorientált módon valósuljon meg, teremtsen minél több lehetőséget a felfedező tanulás megvalósítására, valamint a hasznos tudás elérését támogassa, egyrészt improvizáció, másrészt koreográfia formájában. Programunk segítse elő a tanulók alkotótevékenységének támogatását a tanulási folyamatokban, a reflektivitás kultúrájának kialakítását, az elemző szemlélet általánossá válását az interakciók során.

Célunk, hogy a táncpedagógus és a táncművész pálya alapozó szakaszát korunk elvárásainak megfelelően és az igényekhez szabottan alakítsuk, minél hatékonyabb módszerekkel formáljuk és gazdagítsuk.

A szakmódszertani megújulás mellett célunk a **pedagógiai módszertani kultúra megújítása és fejlesztése, és a pedagógusok innovatív szemléletének kialakítása,** a tanulói és a tanári kompetenciák fejlesztése, más művészeti területeken alkalmazott módszerek, alternatív tanulásszervezési technikák, stratégiák beépítése a néptánc tanítás rendszerébe. Drámás eszközök alkalmazásával az a célunk, hogy minél többféle érdekes és új típusú tevékenységi formákkal is fejlesszük a táncos képességeket, elősegítsük a motiváció erősödését, újszerű módon támogassuk a tanulók testi, lelki és szellemi feltöltődését. A dramatikus gyakorlatok beépítésével nemcsak meghatározódik a tanulói személyiség megismerésének lehetősége, de sokszínű módon járulhatunk hozzá a személyiségének fejlesztéséhez is. A tanulásszervezési stratégiák közül a **kooperatív technikák** és a

³⁵ A művészetek terén nem elhanyagolható szempont a tanár „*flow-teremtő*” képessége: „*A flow-tanárok képességeiket mások érdeklődésének fenntartására is használják, előtérbe helyezik a belsőösztönzéseket, érdekes feladatokkal és az új dolgok megtanulásának örömeivel igyekeznek motiválni.*” (Harmatiné, 2011, 139.)

projektmódszer beépítésével, a táncnotáció alkalmazásával célunk a **felfedező tanulás, az önálló ismeretszerzés támogatása**. Célunk továbbá az új szaktudományos ismeretek és módszertani jó gyakorlatok minél eredményesebb alkalmazásának elősegítése.

A néptánc tanítás kiemelt célja a táncos tehetségek azonosítása, fejlesztése, a szakirányú továbbtanulás támogatása, a tehetségek pályára irányítása (táncpedagógus, művész, koreográfus). Célunk a komplex tehetségfejlesztés megvalósítása, az erősségek kidomborítása, a hiányosságok pótlása, fejlesztése, a megfelelő és biztonságos tanulási környezet, alkotói légkör kialakítása, kiegészítő programok beiktatásával, amelyek a feltöltődést, a lazítást is biztosítják.

Programunkkal elő kívánjuk segíteni a szakirányú továbbtanulást, egyenlő esélyeket biztosítva a sikeres felvételihez, a tehetségek pályára irányításával pedig hozzá szeretnénk járulni a lemorzsolódás csökkentéséhez.

Célunk, hogy a néptánc tanításának eredményei az iskolarendszeren belül és kívül egyaránt hasznosuljanak. Olyan kortárs közösségek létrehozását tartjuk fontosnak, amelyben több éven át dolgoznak együtt a tanulók egy közös cél eléréséért, akiket közösséggé kovácsol maga a tevékenység, amely speciális szokásrend és normarendszer alapján működik és a közösség tagjai nyitottak a néptánc tevékenységhez kapcsolódó értékek iránt, elkötelezettek a néptánc hagyomány megőrzésében és továbbadásában. Célunk, hogy tanulók életmódjának részévé váljon, és igényként legyen jelen a mindennapi élet során elérhető táncos tevékenység (pl. táncház, fesztivál, bál, tánc tábor), illetve a táncművészet alkotásainak befogadására nyitott és érzékeny, a művészeteket élvező és megértő, felnőttekké váljanak.

Elkötelezettek vagyunk abban, hogy a néptánc tanításával megvalósuljon a **Vásárhelyi László**³⁶ által megfogalmazott gondolat:

„(...) Tegyük ezüst-, s aranyfoglatba népi hagyományaink ránk maradt gyöngyszemeit, s úgy mutassuk meg honfitársainknak s a nagyvilágnak, mit alkotott ez a nép itt, a Kárpát-medencében...”

Célunk az esélyegyenlőség biztosítása, az integráció támogatása,³⁷ a hátrányok csökkentése. Szeretnénk elérni, hogy sikerélményhez juttassuk a halmozottan hátrányos

³⁶ Vásárhelyi László - „Országos Laci bácsi”- táncművész (1925-2002) hangfelvétel rögzített gondolata, amely először a *Néptánc-oskola* című kiadványban jelent meg (Demarcsek-Kácsor-Ignác, Kovács, 2007, 6.).

³⁷ „A művészetek, a mozgás, a zene, a képek és érzelmek kiváló kiindulás a gondolkodás fejlődéséhez, a neurológiai harmonizációhoz és a személyiség megerősödéséhez” (Gyarmathy, 2010, 134.)

helyzetű fiatalokat, másrészt segítsük az elfogadást, az integrációt, a társadalom érzékenyítését, programunk járuljon hozzá a **lemorzsolódás csökkentéséhez, és a táncpedagógia módszereivel minél nagyobb szerepet vállaljunk az ép és a sérült gyerekek együttnevelésében is.**

Célunk olyan pedagógiai környezet kialakítása, amely alkalmas a tanulók minél mélyebb megismerésére. Ehhez módszertani segítséget kívánunk nyújtani a pedagógusok számára.

Célunk, hogy a nevelés-oktatási folyamatot a **holisztikus szemléletmód** határozza meg, amelyben a személyes körülmények ismerete legalább olyan fontos, mint a képességek feltárása. A holisztikus szemlélet legyen jelen az értékelés során is, amely személyre szabott, önmagához viszonyít, és kijelöli a továbblépés útját, lehetőséget mutat be, és elismeri az erőfeszítéseket is. (Nagy, 2017)

2.1.4. Az életkori sajátosságok programba emelése

A tematikus terv a néptánc tanszak egy adott évfolyamára készül (pl. A/1 évfolyam), de az - akár egy iskolán belül is - különböző életkorú tanulóakra is vonatkozhat. Az életkori jellemzők meghatározók mind a tananyag kiválasztásánál, mind pedig a didaktikai és módszertani tervezéskor. Másrészt pedig az eredményesség szempontjából is érdemes az egyes életszakaszok jellemzőire támaszkodni.³⁸

Ezekre az intenzív és szenzitív életkori fázisokra tudatosan építünk a tervezéskor. A tematikus mintatervek az alaphelyzetnek megfelelően készültek, azaz az általános iskolai évfolyamok szerinti életkorokhoz igazodnak. A tematikus tervek életkori sajátosságok és csoportjellemzők szerinti módosítását az adaptáló pedagógusok végzik el.

Programunk viszonylag nagy időszakot ölel fel, a teljes kisiskolás korszakot és a serdülőkor pubertás szakaszát. A tervezéshez Vajda Zsuzsanna (2006) pszichológus iránymutatásait vettük alapul. (4. sz. melléklet)

³⁸ „A fejlődéslelektani kutatások olyan életkori szakaszok meglétét mutatták ki, amelyben az egyes pszichikus funkciók érése a legintenzívebb. Ha megfelelő mennyiségű és minőségű inger éri az idegrendszert, akkor a különböző képességek fejlődésében ugrásszerű változások következnek be. (Kissné- Rákóczi, 2011, 10. In.: Flavell, 1982).

2.1.5. Programunk képességfejlesztési rendszere

2.1.5.1. Kulcskompetencia-fejlesztés, kompetenciafejlesztő szemlélet

Az intézménytípus és a szakmai tevékenység jellegénél, tananyagánál és módszertanánál fogva hozzájárul több kulcskompetencia³⁹ fejlesztéséhez is, amely megvalósul a formális, non-formális, és az informális tanulási folyamatokban egyaránt. Az önálló tanulás támogatása a felfedező tanulásban és az improvizációban teljesebb ki. Az anyanyelvi kompetencia a népi gyermekjátékok, mondókák, kiszámolók, a népdalok és a szaknyelv megismerésével gazdagodik. A képzés jelentősen hozzájárul a társas együttműködések, a szocializációs folyamatok támogatásához. A közösséghez tartozás a véleménynyilvánítás, a feladatvállalás tekintetében is lehetőséget nyújt az önérvényesítéshez.

Programunkban leginkább az **esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség kulcskompetenciáinak⁴⁰ fejlesztésére fókuszálunk**, az alapfokú művészeti képzés céljaival összhangban, hiszen a művészeti nevelés célja és egyben eredménye is az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása.

Programunkban a **kompetenciafejlesztő szemlélet a jellemző** a tananyag feldolgozásánál, mely három kulcsterületre fókuszál: ismeretre (kognitív kompetencia), képességre (személyes kompetencia) és attitűdre (társas-szociális kompetencia).

2.1.5.2. A személyiséget alkotó alapképességek és speciális képességek rendszere

A személyiséget alkotó alapképességek (**3. sz. melléklet**) értelmezését és a fejlesztés irányát alapvetően meghatározza az adott szakterület, amelynek keretei között zajlik a képességfejlesztés. A néptánc tanítása is, mint minden pedagógiai tevékenység, az általános tanulási képességeket és szakspecifikus tartalma, eszközzrendszere révén pedig a speciális táncos képességek fejlesztését egyszerre befolyásolja. **A képességfejlesztés célját és irányát az életkori sajátosságok és a szakmai célok figyelembevételével határoztuk meg.**

³⁹ Hatékony, önálló tanulás, anyanyelvi kommunikáció, idegen-nyelvi kommunikáció, **esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőképesség**, természettudományos kompetencia, digitális kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia, matematikai kompetencia.

⁴⁰ Az esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését a tradicionális művészetek nyelvein, illetve média segítségével, ideértve az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót és a mozgóképet.

A tematikus tervekben az **előképző évfolyamain** nagy hangsúlyt kap a **testséma fejlesztés**, amelynek elemei a testrészek ismerete, a test koordinációjának, személyi zónájának ismerete (laterális dominancia), továbbá a **percepciófejlesztés**, amely az érzékszervek fejlesztésére irányul. A percepciófejlesztés elemei: a vizuális fejlesztés, a látás és mozgás összekapcsolása, alaklítás, formaállandóság, tapintásos észlelés, kézdominancia, a hallási észlelés fejlesztése, a keresztcsatornák fejlesztése (szem - kéz, szem - láb, hallás - tapintás, látás - mozgás, látás - hallás, látás - tapintás), a térpercepció (iránydominancia) és a kinesztetikus észlelés.

Az **észlelés és mozgás összehangolása**, a neurológiai harmonizáció vezet a test integrációjához (Gyarmathy, 2010,127.). Az alapozó szakasztól kezdve nagy jelentőséget tulajdonítunk a **képzelet és a mozgás összekapcsolásának is**, a mozgás elképzelése, az instrukciókövetés fontos fejlesztési eszköz.

A tanulás alapja a figyelem, koncentráció és az emlékezet, igaz ez a tánc tanulásra vonatkozóan is. A hatékony tanulás eléréséhez szükséges a koncentrált figyelem kialakítása, amely fontos tényezője a programunknak. A példatárban módszertani eszközöket mutatunk be a „külvilág kizárására”, játékokat, feladatokat a koncentráció és a figyelem kialakítására.

A táncóra jelentős részében a nonverbális formanyelv alkalmazása dominál, a verbális kommunikáció során a szaknyelv alkalmazására helyezzük a hangsúlyt, amely a táncelemzés, és a tanulói ön-és társértékelés, a véleményformálás során nyilvánul meg leginkább. A páros táncok tanításakor-tanulásakor a férfi-női szerepből következően az adó-vevő kommunikációs csatorna működtetése, a nonverbális kommunikáció fejlesztése kiemelkedően fontos.

A **kondicionális képességek** fejlesztése az egészség megőrzése szempontjából és a táncos izomzatának fejlesztése, a fizikai terhelhetőség, az állóképesség kialakítása szempontjából is fontos, de hatással van a helyes testtartásra, a táncos fizikumára is. A kondicionális képességfejlesztés módszere, a **táncos tréning (általános és speciális)**, amely az életkornak megfelelő módon és időtartamban, a terhelhetőséget és célokat figyelembe véve minden évfolyam gyakorlatában jelen vannak.

A gyorsasági tényezők meghatározók a különböző tempójú táncok megvalósítása során. A gyors tempójú táncok kivitelezéséhez nagyon fontos a fizikai erőnlét, az összerendezettség és a reakciógyorsaság fejlesztése is, amely pedig az összetett mozgásformák megvalósítását támogatja, de szerepe van a tánc közbeni korrekció megvalósításában is. A reakciógyorsaság fontos szerepet játszik a páros táncok (vezetés-követés) megvalósításában is. A dinamikai

tényezők, az erőadagolás (erő-ellenerő, tartás-ellentartás) a lendületvétel és lendületadás fejlesztésével változik a tánckép, ezért a dinamikai érzék fejlesztése jelentős szerepet tölt be a tánc esztétikai megjelenítésében is. A dinamikai megvalósítással összefüggő differenciálási képességfejlesztés az alapfok harmadik évfolyamától egyre nagyobb teret kap.

A **koordinációs képességek** fejlesztéséhez **tánctechnikai gyakorlatokat**, játékokat és feladatokat, táncgyakorlatokat alkalmazunk minden évfolyamon. Az alapozó szakaszban nagy hangsúlyt helyezünk a támasztékszerkezet-váltás tudatos és pontos technikai megvalósítására.

Az egyensúlyérzék fejlesztése az idegpályák összekötése szempontjából is fontos, de a táncok technikai kivitelezésében is nagy szerepe van. Az alapozó szakaszban elsősorban a népi gyermekjátékokkal, sportjellegű játékokkal, akadálypályákkal fejlesztjük az egyensúlyérzékét, a többi évfolyamon függ a választott táncstílustól és a tánc jellegzetes jegyeitől is az egyensúlygyakorlat, vagy forgásgyakorlat megtervezése. Mivel a táncművelés többnyire zenére történik, alapvető a zenei jellemzők megismerése, és ehhez kapcsolódóan a zenei érzék és a ritmusérzék, tempóérzék fejlesztése a célunk.

A **kinesztetikus érzékelés**, a sajátmozgás érzékelése a testet belülről is kontroll alatt tartja, folyamatosan információkat szolgáltat a testrészek között, amelyek fizikai változást idéznek elő. A kinesztetikus érzékelés fejlesztése az életkori sajátosságoknak megfelelő módon van jelen a programunkban, segíti a táncost a korrekciók megvalósításában.

A táncoktatás eredményessége szempontjából kiemelten fontos a **mozgástudatosság kialakítása**. A **mozgáskogníció**,⁴¹ **mint kognitív képesség fejleszhető**. A mozgáskogníciós képességek fejlesztésének jelentősége a tánc hiteles megvalósítása mellett a tánc esztétikájának minőségében is megnyilvánul, ezért a kiemelkedően tehetséges tanulók fejlesztésében, szakmai sikerek (versenyek, továbbtanulás) elérésében nagy szerepet játszik a tudatos fejlesztése.

Speciális képességként tekintünk a **táncos improvizációs** képességre, amely a magabiztos tudás elérését szolgálja, másrészt pedig az önkifejezés eszköze. Olyan **variációs képesség**, amely **fejlett rendezőképességgel társul**, és az alkotóképesség egyik megnyilvánulása is.

⁴¹ A mozgáskogníció „közvetlenül a mozgást érintő tudást, a mozgásról való gondolkodást, a mozgásképzetet, a mozgás verbális vagy egyéb szimbolikus megfogalmazását, összességében a mozgással kapcsolatos tudatosságot jelenti. A mozgáskogníció fogalma azt kívánja kiemelni, hogy a hagyományosan procedurális vagy belső tudásnak elkönyvelt mozgáskészségről is kialakítható deklaratív tudás. A fenti definícióban a „közvetlenül a mozgást érintő tudás” meghatározás ezért lényegi kitétel. Arra utal, hogy a mozgáskogníció fogalmának használatakor a tudást és a gondolkodást magára a mozdulatra kell vonatkoztatni.” (Fügedi, 2006, 108-109.)

Az improvizáció során az alkotás és az előadás egyidejűsége érvényesül, amely bonyolult agyi és idegrendszeri tevékenység során jön létre. Az improvizáció gondolati és azonnali gyakorlati síkon valósul meg, amelynek feltétele az ismeret, tudás.

Ugyancsak speciális képesség a **stílusérzék** (bővebben lásd még **Ratkó**, 7. sz. melléklet), amely összefüggésben van a tánc mozgásjegyeinek tudatos megjelenítésével, amely egy adott tájegység táncaira jellemző. A stílusjegyek azonosítása, tudatosítása, a kinesztetikus érzékelés magas szintű megvalósítása, a mozgástudatosság már a művészi kifejezőkészség irányába mutat, amelyhez magas szintű érzelmi kifejezőképesség és az alkotói képzelet társul. Mindezek pedig az **előadói kifejezőképességet alkotják**.

A kiemelkedően jó táncos nem elégszik meg a táncmotívumok elsajátításával, hanem ismernie kell a táncot meghatározó tényezőket, azok energiáit, a saját testét, annak működését. Figyelnie kell a belső kinesztetikus érzékelésére, meg kell érteni a táncelemek funkcióját, a táncszerkesztés elveit, a zene és mozgás, a mozgás és mozdulatlanosság összefüggéseit, a dinamikai sokszínűség hatásteremtő erejét, a szakrális és szimbolikus jelentéstartalom jelentőségét, és át kell élnie a gondolatok, tartalmak érzelmi aspektusait is. Mindezeket hitelesen, összerendezetten, stílusosan és a színpad törvényszerűségeit figyelembe véve kell bemutatni, miközben kapcsolatot kell fenntartani a partnerrel, a többi táncossal és a nézővel, annak érdekében, hogy megvalósuljon a cél, a művészi hatás elérése.

2.1.6. Műértés, művészi megformálás, hatáskeltés

A tánctanulás-táncitanítás folyamatában nemcsak a különböző táncok megtanítása a feladatunk, hanem a műértésre és műélvezetre is nevelünk. Ugyanakkor a műértés, a hatás⁴² elérésnek elemzése visszahat a tánc tudatos és esztétikai megjelenítésére.

A művészi hatás elérésnek lényege: *amikor mindenki a maga lelke képmását pillantja meg, és önmagát ismeri fel*” (Lukianosz, idézi **Gabnai**, 2012, 73).

„**Önmaga felismerése**” a néptánctanulás folyamatában, és a tánc újraalkotása tekintetében meghatározó gondolat. Ahhoz, hogy ne a táncpedagógus, vagy az adatközlők táncának pontos másolása valósuljon meg, hanem az ismeretfeldolgozás során mutakozzon meg a táncos saját

⁴² Balanchine gondolata szerint a művészi tánc a „vizuális látvány szimbolikus költészete, amely a nézőkből hangulatot és érzelmi élményt, visszhangot vált ki.” (**Körtvélyes**, 1999, 93 idézi **Szilágyi** 2017, 17.)

személyisége, nyilvánuljanak meg a tánc egyéni vonásai, igen hosszú az út. Nagyfokú tudatosságot és megfelelő látásmódot követel a pedagógustól és a tanulóktól egyaránt. Különösen a magasabb évfolyamokon, az alapfokú képzés végére várható el a táncanyag újraalkotása, új értékek létrehozása, a táncos egyéniség kezdeti megmutatkozása. Ebben az életkorban jelentkezik célként az előadói képességek fejlesztése, az érzelmek közvetítése, a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismertetése, hiszen a képzés során egy jelentős elágazási ponthoz, a pályaválasztáshoz érkezünk. A művészi kifejezés eszközszerének megismerése és alkalmazása a tehetséggondozás és a pályaorientáció szempontjából igen lényeges és összetett feladat. Az alapfokú évfolyamok arra szolgálnak, hogy megalapozzuk mindezeket, és a képességfejlesztés eredményeként alakuljon ki a tánctechnikai tudás, amelyre a továbbképző évfolyamain, vagy a művészeti szakgimnáziumokban a képzés további irányultsága épülhet. A technikai tudás mellett a stílusjegyek felismerése és alkalmazása, valamint a művészi hatás elérése során jutunk el az *„önmaga felismerésétől”* arra a szintre, amikor a táncos a tánc megformálása közben *„önmagát felejt el.”*

Az alapfokú művészetoktatás alapfokú évfolyamain elkezdődik, és a továbbképző évfolyamain teljesebben ki a női és a férfi táncos magatartás tudatos megfigyelése és elemzése, a mögöttes tartalom megértése, a páros táncok férfi-női viszonyulásainak, szerepeinek, a mozdulatok, gesztusok funkcióinak megértése és megélése, amely jelentősen hozzájárul a színpadi megjelenítés minőségéhez, a tánc tartalmi megértéséhez.

Az alapfokú művészeti iskolai képzésben - a tánctanulás folyamata mellett - minden tanévben színpadi produktum létrehozása is a feladat. A koreográfiát a pedagógus tervezi meg, de az alkotói folyamatokba különböző módon és szinten a tanulók is bevonhatók. A bemutató közben és után átélt élmények feldolgozása, egyénileg és csoportszinten is fontos tényező, különösen, ha ez versenyhelyzetben, felfokozott idegi állapotban valósul meg. A siker és a kudarc feldolgozására egyaránt oda kell figyelni.

2.2. SZAKTUDOMÁNYOS ALAPELVEK

Programunk szakmai céljainak meghatározásához és tartalmának kidolgozásához alapul vettük a szaktudományos alapelveket, a táncos mozgás alaptényezőit, a tánctanításhoz kapcsolódó fogalmi rendszereket, majd speciálisan a néptáncra fókuszálva rögzítettük azokat

a fogalmakat, amelyek alapvetők és szükségesek a programban kifejlesztett tematikus tervek értelmezéséhez és gyakorlati megvalósításához, ugyanakkor alapvetők a tánctanítás szaknyelvi és módszertani rendszerében is.

2.2.1. A táncos mozgás alaptényezői, a mozdulat vizsgálatának szempontjai

A tananyag kiválasztásához és feldolgozásához a táncot meghatározó tudományos módszert a mozdulatelemzés szempontjait vettük alapul. ⁴³

A mozdulatelemzés segíti a táncpedagógusokat a szakmai fejlesztés tudatos, eredményes és szakszerű megvalósításában és segíti a táncosokat, tanulókat is abban, hogy mozgásminőség változása pontos legyen, hogy szélesebb skálán mozogjon, hogy a táncos mozgásformák természetessé és könnyeddé váljanak, továbbá, hogy a táncosok képesek legyenek a testük tudatos irányítására, a mozdulatok művészi megformálására. A mozdulat vizsgálatához szükséges szempontokat Dienes Valéria mozdulatrendszere⁴⁴ alapján alkalmazzuk a táncpedagógiában a következők szerint: „*az emberi test mozgása térben megy végbe, időben történik, erőt vesz igénybe és jelentése van. Ennek megfelelően rendszertanának tagozatai (fejezetei) a tértan (plasztika), időtan (ritmika) erőtan (plasztika) és jelentéstan (mimika, később Babits Mihály javaslatára szimbolika).* (Boreczky, Fenyves, 2015, 215)

A táncot meghatározó alaptényezőkön túl a tánc jelentőségének megértése is fontos szempontja a táncpedagógiának, amelyhez iránymutatásként a tánc kutatás géniuszára, **Lábán Rudolf** ⁴⁵ gondolatára támaszkodhatunk⁴⁶: „*A kifejező emberi mozdulat térbelisége, időbeli lefolyása, ereje, minősége az egész embert mutatja és alakítja, mert teljes spirituális jelentőségével a mozdulat az ember nagy integrátora*” (Fügedi, 2009, 21. Idézi Demarcsek, 2013, 24). A tánctanítás jelentőségére Dienes Valéria az alábbiak szerint hívta fel a figyelmet, amelyet a programunkat megvalósító pedagógusok figyelmébe ajánlunk: „*Aki mozdulatot tanít, az egyén fejlődésének és ezen keresztül az emberiség fejlődésének egyik irányító fonalát tartja a kezében*” (Dienes, 1979).

⁴³ A mozdulat elemzése a hétköznapi mozgások, mégpedig a munkamozdulat megfigyelésével és elemzésével vette kezdetét, és célja a munkavégzés eredményességének növelése volt. Frederick Wilson Taylor (1856-1915) nevéhez fűződik annak a vizsgálatának, hogy hogyan lehetséges a munkavégzés során fölösleges mozdulatok kiiktatásával a termelés hatékonyságát növelni.

⁴⁴ Orkesztika, mozdulatművészet

⁴⁵ Pozsonyban született 1879-ben. Születési neve: Lábán Rezsó János Attila. Elhunyt 1958-ban, Angliában. Lábán Rudolfként a táncművészet meghatározó alakjává vált, az európai színházi tánc megújítója, aki magyarságát mindig önérettel vállalta.

⁴⁶ Elhangzott Lábán Rudolf 1958-ban tartott utolsó előadásán, melynek címe: *A mozdulat, az ember egésze.*

Programunkban a tánctanítás módszertani gyakorlatát és eljárásait a mozdulatelemzési szempontok figyelembevételével határoztuk meg, hiszen a táncos mozgás alaptényezői a speciális képességfejlesztés irányát is meghatározzák, a táncelemek, motívumok ritmikai, térbeli és dinamikai variációi segítik a táncos képességek fejlesztését és ezen keresztül hozzájárulnak a tánc tudatos és esztétikus megvalósításához is. A tánc alaptényezőinek megismertetése és alkalmazása különböző módon van jelen a képzési rendszerünkben. A fogalmak megismerését, elmélyítését követően, a magasabb évfolyamokon a mozdulattípusok felismerése, azonosítása és elemzése is segíti a tánctanulás folyamatát.

A tematikus tervekben és a képességfejlesztés gyakorlata során a tánc alaptényezőinek fogalmi rendszerét alkalmazzuk, a módszertani példatárak játékaival, feladataival, táncgyakorlataival pedig mindezen tényezők tudatosítását és fejlesztését szolgálják.

A programunkban alkalmazott fogalmi rendszer a következő:

Az idő-ritmika⁴⁷

Az időbeliség tekintetében a legfontosabb tényezők: ritmus, lüktetésrend, szünet, tempó.

A ritmus jelentősége, hogy táncra indítja a testet. A dallamot kísérő ritmus pedig meghatározza a tánc jellegét, típusát, motívumkincsét, ezért a zenei kíséretmódok (dűvő, esztám) felfedezésére nagy hangsúlyt helyezünk. A zene ritmusa mellett meghatározó tényező, amit a gyakorlatban tudatosítunk, a mozdulat ritmusa. A táncban a mozdulat és a mozdulatlanság, és a zenében a hang és a szünet, hasonló összefüggést mutat. Mind a zenei és mind pedig a mozdulatszünet a várakozás, a hatáskeltés eszköze. Izgalommal és feszültséggel teli állapotot hoz létre, ugyanakkor teret ad a kreatív gondolatoknak is. (Sátor, 2007). Ahogyan a zenét, úgy a táncot is meghatározza a tempó. Az abszolút időhöz (metronóm) viszonyítás alapján megkülönböztetünk különböző tempókat, amely lehet egy tánc jellemzője, de lehet a tánctanítás módszertanához kapcsolódó szempont, annak megfelelően, mi a kitűzött cél. A tánc tanításának szempontjából nagyon fontos a megfelelő tempó meghatározása, amelynek igazodnia kell az életkori, fejlődési sajátosságokhoz és technikai felkészültséghez. A tempó hangulatok, érzelmek kifejezésére is alkalmas. A gyors csak a lassú mellett válik hatásossá, a harsányság erejét a visszafogottság teremti meg. A

⁴⁷ „A ritmika a tánc időbeli lefolyásának szabályait tárgyalja. Mivel a tánc és a zene összefüggése szoros, és az időbeli vonatkozások tekintetében e két művészet alapfogalmai azonosak, a tánc időbeli elemeinek meghatározásánál a zenei fogalmakat vesszük alapul, és alkalmazzuk a táncra.” (Wigman, 1974. Idézi Fuchs, 2008, 150-152).

tempó lassulásával a mozdulatok kiteljesednek, szélesebbé válnak, gyorsuláskor pedig szűkülnek, néha a részletek láthatatlanná válnak.

A táncgyakorlatok megvalósítása során kialakítjuk és fejlesztjük a ritmus-és tempóérzéklet, az improvizációkban és a koreográfiákban pedig építünk a szünet, a tempóváltás hatásteremtő eszközeire.

A tér-plasztika ⁴⁸

A táncos tere nem statikus tér (Wigman), hanem az alkotás folyamatában folyton változik. **A mozdulatelemzés a tér szempontjából azt vizsgálja, hogy milyen az elmozdulás iránya a táncos testéhez, és a körülötte lévő fizikai térhez képest, és az elmozdulás milyen módon, hogyan, milyen eszközökkel valósul meg.**

Programunkban a tánc tanítás-tánc tanulás folyamata Fügedi János (2011) által összefoglalt tényezőkre épül, amelyek a következők:

- a **térirányok**, (elől-hátul, jobbra-balra, rézsút irányok) a **táncos tere**, (a táncos köré elképzelt négyzet oldalai és sarkai szerinti 8 irány)
- a **pozíciók**, (páros lábú támaszték lehetőségei)
- a **támasztóláb mozgása** (hajlítás, nyújtás, feszítés)
- a **gesztusmozdulatok** (olyan mozdulatok, amelyek nem vesznek részt a test támasztékában, fej, kéz, (taps, pattintás, intés, csapások, talajütés, karkörök, forgatás) és az egyik láb gesztusai, (érintés különböző lábfő részekkel, a láb forgatása, térd-, boka-, lábkörzések és mindezek kombinációi), a támasztékvétel a lábfő különböző részein,
- a **támaszték váltásával megvalósított mozdulatok és típusai: a lépés** (egyszerű, csúszó, gördülő, „telitalpas”, részleges súlyos), **a testsúlyáthelyezés** (a lépéssel rokon mozdulattípus, mert ugyancsak a súly átvitelét jelenti az egyik lábról a másikra, és a mozdulat végrehajtása közben a test itt is folyamatosan alátámasztott – ld. Fügedi, 2011, 155), **az ugrás** (támasztékszerkezet szerinti, fel-le, szinten maradó, részleges súlyos, érintő, teljesen súlytalanodó), **a forgás** (perdülő, ugró, perdülés nélküli, lent-és fenthangsúlyos páros forgás).

⁴⁸ „A tér a táncos valódi tevékenységének színhelye, mely hozzá tartozik, hiszen maga alkotja meg.” (Wigman, 1974. In: Fuchs, 2008, 150-152.)

- **a rugózás (boka, térd, lenthangsúly-fenthangsúly)⁴⁹**
- a **bokázó⁵⁰**(támasztólábbal, bokázva lépés, bokázó ugrás, gesztusbokázó, légbokázók)
- a törzs mozgásának (döntés, hajlás, hajlítás) megfigyelése, amelyhez szorosan kapcsolódik a kar mozgása, gesztusrendszere. A törzset tekintve a férfitáncokban meghatározó a csípő mozgása (billentés, forgatás), de ugyanúgy fontos női táncos mozgás tekintetében is, csak más funkcióval.⁵¹

A táncitanítás szempontjából fontosnak tartjuk a **térben-létezés⁵²** fogalmának tudatosítását és szempontjainak megismertetését.⁵³ Ahhoz, hogy a térben-létezés művészi élményt jelentsen, meg kell teremteni a színpadi tér törvényszerűségeinek, a mozgás és zene dramaturgiájának összhangját, vagy egymásnak feszülését aszerint, hogy mi a közvetíteni kívánt gondolat. A térben-lét a mozdulat erejével teremődik meg, a teljes szabadságot a mozgás kiteljesedéséhez szükséges megfelelő méretű üres tér jelenti. (Vinczellér, 5. sz. melléklet)

Az erő-dinamika⁵⁴

A dinamika az erőadagolás tana, összetevője az **erő, a lendület és az egyensúly**. A tempó megváltoztatásához a táncban szükség van izomerőre, amely különböző irányú lehet, attól függően, hogy gyorsulás vagy lassulás a cél. A lendülettel kapcsolatos fogalmak: lendületvétel, lendületátadás. A lendületvétel a mozgás elkezdését jelenti. A lendületátadás a két táncos közötti interakció, amelyhez szintén erőre van szükség. A dinamika megnyilvánulhat egy testen belül vagy a partnerek között a testek kölcsönhatása révén. A tartás és ellentartás dinamikája a páros táncokban jelentős technikai és esztétikai jelentőséget is hordoz. A fizikai erőnlét fejlesztése és az erőadagolás tudatos alkalmazása az életkori sajátosságoknak megfelelően van jelen a képzésben.

⁴⁹ A rugózás a támaszték mozdulatok kísérő jelensége, gesztusjellegű mozdulatnak tekinthetjük. (Fügedi, 2011, 83.)

⁵⁰ Amely nem önálló mozdulattípus, hanem a mozdulattípusokat színesíti, módosítja, hallható mozdulathangsúly jellemzi, ezért megvalósításához erőre van szükség. (Fügedi 2011, 185.)

⁵¹ „A népi táncalkotásban a törzs nem kap olyan kifejezési hangsúlyt, mint a láb, de gyakran hozzájárul egy-egy tánc sajátos megjelenítési formájához.” (Fügedi, 2011, 224.)

⁵² Itt Martin Heidegger filozófiájának központi fogalomrendszerét alkalmazza Vinczellér a táncra.

⁵³ A térszervezés történhet spontán, improvizatíván és történhet meghatározott módon (koreográfia). Mindkét esetben a tér a benne lévők által úgy változik, hogy egy bizonyos formanyelv használatával nemcsak kijelöli a cselekmény helyszínét, hanem a térben-lét állapotának és állapotváltozásainak következtében megteremtődik egy másik tér, egy másik világ. A tér-élmény megteremtésével eltűnnek mindazok a körülmények, amik a várakozás időszakában még nyilvánvalóan „látszódtak”, jelen voltak, mint például maga a színpad, a függöny, a lábak, stb.

⁵⁴ „Ahogyan az idő, ha csak nem még kényszerítőbben, az erő is ugyanúgy szerepet játszik a táncban- a dinamikus erő, a mozgó és mozgatott, amely a tánc életének lüktető szívverése. Akár a tánc eleven lélegzetének is nevezhetnénk” (Wigman, 1974. In: Fuchs, 2008, 150-152.).

Az egyensúly kialakításához és a fenntartásához is erőre van szükség, ugyanakkor az erő mellett jellemzi még a térbeli elmozdulás, valamint az egyensúlyi helyzetek váltakozása révén keletkező ritmus. Az egyensúly folyamatos kompenzációs tevékenység, a test súlypontjának igazítása a gravitációnak megfelelően. Az egyensúly megtartása folyamatos koncentrációt igényel, a test, a tudat és az érzelem kontroll alatt tartása jellemzi. A módszertani példatárban szereplő akadálypályák, a sport és ügyességi játékok, és a népi gyermekjátékok sora az egyensúlyérzék fejlesztését is szolgálják.

Páros táncok esetében az egyensúly megteremtése és fenntartása együttműködésen és egymásra figyelésen is alapszik, folyamatos kommunikációt, akció-reakciót feltételez. Az páros egyensúly kialakítását szolgálják a tartás-ellentartás gyakorlatai, és a tanulási folyamatban alkalmazott párcsere rendszere. Az egyensúly szerepe meghatározó a tánc harmonikus és esztétikus megjelenítésében.⁵⁵

A jelentéstan-szimbolika⁵⁶

A tánc megértéséhez a mozdulatközlésen, egy speciális kommunikációs csatornán keresztül is megpróbálhatunk közelebb kerülni. A tánc nyelviségét alátámasztó fogalmaink például a táncos formanyelv, vagy a gesztusnyelv, testbeszéd, is utalnak arra, hogy a táncsal sajátos nyelvi kommunikáció jön létre, amely a táncos és táncos között, valamint a táncos és a néző között zajlik, és amely során a táncos mozdulataival irányítja a partnerét, vagy meséli⁵⁷ el a tánc mondanivalóját.

Ratkó Lujza a tánc születését a rítusokhoz kapcsolta,⁵⁸ a magyar néptánc tanításának alapozó szakasza a népi gyermekjátékok tanítására épül, amelyek sokféle rítus elemeit hordozzák

⁵⁵ Lábán Rudolf a táncot alkotó lényeges alaptényezők közül hangsúlyozta az egyensúly szerepét, valamint alaptényezők sorát kiegészítette az *áramlás* élménnyel (**Csikszentmihályinál flow**), amely akkor jön létre, amikor a táncos elfelejti önmagát, a mozgás autotelikusává válik, és a „lélek dominanciája” érvényesül, nem a tudaté. „A tánc igazi tartalma mindig a lélek rezdülése, megjelenése pedig a lendület és az egyensúly játéka.” (Fügedi János 2008, 13. Idézi Demarcsek, 2013, 25.)

⁵⁶ „A szimbolika a mozdulat művészi alkalmazásának műfajaival, a mozdulat-költészet (poézis) formáival, a mozdulatok társadalmi funkciójával, tehát a **közléssel, a kommunikációval** foglalkozik, vagyis az előadói kifejezés (expreszszivitás) és a nézői befogadás (receptivitás) viszonyával.” (Boreczky-Fenyves, 2015, 215.)

⁵⁷ Várszegi Tibor a mozdulat nyelviségét vizsgálva a következő felvetést tárja elénk: „Ha viszont bebizonyosodik, hogy a mozdulat is onnan származik, ahonnan a szó vagy a kép, akkor a mozgást is nyelvi jellegű eseménynek, emiatt pedig a lét közegének tekinthetjük, amit szintén azáltal értünk meg, hogy benne élünk.” In: Várszegi Tibor (2004): *A mozdulat nyelvisége*. Forrás:

http://www.napkut.hu/naput_2004/2004_03/024.htm

⁵⁸ „... s mivel mindig valamilyen szakrális-rituális-kultikus szerepkörben létezett, ezért magától értetődő, hogy eleve valamilyen belső jelentést hordozott. A rítus mondanivalóját a tánc térformái, mozdulatai és gesztusai együttesen hordozták a zenével, énekkel és a szöveggel, valamint a rítus egyéb mozzanataival...” (Ratkó, 2009.)

magukban, mint ahogyan a néptánc mozdulatai is, különösen a gesztusrendszerét tekintve, belső jelentéssel bírnak.⁵⁹ Mindezen tartalmak felfedezése, megfejtése, értelmezése a táncelmzésből következik, ezért fontos szerepet tölt be a táncpedagógusok felkészülési tevékenysége során, ugyanakkor a tanulói tevékenységek egyik jelentős lényegfeltáró tényezője is. Jelentősége a tartalom és a forma egységének megteremtésében van.

2.2.2. A néptánc elemzése

A tananyag kiválasztásának első lépése a tananyag szakmai szempontú elemzése. Speciálisan a néptáncra vonatkozóan Martin György⁶⁰ és Pesovár Ernő⁶¹ elemzési szempontjaira támaszkodtunk, amelyek a következők: a tánc tartalmi elemzése, a tánc zenei elemzése, a tánc formai elemzése.⁶² A tánc tartalmi elemzésének szempontjai meghatározzák a konkrét táncanyag mellett a tantárgyi integráció eredményeként megjelenő kiegészítő tartalmakat.

A tánctanulás folyamatában azonban a tartalmi elemzést megelőzi a zenei és formai jellemzők megismerése és tudatosítása.

A zenei jellemzők felfedezése, tudatosítása, a zenei érzék fejlesztése és a zene és a tánc összefüggéseinek vizsgálata alapvető a táncoktatás-tánctanulás folyamatában. A zene megismerésének jelentősége abban áll, hogy alapvetően meghatározza magát a táncot, annak

⁵⁹ Pesovár Ernő szerint „A néptánc hangvétele, a néptáncban rejlő magatartásformák sok esetben ugyanis ma is aktuális érzelmi, indulati elemek, költői gondolatok hordozói.” (idézi Szilágyi, 2017, 27.)

⁶⁰ **Martin György** (beceneve: Tinka) (Budapest, 1932. február 5. – Budapest, 1983. október 31.) Erkel-díjas magyar táncművész, néprajzkutató, zenefolklorista, a nemzetközi rangú magyar táncművészet megteremtője

⁶¹ Pesovár Ernő (Herend, 1926. szeptember 05- Budapest, 2009. március 02.) Kutatási területe volt a magyar- és európai táncfolklor, azon belül rendszerezéssel, formattal, táncművészettel, az új táncstílussal, páros táncokkal foglalkozott. Tánckritikusként is működött. [Martin György](#)hoz fűződő szoros barátságban, valamint generációjának több tagjával együttműködve alkották meg azt a tudásbázist, amely a [20. század](#) hagyományörző népművészeti mozgalmainak elméleti alapjává és építőkövévé vált itthon és külföldön egyaránt. Az alkotócsoport tagjai voltak még testvére, [Pesovár Ferenc](#), valamint [Andrásfalvy Bertalan](#), [Borbély Jolán](#), [Lányi Ágoston](#), [Maász László](#) is. https://hu.wikipedia.org/wiki/Pesov%C3%A1r_Ern%C5%91

⁶²**1. A tánc tartalmi elemzése** magában foglalja társadalmi szerepének, funkciójának, szokáskörbe való beágyazottságának, jelentéstartalmának, hangulati-érzelmi-indulati elemeinek, vagyis a táncot kapcsolódó összes táncéleleti jelenségnek a tánc tartalmi vonásait meghatározó tényezőit.

2. A tánc zenei elemzése a zenének, mint a táncot kiegészítő művészi jelenségnek tánczenei szempontú vizsgálatát jelenti, mely a zenefolklor általános elemzési szempontjai mellett nagyobb hangsúllyal foglalkozik a táncot formailag döntően meghatározó tényezőkkel, mint a tempóval szorosan összefüggő kíséretitmus.

3. A tánc formai elemzése magába foglalja szerkezeti felépítésének, tánc és zene összefüggésének, mozgásösszetevőinek, motívumainak, ritmikájának, dinamikájának, térbeli elhelyezkedésének, a részek egymáshoz való kapcsolódásának, koreográfiai viszonylatainak törvényszerűségeit, összefoglalva a részletelemzések alapján.” (Martin, Pesovár,1960,211-212)

motívumkincsét,⁶³ a zene lüktetésrendje pedig meghatározó a tánc hangsúlyainak felfedezésében, a zenei szerkezet pedig a tánc szerkesztésére, tagolására is hatással van.⁶⁴ A programunkban a zenei jellemzők megismerésén túl szerepel továbbá a népi hangszerek és népi zenekarok megismerése, a tánchoz kapcsolódó népdalok megtanulása is.

A formai elemzés során az adatközlők táncait vizsgáljuk, hogy a tánc milyen szerkezeti egységekből áll, megfigyelhető-e abban rendszeresség, tudatos építkezés. A táncszerkesztés elvei és a zenei szerkezet közötti összefüggések felismerése, a táncot meghatározó alaptényezők szerinti elemzése és a jellegzetes mozgásjegyek megfigyelése a magasabb évfolyamokon van jelen a programunkban. A táncelemzés során kitérünk a táncmotívumok funkciójának vizsgálatára (pl. csalogatás), a mozdulatok, a páros táncban megnyilvánuló páros viszony (irányítás-követés, összekapaszkodás-elengedés, forgás-kiforgatás, gesztusok, térformák, funkciók) szimbólumrendszerére, jelentéstartalmára.

A **néptánc stílus értelmezésével** kapcsolatosan a legújabb megjelent elemzésre, (7. sz. melléklet) Dr. Ratkó Lujza meghatározására támaszkodhatunk, aki rávilágít a tudományos és a gyakorlati fogalomhasználat különbözőségére⁶⁵. Azonos álláspontot képvisel Fügedi Jánossal abban, hogy a táncstílust nem lehet jelírással rögzíteni, „*mert nyilvánvaló, hogy néptáncot (bármilyen táncot) lejegyzésből hitelesen előadni csak a meghatározó jellegek ismeretében lehet.*” (Fügedi, 2011, 159) Az előadásmódra vonatkozó jegyek alapján „*(...) a táncstílus nem más, mint a tánc típusra vagy az adott vidékre (falura) jellemző, illetve a táncos személyiségét és pillanatnyi hangulatát kifejező mozgásbeli és hangzó megnyilvánulások, gesztusok, mozdulat- és viselkedésformák együttese.*” (Ratkó, 2019)

A tánc jellemző stílusjegyeinek a felismerése, tudatosítása és megformálása igen nehéz feladat. A megfelelő látásmód kialakítása a tanári demonstrációval, az adatközlők táncainak irányított megfigyelésével, elemzésével, a mozgáskogníció képességfejlesztésével alakítható ki. A megfigyeléseken alapuló belső tánckép kialakítása, tudatossá tétele és a táncstílus fizikai kivetülésének megvalósítása, igazi kihívása a táncpedagógiának.

⁶³ „A tempó és a kíséret ritmus nemcsak a mozgáselemek és ezen keresztül a motívumok alapritmusát határozzák meg, hanem a tánc mozgáskincsét is.” (Martin, Pesovár, 1960, 218)

⁶⁴ „(...) a tánc nagyobb egységeinek tagolódása a kisebb és nagyobb zenei egységek (ütem, fűlsor, sor, periódus, szakasz) szerint történik.” (Martin, Pesovár, 1960, 218)

⁶⁵ „A néptánc-szakirodalom a „stílus” kifejezést – a népzenei régi és új stílus fogalmát átvéve – csak történeti értelemben, azaz a régi és új stílusú táncok megnevezésére alkalmazza. A gyakorlati táncoktatás ezzel szemben a „stílust” a tánc előadásmódjának értelmében használja.” (Ratkó, 2019)

2.2.3. Történeti stílus, dialektus, tájegység, néptánc típus

A magyar néptánc kincs rendszerezésének, történeti rétegeinek megismerése a szakirányon tovább tanulók számára nélkülözhetetlen a sikeres továbbtanuláshoz.⁶⁶ A régi, az új és a vegyes stílusú (idegen eredetű) táncok egyaránt szerepelnek a programunkban, de tanításuk sorrendjében nem a kialakulásuk szerinti időrendiség a meghatározó, hanem az adott iskola földrajzi elhelyezkedéséből adódó helyi hagyományok elsődlegességének az elve. Ennek megfelelően a kiválasztott táncanyagok helyettesíthetők, felcserélhetők.

Programunkban az idegen eredetű táncok (polgári táncok) tanítása elsősorban a táncelőkészítést szolgálják, a népi gyermekjátékokkal együtt a mozdulattípusok, a néptánc alapmotívumok elsajátítását segítik elő, de már táncélményt is biztosítanak. Ugyancsak a közösségi táncélmény megélését segíti elő a moldvai körtáncok tanítása, amely kiválóan alkalmas a képességfejlesztés élményszerű megvalósítására is.

A központi tantervben elvárásként jelenik meg, hogy az alapfokú évfolyamok végére a Martin-féle felosztás szerint mindegyik táncdialektus valamely táncanyagával ismerkedjenek meg a tanulók. Jelen fejlesztés sem tér el ettől. A táncdialektus fogalmi tényezői a tananyag integrációja szempontjából is fontosak számunkra, összefüggésben vannak a programunkban szereplő tananyag tartalommal.

A tananyag része a tájegységek azonosítása és azok jellegzetes tánc típusainak⁶⁷ megismerése is. Az alapfokú művészeti képzés során törekszünk a szakmai elméleti tudás megalapozására is, valamint a rendszerszemléletű gondolkodás és a szaknyelv kialakítására. **Újszerű eleme programunknak, hogy kilépünk a megszokott, hagyományosnak tekinthető „egy táncanyag tanítása egy adott évfolyamon” - metódusból, és a képességfejlesztés eszközeként tudatosan többféle tánc típus tánc elemeit, motívumait is alkalmazzuk.** Természetesen mindezeket túl valamely kiválasztott tájegység táncát, illetve táncának alapjait is elsajátítják a tanulók.

⁶⁶ Martin György a magyar tánc kincs törzsanyagát három nagy csoportra osztotta: régi és új stílusú, valamint idegen eredetű táncokra. A régi rétegekbe azokat a tánc típusokat (leánykörtáncok, fegyvertáncok, vagy eszközös pásztortáncok, régi férfitáncok (ugrós-legényes, család, régi párostáncok) sorolta, amelyeknek gyökerei a középkorig nyúlnak vissza. Az újabb rétegekbe tartozó tánc típusok (verbunk, csárdás) mai formája a XIX. századtól kezdve alakult ki és vált a nemzeti tánc karakter kifejezővé. A vegyes rétegbe tartoznak az idegen, rendszerint nyugati, úri, polgári, tánciskolás eredetű táncok. Ezek kötött formájú, jellegzetes zenére járt egyszerű táncok. (Martin, 1995, 28-30.)

⁶⁷ Tánc típusok: lánc tánc, körtánc, eszközös táncok, ugrós-legényes táncok, küzdő karakterű táncok, forgó-forgató táncok, verbunk, csárdás. (Martin, 1995, 28-41)

2.2.4. Alapmotívumok a néptáncban

Sajátos módszertant tükröz Lévai Péter szempontrendszere, amelyet szintén beépítettünk a programunkba. Lévai Péter (2018) **négy alapmotívumot választott pedagógiája alapjának**. A négy alapmotívum: **a csárdás, a cifra, a lengető és a bokázó**. Mindezekhez természetesen igen nagyszámú variációs lehetőségek kapcsolódnak. Lévai Péter arra hívja fel a figyelmet, hogy a motívumvariációk nagy száma helyett a népi gyermekjátékokban és a magyar néptáncokban fellelhető, alapmotívumok elsajátítására kell helyezni a hangsúlyt. Az alapmotívumok elsajátítása biztosítja azt a magabiztos tudást, amelyre a bonyolultabb variánsok tanulása épülhet, továbbá a technikai kivitelezés módjának tájegységenkénti variációi a tánc jellegzetes stílusjegyeinek a felfedezését, megismerését is szolgálják. Programunkban az alapfok első és második évfolyamára készített tematikus tervek és a hozzájuk kapcsolódó módszertani leírások ebben a szemléletmódban készültek.

A kutatási eredmények összefoglaló publikálására még nem került sor, de a néptánc alapmotívum fogalma és a hozzá kapcsolódó módszertan beépült a táncpedagógusok mindennapi gyakorlatába, továbbá az alapmotívumok értelmezése megjelenik az egyetemi szakdolgozatokban is. (Lásd. 6. sz. melléklet)

3. TANULÁSI-TANÍTÁSI PROGRAM

Ebben a fejezetben a pedagógiai koncepcióban megfogalmazott általános célokat részletezzük, amely alapvetően a követelmények kifejtését is jelenti. Ismertetjük a tanulási-tanítási egység tartalmát, annak elrendezését, a feldolgozáshoz szükséges időkeretet, a javasolt oktatási módszereket és eszközöket, a tanulás domináns tervezési módját, munkaformáit, továbbá az értékelés módszereit és eszközeit (Kaposi, 2014).

3.1. A TEMATIKUS TERVEK CÉLRENDSZERE

A pedagógiai koncepció általános célrendszerét az adott évfolyamra lebontva határoztuk meg a tematikus tervekben. Az adott tanév tanyagát a tematikus terveken belül tematikus egységekbe szerveztük, amelyek céljait öt fő szempont szerint határoztuk meg: **nevelési, fejlesztési, szakmai, didaktikai és eredménycélok, azaz az attitűdváltozás céljai mentén.**

A célrendszer elemei:

A nevelési cél a személyiségfejlesztésre irányuló célokat foglalja össze, arra világít rá, hogy a tananyag milyen lehetőséget hordoz a személyiség tudatos fejlesztésére. A személyiséget alkotó területekre, a kulcskompetenciákra és a NAT-ban meghatározott nevelési célokra⁶⁸ koncentrálnak.

A fejlesztési cél meghatározásával egyrészt a kompetenciafejlesztésre fókuszálunk, amelynek a területei: kognitív-megismerési kompetenciák, személyes-érzelmi affektív kompetenciák, szociális-társas kompetenciák. Továbbá a személyiséget alkotó alapképességek fejlesztését határoztuk meg.

A szakmai cél a táncos képességfejlesztés speciális céljait rendszerezi, lényeges eleme, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelően határozza meg a célok rendszerét, összetettségét. Meghatározza, hogy a tematikai egység végére milyen szakmai szint elérése az elvárható. A szakmai célképzés során figyelembe vesszük a szaktudományos elveket, a mozdulatelemzés szempontrendszerét, a tánc alaptényezőit, a néptánc tanítás módszertani elveit és gyakorlatát.

⁶⁸ Úgymint a tanulás tanítása, környezettudatosság, médiatudatosság, testi-lelki egészségre törekvés, családi életre nevelés, hazafiságra nevelés, érzelmi és akaratú kompetencia fejlesztése, önkéntesség, felelősségvállalás erősítése stb.

Didaktikai célok: A tanítás-tanulás folyamatának megtervezésével az érdeklődés kialakítása és fenntartása, a tanulói aktivitás és kezdeményezés lehetőségével a belső motiváció erősítése, a tananyag élményszerű és kreatív feldolgozásával a kötődés kialakítása törekszünk. A tananyag differenciált feldolgozásával és a folyamatos visszacsatolással az egyéni fejlődés segítése, a tanuló megismerésével személyiségének minél teljesebb kibontakoztatásának biztosítása, integrálása, a szocializációs folyamatok támogatása, valamint az esélyegyenlőség biztosítása, a hátrányok csökkentése, az élethosszig tartó tanulás igényének kialakítása és az ehhez szükséges pedagógiai feltételrendszer kialakítása a célunk.

Eredménycélok: a legfontosabb célunk a minőségváltozás, attitűdváltozás elérése a tanuló beállítódása, viselkedése, magatartása, értékrendje, vagy akár a tanuláshoz való viszonyulása terén.

3.1.1. Elvárt eredmények

A tanuló ismerje

- önmagát, az erősségeit, képességeit, a tanulási–fejlődési lehetőségeit, a fejleszhető területeit,
- az önérvényesítés etikus szabályait,
- a hatékony önálló tanulás módszereit a tánctanulás terén,
- a hatékony kommunikáció eszközeit,
- a kritikai szemlélet és értékelés pozitív módját,
- a közösségi élettér előnyeit, az emberi kapcsolatok fontosságát,
- az internethasználat lehetőségeit a tánctanulás során, a kritikus és etikus használat szabályait,
- saját teste kinesztetikus működését,
- az egészséges életvitel kialakításának jellemzőit,
- a tánc hagyományokhoz kapcsolódó értékeket, normákat,
- a nemzeti identitás meghatározó elemeit,

Legyen képes

- az önálló tanulásra,
- az egyéni és a közösségi célok összehangolására,
- az ismeretek megszerzésére, feldolgozására, a tanultak beépítésére, gyakorlati alkalmazására,
- reflektálni önmaga és társai tevékenységére,
- az érzelmei megfogalmazására, kifejezésére, a mások iránti empátiára,
- az elvárt magatartásra, szabálykövetésre,
- az egészséges életmód kialakítására,
- az értékek, normák beépítésére (váljanak azok jellemképző erővé),
- nyitottságra a határon túli magyarokkal való összetartozás kialakítására és megélésére.

3.3. A TANULÁSI-TANÍTÁSI EGYSÉG TARTALMA

3.3.1. A tananyag elrendezése

A tananyag elrendezése a tematikusterv-mintákban **spirális szerkezetű (Bruner, 1974)**. Visszatérnek az előző egységben tanult játékok, gyakorlatok, feladatok, hiszen a gyakorlás és a folyamatos gazdagítás eredményezi a magabiztos tudást. A tematikus egységek egymásra épülnek, azok nem cserélhetők fel. Jellemző az előképző és az alapfok évfolyamainak felépítésére a **teraszos építkezés (Bruner, 1968)**. A tananyag egymásra épülése közben egy adott ponton, programunkban kétévente, lehetőség nyílik arra, hogy a megszerzett ismereteket más formában és módszerrel mélyítsük, és gazdagítsuk. Erre lesz példa az előképző második évfolyamára készült tematikus terv, amely a projektmódszer kipróbálását teszi lehetővé.

3.3.2. Tananyagelemzés - komplex és integrált tantárgy

A népi játék és a néptánc olyan komplex és integrált tantárgy, amelyben jelen van egyrészt a **táncóra módszertani felépítéséhez**, állandó tevékenységeihez kapcsolódó tananyagtartalom, másrészt változó elemként, időről időre megjelenik a **folklórismeret**

tananyag tartalma is, valamint beépülnek további, a **táncanyaghoz kapcsolódó tantárgyközi ismeretek**. A táncanyaghoz kapcsolódó tantárgyközi integráció elősegíti az összefüggések megértését, a fogalomalkotást, valamint hozzájárulnak a szélesebb látókör kialakításához és gazdagabb műveltséget eredményeznek.

A folklórismeret tantárgy integrálása

Programunkban a folklórismeret nem önálló tantárgy, hanem a néptánc tantárgyba integrált tananyag tartalom. A folklórismeret tananyagának elrendezése moduláris rendszerű, a meghatározott témakörök a helyi szokások és célok figyelembevételével módosíthatók, a sorrend cserélhető, variálható, kapcsolódhat a táncanyaghoz, de el is térhet attól.

A folklórismereti tartalmak feldolgozása programunkban gyakorlati szempontú, azaz az elméleti ismertszerzés is tevékenységorientált, tehát a szokások, ünnepek, jeles napok, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó tevékenységeken keresztül valósul meg a tanulási folyamat. A tananyag tartalom kiválasztását meghatározza a csoport összetétele, a diákok életkora is.

3.3.3. A néptánc tantárgy tananyag tartalomának, szerkezeti elrendezésének elvei, gyakorlata

A néptánc tanításához kapcsolódó tananyag tartalmi rendszer kialakítására, struktúrába rendezésére a szaktudományos alapelvekből kiindulva, a speciális képzési formának és a táncóra felépítésének megfelelően került sor.

3.3.3.1. Az állandó tananyagtartalmak ismertetése, eredményközpontú elemzése

Állandó tartalmi elemek	Célok	Ismeret/fogalom	Képesség	Attitűd/eredmény
Bemelegítés, tréning, speciális tréning⁶⁹	<p>„Az általános biológiai-fiziológiai, pszichikai készenléti állapot megteremtése a fokozott munkára, edzésterhelésre .” (Rácz,2014,3) A test felkészítése a táncos mozgásra, a fizikai erőnlét kialakítása. Baleset megelőzés. Egészséges életmódra, kitartásra nevelés.</p>	<p>Testfogalom, testrészek ízületek, oldaliság, a test átmozgatásának rendje, pulzusszám-növekedés, keringésfokozás, gimnasztika, gyakorlatsor, ritmikus mozgás.</p>	<p>Percepciófejlesztés Koordinációs és kondicionális képességek Ízületi mozgékonyság Kinesztetikus érzékelés, mozgásmemória.</p>	<p>Egészségtudatosság, a bemelegítés és a tréning szükségességének felismerése, elfogadása. Kitartás, a fáradtság leküzdése.</p>
Tánctechnika	<p>A táncmotívumok variációs és kombinációs lehetőségeinek felfedezése, gyakorlása, valamely fejlesztési cél érdekében egyénileg és</p>	<p>Támaszték, gesztus. Táncelem, motívum, bővített motívum, motívumsor, szakasz, tétel. Többszólamúság, kéz – lábfüggetlenítés.</p>	<p>Mozgáskoordináció, mozgásmemória, lényegfelismerés improvizáció, zenei érzék, ritmusérezék, stílusérezék, kinesztetikus érzékelés Gyorsaság: reakciógyorsaság,</p>	<p>Monotóniatűrés, kitartás. Egymásra figyelés, alkalmazkodás, elfogadás. Önfegyelem, akaraterő, küzdeni tudás. A technikai tudás alkalmazása a</p>

⁶⁹ „Speciális tréning: amely a szakanyag egyes sajátos mozgáselemeire készíti fel a táncos izmait, ízületeit és erőnlétét” (Farkas, 2001, 9.)

Állandó tartalmi elemek	Célok	Ismeret/fogalom	Képesség	Attitúd/eredmény
	páros formában. A tánc esztétikus megjelenítése, alapozó technikák ⁷⁰ alkalmazása a mozdulattípusok lépés, futás, ugrás, forgás technikai sajátosságainak tudatosítása érdekében és az adott tájegységnek, tánc típusnak megfelelően.	Összekapaszkodási módok lehetőségei. Ritmikai, plasztikai, dinamikai variációk. Mozgásérzések. Mozgásfejlesztő eszközök.	mozdulatgyorsaság, térérzékelés.	táncos tevékenység során.
Népi gyermekjáték	A saját test, a külvilág, a közösség és a társadalom megismerése, felszabadult és természetes játék megélése.	Szöveg és mozgás, ének és mozgás összekapcsolása. gesztusok a népi gyermekjátékokban (Kiszámolók, mondókák, dramatikus szövegek, gyermekdalok).	Testséma, percepciófejlesztés, fogalmi gondolkodás, kreativitás, ismeretfeldolgozás, figyelem megosztás, koncentráció, új szabályalkotás.	Szabálykövető magatartás, szerephez igazodó viselkedés, hagyományok tisztelete.
Sport és ügyességi játékok	Egészséges testi fejlődés támogatása, a szocializációs	Fogócska, eszközös játékok, sorversenyek, küzdő játékok,	Elhatározó, döntési, alkalmazkodási, viszonyítási, képesség,	Csapatmunka, közösséghez tartozás, elköteleződés,

⁷⁰„Az alaptéchnikák elsajátításának célja végső soron a különféle testrészekhez kapcsolódó különféle mozgásérzések kialakítása, a mozgásérzések megkülönböztetése és rögzítése.” (Farkas, 2001, 9)

Állandó tartalmi elemek	Célok	Ismeret/fogalom	Képesség	Attitúd/eredmény
	folyamatok elősegítése, öröm, élmény biztosítása.	labdajátékok.	mozgásgyorsaság, reagálási képesség, koordináció, kondíció.	feladatvállalás, egymásra figyelés, tolerancia, fáradtságtűrés, küzdeni tudás.
Drámajátékok ⁷¹	A gyermek saját belső és külső világának megismerése és cselekvés közbeni felfedezése. A mozgásfejlesztő drámajátékok segítsék a motivációt, a módszertani sokszínűséget. A személyiségfejlesztő drámajátékok támogassák a pozitív énkép, az önérvényesítés, a pozitív önértékelés kialakítását. A játék segítse elő a közösségi élmény erősítését, a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztését, a	Dráma, fiktív világ, valós problémák, szerepbe lépés, színpadi jelenlét, feszültség, párbeszéd, jelenet, jelenetépítés, improvizáció.	Önkifejezés, gondolkodás, alkotói készség, fantázia, kreativitás, beleélő képesség, empátia, társas együttműködés, koncentráció, figyelem, problémamegoldás.	Érzelmek kifejezése, véleménynyilvánítás, reflektív megnyilvánulások, választékos kommunikáció, bátor szerepvállalás, pozitív hozzáállás, csapaszellem, önérvényesítés.

⁷¹ A fogalom bővebb ismertetése a módszertani részben található.

Állandó tartalmi elemek	Célok	Ismeret/fogalom	Képesség	Attitúd/eredmény
	tanuló megismerését és a képességfejlesztést.			
Táncgyakorlat ⁷²	A tematikai egységben rögzített táncanyag megismerése, felfedezése, ismétlése gyakorlása, elemzése. A tánc improvizatív bemutatása vagy táncfolyamat, táncetűd, koreográfia elsajátítása. A tánc funkcióinak és gesztusrendszerének megismerése, az esztétikai szempontok tudatosítása, értékmegőrzés, értékteremtés, hagyományörzés.	Támaszték, gesztus, összekapaszkodási módok, Táncdialektus, tájegység, tánc típus, táncrend. Autentikus táncanyag, táncelem, motívum, bővített motívum, motívumsor, szakasz tétel, improvizáció, táncetűd, koreográfia, táncszerkesztés, funkció, stílusjegy, stílus.	Zenei érzék, ritmusérzék, helyzetfelismerés, aspektusváltás, döntés, esztétikai érzék, előadói képességek, stílusérzék, dinamikai érzék, kinesztetikus érzékelés, térhasználat, térérzékelés.	Művészi megformálásra törekvés. Improvizáció, koreográfia. Páros viszony, egymásra figyelés, férfi és női szerepek, magatartásminták követése. Érzelmek kifejezése.

⁷² Táncgyakorlaton a tánc tanítás-tanulás folyamatát értik a fejlesztők, amely során különböző tánc elemek, motívumok elsajátítása, gyakorlása, bővítése, elemzése, improvizációja, koreográfiai megformálása történik.

3.3.3.2. A néptánc tanítás folyamatába beépülő integrált tananyag tartalom ismertetése, eredményközpontú elemzése

Integrált tartalmi elem	Cél	Ismeret/fogalom	Képesség	Attitűd
Földrajzi elhelyezkedés	Az adott tánc tájegységhez, településekhez kötése, földrajzi elhelyezkedésének azonosítása, viszonyítás a lakóhelyhez.	Táncdialektus, tájegység, földrajzi tényezők szerepe a táncok kialakulásában és fennmaradásában.	Önálló ismeretszerzés, ismertfeldolgozás, viszonyítás, tájékozódás.	Tájékozottság, igény a hagyományokban bővelkedő települések felkeresésére, a még élő hagyomány személyes felfedezésére.
Történelmi háttér	Az adott tánc kialakulásának, történelmi hátterének, korának meghatározása, történelmi vonatkozású jellemzők azonosítása.	történelmi kor, korszak, tánc típus, a táncok fennmaradásának történelmi vonatkozásai,	Reflektív szemlélet, elemzés, kritikai gondolkodás, analízis-szintézis.	Magyarságtudat, nemzeti összetartozás erősödése.
Táncfolkloriztika⁷³	Táncdialektusok, tájegységek behatárolása,	Régi és új stílusú táncok, tánc típusok: körtáncok,	Kognitív képességek: reflektív gondolkodás,	Kötődés a saját szűkebb környezetünk hagyományaihoz és

⁷³ „A Kelet-Közép-Európára általánosan jellemző néptánc tudományi megközelítés, amelyet táncfolkloriztikának nevezünk, elsősorban művelődéstörténeti-kultúrtörténeti alapozású és főképp a morfológiai, strukturális, funkcionális kérdéseket helyezi érdeklődésének középpontjába. A magyarországi tánc kutatás és táncfolkloriztika fókuszában a táji-történeti tagolódás, a régi és az új stílus szerinti kategorizáció, etnikai csoportok és egyének tánc kincsének pozitívista rögzítése és csoportosítása, zene és tánc kapcsolatának kutatása valamint a táncos egyéniség vizsgálatán keresztül formai-motivikai sajátosságok feltárása áll. E megközelítési módból adódóan a táncfolkloriztika eredendően járulékos elemnek és nem elsődleges célnak tekintette a táncselekményt hordozó közösség táncon keresztül történő bemutatását, illetve a tánc társadalmi kontextusainak meggrajzolását és az ebben bekövetkező változások értelmezését.” (Kavecsánszki, 2012, 90.)

Integrált tartalmi elem	Cél	Ismeret/fogalom	Képesség	Attitűd
	a táncok rendszerezése, adatközlők megismerése, tánc jellemzőinek felfedezése, táncszerkesztés elve, funkciója, stílusa.	karikázók, ugrós, verbunk, csárdás, forgós-forgatós táncok, legényesek, nemzetiségi táncok, táncrend.	analízis, szintézis, következtetés, rendszerszemlélet, lényegkiemelés általános és speciális táncos képességek: megfigyelés, táncelemzés, stílusérzék.	a határon túli magyar tánc kultúrához. Hagyományőrzés, hagyománytisztelet, nemzeti összetartozás megélése.
Népi hangszerek, zenekarok, kíséretmódok népdalok	A választott táncokhoz kapcsolódó népdalok, hangszerek, zenekarok, zenei kíséretmódok megismerése, az éneklési kedv kialakítása, a népi éneklési technika elsajátítása	A választott táncokhoz kapcsolódó népdalok szövege, hangszerismeret, zenekarok tájegységekhez kötődően, dallam, kíséretmód, dúvó, esztám, periódus	Zenei képességek, zene és tánc illeszkedése, alkalmazkodás a zenei formákhoz. Éneklési képességek, hangszerfelismerés, zenei hallás fejlesztése.	Zenekarok és táncosok közötti illemszabályok, egymás megtisztelése, tánc házi közösségi együttlét kialakítása, férfi és női szerepek, magatartásformák által egymás tisztelete.
Folklór	A tananyagstruktúrába rendezett jeles napok, szokások megismerése, gyakorlatorientált,	Jeles napokhoz, szokásokhoz, emberélet fordulóihoz kapcsolódó tananyag fogalmi rendszere, viseletek elnevezései	Beleélési képességek, előadói képességek, szerepformálás, viseletek helyes használata.	Hagyományőrzés, hagyománytisztelet, emberi és társadalmi értékek átörökítésének megélése.

Integrált tartalmi elem	Cél	Ismeret/fogalom	Képesség	Attitűd
	élményszerű feldolgozása, a magyar néphagyomány továbbörökítése. A viseletek megismerése.			
Táncjelírás ⁷⁴	A módszertani sokszínűség biztosítása, a tanulási képességek fejlesztése, a felfedező élmény támogatása, a táncelemzés, a fogalmi megértés támogatása.	támaszték, gesztus, notáció, pozíció, mozdulatritmus, irányok, magassági fokok, mozdulatszünet, érintés	szimbolikus képi-vizuális fejlesztés, mozgáskoordináció, megfigyelés, elemzés	speciális tudás a csoportkohéziót erősíti, sajátos közös nyelv használata

⁷⁴ „A táncprodukciók lejegyzési-rögzítési módja. Már a 15. sz.-ban születtek kísérletek a tánclépések jelekkel való rögzítésére, Th. Arbeau (Orchésographie, 1588) és R. A. Feuillet (Choréographie, 1700) közlései már meglehetősen pontos, ma is visszaolvasható lépésleírásokat adtak a korabeli táncokról. A 19. sz. jegyzésmódjaiban a test- és a kéztartás rögzítésének igénye is felmerült, a 20. sz. pedig felvetette a teljes táncmű rögzítésének, a partitúraszerű lejegyzésnek szükségét. A csupán időbeli folyamatokat rögzítő zenei kottaképpel szemben a táncjelírásnak egyszerre kell az időbeli és térbeli folyamatokat megörökítenie – kiegészítve dinamikai jelekkel –, figyelembe véve, hogy a lábfejn kívül a kéz, a fej, a karok stb. helyzete egy táncosnál is folyamatosan, mozdulatfázisonként változik. A lejegyzés módszerét Lábán Rudolf dolgozta ki. Tőle származik a jelrendszer alaprétege, valamint a kinetográfia elnevezés is. Módszerét, amely a táncon kívül a sport és általában az emberi munkafolyamatok rögzítésére is alkalmas, később Albrecht Knust, Lisa Ulmann és Szentpál Mária tökéletesítette. Mo.-i bevezetése Lugossy Emma, Lányi Ágoston és Szentpál Mária munkásságához fűződik. A Labanotation módszerrel párhuzamosan Angliában az ún. Benesh Notationt is használják. Európában és az USA-ban a táncjelírást a 20. sz. második felében több színháznál, társ.-nál alkalmazzák, részben a táncművek későbbi felújításához, részben a szerzői jogvédelem biztosítása céljából”.

<http://mek.oszk.hu/02100/02139/html/sz25/59.html>

Fügedi János: TÁNC- JEL- ÍRÁS című kötete bevezetést ad a táncos írásbeliség rendszerébe, megismerteti az olvasót a Lábán-kinetográfiával. A Kárpát-medence eredeti néptáncainak, elsősorban a magyar néptáncok mozdulatvilágát egyre mélyebben és részletesebben megismerve haladhat végig az érdeklődő a lejegyző rendszer módszerein és lehetőségein. (Fügedi, 2011,13)

3.4. A TÁNCÓRA SZERKEZETI JELLEMZŐI, AZ ÓRATERVEZÉS ÉS A TANANYAGSTRUKTÚRA ÖSSZEFÜGGÉSEI

3.4.1. A táncóra felépítése

Farkas Zoltán, (Batyú) oktatási rendszerét⁷⁵ vettük alapul, azt továbbgondolva a következők szerint határoztuk meg a táncóra felépítését: **bevezető-ráhangelő szakasz, az óra fő része, levezető-értékelő szakasz.**

Bevezető, ráhangelő szakasz: szervezés, helyzet-állapotfelmérés, megérkezés és a külvilág kizárása, célok ismertetése, motiváció, bemelegítés, tréning (általános, speciális).

A táncóra fő részének feladatai: tánctechnikai gyakorlatok, táncgyakorlatok,

Levezető-értékelő szakasz: összefoglalás, értékelés, feszültségoldás, az érdeklődés fenntartása

Programunkban a tananyag elrendezését a táncóra szerkezetéhez igazítottuk.

3.4.2. Óraterv-óravázlat

A tánctanulás-tánctanítás olyan pedagógiai folyamat, amelyet a pedagógus az általános pedagógiai elvek és módszerek, valamint a szakmai módszertani elvek és módszerek alapján, éves tervekben (tematikus terv) tervezi meg. A tematikus tervek tanórára lebontása határozza meg azt, hogy mi kerül az adott tanítási óra fókuszába, mi az óra célja, tulajdonképpen a tanórai lebontás kerül be a naplóba. Az adott tanítási óra megvalósításához óraterv és óravázlat készül. Az óratervben szerepel a célok részletes kifejtése és a tananyag elhelyezése a képzési rendszerben. (Előző óra tananyaga, következő óra tananyaga.) Az **óravázlatban** a célok megvalósítására irányuló tevékenységek folyamattervezése valósul meg, mely kitér a pedagógus és a tanulók tevékenységének megtervezésére is. **A tananyagtartalom mélységét, a követelményeket és az értékelés módját a pedagógus a csoportjellemzők figyelembevételével és a céloknak megfelelően határozza meg.** Az óratervezés során nagy hangsúlyt kell fektetni a cselekvés előtti, közbeni és a megvalósítás utáni reflexióra, a tanulói

⁷⁵ A néptánc szakanyag oktatási rendszerét Farkas Zoltán (Batyú) a következők szerint határozta meg: a szakanyag (az adott néptáncanyag) oktatásának tényezői *a pedagógia, a speciális tréning, a motivika, az etűd, a koreográfia* és az *improvizáció.* (Farkas,2001, 8)

tevékenységekkel kapcsolatos visszacsatolásokra, hogy az adott tevékenység mennyire alkalmas az érdeklődés fenntartására, mennyire segíti elő, hogy a képességfejlesztés mellett a tanuló belső motivációja is kialakuljon és fejlődjön. Fontos annak a vizsgálata, hogy van-e lehetőség az adott órán a flow élmény elérésére, milyen a csoport dinamikája, mikor milyen motivációs eszköz alkalmazására van szükség. Biztosítani kell a sikerélményt minden tanítási órán. Meg kell találni azokat a módszereket, amelyek a legalkalmasabbak az adott csoport esetében a motiválás és a szakmai célok egyidejű megvalósítására. A célképzés során vizsgáljuk azt is, hogy az adott tanítási óra eredményeként milyen tudásszint megvalósítása a sikerkritérium.

4. A TANÍTÁSI-TANULÁSI EGYSÉGEK LEÍRÁSA, A TANÍTÁSI-TANULÁSI PROGRAMOT ALKOTÓ ELEMEEK RÉSZLETES KIFEJTÉSE

4.1. A NÉPI JÁTÉK ÉS A NÉPTÁNC TANTÁRGY TANÍTÁSÁNAK CÉLJA

NÉPI JÁTÉK TANTÁRGY

Az előképző 1-2. évfolyam célrendszere

Az előképző évfolyamainak fő célja maga a játéktevékenység, ezen túl pedig a táncos tevékenység megszerettetése, a hétköznapi és a táncos mozgásformák élményszerű alkalmazása, a mozdulattípusok tudatosítása, a táncolni tudás képességfejlesztésének alapozása, a szabad improvizációs mozgás és a közösségi táncélmény megélése.

NÉPTÁNC TANTÁRGY

Az alapfok 1-2. évfolyam célrendszere

Az alapfok első és második évfolyamán a táncos képességfejlesztés középpontjában a támasztékszerkezet és a gesztus tudatosítása, plasztikai, ritmikai és dinamikai megjelenítése, a néptánc alapmozdulatok (csárdás, cifra, bokázó, lengető) technikai megvalósítása és tudatosítása, a tánc és a zene összefüggéseinek felfedezése áll. A táncélményt a kiválasztott táncanyagok motívumainak megismerése, improvizatív és etűdszerű bemutatása nyújtja.

Az alapfok 3-4. évfolyam célrendszere

Az alapfok harmadik negyedik évfolyamán a test tudatos formálása, az állóképesség növelése, többféle tánctechnika alkalmazása, a táncismeret bővítése (tájegységek táncai, tánc típusok), a férfi és női szerepek tudatosítása, az összerendezettség és a tánc esztétikájának felfedezése dominál.

Az alapfok 5-6. évfolyam célrendszere

Az alapfok ötödik hatodik évfolyamán a táncmotívumok funkcióinak megértése, a táncszerkesztés elveinek felfedezése, (tájegységek, tánc típusok, táncrend) a stílusismeret kialakítása, a plasztikai, ritmikai, dinamikai sokszínűség megélése, valamint a megszerzett ismeretek rendszerezése kerül a középpontba. Az alapfok hatodik évfolyamának tervezésekor figyelembe kell venni azt is, hogy a művészeti alapvizsga sikeres megvalósítása a legfontosabb stratégiai cél.

A jelenleg érvényben lévő jogszabályok szerint a továbbképző évfolyamain csak sikeres alapfokú művészeti vizsga megvalósítását követően vehet részt a tanuló, ellenkező esetben a tanulói jogviszony megszűnik. (ld. 2011. CXC törvény a nemzeti köznevelésről 4.7.§)

4.2. A TANANYAG KIVÁLASZTÁSA ÉS STRUKTÚRÁBA RENDEZÉSE

A tananyag kiválasztását a célok határozták meg, a tananyag struktúrába rendezése pedig igazodik a táncóra felépítésének rendjéhez.

A komplex tantárgynak megfelelően a néptánc tantárgyon belül a folklór témakörök kiválasztásának elve az volt, hogy érdekes legyen a tanulók számára, a jeles napok, szokások feldolgozása kapcsolódjon az éppen tanult tájegység táncaihoz, feldolgozásuk során törekedjünk az önálló ismeretszerzés lehetőségeinek feltérképezésére és gyakorlatorientált alkalmazására.

4.2.1. Népi játék-komplex tárgy: E/1 évfolyam

Bevezető, ráhangoló, motiváló szakasz: ismerkedő, névtanuló drámajátékok, tanulómegismerő asszociációs játékok, energetizáló, figyelmet, koncentrációt kialakító játékok, csapatépítő játékok.

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.
- **Tréning:** az állóképesség fokozatos növelése, az izomzat erősítése
- **Tánctechnika:** hétköznapi mozgások, játékokhoz kapcsolódó mozgások tudatosítása, mozdulattípusok megismerése különböző táncok zenéjére, térjátékok, térforma gyakorlatok

Járás (énekes körjátékok, ritmusképletek, állatutánzó járás, járás különböző lábőrészeken, járás térforma alkotással, somogyi lassú csárdás zenére, járás és gesztusok, szöveg és mozgás, ének és mozgás összehangolása)

Lépés (mennyiségi meghatározottsággal, térirány szerint, ringás és lépés kombinációja)

Szökellés (rábaközi zenére, egyéni, páros és körformában, szabadon és kötötten)

Futás (rábaközi, somogyi, gömöri friss csárdás zenére)

Ugrás (ugróiskola, somogyi ugrós motívumok: lengető, cifra)

Forgás (kifordulós körjátékok, kocsizás, spéromozás, szédikézés)

- **Táncgyakorlat:** polgári táncok (felvidéki, tирpák), moldvai táncok (pálmáska, hoina), somogyi ugrós, lassú és friss csárdás, improvizáció, táncetűd.

Levezető szakasz: értékelés, játék, belső-kép gyakorlatok.

Folklór témakört nem határozott meg a fejlesztő.

4.2.2. Népi játék-komplex tárgy: E/2 évfolyam

Bevezető, ráhangoló, motiváló szakasz: tanulómegismerő, társas együttműködést segítő, önismeretet támogató drámajátékok, népi gyermekjátékok, ritmushangszerek megismerése és használata, figyelmet, koncentrációt kialakító játékok

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.
- **Tréning:** az állóképesség fokozatos növelése, az izomzat erősítése, az ugrás előkészítése
- **Tánctechnika:** játékokhoz kapcsolódó mozgások tudatosítása, mozdulattípusok megismerése különböző táncok zenéjére, térjátékok, térforma gyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, lassítás-gyorsítás, szöveg és mozgás összekapcsolása (kiszámolók, mondókák, szokásszövegek)

Járás (állatutánzás (liba, medve stb.) **Járás – futás gyakorlatok, futás-ugrás gyakorlatok, lépés-ugrás gyakorlatok, lépés-forgás gyakorlatok, szökellés-forgás gyakorlatok különböző tempójú és hangulatú zenére**

Forgás: saját tengely körül, párban, különböző összekapaszkodással

- **Táncgyakorlat:** polgári táncok (felvidéki, tирpák, felcsíki), moldvai táncok (pálmáska, hoina, tűz lángja, keresel, botosanka, csárdáska, serény magyaros, ördög útja), somogyi ugrós, lassú és friss csárdás, improvizáció, táncetűd, koreográfia

Folklórismeret: szokások megismerése (Márton nap, hejgetés, farsangolás, mesefeldolgozás, pásztorélet)

Ismeretek, fogalmak a táncokhoz kapcsolódóan, integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklórisztika)

Levezető szakasz: értékelés, játék, belső kép-gyakorlatok, szabadtánc, koreográfia eltáncolása

Folklór témakörök: E/2 évfolyam

Folklórismeret témakörök: Márton nap, moldvai karácsony, újévköszöntő

Célok: a szokások felfedező megismerése és élményszerű feldolgozása, a somogyi táncmotívumok, és a moldvai táncok összeszerkesztése a megismert szokások feldolgozásával, bemutató formájában, közösségi élmény biztosításával, kortársak, szülők bevonása, a határon túli magyarság megismerése, az összetartozás érzésének kialakítása.

Tananyagtartalom

- Márton napi hiedelmek: időjárás, étkezés, dologtiltás, termékenység, bőségvarázslás, Márton püspök legendája, Márton napi szokások: vesszőzés, kenyérszelés, a kenyér megáldása

Fogalmak: vesszőzés, bélespénz, legenda

Tananyagtartalom

- a csángók megismerése, moldvai játékok, népdalok, Szályka Rózsa adatközlő megismerése, moldvai karácsonyi, újévi szokások, hiedelmek (aranyosvíz, férfival-nővel találkozás, tiltó szokások (munka, étel, jósló), a búza története a vetéstől a kenyérsütésig, karácsonyi dallamok, farsangi szokások célja, funkciója, jelmezkészítés
- **Fogalmak:** hejgetés, urálás, kolindálás, aprószentekelés, karácsony „szenvedeje” csujjogató, hanglejtés

Viseletek: a tanult táncokhoz kapcsolódó viseletek elnevezésének ismerete

- **moldvai viseletek:** katrinca, bernyéc, csepesz, kerpa
- **somogyi viseletek:** hátrakötő kendő vagy pille, szoknya, kötény, blujz, vagy röpike

Követelmény: a szokások céljának, menetének, szereplőinek ismerete, a fogalmak értelmezése és alkalmazása, a szokás élményszerű bemutatása, a viseletek elnevezéseinek ismerete.

4.2.3. Követelmények az előképző évfolyamainak elvégzése után

A teraszos elrendezésnek megfelelően a követelményeket, az elvárható eredményeket kétéves periódusonként határoztuk meg.

A tanuló ismerje:

- a testsémákat, az oldaliságot,
- a teret, amelyben mozog, játszik, táncol, a tér fő irányait
- a közösségi téralkotás alapformáit: kör, félkör, sor, oszlop, átló, szórt alakzat, oktató alakzat
- a mozdulatípusok elnevezését, megvalósítását

- a támaszték fogalmát
- a gesztusmozdulatokat a népi gyermekjátékokhoz kapcsolódóan
- a hétköznapi és a táncos mozgás közötti különbséget
- a csoportnormákat, szabályokat
- a tanult mondókák, kiszámolók, versek szövegét, a játékokat
- gyermekdalok, népdalok szövegét és dallamát
- a véleményformálás szabályait, a pozitív társértékelést
- a határon túli magyarság létezését
- a Márton napi szokásokat, hiedelmeket, a moldvai karácsonyi szokásokat, rigmusokat

A tanuló legyen képes

- téri tájékozódásra, viszonyításra, a távolság felmérésére
- jobb és baloldal és az előre-hátra irányok felismerésére
- a kinesztetikus érzékelésre
- az önfelelt játékra, játékkezdemenyezésre
- a táncélmény közösségi megélésére, a tanult polgári és moldvai táncokon keresztül
- felelősségvállalásra, a társakkal való együttműködésre, az érintés elfogadására, az alkalmazkodásra
- mások véleményének elfogadására
- az instrukció megértésére, megvalósítására, instrukció adására
- néhány táncelem szabad improvizációjára
- a nemzeti összetartozás felismerésére

4.2.4. Néptánc-komplex tárgy: A/ 1 évfolyam

Bevezető, ráhangoló, motiváló szakasz: játékok ismétlése, bővítése, párválasztó játékok, vonuló-kapuzó játékok, drámajátékok, dramatikus játékok

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.
- **Tréning:** az állóképesség fokozatos növelése, az izomzat erősítése, nyújtás, levezetés

- **Tánctechnika:** mozdulatkombinációk, támasztékváltás gyakorlatai, alapmotívumok (csárdás, cifra, lengető, bokázó) megismerése különböző tánczenére, az alapmotívumok plasztikai, ritmikai, dinamikai gyakorlatai, gesztusgyakorlatok, alapmotívumok és gesztusgyakorlatok, egyszerű csapáselemek.
- **Táncgyakorlat:** polgári táncok, moldvai táncok, somogyi, sárközi, rábaközi, mezőföldi ugrós és csárdás motívumok, nyírségi oláhos motívumok

Eszközhasználat

Folklorismeret (tikverőzés, farsang)

Ismeretek, fogalmak a táncokhoz kapcsolódóan, integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklorisztika)

Levezető szakasz: értékelés, játék, improvizáció.

Folklor témakörök: A/1 évfolyam

Folklor témakörök: tikverőzés, farsang

Célok: a természet körforgásának megismerése, a természet befolyásolását szolgáló pogány és keresztény szokások felismerése a paraszti hagyományokban, a népszokás élményszerű feldolgozása (lehet csak tanórai, de lehet színpadi is) megvalósítása, a farsangi szokások megismerése, dramatikus játékok feldolgozása. A fonó, mint közösségi szintér hagyományainak, játékainak, funkcióinak megismerése.

Tananyagtartalom

- A természet éves körforgása és annak hatása az emberre. A hiedelmek és varázslások, valamint a rontások-ártások elkerülésének beépülése a kultúrába. A farsang és a böjt szerepe és funkciói az emberi életben. A történelmi események hatása a szokásrendben.

Fogalmak: maskara, téltemetés, funkciók, szerepek, termékenység.

- A farsang naptári beosztása és hosszának értelmezése. A farsang és a böjt egymásra épülése. Az évszakok váltakozása és a kapcsolódó szokások. Bögőtemetés. Bálok és a bálgazdák szerepe.

Fogalmak: vízkereszt, farsang farka, konckirály és ciberevajda, fonó

Követelmény: a szokások céljának, menetének, szereplőinek ismerete, a fogalmak értelmezése és alkalmazása, a szokás élményszerű bemutatása, a viseletek elnevezéseinek ismerete.

4.2.5. Néptánc-komplex tárgy: A/2 évfolyam

Bevezető, ráhangoló. motiváló szakasz: játékok ismétlése bővítése, játékfűzések, dramatikus játékok, eszközös játékok

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés, a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.
- **Tréning:** az állóképesség fokozatos növelése, az izomzat erősítése, nyújtás, levezetés
- **Tánctechnika:** mozdulatkombinációk, támasztékváltás gyakorlatai, alapmotívumok gyakorlatai, összetett ugrós motívumok, csárdás variációk, félfordulók, átvetők, kar alatti kiforgatás, páros forgás gyakorlatok, tartás-ellentartás gyakorlatok, női-és férfi gesztusok, összetett ritmusképletű csapások
- **Táncgyakorlat:** rábaközi csárdás, felső-Tisza-vidéki csárdások, mérai csárdás, nyírségi oláhos, hajlikázás, szinalázás, seprűs, botos, üveges tánc, nyúltánc

Folklorismeret: tavaszköszöntés, húsvét

Ismeretek, fogalmak a táncokhoz kapcsolódóan, integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklorisztika)

Levezető szakasz: értékelés, játék, improvizáció.

Folklor témakörök: A/2 évfolyam

Folklor témakör: tavaszköszöntő, húsvét

Célok: a tavaszi ünnepekör megismerése, a farsangi és a böjti időszak párhuzamba állítása, a szimbólumok, hiedelmek megismerése, élményszerű feldolgozása, a férfi és női szerepek hagyományainak megismerése, közösségépítés.

Tananyagtartalom:

- A természet éves körforgása és annak hatása az emberre. A tavaszi megtisztulás formái. A böjti időszak az éves paraszti ünnepekörben. Tavaszköszöntő, naphívogató, télűző szokások, szövegek, rituálék. A kiszababuk és funkciójuk.

Fogalmak: Tavaszi nap-éj egyenlőség, a természet körforgása a növény és állatvilágban.

Tananyagtartalom

- A természet éves körforgása és annak hatása az emberre. A Hold ciklikus változásai. A vallási szokások és a népeleti hiedelmek párhuzamossága. A tojás, mint szimbólum a termékenységvarázslásban. A díszítő festések-faragások szimbólumai.

Fogalmak: Húsvét, böjt, töviskorona, megújulás-feltámadás, téltemetés.

Követelmény: a szokások céljának, menetének, szereplőinek ismerete, a fogalmak értelmezése és alkalmazása, a szokás élményszerű bemutatása, a viseletek elnevezéseinek ismerete

4.2.6. Követelmények az alapkör első és második évfolyamának elvégzése után

A tanuló ismerje

- a tanult tréninggyakorlatokat,
- a mozdulatkombinációkat,
- az alapmotívumokat,
- a támaszték és a gesztus fogalmát,
- a táncszközöket,
- a tanult táncok jellemzőit,
- a ritmika, plasztika, dinamika fogalmát,
- a zene alapján a tanult táncokat, a táncokat alkotó táncelemeket, motívumokat, a tanult táncok elnevezéseit,
- a tanult szakkifejezéseket, népdalokat, szokásokat,
- a férfi és a női táncos magatartás jellemzőit,
- a tanult táncokhoz kapcsolódó viseleteket,
- a tanult táncok zenei jellemzőit, a kísérőritmust, a kísérő hangszerek nevét.

A tanuló legyen képes

- a tánctechnikai gyakorlatok felidézésére, az önálló gyakorlásra,
- ugróiskolák, táncos akadálypályák feladatainak teljesítésére,
- önállóan akadálypálya építésére,
- a tanult táncfolyamatok felidézésére,

- az instrukciókövetésre,
- az alapmotívumok variációjára,
- a táncok irányított megfigyelésére, elemzésére, véleményalkotásra,
- a férfi és a női táncos magatartásformák megfigyelésére és megjelenítésére,
- önállóan, párban, vagy eszközökkel improvizálni,
- a tánczene és a tánc összekapcsolására, felismerésére,
- a mentális gyakorlásra.

4.2.7. Néptánc-komplex tárgy: A/ 3 évfolyam

Bevezető, ráhangoló, motiváló szakasz: játékok ismétlése, bővítése, játékfűzések, dramatikus játékok, eszközös játékok

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** sportjátékok, mozgásos drámajátékok, zenés bemelegítés a testrészek általános átmozgatása különböző tempójú és hangulatú zenére.
- **Tréning:** az állóképesség fokozatos növelése, az izomzat erősítése, speciális tréning, nyújtás, levezetés
- **Tánctechnika:** mozdulatkombinációk, támasztékváltás gyakorlatai, alapmotívumok gyakorlatai, összetett ugrós motívumok, csárdás variációk, félfordulók, átvetők, karalatti kiforgatás, páros forgás gyakorlatok, tartás-ellentartás gyakorlatok, női-és férfi gesztusok, összetett ritmusképletű csapások
- **Táncgyakorlat:** szilágysági páros vagy Tiszai dialektus csárdásai (felső –Tisza – vidéki csárdások, vagy dél-alföldi csárdások, vagy gömöri csárdás) Gömöri botoló, vagy a Tiszai dialektus botolója (felső –Tisza-vidéki botolók), Ajaki énekes körtánc vagy az Északi körtánc dialektus énekes női körtánca

Folklórismeret: báli alkalmakhoz, a májusfaállításhoz és a pünkösödüléshez tartozó ismeretek, fogalmak a táncokhoz kapcsolódóan, integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklórisztika)

Levezető szakasz: értékelés, játék, improvizáció

Folklór témakörök: A/ 3 évfolyam

Folklór témakör: báli alkalmak, májusfaállítás, pünkösdlés

Cél: a báli szokások és hagyományok megismerése, a bál közösségi és individuális jelentőségének felfedezése.

Tananyagtartalom:

- **Az év bálrendezésre alkalmas időszakai. A bál megrendezésének feladatai, felelősei. A bálban használatos illemszabályok. A tanult tájegység táncrendje. Nevezetes bállok az év során.**

Fogalmak: szórakozás, szervezett bál, spontán táncalkalmak, szent időszakok – világi időszakok az év során, tánctilalom, táncillem, felkérés, lekérés, kitáncoltatás, táncrend, kezesek, bálba hívás, szüreti, farsangi, húsvéti bál, gyerekbál.

Tananyagtartalom

- Pünkösdi szent időszak és újjászületés. Májusfa bontása-kitáncolása.

Fogalmak

- május elseje, májusfa kivágása, feldíszítése, felállítása.
- udvarlás, udvarlási lehetőségek, legények összefogása, barátság

Tananyagtartalom

- Pünkösdi szent időszak jellemzői. Jó termés, egészség, szépség érdekében tett varázslatok. Pünkösdi tilalmak. Pünkösdlés.

Fogalmak

- Pünkösdi, pünkösdi királyné, pünkösdi király, komatál, varázslás, kapuzós játékok, harmatszedés, pünkösdi királynéjárás, pünkösdi királyválasztás, virtuskodás,

Követelmények: a bál gyakorlati megvalósítása, a tanult táncok báli táncrend szerinti improvizációja, az illemszabályok betartásával, a viseletek elnevezéseinek ismerete.

4.2.8. Néptánc-komplex tárgy: A/4 évfolyam

Bevezető, ráhangoló, motiváló szakasz: játékok és táncok improvizációs gyakorlata, drámajátékok, táncos párválasztó játékok, rövid táncrendi improvizáció, állapot- és hangulatmérő játékok

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** test- és lélekformálás, a test alkalmassá tétele a táncos mozgásra, sportjátékok, a testrészek általános átmozgatása, általános gimnasztika különböző hangulatú és tempójú zenére
- **Tréning:** az állóképesség fejlesztése, fokozatos terhelés megvalósítása, nyújtás, levezetés
- **Tánctechnika:** támasztékváltás gyakorlatai, hangsúlygyakorlatok, ugrós összetett motívumok, páros forgás gyakorlatok, tartás-ellentartás gyakorlatok, gyorsítás-lassítás, vezetés-követés gyakorlatai, feszítés-lazítás gyakorlatai, női-és férfi gesztusok a táncban
- **Táncgyakorlat:** Bukovinai páros silladri vagy felcsíki, székely mezősegi páros táncok. Bukovinai silladri, vagy felcsíki férfitáncok, vagy dél-alföldi oláhos, vagy felső-Tisza-vidéki oláhos. Sárközi karikázó vagy a déli körtáncdialektus körtáncai.

Folklorismeret: A Luca naphoz, a betlehemezéshez, a legényavatáshoz kapcsolódó ismeretek, fogalmak a táncokhoz kapcsolódó integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklorisztika)

Levezető szakasz: értékelés, játék, improvizáció

Folklórtémakörök: A/4 évfolyam

Folklorismeret témakörök: Luca nap, betlehemezés, legényavatás

Célok: a karácsonyi ünnepkör hiedelemvilágának és keresztény szokásrendjének interaktív feldolgozása, dramatikus játékok megismerése, élményszerű bemutatása, a legényavatás célrendszerének összevetése a mai kor szemléletmódjával, közösségépítés.

Tananyagtartalom

- Napciklus jellemzői és a téli napforduló. Karácsonyi szent időszak jellemzői. Archaikus hiedelmek. Varázslások.

Fogalmak

- Téli napforduló, fény, Luca széke, Lucabúza, alakoskodás, szerelemi jóslás, haláljóslás, boszorkány, egészségvarázslás, szépségvarázslás.

Tananyagtartalom

- Karácsonyi szent időszak jellemzői. Dramatikus játék jellemzői. Pásztorjáték történetisége, jelentősége. Bibliai történet megjelenítése. A betlehemezés fő elemei, szereplői. Betlehemezés fő típusai.

Fogalmak

- Szálláskeresés (keményszívűség büntetése). angyalok, pásztorok, öreg pásztor (humor), ajándékozás, adománykérés, bukovinai csobánolás.

Tananyagtartalom

- Az emberi élet fordulóinak főbb állomásai, férfivá válás kötelezettségei és lehetőségei. A legényavatás időszakai. A legényavatás próbatételei. A legényavatáshoz kapcsolódó táncok, táncalkalmak.

Fogalmak

- Átmenet, avatás, felelősségvállalás, baráti csoportok, próbák, felkészülési időszak, kocsmázás, udvarlás, pünkösöd, farsang.

Követelmények: Luca-naphoz kapcsolódó hiedelmek, szokások ismerete, a legényavatás funkciójának, menetének ismerete, valamely tájegység jellegzetes betlehemes játékának, szöveg és népdalvilágának, egyházi népénekének ismerete, a viseletek elnevezéseinek ismerete

Követelmény: a szokások céljának, menetének, szereplőinek ismerete, a fogalmak értelmezése és alkalmazása, a szokás élményszerű bemutatása, a viseletek elnevezéseinek ismerete

4.2.9. Követelmények az alapfok harmadik és negyedik évfolyamának elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a tréning rendszerét,
- a tánctechnikai gyakorlatokat,
- a páros táncos viszony jellemzőit (elhelyezkedés, összekapaszkodás, erőviszonyok),
- a táncos vezetés és követés gyakorlatát,
- a tanult táncokat a tematikus tervben megjelöltek szerint,

- a zenei jellemzőket, kíséretmódokat, hangszereket, zenekarokat,
- népdalokat, szokásokat, játékokat,

A tanuló legyen képes

- a tartás-ellentartás megvalósítására,
- a tempóbeli, dinamikai váltásokra,
- a tánc közbeni tájékozódásra, helyzetfelismerésre,
- az improvizációra,
- a táncfolyamatok felidézésére,
- az adatközlők táncainak megfigyelésére.

4.2.10. Néptánc-komplex tárgy: A/5 évfolyam

Bevezető, ráhangoló. motiváló szakasz: táncos párválasztó játékok, drámajátékok, dramatikus játékok, táncrendi improvizáció, állapot és hangulatmérő játékok

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** sportjátékok, a testrészek általános átmozgatása, általános gimnasztika különböző hangulatú és tempójú zenére
- **Tréning:** az állóképesség fejlesztése, fokozatos terhelés megvalósítása, speciális tréning
- **Tánctechnika:** támasztékváltás gyakorlatai, hangsúlygyakorlatok, táncszerkesztés: kopogós, dobogós motívumok, alapmotívumok plasztikai és dinamikai gyakorlatai, gesztusgyakorlatok, csárdás variációk, félfordulók, átvető, karalatti kiforgatás, vezetés-követés gyakorlatok feszítés-lazítás, gyorsítás, lassítás (különböző táncmotívumokban) szöveg és mozgás összehangolása: plasztikai, dinamikai gyakorlatok: dramatikus szövegek, versek, csujjogatások, rigmusok, szokás szövegek, összetett csapás táncelemek (legényes alapok)
- **Táncgyakorlat:** mérai legényes csárdás és szapora, szatmári verbunk és csárdás. somogyi táncok, moldvai táncok (kör- és páros táncok), székely verbunk, somogyi, bagi karikázó, silladri

Folklórismeret: születés, keresztelő, komatál

Ismeretek, fogalmak a táncokhoz kapcsolódóan, integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklorisztika)

Levezető szakasz: értékelés, táncrendszerű improvizáció, játék

Folklór témakörök: A/5 évfolyam

Folklór témakörök: komatál, születés, keresztelő

Célok: Az ismerkedéssel, barátkozással, párválasztással és a gyermekvállalással kapcsolatos szokások, hiedelmek, rítusok rendszerének, összefüggéseinek és működési mechanizmusának felismertetése a tanulókkal.

Tananyagtartalom

- **Az emberi élet nagy fordulói. Szertartásos barátságkötés, komatál csere, köszöntés, a barátság.**

Fogalmak

- Rítus, rítuscselekvés, fehérvasárnap, koma, komázás, mátkálás, komatál (piros bor, piros/hímes tojás, sütemény, gyümölcs), komavers, komaajándék, fogadalom, barátság, komaajándék, felelősség

Tananyagtartalom

- Az emberi élet nagy fordulói. Gyermekáldás. A „vőség” intézménye. A gyermekáldás befolyásolása. A gyermek kihordása. A gyermek születése. Ártó szándékú emberek és az ellenük való védekezés. A bába feladatai. Az apa szerepe a gyerek befogadásában. Az anya és a csecsemő védelme. Az anya avatása.

Fogalmak

- Rítus, rítuscselekvés, csecsemőhalandóság, születéskorlátozás, egykezés, menyecske – vő, „vőség”, várandós asszony, jóslás a gyerek nemére, munkatilalom, varázsló-óvó praktikák, „Boldogasszony ágya”, gyerekágyas, parasztbába, keresztanya, bábakeresztés, bábapénz, befogadás, komacsésze, koma, ételajándék, bölcső.

Tananyagtartalom

- Jelentős családi ünnepek. A komák kötelességei. Komasággal kialakuló új rokoni kötődés jellegzetességei. Keresztelés. A keresztelés utáni események. Névadási szokások.

Fogalmak

- Koma, keresztszülő, ajándékozás, gondoskodás a keresztyerekről, komakérés, komapár, bába-koma a keresztelek, cifra ruha, pólya, templomi oldalajtó, főajtó, „paszita” – az elsőszülött fiú ünnepe, férfi hozzátartozók, női hozzátartozók.

Követelmény: a szokások céljának, menetének, szereplőinek ismerete, a fogalmak értelmezése és alkalmazása, a szokás élményszerű bemutatása, a viseletek elnevezéseinek ismerete.

4.2.11. Néptánc-komplex tárgy: A/ 6 évfolyam

Bevezető, ráhangoló, motiváló szakasz: fonóbeli játékok, improvizációk, tánc házi formák és szokások

Az óra fő része:

- **Bemelegítés:** sportjátékok, a testrészek általános átmozgatása, általános gimnasztika különböző hangulatú és tempójú zenére
- **Tréning:** az állóképesség fejlesztése, fokozatos terhelés megvalósítása, nyújtás, levezetés
- **Tánctechnika:** támasztékváltás gyakorlatai, hangsúlygyakorlatok, ugrós-legényes technikai gyakorlatok, csárdás variációk, félfordulók, átvető, karalatti kiforgatás, páros forgás gyakorlatok, tartás-ellentartás gyakorlatok, indítás-megállítást, női-férfi gesztusok a táncban, egyszerű csalogatási formák, előadásmód, táncos kommunikáció, tartalom és forma, érzelmi attitűd gyakorlatai, szöveg és mozgás összehangolása, plasztikai, dinamikai gyakorlatok, dramatikus szövegek, versek, csujjogások, rigmusok, szokásszövegek
- **Táncgyakorlat:** székely forgató táncok, az eddig tanult páros táncok ismétlése, gyakorlása, az eddig tanult férfi és női táncok ismétlése, gyakorlása, felkészülés az alapfokú művészeti vizsgára.

Folklorismeret: **Szent Iván nap, párválasztás, lakodalom**

Ismeretek, fogalmak a táncokhoz kapcsolódó integrált tartalmak (földrajz, történelem, zene, folklorisztika)

Levezető szakasz: értékelés, táncrendszerű improvizáció, játék

Folklór témakörök: A/6 évfolyam

Folklór témakörök: Szent Iván nap, párválasztás, lakodalom

Célok: A pogány hiedelmeknek és a keresztény egyház liturgiáinak összefonódásai, s azok megjelenési formáinak megismertetése a tanulókkal. A házassághoz, mint az emberi élet nagy fordulójához kapcsolódó szokások megismertetése a tanulókkal. A lakodalom mozzanatainak, s a hozzájuk tartozó szokásoknak a megismerése.

Tananyagtartalom

- Szent Iván nap – jún. 24. Szertartásos tűzgyújtás és a tűz fölötti átugrás. A Nap évenkénti megújulásának mágikus befolyásolása. Hiedelemtartalmak. Egészségvarázslás. Szerelemvarázslás.

Fogalmak

- Nyári napforduló, Szent János – a Nap védőszentje, megszentelés, egyház, liturgia, jégeső, dögvész, tisztító tűz, füstölt gyógynövények, szerelemvarázslás – tűzugrás szokása, rőzsegyűjtés, párosító énekek.

Tananyagtartalom

- Nem tipikus az érzelmi alapú házasság. Vagyoni alapú, ill. rátermettségen alapuló párválasztás, döntően a szülők részéről irányítva. A párválasztás szabályozott alkalmak. Munkához kötődő alkalmak. A közösségi léthez kötődő alkalmak. A szándék hírül adása. Udvarlási szándék. A közeledés elutasítása. Udvarlás. Nősülési idő. Leánykérés. Eljegyzés, kézfogó. Templomi események

Fogalmak

- Ismerkedési-udvarlási alkalmak, munkaalkalmak – vízfordás a kútról, fonó, kukoricafosztás. Közösségi alkalmak: búcsú, vásár, táncalkalom, bál. Szerelmi ajándékok: bokréta, himzett zsebkendő, mosósulyok, guzsaly, vásári ajándék, májusfa, húsvéti tojás. Szerelmi jelképek: páros galamb, összefonódó virágszál, mézeskalács. A szerelmi ajándék meggyalázása. Legényjáró este. „Kitették a szűrét!” Próbaházasság. Vénlány, vénlegény. Kerítő - „gyalogsátán”. Hozomány, kelengye. Megkéretés, kézfogó, gyűrűváltás. Jegy, jegyajándék. Kihirdetés.

Tananyagtartalom

- Az emberi élet fordulói – lakodalom. Időben kötött házasság-gyermekáldás. Családok közötti gazdasági megállapodás – ünnepi szertartáseggyüttes. Lakodalmi előkészületek. A lakodalom szereplői. A lakodalom menete. Rituális táncok, dramatikus elemek.

Fogalmak: Színjáték. Férjjósló, férjfogó praktikák: ólomöntés, gombócfőzés, lábnyomégetés. Vőfély, ágyvitel, sirató-búcsúztató. Násznagy, örömszülők, nyoszolyólányok, legénycimborák, vendégek, lesők. Hívogatás, sütés, sátorverés. Menyasszonyi ruha. Ágyvitel. Lakodalmi étkezés. Kontyolás. Kásapénzszedés. Menyasszony-/menyecsketánc, menyasszonyfektető gyertyás tánc. Menyasszonyfektetés. Hajnalkiáltás

4.2.12. Követelmények az alapfok ötödik és hatodik évfolyam elvégzése után

A tanuló ismerje

- a saját teste működését,
- a tréningorozatokat, a tánctechnikai gyakorlatokat,
- a tánc szerkezeti felépítésének és a táncszerkesztésnek általános elveit,
- az előképző és az alapfokú évfolyamokon tanult táncokat, koreográfiákat,
- az előképző és az alapfokú évfolyamokon tanult népdalokat és táncszókat,
- a tanult táncok zenei jellemzőit, a kíséretmódokat, hangszereket,
- a tanult szokásokat, a hozzájuk kapcsolódó fogalmakat,
- a tanult táncos adatközlőket és táncaikat,
- a tanult táncalkalmakat, illemszabályokat,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai jellemzőinek alkalmazását,
- a művészeti alapvizsga elvárásrendszerét,
- régiója amatőr néptáncművészetének néhány együttesét, eseményeit,
- a szakirányú továbbtanulás lehetőségeit.

A tanuló legyen képes

- a táncszerkesztés általános elveit alkalmazni a gyakorlatban,
- az improvizáció során a ritmikai, dinamikai, plasztikai lehetőségek alkalmazására,
- a táncmotívumok, gesztusok megjelenítésére,

- az improvizáció és a koreográfia táncolás során a tanult népdalok és táncszók használatára,
- az önálló ismertszerzésre, az ismeretek feldolgozására, rendszerezésére,
- a férfi és női táncos magatartás megjelenítésére,
- a színpadi jelenlét, koncentráció kialakítására,
- az érzelmek közvetítésére,
- a tánc tudatos megvalósítására az improvizáció és a koreográfia eltáncolása során,
- a tanult néprajzi és táncfolklorisztikai ismeretek alkalmazására,
- a feladat végrehajtáshoz szükséges fizikális és mentális állóképességre,
- sikeres művészeti alapvizsga letételére, a szakirányú továbbtanulásra,

Folklorkövetelmények az alapfok hatodik évfolyamának elvégzése után

A tanuló ismerje

- a magyar nép táji-történeti tagozódásának alapjait,
- a természet változásának és a paraszti világképnek az összefüggéseit,
- a tanult pogány elemek és a keresztény hiedelmek megjelenését, kapcsolatát a naptári évben,
- a naptári év tanult jeles napjaihoz kapcsolódó szokásokat és azok táncos elemeit,
- a családról, családszervezetekről, rokonsági rendszerekről tanultakat,
- a táncrendezésről és a táncalkalmakról tanultakat,
- a paraszti öltözködés általános szabályait,
- a népszokások tanult, dramatikus formáit és rituális táncait,
- a tanult népdalok és táncszók használati lehetőségeit, szabályait a népszokásokban, néphagyományokban,
- az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó tanult szokásokat, és ezek táncos elemeit.

A tanuló legyen képes

- a tanultak gyakorlati alkalmazására, élményszerű bemutatására,
- az elméleti ismeretek rendszerezésére, az összefüggések felismerésére,
- a szakkifejezések alkalmazására, a tananyag önálló feldolgozására,
- a hagyományörzés jelentőségének ismertetésére,
- sikeres művészeti alapvizsga letételére, a szakirányú továbbtanulásra.

4.3. A TEMATIKUS TERVEZÉS

Programunkban a tananyag elrendezése és feldolgozása a tematikus tervezés módszereivel történik. Míg a tanmenet a tananyagközpontú, havi lebontású terv, a tematikus terv a curriculumelmélet kérdéseire keresi a választ és folyamatközpontú⁷⁶, de tartalmazza a tananyag tanórai lebontását is.

Tematikus tervezés reflektív gondolkodást igényel, ⁷⁷ figyelembe veszi a kulcskompetencia fejlesztési területeit és kompetenciaalapú fejlesztést⁷⁸ valósít meg.

A tematikai egység értelmezését és a tematikus tervezés módszertanát, a tananyagelemzés szempontjait a 9. sz. melléklet tartalmazza.

4.3.1. Bevezető az előképző első (E/1) évfolyam tematikus tervéhez-Demarcsek Zsuzsa

Az előképző **szakanyaga tudatosan túltervezett**, annak érdekében, hogy a szakmai megvalósításért felelős pedagógus a különböző összetételű, felkészültségű csoportok számára a legmegfelelőbb módon adaptálhassa a tananyagot. Ez azt is jelenti, hogy nem szükséges minden táncot megtanítani, a célok elérése a fontos, és nem a mennyiség! Lehetőség van arra is, (hosszú távon, a pilot megvalósítása után) hogy az előképző első évfolyamának tartalmi elemeit a pedagógus a következő tanévre is átvigye, és akkor nem valósítja meg az előképző második évfolyamára tervezett projektek mindegyikét. A mintadokumentumok hosszú távú megvalósítása során lehetőség van arra is, hogy a második évfolyam projektjeiből átemeljen a pedagógus az első évfolyam tematikájába. A pilot ideje alatt a mintadokumentumokban szereplő szakanyag megvalósítása szükséges.

⁷⁶ „A tematikus tervezés a folyamatok egységben látása mellett a felkészülés feladatainak három fázisra való bontásával a pedagógusok arányosabb megterhelését és az alaposabb felkészülés lehetőségét biztosítja. Ezt igazolják a 80-as években végzett hazai empirikus vizsgálat adatai is, melyek szerint a tematikusan tervező pedagógusok a kiegészítő anyag, a feldolgozás módszerei és az ellenőrzés-értékelés megtervezésének gyakoriságában, illetve a szakirodalomnak a felkészülés során történő felhasználásában különböznek pozitívan (és szignifikánsan) a tematikusan nem tervező pedagógusoktól” (Falus-Golnhofer-Kotschy-M. Nádasi-Szokolcsy,1989).

⁷⁷ „A tematikus terv készítését kísérő reflektív gondolkodás célja, hogy lehetőleg minden fontos szempontot érvényesítsünk a tervezés során annak érdekében, hogy olyan terv készüljön, amelynek megvalósítása a lehető legjobban támogatja pedagógiai céljaink megvalósítását, a diákok tanulási folyamatát, a tanulási eredmények elérését” (Szivák, 2014,76).

⁷⁸ „A tanulási eredmények olyan állítások, amelyek azt tartalmazzák, hogy egy tanuló mit fog tudni, illetve mit lesz képes elvégezni egy adott tanulási tevékenység eredményeképpen. Ezek az eredmények általában tudás, képesség vagy attitűd formájában kerülnek meghatározásra” (Kennedy,2007,21).

4.3.1.1. Tananyagelemzés

Mit akarunk megtanítani, megértetni?

A gyerekek először vesznek részt néptánc órán. Ezért fontos, hogy kialakítsuk a néptánc óra rendjét, megismertessük a működési szabályokat, és kialakítsuk a megfelelő tanulási környezetet, a közös tevékenységi forma megvalósításának szokásrendjét.⁷⁹

A tananyag fontos elemei a kiszámolók, mondókák és a gyermekversek. **A szöveg és mozgás összekapcsolása** a ritmusérzék fejlesztését, a lüktetésrend megérzését segítik. Kiemelt célunk a mondókákhoz kapcsolódó gesztusok tanítása során a természetesség megőrzése és átültetése a táncba.

A gyermek természetes mozgására, játékkedvére, nagyfokú mozgásigényére építve a mozdulat típusok tudatosítására, a szövegritmus, az énekritmus, a zenei ritmus értelmezésére helyezzük a hangsúlyt. A mozdulat típusok megismertetéséhez többféle játék és tánc elemeket, motívumait alkalmazzuk. Rávilágítunk arra, hogy a különböző tevékenységekben ugyanazokat a mozdulat típusokat használjuk, csak más tempóban, más térben, más formában.

Az előképző évfolyamain játékosan ismerkednek meg a gyerekek a támaszték és a gesztus fogalmával, a tudatosítására a következő évfolyamokon kerül sor.

Feladatunk az I. és II. pozíció⁸⁰ és a fő térirányok megismertetése, az oktatási alakzat rendjének kialakítása. Megismertetjük a gyerekeket a sport és ügyességi játékok, drámajátékok és a népi gyermekjátékok szabályaival, szövegével, dallamaival és a hozzákapcsolódó természetes gesztusokkal. A mozdulat típusok sokszínű és élményszerű megismerése, valamint a játéktevékenységek megvalósítása táncelőkészítő funkcióval bírnak, a mozdulat-tudatosság kialakítását segítik elő. A polgári és moldvai táncok tanítása elősegíti a közösségi táncélmény kialakulását. Ezért is választottuk az alapozó szakasz tananyagának.

⁷⁹ Ide sorolhatjuk a táncterem, teremhasználat, balesetmegelőzés szempontjait, tréningruha, próbaruha, hajviselet, eszközhasználat szabályait, órakezdés, kezdőkör, terembeli elhelyezkedés, térkijelölés, oktató alakzat (a gyermekek térbeli elhelyezkedésének rendje a tánc tanulás során) formáit, a magatartási, viselkedési, értékelési szabályok összességét stb.

⁸⁰ „A mozdulatelemzés szempontjából minden páros lábú támasztékot pozíciónak tekintünk.” Zárt állás-alapállás- I. pozíció (zárt pozíció, a láb kis mértékben kiforgatott) „...A két lábfő egymáshoz képest oldalsó irányban helyezkedik el, amelyet általánosan terpeszállásnak, a mozdulatelemzésben II. pozíciónak hívunk.” (nyitott pozíció) „Nyitott pozíciókban a lábfők közötti egy lábfőnyi távolságot tudottnak tekintjük.” (Fügedi, 2011, 40)

Megismerkednek a gyerekek azokkal a térformákkal, amelyek jelen vannak a közösségi táncokban, a választott polgári, és a moldvai táncokban, illetve amelyeket a mozdulattípusok gyakorlati alkalmazása és a játékok során elsajátítanak.

Mit akarunk megéreztetni?

Az együttműködést, a közös játék és tánc izgalmát, örömet, a testrészek, a mozdulat érzékelését, összehangolását, és az összetartozás érzését. Ahhoz, hogy a színpadon is természetes módon, felszabadultan tudjanak játszani a gyerekek, a játék tétjét és az ehhez kapcsolódó izgalmát, feszültségét meg kell őrizni.⁸¹

Mit akarunk fejleszteni? A gyermekek személyiségét és képességeit.

A személyiségfejlesztés tekintetében a személyiség felszabadítását és integrációjának segítségét, a szocializációs folyamatok támogatását, az egészséges énkép kialakítását tartjuk a legfontosabb fejlesztési célnak és feladatnak az első évfolyamon.

A képességfejlesztés⁸² középpontjában a testi, motoros képességek, nagymozgások, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, valamint a percepciófejlesztés áll. A táncos tevékenység szempontjából fontos képességfejlesztés során, a táncitanítás alapozó szakaszában, a ritmusérzék, a zenei érzék, a kinesztetikus érzékelés, az utánzás, a fantázia és az improvizációs képességek fejlesztését tűztük ki célul.

Figyelembe vesszük a tervezéskor a gyermek fejlődésének jellemzőit (az adott életkori szakaszban⁸³), amelyhez alapul vesszük az 5. sz. mellékletben található szempontokat és jellemzőket.

Nevelésközpontú elemzés

Az előképző évfolyamának játékeit, táncos feladatait és gyakorlatait úgy válogattuk össze, hogy a tananyagtartalom többféle nevelési cél megvalósítását is szolgálja, az alábbiak szerint: kitartás, akaraterő, önzetlenség, a gyengébb társ segítése és buzdítása, egymás törekvéseinek

⁸¹ „A játékokat megmagyarázni, különválasztva tanítani (egyszer az éneket, párbeszédet, majd a játékot) bemutatással, lassított mozgással bevezetni- nem javasoljuk. Úgy gondoljuk, hogy ez a gyermekek játékhoz való érzelmi viszonyulását csökkenti.” (Kádár- Bodoni, 2010, 54)

⁸² „A fejlődés és a fejlesztés egymástól elválaszthatatlan fogalmak. A fejlesztés nem csak változtatás, rátanítás, hanem a teljesítményt, vagy viselkedést létrehozó pszichikus funkciók, struktúrák megváltoztatását célozza meg. Ezért a pedagógus fejlesztőmunkája legyen indirekt (közvetett), az okokat feltáró, folyamatos és rendszeres.” (Miskolcziné-Kissné, 2009.10)

⁸³ Ha az adott tananyagot olyan csoport számára rendszerezük, ahol vegyes a korosztály, vagy magasabb az életkor, mint a tervben szereplő 6-7 éves kor, a tananyagot ennek megfelelően kell meghatározni!

és megoldásainak értékelése, felelősségvállalás, önkéntesség, szabálykövetés, egészséges énkép, erkölcs, norma, véleményalkotás, tolerancia, egészséges életmódra nevelés, a mozgás megszerettetése, pozitív beállítottság kialakítása, pozitív kommunikáció, a tanulás tanulása, nemzeti összetartozás, hagyománytisztelet, nemzeti identitás erősítése, társas együttműködés, elfogadás.

Didaktikai elemzés

A célok elérését a tananyag kiválasztása és a feldolgozás módja, módszerei, stratégiái és annak eredményessége határozza meg. Középpontban a tanulói tevékenységek és kezdeményezések állnak, a pedagógus az irányok kijelölését, a felfedezés lehetőségeit tárja a gyerekek elé.

A programban olyan drámajátékok szerepelnek, amelyek az önismeretet, a társas együttműködést segítik. A népi gyermekjátékok illeszkednek a mozdulattípusok tanításához, illetve a térformák és a gesztusok megismertetését is szolgálják.

A zenei lüktetésrend, negyed és nyolcad zenei érték megismerésének eszközei a kiolvasók, csúfolók, gyermekdalok, népi gyermekjátékok, és a kiválasztott táncok, a zenére végrehajtott mozdulattípusok, illetve a gesztusok.

A mozdulattípusok tanításához használunk mozgásfejlesztő eszközöket is, használatuk azonban nem mehet a táncművelés rovására, nem töltheti ki az óra fő részét.

A ritmushangszerekkel, a közös zenéléssel a zene lüktetésrendjének megéreztetése a célunk, a zenei illeszkedés kialakítását szolgálja a test, vagy testrészek zenére történő mozgatása, amely megjelenik már a bemelegítés során is és a fent felsorolt tevékenységekben is.

Az improvizáció gyakorlatát már ezen az évfolyamon kialakítjuk, a gyerekek szabadon improvizálnak a megismert és tudatosított mozdulattípusok szabad variálásával. A polgári társastáncok tanításával szintén mozdulattípusokat és a láb és a kéz gesztusmozdulatait tudatosítjuk, ugyanakkor a zenei illeszkedésre törekvés is jelen van. A moldvai táncok már összetettebb mozgásformákat is tartalmaznak, többféle mozdulat alkalmazásából állnak, de mivel ezek ismétlődnek, hamar elsajátíthatók. Az előképző első évfolyamán nem probléma, ha nem minden gyermek képes a zeneilleszkedés tökéletes megvalósítására és a lábrend tartására. A táncélmény motiváló hatása, a folyamatos gyakorlás, a hibák feltárása, a mozgás

elemzése fokozatosan eredményre vezetnek. Az egyéni fejlesztést, a differenciálás módszerét alkalmazzuk a felzárkózás eléréséhez.

Az előképző évfolyamain a test játékos átmozgatása, a bemelegítés mellett a fokozatos terhelést figyelembe véve zenés tréninget is tartunk, amelynek lehetnek betanult állandó részei, folyamatai, valamint mozgásutánzásra, mozgásmegfigyelésre és instrukciókövetésre épülő része. Különböző stílusú, hangulatú és tempójú zenéket választunk, a tréning céljának megfelelően. Fontos, hogy a fokozatosság⁸⁴ elve érvényesüljön.

4.3.2 Az előképző első évfolyam (E/1) - tematikus terve-Demarcsek Zsuzsa

Korosztály: 6-7 éves (általános iskola 1. osztály)

A tantárgy neve, órakerete: Népi játék, heti 2x2 óra (144 óra)

Évfolyam: E/1 (előképző első évfolyam)

Életkori sajátosságok: képi gondolkodás, nagyfokú mozgásigény, azonos neműek választása, nyitottság, kíváncsiság, tanulási kedv

Nevelési célok:

- pozitív és fejlesztő tanulói környezet kialakításával a tanulási folyamatok, a tanulás tanulásának támogatása,
- komplex személyiségfejlesztés, a személyiség felszabadítása és integrációjának segítése,
- szabálytudat, szabálykövetés, közösségi normák kialakítása,
- pozitív, fejlesztő értékeléssel az önismeret támogatása, az egészséges énkép kialakítása,
- csapatépítés, közösségfejlesztés,
- a szocializációs folyamatok támogatása, tolerancia, önfogadás, mások elfogadása,
- önálló kezdeményezések, szerepvállalások, társas együttműködés segítése,
- kitartásra, felelősségvállalásra, önzetlenségre nevelés,
- nemzeti identitás erősítése, hagyománytisztelet, érték közvetítés,
- a mozgás megszerettetése, egészséges életmódra nevelés.

Szakmai célok:

- előzetes tudás felmérése,
- a néptánc óra szokásrendjének kialakítása,
- a játéktevékenység, és a táncos tevékenység megszerettetése, a játékelmény megélése,

⁸⁴ ... „a mennyiségi gyarapodás mellett a változások rendre minőségileg újat hoznak létre, valami egyszerűbbtől a bonyolultabbig haladó mozgás révén” (Kissné-Rákóczi, 2011, 9.) In: **Bernát- Solymosi:** Fejlődéslélektan olvasókönyv)

- testséma megismerése,
- a hétköznapi és a táncos mozgásformák élményszerű alkalmazása,
- a mozdulattípusok felismerése, tudatosítása,
- a táncolni tudás képességfejlesztésének megalapozása,
- a szabad improvizációs mozgás és a közösségi táncélmény megvalósítása.

Fejlesztési célok:

- a testi, motoros képességek, nagymozgások,
- egyensúlyérzék,
- szem-kéz, szem-láb koordináció,
- a ritmus- és zenei érzék,
- kinesztetikus érzékelés,
- utánpótlás,
- percepciófejlesztés,
- a fantázia és az improvizációs képességek fejlesztése.

Didaktikai célok:

- a tanulói tevékenységek középpontba állítása, a felfedező tanulás támogatása,
- a tanulói belső motiváció erősítése,
- a tanuló megismerés, az igények és szükségletek figyelembevétele, differenciálás,
- módszertani sokszínűség, a pedagógiai és szakmai módszertan gazdagítása,
- holisztikus értékelés,
- élményközpontúság.

Eredménycélok:

- a játéktevékenység, a táncos tevékenység megszerettetése,
- a hétköznapi és a táncos mozgásformák élményszerű alkalmazása,
- a mozdulattípusok tudatosítása, a táncolni tudás képességfejlesztésének alapozása,
- a szabad improvizációs mozgás és a közösségi táncélmény megélése.

Tananyag:

- kiszámolók, mondókák, gyermekversek,
- a szövegritmus, az énekritmus, a zenei ritmus értelmezése,
- a mozdulattípusok tudatosítása,
- a támaszték és a gesztus fogalma,
- az I. és II. pozíció, a fő térirányok és térformák megismertetése,
- polgári táncok, moldvai táncok,
- szabad improvizáció.

Szaktárgyi kapcsolatok: zene, népzene, népi ének, népi játék, táncfolklorisztika, drámajáték, képzőművészet.

Tantárgyközi kapcsolatok: magyar irodalom (mondóka, mese, vers) ének-zene, természetismeret.

Szemléltetés/eszközök: tükör, hangtechnika, fényképezőgép, kamera, internet elérhetőség, csomagoló papír, rajzeszközök, festékek, kréták, ragasztószalagok, színes, nagyméretű korongok, szék, 4-5 db lepedő, ruhacsipeszek, régi fedő, fakanál, reszelő, egész dió, kosár, ugrálókötél, bot, labda, babzsák, hulahoppkarika, sapka, kendő, sál, ritmushangszerek: tíkfa, dob, csörgődob, sámándob, cajon, kolimba, tők, tojás, kézcsörgő.

4.3.2.1. I. Tematikai egység

A tanulók megismerése, motiválása. Előzetes ismeretek és képességek felmérése, működési szabályok rögzítése, szokások és hagyományok megalapozása (1-20 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		CÉL/ ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Óvodában tanult népi gyermekjátékok, ismerkedő drámajátékok, mondókák, csapatépítő játékok, feladatok, tanuló megismerését segítő játékok, gyakorlatok, fogócskák, testséma, oldaliságfejlesztést segítő játékok, gyakorlatok, negyedes és nyolcados ritmus, szöveg és mozgás összekapcsolása, érzelmek kifejezése mozgással.	Szabálytudat megalapozása, közösségi normák, szabályok elfogadására nevelés, közösségi szemlélet kialakítása.	Előzetes tudás felmérése, a mozgásos táncos tevékenységek megszerettetése, játékélmény megélése.	Alakuljon ki a foglalkozás rendje, a csoportra jellemző szokásrend, játékkedv, mozgásöröm jellemezze a gyerekeket, és legyenek képesek az új tanulási környezethez alkalmazkodni.

I. TEMATIKAI EGYSÉG				
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ATTITÚD		
Érdeklődés és figyelem kialakítása, motiváció: az előzetes ismeretek felidézésével, ritmushangszerek, mozgásfejlesztő eszközök használatával. A tanuló megismerése.	A néptáncóra rendje, oktató alakzat: kezdőkör, „Hangulat-jelentés”.	Képesség: koncentráció, figyelem, mozgásemlékezet téri tájékozódás, együttműködés, instrukciókövetés alkalmazkodás. Attitűd: játékkedv, mozgásöröm, játékbátorság, kezdeményező kedv, élmény.	Játékközdeményezés, játéktevékenység, mozgásgyakorlatok, új szabályalkotás, mozgásutánzás	Módszerek: tanári bemutatás, tanári instrukció, mozgásirányítás. Munkaformák: frontális, csoportos, egyéni.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
Az értékelés célja	Az értékelés típusa	Az értékelés módja	Az értékelés eszköze
Helyzetelemzés, bemeneti állapot felmérése.	Diagnosztikai.	Megfigyelés, mérés, elemzés, reflexió.	Megfigyelési szempontsor, mérőeszközök, feladatok.

AZ ÓRA SORSZÁMA	AZ I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
1-2.	Bemutatkozás, ismerkedés, célok megbeszélése, szabályok kialakítása, balesetvédelem. Csoportnévválasztás. Csoportcímer készítése rajzeszközök segítségével. Fogócska-bújócska-mondóka ritmushangszerekkel.	Kiss, 2000, 6-56.
3-4.	Ismerkedő, névtanuló játékok, csoportműködés kialakítását szolgáló játékok, óvodai játékok, mondókák ismétlése, az előzetes tudás felmérése.	E/1.1.1. „Koccintós” E/1.1.2. „Bemutatkozás-Kézfogás” E/ 1.1.3. „Saját mozdulat”
5-6.	Ismerkedő, névtanuló játékok, fogócskák, oktató alakzat játékos kialakítása, mozgásutánzás különböző tempójú zenére.	E/1.1.4. „Cápatámadás” E/ 1.1.5. „Labdás-neves” E/1.1.6. „Teljes név”
7-8.	Kezdőkör, (hangulatjelentés, asszociációs játék) ritmusgyakorlatok (taps és dobogás) mozgásutánzás, szabad, természetes mozgás különböző stílusú, tempójú zenére. Érzelmek kifejezése mozgással, testtartással, testhelyezettel. Koncentrációt fejlesztő gyakorlatok.	E/1.1.7. „Asztal, szék, lámpa” E/1.1.8. „Kapt el a botot”
9-10.	Élénkítő játékok, ritmushangszerek megismerése, ritmusgyakorlatok, testen, testen kívül, ritmushangszerekkel, kérdezz-felelek játék, ritmusvisszhang, a ritmus megjelenítése mozgással.	E/1.1.9. „Rúgd ki a körből”
11-12.	Ritmusgyakorlatok mozgással, szövegek, mondókák és mozgás összekapcsolása, szabályalkotás. Verbális képességek fejlesztése: hangerő, hangszín, beszédtempó, hangsúly, hanglejtés, légzés, artikuláció, szókincsbővítés. Mozcásutánzás különböző hangulatú és tempójú zenére, tanulói irányítással.	
13-16.	Képességmérő gyakorlatok kipróbálása: ritmusérzék, zenei érzék, mozgáskövetés, mozgásmemória mérésére alkalmas feladatsorok megvalósítása (mérőszámok rögzítése).	
17-20.	Táncos adottságok felmérése. Mérési adatok rögzítése, videófelvétel készítése.	

4.3.2.2. II. Tematikai egység

Játékos és táncos mozgásélményen keresztül testséma és percepciófejlesztés, gesztusok a népi játékokban (21- 40. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		CÉL/ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Csoportvers, csoportzászló készítése, testséma játékok, gyakorlatok, mondókák (évszakok, hónapok, napok, állatmondókák), kiszámlók, csúfolók- névcsúfolók, gyermekversek, énekes népi gyermekjátékok, körjátékok, gesztusok a népi gyermekjátékokban, játékok: ügyességi, sport- és drámajátékok, ritmusjátékok.	Közösségi összetartozás, tolerancia, önfogadás, egészséges testkép, énkép kialakítása, mások elfogadása: érintés elfogadása, kézfogás megvalósítása, fiúk-lányok természetes együttműködésének kialakítása.	A testséma ismerete, oldaliság kialakítása. A kéz, az arc és a láb gesztusainak megismerése a népi gyermekjátékok, mondókák és kiszámlók alkalmazása során. A támaszték fogalmának kialakítása. Differenciálás, felzárkóztatás, a képességek és tehetségjegyek megfigyelése.	A csoport működési rendje és a táncóra szokásrendje természetes folyamatként valósuljon meg. A gyermekek ismerjék az oktató alakzatot és legyenek képesek megtalálni a helyüket. Alakuljon ki a kölcsönös bizalom. A gyerekek biztonsággal ismerjék a bal és a jobb oldalt, ismerjék a testrészeket, az alapvető irányokat, felszabadultan használják a mozgáshoz a kezüket, az új játékokat magabiztosan valósítsák meg, domináljon a táncélmény, a játékélmény és az összetartozás érzése.

II. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENY- SÉG	MÓDSZER/ MUNKA -FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITŰD		
Ismétlés, motiváció, új ismeretek feldolgozása, fogalomalkotás, differenciálás, folyamatos visszacsatolás, a reflexió kultúrájának kialakítása, pozitív fejlesztő értékelés, ismeretalkalmazás, improvizáció.	A kéz, a láb és az arc gesztusai, támaszték, mozdulat és mozdulatlanság.	Képesség: szem-kéz, szem- láb koordináció, érezszervek fejlesztése, kinesztetikus érzékelés, motorikus képessegek fejlesztése. Attitűd: érintés elfogadása, kézfogás megvalósítása, fiúk-lányok természetes együttműködé- sének kialakítása a játékélményen keresztül.	Játék, önálló kezdemenye- zés, feladatok, gyakorlatok, egymástól tanulás, szabályalkotás, improvizáció.	Módszerek: tanári bemutatás, tanári instrukció, kérdés, differenciálás, problémafelvetés. Munkaformák: frontális, csoportos, páros, egyéni.

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
AZ ÉRTÉKELÉS CÉLJA	AZ ÉRTÉKELÉS TÍPUSA	AZ ÉRTÉKELÉS MÓDJA	AZ ÉRTÉKELÉS ESZKÖZE
Motiválás, bátorítás, az erőfeszítések elismerése.	Fejlesztő, formatív értékelés.	Ön- és társértékelés, pedagógusértékelés.	Verbális, nonverbális kommunikáció

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
21-22.	A mi versünk! A mi csatakiáltásunk! Szöveg- és mozgásalkotás, szöveg- és képalkotás. Térbeliség és vizualitás: tábló. Tanulói kezdeményezések.	E/1.2.1. „Kik vagyunk?” E/1.2.2. „Atom”
23-24.	Testsémafejlesztés: testrészek ismeretét fejlesztő játékok gyakorlatok, mondókák. Tanulói kezdeményezés: Ezt játsszuk! Nagyon jó! Énekes népi gyermekjátékok. Hogyan lehetne másképp? Szabályalkotás.	E/1.2.3. „Járványjáróka” Kiss, 2000: 6-56.
25-26.	Bal és jobb oldal, alapvető irányok: előtte, mögötte, alatta, fölötte tudatosítása, gyakorlása a játékos feladatokon keresztül és eszközökkel. Térérzékelés, viszonyítás. Zenés mozgásgyakorlatok, mozgásutánzás, instrukcióadás és követés.	E/1.2.4. „Csapj a tenyerembe”
27-28.	Szem-, kézkoordináció, szem-, lábkoordináció fejlesztése. Tanulói játékkezdeményezések. Énekes népi gyermekjátékok.	E/1. 2.5. „Titkos karmester”
29-30.	A hallás fejlesztését szolgáló játékok gyakorlatok. Tanulói játékkezdeményezések. Metrumérzék fejlesztése: testrészek mozgatása, járás, dobbantás, munkamozdulatok, kiszámoló mozdulatai.	E/1.2.6. „Afrikai szembekötődsi” E/1.2.7. „Cseréljen helyet”

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
31-32.	Mozgásmegfigyelés, mozgáskoordináció, tükörgyakorlatok. Szöveg (pl: mondóka, vers, csujjogatus) és mozgás, ének és mozgásgeztusok a népi gyermekjátékokban. (Pl: Fehér liliomszál, Katicabogárka, röptetők, naphívogatók, fecskeköszöntők, esővarázslók)	E/1.2.8. „Tükörjáték” E/1.2.9. „Halrajos”
33-34.	Mondókák, névcúfolók, népi gyermekjátékok gyakorlása, a geztus fogalmának kialakítása, felfedezése, megértése. A kéz a láb és az arc geztuslehetőségeinek megismerése	Tamásiné ,2014, 103.
35-36.	Kreatív mozgásgyakorlatok, a képzelet bekapcsolása különböző hangulatú és tempójú zenére. A kéz és az arc geztusai, érzelmek kifejezése tekintettel, mimikával, testtartással.	https://www.vlami.hu/nezopontvaltas/data/390374722.html
37-38.	Kinesztetikus érzékelés fejlesztése, belső kép kialakítása instrukció alapján, szabad improvizáció. Érzések azonosítása, kifejezése.	Demeter , 2008. 47-49.
39-40.	Tanult játékok, mondókák gyakorlása, népi gyermekjátékok összefűzése.	

4.3.2.3. III. Tematikai egység

A mozdulattípusok közül a lépés/járás és futás hétköznapi és táncos megjelenítése, kombinációi. Polgári és moldvai táncok megismerése (41-70.óra)			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Járás gyakorlatai, kéz- és lábgesztusok, futás gyakorlatai, járás-futás kombinációi, indulás-megállás, gyorsítás-lassítás kombinációi, improvizáció, „Hogy a csibe hogy?“, „Háromlábú görbe szék“, „Felcsíki héjsza“, „Szár az kórét égettem“, „Elvesztettem zsebkendőmet“, Weöres Sándor: <i>Tó vizén</i> .	Egészséges életmódra nevelés, a mozgás megszerettetése, pozitív énkép kialakítása, nemzeti összetartozás megalapozása, kezdeményezések elfogadása, szerepvállalások támogatása, együttműködés, egymásra figyelés, elfogadás.	A fizikai terhelés fokozása, technikai alapozás az életkornak megfelelően, a természetes és táncos mozdulatok és gesztusok alkalmazása és tudatosítása, térirányok, térformák megismerése, polgári táncok és dalok megtanulása, moldvai táncok megtanulása, járás kiegészítése dinamikai elemekkel, érintéssel, dobbantással, irányváltással, improvizáció a mozdulattípusok variálásával.	A mozdulattípusok közül ismerjék a gyerekek a lépést, járást, futást, az ingamozgást, a mozgást és a mozdulatlanyságot, legyenek képesek a szabad improvizációra, a párválasztás gördülékenyebben valósuljon meg, a tanult táncokat örömmel táncolják, kezdeményezzék a tanult játékok ismétlését, új szabályalkotással tegyék izgalmassá, érdekessé a játékot, a mondókák, kiszámolók mellett tudjanak legalább egy Weöres Sándor verset, amit a tanév végi összeállításban be tudnak mutatni.

**III. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENY- SÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Ismétlés, Rendszerezés, motiváció: a táncélményen keresztül, az egyszerű polgári táncok megtanulásával, alkalmazás, begyakorlás, fogalomalkotás, újra értelmezés, ön- és társértékelés.	Testsúlyáthe- lyezés, ingamozgás, lépés, járás, futás, mozdulat, mozdulatlanság, negyedés, nyolcados ritmus, dinamika, tempó, lassú-gyors, érintés, dobbantás.	Képesség: megfigyelő, elemző, ritmusérzék, zenei érzék, improvizációs, nonverbális mozgásutánzó, mozgáskövető, instrukciómeg- értő, instrukciókövető . Attitúd: egymásra hangolódás, nemi szerepek szerinti magatartás, a vezető szerepének elfogadása, ellentétes neműek választása, játék és táncélmény.	Egyéni és csoportos improvizáció, kreatív mozgásötletek, gyakorlatok, feladatok, játékok.	Módszerek: tanári instrukció, tanulói instrukció, kérdés, megfigyelés, reflexió. Munkaformák: frontális, kiscsoportos, páros, egyéni.

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A mozdulattípusok alkalmazásának felmérése a gyakorlatok, a táncok és az improvizáció során.	Fejlesztő, formatív.	Tanulói megfigyelés, ön- és társértékelés.	Szóbeli értékelés, irányított kérdezés.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
41-42.	Egyenletes járás különböző lábőrészeken, a mozgás elemzése, indulás-megállás gyakorlatai. Szöveg és mozgás, ének és mozgás gyakorlatai. Weöres Sándor: Tó vizén.	E/1.3.1. „Hónapsoroló”
43-44.	Egyenletes járás, táncelemek, motívumok szabad gyakorlása, mozdulatszünetekkel, zárásokkal, szabadon a térben, eszközökkel. Hangsúlyos járás. Szöveg- és ritmusgyakorlatok.	E/1.3.2. „Kisvárdában”
45-46.	Felvidéki polgári táncok, (Pl. Hogy a csibe, Háromlábú görbe szék) moldvai táncok (hoina).	Moldvai táncok, Klézse Somoska DVD MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archivum
47-48.	Járas, a súlyláb mozgása, hajlítás, lábgesztusok, érintés, dobbantás. „Szár az kórét égettem...”.	E/1.3.3. „Hangsúlyos járás”
49-50.	Testsúlyáthelyezés, ingamozdulat egyedül, (oldalra, előre-hátra, rézsút irányokban) párban (többféle összekapaszkodási mód alkalmazásával) köríven, körben kézfogással. Testsúlyáthelyezés és súlyvétel.	
51-52.	Járas irányváltással, fordulással, dinamikai váltással, dobbantással, tapssal. „Az öreg székelnek...”	E/1.3.4. „Fonákul”
53-54.	Járas ritmusfelezéssel, egész-fél-negyed-nyolcad érték. Negyedes és nyolcados járas. Cifra ritmusú járas, és fordítva. Mozdulatimprovizáció (járas, lépés) egyedül, párban - egymás mellett kézfogással, szemben párban - oldal irányú haladással, köríven, dinamikai különbségekkel.	
55-56.	Futas helyben, haladással, sarokfelkapással, térdfelkapással, mindenki azonos irányban, majd szabadon a térben. Futas és megállás. Gyorsítás-lassítás. Egyenes irányban kanyarogva, egyedül párban, kiscsoportban, láncban, körben.	

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
57-58.	Futás különböző gesztusokkal, a mozgás elemzése, érzelmek, szituációk hozzárendelése, kreatív mozgásgyakorlat. Pl.: Milyen az, amikor a busz után futunk? Milyen az, amikor...?	E/1.3.5. „Ragadós nevetés”
59-60.	Felcsíki héjsza, és polgári táncok: Pl: „Elvesztettem zsebkendőmet”; „Ha megfogom az ördögöt”	Felcsíki táncok. XVI. Bakony Néptáncfesztivál gála
61-62.	Járás-futás váltakozása, egyenletes és hangsúlyos járások kombinációja, a tanult népi játékok és mondókák gyakorlása.	
63-64.	Járás, futás, irányváltás, megállás, lépés, improvizáció a kéz és a láb gesztusaival, dinamikai különbségekkel, tempóváltásokkal.	Tamásiné , 2014. 103-142 o.
65-66.	Járás, futás, irányváltás, megállás, lépés, improvizáció, a kéz és a láb gesztusaival, dinamikai különbségekkel, tempóváltásokkal. Kreatív mozgásgyakorlatok ritmushangszer-kísérettel, tanulói kezdeményezések, ötletek megvalósítása kiscsoportban.	
67-68.	Tanult mondókák, játékok, táncok gyakorlása, összefűzése.	
69-70.	Tanult mondókák, játékok, táncok kiscsoportos bemutatása, értékelése. Hangulatjelentés elemzése, értékelése.	

4.3.2.4. IV. Tematikai egység

A mozdulat típusok közül az ugrás és a forgás előkészítése. Szökellés, egyensúly és ugró gyakorlatok, ugrós mozgáselemek. Polgári és moldvai táncok megismerése (71-100. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Egyensúly játékok és gyakorlatok, kocszás, spéromozás, szédikézés, szoknyafogók, rida, moldvai táncok: Pálmáska, Hoina, futás, ugrás, forgás gyakorlatai, kombinációi, somogyi ugrós motívumok: lengető, dobbantó, cifra, tírják polgári táncok: gólyás, hapsz, somogyi, és gömöri friss csárdás, táncos futás elemei, szökellés, rábaközi friss csárdás.	Pozitív beállítottság kialakítása, a pozitív véleménynyilvánítás kultúrájának kialakítása.	A mozdulat típusok alkalmazása, tudatosítása, térbeli, ritmikai, dinamikai lehetőségeinek feltárása tanulói kezdeményezéseken keresztül, a szakmai fogalmi rendszer megalapozása.	Legyenek képesek a tanulók a tanult tánclemekekből, mozdulat típusokból improvizálni, ismerjék a felvidéki és felcsiki polgári táncokat, a moldvai táncokat, a tírják polgári táncokat, a somogyi ugrós motívumokat.

IV. TEMATIKAI EGYSÉG				
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
Új ismeretszerzés, motiválás: különböző zenei	Az ugrás, a szökellés, negyedes és	Képesség: mozgáskoordináció,	Játék, játékkezdés,	Módszerek: tanári bemutatás, elbeszélés,

IV. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
válogatással, módszertani sokszínűséggel, gyakorlás, elemzés, analizálás, szintetizálás, fogalomalkotás, alkalmazás, rendszerzés, ellenőrzés.	nyolcados lűktetés, táncos összekapaszkodás, Felvidék, Moldva, nemzet, spéromozás, rida.	állóképesség, improvizációs képesség, ritmusérzék, zenei illeszkedés, egyensúlyérzék. Attitűd: monotonitástűrés, alkotói kedv, táncos kedv, a mozgás és a tánc öröme.	egyéni és csoportos improvizáció, instrukciókövetés, instrukcióadás, tanulói bemutató, gyakorlás, feladatmegoldás, megfigyelés- elemzés, értékelés.	kérdezés tanári instrukció, problémafelvetés. Munkaformák: csoportos, frontális, egyéni, kiscsoportos, páros.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Az ön- és társértékelés szokásrendjének kialakítása, az elemzésen keresztül a tanulási képességek fejlesztése.	A fejlesztő, formatív és a tematikus egységet lezáró szummatív értékelés.	Ön-, társ- és pedagógusértékelés.	Megfigyelési szempontok, irányított kérdések, hívószavas mondatok, szöveges értékelés.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
71-72.	Járás és futás gyakorlatai. Ismétlés és tevékenységbővítés. Felvidéki polgári táncok ismétlése. Fogócskák, népi játékok: Moldvai táncok: hoina.	E/1.4.1. „Pókháló”

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
73-74.	Járás és futás gyakorlatai. Ismétlés és tevékenységbővítés. Járás és gesztusok, páros összekapaszkodási módok táncos megvalósítása. Tirpák Gólyás.	E/1.4.2. „Farkas-bárány”
75-76.	Negyedes és nyolcados ritmusú járáskombinációk, egyedül, párban, negyedes és nyolcados ritmusú futáskombinációk egyedül, párban. „lábügyesítő” gyakorlatok. Félig kötött improvizáció.	E/1.4.3. „Fogd meg a sor végét”
77-78.	A futás, szökellés gyakorlatai, különböző összekapaszkodási módokkal: rábaközi és gömöri táncelemek, improvizáció.	E/1.4.4. „Futás a táncban”
79-80.	A futás gyakorlatai, különböző összekapaszkodási módokkal: rábaközi és gömöri táncelemek, térhasználat, táncos kéz- és lábgesztusok, improvizáció.	E/1.4.5. „Fussunk, fussunk!”
81-82.	Az ugrás előkészítése: mondókák, szökellések haladással, helyben, a lengető variációi, pálmáska, felcsíki polgári táncok.	E/1.4.6. „Békástó”
83-84.	Az ugrástípusok elsajátítása, ugróiskola-variációk és akadálypálya. Egyik lábról páros lábra ugrás. Zsidó hapsz. Gólyás és hapsz összekötése.	E/1.4.7. „Zsidóhapsz” Demarcsek György, Szilágyi Zsolt, MTA-ZTI TáncFA –Projekt, Fügedi János http://www.zti.hu/tanc/tancfa.htm ,
85-86.	Futás és páros lábra ugrás gyakorlatai: sudridrom (páros súly, súlyváltások, lassú és gyors tempó), somogyi ugrós táncelemek, somogyi friss csárdás táncelemek egyedül, párban. Felcsíki polgári táncok gyakorlása.	E/1.4.8 „Futás és ugrás” Sudridrom, Perkáta MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, MTA Filmfelvétel
87-88.	Somogyi kanásztánc, háromlépés és lengető. Moldvai táncok gyakorlása (pálmáska, hoina, „pingvintánc”)	MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, MTA Ft 203.2.a Filmfelvétel
89-90.	Statikus és dinamikai egyensúly játékok,	E/1.4.9. „Csillag”

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	gyakorlatok, a felvidéki polgári táncok gyakorlása, cifra és páros lábra ugrás és futás variációinak gyakorlása.	
91-92.	Egyensúly játékok és gyakorlatok, kocszás, „spéromozás”, szoknyafogók, rida, „szédi-szédi”.	E/1.4.10. „Szélkakas”
93-94.	Indítás- megállítási gyakorlatok: lépés-járás-futás-ugrás-forgás és megállások kombinációi különböző tempójú és hangulatú zenére. Félig kötött improvizáció gesztusokkal, egyedül és párban.	
95-98.	Rendszerezés: mondókák, játékok, játékfüzések, felvidéki, tirpák és felcsíki polgári táncok.	
99-100.	Ellenőrzés - értékelés: kiscsoportos, páros bemutatók, ön- és társértékelés, hangulatjelentés elemzése.	

4.3.2.5. V. Tematikai egység

Térirányok, térformák tudatosítása, a tanult táncelemek, motívumok alkalmazása, bővítése. (101-120. óra)			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Térirányok- térformák, kapuzós-vonulós énekes játékok, kör vállfogással, irányváltással, magyarbódi (Felkelt Anna, Faluvégén), pingvintánc (moldvai), mozdulattípusok: ringás, lépés/ járás,	Kitartásra, felelősségre nevelés, a gyakorlás fontosságának tudatosítása, hagyományörzés, nemzeti identitás erősítése.	A tanult táncelemek, polgári táncok, játékok, mondókák, népi gyermekjátékok térbeli megjelenítése, összerendezése, a táncelemek újraalkotása, a figyelem középpontjában a tér és a térforma áll,	A tanulók ismerjék fel a táncokhoz kapcsolódó zenét, ismerjék a dalok szövegét, tudják, hogy mely táncok tartoznak egymáshoz, legyenek képesek egymáshoz igazodni, ismerjék az alapvető illemszabályokat,

Téirányok, térformák tudatosítása, a tanult táncelemek, motívumok alkalmazása, bővítése. (101-120. óra)			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
futás, ugrás, szökellés, forgás-természetes és táncos mozdulatok, képzelet és mozgás gyakorlatai, mozdulattípusok a somogyi ugrós, lassú és friss csárdásban.		a megszerzett tudás bővítése, rendszerezése.	vegyenek aktívan részt a véleménynyilvánítási és alkotási folyamatokban, igazodjanak el a térben, ügyesen alakítsák ki a megfelelő térformákat.

V. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiválás, energetizálás, a külvilág kizárása, új munkaforma bevezetése, új ismeretszerzés, rendszerezés, alkalmazás, ellenőrzés, értékelés.	Tér, térirány, fő- és mellékirány, pozíció, térforma: kör, lánc, sor, vonal, oszlop, átló, csiga.	Képesség: térérzékelés, alkalmazkodó képesség, aspektusváltás, ritmusérzék, zenei illeszkedés, mozgásmemória. Attitűd: lelkesség, alkotói aktivitás, feladat iránti elkötelezettség.	Játék, játékkezdés, megfigyelés, újraalkotás, feladatmegoldás, gyakorlás, közös alkotói tevékenység, instrukciókövetés, instrukcióadás, véleménynyilvánítás, döntés.	Módszerek: tanári instrukció, bemutatás és magyarázat, irányított kérdés, szemléltetés, differenciálás. Munkaformák: frontális és csoportmunka, egyéni, páros és kiscsoportos formák.

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A tananyag elsajátításának felmérése.	Fejlesztő, formatív értékelés, a tematikus egységet lezáró.	Gyakorlati tevékenység, alkalmazott tudás értékelése.	Megfigyelési szempontok, értékelési szempontok, tanulói bemutató, szöveges értékelés.

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
101-102.	Térirányok gyakorlatai, tanult tánclemgyakorlatok megvalósítása különböző térirányokban. Egyes és kettes pozíció. Tériránygyakorlatok és pozíciógyakorlatok kombinációja. Térkitöltő játékok.	E/1.5.1. „Térirányok”
103-104.	Térformák kialakítását segítő játékok, gyakorlatok: oktató alakzat, sor, oszlop. Kapuzós-vonulós énekes játékok, csigavonal, „falurossza”, kanyargós járás.	
105-106.	Lánc térforma játéka, a lánc szétesése után páros forgás. „Megy a gőzös”, „szakácsasszonyok” tánca.	E/1.5.2. „Megy a gőzös”
107-108.	Kör vállfogással, irányváltással: magyarbódi (Felkelt Anna, Faluvégén..), székely (Az öreg székelynek), „pingvintánc”.	E/1.5.3. „Tiririri”
109-110.	Kör térforma kézfogással, kör térformához igazodás párban: körív mentén haladva, a kör középpontja felé haladással (hojna, felcsíki, gólyás), ellentétes irányú dupla kör mozgása járással, futással, kifordulással.	E/1.5.4. „Kő-papír-olló másképp”
111-112.	Párválasztó játékok körben, balra haladó ingamozgás kézfogással.	
113-114.	Nagy körből kis körök és csillag alakzat kialakítása, a jellemző összekapaszkodási módokkal (gömöri és sárközi egyszerű motívumok, formák).	
115-116.	A „fésű” – szólóban, párban, különböző összekapaszkodási módokkal, járással,	

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	futással, a helycserét követően páros forgással.	
117-120.	Csoportmunka: kreatív feladatmegoldás, tanult táncelemekből, formákból saját táncfolyamat összeállítása, bemutatása, értékelése.	

4.3.2.6. VI. Tematikai egység

Színpadi bemutató készítése a tanult mondókák, versek, kiszámolók polgári táncok, táncelemek feldolgozásával. Tanévzárás, értékelés (121-144 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
„Egy boszorka van” – című játék és táncbemutató létrehozása, összefoglalás, rendszerezés, versek, mondókák, játékok, játékfűzések, polgári táncok, moldvai táncok, somogyi ugrós lassú és friss csárdás motívumok, boszorkány a néphagyományban.	Kitartásra nevelés: a közös cél elérése érdekében kifejtett erőfeszítés, feladatvállalás, együttműködés, kölcsönösség, segítő, bátorító magatartás, egymás elismerése.	Színpadi bemutató készítése, elemzés, értékelés, élmény átélése, a viseletek a bemutatóhoz kapcsolódó hagyományok megismerése, tanulói kezdeményezések beépítése.	Színvonalas, magabiztos és örömteli bemutató után a tanulói motiváció tovább erősödjön, a szülői elégedettség megvalósuljon, a szakmai színvonal megfeleljen az intézményi elvárásoknak, a bemutató az életkori sajátosságoknak megfelelően valósuljon meg, ne támasszon túl magas, de túl alacsony követelményeket sem.

VI. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKAI TARTALMAK	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció, színpadi bemutatóra készülés, viselet megismerése, zenekari próba, analízis-szintézis, rendszerzés, újralkotás, ellenőrzés, értékelés.	Színpad, színpadi tér, színpadi viselkedés, táncetűd, koreográfia, népviselet, boszorkány, Luca –nap.	Képesség: memória, térérzékelés, „színpadi jelenlét”, reakció, dinamika, probléma- megoldás, helyzetfelismerés. Attitűd: a színpadi bemutató közös élményének, sikerének megélése, nemzeti hagyományaink tisztelete.	Gyakorlás, elemzés, felkészülés, színpadbejárás, próba a zenekarral, színpadi bemutató.	Módszerek: tanári instrukció, koreográfiai ké- szítés, elemzés, színpadi bemutató. Munkaformák: frontális, egyéni, páros.

A VI. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A tanévben végzett munka értékelése, elismerése.	Szummatív, záró értékelés holisztikus szemléletmód szerint.	Bemenet-kimenet összehasonlítása, az egyéni fejlődés értékelése.	Tanév végi szöveges értékelés, színpadi bemutató értékelése, egyéni fejlődés vizsgálata, holisztikus értékelés megvalósítása, (kiválóan teljesített, jól teljesített, változóan teljesített, felzárkóztatásra szorul- a bizonyítvány szöveges értékelése alapján).

A VI. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
121-122.	Énekek, mondókák, motívumok ismételése, gyakorlása térformákban, párban, oktató alakzatban.	E/1.6.1 „Ekete-pekete”
123-124.	Énekek, mondókák, táncmotívumok ismételése, gyakorlása térformákban, párban, oktató alakzatban. Egyéni teljesítmények értékelése.	
125-126.	„Egy boszorka van” – című játék és táncbemutató elemeinek kiválasztása: versek, mondókák tematikus rendbe szerkesztve, játékok, játékfűzések, polgári táncok, ugrós táncelemek felhasználása.	E/1.6.2. „Egy boszorka van”
127-128.	Szerepek meghatározása, játékok és polgári táncok, moldvai táncok összefűzése, gyakorlása.	E/1.6.3. „Pálmáska”
129-130.	Színpad bemutató összeállítása, véglegesítése, gyakorlása, magatartási módok megbeszélése, felkészülés a színpad munkára.	
131-134.	Összefoglalás, elemzés, értékelés, színpad bemutató gyakorlása.	E/1.6.4. „Térformáló”
135-136.	Népviselőket megismerése, jelmezes próba, gyakorlás, színpadbejárás, főpróba.	
137-138.	A színpad bemutatóról készült felvétel megtekintése, elemzése, értékelése.	
139-142.	Tanév végi táncos képességmérés.	
143-144.	Tanévzárás, értékelés.	

4.3.3. Bevezető az előképző második évfolyam (E/2) - tematikus tervéhez-Demarcsek Zsuzsa

Az E/2 évfolyammal zárul az táncoktatás első alapozó, **kötődést kialakító szakasza**. Az E/2 évfolyam tematikai egységeinek kialakításakor az a cél vezette a fejlesztőt, hogy mintát adjon a projektalapú tervezéshez, illetve lehetőségeket tárjon fel. Az E/2 évfolyamon négy művészeti projekt megvalósítását terveztük. A második és harmadik projekt ünnephez, azaz időponthoz kötött, ezért a sorrendet nem célszerű felcserélni. A projekt módszer alkalmazása természetesen nem csak az előképző második évfolyamán alkalmazható. A projekt módszerrel kapcsolatos ismereteket a 9. sz. mellékletben foglaljuk össze röviden.

A tematikus tervben szereplő projektek

I. PROJEKT: „Mi van a Kosárban?”

Problémafelvetés: mire emlékszünk a tavaly tanult táncokból, a táncokhoz kapcsolódó ismeretekből?

Külső cél: játékok és táncok, táncfolyamatok, etűdök felelevenítése bemutatása az E/1 évfolyamos gyerekek számára, a kisebbek motiválása.

Belső cél: improvizációs képességek fejlesztése, tudásalkalmazási lehetőség biztosítása, kollektív és egyéni ismeretfelelevenítés, ismeretfeldolgozás, táncélmény biztosítása, belső motiváció növelése, egymástól tanulás megvalósítása.

Produktum: táncbemutató az első évfolyamosok számára

II. PROJEKT: „Testemből lelkembe- lelkemből lelkedbe!” Márton napi Projekt

Problémafelvetés: nagyon drága a libamáj, ma már csak kevesen jutnak hozzá, pedig régen minden falusi család asztalán ott volt. Milyen hagyományok kapcsolódnak a libához? Milyen szerepük volt ebben a gyerekeknek?

Külső cél: libás játékokból és somogyi ugrós, lassú és friss csárdás motívumokból álló színpadi koreográfia készítése, bemutatása.

Belső cél: a támasztékszerkezet mozgása, testsúlyáthelyezések, súlyvételek, támasztékváltások, a gesztusmozdulatok, a mozdulattípusok gyakorlása, tudatosítása, a

Márton napi hagyományok és hiedelmek megismerése, dalok, népi rigmusok megtanulása, földrajzi, történelmi és zenei ismeretek felfedezése.

Produktum: Márton-napi színpadi bemutató

III. PROJEKT: „Csángó-magyar” Projekt

Problémafelvetés: kik azok a „csángók”? Tehetünk-e valamit azért, hogy csángó magyarok kultúrája fennmaradjon?

Külső cél: színpadi bemutató készítése a moldvai táncok és szokások színpadra rendezése, beszámoló és projektértékelés

Belső cél: nemzeti összetartozás erősítése, a moldvai táncok ismeretének bővítése, szokások hagyományok megismerése, földrajzi, történelmi, zenei ismeretek megszerzése feldolgozása

Produktum: „urálás” az iskola osztályaiban, a moldvai táncok és hagyományok színpadra vitele

IV. „A juhait kereső pásztor” - Meseprojekt

Problémafelvetés: a XXI. századra sokféle mesterség eltűnik. A mai gyerekek nem ismerik, hogy az állattartáshoz milyen foglalkozások kapcsolódnak és ezekhez a régi mesterségekhez milyen hagyományok kötődtek.

Külső cél: a mese színpadra rendezése, bemutatása, a tanévben tanult táncok nyilvános bemutatása

Belső cél: összefoglalás, a somogyi ugrós és lassú és frisscsárdás motívumainak ismétlése, a tanulók improvizációs képességének felmérése, a táncokhoz kapcsolódó szokások, népi rigmusok megismerése, ismeretszerzés az állattartással kapcsolatosan, a mesefeldolgozásban szerepelhetnek az előképző évfolyamain tanult polgári táncok, moldvai táncok, gyermekjátékok, kiolvasók is.

Produktum: díszlet, jelmezkészítés, színpadi bemutató mesefeldolgozás

A projektszervezés feladatai

- a projekthez szükséges anyagi források felmérése
- egyeztetés az iskolavezetéssel,
- egyeztetés a gyerekekkel, a pedagógus kollégákkal, a szülőkkel

- internet elérhetőség biztosítása, a szükséges eszközök beszerzése
- iskolán belüli és iskolán kívüli helyszínek egyeztetése
- külső szakértők, segítők felkérése

A megvalósítás módszertani háttere

Jelentős előkészítő munkát igényel a projekt. A pedagógus előzetes kutatást végez. Szükséges az önálló ismeretszerzés megvalósításához internet elérés, szakkönyvek, fotók, ritmushangszerek, rajzeszközök, zenei felvételek, archív filmek, szövegek biztosítása. Alapvetően a differenciálás módszere érvényesül, a projekt olyan komplex tanulásszervezési módszer, amely során az erős oldal fejlesztése mellett egyénre szabottan jelenik meg a gyenge oldal fejlesztése is. A pedagógus a tervezés során figyelembe veszi az egyéni szükségleteket és a motivációkat is. A pedagógus mindezek átgondolása után alakítja ki a munkacsoportokat, ezen belül pedig a rögzíti az egyéni feladatokat és határidőket. A csoportok kialakítására és az egyéni feladatvállalásra nagy hangsúlyt kell fektetni. Az ismeretszerzés nem csak a foglalkozásokon történik, hanem otthon is. A feladatok megtervezésében részt vesznek a gyerekek is. Fontos eszköz a projektnapló, amiben a gyerekek maguk vezetik mindazokat az ismereteket, amiket megszereztek, vagy egymástól megtanultak. A projektnapló vezetését is meg kell tanítani. A projektet a gyerekek hozzák létre, ők választják ki a mondókákat, játékokat, találják ki a térszervezést, a helyszínteremtés elemeit. A táncokat, a táncmotívumokat, azok sorrendjét is. A tánc alkotói folyamatát a pedagógus csak segíti. Az értékelés, a folyamatos reflexió végig jelen van a projekt során mind a tanulók, mind pedig a pedagógus részéről. Az elemzés, az érvelés és a vita is része a pedagógiai folyamatoknak. Építünk a szülőktől segítségére az ételkóstolók, a közös főzés, a táncházak, a díszlet és jelmezkészítés megvalósításához.

Projektbemutató, projektzárás

A bemutatonak két része van. Az első részben a munkacsoportok bemutatják azt a munkát, amit elvégeztek, röviden ismertetik a megszerzett ismereteket. Ennek többféle formája lehet, pl. plakátdemonstráció, prezentáció. A második részben bemutatják azt a produktumot, amelyet a megszerzett ismeretek alapján közösen hoztak létre. A projektbemutatóhoz a gyerekek készítik el a meghívót, plakátot, szervezik a bemutató helyszínét, egyeztetnek a zenekarral, tehát az előkészületi feladatok megvalósításában is aktív résztvevők. A záráshoz kapcsolódik az értékelés, amelynek a részei: ön- társ-és pedagógusértékelés, illetve a felkért külső szakértői értékelés is.

4.3.3.1. Tananyagelemzés

Mit akarunk megtanítani?

Az előképző első évfolyamához képest a tananyag tekintetében nincs változás, csupán annak gazdagítása, mélyítése történik annyi különbséggel, hogy a célok megvalósításához a tanulás-szervezési stratégiák közül a projekt módszert alkalmazzuk. Az ismeret elmélyítésére, a gyakorlati, alkalmazott tudás megjelenítésére fókuszálunk. A libás mondókák és népdalok mellett libás versek, továbbá Weöres Sándor verse is szerepelnek a tananyagban. Továbbra is feladatunk a mozdulattípusok táncbéli megjelenítésének felfedezése. A gazdagítás során bővítjük a moldvai táncok tárházát, a somogyi kanász, ugrós, lassú és friss csárdás motívumait. A tanulói tevékenységek és kezdeményezések még nagyobb mértékben érvényesülnek. A pedagógus facilitátor, támogató, segítő szerepben a felfedezés és alkotási folyamatok megvalósításában nyújt segítséget a gyerekek számára.

Mit akarunk megéreztetni?

Az egyéni felelősségvállalás szerepét, fontosságát, az együttműködés örömét, a közösségi felelősségvállalás sikerét, a táncörömet, a táncélmény megélését és közvetítését a kortárs csoportok és a szülők felé. A létrehozás, az alkotás örömét. A tudás örömét, a tudásátadás és a bemutató izgalmát. (Az előképző első évfolyamához képes az órára bontás szövegezése a projekt összetettsége miatt magyarázó jellegű is.)

4.3.4. Az előképző második évfolyam tematikus terve-Demarcsek Zsuzsa

Korosztály: 7-8 éves (általános iskola 2. osztály)

A tantárgy neve, órakerete: Népi játék, heti 2x2 óra (144 óra)

Évfolyam: E/2

Életkori sajátosságok: képi gondolkodás, nagyfokú mozgásigény, a kortársak meghatározó szerepe.

Nevelési célok:

- nemzeti identitás és nemzeti összetartozás erősítése,
- hagyománytisztelőre nevelés,
- kitartás, nyitottság, feladat és felelősségvállalás,
- múlt és a jelen értékeinek befogadása,
- segítő attitűd, szociális érzékenység kialakítása,
- elköteleződés kialakítása,

Szakmai célok:

- előzetes tudás felmérése,
- táncos improvizáció,
- somogyi lassú és friss csárdás motívumaiból koreográfia összeállítása,
- eszközkézelés,
- mese dramatizálás,

Fejlesztési célok:

- mozgásmemória,
- kinesztetikus érzékelés,
- téri tájékozódás,
- improvizáció,
- ismeretszerző, ismeretfeldolgozó képességek,
- problémamegoldó gondolkodás,
- mozgáskoordináció,
- zenei érzék,
- alkotói fantázia, kreativitás,
- szerepformálás,
- kommunikáció fejlesztése.

Didaktikai célok:

- szülő, pedagógus, tanuló együttműködésének támogatása,
- új tanulásszerezési stratégiák alkalmazás: projektmódszer,
- a tanulómegismerés lehetőségeinek bővítése,
- a felfedező tanulás támogatása,
- élménypedagógiai eljárások dominanciája,
- a tanulói kezdeményezések, alkotói folyamatok támogatása.

Eredmény célok:

- egyéni és csoportos feladatvállalások teljesítése,
- projektbemutató megvalósítása,
- a somogyi lassú és friss csárdás motívumaiból szerkesztett etűd ismerete, és improvizáció,
- kötődés a csoporthoz, a tevékenységhez,
- a molvai magyarság hagyományainak megismerése, az összetartozás érzésének kialakulása.

Tananyag:

- a támasztékszerkezet mozgása, támasztékváltások,
- testsúlyáthelyezések, súlyvételek,
- a gesztusmozdulatok,
- a mozdulattípusok gyakorlása, tudatosítása,
- Márton napi hagyományok és hiedelmek,
- moldvai körtáncok, páros táncok,
- polgári táncok,
- dalok, népi rigmusok,
- somogyi ugrós és lassú és frisscsárdás motívumbővítés.

Szaktárgyi kapcsolatok: zene, népzene, népi ének, népi játék, táncfolklorisztika, drámajáték, képzőművészet, folklórismeret.

Tantárgyközi kapcsolatok: irodalom (mondóka, mese, vers) ének-zene, környezetismeret.

Szemléltetés/eszközök: tükör, hangtechnika, fényképezőgép, kamera, (telefon) internet elérhetőség, csomagoló papír, rajzeszközök, festékek, kréták, ragasztószalagok, laptop, projektor, ritmushangszerek: tikfa, dob, csörgődob, sansula, óceándob, sámándob, cajan, kolimba, stb., tánceszközök: botok, üvegek, zsebkendő.

4.3.4.1. I. Tematikai egység

„Mi van a kosárban?” - az előző tanévben tanult mondókák, játékok, népi gyermekjátékok, gyakorlatok, táncok ismétlése (1-10.óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Tavaly tanult játékok, mondókák, polgári táncok, moldvai táncok, térirányok, iránygyakorlatok, pozíciógyakorlatok, mozdulattípusok: lépés, járás, futás, ugrás, forgás, testsúlyáthelyezés, „Az öreg székelnek”.	A csoport összetartozásának növelése, hagyományok átörökítése, az értékek felismerése, szabálytudat erősítése, a székel magyarság megismerésével a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, alapvetően a néptánc tanításával a nemzeti identitás erősítése.	Az előzetes tudás, a táncos és az improvizációs képességek felmérése, az ismeretek bővítése, a moldvai körös forma mellett a táncmótvumok alkalmazása többféle térformában, egyénileg és párban.	A tavalyi tananyagot - a közös felelevenítést követően - bátran és örömmel alkalmazzák a tanulók a gyakorlatban, legyenek képesek a táncok jellemzőit ismertetni és bemutatni, színvonalas bemutatóval és közös táncélménnyel lepjék meg a kisebb gyerekeket, ismerjék meg a tánc ház fogalmát és vonják be lehetőség szerint a szülőket is a tánc házba.

I. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Ismétlés, előzetes ismeretek felidézése, motiváció, bemutatóra készülés, rendszerzés, a tanultak alkalmazása, értékelés.	Lépés, járás, futás, ugrás, forgás, oktató alakzat, 8 téri irány, első és második pozíció, polgári táncok és játékok.	Képesség: gondolkodás, mozgásmemória, téri tájékozódás, improvizáció. Attitúd: bátorság, szerepvállalás, felszabadultság, alkotói kedv.	Játékkezdemé- nyezés, tanulói bemutató, szabályok felelevenítése, részvétel a játékok és táncok kiválasztásában, összefűzésében.	Módszerek: tanári instrukció, kérdés, problémafelvetés, gondolattérkép. Munkaformák: frontális, egyéni, páros, kiscsoportos.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Helyzetelemzés, bemeneti állapot felmérése.	Diagnosztikai.	Megfigyelés, elemzés, reflexió.	Megfigyelési szempontok mérési rendszere, szöveges értékelés.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁ MA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
1-2.	Szervezési feladatok, balesetvédelmi oktatás, a változások megismerése, a projektcsoporthoz kialakítása, célok és feladatok egyeztetése, a tanult játékok, mondókák, a népi gyermekjátékok ismételése.	
3-4.	Futás: fogócskák ismételése, a szökellés gyakorlatai csoportmunkában, futás táncos gyakorlatai (rábaközi, gömöri friss csárdás, somogyi friss csárdás zenére) tigris polgári táncok ismételése.	E/2.1.2.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
5-6.	Ugrógyakorlatok, ugrás és futás kombinációi, táncelemek, motívumok gyakorlása (somogyi kanász, ugrós, zsebkendő verbunk) Felcsíki polgári táncok ismétlése. „Az öreg székelynék” énekes játék megtanulása.	MTA ZTI Ft218.3.7.a E/2.1.1.
7-8.	Szökellés: kiszámolók, mondókák, népi gyermekjátékok és táncok. Rábaközi friss csárdás páros forgás karalatti kiforgatással, irányváltással. Polgári táncok: felvidéki, tírják polgári táncok ismétlése. A játékok és táncok összefűzése. Gondolattérkép készítése csoportmunkában. A javaslatok bemutatása, döntés a tervek megvalósításáról, gyakorlás.	
9-10.	Ismétlés, gyakorlás. Projektbemutató az előképző első évfolyam tanulói számára. Táncházt.	

4.3.4.2. II. Tematikai egység

„Testemből lelkembe- lelkemből lelkedbe!” Márton napi Projekt - libás játékok, szokások, a somogyi ugrós lassú és friss csárdás elemeinek alkalmazása a projekt során (11-40. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
„Libás” mondókák, gyermekdalok és népdalok, állatutánzó mozgások, szökelléssel, térszervezés, téralakítás, Márton napi szokások (vesszőzés, kenyérszelés, hiedelmek, rigmusok), somogyi lassú és friss csárdás motívumai.	A közös cél elérését szolgáló közösségi együttműködés és felelősségvállalás kialakítása, önálló ismeretszerzésre és ismeretfeldolgozásra, hagyománytiszteltetle nevelés, a továbbörökítés fontosságának felismertetése.	A projektmódszer alkalmazása a gyakorlatban, szokások, hagyományok megismerése: Márton –nap, Libás-mondókákból, játékokból, mozdulatípusok alkalmazásából és a somogyi lassú és friss csárdás	A tanulók ismerjék meg a projektmunka jellemzőit, tudják, hogy milyen egyéni és milyen csoportos feladatokat kell megvalósítani, hogyan kell vezetni a projektnaplót. A tanulók aktívan vegyenek részt a kutatásban, az alkotói folyamatokban, a színpadi bemutató

„Testemből lelkembe- lelkemből lelkedbe!” Márton napi Projekt - libás játékok, szokások, a somogyi ugrós lassú és friss csárdás elemeinek alkalmazása a projekt során (11-40. óra).

TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
		motívumaiból színpadi bemutató készítése.	létrehozásában, a szervezési feladatokban, a projektben szerzett ismeretek megosztásában és kommunikációjában, ismerjék meg a pozitív értékelés kultúráját, legyenek képesek a reális értékelésre.

**II. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITŰD		
Motiváció, nyilvános bemutatóra készülés, új önálló ismeretszerzés. új ismeretek feldolgozása, fogalomalkotás, visszacsatolás, reflexiók, ön-és társértékelés, projektmegvalósítás,	Projekttema, problémafelvetés, csoportmunka és szabályai, projektbemutató, projektnapló, népszokások.	Képesség: Problémamegoldó gondolkodás, elemző képesség, önálló ismeretszerző és feldolgozási képességek, mozgáskoordináció, zenei érzék, térérzékelés, alkotói fantázia, együttműködés, egyéni kezdeményezés, kommunikáció. Attitűd: azonosulás a	Kutatás az interneten, naplóbejegyzések elkészítése, ismeretek bemutatása, egymás tanítása, részvétel az alkotói folyamatokban, prezentáció készítése, kommunikáció, részvétel az értékelésben.	Módszerek: tanári irányítás, instruálás, kérdezés, differenciálás, problémafelvetés. Munkaformák: frontális és csoportos munkaformák, együttműködésen alapuló feladatmegoldások, egyéni prezentációk.

II. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
		célokkal, egyéni feladatokkal, szerepekkel, egymás tisztelete, pozitív reflexió, érvelés, meggyőzés, elfogadás, önzetlen magatartás a cél elérése érdekében, egymás segítése, pozitív viszonyulás a társakhoz.		

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Az erős oldal azonosítása, a gyenge oldal támogatása.	Fejlesztő, formatív értékelés.	Ön- és társértékelés, pedagógusértékelés, külső szakértői értékelés, szülői visszacsatolások.	Szóbeli értékelés, szöveges értékelés a PP előírása alapján (kiválóan teljesített, jól teljesített, változóan teljesített, felzárkóztatásra szorul).

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁ MA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAP- CSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁR- HOZ
11-12.	Problémafelvetés és a projekt céljának, címének ismertetése. Ötletbörze, gondolatterkép készítése. Csoportalakítás, a csoportmunka szabályainak ismertetése, feladatvállalás, projektnapló megismerése, a napló vezetése. Állatutánzó	

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	mozgások. Hogyan mozog a liba? Somogyi lassú csárdás táncmotívumok elsajátítása.	
13-14.	Régen a gyermekeknek milyen otthoni feladata volt a libák körül? Hogyan legeltették régen a libát? Miért tömték a libát? Hogyan hasznosítják a liba tollát, húsát? Ismeretszerzés csoportmunkában. Libás mondókák és dalok megismerése, megtanulása, a somogyi lassú csárdás motívumaival páros improvizáció.	MTA ZTI Ft 203.2.a
15-16.	Otthoni feladat bemutatása: Milyen ételeket készítettek libából? Gyűjtőmunka: internet, kiadványok, könyvek. Libás énekek és játékok megismerése csoportmunkában, pl.: „Hatan vannak”, „Elvesztettem gúnárom, gúnárom...” Játékleírások megismerése, értelmezése, megtanulása. Ismeretfeldolgozás csoportmunkában, frontális tanulás. Libásíros kenyér és tepertő megkóstolása.	Lázár ,1977,124-125.
17-18.	A tanult libás játékok és dalok ismétlése. Libás játékok, mondókák és énekek megismerése, pl.: Egyél libám..., Száz liba egysorba, Tik –láb-lúd láb..., Elesett a lúd a jégen, Siess libám begyet rakni. Páros támaszték és futás kombinációja, egyedül párban, kézfogással, váll-derékfogással. Feladatléírások (tanár által elkészített leírás), feldolgozása csoportmunkában: futás és páros támaszték variációi térben, különböző összekapaszkodási módokkal, irányváltásokkal. A feladatok bemutatása csoportonként, telefonos rögzítéssel. A felvétel megtekintése, elemzése tanulói értékelése.	Dévai (internet) Molnár (internet) Kneisz (internet) E/2.2.1.
19-20.	A tanult dalok és játékok ismétlése. A tanult somogyi lassú és friss csárdás motívumok improvizációja szólóban, párban. Otthoni feladat ismertetése: a Márton napi vesszőzés szokásának megismerése, adatgyűjtés az interneten. Kenyérszelés és a hozzá tartozó népi rigmus megismerése, megtanulása (testemből lelkembe...).	
21-22.	Szökellésekkel haladás a térben, láncban, körben, dupla körben, kiválással, saját tengely körül, egymás mellett, a tanár által készített feladatléírások alapján, csoportmunkában.	E/2.1.2. ismétlés, variációk

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	A feladatmegoldás rögzítése, felvétel megtekintése, elemzése, értékelése. Otthoni feladat ismertetése: Márton napi hiedelmek megismerése, bemutatása. Márton napi rigmusok gyűjtése, megtanulása.	
23-24.	A liba mozgásának elemzése, utánzása, mozgásetűd készítése csoportmunkában. Ritmushangszerek alkalmazása a mozgásimprovizációhoz.	
25-26.	Otthoni gyűjtőmunka: képek a lehetséges helyszínekről. Térszervezés, téralkotás, helyszínteremtés: legelő, patak, híd kialakítása, ahol a cselekmény játszódik. Ötletbörze csoportmunkában, mi történik a helyszíneken? Kik mit cselekszenek? Hogyan? Az ötletek véleményezése frontálisan, tevékenységek egyeztetése, rögzítése (telefon). A tanult mondókák, dalok kiválasztása, azok összefűzése csoportmunkában. Szókellések különböző térformában, fiúk, lányok együtt és külön, a gyerekek által meghatározott módon, csoportmunkában.	E/2.2.2.
27-28.	A csoportmunkák eredményeként elfogadott játékfűzés (libás mondókák, kiszámolók, játékok, szókellésekkel, térszervezés) véglegesítése, gyakorlása. A bemutató első részének rögzítése, elemzése.	E/2.2.3.
29-30.	Somogyi lassú és friss csárdás motívumai frontális tanulással. Csoportmunka: improvizáció különböző összekapaszzkodási módokkal. Bemutatás és értékelés. A játékfűzés és a táncimprovizáció összekapcsolása.	E/2.2.1.
31-32.	Somogyi lassú és friss csárdás motívumai, frontális tanulással, tanári irányítással. Improvizáció. A játékfűzés és a tánc gyakorlása.	MTA ZTI Ft 203.7.c, 203.8
33-34.	Csoportmunka: táncelemek összefűzése, lassú és friss csárdás folyamat és improvizáció, zárókép kialakítása. A csoportmunka eredményeinek beépítése a táncbemutató folyamatába. A bemutató rögzítése, elemzése.	
35-36.	Színpadi bemutató gyakorlása. Otthoni feladat: Egyéni prezentáció (plakát készítése, egyéni beszámoló az elvégzett feladatokról) egyeztetése.	

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
37-38.	A projektbemutató főpróbája. a prezentációk bemutatása, a táncbemutató gyakorlása. Elemzés, értékelés, a módosítás egyeztetése, megvalósítása.	
39-40.	Projektbemutató: csoportok prezentációja, színpadi bemutató, értékelés: ön-társ-és pedagógusértékelés, külső szakértők értékelése, a szülők, vendégek visszajelzései. Vendéglátás: libás ételek.	

4.3.4.3. III. Tematikai egység

„Csángó-magyar” projekt - moldvai táncok bővítése, szokások és hagyományok megismerése (41-80. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A csángók megismerése (földrajzi, történelmi jellemzők), Csángó himnusz, moldvai játékok, népdalok, Szályka Rózsa adatközlő megismerése, moldvai karácsonyi szokások, kolindálás, aprószentekelés, urálás, moldvai táncok: serény magyaros, Botosanka, Tűz lángja, keresel, csárdáska, medvealakoskodás, moldvai csujjogtatás, hanglejtés.	A nemzeti összetartozás erősítése a moldvai magyarok kultúrájának megismerésével.	Moldvai játékok és táncok ismeretének bővítése, a táncok összefűzése, színpadra rendezése, tánc- és szokáshagyományok együttes alkalmazása, moldvai karácsonyi, újévi és farsangi szokások megismerése, színpadi bemutató megvalósítása.	A moldvai játékok és táncok ismerete, szövegek, dalok ismerete, a táncok fűzése, beszámoló az egyéni és csoportos feladatok megvalósításáról, projektnapló vezetése, projektbemutató megvalósítása, értékelés, sok új fogalom kapcsolódik a témához, mindezeket érintjük, de nem elvárás az idegen kifejezések megtanulása.

III. TEMATIKAI EGYSÉG				
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
Motiváció, jelmezkészítés, színpadi bemutató és tánc ház megvalósítása, ismeretszerzés, ismeretfeldolgozás, fogalomalkotás, analizálás, szintetizálás, elemzés, következtetés, lényegfeltárás, értékelés.	Hejgetés vagy urálás, aprószentekelés, kolindálás, karácsony „szenvedje”, katrinca, bernyéc, csepesz, kerpa, Táncelevezések : tűz lángja, öves, serény magyaros, botosanka, keresel, csárdáska, adatközlő.	Képesség: ismeretfeldolgozó, mozgásemlékezet, koordináció, a mozdulattípusok technikai megvalósítása, támasztékváltás- és gesztusláb mozgásának zenei illeszkedése, a zenei érzék. Attitúd: közösséghez tartozás, a nemzeti összetartozás magalapozása, önfeledt táncolás, közösségi és egyéni feladatok harmonikus megvalósítása, kölcsönösség, együttműködés.	Kutatás az interneten, naplóbejegyzések elkészítése, ismeretek bemutatása, egymás tanítása, részvétel az alkotói folyamatokban, prezentáció készítése, kommunikáció, részvétel az értékelésben.	Módszerek: ismeretátadás, prezentáció, differenciálás, feladat, gyűjtőmunka, tanári bemutatás, kérdés, magyarázat, kooperatív technika. Munkaformák: frontális, egyéni, csoportos, páros.

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Annak felmérése, hogy ismerik-e a gyerekek a táncok elnevezését és	Fejlesztő, formatív.	Tanulói megfigyelés, ön-és társértékelés, pedagógusértékelés,	Szóbeli értékelés, irányított kérdezés, szöveges értékelés havonta,

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
tudják-e kapcsolni hozzá a táncelemeket és dalokat.		külső szakértői értékelés.	a PP előírása alapján (kiválóan teljesített, jól teljesített, változóan teljesített, felzárkóztatásra szorul).

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
41-42.	A projekt meghirdetése, kérdésfelvetés: Kik azok a csángók? Mit jelent az elcsángálni kifejezés? Probléma: Hogyan őrizhető meg a moldvai magyarok kultúrája? Projekttema: a csángó karácsonyi, újévi és farsangi hagyományok és táncok megismerése, színpadi produktum készítése. Csoportalakítás, feladatok, felelősök meghatározása. Az eddig tanult moldvai táncok ismétlése (pingvines).	Moldva csángók az erezéves határon túl is (internet)
43-44.	A tanult moldvai táncok ismétlése: pálmáska, hoina, Új táncanyag az Ördög útja megtanulása. A zenei egység megismerése a moldvai táncok megfigyelésével. A Csángó Himnusz megismerése. Totó a moldvai magyarokról. Moldvai játékok megismerése és megtanulása csoportmunkában: kiszámoló, kimica, tenyeresdi, bikafark, Beli bubát, beli..., Hajde Janikám... A játékok bemutatása, megtanítása.	Lázár, 2006. 186, 247.
45-46.	Csoportos ismeretfeldolgozás, kooperatív technika alkalmazásával, pl.: páros szövegfeldolgozás, mozaik, egyetértés játék, ötujjas mese. 1. Este jó szürkül bé... népdal megtanulása, csángó nyelvjárás megismerése. 2. Elindulnék este guzsalyasba Szályka Rózsa adatközlő megismerése. 3. A Tűz lángja tánc megtanulása leírás alapján. Bemutatók, ismeretátadás, dal- és tánc tanulás, frontális megvalósítás.	<i>Balladák könyve</i> hangzó melléklet 6. (internet) E/2.3.3.
47-48.	A karácsony „szenvedeje” (szent este) karácsonyi énekek megismerése: 1. Betlehemnek várossába, Paradicsom kökertibe..., 2. A kolindálás szokása. „Elajánlás” szövegek megismerése, megtanulása. 3. Serény magyaros zenei egységének és motívumainak megtanulása. Csoportmunka, bemutató, frontális tanulás	Moldvai csángó karácsonyi énekek Serény magyaros (internet)
49-50.	A serény magyaros ismétlése. Csoportmunka: 1	Botosanka

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	„Aprószentekelés” szokásának, szövegének megismerése. 2. Botosanka táncelemeinek megtanulása. 3. Moldvai csujjogatók megismerése (a hanglejtés gyakorlása) és bemutatása. 4. A moldvai viselet megismerése. Bemutató, frontális tanulás.	(internet)
51-52.	Moldvai kozona (ünnepi kalács) megismerése, moldvai tánc ház a szülőkkel.	
53-54.	A karácsonyi szokások (kolindálás, aprószentekelés, urálás) dramatizálása és a tanult táncok szerkesztése, gyakorlása. Ötlebtörze csoportmunkában. Kipróbálás, döntésrögzítés, gyakorlás.	
55-56.	A moldvai játékok és táncok, és a karácsonyi és újévi hagyományainak gyakorlása, színpadra rendezése, jelmezes főpróba.	
57-58.	Karácsonyi színpadi bemutató a szülőknek, vendégeknek.	
59-60.	Tűz lángja gyakorlása és az öves motívumainak megtanulása tanári irányítással. Szövegek, dalok ismétlése.	Klészse-Cleja - Öves, 1992, MTA ZTI,
61-62.	Keresel és csárdáska motívumainak megtanulása tanári irányítással A korábban tanult táncok ismétlése, gyakorlása.	Moldvai táncok- Klészse, Somoska DVD: Csárdáska (internet)
63-64.	A hejgetés, vagy urálás, medvealakoskodás szokásának megismerése, zajkeltő eszközök használata, csoportmunkában. A tanult táncok gyakorlása.	E/2.3.1.
65-66.	Álesküvő - alakoskodás, táncok, szövegek gyakorlása.	
67-68.	Újévköszöntő szokás színpadra rendezése, álesküvő- alakoskodás, zajkeltés.	
69-70.	Jelmezkészítés, maszkkészítés a szülők és képzőművész tanárok bevonásával.	
71-72.	Jelmezek kipróbálása, táncok, hagyományok színpadra rendezése.	
73-74.	Színpadi bemutató gyakorlása.	
75-76.	Újévköszöntés az iskolai osztályokban, bemutató az iskola alulájában	
77-78.	Projektbemutató, a csoportok prezentációja, egyéni kiegészítésekkel	

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	Színpadi bemutató a szülőknek, vendégeknek, külső értékelés.	
79-80.	Belső projektértékelés, eredmények összegzése, élmények, motivációk elemzése. Tudásösszegzés, tapasztalatok összegzése, reflexiók, milyen tapasztalatot tudunk hasznosítani a következő projektben.	

4.3.4.4. IV. Tematikai egység

„Mese- mese mátká”: A juhait kereső pásztor. „A juhásznak jól van dolga” - karakterek, figurák, szerepek (81-144. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A juhait kereső pásztor meséje, a juhász munkája, élete, közmondások, dalok a juhászról, a juhász életének drámás feldolgozása, mozdulatípusok, térformák, összekapaszkodási módok, eszközös táncok (somogyi ugrós, kanász), eszközkészítés: bot, üveg, somogyi lassú és friss csárdás, táncelemzés, a csalogatás kargesztusai, somogyi népdalok, dramatikus szövegek.	Kitartásra, nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés, folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmód kialakítása, a segítő életmódra nevelés, szociális érzékenység kialakítása.	Az eszközös táncok megismerése, Néptánc Oskola című kiadvány alkalmazása a gyakorlatban, eszközkészítés, eszközhasználat tánc közbeni megvalósítása, a mese dramatizálása, színpadra rendezése, bemutatása.	A gyerekek legyenek képesek színvonalasan bemutatni a somogyi ugrós, lassú és friss csárdás tanult motívumait, hitelesen vigyék színpadra a mesét, magabiztos eszközkészítést valósítsanak meg, legyenek képesek az önálló ismeretszerzésre és a saját kutatómunka eredményeinek bemutatására, legyenek képesek a tanévben tanultak felelevenítésére, összefoglalására és bemutatására, a kapcsolódó ismeretek bemutatására.

IV. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉ G	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
Motiváció, mesevilággal, varázslással, díszlet és jelmeztervezés és készítés, ismeretszerzés, ismeretfeldolgozá s, elemzés, fogalomalkotás, ellenőrzés, értékelés, összegzés.	Juhász, pásztor, öhom, slambuc, szerep, szerepformálás, dramatizálás, karakter, figura, szerep, csalogatós csárdás, kanász.	Képesség: esztétikai érzék, a vizuális memória és képzelőerő, kreativitás, testi-lelki állóképesség, kommunikáció, kapcsolatterem- tés, ismeretbefogadá s- és feldolgozás, térbeli tájékozódás, zenei érzék, mozgásmemória, eszközkezelő, szerepformálás. Attitúd: közösségi alkotás örömeinek megélése, a másság elfogadása, az önálló döntéshozatal felelőssége, kezdemenyezés, egyéni feladat- és szerepvállalás.	Kutatás, elemzés, egymástól tanulás, tervkészítés, jelmezkészítés, szerepek megformálása, szövegtanulás, improvizáció, koreográfia eltáncolása, projektnapló vezetése, prezentáció, projektbemutató.	Módszerek: kooperatív technika, problémafelvetés, kérdések, magyarázat, kezdemenyezés. Munkaformák: egyéni, páros kiscsoportos, nagycsoportos forma.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Az alkalmazott tudás felmérése: a tanult táncok motívumainak, kötött folyamatainak ismeretének mérése, a zene és a tánc illeszkedésének mérése az improvizációs képességek mérése.	Formatív Szummatív értékelés.	Tanulói megfigyelés, ön-és társértékelés, pedagógusértékelés, külső szakértői értékelés, holisztikus értékelés alkalmazása.	Szöveges értékelés, pozitív megerősítés, osztályozás, év végi érdemjegy.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁM A	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
81-82.	„Mese- mese mátká”: A juhait kereső pásztor. Projekttema meghirdetése, a mese megismerése. Gondolattérkép készítése. Csoportok kialakítása, feladatok, felelőségek meghatározása. A zene megismerése.	E/2.4.1. E/2.4.4.
83-84.	„A juhásznak jól van dolga” - karakterek, figurák, szerepek. Mit csinál a juhász? Milyen állat a birka? Csoportmunka: 1 Közmondások elemzése, daltanulás, szokások megismerése. 2. Néptánc-Oskola feladatainak feldolgozása. Somogyi kanásztánc motívumai.	Demarcsek, Kácsor-Ignác, Kovács, 2007,10-11.,13.
85-86.	„A juhásznak jól van dolga” - Hol él, milyen eszközöket használ a juhász? Képek elemzése, eszközhasználat megismerése. A juhász egy napjának diaképes feldolgozása csoportmunkában. Táncos pozíciók elemzése, kipróbálása a képek alapján. (Néptánc Oskola) Elképzelt mozgás a képek alapján, csoportmunkában.	Demarcsek, Kácsor-Ignác, Kovács, 2007,10-11.,13.
87-88.	Eszközös táncok, improvizáció az eszközökkel. Lehetséges megoldások keresése, fiúk –lányok külön és párban. Az ugrós motívumok ismétlése, gyakorlása. Népdaltanulás: Néptánc hangfelvételek, adatközlők megismerése, jellegzetes hangszerek megismerése (duda, hosszú furulya) Néptánc Oskola. Készülés a táncházra, feladatok, felelősök egyeztetése.	E/2.4.2. Demarcsek, Kácsor-Ignác, Kovács, 2007,12-14, 22-29. MTA ZTI FT 819.10

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁM A	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
89-90.	„A juhásznak jól van dolga” - Mit eszik a juhász? Receptek, közös főzés a szülők segítségével. Vetélkedő a megszerzett ismeretek feldolgozására. Táncos ügyességi feladatok megvalósítása. Pl. kakasviadal, ugrás a bot fölött, botforgatás, eszközkézelés, üveges tánc. Közös daltanulás (a gyerekek tanítják meg a dalokat a szülőknek), éneklés és táncház (a gyerekek vezetik) a szülőkkel.	
91-92.	„A juhásznak jól van dolga” - így mulat a juhász. Leírások megismerése (Néptánc Oskola), ugróiskola és akadálypálya készítése csoportmunkában, eszközhasználattal. Rajta való végighaladás megvalósítása somogyi ugrós zenére. A somogyi ugrós eszközös-, férfi-, páros- csillag és menettáncok formái. A csalogatás funkcióinak gesztusrendszere. Improvizáció szóló-, páros, csillag-, és menettánc formában.	
93-94.	„Ki a legény, ki a leány? - egyéni ügyességi feladatok, eszközös szóló improvizáció. Ének és tánc szólóban, egyéni bemutató. Páros eszközhasználat és tánc. A lassú és friss csárdás motívumainak ismétlése, improvizáció.	MTA ZTI FT 348.1,1112.4.9 1112.51.52.a.52.c. E/2.4.2.
95-96.	„Tánckép” - táncos fotó alapján a tánc elképzelése, megelevenítése csoportmunkában. A kar gesztusainak megfigyelése táncos filmfelvétel alapján. Közös táncelemzés, a csalogatás fogalmának meghatározása. Somogyi ugrós lassú és friss csárdás improvizáció.	E/2.4.4.
97-98.	„Casting” - szereplőválogatás, ki ki legyen a mesében? Karakterek jellemzése, szerepek meghatározása. Csoportmunka és egyéni bemutatás, a szereplők mozgásának elemzése, bemutatása, hétköznapi mozgásformák, táncos mozdulattípusok, gesztusok. A főszereplők kijelölése, a gyerekek döntése alapján. Somogyi lassú és friss csárdás gyakorlása.	
99-100	„Csalogató” - páros magatartás, gesztusok, akció-reakció, térhasználat, eszközhasználat, lassú és friss csárdás improvizáció. A mese helyszínének kijelölése. A helyszín megjelenítésének szimbólumai, színpadi térben való elhelyezése.	MTA ZTI FT 203.1.a
101-102.	„Szín-játék” – a szöveg dramatizálása. Mimikus mozgás:	

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	keresés, sopánkodás, szomorúság, öröm, birkák mozgása, és tánc. Csoportmunka: 1.Párbeszéd meghatározása. 2.Forgatókönyv készítés	
103-104.	„Szín-darab” - Szöveg- mozgás- tánc. Szerepek egyeztetése. Táncos etűdök létrehozása csoportmunkában, tanulói kezdeményezésre: zene kiválasztása, páros ugrós, kanász, lassú és friss csárdás	
105-108.	„Szín-darab” - Szöveg- mozgás és a táncos etűdök gyakorlása.	
109-110.	„Szín-hely” - a mese színhelyeinek lerajzolása, kiállítás a rajzokból. A tanult táncok, etűdök gyakorlása. Hétköznapi mozgások, gesztusok, mimikus mozgások és táncetűdök váltakozása.	
111-112.	„Díszlet” -készítés a legsikeresebb rajzok, tervek alapján. Képzőművész kollégák, illetve tanulók szakmai segítségével. Közös tánc: somogyi ugrós, moldvai táncok.	
113-116.	„Jelmez” - tervezés és megvalósítás a szülők bevonásával. Tervezés- szabás-varrás. Közös tánc: a szülőkkel (tanítási órán kívüli időpontban).	
117-118.	„A juhait kereső pásztor” - színpadi produkció létrehozása. Az eddigi etűdök elemzése, a forgatókönyv szerinti eltáncolása, táncos improvizáció. A szereplők-szerepek mozgásának gyakorlása, egyéni, páros és csoportos bemutatók és elemzések.	
119-120.	„A juhait kereső pásztor” - véglegesítés, gyakorlás.	
121-126.	„A juhait kereső pásztor” - a mesejáték, színpadi produkció gyakorlása.	
127-128.	„Jó volt, mert” - a projektmunka értékelése, ön-társ-és pedagógusértékelés, a szükséges módosítások elvégzése, egyéni felkészülés egyeztetése a projektzáróra.	
129-130.	„Itt a helyed!” - meghívó és plakátkészítés. Meghívások egyeztetése. A színpadi bemutató gyakorlása.	
131-132.	„Egyéni beszámoló” - egyeztetése. Prezentáció készítése. A színpadi bemutató gyakorlása, jelmezzel, díszlettel.	
133-134.	„Projektbemutató próbája” - főpróba: egyéni és csoportos beszámolók, prezentációk gyakorlása, színpadi produktum	

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	gyakorlása.	
135-136.	„Projektbemutató” - egyéni és csoportos beszámoló, prezentációk ismertetése, színpadi bemutató: „A juhait kereső pásztor” -táncos mesejáték bemutatása. A projekt értékelése, tanulói ön-és társértékelés, pedagógusértékelés, külső szakértők értékelése.	
137-138.	Összefoglalás, a tanult táncok gyakorlása, improvizáció a táncokból, táncetűdök, koreográfiák ismételése.	
139-140.	Összefoglalás, a tanult táncok gyakorlása, improvizáció a táncokból, táncetűdök, koreográfiák ismételése, a tanult fogalmak összegyűjtése, meghatározása, a megismert szokások közös felelevenítése.	
141-144.	Összefoglalás, értékelés.	

4.3.5. Bevezető az alapfok első és második (A/1-A/2) évfolyam tematikus tervéhez- Lévai Péter

Ebben az életkorban még mindig intenzív a mozgásfejlődés, amire építünk a tervezés során. Ugyanakkor a mintakövetés mellett megjelennek azok az egyéni ötletek és kezdetleges absztrakciók. A konkrét feladatokkal és gyakorlatokkal a gyermekek fizikai és kognitív képességeit fejlesztjük, valamint ezek mellett teret engedünk a saját ötleteik kigondolásának és megvalósításának, amelyekkel az affektív tényezőket erősítjük. Mindezek együttesen alapozzák meg a magyar - és a későbbiekben a Kárpát-medencei nemzetiségek - sajátos táncolási módját, az improvizációt, mint a táncos reprezentáció jellemző formáját.

Ebben a két évfolyamban megismerkednek a gyermekek a magyar (és a Kárpát-medencei nemzetiségi) táncokban megjelenő alapmotívumokkal, amelyek variálhatóságát is felfedezik. Az improvizáció kezdeti formáinak kivitelezését a zenei löktetés értelmezésével párhuzamosan kell megjeleníteni. Természetesen fellelhetőek olyan formák is, amelyek konkrét táncanyaghoz kapcsolhatók, pl. az eszközös táncok (mutatványos szólótáncok) az alapjai, vagy a második évben a sárközi friss csárdás motívumainak és a páros összekapaszkodás dinamikájának a tanulása.

A motivikai tanulás eleinte valamilyen nem konkrét táncanyaghoz, vagy tánctípushoz köthető, hanem olyan mozdulatjátékokhoz, amelyek még az életkori sajátosságainak megfelelő lelki és mentális beállítottságukhoz jobban igazodnak. Legfontosabb célunk a tanévben, hogy sikeresen mélyítsük el az érdeklődésüket a néptánc és a népi játék megélésében, amelyet a folklórismerttel együtt állítunk az érdeklődésük középpontjába. A dramatikus játékok, a mozdulatjátékok, az improvizáció csirái és a tánctechnikai és motivikai elemek variálhatósága lesznek az alapjai a magasabb évfolyamokban megjelenő követelmények teljesítésének.

4.3.6. Az alapfok első évfolyam(A/1) tematikus terve- Lévai Péter

Korosztály: 8-10 éves (általános iskola 3. osztály)

A tantárgy neve, órakerete: Néptánc, heti 2x2 óra (144 óra)

Évfolyam: A/1 (alapfok első évfolyam)

Életkori sajátosságok: mintakövetés, formális gondolkodási szakasz, második mozgásfejlettségi szint.

Nevelési célok:

- kreatív alkotói folyamatokkal az önismeret fejlesztése,
- nemzeti identitás erősítése, az értékek felismerése,
- erkölcsi magatartásminták beépítése, a csoport belső szokásrendjének, értékrendjének megerősítése,
- önállóság, kezdeményezés, véleményalkotás támogatása,
- a személyiség felszabadítása, integrálása.

Szakmai célok:

- zenei ismeretek bővítése, tudatosítása,
- a páros tánc előkészítése, a tartás-ellentartás, irányítás-vezetés kialakítása,
- térszervezés, térkitöltés megvalósítása,
- az alapmotívumok alkalmazása különböző lökületű zenére,
- önálló alkotói folyamatok támogatása,
- etűdszerkesztés, improvizáció támogatása,
- egyéni és közösségi táncélmény biztosítása.

Fejlesztési célok:

- koordinációs, kondicionális képességek,
- affektív, kognitív tényezők erősítése,
- kinesztetikus érzékelés támogatása,
- variációs, viszonyítási és improvizációs képességek,
- zenei érték, ritmusérték, téri tájékozódás, kreativitás fejlesztése.

Didaktikai célok:

- az ugróiskola módszertanának, variációs lehetőségeinek alkalmazása,
- mozgásfejlesztő eszközök alkalmazása,
- táncpályakészítés módszertani lehetőségeinek kihasználása,
- a tanulói motiváció folyamatos elmélyítése, a belső motiváció kialakítása,
- elemző tevékenység előkészítése,
- a felfedező tanulás, az önálló alkotói tevékenység támogatása.

Eredménycélok:

- a tánc szeretete, elköteleződés megerősödése,
- egyéni és közösségi táncélmény megélése,
- a támasztékváltás tudatosításával az alapmotívumok megvalósítása,
- az ugrástípusok ismerete, technikai megvalósítása,
- életkornak megfelelő eszközkezelés.

Tananyag:

- ugrástípusok,
- a zenei fogalmi rend értelmezése és alkalmazása (lökület, tempó, ritmus, dallamsor),
- néptánc alapmotívumok és variánsai,
- az improvizáció kezdeti formái,

- az eszközös táncok (mutatványos szólótáncok) alapjai.
- a páros táncok előkészítése,

táncetűd készítés.

Szaktárgyi kapcsolatok: zene, népzene, népi ének, népi játék, táncfolklorisztika, drámajáték, képzőművészet.

Tantárgyközi kapcsolatok: magyar irodalom (mondóka, mese, vers), ének-zene, természetismeret.

Szemléltetés/eszközök: táncos botok, üvegek, keszkenők, babzsákok, geometriai idomok (kör, négyzet, háromszög, csillag), ugrókötelek, számok (1-8) színes aszfaltkréta, hula-hopp karikák, ugrókötelek, flipchart tábla, fehértable-író.

4.3.6.1. I. Tematikai egység

Az ugrás megértése és kivitelezési formái (1-16 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Ugrástípusok, ugrások a népi gyermekjátékokban és a különböző tánc típusokban Önálló, majd zeneileg kényszerített tempóban támasztékváltások ugrásokkal, a támasztékok idejének növelése-csökkentése.	A mozgás megszerettetése, egészséges életmódra nevelés. A táncos tevékenységek tanórán kívüli formáival hagyománytisztelet kialakítása. A személyiség sokoldalú fejlesztése, integráció támogatása	Változó zenei tempóra történő ugrások kivitelezése, támasztékok idejének (növelés-csökkentés) váltakoztatása, a fizikai kondicionálás és a kreativitás fejlesztése	Önálló, majd zeneileg kényszerített tempóban támasztékváltások megvalósítása, ugrásokkal, különböző tempóban.

I. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiválás, új ismeretátadás, új ismeretszerzés, felfedező tanulás, gyakoroltatás.	Az ugróiskolák szabályrendszere, az ugrás fogalma, ugrástípusok,	Képesség: vizuális, elemi számolási Attitúd: élményszerzés, érzelmi megközelítés.	Önálló és kiscsoportos tanulói tevékenység. Szabályalkotás, kreatív feladatalkotás.	Módszer: Tanári kezdeményezés, kreatív mozgásgyakorlatok, megbeszélés, elemzés/ Munkaforma Frontális munka, csoportos munka, szórt alakzatok.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
További motiváció megerősítése.	Formatív.	Fejlesztő, Összehasonlító.	Szöveges és nonverbális.

Az I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA			
AZ ÓRA SOR-SZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ	A
1-2.	Az ugrás megjelenése a játéktevékenységben. Terpeszfogó, Pányvázás, ugróiskola	A/1.1.1. „Pányvázás”	
3-4.	További ugróiskolák lerajzolása és kipróbálása. Ugrástípusok a népi gyermekjátékokban.	A/1.1.2. “Ugróiskola”	
5-6.	Az eddigi ugróiskolák szabályrendszerének megváltoztatása, a támasztékok felcserélése. Ugrástípusok a népi gyermekjátékokban		
7-8.	Az eddigi ugróiskolák szabályrendszerének megváltoztatása, új haladási irányok bevezetése (oldalra-hátrafelé, stb.). Pányvázás, az ugrás támasztékainak variálása. Ugrástípusok és néptánc alapmozdulatok különböző tánc típusokban.		
9-10.	Az eddig megismert ugróiskolák kivitelezési szabályainak megváltoztatása: egyes mezők kihagyása, vagy duplázása a játék folyamán. Táncgyakorlatok: ugrástípusok a néptáncban		
11-12.	Az eddigi ugróiskolákban a kijelölt, vagy szabadon választott támasztékok idejének augmentálása/diminuálása. Pányvázás, ugrás térváltásokkal. Táncgyakorlatok: ugrástípusok a néptáncban	A/1.1.3. „Árokcica”	
13-14.	Szabad ugróiskolai alkalmazás, egyéni ötletek bemutatása, egymás ötleteinek kipróbálása. Pányvázás, egyéni támaszték és		

Az I. tematikai egység tanórára lebontva		
Az óra sorszáma	A tanítási óra témaköre	Forrás/ Kapcsolódás Módszertani Példatárhoz
	térváltás megoldásokkal. Táncgyakorlatok: ugrástípusok a néptáncban	
15-16	Szabad ugróiskolai alkalmazás, egyéni ötletek bemutatása, egymás ötleteinek kipróbálása. Pányvázás, egyéni támaszték és térváltás megoldásokkal. Improvizáció támasztékszerzetváltással, ugrással.	

4.3.6.2. II. Tematikai egység

A páros kapcsolatok fejlesztésének általános, speciális és táncgyakorlatai (17-32. óra).			
Tananyag	Célrendszer		Elvárt eredmény
	Nevelési célok	Szakmai célok	
Párválasztó játékok, páros bizalmi játékok. Tartás-ellentartás térformaalakítás, térszervezés gyakorlatai	Nyitottság a nemi szerepek elfogadására, a nemek közötti együttműködés elősegítése a magatartásminták, viselkedési módok átadásával.	Párválasztó népi gyermekjátékok megismerése és alkalmazása, a nemi szerepek tudatosítása. A páros táncok előkészítése	A párválasztás természetessé válik. A Párválasztó gyermekjátékokat szívesen játsszák a gyerekek, önállóan is kezdeményezik a játékokat.

**II. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
Effektív motiválás, ismeretszerzés alkalmazás, fogalomalkotás, elemzés	Népdalok, mondókák, gyermekjátékok szövegei, nyújtás, hajlítás, zenei hangsúly, erő, dinamika	Képesség: érzelmi fejlesztés, szöveg-, dallam-, memóriafejlesztés , kondíció- koordináció, erőadagolás, nonverbális kommunikáció, egyensúlyérzék Attitúd: befogadó- elfogadó magatartás, szerepvállalás	Játéktevékenység, önálló kezdeményezés, instrukciókövetés , improvizáció.	Módszer: Szemléltetés, instruálás, munkáltató módszer, differenciálás Munkaforma: Páros és kiscsoportos, frontális formák

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
További motiváció fenntartása, növelése, egyéni utak kijelölése	Formatív.	Fejlesztő, elemző, önfejlődést összehasonlító értékelés	Verbális és nonverbális.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SOR-SZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
17-18.	Párkereső játékok, halászfogó, páros fogó, „Komámasszony holló” párban...	A/1.2.1. „Zabot vittem...”
19-20.	Tartás-ellentartás érzetének kondicionálása. Párválasztó gyermekjátékok, dinamikai váltások.	A/1.1.2. „Erre gurul...”
21-22.	Tartás-ellentartás különböző testrészeken. Páros forgás lépéssel, futással, szökelléssel, különböző összekapaszkodási módokkal.	
23-24.	Körforma tartása, belső ívek fogalma. Páros formából körív, vagy körforma kialakítása.	
25-26.	Körforma tartása, külső ívek fogalma, átló fogalma.	
27-28.	Az óra járása és az ellentétes járás értelmezése.	
29-30.	A lüktetés megjelenítése lábon és kézen. Hajlítás-nyújtás gyakorlatai, zenei hangsúlyok tapsolása.	A/1.1.3. „Jön a bot...”
31-32.	Egyensúlygyakorlatok, egyensúlyfejlesztő népi gyermekjátékok mondókák összekapcsolása a párválasztó gyermekjátékokkal.	

4.3.6.3. III. Tematikai egység

A térérzékelés, térkialakítás, a térbeli elhelyezkedés technikája, a tánc során alkalmazott eszközök használata. (33-48. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Az eszközök térfelosztó funkciójának felismerése és azok alkalmazása a folyamatos mozdulati és motivikai megformálásban. Eszközök használata a táncos tevékenység közben	Tartós eredmény elérése érdekében kitartásra, felelősségvállalásra nevelés. Értékközvetítés, hagyománytiszteltet.	A kétféle térértelmezés szaknyelvi és köznyelvi értelmzésének kialakítása és alkalmazása. Táncos eszközök használata mozdulati és motivikai megformálás közben.	Az irányok, terek ismerte, a térváltások tudatos és gördülékeny megvalósítása, egymáshoz viszonyítás, arányosítás és alkalmazkodás.

III. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiválás, alkalmazás, új ismeretek közlése.	Tánc közben alkalmazott eszközök elnevezései: üveg, bot, keszkenő, láncosbot, váska. A funkció fogalma, az eszközhasználat módja. Térirányok,	Képesség : érzelmi fejlesztés, eszközezelés, megosztott figyelem, kéz-láb koordináció, szem-kéz koordináció, dinamikai képességek, térérzékelés, térhasználat, zenei érzék, arányosítás,	Táncetűd bemutatása, improvizáció,	Módszer: Játék, szemléltetés, táncgyakorlat, improvizáció/ Munkaforma: Páros csoportos, frontális

**III. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
	térformák	viszonyítás képességfejlesztése Attitúd: befogadó-elfogadó magatartás, azonosulás anemi szerepek szerinti viselkedésmódokkal		

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
További motiváció megerősítése.	Formatív.	Fejlesztő, Összehasonlító.	Verbális és nonverbális.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
33-34.	Ismerkedés az eszközökkel: a táncos bot. Játékok bottal, páros fogócskák botfogással, keringő-, forgó-, ugrójátékok és gyakorlatok páros botfogásban.	A/1.3.3. ...magas-mély...
35-36.	Újabb játékok bottal. A botkezelés alapjainak megismerése. Keszkenő és üvegkezelés az alapmozdulatok megvalósítása során.	A/1.3.3. „Állj, ha mondom...”
37-38.	A bot ütés és védés technikái. Eszközhasználat, és térszervezés gyakorlatai, improvizáció alapmozdulatokkal, néptáncos motívumokkal.	
39-40.	A botvágás és védés technikái. Az eszközhasználat dinamikai lehetőségeinek felfedezése, a gesztusok	

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	azonosítása.	
41-42.	A bottal való szúrás és védésének technikái. Páros tánc bottal, bot fölött. Az alapmozdulatok és a néptánc motívumok variációi.	
43-44.	A hulahoppkarika térfelosztó lehetőségei, a kívül-belül térváltások értelmezése, zenei hangsúlyok megjelenítése.	A/1.3.1. „hol az olló...”
45-46.	Összetett táncpályák létrehozása az eszközökkel. Táncos improvizáció eszközökkel, párban.	
47-48.	Tanulók által létrehozott táncpályák megvalósítása. Szabad improvizáció a tanult táncmotívumok és tánceszközök alkalmazásával.	

4.3.6.4. IV. Tematikai egység

A néptáncos alapmotívumok tudatosítása, variációs lehetőségeinek felfedezése (49-80. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Az alapmotívumok megértése és technikai megvalósításának tanulása, variációs lehetőségeinek felfedezése	Önkifejezés, véleménynyilvánítás, értékek felismerése, szokásrendekek, erkölcsi normák beépítése, egyéni és közösségi felelősségvállalás a közös célok elérése érdekében	A zenei lüktetésrend érzékelése és mozdulatformálása különböző testrészeken. Alapmotívumok kötése, improvizációja	A zenei lüktetésrend felismerése és mozgásos megjelenítése, az alapmotívumok értő alkalmazása.

**IV. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiválás, alkalmazás, új ismeretszerzés, rendszerezés, fogalomalkotás, analízis-szintézis	Alapmotívum: bokázó, cifra, lengető, csárdás, improvizáció, táncjelek, pozíciók, motívum, motívumlánc	Képesség: érzelmi fejlesztés, szöveg- és dallammemória fejlesztése, szerepvállalás, absztrahálás, fizikai fejlesztés, koordináció, újraalkotás, zenei érzék, ritmusérzék, elemző és kommunikációs képessegek. Attitúd: befogadó- elfogadó magatartás, mások véleményének érzelmi állapotának elfogadása, empátia	A játékok lefolrásának és szabályainak módosítása, önálló kezdemenyezés. Improvizáció, kreatív alkotói gyakorlatok.	Módszer: Felfedező tanulás instrukcióadás, kinetográfiai jelek, térjelek alkalmazása, tanári bemutatás Munkaforma: Páros, egyéni és csoportos tevékenység, frontális forma

A IV. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A motiváció megtartása és magasabb szintre emelése.	Formatív.	Fejlesztő, összehasonlító.	Szöveges és nonverbális.

IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
49-50.	Az alapmotívikai formák értelmezése I. A kéttagú ugró motívum, nyit-zár jele, formája, kivitelezési technikája. A kéttagú motívum térbeli elhelyezése és az oldaliság befolyásoló tényezője.	A/1.4.1. „Fűrészelés”
51-52.	Kéttagú motívum hulahoppkarikákban.	
53-54.	Kéttagú motívum páros megvalósításban, motívumláncként. A motívum alkalmazása a súlypontemelkedés fejlesztéséhez.	
55-56.	Az alapmotívikai formák értelmezése II. A háromtagú ti-ti-tá motívum jele, formája, kivitelezési technikája. A verbális és mozgásos egyezőségek megkeresése.	
57-58.	A háromtagú motívum térbeli elhelyezése és a vizuális befolyásolás értelmezése a motívumkezdő lábra.	
59-60.	A motívum elhelyezése hulahoppkarikában. A kétféle motívum összekötése és folyamatos kivitelezése egyenes vonalon és/vagy hulahoppkarikákban.	
61-62.	Az alapmotívikai formák értelmezése III. A négytagú lengető motívum jele, formája, kivitelezési technikája.	A/1.4.2. „Pórumozás”
63-64.	Kivitelezés egyenes vonalon és hulahoppkarikákban. A vizuális információk és az oldaliság értelmezése, valamint az ismételhetőség problémájának értelmezése.	
65-66.	A megismert két- és háromtagú motívumok összefűzése. Egyenes vonalon, hulahoppkarikákban, és szabad formákban.	
67-68.	Tanulói ötletek megvalósítása a három alapmotívum kivitelezésében.	
69-70.	Az alapmotívikai formák értelmezése IV. A csárdás lépés (lép-zár) jele, formája, kivitelezési technikái.	

IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
71-72.	A csárdás lépés térbeli elhelyezése és a vizuális befolyásolás értelmezése a motívumkezdő lábra.	
73-74.	A négy alapmotívum összekötése egyenes vonalon és hulahoppkarikákban.	
75-76.	A megismert alapmotívumok összekötése egyenes vonalon és hulahoppkarikákban	
77-78.	Tanulói ötletek megvalósítása az alapmotívumok kivitelezésében.	
79-80.	Algoritmusok létrehozása az alapmotívumokból. Tanulói cserék az algoritmusokban.	A/1.4.3 „Hajlik a....”

4.3.6.5. V. Tematikai egység

A zenei fogalmi rend értelmezése és alkalmazása: lüktetés, tempó, ritmus, dallamsor (81-110. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A zenei fogalmi rend értelmezése és alkalmazása (lüktetés, tempó, ritmus, dallamsor).	Összművészeti szemlélet, holisztikus látásmód kialakítása, az értékek felismerése.	A zeneművészet eszköz- és hatásrendszere, alapfokú megértése és alkalmazása a táncban. Kettes és négyes lüktetési egységek megjelenítése mozdulatkapcsolatokban.	A tematikai egység végére mind kognitív-verbálisan, mind gyakorlati tevékenységben legyenek képesek a tanulók a zenei alapfogalmak megjelenítésére az alapotívumokban és a motívumkötésekben, etűdökben.

V. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
Motiválás, új ismeretek közlése, gyakoroltatás, összefüggések felismertetése fogalomalkotás, analízis, szintézis.	Lüktetés, ritmus, dallam, tempó fogalmainak értelmezése és alkalmazása.	Képesség: zenei képességek fejlesztése, mozdulat és motívum elhelyezése a zenei lüktetésrendben, mozdulat és motívum gyorsítás-lassításképességének fejlesztése. Attitúd: a zenei értelmezés	Játék, önálló feladatmegoldás, kreatív gyakorlatok, improvizáció,	Módszer: Szemléltetés, tevékenykedtetés, játék, Munkaforma: frontálisan irányított egyéni munka, csoportos tevékenység.

V. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIK A	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITŰD		
		pozitív visszacsatolásának élménye.		

A V. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A motiváció fenntartása, a helyes megoldások kiemelése, az önértékelés fejlesztése.	Formatív, szummatív.	Szóbeli, írásbeli.	Verbális, nem verbális.

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓD ÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
81-82.	A mondókák és kiszámolók lüktetéseinek felismerése és nem tánchoz kötődő mozdulatokkal való megjelenítése.	Példatár A/1.6.1. „töröm- töröm...”
83-84.	Lüktetési egységek meghatározása verbálisan. Mozgás-és táncgyakorlatok	
85-86.	Előre meghatározott lüktetési értékek behelyettesítése számokkal. Előre meghatározott lüktetési értékek behelyettesítése egytagú szavakkal.	Példatár A/1.6.2. „Itt a piros....”
87-88.	Előre meghatározott lüktetési értékek behelyettesítése egytagú szavakkal, de eltérőek a	

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	szavak a fiúk és a lányok esetében. Zenei és mozgáshangsúlyok gyakorlatai.	
89-90.	Térfelosztó eszközök közötti távolságok osztása mozdulat típusokkal és/vagy alapotívumokkal. Különböző lüktetésű és tempójú zenére.	
91-92.	Elindulás és megérkezés távolságának beosztása zenei lüktetés és dallamsor hosszúsága szerint.	
93-94.	Motivikai augmentálás a zenei lüktetés értelmezésében.	
95-96.	Térfelosztó eszközök közötti részek betáncolása előre meghatározott motívummal. Az eszközökhöz érve előre meghatározott lüktetésszámú mozdulatszünetek létrehozása.	
97-98.	Mozdulat és mozdulatlanság a zenei lüktetések állandóságában.	
99-100.	Alapmotívumok kivitelezése változó zenei tempóra.	
101-102.	Az alapmotívumok ritmikai képleteinek megjelenítése verbális és mozgásos formákban stabil podiaszámú zenei kíséretben.	
103-104.	Megadott zenei formában motívumkötések megjelenítése.	Példatár A/1.6.3. „Táncszók...”
105-106.	A mozdulatszünet és a motívumok összekötése a zenei lüktetés tempójában, a zenei szakaszokhoz (dallamsor) igazítva.	
107-108.	Egyéni tanulói ötletek megvalósítása.	
109-110.	Kiscsoportos tanulói ötletek megvalósítása.	

4.3.6.6. VI. Tematikai egység

Gyakorló etűdök létrehozása (111-144. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Motívumalkotás és reprezentálás a megadott jelek és értelmezésük szerint.	Önálló feladatvégzésre, kitartásra, gyakorlásra nevelés, a pozitív motívikai megformálás adta motiváció megerősítése.	Az alapmotívikai jelek zenei lüktetésrendbe illesztése, illetve saját motívikai folyamatok létrehozása.	Megadott zenei mennyiségben (egy vagy két zenei sor tetrapodikus zenében) adott és improvizált motívumok eltáncolása, azok megfelelő kötése, a reverzibilitás (cselekvések megfordítása) érzetének kialakítása.

VI. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA-FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiválás, gyakoroltatás, alkalmazás, ellenőrzés, tudásfelmérés, értékelés.	Podiaszám, zenei sorok, dallamhosszúságok, ritmikai formák.	Képesség: mennyiségi fogalmak, a törtek értelmezése és felismerési képességének kialakítása, az ugrás típusainak táncfolyamatba illesztése. Attitűd: befogadó-elfogadó,	Önálló feladatmegoldás, instrukciókövetés, önellenőrzés, társellenőrzés, véleménynyilvánítás, pozitív értékelés.	Módszer: Szemléltetés, kiscsoportos együttműködések, mozgáselemzés Munkaforma: egyénre szabott tevékenykedtetés, tanuló páros munka.

VI. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
		felfedező magatartás, a gyakorlás fontosságának megéreztetése		

A VI. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A motiváció megtartása és magasabb szintre emelése, a belső motiváció kialakítása	Formatív.	Fejlesztő, összehasonlító.	Szöveges és nonverbális.

VI. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁM A	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ- DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
111-112.	Két alapmotívum összekötése, amelyikből egy mindig állandó. Az alapmotívumok jelekkel való értelmezése és ezekkel „motívum-jel” írás egyénileg, majd helycserék és motívikai jelfelismerés a társak ellenőrzésével. Kiscsoportos foglalkozás, amelyben a csoport tagjai szimultán verbalizálják a táncoló társ motívikai formáit.	A/1.5.1. „Cifra”
113-114.	Három alapmotívum összekötése, amelyikből egy mindig állandó. Az alapmotívumok jelekkel való	A/1.5.2. „Cifrafogó”

VI. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁM A	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	értelmezése, és ezekkel „motívum-jel” írás egyénileg, majd helycserék és motivikai jelfelismerés a társak ellenőrzésével. Kiscsoportos foglalkozás, amelyben a csoport tagjai szimultán verbalizálják a táncoló társ motivikai formáit.	
115-116.	A négy alapmotívum összekötése, amelyből egy mindig állandó. Az alapmotívumok jelekkel való értelmezése, és ezekkel „motívum-jel” írás egyénileg, majd helycserék és motivikai jelfelismerés a társak ellenőrzésével. Kiscsoportos foglalkozás, amelyben a csoport tagjai szimultán verbalizálják a táncoló társ motivikai formáit.	
117-118.	Az alapmotívumok rendszerbe illesztése, 3x3-as jelforma térbeli kialakítása. Egyéni munka.	A/1.5.3. „Cifrafogó cicaházzal”
119-120.	Az alapmotívumok rendszerbe illesztése, 4x3-as jelforma térbeli kialakítása. Egyéni munka.	
121-122.	Az alapmotívumok rendszerbe illesztése, 4x4-es jelforma térbeli kialakítása. Egyéni munka.	
123-124.	A motívum-jelek kezdésének meghatározása a támasztékláb szerint. Az ismétlések azonos és szimmetrikus megjelenítése.	
125-126.	Saját motivikai sorozat létrehozása a teljes jelhalmazból. Az előre egyeztetett motivikai forma beillesztése minden motívum-jel közé. Helycserék és egymás motívumhalmazának eltáncolása.	
127-128.	Saját motivikai sorozat létrehozása a teljes jelhalmazból. Tanári közlés alapján beillesztett motivikai forma minden motívum-jel közé.	

VI. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁM A	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ- DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
129-130.	Kiscsoportos foglalkozásban motívum-jel sorozatok létrehozása. Minden csoporttag egymás után letesz 4x4-es formába jeleket, amelyeket azután együtt eltáncolnak, de úgy, hogy a négy táncos más és más oldalán áll a négyzetnek és ennek megfelelően olvassa le ugyanúgy, mint a normál szöveges írást.	
131-132.	Motívum-töredékek létrehozása a két-, három,- és négytagú motívumokból.	
133-134.	Motívum-töredékek létrehozása a két-, három,- és négytagú motívumokból. A motívumtöredékek összefűzése a zenei metrikai rend figyelmen kívül hagyásával.	
135-136.	Táncetűd szerkesztése különböző zenére, csoportmunkában (szatmári csárdás, bogyiszlói ugrós, rábaközi dus, stb)	
137-138.	Táncetűdök bemutatása, elemzése, módosítása	
139-140	A módosított táncetűdök gyakorlása, páros szóló feladatok beépítése	
141-142.	A táncetűdök bemutatása, elemzése és értékelése.	
143-144.	Összefoglalás, elemzés, értékelés	

4.3.7. Alapfok második évfolyam (A/2) - tematikus terve-Lévai Péter

Korosztály: 9-11 éves (általános iskola 4. osztály)

A tantárgy neve, órakerete: Néptánc, heti 2x2 óra (144 óra/tanév)

Évfolyam: A/2 (alapfok második évfolyam)

Életkori sajátosságok: mintakövetés, formális gondolkodási szakasz, absztrahálás, mozgásharmonizálás, kéz-szem/láb-szem finommotoros mozgás, harmadik mozgásfejlettségi szint.

Nevelési célok:

- érték közvetítés,
- társas együttműködés, szocializációs folyamatok támogatása,
- kitartásra, a közös cél elérése érdekében felelősségvállalásra nevelés,
- nemzeti identitás erősítése,
- nemi szerepek szerinti magatartás és viselkedésmód kialakítása,
- a közösségi szokás-és normarendszer erősítése.

Szakmai célok:

- egyéni és közösségi táncélmény megélése,
- tánc zenei illeszkedésének minél tökéletesebb megvalósítása,
- a magabiztos tudás kialakítása a képességfejlesztés egyénre szabott megvalósítása,
- az improvizációs tevékenység szerepének előtérbe helyezése.

Fejlesztési célok:

- támasztékváltás tudatosítása,
- zenei érzék, ritmusérzék, mozgáskoordináció fejlesztése,
- eszközzel való technikájának fejlesztése,
- térdhasználat tudatosítása,
- a tánc hangsúlyainak felfedezése.

Didaktikai célok:

- a tréning szerepének növelése,
- a tánctechnikai gyakorlatok szerepének növelése,
- belső motiváció erősítése,
- elemző, véleményformáló szemlélet erősítése,
- pozitív értékelés.

Tananyag:

- ugróiskolák variációi,
- néptáncos alapmotívumok,
- eszközök használata,
- párkereső, párválasztó játékok,
- tánctechnikai gyakorlatok,
- sárközi friss csárdás motívumai.

Szaktárgyi kapcsolatok: zene, népzene, népi ének, népi játék, táncfolklorisztika, drámajáték, képzőművészet.

Tantárgyközi kapcsolatok: magyar irodalom (mondóka, mese, vers) ének-zene, természetismeret.

Szemléltetés/eszközök: táncos botok, üvegek, keszkenők, babzsákok, geometriai idomok (kör, négyzet, háromszög, csillag), ugrókötelek, számok (1-8), színes aszfaltkréta, hulahoppkarikák, ugrókötelek, flipchart tábla, fehéréta-író.

4.3.7.1. I. Tematikai egység

Az előző évben tanultak felidézése (1-20. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Az együttes tevékenykedés és élményszerzés megerősítése az eközött évben tanult népi gyermekjátékok és mozdulatjátékok segítségével.	Ismeretfelidézés és alkalmazás a motiválás megőrzése és megerősítése érdekében.	A megismert játékok és alapmotívumok alkalmazása és technikailag pontos kivitelezése, kiemelten a támasztékok és a zenei lükteté összehangolásával.	Az előző évben megismert játékok élményszerű megjelenése, az alapmotívumok megfelelő kivitelezése, a mozdulatípusok (kiemelten az ugrás és a lépés) technikailag megfelelő kivitelezése.

I. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITŰD		
Motiválás, alkalmazás, (ön)ellenőrzés.	.	Képesség: együttműködési képesség, önértékelési képesség. Attitűd: pozitív megerősítési elv alkalmazása.	Egyéni és nagycsoportos tevékenységek.	Módszer: tevékenykedtetés, játék. Munkaforma: Frontális munka, csoportos munka,

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A helyes motiváció fenntartása, a helyes megoldások kiemelése.	Formatív, szóbeli.	Csoportos, tanár általi.	Szöveges és nonverbális.

Az I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
1-4.	A tanult játékok felidézése a megfelelő szabályrendszerek figyelembe vételével. Fogócskák, ugróiskolák, alapmotívumok, ugrásformák.	A/1.1.1. Pányvázás
5-8.	Páros és csoportos mozdulatjátékok, ugrások, sokféle ugróiskola, sokféle szabályrendszerben.	A/1.2.1. „Zabot vittem....“
9-10.	Az alapmotívumok értése és értő alkalmazása változatos bemutatási körülmények között.	A/1.4.3. „Hajlik a....”
11-12.	Az alapmotívumok értése és értő alkalmazása változatos bemutatási körülmények között.	A/1.4.3. „Hajlik a....”
13-18.	Az improvizációs lehetőségek és a hozzá tartozó technika felidézése a megismert alapmotívumok jelekkel.	
19-20.	Összefoglalás	

4.5.6.2.II. *Tematikai egység*

A sárközi friss csárdás alapmotívumának és a páros összekapaszkodásnak a tanulása. (21-54 óra)			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A megismert alapmotívum és az összekapaszkodással együttes mozgással kialakítható motivikai formák.		A motívum fogalmi rendszerének kitágítása, a csoportkohézió megerősítése, a motiváció fenntartása.	A támasztékok sorrendjének helyes kivitelezése változó környezeti feltételek mellett. A páros összekapaszkodás formai elemeinek, és az egyensúly megtartásának, valamint az erő ellenerő felismerésének technikai tanítása.

II. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS					
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA			TANULÓ I TEVÉ- KENY- SÉG	MÓDSZER/ MUNKAFO RMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG	ATTITÚD		
Motiválás, új ismeretek közlése, alkalmazás, értékelés.	A motívum, a zenei alapfogalmak, játékszabályok	Nagymotoros és finommotoros mozgások alkalmazása, a különbségek felfedezése, az együttműködés képességének kialakítása.	Pozitív énkép kialakítása	Egyéni, páros és csoportos tanulói tevékenységek, értékelés	Módszer: Megbeszélés, játék, munkáltató módszer, Munkaforma: frontális és egyéni munka, párban és kiscsoportban tanulás és alkalmazás,

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A motiváció fenntartása, a helyes megoldások kiemelése, az önértékelés fejlesztése.	Formatív, szóbeli és egymás értékelése a gyermekek részéről.	Egyéni, páros, csoportos.	Szöveges és metakommunikációs jelek.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
21-22.	Párkereső játékok, halászfogó, páros fogó, „Komámasszony hol az olló” párban...	A/1.2.1. “Zabot vittem....”
23-24.	Tartás-ellentartás érzetének kondicionálása	A/1.1.2. „Erre gurul.....”
25-26.	Tartás-ellentartás különböző testrészeken	
27-28.	Körforma tartása, belső ívek fogalma..	
29-30.	Körforma tartása, külső ívek fogalma, átló fogalma.	
31-32.	Az óra járása és az ellentétes járás értelmezése	
33-34.	A lüktetés megjelenítése lábon és kézen	A/1.1.3 “Jön a bot....”
35-36.	Egyensúly fejlesztés, szövegmemória, páros számok felsorolási képessége, a többszörösök fogalmi alakítása	
37-38.	A friss csárdás 4 tagú alapmotívuma ugróiskolával (táncjeliskola)	
39-40.	A friss csárdás alapmotívuma a már előző évben megismert klasszikus ugróiskolában	
41-42.	A friss csárdás alapmotívuma meghatározott ugróiskolai mezőben.	
43-44.	A friss csárdás alapmotívuma körjátékban.	
45-46.	A friss csárdás alapmotívuma más népi gyermekjátékokban (pl. árokcica, pányvázás, stb.)	
47-48.	Páros összekapaszkodás és egyensúlygyakorlatok a friss csárdás alapmotívumával.	
49-50.	A friss csárdás négy tagú alapmotívumának bontása és abból kéttagú motívumok létrehozása.	
51-52.	A kéttagú motívumok felidézési technikájának	

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	(motívumírás) kialakítása.	
53-54.	A kéttagú motívumok variálása helycserékkel.	

4.5.6.3. III. Tematikai egység

Egyszerű mutatványos szólótánc (kanásztánc és/vagy seprűtánc) tanítása (55-94. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A mutatványos szólótáncok formai elemeinek és alapmotívumok alkalmazása, az eszközök változatos kezelése, improvizatív motívumalkalmazás.	Önfegyelemre, önkontrollra, kitartásra nevelés, a társas együttműködés erősítése, nemzeti értékek közvetítése.	Az ismert motívikai elemek beillesztése a táncalkotásba és az eszközök és a saját terek, irányok motívumkapcsolatok felismerésének kialakítása.	A megismert alapmotívumok eltáncolása és az eszközkezelés változatos megvalósítása (talajon, kézben, testrészen).

**III. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
Motiválás, gyakorlás, alkalmazás, (ön)ellenőrzés, értékelés.	A motivumok fázisra bontása, bontás és fázisbővítés (bővített motívum)	Képesség: eszközkezelési képesség, önértékelési képesség. Attitúd: pozitív megerősítési elv alkalmazása.	Egymástól tanulás, tanulói kezdemenyezések, játéktevékenység improvizáció.	Módszer: Megbeszélés, magyarázat szemléltetés, tevékenykedtetés, játék, házi feladat. Munkaforma: egyéni, páros, frontális

III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A motiváció fenntartása, a helyes megoldások kiemelése, önértékelés fejlesztése.	Formatív, szóbeli, egymás értékelése a gyermekek részéről.	Egyéni, páros, kiscsoportos.	Szöveges és metakommunikációs jelekkel.

III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
55-56.	A talajra helyezett eszközök feletti páros és egylábos támasztékváltások lépéssel, ugrással.	
57-58.	A talajra helyezett eszközök feletti támasztékváltások előre egyeztetett és kialakított szabályrendszerrel.	

III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
59-60.	Egyszerű ugróiskolában elhelyezett eszközök átugrása, átlépése.	
61-62.	Egyenes vonal mentén kialakított szabályrendszerben megjelenő alapmotívumok táncolása.	
63-64.	Egyenes és íves vonalak mentén kialakított szabályrendszerben megjelenő alapmotívumok táncolása.	
65-66.	Egyenes vonalakat megszakító hula-hopp karikák által kirakott „táncpályák” motivikai megoldási feltételei.	
67-68.	Egyszerű eszközök (babzsák, üveg, keszkenő) cseréje kézből kézbe a „táncpályák” egyeztetett helyein.	
69-70.	Egyszerű eszközök (babzsák, üveg, keszkenő) cseréje kézből kézbe a „táncpályák” tetszőleges helyein.	
71-72.	Egyszerű eszközök (babzsák, üveg, keszkenő) földre helyezése és felvétele a „táncpályák” egyeztetett helyein.	
73-74.	Egyszerű eszközök (babzsák, üveg, keszkenő) cseréje kézből kézbe a „táncpályák” egyeztetett helyein egyeztetett motívumokkal.	
75-76.	Egyszerű eszközök (babzsák, üveg, keszkenő) cseréje kézből kézbe a „táncpályák” tetszőleges helyein tetszőleges motívumokkal. Egyéni improvizációs megoldások.	
77-78.	Az eszközök kézcséréje láb alatt egyeztetett alapmotívumokkal.	
79-80.	Az eszközök kézcséréje láb alatt improvizatív módon.	

III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
81-82.	Improvizált tánc a földre helyezett eszközök felett, előre egyeztetett motívikai formákkal.	
83-84.	Improvizált tánc a földre helyezett eszközök felett, előre egyeztetett motívikai formákkal, augmentált és diminuált ritmikában.	
85-86.	Mozdulat és motívumimprovizációs megoldások az eszköz feletti táncolásban.	
87-88.	Mozdulat és motívumimprovizációs megoldások a kézben tartott, vagy cserélt táncolásban.	
89-90.	Egyéni etűdök létrehozása kanásztánc típusban.	
91-92.	Egyéni etűdök létrehozása seprútánc típusban.	
93-94.	Összegzés, egymás táncának megfigyelése, értékelések.	

4.5.6.4. IV. Tematikai egység

A sárközi friss csárdás mártogatós motívumának tanítása. Az improvizáció fogalmának kibővítése (95-144. ra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A két és négytagú, azonos, vagy szimmetrikus motívumformálás lehetséges változatainak értelmezése, a páros mártogatós-lippentős motívumok és a páros forgások motívikai és funkcionális részeinek megismerése és alkalmazása, a tempó növelése és a motívikai készség fejlesztése.	Nemi szerepeknek megfelelő magatartás kialakítása, udvariasság, figyelmességre, empátiára nevelés	A megismert motívikai elemek beillesztése a táncalkotásba és a páros viszonyok megerősítése a megfelelő párkapcsolati dinamikához.	A páros friss csárdás alapmotívumainak, azok bontásának, valamint a páros mártogatós és páros forgó motívumoknak az értő és megfelelő alkalmazása, lehetőleg a zenei metrikai és lüktetésrenddel egyezően.

IV. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiválás, gyakorlás alkalmazás, (ön)ellenőrzés, értékelés.	A motívikai bontás, zenei metrikai rend, motívumkapcsolások a páros viszonyt szabályozó nonverbális kommunikáció	Képesség: együttműködési képesség, önértékelési képesség. Attitűd: pozitív megerősítési elv alkalmazása.	Páros és kiscsoportos tevékenységek.	Módszer: Megbeszélés, szemléltetés, tevékenykedtetés, játék, házi feladat. Munkaforma: kiscsoportos, egyéni, páros, frontális

IV. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A motiváció fenntartása, a helyes megoldások kiemelése, önértékelés fejlesztése.	Formatív, szóbeli, egymás értékelése a gyermekek részéről.	Egyéni, páros, kiscsoportos.	Szöveges és metakommunikációs jelekkel.

IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
95-96.	A ti-ti-tá ritmusképlet augmentálása tá-tá-tá-á formára.	A/2.4.1 „Alapmot_ugrókötéssel.”
97-98.	A ti-ti-tá ritmusképlet ritmikai reverzibilitása tá-ti-ti formára.	
99-100.	A tá-ti-ti ritmikai képlet augmentálása.	
101-102.	Az augmentált ritmustámasztékszerkezetésenk megváltoztatása váltott támasztékokról páros támasztékokra	
103-104.	A mártogatós (tá-á-tá-tá) alapmotívum rögzítése játékokkal.	A/2.4.2“Árokcica.”
105-106.	A sasszé motívum értelmezése és ritmikai képletének tisztázása.	
107-108.	A sasszé, mint motívumalkot elem. Játékok sasszéval (pl.: fogócsák párban hula-hopp karika körül).	
109-110.	A sasszé elmélyítése egyenes vonalon.	A/2.4.3. ”Mártogatós”
111-112.	A sasszé elmélyítése vertikális szintkülönbségek alkalmazásával.	
113-114.	A sasszé elmélyítése gyakorló, vagy tornapadokon.	
115-116.	A sasszé elmélyítése gyakorló, vagy tornapadokon a	

IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ DÁS MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	végén páros támaszékba ugrással.	
117-118.	Friss csárdás 4 tagú alapmotívum összekötése a mártogatóval.	
119-120.	Friss csárdás 4 tagú alapmotívum összekötése a sasszéval.	
121-122.	Sasszé irányváltásokkal.	
123-124.	Sasszé haladási irány megtartással, támaszték és frontirány cseréssel.	
125-126.	4 tagú alapmotívum és sasszé összekötése térbeli elhelyezésben I. cikk-cakk formákban.	
127-128.	4 tagú alapmotívum és sasszé összekötése térbeli elhelyezésben II. íves formákban.	
129-130.	4 tagú alapmotívum és sasszé összekötése térbeli elhelyezésben III. négyzet alapú formákban	
131-132.	A páros forgás és a sasszé összekötésének mechanizmusa.	
133-134.	A páros forgás és a sasszé összekötése koncentrikus körökön.	
135-136.	A 4 tagú alapmotívum és a forgás-sasszé motívum összekötése koncentrikus körökön.	
137-138.	Improvizációs gyakorlatok a két és négytagú helyben táncolás, valamint a mártogatós és a páros forgás sugárfront váltó motívumaival.	
139-140.	Páros előadások, és összefoglalások. Egymás táncának a megnézése és értékelése.	
141-142.	Páros előadások, és összefoglalások. Egymás táncának a megnézése és értékelése. Eredeti filanyag megtekintése.	
143-144.	Páros előadások, és összefoglalások. Egymás táncának a megnézése és értékelése. Eredeti filanyag megtekintése.	

4.3.8. Bevezető az alapfok harmadik és negyedik (A/3- A/4) évfolyam - tematikus tervéhez - Kovács Henrik

Az alapfokú művészeti iskola alapfok harmadik és negyedik évfolyamán a gyerekek megismerkednek a szoros összekapaszkodású páros és a nemenként külön-külön járt táncokkal. A harmadik évfolyamban a szilágysági Tövishát páros táncaiban az átvétők, a páros forgások, a forgatások és a figurázások olyan egyszerűbb változatai találhatók meg, melyek a táncélmény megadása mellett nem támasztanak elérhetetlen tánctechnikai feladatot. Ugyanakkor nem csak ez a tánc felel meg a fent részletezett szempontoknak. A tematikus tervet megvalósító pedagógus a célok eléréséhez taníthat a tanítványai felkészültségének megfelelően szatmári, nyírségi, bodrogi, vagy gömöri páros táncokat is. A harmadik évfolyamban a lányok ajaki karikázó példáján keresztül sajátítják el az első énekes női körtánc tananyagukat. A fiúk a botolók során a férfias mozgásformák átélése mellett megalapozzák a bonyolultabb férfitáncok összetettségét. Mindezt a gömöri botoló példáján teszik, amelyet a tematikus tervet megvalósító pedagógus kicserélhet a táncosai felkészültségének megfelelő más botlóra is.

A tematikai egységekben nem részletezzük a minden tanóra elején megjelenő általános tréninget, amelynek segítségével készítjük fel a táncosok testét az intenzív mozgásra. Az általános tréning meglehetősen nélkülözhetetlen, hiszen a balesetek megelőzéséhez és a sérülések elkerüléséhez csak ezen úton juthatunk el, ami záloga a hosszú távú, több éves táncos munkának. Az általános tréning továbbá nemcsak a test fiziológiai felkészítését szolgálja, hanem a táncosok figyelmét a hétköznapiól nagyban eltérő tevékenységformára irányítja. Melynek során a táncosok figyelmé, koncentrációja a mozgásos tevékenységekre összpontosít. Az általános tréning így komplexen látja el a táncosok testének és pszichéjének felkészítését. Általános tréning mellett a pedagógusnak hangsúlyt kell fektetnie az erősítésre, a hozzá tartozó nyújtásra és a tréning végi, valamint a tanóra végén megjelenő levezetésre és relaxációra is. Az alábbi táblázatban adunk támpontot az előbbieken részletezett tevékenységek megvalósításához.

A tanórák bevezető egysége a tréning		
TRÉNINGTÍPUSOK, GYAKORLATOK		FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
Általános tréning.	Séta változatos térformákban oldaliság gyakorlatokkal kombinálva.	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 1.
	Végtagok ízületeinek és izomzatának bemelegítése.	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 2. Bretus, Zórándi, 1998. Stimácz, 1999.
	Gerincoszlop és a törzs izomzatának bemelegítése.	Stimácz, 1999.
Erősítés	A kar izmainak erősítése	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 3-4.
	A láb izmainak erősítése.	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 3-4. Stimácz, 1999.
	A törzs izmainak erősítése.	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 3-4. Stimácz, 1999
	Az állóképesség fejlesztése.	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 3.
Levezetés	A kar izmainak nyújtása.	Dagmar, 2004.
	A láb izmainak nyújtása.	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 5. Dagmar Sternad 31., 32., 35., 36., 37., 42., 43., 44., 45., 46. és 47. Stimácz, 1999, 4-5., 9-10., 16. és 19.
	A törzs izmainak nyújtása.	Dagmar, 2004 16., 19., 23., 27., 28., és 30. Stimácz, 1999, 4-5., 9-10., 16. és 19.
	Relaxáció.	Módszertani példatár A/3-4 évfolyam 6.

4.3.9. Az Alapfok harmadik évfolyam (A/3) tematikus terve-Kovács Henrik

Korosztály: 11-12 éves (általános iskola 5. osztály)

A tantárgy neve, órakerete: Néptánc heti 2x2 óra (144 óra/tanév)

Évfolyam: A/3 (alapfok harmadik évfolyam)

Életkori sajátosságok: A gyermekek ebben a fejlődési szakaszban egyre inkább alkalmasak a koordinált, kiegyensúlyozott és harmonikus mozgásra. Növekszik az egyéni, akarati tényező.

Az életkori sajátosságokból adódóan szükséges a belső motiváció, a feladat iránti elkötelezettség erősítése.

Nevelési célok:

- a csoportkohézió erősítése,
- a táncélmény létrehozása során a gyerekek éljék meg a páros és csoportos táncokban megjelenő nemi különbségeket,
- a személyiség integrálása
- egészséges életmódra nevelés,
- a mozgásélményen keresztül nemzeti értékek felfedezése.

Szakmai célok:

- a test tudatos formálása,
- tánctechnika gyakorlatok beépítése,
- a táncismeret bővítése,
- a táncos összerendezettség és a tánc esztétikájának felfedezése,
- az önálló táncmegnyilvánulás támogatása, tehetséggondozás megvalósítása,
- a stílusérzék kialakítása.

Fejlesztési célok:

- állóképesség növelés, az izomzat erősítése,
- páros összekapaszkodás, tartás-ellentartás esztétikus megvalósítása,
- éneklési készség, körtartás,
- kéz-láb függetlenítés, többszólamú mozgáskoordináció,
- eszközzel való kezelés,
- verbális és nonverbális kommunikáció.

Didaktikai célok:

- a tréning, a tánctechnika és a táncgyakorlat tudatos alkalmazása a képességfejlesztés érdekében,
- a belső motiváció kialakítása a táncélményen keresztül,
- módszertani sokszínűségekre törekvés,
- a táncelemzés előtérbe állítása, adatközlők táncainak megismertetésén keresztül az összefüggések felfedezése.

Eredménycélok:

- a páros táncok esztétikus kivitelezése,

- a párok közötti nonverbális kommunikáció kialakítása,
- a táncszerkesztés elveinek ismerete, gyakorlati megvalósítása,
- a férfi és női szerepek magatartások, viselkedésminták megjelenítése a táncban,
- a tánc improvizatív és kötött formájú bemutatása.

Tananyag:

- szilágysági, tövisháti csárdás
- külső és belső lábhangsúly
- tartás-ellentartás
- férfi-női szerepek, viselkedésmódok
- forgás-forgatás
- májusfa állítás
- báli szokások
- pünkösdi szokások

4.3.9.1. I. Tematikai egység

Páros együtt táncolás élménye. A szilágysági csárdás tanítása (1-76 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A szilágysági Tövishát csárdásai, a külső lábhangsúlyos páros táncok elsajátításához szükséges tartás-ellentartás, páros viszony, lábhangsúly, férfi és női szerep gyakorlatok.	A szabálytudat, és a közösségi lét erősítése, a tánctechnikában rejlő lehetőségek felismertetése segítségével a kitartás erősítése, a választott tájegység táncainak tánctechnikai előkészítése, holisztikus szemléletmód kialakítása.	A páros viszonyok, a csárdások nagyobb egységeinek (forgás, figurázás, átvétők és forgatások motívumcsaládjainak) megtanítása, az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek az életkori sajátosságoknak megfelelő tudatos alkalmazása, a térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok,	A tanuló ismerje a tanult csárdások nagyobb egységeit, valósítsa meg helyesen a külső lábas forgást, és az irányváltást, megállítást, ismerjen minimum 5 átvető változatot, legyen képes a kettes csárdásból egyező segítségével átvetőt, vagy forgást indítani, ismerjen minimum 3-5 figurázó motívumot,

Páros együtt táncolás élménye. A szilágysági csárdás tanítása (1-76 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
		formák gyakorlati alkalmazása, a táncos magatartás kialakítása, a tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása.	képes legyen a tanult népdalok szövegét, dallamát, felidézni, tudjon minimum 5 csújjogatást, a kapcsolódó táncfolklorisztikai, néprajzi ismerteket legyen képes felidézni, és a technikai képzésen bemutatott alapgyakorlatokat megvalósítani.

I. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
Motiváció: a táncanyag mélysége, átadásának módja és üteme hozza létre a diákban a vágyat a tánc elsajátítására és teste technikai képzésére. Ismétlés, rendszerezés, rögzítés, új ismeretek alkalmazás	A szemben és az oldalt páros viszonyok, a tánc nagyobb egységeinek elnevezései (csárdások, átvető, forgás, irányváltás, forgatás, figurázás), térbeli ritmikai, dinamika tényezők, a dialektus,	Képesség: figyelem, a koncentrációs képesség, az emlékező-képesség és a memória fejlesztése. Attitúd: a kötelességtudatban, az elfogadásban, a precizitásban és az esztétikai érzékenységben	Feladatok, gyakorlatok, önálló kezdeményezések, improvizáció	Módszer: Szemléltetés, gyakorlás, feldolgozás. megbeszélés, munkáltató módszer, differenciálás, Munkaforma: egyéni, páros, csoportos frontális

I. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORM A
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
(gyakorlás), ellenőrzés és értékelés. Kiemelt készségek, képességek fejlesztése.	tájégség, település szerveződési szint fogalmi, csapás.	pozitív változás létrehozása.		

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Helyzetelemzés, a további feladatok meghatározása és beosztása, visszajelzés a tanulóknak a haladásuk mértékéről, visszajelzés a pedagógusoknak a munkafolyamat hatékonyaságáról.	Formatív, szummatív.	Megfigyelés, reflexió, kritériumorientált és önmagához viszonyított értékelés.	Szóbeli értékelés, metakommunikációs értékelés, tanulói önértékelés szempontrendszer segítségével, kérdések.

I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
ÓRA- SZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
1-2.	Szervezési feladatok, balesetvédelmi oktatás, a tananyag tanári bemutatása	
3-4.	A szilágysági táncok jellemzőinek megismerése, felfedezése, a külső és belső lábhangsúlyos tánc összehasonlítása	
5-6.	Földrajzi, táncfolklorisztikai, zenei ismeretek a szilágysági táncok típusai, elnevezése.	
7-8.	A negyedes lüktetésű külső és belső lábhangsúlyos forgás gyakorlása.	

I.TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
ÓRA-SZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
9-10.	A negyedes lüktetésű külső lábhangsúlyos forgás 2/4-es és 4/4-es tapsvisszhang gyakorlatokkal kombinálása.	
11-12.	Az oldaliség váltó motívumok tanulása.	
13-14..	A negyedes lüktetésű külső és belső lábhangsúlyos forgás gyakoroltatása irányváltásokkal.	Módszertani példatár A/3.1.1
15-16.	A tartás-ellentartás megéreztetése, átadása. Bizalom gyakorlatok.	
17-18.	Tartás-ellentartás gyakorlatok helyben állással szemben páros viszonyban.	
19-20.	Tartás-ellentartás gyakorlatok forgással szemben páros viszonyban.	.
21-22.	Tartás-ellentartás gyakorlatok helyben állással oldalt páros viszonyban.	Módszertani példatár A/3.1.2
23-24.	A szilágysági csárdás ritmikáját megalapozó gyakorlatok és tartás-ellentartás összefoglalása.	
25-26.	A tánc bevezető és átvezető részeinek tanulása: A kettes csárdások motívumcsaládja. Az egyezők tanítása.	Szilágysági hagyományőrzők a Táncháztalálkozón videó 1:20-4:00, 10:45-13:37
27-28.	A kettes csárdások és az egyezők táncfolyamatbeli szerepüknek és térirányaiknak tanítása.	Módszertani példatár A/3.1.3
29-30.	A tánc bevezető és átvezető részeinek összefoglalása.	
31-32.	A forgás közbeni páros viszony tanítása.	
33-34.	A forgások megállításának és az irányváltás tanítása.	
35-36.	A forgások összefoglalása.	
37-38.	A forgások összefoglalása, elemzése.	
39-40.	Az átvető motívumcsaládjának tanítása.	
41-42.	Az átvető bonyolultabb ritmikai, plasztikai és dinamikai változatainak tanítása.	
43-44.	Az átvető közbeni egyszerűbb kiforgatások tanítása.	Módszertani példatár A/3.1.4
45-46.	Az átvető közbeni összetettebb kiforgatások tanítása.	Módszertani példatár A/3.1.4
47-48.	Átvető összefoglalása.	

I.TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
ÓRA-SZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/ KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
49-50	A figurázások tanítása. A mindkét nemre jellemző figurázó motívumok tanítása.	
51-52.	A nemenként eltérő figurázó motívumok tanítása.	Módszertani példatár A/3. 1.5
53-54.	A figurázó motívumok különféle összekapaszkodási formákban és páros viszonyokban történő tanítása.	
55-56.	Figurázások összefoglalása.	
57-58.	A báli alkalmak néprajzi ismeretének feldolgozása.	Pesovár , 1997, 30-46
59-60	Báli alkalmak ismeretfeldolgozása, összekapcsolása a szilágysági táncok improvizációjával.	
61-62.	A májusfához kötődő néprajzi ismeretek feldolgozása.	Tátrai, Karácsony Molnár , 1997, 108-109.
63-64.	Májusfaállítás szokásának gyakorlati feldolgozása, dalok, szövegek gyűjtése, összekötése a szilágysági páros táncokkal	
65-66.	A pünkösdlés feldolgozása.	Tátrai, Karácsony Molnár 1997, 110-125.
67-68.	A pünkösdi játékokból játékfűzés készítése, dalok, szokáshoz kapcsolódó szövegek kiválasztása	
69-70.	A pünkösdi szokásfeldolgozás összekötése a szilágysági páros táncokkal	
71-72.	A szilágysági páros táncok összefoglalása, elemzése, a táncszerkesztés elveinek tudatosítása, improvizáció.	
73-74.	Szilágysági páros táncból etűdszerkesztés és improvizáció	
75-76.	Összefoglalás, kiscsoportos etűdbemutató és improvizáció, elemzés, értékelés.	

4.3.9.2. II. Tematikai egység

Női és férfi táncos magatartás megjelenítése. Az ajaki női körtánc és a gömöri botoló tanítása (77-112 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI	SZAKMAI CÉLOK	

	CÉLOK		
<p>Ajaki karikázó: az énekes női körtáncok elsajátításához szükséges légzéstechnika, összekapaszkodási módok, tartás- ellentartás gyakorlatok. Gömöri botoló: a botolók elsajátításához szükséges támasztékvétel, gesztusmozgások, botforgatási módok, zenei illeszkedés tánctechnikai gyakorlatai.</p>	<p>Szabálytudat, a közösségi lét erősítése, A tánctechnikában rejlő lehetőségek felismertetése segítségével a kitartás erősítése.</p>	<p>Női körtáncok: a választott tánc fő részeinek előadása a motivika, az összekapaszkodás és a verbalitás helyes megjelenítésével. Botolók: magabiztos eszközhasználat, a főbb forgatási típusok használata egyszerű motívumokkal egy időben, a táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.</p>	<p>A lány tanulók legyenek képesek nagy kör kialakítására szoros összekapaszkodásban és tételenként minimum 3 dal háromszori ismétlését eltáncolni a táncra jellemző mozgásanyag megvalósításával. A fiúk magabiztosan kezeljék a botot, ismerjék a főbb forgatástípusokat, legyenek képesek kiválasztani a számukra magabiztosan, balesetmentesen használható formákat, a botforgatás közben helyesen adják elő a háromlépő és a bokázó motívumokat, páros munkaformában az egymáshoz közelítés és távolodás formáit balesetmentesen tudják alkalmazni.</p>

II. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFOR MA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció: az	Az ajaki körtánc	Képesség:	Feladatok,	Módszer:

egynemű csoportos táncok és a fegyverszerű eszközös táncok életkori sajátosságoknak megfelelő tanítása. A női-férfi szerep megélése. új ismeretek nyújtása, rendszerezés, rögzítés, alkalmazás (gyakorlás), ellenőrzés és értékelés,	esetében a kör, a kézfogások változatai. A levegővétel mértéke és zenei helye, a strófa, a dallam, a dallamsor fogalmainak ismerete. A gömöri botoló esetében a bot részei, a botforgatási irányok, a balesetvédelemhez szükséges ismeretek.	figyelem, koncentrációs képesség, emlékezőképesség és a memória fejlesztése. Attitűd: a kötelességtudatban, az elfogadásban, a precizításban és az esztétikai érzékenységben pozitív változás létrehozása.	gyakorlatok, játéktevékenység, improvizáció, értékelés	Szemléltetés, gyakorlás, feldolgozás. megbeszélés, munkáltató módszer, differenciálás Munkaforma: egyéni, páros, csoportos frontális
--	--	---	--	---

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELES

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Helyzetelemzés, a további feladatok meghatározása és beosztása. Visszajelzés a tanulóknak a haladásuk mértékéről, visszajelzés a pedagógusoknak a munkafolyamat hatékonyságáról. Véleményalkotás, indoklás, a kritika megfelelő kifejezési formáinak bevezetése.	Formatív, szummatív.	Megfigyelés, reflexió, kritériumorientált és önmagához viszonyított értékelés.	Szóbeli értékelés, metakommunikációs értékelés, tanulói önértékelés szempontrendszer segítségével, kérdések.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

ÓRASZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
---------	-------------------------	--

77-78.	A bot súlypontjának megkeresése. A körformák különböző összekapaszkodási formáinak megtanulása.	
79-80.	A botforgatás alapjainak megtanulása. A női körtáncok mozgásának és a verbalitásának összekötése.	Módszertani példatár A/3.2.3
81-82.	A botforgatás alapjainak elmélyítése. A női körtáncok légzéstechnikájának gyakoroltatása.	Módszertani példatár A/3.2.2
83-84.	A gömöri botoló egyszerű motívumainak tanulása. A körtáncok dalanyagának tanulása.	
85-86.	A kisujj vezetett forgatás megtanulása. A dallamanyag megtanulása és szövegének értelmezése.	Módszertani példatár A/3.2.1 Karikázó videó anyaga.
87-88.	A hüvelykujj vezetett forgatás megtanulása. A női körtánc motívumok gyakorlása.	
89-90.	A gömöri botoló egyszerű motívumainak ismételése. Az ajaki énekes körtáncok dallamanyagának egyszerűbb mozgásokhoz kötése.	Botos tánc videó anyaga. Karikázó videó anyaga.
91-92.	A kisujj vezetett forgatás ismételése. A női körtánc motívumainak tanulása.	
93-94.	A hüvelykujj vezetett forgatás ismételése. A dallamanyag és a motívika együttes tanítása.	
95-96.	A botforgatás közbeni egyszerű mozgásformák szimultán alkalmazása. Női körtáncok ismételése.	Módszertani példatár A/3.2.4
97-98.	A botforgatás és a hozzá kapcsolódó nagymozgások egyidejűsége, az egyszerű motívumok összekötése. Az előénekes szerepe, az előénekes kiválasztása, az ének és a mozgás zenehangsúlyainak összehangolása	Módszertani példatár A/3.2.5 Botos tánc videó anyaga.
99-100.	A botforgatás és az egymáshoz közelítés és távolodás összekötése. A tájegységre jellemző énektechnika gyakorlása.	Módszertani példatár A/3.2.6 Botos tánc videó anyaga.
101-102.	Gömöri táncmotívumok összekötése a botforgatással Ajaki gyermekjáték és körtánc zenei és táncos folyamatainak összeállítása.	
103-104.	Gömöri táncmotívumok összekötése a botforgatással. Ajaki gyermekjáték és körtánc zenei és táncos folyamatainak gyakorlása.	
105-106.	Gömöri botoló táncetűd és improvizáció, ajaki gyermekjáték és karikázó gyakorlása.	
107-108.	Férfi és női táncok gyakorlása szóló és kiscsoportos formában, etűd és improvizáció segítségével.	

109-110.	Gömöri férfitáncok, ajaki gyermekjáték és karikázó etűdök gyakorlása.	
111-112.	Gömöri férfitáncok, ajaki gyermekjáték és karikázó etűdök értékelése.	

4.3.9.3. III. Tematikai egység

A tananyag összefoglalása, rendszerezése és a színpadi bemutató összeállítása. (113-144 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A tanév során tanultak összefoglalása, rendszerezése	Énerős személyiség fejlesztése, önértékelés erősítése, egészséges énkép kialakítása.	A táncok általános felépítésének ismerte, a motívumcsaládok kötésének átadása és a rögtönzés önálló megvalósítása, a tanulók kiscsoportos és szóló táncformákban is magabiztosan alkalmazzák tudásukat.	A tanulók kiscsoportos és szóló táncformákban is legyenek képesek a tánc fő jellegzetességeit előadni. A gyermekek mutassanak érzékenységet társaik tánca és megmérettetése során, alakuljon ki bennük a megfelelő tolerancia és empátia.

III. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ATTITÚD		
Motiváció: az eddigi tudás magabiztos, egységes megvalósítása, ismétlés.	Az előző egységekben tanult fogalmak, összefüggések, rendszerek, tevékenységek	Képesség: figyelem, koncentrációs képesség, emlékezőképesség és memória	Feladatok, gyakorlatok elvégzésére, játéktevékenység, etűdszerkesztés	Módszer: Gyakorlás, feldolgozás, megbeszélés, munkáltató módszer,

Új ismeretek, rendszerezés és rögzítés, alkalmazás (gyakorlás), ellenőrzés és értékelés.	ismétlése, alkalmazása, összefoglalása. Táncrend, táncjáték fogalmainak ismerete.	fejlesztése. Attitűd: a kötelességtudatban, az elfogadásban, a precizitásban és az esztétikai érzékenységben, a precizitásban, az izgulás kezelésében és a magabiztosságban pozitív változás létrehozása.	tés, improvizáció	játék, vita, kiselőadás, differenciálás Munkaforma: egyéni, páros, csoportos frontális és
--	---	--	-------------------	--

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Helyzetelemzés, a további feladatok meghatározása és beosztása. Visszajelzés a tanulóknak a haladásuk mértékéről, a pedagógusoknak a munkafolyamat hatékonyságáról. Véleményalkotás, indoklás, kritika megfelelő kifejezési formáinak bevezetése.	Szummatív.	Megfigyelés, reflexió. Kritériumorientált és önmagához viszonyított értékelés.	Szóbeli értékelés, metakommunikációs értékelés. Etűdök. Tanulói önértékelés szempontrendszer segítségével, Kérdések, érdemjegy.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

ÓRASZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
113-114.	A páros táncok összekapaszkodásának, tartás-ellentartásának összefoglalása.	
115-116.	A szilágysági átvétők és figurázások összefoglalása.	
117-118.	A szilágysági páros forgások és átvétők összefoglalása.	
119-120.	A szilágysági páros forgások és figurázások összefoglalása.	

121-122.	A szilágysági csárdások teljes összefoglalása.	Módszertani példatár A/3 3.1
123-124.	A férfi és női táncok technikájának (botforgatás, körtartás, stb.) összefoglalása.	
125-126.	Tanév során összeállított etűdök ismétlése.	
127-128.	A férfi és a női táncok összefoglalása.	
129-130.	A páros és a nemenként elkülönült táncok összefoglalása.	
131-132.	A tananyag gyakorlati összefoglalása.	Módszertani példatár A/3 3.2
133-134.	Gyakorlati összefoglalás nyílt óra keretén belül.	Módszertani példatár A/3 3.3
135-136.	A tananyag elméleti összefoglalása.	
137-138.	Az összeállított bemutató uniszónó részeinek gyakorlása.	
139-140.	Az összeállított bemutató szólamainak gyakorlása.	
141-142.	Színpadi bemutató gyakorlása.	
143-144.	Színpadi bemutató viseletes főpróbája.	

4.3.10. Alapfok negyedik évfolyam (A/4) - tematikus terve (Dr. Kovács Henrik)

Korosztály: 12-13 éves (általános iskola 6. osztály)

A tantárgy neve, órakerete: Néptánc heti 2x2 óra (144 óra/tanév)

Évfolyam: A/4 (alapfok negyedik évfolyam)

Életkori sajátosságok: A fokozatosan megjelenő formális gondolkodást kihasználva az oktatás egyre inkább épít a logikára és a kérdésfeltevésekre, a tanulók megfigyeléseinek tudatosítására. Az évfolyamban egyre összetettebb formában jelennek meg az eltérő a nemi szerepek.

Nevelési célok:

- szabálytudat, a közösségi lét erősítése,
- kitartó eredményes munkára nevelés,
- azonosulás kialakítása a táncos illemszabályokkal, magatartásmintákkal, normákkal.

Szakmai célok:

- rendszerszemlélet, holisztikus látásmód kialakítása,
- a páros táncok ritmikai, plasztikai és dinamikai lehetőségeinek esztétikus megvalósítása,
- a test tudatos fejlesztése,
- a táncélmény megélése, egyéni és közösségi formában,
- fizikai állóképesség növelése,
- a táncszerkesztés elveinek felfedezése, megértése,
- a tartás-ellentartás technikájának elsajátítása.

Fejlesztési célok:

- mozgáskogníció fejlesztése,
- belső mentális gyakorlás elősegítése,
- elemző látásmód kialakítása,
- ritmikai, plasztikai, dinamikai képességek fejlesztése,
- improvizációs képességek,
- verbális és nonverbális kommunikáció támogatása.

Didaktikai célok:

- összefüggések felismerése: a tréning szerepe és a tánc esztétikus megvalósításában,
- kötődés erősítése a tánctevékenységhez,
- elemző tevékenység szerepének növelése, a tanulói reflexiók támogatása,
- az önálló ismeretszerzés segítése,
- analízis-szintézis megvalósítása.

Eredménycélok:

- táncos improvizáció a tanult táncanyagokból,
- a tanult tánncetűd, koreográfia folyamatainak megbiztos bemutatása,
- a tánc esztétikus megjelenítése, a zenei illeszkedés megvalósítása,
- a táncsal összefüggésben feltárt ismeretek alkalmazása,
- pozitív tanulói és szülői visszajelzések.

Tananyag:

- bukovinai páros silladri vagy felcsiki, vagy székely mezősegi páros táncok;
- sárközi karikázó vagy a déli körtánc dialektus más körtánca,
- bukovinai silladri, vagy felcsiki férfitáncok, vagy dél-alföldi oláhos, vagy felső-Tisza-vidéki oláhos;
- a Luca naphoz, a betlehemezéshez és a legényavatáshoz tartozó ismeretek, fogalmak, melyek a táncokhoz kapcsolódóan, integrált tartalmakkal kiegészítve (földrajz, történelem, zene, folklórisztika) jelennek meg.
- tartás-ellentartás gyakorlatai

Az alapfok negyedik évfolyamán a korábbi tanulmányokra építve bővítjük és mélyítjük a tananyagot. A szilágysági, vagy a hasonló tartalmú páros csárdásra építve a negyedik évfolyamban vezetjük be az erdélyi páros táncokat. A negyedik évfolyam tematikus tervében a példa tananyagot bukovinai silladri adja, mely a helyi tantervekben helyettesíthetők más hasonló karakterű táncokkal. A negyedik évfolyamban az északi karikázó dialektusra építve a már három vagy több részes sárközi karikázók képezik a tematikus terv alapját. A fiúk a negyedik évfolyamban az erdélyi nagyugrós táncok megismerésével a korábbi évfolyamokban tanultakra építve sajátítják el az első bonyolult férfitáncukat.

4.3.10.1 I. Tematikai egység

Perdülj-forgass. Belső lábhangsúlyos forgós/forgató páros táncok tanítása (1-76 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Bukovinai silladri, a belső lábhangsúlyos forgós/forgató táncok elsajátításához szükséges tartás-ellentartás,	A korábban tanult páros táncbéli szerepek megerősítése és továbbfejlesztése, holisztikus szemléletmód kialakítása.	Az előző tanítási szakasz során tanultakra építés. Az erdélyi táncdialektus egyszerűbb forgós/forgató táncai közül a bukovinai silladri bevezetése, a	A tanuló ismerje a tanult forgós/forgató tánc nagyobb egységeit, helyesen valósítsa meg a belső lábas nyolcados, a külső lábas negyedes forgást és az irányváltást, megállítást,

Perdülj-forgass. Belső lábhangsúlyos forgós/forgatós páros táncok tanítása (1-76 óra).

TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
páros viszony, lábhangsúly, férfi és női szerep gyakorlatok.	A szabálytudat és a közösségi lét erősítése. A tánctechnikában rejlő lehetőségek felismertetése segítségével a kitartás, a szabálytudat és a közösségi lét erősítése.	jellegzetes összekapaszkodási módok, a tartás-ellentartás megismertetése, a zenei lüktetéshez és szerkezethez igazodó táncos mozgás továbbfejlesztése, illetve kialakítása. Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása. A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása, a tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete, a táncfolklorisztikai és néprajzi ismeretek bemutatása. A táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.	ismerjen minimum 3-5 figurázó motívumot, legyen képes a technikai képzésen bemutatott alapgyakorlatok megvalósítására. Képes legyen a tanult népdalok szövegét és dallamát felidézni, tudjon minimum 5 csújjogatót. A kapcsolódó táncfolklorisztikai, néprajzi ismerteket legyen képes felidézni.

**4. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFOR MA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITÚD		
<p>Motiváció: a táncanyag mélysége, átadásának módja és üteme hozza létre a diákban a vágyat a tánc elsajátítására és a saját test technikai képzésére.</p> <p>Ismétlés, új ismeretek nyújtása, rendszerezés, rögzítés, alkalmazás (gyakorlás). Ellenőrzés és értékelés.</p>	<p>A szemben és az oldalt páros viszonyok. (forgás, irányváltás, forgatás, figurázás), A dialektus, tájegység, település dallam, fél dallam, periódus, tartás, erő-ellenerő, zárlat, csapás.</p>	<p>Képesség: figyelem, koncentrációs képesség, emlékező-képesség, memória fejlesztése.</p> <p>Attitúd: a kötelességtudatban, az elfogadásban, a precizitásban és az esztétikai érzékenységben pozitív változás létrehozása.</p>	<p>Feladatok, gyakorlatok, játéktevékenység improvizáció, elemzés, etűdszerkesztés</p>	<p>Módszer: Szemléltetés, gyakorlás, feldolgozás, megbeszélés, munkáltató módszer, differenciálás</p> <p>Munkaforma: egyéni, páros, csoportos frontális és</p>

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
<p>Helyzetelemzés, a további feladatok meghatározása és beosztása.</p> <p>Visszajelzés a tanulóknak a haladásuk mértékéről, visszajelzés a pedagógusoknak a munkafolyamat hatékonyságáról.</p>	<p>Formatív, szummatív.</p>	<p>Megfigyelés, reflexió. kritériumorientált és önmagához viszonyított értékelés.</p>	<p>Szóbeli értékelés, nonverbális értékelés, tanuló önértékelés szempontrendszer segítségével, kérdések.</p>

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
ÓRASZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
1-2.	Szervezési feladatok, balesetvédelmi oktatás, a tanév tananyagának ismertetése, tanári bemutatása	
3-4.	A tavalyi táncanyagok ismétlése improvizatív módon és a koreográfia felelevenítésével.	
5-6.	Az új táncanyag bevezetése, a dialektus, tájegység, tánc típus megismerése, földrajzi jellemzők	
7-8.	A negyedés és nyolcados lüktetésű külső és belső lábhangsúlyos forgások gyakorlása.	Módszertani példatár A/3.1.1
9-10.	A negyedés és nyolcados lüktetésű külső és belső lábhangsúlyos forgások 2/4-es és 4/4-es tapsvisszhang gyakorlatokkal kombinálása.	
11-12.	Az oldaliság váltó motívumok tanulása.	
13-14.	A negyedés lüktetésű külső és a nyolcados lüktetésű belső lábhangsúlyos forgás gyakoroltatása irányváltásokkal.	Módszertani példatár A/4.1.1
15-16.	Bizalom gyakorlatok.	
17-18.	Tartás-ellentartás gyakorlatok helyben állással oldalt páros viszonyal.	
19-20.	Tartás-ellentartás gyakorlatok forgással oldalt páros viszonyal.	
21-22.	Az erő-ellenő megéreztetése a kar és részeinek használatával.	Módszertani példatár A/4.1.2
23-24.	A tartás-ellentartás gyakorlatok összefoglalása.	
25-26.	A férfi és a női szerep tudatosítása forgatás gyakorlatokkal.	
27-28.	A figurázások tanítása kör alakzatban. silladri, csoszogtatós vagy árgyelános figurázásai.	Módszertani példatár A/4.1.3
29-30.	A párban táncolható figurázások lehetőségeinek tanítása. silladri, csoszogtatós vagy árgyelános figurázásai.	
31-32.	A nemenként eltérő figurázó motívumok tanítása. Silladri, csoszogtatós vagy árgyelános figurázásai.	
33-34.	A nyolcados lüktetésű forgás és irányváltásainak tanítása. Silladri, csoszogtatós vagy árgyelános forgásai.	
35-36.	A negyedés lüktetésű forgás és irányváltásainak tanítása.	
37-38.	A különböző összekapaszkodási formákban	Módszertani példatár A/4.1.4

	megjelenő forgások tanítása és a forgások különböző ritmusú változatai.	
39-40.	A forgás közbeni kiforgatások tanítása.	Módszertani példatár A/4.1.5
41-42.	A figurázás közbeni kiforgatások tanítása.	
43-44.	A forgások és kiforgatások összefoglalása.	Táncoktatás DVD fejezet páros silladri. Silladri videók.
45-46.	A figurázások összefoglalása.	Táncoktatás DVD fejezet páros silladri. Silladri videók.
47-48.	A forgások és a figurázások összefoglalása.	Táncoktatás DVD fejezet páros silladri
49-50.	A figurázások és a forgatások összefoglalása.	Táncoktatás DVD fejezet páros silladri
51-52.	A táncos improvizáció komponálásának ismertetése.	
53-54.	Improvizációs táncgyakorlatok a páros táncolás nonverbális kommunikációjának segítésére.	
55-56.	A zene és tánc illeszkedésének értelmezése és beépítése az improvizációs gyakorlatokba.	
57-58.	A páros silladri összefoglalása improvizáció során.	
59-60.	Páros silladri táncetűd készítése, kiscsoportos formában, az etűdök kigyakorlása.	
61-62.	Az etűdök bemutatása, elemzése, és a táncfolyamatok véglegesítése.	
63-64.	A Luca naphoz kötődő néprajzi ismeretek feldolgozása.	Tátrai, Karácsony Molnár, 1997,174-181.
65-66.	Luca napi szokások dramatikus feldolgozása, dalok, szokásszövegek megismerése, páros silladri táncház és szabad improvizáció	
67-68.	Néprajzi ismeretek elmélyítése: a betlehemezés feldolgozása.	Tátrai, Karácsony Molnár, 1997, 211-217.
69-70.	A betlehemezés szokásfeldolgozása, dramatizálása	
71-72.	A betlehemezés dallamvilágának megismerése, a zenei és dramatikus részek szerkesztése.	
73-74.	A szokásfeldolgozáshoz kapcsolódó páros silladri táncbetétek létrehozása, rögzítése.	
75-76.	A szokásfeldolgozás gyakorlása, színpadra állítása, jelmezek, viseletek díszletek alkalmazásával.	

4.3.10.2. II. Tematikai egység

Női és férfi táncos magatartás megerősítése. Sárközi női körtánc és szóló silladri tanítása (77- 112.óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
<p>Sárközi karikázó, Bukovinai szóló silladri.</p> <p>Az énekes női körtáncokhoz elsajátításához szükséges légzéstechnika, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatok.</p> <p>Az erdélyi nagyugrós táncok elsajátításához szükséges támasztékvétel, gesztusmozgások, zenei illeszkedés tánctechnikai gyakorlatai.</p>	<p>A női körtáncokban használatos viselkedési normák megerősítése és továbbfejlesztése, valamint a kurázsira táncolás illemszabályainak átadása.</p>	<p>A déli karikázó dialektus, ezen belül a sárközi körtáncok megismerése, mely segítségével a mozgás és verbalitás, a körtartás, az állóképesség tovább fejlődik.</p> <p>A zenei lüktetéshez és szerkezethez igazodó táncos mozgás továbbfejlesztése, illetve kialakítása.</p> <p>Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek az életkori sajátosságoknak megfelelő megismerése és tudatos alkalmazása.</p> <p>A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása.</p> <p>A táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.</p>	<p>A lány tanulók legyenek képesek nagy kör kialakítására szoros összekapaszkodásban és tételenként minimum 3 dal háromszori ismétlését eltáncolni a táncra jellemző mozgásanyag megvalósításával.</p> <p>A fiútanulók legyenek képesek a figurázó motívumok és csapások helyes ritmikai, dinamikai és plasztikai megvalósítására.</p> <p>Ismerjenek minimum 5 figurázó és 4 csapásoló motívumot, legyenek képesek összekötni a motívumokat és alkalmazzanak záróformulákat.</p>

**II. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció, a női és férfi szerep megélése, új ismeretek nyújtása, rendszerzés, rögzítés, alkalmazás (gyakorlás), ellenőrzés és értékelés,	A sárközi körtánc esetében a kör, a kézfogások változatai. A levegővétel mértéke és zenei helye, valamint a strófa, a dallam, a dallamsor fogalmainak ismerete. Silladri esetében a periódus, az ismétlés, a kanasztánc ritmus, a negyed, fél, nyolcad ritmikai értékek és a szünetek. A motívum, a támasztóláb, a gesztusláb, az improvizáció, a zárlat és a csapás fogalmainak ismerete.	Képesség: figyelem, koncentrációs képesség, emlékezőképessé g és a memória fejlesztése. Attitúd: a kötelességtudatba n, az elfogadásban, a precizitásban és az esztétikai érzékenységben pozitív változás létrehozása.	Feladatok, gyakorlatok, játéktevékenység improvizáció, etűdszerkesztés, egymástól tanulás.	Módszer: Szemléltetés, gyakorlás, feldolgozás, megbeszélés, elemzés, differenciálás Munkaforma: egyéni, páros, csoportos frontális és

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Helyzetelemzés, a további feladatok meghatározása és beosztása. Visszajelzés a tanulóknak a haladásuk mértékéről, a pedagógusoknak a munkafolyamat hatékonyságáról.	Formatív, szummatív.	Megfigyelés, reflexió, kritériumorientált és önmagához viszonyított értékelés.	Szóbeli értékelés, metakommunikációs értékelés, tanulói önértékelés szempontrendszer segítségével, kérdések.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
ÓRASZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
77-78.	A női körtáncok mozgásának és a verbalitás összekötésének továbbfejlesztése a korosztálynak megfelelő módon. Az erdélyi nagyugrós táncok csapásainak és a támasztékvételeinek helyes technikájának megtanulása.	
79-80.	A női körtáncok mozgásának és a verbalitás összekötésének gyakorlása. Az erdélyi nagyugrós táncok nyolcados és negyedes lüktetésű támasztékvételeinek és az érintő gesztusok váltakoztatásának megtanítása.	Módszertani példatár A/4. 2.2
81-82.	A körtáncok dallamanyagának tanulása és értelmezése a lépő táncétel példáján. A szóló silladri nyolcados és negyedes lüktetésű támasztékvételeinek és az érintő gesztusok gyakorlása.	
83-84.	A lépő táncétel dalanyagának ismétlése. A szóló silladri nyolcados és negyedes lüktetésű támasztékvételeinek és az érintő gesztusok összefoglalása.	
85-86.	A lépő táncétel dalanyagának összefoglalása. A szóló silladri negyedes figurázó motívumainak tanulása.	
87-88.	A körtáncok dallamanyagának tanulása és értelmezése a csárdás táncétel példáján.	

	A szóló silladri negyed-es figurázó motívumainak ismétlése.	
89-90.	A csárdás tánc-tétel dalanyagának ismétlése. A szóló silladri negyed-es figurázó motívumainak összefoglalása.	
91-92.	A csárdás tánc-tétel dalanyagának összefoglalása. A zenei ütemek, sorok, periódusok és dallamok felismertetése nagyugrós táncokban.	
93-94.	A női körtáncokhoz szükséges légzéstechnika gyakorlása a három tánc-tétel példáján. A szóló silladri nyolc-dos figurázásainak tanítása.	
95-96.	A női körtáncok különböző összekapaszkodási formáinak tanulása. A szóló silladri nyolc-dos figurázásainak ismétlése.	
97-98.	A női körtáncok különböző összekapaszkodási formáinak ismétlése. A szóló silladri nyolc-dos figurázásainak összefoglalása.	
99-100	A női körtáncok különböző összekapaszkodási formáinak összefoglalása. A szóló silladri tititá ritmusú figurázásainak tanítása.	
101-102.	A lépő tánc-tétel motívumainak megtanulása. A szóló silladri tititá ritmusú figurázásainak ismétlése.	
103-104.	A lépő tánc-tétel motívumainak ismétlése. A szóló silladri tititá ritmusú figurázásainak összefoglalása.	
105-106.	A csárdás tánc-tétel motívumainak megtanulása. A szóló silladri figurázásainak összefoglalása.	Táncoktatás DVD fejezet verbunk, silladri vagy cigányászka.
107-108	A csárdás tánc-tétel motívumainak ismétlése. A szóló silladri negyed-es csapásoló motívumainak összefoglalása.	
109-110.	A futó tánc-tétel motívumainak megtanulása. A szóló silladri nyolc-dos csapásoló motívumainak tanulása.	
111-102.	A futó tánc-tétel motívumainak ismétlése. A szóló silladri negyed-es és a nyolc-dos csapásainak összekötése.	Módszertani példatár A/4.2.3
103-104.	A női körtánc motívumainak összefoglalása. A szóló silladri negyed-es és a nyolc-dos csapásainak ismétlése.	Karikázó videók anyaga.

105-106.	A karikázók dallamanyagának egyszerűbb mozgásokhoz kötése. A szóló silladri figurázó és a csapásoló motívumai összekötésének tanítása.	Módszertani példatár A/4.2.4
107-108.	A női körtánc motívumainak összefoglalása. A szóló silladri kurázsira táncolása.	Karikázó videók anyaga.
109-110.	A teljes női körtánc dallamanyagának és a motivikájának együttes tanítása. A szóló silladri összefoglalása.	Módszertani példatár A/4.2.1 Táncoktatás DVD fejezet verbunk, silladri vagy cigányászka.
111-112.	A teljes női körtánc összefoglalása. A legényavatás gyakorlati feldolgozása, a szóló silladri táncos improvizáció alkalmazása.	Karikázó videók anyaga. Táncoktatás DVD fejezet verbunk, silladri vagy cigányászka.

4.3.10.3. III. Tematikai egység

Szintetizálás és próbatétel. Tananyag összefoglalása, (113-144. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A tanév során tanultak összefoglalása, rendszerezése és a táncosok vizsgára felkészítése.	Rendszerszemlélet kialakítása az összefüggések átlátása, a tananyag összefoglalása, rendszerezése, ismétlése, holisztikus szemléletmód kialakítása.	A táncok általános felépítésének ismerte, a motívumcsaládok kötésének átadása és a rögtönzés önálló megvalósítása.	A tanulók kiscsoportos és szóló táncformákban is legyenek képesek a tánc fő jellegzetességeit előadni. A gyermekek mutassanak érzékenységet társaik tánca és megmérettetése során, alakuljon ki bennük a megfelelő tolerancia és empátia.

III. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉ G	MÓDSZER/ MUNKAFORM A
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció: az eddigi tudás magabiztos, egységes megvalósítása. Ismétlés, új ismeretek nyújtása, rendszerezés, rögzítés, alkalmazás (gyakorlás), ellenőrzés és értékelés. Kiemelt készségek, képességek fejlesztése.	Az előző egységekben tanult fogalmak, összefüggések, rendszerek, tevékenységek ismétlése, alkalmazása, összefoglalása. Táncrend, táncjáték fogalmainak ismerete.	Képesség: figyelem, koncentrációs képesség, emlékezőképesség és memória fejlesztése. Attitűd: a kötelességtudatban, az elfogadásban, a precizitásban és az esztétikai érzékenységben, a precizitásban, az izgulás kezelésében és a magabiztosságban pozitív változás létrehozása.	Feladatok, gyakorlatok, egyéni bemutatók, egymástól tanulás, elemzés, értékelés	Gyakorlás, feldolgozás, megbeszélés, munkáltató módszer kooperatív, játék, vita, kiselőadás, egyéni, páros, csoportos frontális és differenciált.

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKEELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Helyzetelemzés, a további feladatok meghatározása és beosztása. Visszajelzés a tanulóknak a haladásuk mértékéről, a pedagógusoknak a	Szummatív.	Megfigyelés, reflexió, kritériumorientált és önmagához viszonyított értékelés.	Szóbeli értékelés, metakommunikációs értékelés, etűdök, tanulói önértékelés szempontrendszer segítségével,

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
munkafolyamat hatékonyságáról. Véleményalkotás, indoklás, kritika megfelelő kifejezési formáinak bevezetése.			kérdések. éremjegy.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
ÓRASZÁM	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
113-114.	A páros táncok összekapaszkodásának, tartás-ellentartásának összefoglalása.	
115-116.	A bukovinai páros silladri forgásainak összefoglalása.	
117-118.	A bukovinai páros silladri figurázásainak összefoglalása.	
119-120.	A bukovinai páros silladri forgatásainak összefoglalása.	
121-122.	A bukovinai silladri páros silladri összefoglalása.	Módszertani példatár A/4.3.1
123-124.	A férfi és női táncok technikájának (nyolcados támasztékvételek, és érintő gesztusok kivitelezése, körtartás, stb.) összefoglalása.	
125-126.	Tanév során összeállított etűdök ismétlése.	
127-128.	A férfi és a női táncok összefoglalása.	
129-130.	A páros és a nemenként elkülönült táncok összefoglalása.	
131-132.	A teljes tananyag gyakorlati összefoglalása.	Módszertani példatár A/4.3.2
133-134.	Gyakorlati összefoglalás archív felvételek segítségével.	Módszertani példatár A/4.3.3
135-136.	A tananyag elméleti összefoglalása.	
137-138.	Az összeállított bemutató uniszónó részeinek gyakorlása.	
139-140.	Az összeállított bemutató szólamainak gyakorlása.	
141-142.	Színpadai bemutató gyakorlása.	
143-144.	Színpadai bemutató viseletes főpróbája.	

4.3.11. Bevezető az alapfok ötödik és hatodik évfolyam (A/5- A/6) - tematikus tervéhez- Szilágyi Zsolt

Az alapfokú művészetoktatás a néptánc mozgalom egészére komoly hatással van. A gyakorlat ugyanis azt bizonyítja, hogy az alapfokú művészetoktatás kiindulópontja egy nagy bázisú, értékes munkát végző amatőr néptánc mozgalomnak, ill. mindezek mellett, a tehetségkutatás és a pályára irányítás feladatát ellátva, a hivatásos előadó művészet csodálatos világának is az alapját képezi. Mindezekből adódik, hogy **célunk** az, hogy olyan, az igényeknek megfelelően mobilizálható tudást adjunk a néptánc területéről tanulóinknak, amelyet az alapfokú oktatás befejezése után egyéni igényeiknek, céljaiknak megfelelően tudjanak használni. Ebből következik, hogy **feladataink** fókuszában a tanulók szakirányú érdeklődésének (pl. szakirányú továbbtanulás) és szakmai kíváncsiságának a megtartása, valamint a művészeti alapvizsga teljesülésének megfelelő elméleti és gyakorlati ismeret elsajátítása áll. Ennek megfelelően olyan **eszközöket** (pl. új táncmatériák, óraszervezés, tanulmányi versenyek, nyári táborok, fesztiválok, amatőr és hivatásos táncgyűttesek műsorainak megtekintése, szakgimnáziumi látogatások, stb.) kell használnunk, amelyek miközben lehetővé teszik a művészeti alapvizsgára való felkészülést, e mellett kitekintést tudnak adni a tanulóknak az amatőr és a hivatásos néptánc élet világába. Mindezekkel **motiválva** őket a táncművészet különböző szinterein való megjelenésre.

4.3.12. Az alapfok ötödik évfolyam (A/5) - tematikus terve- Szilágyi Zsolt

Korosztály: 13-14-éves korosztály, (általános iskola 7. osztály)

Tantárgy és órakeret: magyar néptánc, heti 2x2 óra (144 óra/év)

Évfolyam: A/5 alapfok ötödik évfolyam

Életkori sajátosságok: a játékosság mellett már dominánsabb szerepet kap a tánctevékenységben megvalósuló tudatos képességfejlesztés is.

Nevelési célok:

- értékóvó magatartásra, toleranciára, együttműködésre nevelés,
- az egyéni és a közösségi célok összehangolásának támogatása,
- azonosulás kialakítása az eltérő nemi szerepekből adódó magatartásmintákkal,
- reális önkép kialakításának támogatása,
- az egyéni és közösségi szerepvállalás segítése,
- pontos, igényes és kitartó munkára, megbízhatóságra, következetességre nevelés.

Szakmai célok:

- a táncos képességek komplex fejlesztése,
- motívumbővítés,
- az alkalmazott tudás elérése az improvizációs tevékenységek által,
- a táncelemzés eredményeként a stílusjegyek felismerésének támogatása,
- igényes színpadi megjelenítés, a színpadi törvényszerűségek ismerete,
- a zenei illeszkedés pontos megvalósítása,
- a mentális gyakorlás ösztönzése,
- az elkötelezettség növelése, a pályaorientáció segítése.

Fejlesztési célok

- fizikai állóképesség, tánctechnikai tudás növelése,
- előadói képességek tudatosítása és fejlesztése,
- mozgáskogíció fejlesztése,
- variációs, újraalkotó és alkalmazkodó képességek támogatása,
- páros viszony, verbális és nonverbális kommunikáció,
- plasztikai, ritmikai, dinamikai és improvizációs képességek fejlesztése.

Didaktikai célok:

- a néptáncórák felépítését belső arányait a konkrét célokhoz a tanulói csoport haladásához kell igazítani,
- nagy hangsúlyt kell helyezni a folyamatos egyéni visszacsatolásra, a tanulói reflexió támogatására, az önálló tanulási lehetőségek segítésére,
- nagyobb teret kell biztosítani az elmezésre, rendszerezésre, a holisztikus szemlélet kialakítására,
- képességmérés, egyéni igények és szükségletek felmérése, egyéni haladás biztosítása.

Eredménycélok:

- magabiztos tánc tudás, esztétikus megjelenítés,
- előadói képességek megnyilvánulása,
- tudatos táncszerkesztés, folyamatos önkontroll megvalósulása,
- elköteleződés növekedése,
- önálló tanulás igényének kialakulása.

Tananyag:

- bemelegítő, bevezető gyakorlatok: általánosan képző gimnasztika,
- néptánc tréning (tánctechnikai fejlesztés néptáncsal),
- tartás-ellentartás gyakorlatai,
- forgós-forgatós táncok,
- néptánc koreográfiák,
- improvizáció különböző módjai,
- csoportos versenyre, bemutatóra való felkészítés.

Szaktárgyi kapcsolatok: zene, népzene, népi ének, néprajz, táncfolklorisztika, táncelőkészítő gimnasztika, drámajáték, népi játék

Tantárgyközi kapcsolatok: ének-zene, földrajz, történelem, magyar nyelv és irodalom, testnevelés

Szemléltetés/eszközök:

DVD, CD, videokazetta, térkép, fotók, szakkönyvek, internet hozzáférés, DVD-CD lejátszók, hangosító berendezések, projektor, videomagnó, TV, tükör, ugrókötel, kréta, műanyag bábuk

4.3.12.1. I. Tematikai egység

A nevelő-oktató munka bevezető (szervezés, ismétlés, bementi mérés) tematikus egysége (1-14 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Silladri (szóló és páros) koreográfia, Sárközi karikázó.	<p>Az értékóvó magatartásra és a fegyelmezett munkára nevelés az eddigi eredmények fontosságának tudatosításával.</p> <p>Toleranciára nevelés a tanórai és a tanórán kívüli feladatmegoldás során.</p> <p>A felelős magatartás fontosságának tudatosítása a közösségi munka segítségével.</p>	<p>Az előző tanítási év során táncolt táncok, koreográfiák, énekelt népdalok készség szintre hozása.</p> <p>Képességfelmérés, helyzetelemzés, anyaggyűjtés a csoportprofilhoz, tervezéshez (illetve ezek módosításához).</p> <p>A játék és az improvizációs bátorság megőrzése, erősítése.</p> <p>A tanulók előzetes ismereteinek alkalmassá tétele a tanév feladatainak elvégzésére.</p> <p>A felelős magatartás fontosságának tudatosítása a tánctevékenység során.</p>	<p>A csoportkohézió megtartása, erősítése, a vállalkozói kedv erősítése, kreatív improvizáció, a koreográfiák készség szintű ismerete, magabiztos éneklés és táncszóhasználat.</p>

I. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció az előzetes ismeretek, együtt megélt élmények felelevenítésével. Ismétlés, alkalmazás, ellenőrzés-értékelés.	Az előző évben tanult fogalmak, összefüggések, rendszerek, tevékenységek ismétlése, alkalmazása.	Képesség: problémamegoldás, stressztűrő képesség, alkalmazkodó képesség, emlékezet fejlesztése. Attitúd: tolerancia, önbizalom, felelősségvállalás, elkötelezettség, elégedettség.	Együttműködés, öntevékenység, innováció, (improvizálás) önszabályzás.	Módszer: Megbeszélés, munkáltatás, szemléltetés, játék, magyarázat. Munkaforma: Egyéni, páros, csoportos munka.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Az előzetes ismeretek feltérképezése, képességmérés.	Diagnosztikus, szummatív.	Szóbeli, gyakorlati értékelés.	Megítélés, megbeszélés, becslés, mérés szempontrendszer alapján.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
1-2.	Tűz,- és balesetvédelmi oktatás, új tanuló/k bemutatás (ha szükséges). Beszélgetés a nyári (táncos) élményekről. Az adott tanítási év céljainak, feladatainak megbeszélése.	Pedagógiai program – Helyi tanterv
3-4.	Az elmúlt tanév táncos eseményeinek felelevenítése, értékelése táncfelvételek segítségével. Csapatépítés - „Egy nóta, egy csapat”	Pedagógiai program – Helyi tanterv DVD, internet, videokazetta A/5.1.1.
5-6.	Az elmúlt tanévekben tanult táncok (Szilágyság, silladri) felelevenítése improvizációval. „Milyen zene – milyen tánc?”	A/5.1.2.
7-8.	A szóló silladri motivikai ismétlése – „Tanuló staféta”, majd páros improvizációk a silladriból. A sárközi karikázó ismétlése – „Új nótára”	A/5.3.1. A/5.2.2.
9-10.	A páros silladri motivikai ismétlése.	A/5.5.1.
11-12.	A silladriból és sárközi karikázóból készült koreográfia folyamatainak ismétlése.	Szilágyi , 2017.
13-14.	A silladriból és sárközi karikázóból készült koreográfia ismétlése. Élményelmélyítés – „Húzott táncház”	Szilágyi , 2017. A/5.1.3.

4.3.12.2. II. Tematikai egység

A tolerancia, az együttműködési képesség fejlesztésének tematikus egysége a páros táncok segítségével (15-52 óra).

TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Mérai csárdás és szapora.	<p>Az eltérő nemi szerepekből adódó feladatok tudatosítása a tánctevékenység során.</p> <p>A pontos munkára és a felelős egyéni magatartásra, a toleranciára nevelés a páros táncok tanítása közben és a páros táncképzés fontosságának tudatosítása, a holisztikus látásmód fejlesztése a férfi és női szerepek tudatosításával.</p> <p>A reális önértékelés fejlesztésével a szakmai továbbtanulás lehetőségének biztosítása.</p>	<p>A páros táncok folyamatos, gördülékeny megvalósítási képességének elérése.</p> <p>A férfi és a női szerepek, táncos feladatok, eltérő technikák megtanítása.</p> <p>Az együtt táncolás élményének erősítésével, az előadói képesség fejlesztése a páros táncokban.</p> <p>A nótázás, táncszók használatának készség szintű produkálása.</p> <p>A páros tánc motivikai plasztikai és dinamikai variálásának megismerése, esztétikus kivitelezése.</p> <p>Összegzés, felkészülés a lehetséges szakmai továbbtanulásra improvizációval és a koreográfia-táncolással.</p> <p>A páros táncok néprajzi, táncfolklorisztikai szerepének tudatosítása.</p>	<p>Nyitottság, konfliktuskezelés, pozitív attitűd, Követelmények elfogadása, felelősség vállalás.</p> <p>Egyéni és csoporton belüli aktivitás., mások előtti cél és szereplés vállalása, egymás munkájának tolerálása a közös produktum érdekében.</p>

**II. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció a meglévő ismeretek alkalmazásával, új ismeretek szerzésével, feladatszabással. Gyakorlás, alkalmazás, ellenőrzés, értékelés.	A páros táncok formái: zárt, nyitott és félig nyitott formák. A férfítáncos feladatai: vezetés, irányítás, lendítés, megállítás, csalogatás, táncszerkesztést, tartás-ellentartás, stb. A női táncos feladatai: követés, kiegészítés, forgás, fordulás, csalogatás, tartás-ellentartás, stb. Hivatásos táncos, hivatásos együttes, néptánc mozdalom, amatőr együttesek, amatőr táncos. Koma, komatál, komázás, születés, keresztelő, az emberi élet nagy	Képesség: mozgásos képességek (pl. térérzékelést, téri tájékozódást és ritmusérzéket fejlesztő gyakorlatok), taktilis észlelés, érzékelési, észlelései, kinetikus képességek fejlesztése. Emlékezet, figyelem, stressztűrő képesség, gondolkodási képességek (ok-okozati összefüggések) fejlesztése. Attitúd: fogékonyság az információ befogadására, elkötelezettség, kíváncsiság, empátia, kezdeményező-készség, igény a feladat végrehajtására.	Tudásépítés (új ismeretek szerzése), együttműködés, kitartás, önszabályozás, IKT eszközök használata.	Módszer: Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, munkáltatás, Munkaforma: egyéni és csoportos munka, frontális osztálymunka.

II. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
	fordulói. Erdélyi táncdialektus, Erdély, Kalotaszeg, legényes, csárdás, szapora.			

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Véleményalkotás arról, hogy a tanulók mennyire képesek a tananyag páros táncainak és körtáncainak produkálására.	Formatív értékelés, szummatív értékelés	Szóbeli, írásbeli, gyakorlati.	Visszajelzés, rávezetés, egyéni és csoportos megbeszélés-feladatvégrehajtás, tanulói önértékelés előre megbeszélte szempontsor alapján, érdemjegy.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SOR- SZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
15-16.	Erdélyi táncdialektus, Erdély, Kalotaszeg. legényes, csárdás, szapora. Néprajzi topográfia. Kalotaszegi eredeti anyag, kalotaszegi koreográfia, színpadi mű megtekintése.	Felföldi, Pesovár, 1997, 255-279.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SOR-SZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓ DÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
17-18.	A legényes, csárdás és szapora zenéjének megismerése. Kalotaszegi eredeti anyag, kalotaszegi koreográfia, színpadi mű megtekintése. (A dallam és a kíséret különválasztása. A zenei pont fogalmának tisztázása. A csárdás és a szapora dallam egységeinek elkülönítése.)	Lassú csárdás, szapora. 1969. Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.690.43. Hangosfilm. Manga ,1969.52-62.
19-20	A páros forgás előkészítése – „Forgás-párcsere!”	A/5.2.1.
21-22.	Vezetés- követés tanítása – „Vezetés”.	A/5.5.5.
23-24.	Tartás – ellentartás, vezetés-fordítás – „Fordulj egyet előttem!”	A/5.5.4.
25-26.	Páros forgás és irányváltás tanítása.	Farkas , 2001, 108-112.
27-28.	Páros forgás és a nő körbe eresztésének tanítása.	
29-30.	Átvetős tanítása.	
31-32.	Az improvizáció előkészítése – „Figyeld a kezem!”.	A/5.2.3.
33-34.	Kettes csárdás – tánckezdés tanítása.	Farkas , 2001.. 94-102.
35-36.	Improvizációs gyakorlat az eddig tanult motívumokból.	Nagy , 2003.
37-38.	A nő kar alatti kifordításának előkészítése – „Séta-kifordítás.”	A/5.2.6.
39-40.	A nő elfordításának előkészítése – „Kettes csárdás – kifordulás”.	A/5.2.7.
41-42.	A nő kar alatti forgatásának tanítása.	Farkas , 2001.114-117.
43-44.	Gyakorló folyamat összeállítása: kettes csárdás-forgás kezdés-forgás irányváltásokkal. Átvető- a nő körbeeresztése, kar alatti forgatása. Daltanulás.	Kelemen ,1997..
45-46.	Gyakorló folyamat összeállítása: - átvető- a nő körbeeresztése, kar alatti forgatása.	
47-48.	Improvizáció előkészítése – „Tegyél hozzá!”.	A/5.2.8.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SOR-SZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
49-50.	A gyakorló folyamatok bővítése a külön táncolás tanításával.	Farkas, 2001,108.
51-52.	A tanultak ellenőrzése, értékelése – „Mit tennél hozzá?”.	A/5.2.10.

4.3.12.3. III. Tematikai egység

A nemi identitás erősítésének tematikus egysége (53-90 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Kalotaszegi legényes, Gömöri kapueresztés és karéj.	<p>Az egyéni szerepvállalásra nevelés és az együttműködés, alkalmazkodás fejlesztése a férfitáncok és a női táncok segítségével.</p> <p>A pontos munkára és a felelős egyéni magatartásra, a toleranciára nevelés a férfitáncok és a női tanítása közben.</p> <p>A holisztikus látásmód fejlesztése a férfi és a női férfitáncok funkciójának tudatosításával.</p> <p>A férfitánc képzés szerepének elhelyezése a táncoktatásban.</p> <p>A férfi és a női nemi szerep, viselkedésmód</p>	<p>A férfitáncok folyamatos, attraktív megvalósítási képességének elérése, a feladatok tudatosítása, technikai és előadó művészeti alapjainak megteremtése.</p> <p>Az egymás munkájának tolerálása, a szólisztikus táncolási mód elvárásainak tudatosítása a szakmai továbbtanulás és a színpadi elvárások jegyében.</p> <p>A feladatvégzéshez szükséges fizikális és mentális állóképesség kialakítása.</p> <p>Összegzés az</p>	<p>Nyitottság, konfliktuskezelés, pozitív attitűd, Követelmények és felelősség vállalása, egyéni és csoporton belüli aktivitás, mások előtti cél és szereplés vállalása, érzelmek kifejezése.</p>

A nemi identitás erősítésének tematikus egysége (53-90 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
	tudatosítása a tanulóknak. A reális önértékelés fejlesztésével a szakmai továbbtanulás lehetőségének biztosítása.	improvizációval és a koreográfia táncolással, a táncok néprajzi, táncfolklorisztikai szerepének tudatosítása.	

III. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉSE				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ATTITŰD		
Motiváció, ismétlés, új ismeret szerzése, gyakorlás, alkalmazás, ellenőrzés, értékelés.	Férfitánc műfajok: ugrósok, eszközösök, verbunkok, legényesek, férfitánc attitűd: „kurázsira” táncolás, bemutató funkció, a férfitáncok rendje, kontaktus a zenekarral és a környezettel. Táncszók: körtánc, karikázó, karéjba állás, lánybanda, vezérénekes, körtatás,	Képesség: mozgásos képességek (pl. térérzékelést, téri tájékozódást és ritmusérzékenységet fejlesztő gyakorlatok), taktilis érzékelés, érzékelési, észlelései, kinetikus képességek fejlesztése. Emlékezet, figyelem, stressztűrő képesség, gondolkodási képességek (okozati	Tudásépítés (új ismeretek szerzése), együttműködés, kitartás, önszabályozás, IKT eszközök használata.	Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, munkáltatás, egyéni és csoportos munka, frontális osztálymunka.

**III. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉSE**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
	szakralitás, varázslás, nótázás, hivatásos táncos, hivatásos együttes, néptánc mozgalom, amatőr együttesek, amatőr táncos, koma, komatál, komázás, születés, keresztelő, az emberi élet nagy fordulói.	összefüggések) fejlesztése. Attitúd: fogékonyság az információ befogadására, elkötelezettség, kíváncsiság, empátia, kezdemenye- zőkészség, igény a feladat végrehajtására.		

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Ítéletalkotás arról, hogy a tanulók mennyire képesek a tananyag férfitáncainak produkálására.	Formatív és szummatív értékelés.	Szóbeli, írásbeli és gyakorlati.	Visszajelzés, rávezetés, egyéni és csoportos megbeszélés, feladatvégrehajtás, tanulói önértékelés, érdemjegy.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
53-54.	Erdélyi táncdialektus, Erdély, Kalotaszeg, legényes (csárdás, szapora). Néprajzi topográfia. Kalotaszegi eredeti anyag, kalotaszegi koreográfia, színpadi mű megtekintése.	Felföldi, Pesovár, 1997, 258-260.
55-56.	A pontszerkezet megismerése.	A/5.3.4.
57-58.	A gyors támasztékváltás.	A/5.3.5.
59-60.	Gyors támasztékváltás különböző talprészeken, fél és teljes súlyvétellel.	A/5.3.6.
61-62.	Improvizáció pont terjedelemben, a félsúlyú és teljes súlyú támaszték-váltásokból. Tiszai táncdialektus, Gömör, kapueresztés, karéj. Néprajzi topográfia.	Felföldi, Pesovár, 1997, 251-252. Ujváry, 1990.
63-64.	Ugrások tanítása a férfitáncokban. Gömöri kapuzós és karéj dallamok tanulása.	A/5.3.7. A/5.3.11. Elek, 1997.
65-66.	Lábkörök tanulása. Gömöri kapuzós és karéj dallamok tanulása.	A/5.3.8. A/5.3.11. Sürgős. 1976.MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.929.36.
67-68.	Lábkörök csapással. Vonulás (Hányat termett a mogyoró...) tanulása a kapuzáshoz. Karéjba állás, tánckezdő ringás.	A/5.3.9. A/5.3.12. Martin, 1979, 167.
69-70.	Sarkazó motívumok tanulása. Kettes és tovahaladó csárdása a karéjban.	Legényes. 1963., MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft. 505.1.
71-72.	Sarkazó motívumok lábkörrel díszítve. A karéj fogatása, a forgatás díszítése.	
73-74.	A bekezdő és a lezáró tanulása. A karéj összeállítása.	
75-76.	Az 1-2. pont összerakása. A kapueresztés és a karéj összeállítása.	
77-78.	Olló-egylábás cifra tanulása, fordulással.	A/5.2.2.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	Dallamismeret bővítés a karéjban.	Ujváry,1980.
79-80.	A harmadik pont összerakása. A karéj gyakorlása az új népdalokra.	
81-82.	Nyolcados csapások és negyedes ugrás + lezáró tanítása. Az eredeti karéjhozó folyamat és a kapueresztés rögzítése.	
83-84.	A negyedik pont összerakása. Kapueresztés és a karéjhozó improvizációja.	
85-86.	Az eredeti folyamat megtanulása.	
87-88.	A tanult motívumok és pontok improvizációs gyakorlata.	
89-90.	A legényes és a gömöri kapueresztés és karéjhozás értékelése.	A/5.3.11.

4.3.12.4. IV. Tematikai egység

A közösségi érzés fejlesztésének tematikus egysége (91-118 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Mérai legényes, csárdás és szapora, Gömöri kapueresztés és karéj, Mérai és gömöri népdalok, Mérai táncszók, Népszokások az	Az egyéni szerepvállalásra, az alkalmazkodásra nevelés a kör-, férfitáncok és páros táncok segítségével. A pontos munkára és a felelős egyéni	A tanult táncok folyamatos, átélt megvalósítási képességének elérése, a táncos feladatok tudatosítása, a tánctechnikai és előadó művészeti alapok	Nyitottság, konfliktuskezelés, pozitív attitűd, követelmények, felelősség vállalása, egyéni és csoporton belüli aktivitás, mások előtti cél és

A közösségi érzés fejlesztésének tematikus egysége (91-118 óra).

TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
emberi élet nagy fordulóihoz kapcsolódóan.	magatartásra, a toleranciára nevelés, a holisztikus látásmód, az érzékenység fejlesztése a tánctevékenységgel. A táncművészeti képzés szerepének elhelyezése az oktatásban, a pályaválasztás lehetőségének biztosítása a reális önértékelés fejlesztésével.	fejlesztése. Az egymás munkájának tolerálása, önmegvalósító partnering a tanult táncok táncolása során, a szólisztikus táncolási mód és a közösség kapcsolatának tudatosítása. A feladatvégzéshez szükséges fizikális és mentális állóképesség kialakítása, összegzés az improvizációval és a koreográfia-táncolással, a tanult táncok néprajzi, táncfolklorisztikai szerepének tudatosítása.	szereplés vállalása, az érzelmek kifejezése.

**IV. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció a megszerzett ismeretek használatával, új ismeret megszerzése, új feladatszabással, gyakorlás, alkalmazás, ellenőrzés, értékelés.	A táncok szerepe a hagyományos paraszti társadalomban, szórakoztató és rituális táncok, táncrend, táncrendezés, táncillem.	<p>Képesség: mozgásos képességek (pl. térérzékelést, téri tájékozódást és ritmusérzéklet fejlesztő gyakorlatok), taktilis észlelés, érzékelési, észlelései, kinetikus képességek fejlesztése. Emlékezet, figyelem, stressztűrő képesség, gondolkodási képességek (okozati összefüggések) fejlesztése.</p> <p>Attitűd: fogékonyság az információ befogadására, elkötelezettség, kíváncsiság, empátia, kezdeményezőkézség, igény a feladat végrehajtására.</p>	Tudásépítés (új ismeretek szerzése), együttműködés, kitartás, önszabályozás, IKT eszközök használata.	<p>Módszer: Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, munkáltatás,</p> <p>Munkaforma: egyéni és csoportos munka, frontális osztálymunka.</p>

A IV. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Ítéletalkotás arról, hogy a tanulók mennyire képesek a tananyag táncainak produkálására.	Formatív és szummatív értékelés.	Szóbeli, írásbeli, gyakorlati.	Visszajelzés, rávezetés, egyéni és csoportos megbeszélés, feladatvégrehajtás, tanulói önértékelés előre összeállított szempontsor alapján, érdemjegy, Pedagógiai Program.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
91-92.	Mérai legényes, csárdás és szapora.	A/5.4.1.
93-94.	„Báldozósdí” - Projekt hirdetés. A munkacsoportok megalakulása. Mérai legényes, csárdás és szapora.	A/5.4.3. Falus, Vajnai 2008. A/5.4.1.
95-96.	„Báldozósdí” – A munkacsoportok anyagot gyűjtenek. Mérai legényes, csárdás és szapora.	A/5.4.2.
97-98.	„Báldozósdí” – A munkacsoportok anyagot gyűjtenek. Mérai legényes, csárdás és szapora.	A/5.4.2.
99-100.	„Báldozósdí” – A projektterv összeállítása. Mérai legényes, gömöri kapueresztés és karéjozás.	A/5.4.1.
101-102.	„Báldozósdí” – Projekindító megbeszélés. Mérai legényes, gömöri kapueresztés és	A/5.4.1.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁM A	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	karéjozás.	
103-104.	„Báldozósdí” – A projektterv véglegesítése. Mériai legényes, csárdás és szapora – gömöri kapueresztés és karéjozás.	
105-106.	„Báldozósdí” – Projektelőkészületek. Kalotaszegi népdalok tanulása. Mériai legényes, csárdás és szapora – gömöri kapueresztés és karéjozás.	Vargyas , 1971.145, 167, 170, 173.
107-108.	„Báldozósdí” – Projektelőkészületek. Mériai legényes, csárdás és szapora – gömöri kapueresztés és karéjozás.	
109-110.	„Báldozósdí” – A projekt megvalósulása. A szokások, népszokások értelmezése.	Verebélyi , 1998. 400-414.
111-112.	„Báldozósdí” – A projekt értékelése. A szokások, népszokások csoportosítása.	
113-114.	„Báldozósdí” – A projekt archiválása. Az emberi élet nagy fordulópontjai (születés, avatás, házasság, halál), s ezek táncos eseményei.	Verebélyi , 1998.407-412.
115-116.	Az ifjúkor és a születés szokásai, s a velük kapcsolatos táncesemények.	
117-118.	A mérai legényes, csárdás és szapora, ill. a gömöri kapueresztés és karéjozás értékelése.	A/5.3.11.

4.3.12.5. V. Tematikai egység

A tanév értékelésének tematikus egysége (119-144 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
Mérai legényes, csárdás és szapora: Mérai táncok, c. koreográfia, Gömöri kapueresztés és karéjózás c. koreográfia.	A pontosan, precízen végzett munka eredményességének tudatosítása a tanulóknál az improvizáció és a koreográfia táncolás, valamint az év végi értékelés segítségével. A tánc fontosságának tudatosítása a parasztkultúrában, a közösségi lét és az egyén kapcsolatának megismertetése, az alkalmazkodás és a tolerancia fontossága.	Készség-képesség szintű improvizáció és koreográfia táncolás ismeretszintjének elérése, népdalok és a táncszók ismerete, a hagyományos paraszti kultúra szokásainak és a tánc kapcsolatának tudatosítása. A tanítási év eredményeinek segítségével a tanulók motiválása a következő tanévre és a szakmai továbbtanulásra, az érdeklődő, tehetséges tanulók nyári képzésének elősegítése.	Nyitottság, konfliktuskezelés, pozitív attitűd. követelmények és felelősség vállalása. egyéni és csoporton belüli aktivitás, mások előtti célok, szereplés vállalása, érzelmek kifejezése.

**V. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció, ismétlés, összefoglalás, rendszerzés, alkalmazás, ellenőrzés, értékelés.	A tanév során használt fogalmak ismerete.	<p>Képesség: mozgásos képességek (pl. térérzékelést, téri tájékozódást és ritmusérzékeny fejlesztő gyakorlatok), taktilis észlelés, érzékelési, észlelései, kinetikus képességek fejlesztése. Emlékezet, figyelem, stressztűrő képesség, Probléma megoldó képességek fejlesztése.</p> <p>Attitűd: fogékonyság az információ befogadására, elkötelezettség, kíváncsiság, empátia, kezdemenyezőkészsé g, igény a feladat végrehajtására.</p>	Tudásépítés (új ismeretek szerzése), együtműködés, kitartás, önszabályozás, IKT eszközök használata.	<p>Módszer: Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, Munkáltatás, IKT eszközök</p> <p>Munkaforma: egyéni és csoportos munka, frontális osztálymunka.</p>

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Ítéletalkotás arról, hogy a tanulók a tanév során mennyire voltak képesek megfelelni az elvárt követelményeknek.	Formatív, szummatív értékelés.	Szóbeli és írásbeli értékelés.	Visszajelzés, rávezetés, egyéni és csoportos megbeszélés, tanulói önértékelés, érdemjegy jutalmazás, az előre összeállított szempontsor alapján.

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
119-120.	A mérai és a gömöri koreográfia helyzetgyakorlatainak próbája.	Szilágyi , 2017. 33-36.
121-122.	A mérai és a gömöri koreográfia helyzetgyakorlatainak, folyamatainak próbája.	
123-124.	A mérai és a gömöri koreográfia etűdjeinek összeállítása.	Szilágyi , 2017. 41.
125-126.	A mérai és a gömöri koreográfia koreográfiák összeállítása, felvázolása.	Szilágyi , 2017. 42.
127-128.	A koreográfiák gyakorlása.	
129-130.	A koreográfiák gyakorlása.	
131-132.	Próbatermi - színpadi próbák.	Szilágyi , 2017. 44-47.
133-134.	Próbatermi - színpadi próbák.	
135-136.	„Hozz egy emléket!” – „OsztályTV” meghirdetése.	A/5.5.1. A/5.5.2.
137-138.	Az évzáró műsor főpróbája.	
139-140.	Évzáró előadás.	

AZ V. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDTÁRHOZ
141-142.	„Hozz egy emléket!” – „OsztályTV” lebonyolítása.	
143-144.	Tanév végi értékelés. – „Gondoltam egy számot!”	A/5.5.3.

4.3.13. Alapfok hatodik évfolyam (A/6) - tematikus terve -Szilágyi Zsolt

Korosztály: 14-15-éves korosztály, (általános iskola 8. osztály)

Tantárgy és órakeret: magyar néptánc, heti 2x2 óra (144 óra/év)

Évfolyam: A/6 alapfok hatodik évfolyam

Életkori sajátosságok: a játszva tanulás mellett a tanulók a táncformanyelvi összefüggések felismerését és alkalmazását már tudatosan képesek elvégezni.

Nevelési célok:

- nemzeti identitás erősítése, hagyománytisztelet, értékek azonosítása, értékóvó magatartás belső igényének kialakítása,
- igényességre, pontosságra, kitartásra és felelősségvállalásra nevelés,
- a tánctevékenység igényének kialakítása.

Szakmai célok:

- a művészeti alapvizsga teljesítéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismeret elsajátítása,
- a szakirányú továbbtanulás támogatása,
- kötődés erősítése, a nem szakirányban tovább haladók folytassák tanulmányaikat a továbbképző évfolyamain,
- holisztikus szemléletmód kialakítása,
- színvonalas és tudatos egyéni és közösségi táncbemutató megvalósítása.

Fejlesztési célok:

- stílusjegyek azonosításának, megjelenítésének támogatása,
- előadói képességek fejlesztése,
- tánctechnikai, ritmikai, plasztikai, dinamikai képességek fejlesztése.

Didaktikai célok:

- a motiváció erősítése,
- rendszerezés, analízis-szintetizálás,
- felkészülés a vizsgahelyzetre,
- egyéni fejlesztések, differenciálás megvalósítása az igényeknek és céloknak megfelelően.

Eredménycélok:

- sikeres alapfokú művészeti vizsga,
- a hat év alatt elsajátított táncok magabiztos ismerete, improvizációja, koreográfia táncfolyamatainak bemutatása,
- sikeres felvételi eredmények,
- továbbhaladás a továbbképző évfolyamain,
- tovább táncolás egyéb színtereken, közösségekben.

Tananyag:

- néptánc koreográfiák ismételése, új koreográfia létrehozása,
- páros táncok, női és férfítáncok ismételése, elemzése, gyakorlása,
- improvizáció különböző módjai,
- csoportos versenyre, bemutatóra való felkészítés,
- az edigi ismeretek összegzése, a tanult táncok motivikai ismételése,
- felkészítés a sikeres művészeti alapvizsgára, illetve a pályaorientációra

Szaktárgyi kapcsolatok: népzene, népi ének, néprajz, táncfolklorisztika, táncelőkészítő gimnasztika, drámajáték, népi játék, táncfolklorisztika.

Tantárgyközi kapcsolatok: ének-zene, földrajz, történelem, magyar nyelv és irodalom, testnevelés, drámajáték.

Szemléltetés/eszközök:

DVD, CD, videokazetta, térkép, fotók, szakkönyvek, internethozzáférés, feladatlapok, TOTÓ, feladatkártya, DVD-CD lejátszók, hangosító berendezések, projektor, videomagnó, TV, tükör, ugrókötel, kréta, műanyag bábuk.

4.3.13.1 I. Tematikai egység

A nevelő-oktató munka bevezető (szervezés, ismétlés, bementi mérés) tematikus egysége (1-12 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
<p>Mérai legényes, csárdás és szapora. Gömöri kapueresztés és karéjozás, a motívumokra épülő koreográfiák ismétlése. Népzokások az emberi élet nagy fordulóihoz kapcsolódóan.</p>	<p>Az értékóvó magatartásra és a fegyelmezett munkára nevelés az eddigi eredmények fontosságának tudatosításával, toleranciára nevelés a feladatmegoldás során, a holisztikus látásmód véglegesítése az összegzés segítségével. Az alapfokú művészeti vizsga fontosságának megértetése, sikeres életpálya lehetőségének megteremtése a pályaválasztási tanácsok segítségével.</p>	<p>Az eddig tanult táncok és táncokhoz tartozó elméleti ismeretek a ismétlése, bővítése. A tanulók fizikális, mentális és szakmai felkészítése a sikeres alapfokú művészeti vizsgára, illetve a szabadidős, az amatőr néptánc mozgalomba, valamint a szakmai továbbtanulásba való bekapcsolódásra.</p>	<p>A csoportkohézió megtartása, a vállalkozói kedv erősítése, az eltérő élelcélok, az előadó művészeti ambíciók vállalása.</p>

I. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG / ATTITŰD		
Motiváció az előzetes ismeretek aktivizálásával, az új ismeretek szerzésével, a reális jövőkép bemutatásával, felmérés, ellenőrzés, értékelés.	Táncismeret bővítés, időponthoz kötött ünnepek (Szent Iván nap, lakodalom) ismerete, alapfokú művészeti vizsga, összegzés, életpályamodell megismertetése, pályaválasztás segítése.	Képesség: az auditív és a vizuális figyelem, problémamegoldó képességek, memória, folyamatszemplélt, verbális és nonverbális kommunikáció erősítése. Attitűd: tolerancia, önbizalom, felelősségvállalás, elkötelezettség, elégedettség, ambíció.	Együttműködés, öntevékenység, Innováció (improvizálás), önszabályzás, önképzés, öntfejlesztés.	Módszer: Megbeszélés, munkáltatás, szemléltetés, játék, magyarázat. Munkaforma: egyéni, páros, csoportos munka.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS			
CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Előzetes ismeretek feltérképezése, képességmérés, érdeklődés vizsgálat.	Diagnosztikus, szummatív.	Szóbeli, gyakorlati.	Megítélés, becslés, mérés adott szempontsor segítségével.

AZ I. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SOR-SZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
1-2.	Tűz,- és balesetvédelmi oktatás, új tanuló/k bemutatás (ha szükséges). Beszélgetés a nyári (táncos) élményekről. Az adott tanítási év céljainak, feladatainak (alapvizsga, szakirányú továbbtanulás) megbeszélése.	Pedagógiai program – Helyi tanterv.
3-4.	Az elmúlt tanév táncos eseményeinek felelevenítése, értékelése táncfelvételek segítségével. Csapatépítés - „Egy nóta, egy csapat” Élmény felelevenítés - „Gondoltam egy...”	DVD, internet, videokazetta A/5.1.1. A/6.1.1.
5-6.	Mérai legényes, csárdás és szapora, gömöri kapueresztés és karéjozás improvizálása. „Szülőföldem szép határa...” feladat kiadása.	A/6.1.2.
7-8.	Egy hivatásos, v. amatőr néptáncegyüttes műsorának megtekintése.	Hivatásos együttesek honlapjai.
9-10.	Mérai legényes, csárdás és szapora, ill. a gömöri kapueresztés és karéjozásból készült koreográfiák ismétlése. A látott együttesi produkció megbeszélése. „Beszéljük meg!”	Az elmúlt év évzáró műsorának felvétele. A/6.1.4.
11-12.	A művészeti alapvizsgával kapcsolatos tájékoztatás. „Vizsgáljuk, mert...” „Szülőföldem szép határa...” c. feladat megbeszélése.	A/6.1.2. A/6.1.3.

4.3.13.2. II. Tematikai egység

A táncismeret elméleti és gyakorlati bővítésének tematikus egysége (13-92 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
<p>Táncismétlés: sárközi ugrós és friss csárdás, karikázó, eszközös táncok (üveg, bot, söprű). hajlikázás és nyírségi csárdás, ajaki körtánc, gömöri botoló, kapueresztés és karéj, páros és szóló silladri, szilágysági férfi és páros táncok, mérai legényes, csárdás és szapora. Új anyag: gömöri csárdás, székely verbunk, forгатós és szöktetős. A fenti táncok improvizált táncolása. Az emberi élet nagy fordulóihoz és az időponthoz kötődő ünnepek szokásai és táncos mozzanatai.</p>	<p>Az értékóvó magatartásra és a fegyelmezett munkára nevelés az eddigi megszerzett ismeretek segítségével, toleranciára nevelés, az esztétikai igényesség erősítése, a holisztikus látásmód kialakítása. A pályaválasztás lehetőségeinek megismertetése.</p>	<p>Az eddig tanult táncok, koreográfiák ismétlése, bővítése, új ismeretek (táncanyag, koreográfiai részlet, koreográfia) megtanulása, az azokhoz tartozó elméleti ismeretek ismétlése, bővítése, új ismeretek szerzése. A tanulók fizikális, mentális és szakmai felkészítése az alapfokú művészeti vizsgára (elmélet és gyakorlat).</p>	<p>A csoportkohézió megtartása, erősítése, a vállalkozói kedv megerősödése a művészeti pályaválasztás lehetőségeinek megismerésével, előadó művészeti ambíciók vállalása, a sikeres alapvizsga megvalósításához szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése.</p>

**II. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKA- FORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció az előzetes ismeretek aktivizálásával, az új ismeretek szerzésével, a reális jövőkép bemutatásával, felmérése, ellenőrzés, értékelés.	Táncismeret bővítés, kíséretmódok, tánc típusok, táncalkalmak, tírpákság. Alapfokú művészeti vizsga, összegzés, életpálya, pályaválasztás, gyakorlati vizsgatevékenység, szóbeli vizsgatevékenység.	Képesség: az auditív és a vizuális figyelem, problémamegoldás, komplex emlékezet, stressztűrő képesség, vállalkozói képesség, alkalmazkodó képesség, folyamatszemplélet, verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése és erősítése. Attitúd: tolerancia, önbizalom, felelősségvállalás, elkötelezettség, elégedettség, ambíció.	Együttműködés, öntevékenység, innováció (improvizálás), önszabályzás, önképzés, önfejlesztés.	Módszer: Megbeszélés, munkáltatás, szemléltetés, játék, magyarázat, Munkaforma: egyéni, páros, csoportos munka.

A II. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A tematikai egységben és a korábban tanult ismeretek feltérképezése, képességmérés.	Diagnosztikus, formatív, szummatív.	Szóbeli, írásbeli, gyakorlati.	Ellenőrzés a gyakorlati tevékenység során, teszt, dolgozat, az adott témát lezáró gyakorlati feladatsor. megítélés, becslés, mérés, szöveges (éremjegy),

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
13-14.	Sárközi ugrós	Lévai, 2010. Zórándi, 2003,35-53.
15-16	Sárközi friss csárdás Ismeretbővítés – „Ez a tánc a legényeké...” c. feladat kiadása.	Lévai, 2017. A/6.2.1.
17-18.	Sárközi ugrós és friss csárdás improvizáció.	
19-20.	Eszközös táncok	Lévai, 2010. Zórándi, Lévai, Szilágyi, Vörös, 2003. 158-170.
21-22.	Sárközi ugrós és friss csárdás, eszközös táncok – improvizációk. „Ez a tánc a legényeké...” c. feladat ellenőrzése.	A/6.2.1.
23-24.	Nyírségi hajlikázás	Ratkó, 1996. 52-78.
25-26.	Nyírségi csárdás	Ratkó, 1996.218-248.
27-28.	Nyírségi hajlikázás és csárdás improvizáció.	Demarcsek, Kácsor- Ignác, Kovács 2007. 98- 102.
29-30.	Ajaki körtánc és gömöri botoló. „Körbe-karikába...” – hajlikázás és ajaki körtánc,	Demarcsek, Kácsor- Ignác, Kovács 2007. 102-

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	feladat hirdetés.	115. Martin , 1979.. 174-177. A/6.2.3. Zórándi, Mária, Demarcsek, Lévai Szilágyi, 2006.72-75.
31-32.	Gömöri botoló és ajakai körtánc improvizációk.	
33-34.	Sárközi karikázó és szóló silladri.	Zórándi, Lévai, Szilágyi, Vörös , 2003. 150-154.
35-36.	Sárközi karikázó és szóló silladri improvizáció. „Körbe-karikába...” c. feladat ellenőrzése. Ismeretbővítés (silladri, gömöri botoló) - „Ez a tánc a legényeké...” c. feladat kiadása.	A/6.2.3. A/6.2.1.
37-38.	„Húzott tánc ház” „Milyen zene, milyen tánc?”	A/5.1.3. A/5.1.2.
39-40.	Gömöri csárdás – bokázók, hegyezők, lengetők tanítása.	Csárdás. 1968. MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archivum, Ft.632.7. Filmfelvétel.
41-42.	Gömöri csárdás – figurázás zárt összekapaszkodásban, forgásindítás, a forgás megállítása.	
43-44.	Gömöri csárdás – kopogók, cifrák és cifra variációk tanítása.	
45-46.	Gömöri csárdás improvizációk. „Ez a tánc a legényeké...” c. feladat ellenőrzése.	A/6.2.1.
47-48.	Gömöri csárdás – ódaltánc, kéztánc és a külön táncolás tanítása.	
49-50.	Gömöri improvizáció – botoló és csárdás. „Húzott tánc ház”	Ujváry ,1990. 5-8. A/5.1.3.
51-52.	Páros silladri ismétlése.	Lévai ,2010. Zórándi, Lévai, Szilágyi, Vörös , 2003. 150-154.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
53-54.	Improvizáció a szóló és a páros silladriból. „Forgasd meg a leánykát...” c. feladat kihirdetése.	A/6.2.2.
55-56.	Szilágysági férfitáncok és a gömöri kapueresztés és karéj ismétlése.	
57-58.	Improvizáció a szilágysági férfitáncokból és a gömöri kapueresztés és karéjzrásból.	
59-60.	„Forgasd meg a leánykát...” c. feladat ellenőrzése. „Ez a tánc a legényeké...” c. feladat hirdetése a szilágysági férfitáncokkal kapcsolatosan. „Milyen zene, milyen tánc?” „Húzott táncáz”	A/6.2.2. A/6.2.1. A/5.1.2. A/5.1.3.
61-62.	Szilágysági párostáncok ismétlése.	
63-64.	Improvizáció a szilágysági férfitáncokból és a páros táncokból. „Ez a tánc a legényeké...” c. feladat ellenőrzése.	A/6.2.1.
65-66.	A mérai legényes ismétlése. „Új nótára”	A/5.2.2. Bárdos , 1957.37-54
67-68.	A mérai csárdás és szapora ismétlése.	
69-70.	Improvizáció a mérai legényesből, csárdásból és szaporából. „Új nótára” c. feladat ellenőrzése. „Milyen zene, milyen tánc?” „Húzott táncáz”	A/5.2.2. A/5.1.2. A/5.1.3.
71-72.	Székelyföld, székelyek, székely táncok, néprajzi topográfia. Az összerázó és az átvető tanítása. Az összerázó és az átvető összekötése páros forgással.	Felföldi, Pesovár 2001. 266-270. Serény . 1971. MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum,. Ft.761.1a. Hangosfilm.
73-74.	A páros forgás és a páros forgás irányváltásának tanítása összerázással és a nő kar alatti kifordításával és légbokázós díszítéssel. A székely verbunk zenei egységének megismerése, az egységek záró formuláinak megtanulása.	Székely verbunk . 1968., MTA BTK Zenetudományi Osztály Néptánc Archívum, Ft.625.3. Hangosfilm. A/5.2.3.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	„Figyeld a kezem!” – improvizáció rávezetés. „Fordulj egyet előttem!”	A/5.2.4.
75-76.	Az átvetők variációinak és a nő kivezetésének és elfordításának tanulása. A verbunk nyolcados (cifra-kisharang) motívumainak tanulása, táncgondolatok összeállítása, szinkronizálása a zenével. Improvizáció.	
77-78.	A cifra-kisharang motívumok plasztikai variációinak tanítása, a tá-tá-ti-ti-tá ritmusú (hátról keresztben érint) csapás tanítása. „Motívum staféta” A serény „elengedésszerű” figuráinak tanulása. Improvizáció a serényből. „Tegyél hozzá!”	A/5.2.8. A/5.3.2.
79-80.	A ti-ti-ti-ti-ti tá ritmusú elől csapó motívum tanítása. A csapásoló motívumok variációs lehetőségei, a zenei egységen belül. A serény „hosszú forgatásának” (3-6-12) tanítása. Verbunk és serény improvizáció. „Mit tennél hozzá?”	A/5.2.10.
81-82.	A figurázó és a csapásoló motívumok rendszerének megtanítása. „Tanuló staféta” A szöktető negyed (csárdás) és nyolcados (cifra) pihenőinek, ill. az összekapaszkodásnak a tanítása.	A/5.3.1. Szöktető. 1971.. MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archivum, Ft.761.1c. Hangosfilm.
83-84.	Improvizáció a verbunkból és a serényből. „Mit tennél hozzá?” A szöktető kopogós, dobogós motívumainak tanítása.	A/5.2.10.
85-86.	„Lássuk, mi lesz belőle!” meghirdetés. A szöktető páros forgásának és körben táncolásának tanítása.	A/5.3.3.
87-88.	Szent Iván nap (jún. 24.) Improvizáció a serényből és a szöktetőből.	Tátrai, Karácsony Molnár, 1997. 127-133.
89-90.	Párválasztás.	Kósa, Szemerényi, 2006.

A II. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
	Improvizáció a verbunkból, a serényből és a szöktetősből.	154-171.
91-92.	Lakodalom. „Mit tennél hozzá?” „Lássuk mi lesz belőle?” c. feladat megtekintése.	Kósa, Szemerkenyi, 2006. 154-171. A/5.2.10. A/5.3.3.

4.3.13.3. III. Tematikai egység

A vizsga előkészítés (összegzés), vizsga szimuláció tematikus egysége (93-134. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
<p>Táncismétlés: sárközi ugrós és friss csárdás, karikázó, eszközös táncok (üveg, bot, söprű). hajlikázás és nyírségi csárdás, ajaki körtánc, gömöri botoló, kapueresztés és karéj, páros és szóló silladri, szilágysági férfi és páros táncok, mérái legényes, csárdás és szapora. Új anyag: gömöri csárdás, székely verbunk, forgató és szöktető,</p>	<p>Az értékóvó magatartásra és a fegyelmezett munkára nevelés az eddigi megszerzett ismeretek segítségével, toleranciára nevelés, az esztétikai igényesség erősítése, a holisztikus látásmód kialakítása. A pályaválasztás lehetőségeinek megismertetése.</p>	<p>Az eddig tanult táncok, koreográfiák ismétlése, bővítése, új ismeretek (táncanyag, koreográfiai részlet, koreográfia) megtanulása, az azokhoz tartozó elméleti ismeretek ismétlése, bővítése, új ismeretek szerzése. A tanulók fizikális, mentális és szakmai felkészítése az alapfokú művészeti vizsgára (elmélet és gyakorlat).</p>	<p>A csoportkohézió megtartása, erősítése, a vállalkozói kedv megerősödése a művészeti pályaválasztás lehetőségeinek megismerésével, előadó művészeti ambíciók vállalása, a sikeres alapvizsga megvalósításához szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése.</p>

A vizsga előkészítés (összegzés), vizsga szimuláció tematikus egysége (93-134. óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
különböző táncdialektusok. A fenti táncok improvizált táncolása, a hozzájuk tartozó népdal, táncszó és néprajzi ismeret. A táncokhoz tartozó folklórismeret: jeles napok, a munkavégzés ünnepei, az emberélet fordulói.			

III. TEMATIKAI EGYSÉG PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS				
DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉKENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció az előzetes ismeretek felelevenítésével és a célorientált (vizsgatevékenység, szakirányú továbbtanulás) összegzéssel. Ellenőrzés-értékelés, ismétlés, gyakorlás,	feladat, vizsga, ismétlés, rendszerezés, összefoglalás, ismeret, jártasság, készség, képesség, továbbtanulás, művészeti szakképzés, felvételi eljárás,	Képesség: az auditív és a vizuális figyelem, problémamegoldás, komplex emlékezet, stressztűrő képesség, vállalkozói képesség, alkalmazkodó	Együttműködés, öntevékenység, tudásépítés, innováció, önszabályzás, figyelem, fegyelem.	Módszer: Megbeszélés, vita, munkáltatás, bemutatás, szemléltetés, játék, magyarázat, érvelés, Munkaforma: egyéni, páros és csoportos munka.

**III. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
rendszerzés, összefoglalás.	felvételi követelmények.	képesség, folyamatszemlé- let, verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése és erősítése. Attitúd: tolerancia, önbizalom, felelősségvállalá- s, elkötelezettség, elégedettség, értékfelismerés.		

A III. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
A megszerzett ismeretek feltérképezése, minősítése.	Diagnosztikus, formatív, szummatív.	Szóbeli, írásbeli, gyakorlati.	Megítélés, becslés, mérés, szöveges (éremjegy), ellenőrzés gyakorlati tevékenység során, teszt, dolgozat, az adott témát lezáró gyakorlati feladatsor.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
93-94.	A téli és a tavaszi ünnepkör és jeles napjai – Gyermekélet (I.) Sárközi ugrós és friss csárdás és a Sárközi karikázó c. koreográfia folyamatainak és koreográfiájának ismételése.	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007. Bihari, Pócs, 1985.125-146.
95-96.	A téli és a tavaszi ünnepkör és jeles napjai – Gyermekélet (II.) Eszközös táncok folyamatainak és az Eszközös táncok c. koreográfiának az ismételése.	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007. Bihari, Pócs, 1985 164-169.
97-98.	A sárközi és az eszközös koreográfiák, valamint a Sárközzel kapcsolatos elméleti ismeretek összegzése. „Táncrendi improvizáció” „Koreográfia ismétlés”	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007. 31-47. A/6.3.4. A/6.3.5.
99-100.	A téli és a tavaszi ünnepkör és jeles napjai – Legényélet, leányélet (I.) Hajlikázó ismételése.	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007. Bihari, Pócs, 1985, 125-146. 145-154.
101-102.	A téli és a tavaszi ünnepkör és jeles napjai – Legényélet, leányélet (II.) Nyírségi csárdás ismételése.	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007.
103-104.	A Nyírségi táncok, c. koreográfia, valamint a Nyírségről szerzett elméleti ismeretek összegzése. „Vidd el az én levelecském...’ „Koreográfia ismétlés”	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007. 79-115. A/6.3.3. A/6.3.5.
105-106.	Nyári ünnepkör – Az emberélet fordulói (I.) „Milyen zene, milyen tánc?” „Húzott táncház”	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007. Bihari, Pócs, 1985. 156-164. A/5.1.2. A/5.1.3.
107-108.	Nyári ünnepkör – Az emberélet fordulói (II.) A páros és a szóló silladri ismételése.	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
109-110.	A páros és a szóló silladriból készült koreográfia összegzése. „Táncrendi improvizáció”	A/6.3.4.
111-112.	Nyári ünnepkör – Az emberi élet fordulói (III.) A gömöri botoló, kapueresztés és karéjozó, ill. csárdás ismétlése.	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007.
113-114.	Nyári ünnepkör – Az emberi élet fordulói (IV.) A gömöri botoló és csárdás, valamint a Gömöri kapueresztés és karéjozás c. koreográfia összegzése. „Koreográfia ismétlés”	Demarcsek, Kácsor-Ignác Kovács, 2007. A/6.3.5.
115-116.	Szilágysági férfi és páros táncok ismétlése. „Táncrendi improvizáció”	A/6.3.4.
117-118.	Szilágysági táncok c. koreográfia ismétlése. „Milyen zene, milyen tánc?” „Húzott táncház”	A/5.1.2. A/5.1.3. A/6.3.5.
119-120.	Ajaki leánytánc ismétlése. Mériai legényes ismétlése.	A/6.3.5.
121-122.	Mériai csárdás és szapora ismétlése.	A/6.3.5.
123-124.	Az Ajaki körtánc, ill Mériai legényes és csárdás c. koreográfia összegzése. „Táncrendi improvizáció”	A/6.3.4.
124-126.	Székely verbunk, forgató és szöktető ismétlése.	
127-128.	A Székely verbunk, forgató és szöktető c. koreográfia ismétlése. „Koreográfia ismétlés”	A/6.3.5.
129-130.	Táncdialektusok. „Vizsgáljuk!”	Felföldi, Pesovár, 2001, 213-279. A/6.3.2.
131-132.	A régi réteg táncai. „Táncvizsga”	Felföldi, Pesovár, 2001, 101-184. A/6.3.1.

A III. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA		
AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
133-134.	Az új réteg táncai. „Táncrendi Improvizáció”	Felföldi, Pesovár, 2001,185-213. A/6.3.4.

4.3.13.4. IV. Tematikai egység

A tanév értékelésének tematikus egysége (119-144 óra).			
TANANYAG	CÉLRENDSZER		ELVÁRT EREDMÉNY
	NEVELÉSI CÉLOK	SZAKMAI CÉLOK	
A tanév során tanult ismeretek.	A pontosan, precízen végzett munka eredményességének tudatosítása a tanulóknál az év végi zárásra, a művészeti alapvizsgára, vagy a szakirányú továbbtanulásra készülődve. A közösségi lét és az egyén kapcsolatának tudatosítása a sikeres iskolai munka áttekintése segítségével, az alkalmazkodás és a tolerancia szerepének tudatosítása a tanév eredményeinek segítségével.	A tanítási év, a művészeti alapvizsga eredményeinek segítségével a tanulók motiválása a következő tanévre, ill. a szakirányú továbbtanulásra. A tanítási év, a művészeti alapvizsga eredményeinek segítségével a tanulók motiválása a nyári szünet javasolt táncos eseményeire, az érdeklődő, tehetséges tanulók pályaképének kialakítása.	Nyitottság, konfliktuskezelés, pozitív attitűd, a követelmények, a felelősség vállalása, mások előtti szereplés és előadó művészeti ambíciók vállalása, érzelmek kifejezése. Egyéni és csoporton belüli aktivitás.

**IV. TEMATIKAI EGYSÉG
PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS**

DIDAKTIKA	KOMPETENCIA		TANULÓI TEVÉ- KENYSÉG	MÓDSZER/ MUNKAFORMA
	ISMERET (fogalmak, szabályok)	KÉPESSÉG/ ATTITÚD		
Motiváció az ismétlés, összefoglalás, a pályára irányítás, a táncról szóló jövő bemutatásával. Rendszerezés, alkalmazás, ellenőrzés, értékelés.	A tanév során használt fogalmak, ismeretek. Pályaválasztás.	Képesség: emlékezet, figyelem, stressztűrő képesség fejlesztése. problémamegoldás, vállalkozói képesség fejlesztése. Attitúd: fogékonyság az információ befogadására, elkötelezettség, kíváncsiság, empátia, kezdményezőkész ség, igény a feladat végrehajtására.	Tudásépítés (pályaválasztás), együtműködés, kitartás, önszabályozás. IKT eszközök használata.	Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, munkáltatás. IKT eszközök, egyéni és csoportos munka, frontális osztálymunka.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉGET LEZÁRÓ ÉRTÉKELÉS

CÉLJA	TÍPUSA	MÓDJA	ESZKÖZE
Ítéletalkotás arról, hogy a tanulók a képzés során mennyire voltak képesek megfelelni az elvárt követelményeknek.	Szummativ értékelés.	Szóbeli és írásbeli értékelés.	Visszajelzés, rávezetés, egyéni és csoportos megbeszélés, tanulói önértékelés, érdemjegy, jutalmazás.

A IV. TEMATIKAI EGYSÉG TANÓRÁRA LEBONTVA

AZ ÓRA SORSZÁMA	A TANÍTÁSI ÓRA TÉMAKÖRE	FORRÁS/KAPCSOLÓDÁS A MÓDSZERTANI PÉLDATÁRHOZ
135-136.	„Múlt-Jelen-Jövő” – feladat hirdetés.	A/6.4.1-2-3
137-138.	Egy hivatásos, v. amatőr néptáncgyűttes műsorának megtekintése, megbeszélése.	Hivatásos együttesek honlapjai. Városi programajánlók.
139-140.	Látogatás a Magyar Táncművészeti Egyetemen, vagy a legközelebbi szakgimnázium táncművészeti tagozatán.	MTE honlapja Szakgimnáziumok honlapjai.
141-142.	Szakgimnáziumi v. hivatásos v. szólótáncos, volt táncostárs/ak meghívása. Beszélgetés a hivatásos, vagy amatőr szakma életéről, versenyeiről lehetőségeiről.	
143-144.	„Múlt-Jelen-Jövő” – feladat értékelése, megbeszélése.	A/6.4.1-2-3

4.4. A TEMATIKUS TERVEK FELHASZNÁLÁSI TERÜLETE, IDŐKERETE

Az alapfokú művészetoktatás **népi játék és néptánc tantárgyának tanításához készült tematikus tervek keretét a tanítási óra adja**, amely az alapfokú művészeti iskolai működés tekintetében az alapfokú évfolyamokon heti 4⁸⁵ tanítási óra, amelyek (többnyire) 2x45 perces órakeretek között valósulnak meg. Ideális esetben éves szinten ez 144 órát jelent. Az előképző évfolyamban az iskola dönthet úgy is, hogy csak heti két órában szervezi meg a képzést.

4.4.1. Ajánlott felhasználási mód

Az alapfokú művészeti képzés a tanórán, tánctermben zajlik alapvetően, de a táncos tevékenységekhez sokféle tanórán és tantermen kívüli program is kapcsolódhat. Iskolán belüli, de más környezetben megvalósuló közösségi táncművelés tartalmaz például az előképző második évfolyamán a kortársak meglátogatása, közös táncművelés megvalósítása, a kisebbek motiválása, vagy az olyan, tantermen és tanórai időkereteken kívüli tevékenység, mint a projekthez kapcsolódó kutatás, a projektbemutató, a közös táncművelés a szülővel, illetve a szülővel közösen megvalósított egyéb tevékenységek, pl. a közös főzés, jelmezkészítés. A módszertani példatár játékaival felhasználhatók nyári táborozáskor a szabadidő hasznos eltöltésére, de akár a versenyeken feszültségoldásra, energetizálásra is.

A tananyag mélyebb megismerésére, dúsítására, gazdagítására létrehozott tanórán kívüli forma a **tehetségműhely**, amelynek a céljait, tematikáját a műhelyvezető pedagógusok dolgozzák ki. A tananyag lehet az évfolyamok anyagától teljesen eltérő is.

A néptánc mint komplex tárgy szerepel a nevelési-oktatási programunkban, amelynek jellemzője, hogy a folklórismeret tantárgyból átvett néhány témakör a gyakorlati képzés részévé vált. A csoport eldöntheti, hogy a megismerés és megtapasztalás után felhasználja-e az anyagot a színpadi bemutatóhoz vagy sem. A folklórismeret tartalmi feldolgozásához ajánljuk a projektmódszer alkalmazását. A folklórismeret tananyaga modulként kezelhető, azaz felcserélhető és köthető bármely tájegységhez.

A folklór modul kapcsolódhat az utolsó tematikai egységhez, a tananyag a tanév végi bemutatóban a táncanyaghoz kapcsolódva színpadi produktumként jelenik meg. A másik

⁸⁵ Az előképző évfolyamokon az iskola meghatározhatja heti 2 órában is az órakeretet, a magasabb évfolyamokon pedig 4-6 órát biztosíthat az iskola.

lehetséges feldolgozási mód az óra főrészéhez kapcsolódó ismeretfeldolgozás, vagy otthoni kutatótevékenység, önálló ismeretszerzés.

Meghatározó szempont a **helyi** (az adott iskola földrajzi elhelyezkedése szerinti tájegység) **táncanyag elsődlegességének** elve, amelyhez a helyi szokások is kapcsolódhatnak, továbbá befolyásoló tényező lehet a fenntartó, vagy az iskolavezetés elvárása az adott tanévben.

Mivel különböző életkorban csatlakozhatnak a képzéshez a tanulók, az életkori sajátosságoknak megfelelően lehet csökkenteni vagy bővíteni a tananyagot és a hozzá kapcsolódó fogalmak megismertetését.

Az évfolyamok tematikus terveiben sokféle táncanyaggal találkozhatunk, amely a képességfejlesztés eszközeként van jelen a programban. A minél több és színesebb táncanyag alkalmazása mellett törekedni kell arra, hogy a kiválasztott táncból a tanév végére készüljön koreográfia, amelyben a táncanyag mellett helye van a népi gyermekjátékoknak, dramatikus szokásoknak, egyéb játéktevékenységeknek, adott esetben a társművészetek eszközeinek (vers, mese, képzőművészet) is.

4.5. A TANANYAG FELDOLGOZÁSÁNAK MÓDSZERTANI ELVEI, MÓDSZEREI

4.5.1. Az alkalmazott módszerek kiválasztásának elvei

A tananyag hatékony elsajátításának érdekében választásunk igazodjon az egyéni igényekhez és szükségletekhez, alkalmazza a differenciálás elvét, járuljon hozzá a tánctudás képességének minél teljesebb kibontakoztatásához. A módszerek kiválasztásában meghatározó szempont az élményközpontúság és a felfedező tanulás lehetőségeinek biztosítása. A pedagógiai és szakmai fejlesztési célok elérését szakspecifikus és a személyiségfejlesztést is támogató módszerek együttes alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.

4.5.2. A néptánc tanítás szakspecifikus módszerei

Mozgásutánzás, mozgáskövetés: A tánc tanulás speciális formájára alapvetően jellemző az utánzásos tanulás, amely a tanári demonstráción alapszik, alkalmazzuk minden évfolyam tananyagának oktatásához.

4.4.2.1 A felfedező tanulást segítő módszerek

A **táncnotáció**⁸⁶ alapelemeinek alkalmazását különösen az alapozó évfolyamokon (A/1-2. évfolyam) építettük be a tematikus tervek módszertanába. Segítségével lehetőséget teremthetünk az egyéni és csoportmunkára, az alkotási és újraalkotási folyamatok megvalósítására, a tanulói tevékenység középpontba állítására, sőt a felfedező élmény megélésére is. A táncjelek alkalmazása növelheti a tanítási-tanulási folyamatok eredményességét, mert a tananyag szemléletes, képi módon jelenik meg, a jelek és jelrendszerek könnyen és gyorsan értelmezhetők, gyakorlásukkal pedig hamarabb automatizálódhat a jelek értelmezése és azonnali leképezése. Az elemző, rendszerező szemlélet, a tánclejegyzés ismerete, az általa kialakult mozgásképzet és a tánc technikai megvalósítása együttesen eredményezhetik a magas fokú mozdulat-tudatosság kialakulását. Elsőként a táncnotációs jelek összekapcsolását alkalmazzuk a mozgásfejlesztést szolgáló ugróiskola vagy táncos akadálypálya jelrendszerével (a talajra rajzolt notációs jelek), majd amikor már jártasságot szereztek a gyerekek a jelrendszer azonosításában, értelmezésében és leképezésében, akkor a tükörrre vagy táblára írott jelrendszer alkalmazása segíti a mozdulatok tudatos megvalósítását (**Balogh**, 2011,13-23.; **Benkéné**, 2011, 24-31.). A táncnotáció alkalmazásának eredményességét kutatás is alátámasztja, amelynek eredményét Fügedi János a következőképpen foglalta össze: „*A tánctanulás eredményesebb, ha az oktatás demonstrációs-imitációs módszerét a tánclejegyzés (Lábán-kinetográfia) eszközrendszerével egészítjük ki.*” (**Fügedi**, 2006, 8.)

Az instrukciókövető módszer támaszkodik a megértésre, a fantáziára, a mozgás elképzelésre, amely során a pedagógus nem mutatja be, hanem leírja a táncos mozgás tényezőit, a tanulók az instrukciók alapján (szóbeli vagy írásbeli) fejtik meg a mozdulatelemeket, majd megvizsgálják annak variációs lehetőségeit, melyekből akár táncetűd is születhet. A módszer az alkotási folyamatokat mozgósítja, így alkalmas lehet alkotói tehetségek keresésére, felfedezésére is.

Az improvizáció (rögtönzés) a tánc egyik megnyilvánulási formája, egyben a táncpedagógia speciális felfedező módszere is. A tanuló nemcsak a táncanyagot, hanem önmagát is jobban megismerheti általa.

⁸⁶ „*A notációs rendszer alapja a mozdulatelemzés, amelynek legfőbb területei a viszonyítási rendszer választása, a testmodell felállítása, a mozdulattipológia és a testen kívüli viszonyok elemzése. Az elemzés eredményét absztrakt jelekkel rögzítjük.*” (**Fügedi**, 2015, 41-42.)

Az improvizáció egyéni, páros és csoportos formában, valamint minden évfolyamon alkalmazható, ezért igen fontos módszer. Már egyetlen táncelem elsajátítását követően is célszerű a táncelem improvizatív gyakoroltatása. A táncelemek bővülésével egyre sokszínűbb és gazdagabb mozgásvariációs lehetőségek jönnek létre. A páros táncok esetén különösen fontos a két táncos közötti mozgáskommunikáció magas szintű kialakítása. A táncos gondolat megszületése és a mozgás szándékának közvetítése, a szándék megértése és megvalósítása bonyolult idegrendszeri és kinezikus tevékenység, amely akkor harmonikus, ha mindkét fél érzékenyen reagál egymásra, ha helyes válaszokat adnak egymás tánckommunikációs közlésére és a zenei illeszkedés is tökéletesen megvalósul. A felfedezés, a táncalkotás izgalma energetizálja és örömmel tölti el a táncolót.

Az improvizáció ugyanakkor több mint alkalmazott tudás: az **önkifejezés egyik módja** is egyben. Egyszeri, megismételhetetlen, egyedi, csak akkor, csak ott és csak rá, az egyénre jellemző valóság. Mivel az improvizációs képesség fejleszthető, ezért a táncos tehetségekkel való foglalkozás során alapvető módszerként kell jelen lennie a mindennapi táncoktatás tudatos, szakszerű és megtervezett keretei között. Az életkori sajátosságok figyelembevételével más-más módon kell beépíteni a táncoktatás folyamatába, de alkalmazása minden életkorban elengedhetetlenül szükségszerű (**Demarcsek, 2012,52**).

A csoportos improvizáció a figyelem megosztásán és együttműködésen alapszik. Folyamatos akció és reakció jellemzi. Fejleszti a találékonyságot, a reakciókészséget. Segít a partnerre való figyelésben és a partner igényeire való ráhangolódásban, növeli önmagunk és környezetünk elfogadását. Az együttes mozgásforma folyamatos élménymegosztást hoz létre.

A **néptáncelemzés** a mozgástudatosság kialakításának a módszere. A néptánc tanítása során kiemelten fontosnak tartjuk a „tisztá forrásból” merítést, az adatközlők és táncaik megismerését. A megismerési folyamathoz kapcsolódik a néptáncelemzés módszertana, a forráskritikai szemlélet kialakítása, amelynek feltétele az online felület elérhetőségének technikai biztosítása.

A néptáncelemzés szempontjai: táncmotívum, táncszerkezet, ritmikai, plasztikai, dinamikai tényezők vizsgálata és a stílusismeret (A/5-A/6). Tevékenységi formák a szempontok meghatározását követően a megfigyelés, a reflexió és a vita. Eredménye a néptánc adaptációja, a saját egyéniségre formálása, újraalkotása.

A táncelemzés módszerének nagy jelentősége van a stílusjegyek felismerésében, azonosításában, adaptálásában, megjelenítésében és a stílusos táncolás kialakításában. Jellemzően az A/3. évfolyamtól van jelen a képzésben.

Spontán tanulás - szociális tanulás: az összevont évfolyamokon a különböző életkorú és képzettségű tanulók példaként állhatnak a kisebbek előtt, a szervezeti forma lehetőséget teremt az egymástól tanulás tudatos tervezésére és megvalósítására.

Önálló ismeretszerzés, ismeretfeldolgozás: egyéni módszerei a prezentáció, tabló, és a kiselőadás.

Képességcsoport szerinti tanulásszervezés, differenciálás: a céloktól függően homogén vagy heterogén csoportok kialakításával egy-egy rész cél elérése érdekében alkalmazzuk.

4.4.2.2. A színpadi koreográfia

A néptánc tanulás eredményének összegzésére alkalmas forma a **színpadi koreográfia**⁸⁷, amely alapvetően kötött térformákba rendezett táncfolyamatokból és improvizációból áll. A koreográfia létrehozásában az alkotói szándék játszik szerepet, és színpadra állítása valamilyen, a céloknak megfelelő dramaturgiai szerkesztés alapján jön létre. A koreográfia fontos célja a hatáskeltés, amelynek előidézéséhez komoly felkészülésre, kreatív tervezőtevékenységre, az alkotói folyamatok rögzítésére van szükség, amelyek a következők: dramaturgiai terv, a néző szempontjából történő tervezés (érdeklődés, kíváncsiság felkeltése, a néző irányítása, hatáskeltés tervezése), látványterv, mozgásterv, zenei terv. A koreográfia esetében a vizualitás a főszerep. A látvány megalkotása komplex módon valósul meg, amelynek eszközei a díszlet, a viselet (jelmez), a fények, a zene, a hanghatások. A táncok színpadra állításához szükséges eszközöket az alapfokú művészeti iskola biztosítja a tanulói számára.

A tervezési feladatokból is kiderül, hogy igen sokrétű felkészültséget feltételez a koreográfia készítése.⁸⁸ Az autentikus tánc koreográfia-készítés törekvéseire korunkban jellemző az improvizatív tánc szerkesztés és a koreografált mozgásforma alkalmazása egy színpadi

⁸⁷ A „koreográfia” görög eredetű szó, mai jelentése: táncmű tervezése, színpadra állítása. Körtvélyes Géza szerint (idézi **Szilágyi**, 2017,11.): „*A mozdulatfolyamatok térben és időben lejátszódó műalkotásbeli komplexumát a táncosok fizikai jelenléte akciósorozat realizálja.*”

⁸⁸ A táncpedagógusok azonban nem részesülnek koreográfusi képzésben, mégis elvárás, hogy táncműveket, koreográfiákat állítsanak színpadra, hiszen az alapfokú művészeti iskolai csoportok a tananyag teljesítéséről tanév végén színpadi bemutatót adnak számot. Ezt a tevékenységet a pedagógusok autodidakta módon végzik.

alkotáson belül. A színpadi koreográfiák jellege - az évfolyamok előrehaladtával párhuzamosan - a **helyzetgyakorlat és a táncetűdszerű szerkesztéstől** halad a koreográfiának tekinthető színpadi alkotások felé. A koreográfiakészítés előkészítő szakaszában alkalmazzuk a **helyzetgyakorlatot**, amely „*egy tánc jellemző helyzetének gyakorlata*” (Szilágyi, 2017, 33.), és az **etűdszerkesztést**, ami egy „*rövid, elsősorban a tánc problematikus, technikai nehézségeinek gyakorlására kitalált összeállítás*” (Szilágyi, 2017,33).

Az autentikus koreográfiák mellett korunk igényeihez igazodva az alapfokú művészeti iskolákban is megjelenik a dramatikus, tematikus alkotói szemlélet, előfordulhat nagyobb ívű néptánc alapú táncszínházi alkotás is. Mondókák, versek, egyéb prózai részletek, idézetek, dramatikus szövegek, szokásokhoz kapcsolódó szövegek, rigmusok is szerepelhetnek a táncon kívül a koreográfiában.

4.4.2.3. A képességfejlesztés módszerei

Általános és speciális tréning: a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztését szolgálja. A megvalósításhoz alkalmazott módszere az irányított mozgáskövetés és az összeállított gyakorlatsor (kötött, betanult folyamat).

A **tánctechnikai képzés középpontjában a támasztékváltás tényezői és a gesztusmozdulatok kivitelezése (ritmika, dinamika, plasztika), zenei illeszkedése és esztétikája áll.** A technikai fejlesztés célja az összerendezettség elérése, a mozgáskoordináció fejlesztése, a mozdulatok automatizmusának kialakítása. Eszköze a **táncgyakorlat** vagy mozgásgyakorlat, az instrukciókövető megvalósítás vagy tanári bemutatás szerint.

A **mozgásfejlesztő tárgyi eszközök használata** olyan módszer, amely meghatározza a mozgáslehetőségeket, vagy akár kényszerítő tényezők, az úgynevezett akadálypályák kialakításával⁸⁹ nyújt a különböző célokhoz igazodó, igen gazdag fejlesztési lehetőséget. A tanulók maguk is részesei lehetnek a fejlesztő folyamat kitalálásának, a gyakorlatok létrehozásának.

A **belső kép-módszer** a kinesztetikus érzékelésen alapszik. A mélyérzékelésnek, azaz kinesztetikus érzékelésnek és tapasztalatoknak köszönhető a mozgás megjelenítésének

⁸⁹ Lévai Péter módszertani eljárásai között kiemelt helyet foglal el a mozgásfejlesztő eszközök, akadálypályák alkalmazása.

pszichikus képessége, amely a **mozgásképzetet** eredményezi.⁹⁰ A képzeleti mozgás visszahat a konkrét mozgás minőségére is,⁹¹ az előzetes **képzeletbeli gyakorlás** pedig hatással van a teljesítményre is. A mozgásfantázia működését stimuláló játékok és gyakorlatok spontán módon fejlesztik a táncos képességeket. A belső mozgáskép és a képzelet olyan belső mozgató erő, energetikai bázis, amely a képességeken keresztül mutatkozik meg. A képzelet belső látásélményt eredményez. A belső kép, a belső látás a szövegből, vagy a minél színebb leírásból is táplálkozhat.

Mentális gyakorlás a tánctanulás nélkülözhetetlen módszere⁹², amelynek eszközei: a motoros képzelet, mentális megisméltetés, mentális kép, mentális gyakorlás. (Amikor a mozgás tényleges kivitelezése nélkül fejben végezzük el a mozdulatsort.)

A tánctanítás eredményességét jelentősen meghatározza a testi felkészültség mellett a **mentális összerendezettség**.

A mentális gyakorlás módszerét játékos formában a fent említett belső kép-módszerrel, és a szöveges leíró és instruáló feladatokkal vezetjük be, majd magasabb évfolyamokon a megfigyelésre és a táncelemzésre épülő mentális gyakorlásra helyezzük a hangsúlyt. Ehhez nagyon sokszor meg kell nézni az adatközlők táncairól készült felvételeket, hogy a „*belső mozi*” képkockáit a táncos a képzeletében pontosan fel tudja idézni.

4.5.3. Egyéb alkalmazott módszerek

4.4.3.1. Drámajáték

A drámajáték⁹³ élményt nyújtó motiváló módszer, élvezetes maga a játéktevékenység, valamint színesíti, gazdagítja elsősorban a pedagógiai, módszertani repertoárt. A drámajátékkal olyan eszköz kerül a pedagógus kezébe, amely elsősorban a személyiség egyes tényezőinek fejlesztését szolgálja. A drámajátékok kiválasztásakor is a célokból indulunk ki.

⁹⁰ „Atkinson (1999) idézi-Finke Roland (1985) valamint Frieberg (1985) -vizsgálatait, akik azt támasztották alá kutatási eredményeikkel, hogy a képzelet ugyanolyan idegrendszeri folyamatokat és reprezentációkat érint, mint az észlelés. Kosslyn (1987/1999) agytérképtechnikák alkalmazásával kimutatta, hogy a képzeleti munka során ugyanazok az agyi területek kerülnek ingerületbe, mint a tényleges észleléskor.” (Göbel,2006,7)

⁹¹ „A tényleges mozgás mindig térhez és időhöz kötötten jelenik meg, szembesít a valósággal, a gravitáció következményeivel, a mozgásképességekkel, a „mozgástudással.” (Göbel, 2006,8)

⁹² „A metaforikus képek segítik egy mozdulat minőségének a változtatását, jelentést adnak hozzá, esztétikai üzenetük lehet. Nem kiegészítői a képzési programnak, nem a teljesítmény fokozását célozzák, mint a sportban, hanem szerves részei a táncosok képzésének” (Bernát, Krisztián, Séra, 2018,49).

⁹³ „A drámajáték olyan játékos emberi megnyilvánulás, amelyben a dramatikus folyamat jellegzetes elemei lelhetőek föl. A dramatikus folyamat kifejezési formája: a megjelenítés, az utánpótlás, az interakció, eszköze: az emberi és zenei hang, az adott nyelv, a test, a tér, és az idő, tartószervezete pedig a szervezett emberi cselekvés” (Gabnai, 2011,9).

A szakmai célok megvalósításához, a képességfejlesztéshez olyan játékokat használunk, amelyek az általános kompetenciákat fejlesztik játékos módon, de találunk olyan mozgásos drámajátékokat is, amelyek kifejezetten a táncos képességfejlesztéshez nyújtanak új módszertani lehetőségeket. Az ön- és társismeret, az érzelmi intelligencia, a kommunikáció, a kreativitás fejlesztését szolgálják a játékok mellett a drámagyakorlatok is.

A drámajátékban a tanulók saját tapasztalatszerzésen, élményeken keresztül jutnak ismeretekhez, a szerepjáték aktív részvételt feltételez, amelyben a tanuló teljes személyiségével vesz részt.⁹⁴

4.4.3.2. Kooperatív technikák

A **kooperatív tanulásszervezés** módszerét leginkább a **projektekben** alkalmazzuk, de kooperatív technikákat a tánctanulás folyamatába is beépíthetjük, (pl. egyetértés játék).⁹⁵

4.4.3.2. Tehetségfejlesztő módszerek

Az alapfokú művészeti iskolák alapfeladata a tehetséggondozás, amely magában hordozza a **tehetségek azonosítását és fejlesztését** is⁹⁶. A táncos tevékenység a testi-kinesztetikus tehetségterülethez tartozik (**Gardner, Balogh**, 2012, 42.). A Mönks-Renzulli többtényezős tehetségmodell tehetségkonceptiója (tehetség = kreativitás, motiváció, kivételes képességek, amelyeket befolyásol az iskola, a kortársak és a család) alapján a tehetségigéreték azonosításához a következő szempontokra⁹⁷ célszerű figyelmet fordítani:

A képességek terén: kik azok a gyerekek, akik kimagasló megfigyelési és koncentrációs képességekkel rendelkeznek, fejlett a lényegfeltáró és absztrakt gondolkodásuk, képesek a társas együttműködésre és fizikailag is bírják a terhelést.

⁹⁴ „A drámajáték megkönnyíti az ismeretanyag rendszerezését, hozzásegít ahhoz, hogy a játszóknak minél gazdagabb személyiséggé váljanak, realisabb képük legyen önmagukról, anélkül, hogy eltűnne életükből a további vizsgálódásokhoz szükséges derű” (**Gabnai**, 2011, borító).

⁹⁵ A táncelemzést kisebb csoportban végzik, majd a csoport tesz egy megállapítást a következő hívómondattal: „Egyetértünk abban, hogy...”

⁹⁶ Sokféle tehetségértelmezések, tehetségmodellek közül a Terman-féle modell az átlag feletti intelligenciával azonosítja a tehetséget, míg Scheifele koncepciója alapján a tehetség egyenlő a kreativitással. A többtényezős modellek – Mönks-, Renzulli-, Czeizel-, Gagné- (**Balogh**, 2004, 19-48.) - rávilágítanak arra, hogy a tehetség nem egyetlen tényező függvénye, hanem bonyolultabb, soktényezős rendszer, és ennek alapján rendszerszemléletű megközelítést igényel a felismerése, azonosítása.

⁹⁷ A Magyar Táncművészeti Egyetem partnerintézményeiben 100 táncpedagógus véleményét kérdeztük meg (2009) arról, hogy milyen tényezők alapján tekintik tehetségigéretnek a táncos növendékeiket, ennek eredményeként fogalmaztuk meg a szempontrendszer, a táncos tehetség koncepciót.

A **speciális képességek** terén a következő képességek megfigyelésére törekszünk: ritmusérzék, zenei érzék, mozgáskoordináció, térérzék, utánzó képesség, formaérzék, dinamikai képesség, improvizációs képesség, koordinációs képesség, fejlett kinesztetikus érzékelés, alkalmazkodási, helyzetfelismerési, helyzetmegoldási és érzelmi kifejezőképesség.

A **kreativitás tekintetében** a következőket vizsgáljuk: kik azok a gyerekek, akik újszerűen oldják meg a feladatot, sok egyéni ötlettel állnak elő, képesek új szabályokat alkotni, néhány táncelemből képesek improvizálni, ötletgazdaság jellemzi a táncuk újraalkotását, képesek alkalmazkodni a partnerhez, képesek az érzelmek kifejezésére.

A **motiváció** tekintetében azt vizsgáljuk: kik azok a gyerekek, akik örömmel vállalkoznak a feladatok megvalósítására és a feladatmegvalósítás során mindvégig elkötelezettek, akik érdeklődő kérdéseket tesznek fel, akik kitartók, sokat gyakorolnak és iskolán kívül is vállalnak feladatokat.

A **megfigyelési szempontsor** abban segít, hogy tudatos alkalmazásával korán azonosíthassuk a táncos tehetségeket, majd egyéni vagy csoportos fejlesztésekkel segíthessük tehetségük kibontakozását. A szempontok alapján a táncpedagógus elkészítheti a maga sajátos mérőrendszerét, feladatsorát, amely alapján mérési eredményekkel tudja alátámasztani a kiválasztott képesség meglétét. A megfigyelési szempontsor a tanév eleji diagnosztika egyik lehetséges eszköze. A megfigyelési szempontsor véglegesítéséhez, a táncos tehetségkoncepció alátámasztásához további vizsgálatokra, mérésekre és az eredmények publikálására van szükség.

A köznevelési törvény előírja a tehetséges tanulók azonosítását és nyilvántartását. A tematikus tervekben szereplő értékelési módszerek és eljárások is lehetőséget teremtenek a tehetségek azonosítására. A tanórán belül a differenciálással, az egyéni haladás biztosításával támogathatjuk a tehetségeket, de sok tanórán kívüli forma is segíti a tehetségek fejlesztését. Ilyen például az egyéni fejlesztés, a tehetségműhely vagy a hétvégi próba.

A tehetségfejlesztés tekintetében alkalmazzuk a gazdagítás-dúsítás, a gyorsítás és a differenciálás módszereit.

A gazdagítás módszerei (Passowot idézi **Balogh**, 2012, 130-131.)

- tartalmi gazdagítás, figyelembe véve a tanulók érdeklődését (*pl. több adatközlő táncának megismerése, vagy a tananyagon kívüli táncanyag megismerése*)

- a feldolgozási képességek gazdagítása, a kreativitás, és kritikus gondolkodás fejlesztése (*pl. táncelemzés, improvizáció, eredeti filmről tanulás*)
- mélységében történő gazdagítás, több lehetőség biztosítása a tehetség kibontakozásához (*pl. szóló feladat, egyéni fejlesztés, egyéni fellépés, verseny*)
- tempóban történő gazdagítás, rövidebb idő alatt sikerül elsajátítani az anyagot (*pl. kiegészítő feladat, társak tanítása*)

Gyorsításra az alapfokú művészeti iskolában a tanulmányi idő lerövidítésével van lehetőség. Ebben az esetben több évfolyam anyagából tehet osztályozóvizsgát a tanuló, és a következő tanévben már magasabb évfolyamon folytathatja a tanulmányait.

Differenciálás: Integrált osztályban a tehetségek számára az alábbi speciális munkaformák (**Balogh**, 2012, 168,169) javasoltak:

- nyitott feladatok,
- különböző munkatempóra épülő feladatok,
- képesség szerinti csoportok,
- egyéni feladat,
- alapszintű és plusz választott feladat.

Tanórán kívüli differenciálás formái: egyéni vagy kiscsoportos tehetségfejlesztő program megvalósítása.

4.6. A NÉPTÁNCOKTATÁS MUNKAFORMÁI

A táncoktatás során is az általános munkaformákat alkalmazzuk: frontális, kis csoportos, páros és egyéni munkaforma. A frontális forma alkalmas a bemelegítés a tréning megvalósítására, de jelen van új táncanyag elsajátítása során is. A kiscsoportos forma a differenciáláshoz és a tehetséggondozáshoz, felzárkóztatáshoz kapcsolódó munkaforma. A frontális munkaformán belül is értelmezhető az egyéni vagy páros munkaforma, a tanulási-tanítási folyamatba ágyazottan alkalmazzuk a párcserét. Az egyéni és páros formát a tehetséggondozás és az egyéni fejlesztés során is alkalmazzuk, amely elsősorban a tanórán kívül valósul meg, tanórán belül pedig a differenciálást, az egyéni feladatmegvalósítást szolgálja.

5. A TERVEZETT TEVÉKENYSÉGEK MEGVALÓSÍTÁSÁT, A KITŰZÖTT CÉLOK ELÉRÉSÉT TÁMOGATÓ ESZKÖZÖK, INFORMÁCIÓ- ÉS FELADATHORDOZÓK

A programunkban szereplő tananyag elsajátításához két taneszköz kifejlesztésére került sor. A **Néptánc-oskola digitális változata** egyszerre segíti a tanulók önálló ismeretszerzését, de lehetőséget teremt a pedagógusok számára is a tanórai irányított feldolgozásra.

A pedagógusok módszertani felkészülését segítő taneszköz a **módszertani példatár**, amely nyolc évfolyamra vonatkozóan készült (E/1-2-, A/1-6) és a tematikus tervek megvalósítását támogatja, célja, hogy a pedagógusok minél gazdagabb módszertani eszköztárral rendelkezzenek, és új módszerek is épüljenek be a pedagógusok mindennapi pedagógiai gyakorlatába. A módszertani példatár játékaiknak, feladatainak és gyakorlatainak nagy részét a táncpedagógusok kipróbálták a pilot során a gyakorlatban is. A módszertani példatár anyagából **DVD-felvétel is készült**.

A program szakmai megvalósítása során alkalmazott ugyancsak **online taneszköz a Néptánc Tudástár** is, amelynek módszertani jelentőségére és alkalmazására szeretnénk ráirányítani a figyelmet.

5.1. DIGITÁLIS NÉPTÁNC-OSKOLA

A Néptánc-oskola kiadvány 2007-ben ezer példányban jelent meg, a Planétás Kiadó és a Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola gondozásában ⁹⁸. Több éve már, hogy a kiadvány nem kapható. A taneszköz digitális átdolgozása és a Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola felajánlásának köszönhetően mára a szélesebb körű hozzáférés is biztosított. A digitális változat programozói feladataiért Sarkadi László felelt. A taneszközben szereplő fotókat a Néprajzi Múzeum, a Zenetudományi Intézet, a Táncház Archívum és magánszemélyek bocsátották a szerzők rendelkezésére.

A Néptánc-oskola tananyagtartalma illeszkedik a programunkban szereplő tematikus tervekhez, tartalmazza a néptánc komplex tantárgyhoz kapcsolódó integrált tananyagtartalmakat, amelynek feldolgozása interaktív módon történik. Alkalmazható az

⁹⁸ A szerkesztő-szerző Demarcsek Zsuzsa, a társszerzők Kácsor-Ignác Gabriella és Kovács Zsuzsanna. A kiadványt Szilágyi Zsolt lektorálta. A grafikai munkát dr. Szabó Attila és György Gabriella valósította meg.

önálló ismeretszerzés támogatásához, a kollektív ismeretfeldolgozáshoz és akár a számonkéréshez is.

A taneszköz elérhető a www.vlami.hu oldalon.

5.2. NÉPTÁNC-TUDÁSTÁR

A céljaink eléréshez modern, könnyen elérhető online eszköztár áll a rendelkezésünkre, amely hosszú évek fejlesztésének eredményeként jött létre. A néptánckutatók, gyűjtők által filmre rögzített táncok online elérését teszi lehetővé a Fügedi János által szerkesztett **Néptánc Tudástár**. Munkatárs: Kukár Barnabás Manó. programozás, dizájn: Kemecei Zsolt. Az archív filmeket a MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont és a Zenetudományi Intézet tette közzé.

A felület elérhető a következő linken:

http://db.zti.hu/neptanc_tudastar/vidtor.asp?v=vM11371-

Az online felület lehetőséget teremt az önálló ismeretszerzésre és feldolgozásra, de a közös tanulásra, táncelemzésre is.

A Néptánc Tudástár előzményének tekinthető a **TáncFA-Projekt**, amely szintén Fügedi János kezdeményezésére jött létre (táncfilm adatbázis létrehozására kezdeményezett mozgalom), mely a táncpedagógusok által gyűjtött és közkinccsé tett felvételeket tartalmazza. A filmek digitalizálása az MTA Zenetudományi Intézetében került sor.

Elérhetősége: <http://www.zti.hu/tanc/tancfa.htm>

5.3. MÓDSZERTANI PÉLDATÁR

A módszertani példatár az egyes tematikai egységek fejlesztési céljainak megvalósítását szolgálja, módszertani lehetőségeket mutat be.

A módszertani példatár **játékokat, gyakorlatokat, feladatokat tartalmaz**, amelyek az adott **tematikai egységhez** kapcsolódó képességfejlesztést, a nevelési célok megvalósítását, és a személyiség sokoldalú fejlesztését segítik. A tematikai egységeket tanórákra bontottuk, amelyhez hozzárendeltük a példatár elemeit. Egy-egy játék, feladat vagy gyakorlat többféle

területen is fejlesztő hatású lehet, ezért a pedagógus határozza meg, hogy az adott célnak megfelelően melyik szerepeljen hangsúlyosan a tanítási órán.

Természetesen a már megismert játékok, feladatok, gyakorlatok alkalmazhatók a későbbiekben is, nem csak a tematikus tervben megjelölt tanítási órán. Kell az ismétlés! Az ismert és tudott dolog biztonságot ad, de hamar meg is unhatják a gyerekek. Ezért fontos a régi-ismert és az új-érdekes egyensúlyát fenntartani és igazodni a csoport pillanatnyi állapotához. A sokszínűség, a változatosság is nagyon fontos tényező, hogy minél többféle élmény, siker és öröm kapcsolódjon a tevékenységekhez, hogy kialakuljon és fejlődjön a gyerekek belső motiváltsága. Ezért található a példatárban drámajátékok, a testnevelés órákról ismert sportjátékok, a népi gyermekjátékok különböző típusai, polgári táncok, továbbá saját, vagy adaptált, továbbfejlesztett módszertani eszközök, tánctechnikai feladatok és táncgyakorlatok is.

Játékok a példatárban

A példatárban szereplő **játékok** (olyan tevékenység, amely valamilyen szabály szerint zajlik) típusa: sportjátékok, népi gyermekjátékok: ügyességi játékok, dramatikus játékok, énekes körjátékok, vonulós-kapuzós játékok, és a drámajátékok (mozgásfejlesztő, személyiségfejlesztő, csapatépítő energetizáló játékok). Új szabályok alkotásával lehetőséget nyújt a kreativitás fejlesztésére.

Feladatok a példatárban

Táncos vagy tánctechnikai **feladatok** jellemzője, hogy instrukció alapján valamit meg kell valósítani, meg kell oldani, egyénileg, párban, kis csoportban, vagy frontálisan. Az önálló tanulást és a kreativitás fejlesztését szolgálja a tanulók által a tanítási órán létrehozott feladatok megvalósítása.

Gyakorlatok a példatárban

A táncgyakorlat alapja az ismétlés, egy-egy tánctechnikai elem, vagy táncelem, motívum gyakorlása, amelynek hosszabb ideig tartó folyamatismétlés a lényege. A tanulók alkotói kreativitását fejleszti az önálló gyakorlatsor összeállítása.

A példatár anyagából készült DVD a pedagógusok felkészülését gyorsítja. Ugyanakkor fontos, hogy a leírásokat is minél alaposabban ismerjék meg a pedagógusok, mert újabb és

újabb ötleteket, megoldásokat generálhat a pedagógus fantáziája is. A gyerekek maguk is felfedezhetik a leírt szöveg alapján a tevékenységet, alkothatnak új szabályokat.

5.3.1. Módszertani példatár az előképző első évfolyam tematikus tervéhez - Demarcsek Zsuzsa

E/1.1.1.

ELNEVEZÉS		„KOCCINTÓS”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Pap Gábor kreatív zenetanár tréningjén tanult feladat, 2012.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-3 perc, variációkkal 5-6 perc. Alkalmazható az óra záró részében is: 2-3 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
ISMERKEDŐ KAPCSOLATTEREMTŐ KOMMUNIKÁCIÓS		Nonverbális és verbális kommunikáció, térkitöltés, szókincs bővítés, fantázia, viselkedés, magatartás.	
A feladat leírása		Instrukció	
Szabad séta a térben, (figyeljünk a térkitöltésre) fejbólintással üdvözljük egymást, a képzeletbeli poharunkkal koccintsunk, majd keressünk új partnert. A következő körben köszönjük is egymásnak, de mindig másféle köszönéssel. (régi és mai). A feladat megvalósítása tapssal indul és tapssal ér véget.		Ne ütközzünk! Nézzünk egymás szemébe! Ne siessük el az ismerkedést!	
Munkaforma, térforma	Frontális/szabadon a térben, szórt térforma.	Eszköz és zenehasználat	Először zene nélkül, majd báli hangulatú keringő zenére, végül zenére és köszönéssel.
Megjegyzések	További lehetőségek: Beszéljük meg: képzeletünkben milyen ruha van rajtunk, hogyan viselkedünk. Ki köszön először? Hogyan köszönjük egymásnak? Próbáljuk ki a régi és mai köszönéseket is: krisztihand, kezét csókolom, pá édes, pá-pá, üdvözlöm, jónapot kívánok, üdv, helló, csá, szia, szervusz, stb. Próbáljunk különböző hangszínnel, belső érzéssel, hangulattal köszönni. A játék lehetőséget teremt az illemszabályok megismerésére, a tiszteletadó magatartás jellemzőinek megbeszélésére is. Ha a záró részben alkalmazzuk, akkor úgy tudjuk a hatást fenntartani, hogy fogyó játékként kiürül a „bálterem”, már nem beszélget, nem hangoskodik senki. Még az öltözőbe is visszük magunkkal a hangulatot. <u>Megfigyelési szempont:</u> a spontán térköszabályozásból kiderül ki került a perifériára, továbbá megfigyelhetők a kreativitás, a játékbátorság, a szabálykövetés, és a magatartás jellemzői is.		

E/1.1.2.

ELNEVEZÉS		„BEMUTATKOZÁS, KÉZFOGÁS”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett feladat	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-4 perc Záró elköszönő szakaszban: 2 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
NÉVTANULÓ KAPCSOLATTEREMTŐ KOMMUNIKÁCIÓS		Szocializáció, nonverbális, verbális kommunikáció, figyelem, koncentráció, figyelem megosztás, memória, fantázia.	
A feladat leírása		Instrukció	
Szabadon mozgunk a térben. Köszöntjük egymást fejbólintással, majd kézfogással! Utána mutatkozunk be egymásnak a keresztnevünkön, az illemszabályoknak megfelelően! A feladat tapssal indul és tapssal ér véget.		Figyelj arra, aki bemutatkozik! Ismételd meg magadban a nevét, hogy emlékezz rá! Jegyezzük meg, a fiú köszön először, de a lány nyújtja először a kezét és mutatkozik be!	
Munkaforma, térforma	Frontális/szabadon a térben, szórt térforma.	Eszköz- és zenehasználat	Keszkenő, keringő zene.
Megjegyzések	A játék végén soroljuk fel a neveket, minél többet, amire emlékszünk. Melyik volt a leggyakoribb név? Mutassunk rá azokra, akik a felsorolt nevet viselik, vagy az azonos nevet viselők keressék meg egymást és fogják meg egymás kezét. További variáció: A képzeletünkkel teremtsünk világot. Nagyszoknyás estélyi ruhában vannak a lányok, a fiúk öltönyben. Ugyanúgy ismerkedünk egymással, mint az előzőekben, de most a lányok kezében keszkenő (vagy egy színes anyagdarab) van. Ha a lány látványosan elejti a keszkenőt, a fiúnak gyorsan fel kell venni a földről és át kell nyújtani a kislánynak, végül meg kell nevezniük egymást: – A kendőd Éva! – Köszönöm Péter!		

E/1.1.3.

ELNEVEZÉS		„SAJÁT MOZDULAT”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demeter, 2011. 29.o.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban: -2-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
NÉVTANULÓ		Figyelem, emlékezet, mozgásmemória, együttműködés, kreativitás, gondolkodás. Kezdeményezőkézség.	
A feladat leírása		Instrukció	
Körben helyezkedünk el. Kijelöljük, hogy ki lesz az első és milyen irányban haladunk tovább. Mindenki találjon ki egy számára érdekes, kedves, vagy rá jellemző mozdulatot. A kezdő tanuló lép egyet előre, elmondja a keresztnévét és bemutatja a kitalált mozdulatát. Ezt követően a többiek egyszerre megismétlik a nevet és a mozdulatot is.		Képzeljük el először a saját mozdulatunkat! Próbáljunk egyenletes tempót tartani! Figyeljük meg jól a mozdulatot, próbáljuk meg pontosan utánozni!	
Munkaforma, térforma	Frontális, kiscsoportos/kör.	Eszköz- és zenehasználat	Sámándob.
Megjegyzések	<p>A feladat továbbfejlesztése:</p> <p>Alkossunk kis csoportokat. A gyerekek válasszanak ki 4 mozdulatot, és egymás után mutassák be a többieknek. A következő csoportnak az a feladata, hogy találják ki, kinek a nevéhez kapcsolódott a mozdulat. (Nagyobb gyerekeknél készíthetünk koreográfiát is a négy mozdulat összekötéséből, rábízhathatjuk a gyerekekre a térszervezést).</p> <p><u>További lehetőség:</u> A gyerekek közösen a pedagógus irányításával kiválaszthatnak 5-6 érdekesebb mozdulatot. Azt összefűzik, azaz egymás után mutatják be, és közben ismétlik a mozgáshoz kapcsolódó neveket, majd különböző tempóban bemutatják. A tempó meghatározásához használhatunk sámándobot.</p> <p>Szórakoztató a feladat, ha nagyon lelassítják, majd nagyon felpörgetik a mozgást és a szöveget. Választhatunk (kiszámolóval) külső szemlélőt is. Feladata, hogy figyelje meg milyen volt a mozgás, amikor gyors volt, milyen, amikor lassú, vagy közepes tempó esetén? Melyik tetszett? A megvalósítók melyiket szerették és miért? Mit változtatnának? Hogyan lehetne kibővíteni a feladatot: pl. hanghatásokkal, amelyek kapcsolódhatnak a mozdulatokhoz?</p> <p>Megfigyelési szempont: kinek volt új, kreatív ötlete; kinek volt nagyon sok ötlete; kinek volt kiemelkedő a kommunikációja; milyen érzelmek társultak az elfogadáshoz, vagy elutasításhoz?</p>		

E/1.1.4.

ELNEVEZÉS		„CÁPATÁMADÁS”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Patonay Anita tréningjén tanult játék, 2018.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban: -2-5 perc.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
NÉVTANULÓ		figyelem, emlékezet, reakciógyorsaság	
A játék leírása		Instrukció	
<p>Körben helyezkedünk el. Középen áll a „cápa”. A cápa elindul az egyik gyerek felé. A többiek úgy menthetik meg a cápatól, hogy mielőtt a „cápa” hozzáérne kiabálják közösen a „cápa” által kijelölt gyerek nevét. Ha a „cápa” gyorsabb volt, akkor akit megérintett lesz a „cápa”.</p> <p>Nehezebb a játék, ha megváltoztatjuk a szabályt: a „megtámadott” gyermek szemkontaktust teremt a körben álló valamelyik társával, akinek a feladata mentőakció megvalósítása, azaz kiabálnia kell a „megtámadott” nevét.</p>		<p>A „cápat” - kiszámolóval jelöljük ki. A „cápa” - addig próbálkozik, amíg el nem kap valakit.</p>	
Munkaforma, térforma	Frontális, kör.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.

E/1.1.5.

ELNEVEZÉS		„LABDÁS NEVES”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Körömi Gábor tréningjén tanult játék, 2012.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása:		Bevezető, ráhangoló szakaszban: -2-5 perc.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
NEVTANULÓ		Figyelem, memória, reakciógyorsaság, koordináció, ladakezelés.	
A játék leírása		Instrukció	
Körben állunk, a közepén álló (A kör közepén először a pedagógus álljon, majd átadható a szerep a gyerekeknek is) egy labdát dob a körben álló valamelyik gyerekeknek. A dobás pillanata előtt mond egy keresztnevet. Akinek dobta kétféleképpen ragálhat. Ha a kimondott névvel azonos a neme, akkor el kell kapni a labdát, ha ellenkező nemű, akkor vissza kell pattintani.		Nem jó, ha sokat gondolkodunk a neveken, akkor izgalmas, ha pörög a játék.	
Munkaforma, térforma	Frontális kör, vagy két kör.	Eszköz- és zenehasználat	Labda.

E/1.1.6.

ELNEVEZÉS		„TELJES NÉV”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Kádár és Bodoni, 2010. 56.o.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-4 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
NÉVTANULÓ		figyelem, emlékezet, figyelemmegosztás, koncentráció	
A feladat leírása.		Instrukció	
<p>„Árok szélén búzaszál nő, szomszédunkban kisleány nő. A leánynak mi a neve? Rozman Zsuzsi az a neve.” – vagy: „Árok szélén pipitér nő, házunk táján kislegény nő. A legénynek mi a neve? Demarcsek Gyuri, az a neve.”</p> <p>Körben állunk, a játékvezető is beáll a körbe, tőle indul jobbra a játék. A játékvezető elmondja a mondókát annak megfelelően, hogy kislány vagy kisfiú áll mellette. A kérdést követően a gyermek bemegy a kör közepére és válaszol a kérdésre (tehet egy mozdulatot is, meghajolhat, stb.), majd a körben állók megismétlik a nevét, és akár a mozdulatot is. Utána ő teszi fel a kérdést a mellette álló gyermek neve szerint, és így tovább.</p>		<p>Hangosan és érthetően mondjátok a neveteket, hogy mindenki értse!</p>	
Munkaforma, térforma	Frontális/kör.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	A feladat kezdete előtt tanuljuk meg mindkét mondókát egyenletes járással, tapsolással. A fiúk és a lányok együtt mondják a szöveget, majd válaszolnak is egymásnak, mindenki mondhatja egyszerre a nevét, így remek feszültségoldó hatása lesz.		

E/1.1.7.

ELNEVEZÉS	„ASZTAL-SZÉK-LÁMPA”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Kácsor István tréningjén tanult játék, 2013.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	A bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-3 perc		
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület		
ÜGYESSÉGI	Reakciógyorsaság, ügyesség, koncentráció, figyelem, állóképesség.		
A feladat leírása	Instrukció		
A tanulók szórt alakzatban helyezkednek el a térben. A pedagógus berendezési tárgyak nevéhez társít pózokat, amely leginkább kifejezi azt az adott berendezést. Miután rögzítették melyikhez milyen póz társul a játék lényege, hogy a pedagógus által mondott berendezés elhangzása után azonnal fel kell venni a megfelelő pózt. A tempó fokozásával és a fekvő és álló pózok váltakozásával remekül átmozgatja a gyerekeket.			
Munkaforma, térforma	Frontális/szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	Ne játsszuk kiesésre, mert az nem fejleszt! A berendezési tárgyak mellett vicces figurákkal, személyekkel, filmbéli hősökkel is ki lehet egészíteni a feladatot. Ekkor annak jellegzetes gesztusát kell megjeleníteni.		

E/1.1.8.

ELNEVEZÉS		„KAPD EL A BOTOT”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Horváth, 2012. 29.o.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározás		A bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-3 perc	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
ÜGYESSÉGI		Reakció, ügyesség, koncentráció, figyelem.	
A játék leírása		Instrukció	
A tanulók kört alakítanak. Egyikük a kör közepén áll és egy botot támaszt a földre. Egyikük nevét kiáltja, majd gyorsan visszaugrik a helyére. Akinek a nevét kiáltotta, annak az eldőlt botot el kell kapnia, mielőtt a földre esik.			
Munkaforma, térforma	frontális/kör	Eszköz és zenehasználat	bot
Megjegyzések	Ne játsszuk kiesésre, mert az nem fejleszt! Ha nem sikerült elkapni, a játékot kezdő gyermek kezdi ismét a játékot. Később a nevük helyett mondhatnak állatneveket, virágneveket is. Így arra is kell figyelni, ki, melyik nevet választotta.		

E/1.1.9.

ELNEVEZÉS	„RÚGD KI A KÖRBŐL”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Horváth, 2012. 39.o.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	A bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-3 perc		
A játék meghatározása	Fejlesztési terület		
ÜGYESSÉGI	reakció, ügyesség, koncentráció, figyelem, együttműködés		
A játék leírása	Instrukció		
Kézfogással körben helyezkedünk el. Középen van egy játékos, aki próbálja kirúgni a körből a labdát, a körben állók igyekeznek ezt megakadályozni. Ha sikerült, azzal a gyermekkel cserél helyet, akinek a jobb lába mellett gurult ki a labda. Az a gyermek győz, aki egyszer sem került középére.			
Munkaforma, térforma	Frontális/kör.	Eszköz- és zenehasználat	Labda.
Megjegyzések	Játszhatjuk úgy, hogy nem rúgjuk, hanem gurítjuk a labdát. Ebben az esetben a körben terpeszben helyezkednek el a gyerekek úgy, hogy a lábuk szorosan egymás mellett helyezkedik el. A kezükkel próbálják meg elfogni a labdát.		

E/1.2.1.

ELNEVEZÉS		„KIK VAGYUNK?”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Jánosiné, 2008. 20.o.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-4 perc	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ		együttműködés, utánzás, kezdeményezőkéesség, gondolkodás, kreativitás,	
A játék leírása		Instrukció	
Az egyik gyermek felteszi a kérdést, miközben felvesz egy jellegzetes mozgást is. Kik vagyunk? Vasgyúrók vagyunk? – Válasz. A gyerekek válaszolnak: Igen vasgyúrók vagyunk! – majd mindenki átveszi a kezdeményező mozgását, viselkedését! Akinek új ötlete van, elkiáltja magát: Lazíts! – majd ő teszi fel a kérdést! Kik vagyunk? Táncosok vagyunk? – Igen táncosok vagyunk! (táncos mozdulatot mutat) stb.		Ne ütközzünk! A táncosok vagyunk többször is elhangozhat, de mindig új táncos elemet kell bemutatni.	
Munkaforma, térforma	Frontális/szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	Ha sokáig nincs új ötlet, akkor a pedagógus kezdeményezzen! Ügyelni kell arra, hogy ne legyen durvaság, az ötletességet, a humort viszont ismerjük el!		

E/1.2.2.

ELNEVEZÉS		„ATOM”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Kaposi, 2013.31.o.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakasz, vagy záró levezető szakasz: 2-4 perc	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ		matematikai képességek, együttműködés, közösségi összetartozás	
A játék leírása		Instrukció	
<p>A játékot a pedagógus irányítja, de az egyes játékból kimaradó gyerekek is átveheti az irányítást. A gyerekek a térben szaladnak. A játékvezető elkiáltja magát: 1 atom. A gyerekek megállnak, és a karjukkal megölelik saját magukat. Két atom! – kiáltása esetén ketten kapaszkodnak össze, és így tovább 3-4-5 atom. A számokat nem sorrendben mondja a tanár, hogy ne legyen kiszámítható, mi fog történni. A pedagógus tapssal, vagy zene indításával jelzi a játék folytatását. Ügyelni kell arra, hogy ne ütközzünk! Lehetőség szerint ne legyen kihasználatlan a tér, töltsük ki a teret, igazodjunk egymáshoz. Ha már kialakult az „atom”, ne akarjunk hozzá kapcsolódni, keressünk másik lehetőséget. Ha valaki, valakik kimaradtak, a következő körben ő vagy ők határozzák meg az atomok számát!</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/ szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Népzene, vagy bármilyen más zene.
Megjegyzések	<p>Variációs lehetőségek: zenére egy mozdulattal vagy táncelemmel haladunk a térben. A zene megállítása után a pedagógus bekiabálja, vagy jelezheti az ujjával is az atomok számát. Ha zene nélkül játsszuk, a futás helyett instrukcióra történő mozgással is haladhatunk a térben: pl. mintha a Holdon járnánk, vagy szélviharban haladunk, forró homokon járunk, stb. Az utolsó játéknál mondhatunk annyi atomot, ahányan vagyunk, és befejezhetjük egy csoportos nagy öleléssel is a játékot. Az összetartozás érzését erősíti, amelyet még tovább fokozhatunk a csatakiáltás és csoportnév bekiabálásával. Ha párban fejezzük be a játékot, folytathatjuk páros fejlesztőgyakorlattal, vagy páros tánccal is a foglalkozást, így a játék átvezető szerepet is betölthet.</p>		

E/1.2.3.

ELNEVEZÉS		„JÁRVÁNYJÁRÓKA”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Kissné, Miskolcziné: 2009. 33.o.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-4 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
TESTSÉMA FEJLESZTŐ		kinesztetikus érzékelés, testséma érzékelés, hangérezékelés	
A feladat leírása		Instrukció	
Sétáljunk lassan a térben. Egyszer csak valamelyik testrészünk „megbolondult”, valami furcsa mozgás jött rá. Haladjunk tovább, közben nézzük meg, hogy a másíknak mi lett a baja. Aki mellett megálltunk, jól figyeljük meg a testrészének a mozgását, majd fogjunk vele kezét. A kézfogással átvettük a másik betegségét, azaz ugyanazt a mozgást kell megvalósítani, amit a társtól átvettünk. És így tovább.		Ügyeljünk arra, hogy a furcsa mozgással ne üssünk meg másokat! Kísérjük hanggal is a mozgást!(akkor nem kell hozzá zene) Az átadáskor a hangot is átadjuk.	
Munkaforma, térforma	Frontális/ szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Közepes tempójú zene.
Megjegyzések	<p>Megjegyzés: a feladat megvalósítása előtt beszéljük meg, hogy melyik testrész hogyan tud mozogni a térben haladás közben. Tudatosítsuk a szabályt, hogy aki a kezét nyújtja, ő veszi át a társától a mozdulatot. Ha nem zenére, hanem saját hangkeltéssel valósítjuk meg, megbeszélhetjük azt is, hogy milyen legyen a hang (énekhang, állathang stb.) milyen legyen a hangerő, milyen legyen az átadás módja.</p> <p>A feladat lehetőséget ad a testrészek tudatosítására, valamint a jobb és baloldal magabiztos felismerésére is.</p> <p>A legbiztosabb pont, bármelyik térben vagyunk, a szív. Tegyük a szívünkre a hozzá közelebb lévő kezünket, az a balkéz, a másik a jobb.</p>		

E/1.2.4.

ELNEVEZÉS		„CSAPJ A TENYEREMBE”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Fort, Kaposi, Nyári, Perényi és Uray, 2004. 55.o.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakasz, vagy záró levezető szakaszban: 2-4 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
PERCEPCIÓFEJLESZTŐ		szabálykövetés, önkontroll, térérzékelés, koncentráció, figyelemmegosztás	
A feladat leírása		Instrukció	
A pedagógus, vagy egy kijelölt/ kiválasztott tanuló a terem végében áll, a tenyerét felfelé tartja. A terem másik végéből induló gyermek először megfigyeli a távolságot, az irányt, majd becsukott szemmel megpróbál eljutni a kijelölt személyhez és belecsapni a tenyerébe.			
Munkaforma, térforma	Frontális/ oszlop.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns/az adott táncelemhez kapcsolódó zene.
Megjegyzések	További lehetőség: Amikor már elsajátítottak a gyerekek egy-egy táncelemet, módosíthatjuk úgyis a feladatot, hogy pl. lengetővel, vagy cífrával kell haladni a térben. Választhatunk megfigyelőket is, akik jeleznek, ha a gyermek kinyitotta a szemét. Mesélik el a gyerekek az élményeiket, milyen érzés volt becsukott szemmel eligazodni a térben!		

E/ 1.2.5.

ELNEVEZÉS		„TITKOS KARMESTER”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Gabnai, 2011. 25.o.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakasz, vagy záró levezető szakaszban: 2-4 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
PERCEPCIÓFEJLESZTŐ		szabálykövetés, önkontroll, térérzékelés, koncentráció, figyelemmegosztás	
A feladat leírása		Instrukció	
Valakit kiküldünk a teremből. Választunk egy titkos karmestert. Úgy mozgunk a teremben, hogy mindenki a karmester mozdulatait utánozza. Visszahívott játékosnak rá kell jönnie kinek a mozdulatait követi mindenki. Haladhatunk körben, vagy szabadon a térben.			
Munkaforma, térforma	Frontális/ kör, vagy szórt forma.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.

E/1.2.6.

ELNEVEZÉS	„AFRIKAI SZEMBEKÖTŐSDI”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Kis és Kis, 1978.65.o.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-4 perc		
A játék meghatározása	Fejlesztési terület		
PERCEPCIÓFEJLESZTŐ	hangérzékelés, térérzékelés, figyelem, koncentráció, együttműködés, bizalom		
A játék leírása	Instrukció		
<p>A játékosok nagyobb körben állnak. Két játékost kiválasztunk, vagy kiolvasunk, akiknek bekötjük a szemét. Az egyik két botot, a másik egy keszkenőt kap a kezébe. A körön belül különböző pontokra vezetjük a játékosokat. Aki a botot kapta, bekötött szemmel halad a térben és időnként összeüti a botokat. A másik bekötött szemű gyermek lesz a fogó, akinek az a feladata, hogy a keszkenővel megérintse a kopogtató játékost. Ha sikerült, a kopogtatóból fogó lesz, a régi fogó beáll a körbe és új fogót olvasunk ki. De lehet, úgy is, hogy új szereplőket olvasunk ki. Fontos szabály, hogy a bottal nem szabad hadonászni!</p> <p>A körben állók csendben legyenek, ne zavarják meg zajkeltéssel, hanggal a játékosokat.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/ kör.	Eszköz- és zenehasználat	2 db kisméretű bot, vagy tikfa, keszkenő, 2 db sál vagy kendő.
Megjegyzések	A körben állók ügyeljenek a társaikra, ha túl közel kerülnek a körben állókhoz finoman érintsék meg, fordítsák megfelelő irányba a játékosokat.		

E/1_2.7

ELNEVEZÉS		„CSERÉLJEN HELYET”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Körömi Gábor tréningjén tanult játék, 2012.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakasz, vagy záró levezető szakaszban: 2-4 perc	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
PERCEPCIÓFEJLESZTŐ		szabálykövetés, önkontroll, térérzékelés, hallásfejlesztés	
A feladat leírása		Instrukció	
<p>A gyerekek körben ülnek. Középen az egyik gyermeknek bekötjük a szemét, majd ezt követően mindenki új helyet keres, hogy ne tudja azonosítani a játszókat a középső gyermek, aki azt mondja: cseréljen helyet x és y. Akinek kimondta a nevét, azonnal fel kell állnia a székről, majd a körön belül el kell jutni a másik játszó helyére. Közben a bekötött szemű játékos megpróbálja elkapni valamelyiküket. A körben ülőknek csendben kell maradni, nem szabad elvonni a középső játékos figyelmét. Ha sikerült a helycsere tapssal jelezzük. Ekkor újabb két nevet mond a bekötött szemű játékos. Ha sikerült megfogni valakit, akkor szerepet cserélnek.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/ oszlop.	Eszköz- és zenehasználat	Sál.

E/1.2.8.

ELNEVEZÉS	„TÜKÖRJÁTÉK”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Kaposi, 2013. 35. o.		
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Bevezető, ráhangoló szakasz, vagy záró levezető szakaszban: 2-4 perc.		
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület		
PERCEPCIÓFEJLESZTŐ	Szabálykövetés, önkontrol, mozgáskoncentráció, utánzóképeség, empátia, együttműködés.		
A feladat leírása	Instrukció		
A pár tagjai egymással szemben állnak, kartávolságra. Egymás szemébe néznek és ezt a szemkontaktust végig tartani is kell. Az egyik az irányító, a másik annak a tükörképe. Az utánzás irányulhat az arc mimikájára, kar és testgesztusokra, mozdulatokra is. Akkor nagyon szép és sikeres a feladat megvalósítása, ha nem lehet tudni ki is az irányító. Fordított szerepben is valósítsuk meg! Beszéljük meg kinek melyik szerepkör volt a nehezebb és miért?			
Munkaforma, térforma	Frontális/ párban.	Eszköz- és zenehasználat	Lassú, nyugodt zene.

E/1.2.9.

ELNEVEZÉS		„FÖLDRENGÉS- MÁSKÉPP”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által továbbfejlesztett játék	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakasz, vagy a fő részben is lehetséges-4 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
PERCEPCIÓFEJLESZTŐ		Szabálykövetés, önkontroll, térérzékelés, koncentráció, figyelemmegosztás, reakciógyorsaság, helyzetfelismerés, improvizáció.	
A feladat leírása		Instrukció	
<p>Helyezzünk el kettővel kevesebb hulahoppkarikát, mint ahányan vagyunk két sorban úgy, hogy köztük legyen legalább 2 m távolság. Kiszámolóval jelöljük ki két gyermeket, akiknek nem jut karika, ők a két sor karika között helyezkednek el.</p> <p>A karikákban állók haladjanak körbe-körbe úgy, hogy az egyik lábuk belül, a másik kívül helyezkedik el. Két gyermek, akinek nem jutott karika a karikák közötti térben haladva táncoljanak (szabadon, vagy egy előre egyeztetett motívumot). A mozgáshoz somogyi népzene szól. A játékvezető elkiáltja magát: „Földrengés” - akkor el kell hagyni a karikákat, de az a szabály, hogy a szemben lévő oldalon kell újabb karikát foglalni. A középén táncoló két gyermek bárhol kereshet helyet magának. Akinek nem jutott karika, az középén improvizál.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/ oszlop.	Eszköz- és zenehasználat	Hulahoppkarika, somogyi ugrós vagy csárdás zene.

E/1.3.1.

ELNEVEZÉS	„HÓNAPSOROLÓ”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Fort, Kaposi, Nyári, Perényi, 2009. 60.o.		
A feladat/játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Bevezető, ráhangoló szakaszban: 2-4 perc		
A feladat/játék meghatározása	Fejlesztési terület		
KONCENTRÁCIÓ	Figyelem, koncentráció, gondolkodás, ritmusérzék, tempótartás, memória.		
A feladat/játék leírása	<p>Soroljuk el a hónapokat, majd próbáljuk meg egy levegővétellel elmondani mind a 12 hónap nevét.</p> <p>Variációs lehetőségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) soroljuk fel visszafelé a hónapokat b) haladjunk a körben: soroljuk fel a hónapok nevét, miközben a szöveg ritmusa szerint lépünk. c) számozzuk meg a hónapokat: január az első hónap, február a második hónap... d) próbáljuk egy levegővel elmondani sorszámozással a hónapokat e) „dobálós” játék a hónapok neveivel: a tenyerünk összecsapása és egymáson történő elcsúsztatása után az egyik kézzel a társunkra mutatunk, akinek folytatnia kell a felsorolást, ügyelni kell az egyenletes tempó megtartására 		
Munkaforma, térforma	Frontális/ kör.	Eszköz és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	Több órán is alkalmazhatjuk a feladatot, de mindig másképpen valósítsuk meg: bővítjük, nehezítjük a feladatot, vagy „dobálós” játékként használjuk.		

E/1.3.2.

ELNEVEZÉS	„KISVÁRDÁBAN”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett gyakorlat		
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az óra fő részében: 4-8 perc		
A gyakorlat meghatározása	Fejlesztési terület		
SZÖVEG ÉS MOZGÁS	Figyelem, figyelemmegosztás, koncentráció, ritmusérzék, emlékezet, instrukciómegértés, téri tájékozódás.		
A gyakorlat leírása	Instrukció		
<p>„Kisvárdában volt egy bolt, abban mindenféle volt Tinta, penna, papiros, eredj ki te kis piros Ha nem piros, színtelen, fáj a szívem kegyetlen”</p> <p>Variációs lehetőségek</p> <ol style="list-style-type: none"> minden második ütemet „elnyelünk”, magunkban mondjuk a szöveget (közben laza séta a térben) a szöveg metrum szerinti ritmusához alkalmazkodik a taps (laza séta a térben, a negyedes tapsnál megállunk) tá-tá-titi-tá ritmuskíséret társul a szöveghez (laza séta a térben, a ti-ti-tá ritmusnál fordulunk egyet magunk körül) tá-tá-titi-tá ritmusban dobogunk helyben, majd haladunk körben, majd szabadon a térben, majd az utolsó negyedre guggolással tá-tá-titi-tá ritmusban haladunk a térben, a második ütemben „elnyeljük” a szöveget, ilyenkor megállunk. kánonban mondjuk a szöveget és a mozgást két csoportban a kánonnak megfelelően valósítjuk meg, a ritmusképlet nem változik. egy adott hangon énekeljük a mondókát (két adott hangon énekeljük két csoportban, szép legyen a hangköz, próbáljuk megtartani a hangmagasságot) staféta: körben állva egymás után mondjuk ki a negyed értékre eső szót, vagy szótagot, ügyelünk az egyenletes tempó tartására. 			
Munkaforma, térforma	Frontális/ kör, szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Sámándob.
Megjegyzés	Több órán keresztül alkalmazható gyakorlat, többször ismételjük meg, addig, amíg biztonsággal és pontosan meg tudják valósítani a gyerekek. Minden órán bővítsük a gyakorlatot. Kiscsoportban, párban és egyénileg is mutassák be a gyerekek. Vizsgáljuk meg, hogyan lehetne másképp? Találjanak ki a gyerekek a szöveghez gyakorlatot. Nagyon sokféle variáció lehetséges. Amikor már jól megy a gyakorlat az óra ráhangoló, vagy lezáró szakaszában is lehet alkalmazni, attól függően, milyen célt határoz meg a pedagógus.		

E/1.3.3.

ELNEVEZÉS		„HANGSÚLYOS JÁRÁS”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Kaposi, 2013. 28.o.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban, vagy az óra fő részében: 4-8 perc.	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
JÁRÁS ÉS GESZTUSOK		Zenei érzék, fő- és mellékhangsúlyok érzékelése, lenghangsúly, fenthangsúly előkészítése.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Körben haladunk, miközben négyig számolunk, (egy, kettő, három négy) úgy, hogy sorrendben mindig más szám legyen a hangsúlyos, azt a számot erőteljesebben mondjuk, vagy dobbantunk: <u>1</u> -2-3-4, 1- <u>2</u> -3-4, : 1-2- <u>3</u> -4, 1-2-3- <u>4</u> , <u>1</u> -2-3-4, stb. A számolás és a lépés is negyed értékű (tá).			
Munkaforma, térforma	Frontális, kiscsoportos, páros/ kör, szabadon a térben, szórt alakzat, páros.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns/az adott tánc zenéjére (lent-fenthagsúly szerint választott csárdás zene) énekhangra.
Megjegyzések	<p>Variációk: A számolás módját megváltoztatjuk: egyet, kettőt, hármat négyet. A kezdő vezényszó után – amely meghatározza a tempót is (pl. egy-két rajta; egy két-há-négy) – a számolás első szótagja a hangsúlyos, akkor tapsolunk. Négy számolás után a második szótagra tapsolunk. Egymás után többször is gyakoroljuk a hangsúly váltásos tapsolást. Módosíthatjuk úgy a feladatot, hogy nem körben haladunk, hanem kétlépéses csárdást lépünk jobbra és balra. A tapsolás rendje változatlan marad.</p> <p>Fenthangsúlyos csárdás zenére körben haladunk, a számolás első szótagjára a külső lábon nyújtunk, a belsőt hajlítunk.</p> <p>Lenghansúlyos csárdás zenére a számolás első szótagjára a belső lábon hajlítunk, a külsőt nyújtunk.</p>		

E/1.3.4.

ELNEVEZÉS		„FONÁKUL”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett gyakorlat.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása:		Bevezető, ráhangoló szakaszban, az óra fő részében: 2-4 perc.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
PÁRTALAN		Éneklési készség, ritmusérzék, zenei érzék, tempótartás.	
A játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
<p>„Fonákul van a kendőd, elhagyott a szeretőd. Kétszer énekeljük el az első sort. Ha elhagyott nem bánom, kerül még szebb a nyáron.” (Kétszer énekeljük a második sort is) (sz, sz, sz, sz, sz, l, sz, sz, f, m, r, d, d, d)</p> <p>A játékot páratlan számú gyermek játszhatja. Az első sort a körben járók éneklék, amire felel a kör közepén, a körrel ellentétes irányban haladó tanuló. Az éneklés után mindenki gyorsan párt választ. Akinek nem jutott pár, beáll a kör közepébe és folytatódik tovább a játék.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/ kör.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns/ vagy fejkendő.
Megjegyzések	A létszámtól függően a pedagógus beáll, ha szükséges. Vidám hangulatot eredményezhet, ha a körben állónak bekötjük a fejét, legyen az fiú vagy lány.		

E/1.3.5.

ELNEVEZÉS		„RAGADÓS NEVETÉS”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Lohász és Sőregi, 2010. 92.o.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Ráhangoló, vagy levezető szakaszban.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
ENERGETIZÁLÓ		Testséma fejlesztés, együttműködés, elfogadás, koncentráció, figyelem.	
A játék leírása		Instrukció	
<p>Egymás hasára fekszünk: (derékszögben, hálóban) úgy hogy a fejünket tesszük a társ hasára. Az első játékos elkezd nevetni, majd végig fut a nevetés az egész csapaton. Ügyeljünk arra, hogy ne legyen kellemetlen senkinek a pozíció, ne legyen erős és durva az elhelyezkedés. Arra is figyeljünk, hogy ne egyszerre kezdjen nevetni mindenki, hanem várja meg, amíg az előző társ el kezd nevetni (megmozdul a hasa és ettől mozogni kezd a másik feje).</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/szabadon a térben, hálót alkotva a talajon.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	Figyeljünk arra, hogy a nevetés folyamatosan terjedjen át az első résztvevőről az utolsóig.		

E/1.4.1.

ELNEVEZÉS		„PÓKHÁLÓ”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Kissné és Rákóczi, 2011. 43.o.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
FOGÓCSKA		Figyelem, ügyesség, együttműködés, szabálytudat, szabálykövetés, egyensúly, távolságbecslés, futás és ugrás.	
A játék leírása		Instrukció	
A játékterületen rajzoljunk egy jó nagy pókhálót, de ne túl bonyolultat, olyat, mint egy kocsikerék. Kiválasztjuk (kiszámoljuk) a „pókot”, ő lesz a fogó, aki induláskor a játéktér széléről (körív) indul. A „legyek” a vonalakon szaladhatnak csak, de átugorhatnak a másik vonalra. Aki lelép a vonalról, annak egy kört meg kell tennie a külső köríven. Ha a pók megérintett valakit, akkor szerepcsere történik.			
Munkaforma, térforma	K.iscsoportos/kör	Eszköz- és zenehasználat	Kréta/sapka.
Megjegyzések	A gyerekeknek ügyesen ki kell kerülniük egymást, de figyelni kell a pókra is. A megfigyelők szólnak, ha valaki nem futotta meg a büntetőkört és szurkolnak a „póknak.” A „pók” – a fogó – viseljen sapkát, vagy más megkülönböztető jelzést!		

E/1.4.2.

ELNEVEZÉS	„FARKAS-BÁRÁNY”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Tamásiné, 2014. 340.o.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Bevezető, ráhangoló szakaszban.		
A játék meghatározása	Fejlesztési terület		
FOGÓCSKA	Futás, irányváltás, lendületvétel, reakció, problémafelismerés.		
A gyakorlat/játék leírása	Instrukció		
<p>„Mit ásol bárányka? - Répát. Adjál a fiamnak!- Nem adok! Akkor megeszlek! -Nem félek!</p> <p>A farkas a körön kívül a bárány a kör belsejében helyezkedik el. A farkas üldözőbe veszi a bárányt. A körben állók felemelt kézzel segítik a bárány menekülését, a farkast pedig a kéz leengedéssel akadályozzák.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/kör.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzés	Amikor már jól ismerik a játékot, kis csoportokban is játszhatjuk. A csoportok maguk döntenek el, milyen módon választják ki a szereplőket.		

E/ 1.4.3.

ELNEVEZÉS	„FOGD MEG A SOR VÉGÉT”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Kis és Kis, 1978. 217.o.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Bevezető, ráhangoló, vagy levezető szakaszban.		
A játék meghatározása	Fejlesztési terület		
FOGÓCSKA	Ügyesség, együttműködés, koordináció.		
A játék leírása	Instrukció		
<p>Minden játékos beáll egymás mellé sorba, azaz vonalba. Párosan legyenek a gyerekek. A csoport egyik fele hátraarcot csinál, majd összekarolnak a játékosok. Az így kialakított két szárny kergeti egymást. Győz az a csapat, akinek a szélső játékosa utoléri a másik szárny végét. A csapat ezután megbeszélheti, hogy ki legyen a következő játékos a sor végén. Amikor összeállt a sor, ezen már nem lehet változtatni.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális vagy csoportos/sor.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	<p>Ügyelni kell a balesetveszélyre! De nagyon élvezetes játék!</p> <p>Ha sokan vagyunk két-három csoportban érdemes megvalósítani, hogy elférjünk. Ha elszakad az összekapaszkodás meg kell állni és újra kell kezdeni a játékot. Pontszerző csapatjátékként is alkalmazhatjuk. Ilyenkor célszerű csapatnevet választani és minden alkalommal felírni a pontszámot. Fontos az is, hogy tűzzük ki az utolsó játéknapi időpontját, amikor befejeződik a pontszerzés és eredményt hirdetünk.</p> <p>Jó, ha valamilyen jutalom is társul az eredményhez!</p>		

E/1.4.4.

ELNEVEZÉS		„FUTÁS A TÁNCBAN”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett gyakorlat.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
TECHNIKAI GYAKORLAT		Testséma és oldaliság, futás technikája, irányváltás, térszervezés, térérzékelés, instrukciókövetés, reakció, gyorsaság, ügyesség, problémamegoldás, helyzetfelismerés, dinamikai érzék.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>A párokat alakítunk, majd a párok tagja külön -külön a tér különböző pontjain helyezkednek el, minél messzebb egymástól.</p> <p>Rábaközi friss csárdás zenére a párba tartozó táncosok egymás felé futnak, kézfogással találkoznak, majd egyik irányban eltolódnak egymástól és a mell magasságáig emelik a kezüket, így futnak tovább körben. A futás tempója változatlan marad, de változtassuk meg a dinamikáját, instrukcióra lassítsuk le a futást, majd fussunk hátrafelé. Majd a futásról váltsunk lépésre, kerüljünk szembe egymással és tolódjunk el az ellenkező irányba és induljon újra a futás az előzőek szerint. Ezután párcsere következik. Ugyanezt valósítsuk meg szökelléssel.</p> <p>További játékos lehetőség: az egymáshoz futásnál nem kapaszkodnak össze azonnal a párok, hanem csak a kikerülés, kifordulás, elpördülés után. Beszéljük meg a mozdulatok funkcióját, a csalogatás játékosságát.</p>			
<p>Gömöri friss csárdás zenére párban szaladunk, test mögötti keresztkezfogással. Zenére szaladunk a térben, ügyelünk arra, hogy ne ütközzünk. Közepes tempóban, helyben futunk, majd lendülettel haladunk, lelassítjuk a mozgást, majd irányt váltunk. A hátul kereszt kezfogás úgy módosítjuk, hogy a fogást megtartva a párunkat átvezetjük a másik testoldalra, (közben irányt is váltunk) majd megismételjük a gyakorlatot. A futás irányát sokszor variálhatjuk. Gazdagíthatjuk a futás a következő módon: az irányító helyben, a pár kis köríven szalad, majd folytatjuk a futást.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/ szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Rábaközi csárdás, gömöri, somogyi friss csárdás zene.
Megjegyzések	Figyeljük meg, hogy az összekapaszkodási mód, vagy az irányító szerepkör hogyan határozza meg a futás lehetőségeit, jellemzőit. Miben más az irányító szerepe?		

E/1.4.5.

ELNEVEZÉS		„FUSSUNK-FUSSUNK”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett gyakorlat.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása:		Az óra fő részében	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
SÚLYVÁLTÓ		Testséma és oldaliság, futás technikája, irányváltás, térszervezés, térérzékelés, instrukciókövetés, reakció, gyorsaság, ügyesség, problémamegoldás, helyzetfelismerés, állóképesség, alkalmazkodás, dinamikai érzék.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Futás egyedül, tapsra irányváltással, sarokemeléssel hátra, oldalra, befelé, sarokcsapással, hátrafelé, térdemeléssel, tapsra megállással, hullámvonalon, körben.			
Egymás mellett futás, az egyik gyermek, az irányító, ő vezeti a társát szabadon a térben. Ugyanez páros kézfogással szemben egymással, a vezetői szerepet váltogatva.			
A fiúk és a lányok egymással szemben sorokba rendezőknek. Zenére egymás felé szaladnak, a fiúk fokozatosan felemelik magasba a kezüket, a lányok kicsit meghajolva kibújnak a fiúk keze alatt, majd visszafordulnak. A következő gyakorlatban a fiúk felemelt kezét a lányoknak meg kell fogni, majd párban, a fiúk irányításával futnak tovább körben, majd visszaszaladnak a sorba.			
Valamelyik testrész „vezesse” a futást: fej, mellkas, könyök, kar, csípő. Megjegyzés: olyan legyen a futás érzete, mint amikor a lejtőn szaladunk lefelé.			
Munkaforma, térforma	Frontális/szabadon a térben, szórt alakzat, sor, pár.	Eszköz- és zenehasználat	Különböző hangulatú és tempójú zenék.
Megjegyzések	Figyelni kell a zenei illeszkedésre! Sokszor kell gyakorolni, célszerű több órán is alkalmazni a variációkat. Találjanak ki a gyerekek is futás-gyakorlatokat!		

E/1.4.6.

ELNEVEZÉS	„BÉKÁSTÓ”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Kis és Kis, 1978. 206.o.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Bevezető, ráhangoló szakaszban.		
A játék meghatározása	Fejlesztési terület		
FOGÓCSKA	Az ugrás előkészítése, páros súlyvétel, szabálykövetés, ritmusérzék.		
A játék leírása	Instrukció		
<p>Kört rajzolunk krétával, majd azon kívül kört alkotunk kézfogással. Kiszámoljuk, ki legyen a „gólya”. A kiszámoláshoz válasszunk olyan mondókát, amelyre jól esik a szökellés. A körben állók lesznek a „békák”. A gólya gólyalépésekkel, a körrel ellentétes irányban halad. A körben állók egymás kezét fogva sétálnak és mondogatják:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gólya gólya, brekeke, kell-e béka pecsenye? Majd megállnak, és a következőt mondják: • Itt van hát, tessék hát, Fogj magadnak egy békát! <p>Ekkor elengedik egymás kezét és páros lábra érkezve (guggolva) beugrálnak a tóba. De gyorsan ki is ugranak, ha közelít a gólya. Fontos, hogy mindig páros lábra kell érkezni.</p> <p>Akit a gólya megfogott, az lesz a következő játékban a gólya. Ha nem fogott meg senkit, indul a következő játék.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/kör.	Eszköz- és zenehasználat	Kréta.
Megjegyzések	<p>A körben haladók megbeszélhetik, hogy hányszor mondják el a mondókát, hogy a gólyát váratlanul érje a beugrálás.</p> <p>Fontos szabály, hogy a „gólya” csak gólyalépéssel haladhat, a békák pedig csak guggolásban ugorhatnak.</p>		

E/1.4.7.

ELNEVEZÉS		„ZSIDÓ HAPSZ”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		MTA-ZTI TáncFA –Projekt, Fügedi János Tirpák táncok: gyűjtötte: Demarcsek György, Szilágyi Zsolt, http://www.zti.hu/tanc/tancfa.htm	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében, később a ráhangoló, vagy levezető szakaszban is alkalmazható.	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
TÁNCTECHNIKA		Súlyváltás, tartás-ellentartás, egyensúly, lendület, erő, ügyesség.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Egyik lábról azonos lábra, majd kis terpeszben páros lábra ugrunk, miközben dúdoljuk a tánchoz tartozó dallamot. A tánccal az ugrástípusokra, a súlyváltásokra koncentrálnunk, de használjuk a már tanult ritmusokat és gesztusokat is (taps, fenyegetés, kifordulás, párválasztás) hozzá.			
Munkaforma, térforma	Frontális/ szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Tirpák népzene.
Megjegyzések	A tánchoz kapcsolódó dallamot együtt tanuljuk meg a mozgással. A tánc jó hangulatot teremt, energetizál, és a párcserével izgalmassá válik a táncgyakorlat.		

E/1.4.8.

ELNEVEZÉS		„FUTÁS ÉS UGRÁS”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett gyakorlat.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
TÁNCTECHNIKA		Ugrástípusok tudatosítása, futás és ugrás.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Variáljuk a futást (két futó mozdulat ti-ti- ritmusban) és a páros lábra ugrást (tá ritmusban) a következők szerint: helyben, haladással, szabadon a térben, párban egymás mellett, kézfogással, a páros lábra ugrásnál irányváltással, párban egymással szemben, vezető kijelölésével.</p> <p>Fordítsuk meg a sorrendet, először ugorjunk páros lábra, majd ezt kövesse a két futó mozdulat. Valósítsuk meg a gyakorlatot különböző zenei kíséretre.</p> <p>Két futó mozdulat és páros lábra ugrás (sárközi ugrós zenére): egyedül, szabadon a térben, kargesztusokkal, párban kereszt kézfogással, helycserével</p> <p>Páros lábra ugrás és két futó mozdulat: helyben, haladással szabadon a térben, párban köríven haladva (somogyi friss csárdás zenére)</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális, páros/szabadon a térben, párban.	Eszköz- és zenehasználat	Népzenei felvételek.
Megjegyzések	A tanóra végén próbáljunk improvizálni a két variációt használva, haladásokkal, helyben, kézgesztusokkal, lábgesztusokkal.		

E/1.4.9.

ELNEVEZÉS		„CSILLAG”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Meszler, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló szakaszban.	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
DINAMIKUS EGYSÚLY		Egyensúly, koncentráció, figyelem.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Csillag alakzatot rajzolunk a talajra, tulajdonképpen a térirányokat rajzoljuk le, amelynek a középpontjába állnak a tanulók. Az egyik lábukon állnak, a másikkal megérintik a csillag alakzat vonalait: hátul, részsút hátul, oldalt, részsút elől és elől, majd lábváltás. A cél, hogy minél távolabb nyújtsuk a gesztuslábat. A gyakorlatot végezhetjük oldalt kéztartással, láblendítéssel, számolásra, és zenére.			
Munkaforma, térforma	Frontális/oktató alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Kréta, különböző tempójú zene.
Megjegyzés	Mezítláb valósítsuk meg a gyakorlatot. A gyakorlat alkalmas az egyensúlyérzék mérésére. Pl. hány érintést tudott megvalósítani az egyensúly megtartásával a zenéhez illeszkedő mozdulat megvalósításával? az egyensúly gyakorlatot zenei aláfestéssel is végezhetjük. Nehezítjük a gyakorlatot, ha különböző tempójú zenére valósítjuk meg. Megfigyelhetjük, hogy az egyensúly megtartása gyors vagy lassú zenére volt nehezebb.		

E/1.4.10.

ELNEVEZÉS	„SZÉLKAKAS”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Kis és Kis, 1978. 64.o.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az óra fő részében.		
A játék meghatározása	Fejlesztési terület		
DINAMIKUS EGYSÚLY	Térhasználat, reakció, figyelem, egyensúly.		
A gyakorlat/játék leírása	Instrukció		
<p>Meghatározzuk a teremben a fő világtájakat: előttem van észak, hátam mögött dél, balra a nap nyugszik, jobbra pedig kél. Az északi irány legyen a tükör! A fő térirányok tudatosítását előkészítő játék, de a forgás gyakorlására is jó játék.</p> <p>A játékvezető pedagógus megnevezi valamelyik fő világtájakat: pl. „északi szél” a gyerekeknek abba az irányba kell fordulni. Ez történhet páros lábra ugrással, egy lábra ugrással vagy csak lépéssel (vagy a gyerekek szabadon választhatnak melyikkel, de mindig másképp). Ha a pedagógus azt mondja „szélcsend”, akkor mindenki az egyik lábra ugrik és mozdulatlanul áll.</p> <p>Ha azt mondja a pedagógus „vihar”, akkor mindenki forog a tengelye körül.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/ szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	Variáció: elhelyezkedhetünk egy köríven is, testfronttal az északi irányba rendeződve. A viharnál ebben az esetben a saját tengely mentén és a köríven is foroghatunk. Sok gyakorlás után javasolt variáció.		

E/1.5.1.

ELNEVEZÉS	„TÉRIRÁNYOK”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Gabnai, 2011. 56.o.		
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az óra fő részében.		
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület		
TÉRIRÁNYVÁLTÓ	Gondolkodás, térhasználat, reakció, figyelem, egyensúly, matematikai képességek.		
A feladat leírása	Instrukció		
<p>A gyerekek már ismerik a nyolc térirányt. Matematikából is ismerik az összeadás műveletét. A pedagógus instrukciójára a gyerekek az elhangzott térirányba fordulnak.</p> <p>Pl. 2-4-6-8, 1-5-2-7</p> <p>Ne csak lépéssel, hanem ugrással valósítsuk meg a feladatot. Mizsányi Zoltán táncpedagógus fejben számolással bővítette ki a feladatot.</p> <p>$2+5+8-10=?$ az egyenlő, szó elhangzását követően a gyerekeknek a művelet eredménye szerinti térbe kell ugrani. Könnyen ellenőrizhető, ha valaki elvétette a számolást.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	„Kincs” bármilyen tárgy, amit kinevezünk kincsnek.
Megjegyzések	Használható kincskereső játékhoz is a térirányok gyakorlása. A kijelölt tanuló húzhat egy cetlire írt feladatot, amelyen az áll, hogy térirányok megadásával a társát vezesse el a terem egyik pontjáról a másikra és keresse meg a korábban elhelyezett „kincset”: pl. haladj öt lépést a „kettes tér” felé, hármat az ötös felé, stb.		

E/1.5.2.

ELNEVEZÉS	„MEGY A GŐZÖS”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Kis és Kis, 1978.79.		
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az óra fő részében.		
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület		
LÁNC, HULLÁMVONAL JÁRÁS	Zenei illeszkedés, alkalmazkodás, figyelem, figyelemmegosztás, koncentráció, gondolkodás.		
A feladat leírása	Instrukció		
<p>Kiolvassuk a masinisztát (ha van vasutassapka, a fejére tesszük). A játékosok oszlopba állnak egymás mögé és hátra nyújtva megfogják egymás kezét. Lépésben mennek előre és éneklük: <i>Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára. Kanizsai, kanizsai állomásra. Elöl ül a masiniszta. Ki a gőzöst ki a gőzöst igazítja.</i> A masiniszta tetszés szerint kanyarog a térben. A masiniszta bármikor megállhat (és akkor az ének is) és bekiált egy betűt. Azzal a kezdőbetűvel kell mondani minél gyorsabban egy város. vagy településnevet. Aki a leggyorsabb volt lesz a masiniszta.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/ hullámvonalban.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	<p>Megjegyzés: ügyelni kell, hogy ne szakadjon szét a vonat. Választhatunk külső megfigyelőt, aki eldönti ki szólalt meg hamarabb.</p> <p>Kibővíthetjük a feladatot azzal, hogy a kezünket előre-hátra mozgatjuk járás közben.</p>		

E/1.5.3.

ELNEVEZÉS		„TIRIRIRI”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Martin, 1979. 179.o.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
ÉNEKES KÖRJÁTÉK		Körtartás, irányváltás, ritmusérzék, zenei érzék, éneklési kedv.	
A játék leírása		Instrukció	
<p>Dalszöveg: <i>Faluvégén van egy ház, tiriririrájrom. zsidó abban árendás, tiriririrájrom, Van annak egy szép lánya, sej-haj tiriririrájrom, Fáj a szívem utána tiriririrájrom.</i> Vállfogással, (vonatozó) menetirányban (sétálva, vagy futva) halad a kör. Tapssal váltunk irányt a <i>tiriririrájrom</i> szövegnél és megfogjuk a másik szomszéd vállát, ellenkező irányban haladunk tovább.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/kör.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	<p>Beszéljük meg, melyik irányban fordulunk meg. Ügyeljünk arra, hogy ne szakadjon el a kör.</p> <p>A dallam megtalálható a szakirodalomban. A tánc az északkeleti karikázó része, (Hegyköz: Nyíri, Nagyhuta, Magyarböd) elnevezése: válltánc.</p>		

E/1.5.4.

ELNEVEZÉS		„KŐ PAPIR OLLÓ – MÁSKÉPP”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Perényi Balázs tréningje, 2012.	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Bevezető, ráhangoló vagy levezető szakaszban: 2-4 perc.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
ENERGETIZÁLÓ		Együttműködés, szabálytudat, alkalmazkodás, sortartás, egyenletes járás, szerepelfogadás.	
A játék leírása		Instrukció	
A játékot a hagyományos módon és szabályokkal játsszuk. A párban kezdett játék után a vesztes megfogja a győztes mindkét vállát és a győztes nevét skandálva haladnak szabadon a térben, addig, amíg ki nem szemelnek egy következő vetélytársat. Egészen addig játsszuk, amíg két kígyózó sor ki nem alakul. Ekkor jön a döntő játszma. A küzdelem végén már mindenki egy kígyózó sorban halad és a győztes nevét kiabálja mindenki.			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/hullámvonalban.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	Kicsit zajos, de nagyon felszabadító játék, sok energiát ad. A játék végén a győztesnek adhatunk egy kiváltságot: ő javasolhat egy következő játékot vagy ő kezdi a táncot vagy lehet egy kérése a csoporthoz. Pl. énekeljenek egy dalt, vagy állítsanak be tablót, stb.		

E/1.6.1.

ELNEVEZÉS		„EKETE-PEKETE”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Kolompos, 2004.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
MOZGÁSETŰD		Mozgásmemória, térhasználat, zenei érzék, ritmusérzék.	
A feladat leírása		Instrukció	
A Kolompos Együttes zenéjére készítsünk a már megismert mozgáselemekből táncos etűdöt. Szerepeljenek benne az alapvető mozdulattípusok és az elsajátított néptánc elemek is.			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/ kör.	Eszköz- és zenehasználat	Zenei bejátszás.
Megjegyzések	A táncetűd készítésébe vonjuk be a gyerekeket is. Első lépésként szabadon táncoljanak a gyerekek a zenére, ismerjék meg a zenét. Beszéljük meg mit táncoltak szívesen és a javaslatok alapján állítsuk össze a sorrendet. A pedagógus irányító szerepet töltsön be. Először rövid mozgásegységeket hozunk létre és gyakoroljuk az egyes elemek kötését. Ezt követően vizsgáljuk meg, milyen gesztusok társulhatnak hozzá, milyen térformába, térbe helyezük el a kitalált etűd részletet. Ha már jól begyakoroltuk, akkor haladjunk tovább az etűdszerkesztéssel.		

E/1.6.2.

ELNEVEZÉS		„EGY BOSZORKA VAN”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Kolompos, 2004.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
MOZGÁSETŰD		Mozgásmemória, térhasználat, zenei érzék, ritmusérzék.	
A feladat leírása		Instrukció	
A Kolompos Együttes zenéjére készítsünk a már megismert mozgáselemekből táncos etűdöt. Szerepeljenek benne az alapvető mozdulattípusok és az elsajátított néptánc elemek is.			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/ kör.	Eszköz- és zenehasználat	Zenei bejátszás.
Megjegyzések	A boszorkát, mint szereplőt ruházzuk fel külső és belső tulajdonságokkal. Határozzuk meg milyen ereje, vagy hatalma van a boszorkánynak és annak megfelelően alakítsuk ki a mozgást. Pl. a boszorkány tekintetétől, vagy érintésétől jéggé dermednek a társak. Találjuk ki közösen, hogyan lehet elmenekülni a boszorkány elől, vagy mivel lehet megfosztani az erejétől. Mindezekhez találjunk ki a tanult mozgásformából, táncelemekből álló folyamatot, tevékenységet, a szerepnek megfelelő viselkedést. Bízunk a gyerekek fantáziájában, de a pedagógus is készüljön ötletekkel, javaslatokkal, ha elakadna az ötlettár.		

E/1.6.3.

ELNEVEZÉS		„PÁLMÁSKA”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Moldvai táncok, DVD: http://bolthely.hu/tanckoktel/id/00176_43_moldvai_tanc_oktatasa_DVD-n_-_Ketlemezes_neptanckoctato_DVD	
A tánc megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A tánc meghatározása		Fejlesztési terület	
MOLDVAI KÖRTÁNC		Körtartás, zenei illeszkedés, zenei érzék, ritmusérzék.	
A feladat leírása		Instrukció	
Körben, kézfogással táncoljuk. A tánc két részből áll. Az első részben jobb menetirányba haladunk, két, negyedés szökellés után ti-ti-tá ritmussal irányt váltunk. Ezt négyszer megismételjük. A második részben megállunk és ti-ti-tá ritmust tapsolunk, miközben hol jobb, hol pedig a bal oldalunkon álló felé fordulunk. ha páratlanul vagyunk, beállhat a pedagógus is.			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/ kör.	Eszköz- és zenehasználat	Népzenei felvétel.
Megjegyzések	Hogyan lehetne a táncot a körös formán kívül más térformában is megvalósítani. Találjunk ki különböző formákat.		

E/1.6.4.

ELNEVEZÉS		„TÉRFORMÁLÓ”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által kifejlesztett feladat.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
KREATÍV TÉRALAKOTÁS		Kreativitás, térszervezés, gondolkodás, problémamegoldás.	
A feladat leírása		Instrukció	
<p>Két csoportban dolgozunk. Minél több térforma, alakzat létrehozása a feladat, az egyikből folyamatosan alakítsák ki a másikat a gyerekek tetszőleges sorrendben. (Félkör, kör, sor, oszlop, szórt alakzat, diagonál, fésű, pár) Határozzák meg a mozgásformát is, amivel kialakítják a térformákat. Lehet többféle mozdulattípus vagy táncelem, vagy összekapaszkodási mód. Társulhat hozzá táncos folyamat, ének és zene is. Az alakzatok összeszervezéséből kész koreográfia születhet.</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális, csoportos/ többféle térforma.	Eszköz- és zenehasználat	Népzenei felvétel, ének.
Megjegyzések	<p>A mozdulattípusok és táncelemek ismétlése után ismétljük át a tanult térformákat is. A gyerekekkel közösen készítsünk etűdöt a térformaváltásokból, amely ha jól sikerül felhasználható a tanév végi színpadi bemutató részeként. Motiváló tényező, hogy a gyerekek részt vesznek az alkotói folyamatban is. A két csoport bemutathatja egymásnak a feladat megvalósítását. Vizsgáljuk meg, melyik forma, táncelem volt az, amit mindkét csoport választott.</p>		

**5.3.2. Módszertani példatár az előképző második évfolyam tematikus tervéhez -
Demarcsek Zsuzsa**

E/2.1.1.

ELNEVEZÉS		„AZ ÖREG SZÉKELYNEK”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		https://www.youtube.com/watch?v=yv1PZb4OkWo 1.57-2.47	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra ráhangoló részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ügyességi feladat, középpontban a mozgásreakció		Zenei érzék, térérzék, irányváltás, koncentráció, figyelem, érzékszervek fejlesztése.	
A feladat leírása		Instrukció	
<p>„Az öreg székelynek akkor vagyon jókedve. Mikor százforintos bankó van a zsebében. Akkor azt mondja, (szünet) jó lesz a bora. (szünet) Jó lesz majd a Sári lánya lakodalmára”. Ismétlés... akkor azt mondja..)</p> <p>Összekapaszkodás: vállfogással a köríven jobb menetirányban. Zenéhez illeszkedő járás után a szünet előtt a kör középpontja felé történő irányváltást valósítunk meg, majd vállfogással haladunk az ellentétes irányba. A dallamot ismétléssel énekeljük. A dallamot nem a megszokott módon, hanem többszöri ismétlések beiktatásával variáljuk, így nem lesz kiszámítható a váltás, figyelni kell a zenére és a tempó fokozására is.</p>		<p>Ügyeljünk a körtartásra, fokozatosság elvét betartva nehezítsük a feladatot.</p> <p>Figyeljünk egymás testi épségére.</p>	
Munkaforma, térforma	Nagycsoport.	Eszköz és zenehasználat	Zenei felvétel, szöveg nélkül.
Megjegyzések	<p>Ugyan a felvételen szereplő szövegben a zsidó szó szerepel, tudatosan cseréltük ki a székelynek kifejezésre, mert így is éneklük, és ezt tartjuk pedagógiai szempontból helyesnek.</p> <p>Amikor lehetőségünk adódik, a zenekarral készítsünk felvételt, többféle ismétléses variációt, amire izgalmas a feladat megvalósítása. A vidám pillanatokon túl, sok gyakorlással örömet okoz a pontos megvalósítás is. Táncházkban gyakran előforduló momentum a játék ilyen típusú variálása.</p>		

E/2.1.2.

ELNEVEZÉS		„SZÖKELLÉS TÉRFORMAVÁLTÁSOKKAL”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett módszertani feladat.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Térformaváltó feladat		Térlátás, térérzékelés, zenei illeszkedés.	
A feladat leírása		Instrukció	
<p>Négy csoportban dolgozunk A csoportban kijelöljük a szerepeket: irányító, időfelelős, jegyzetelő, beszámoló</p> <p>Mindegyik csoport más-más feladatot kap.</p> <p>Szökelléssel hozzatok létre térformaváltásokat, rendeljete a térformaváltásokhoz dallamot, énekelhettek és dúdolhattok is.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. csoport: páros forma, körforma, soros forma, fésű 2. csoport: soros forma, szórt alakzat párban, fésű, körforma 3. csoport: dupla körforma, páros forma, körforma, soros forma 4. csoport: szóló, páros egymás melletti forma, soros forma, fésű szólóban 		<p>A szerepeknek megfelelően valósítsák meg a feladatot a csoportok.</p> <p>A bemutató után értékeljék a feladat értelmezését, a pontos és esztétikus megvalósítást.</p> <p>A bemutatót követően figyelmesen hallgassuk meg a beszámolót is a munkafolyamatról és mutassuk be a jegyzetelő munkáját is.</p>	
Munkaforma, térforma	Kiscsoportos forma, többféle térforma alkalmazása.	Eszköz- és zenehasználat	Csomagolópapír, filctoll.
Megjegyzések	Egy csoport addig dolgozzon együtt, amíg a szerepek kicserélődnek Utána érdemes új munkacsoportot kialakítani. A csoportszervezést a pedagógus által kitűzött egyénre szabott fejlesztési cél határozza meg. A szerepeket személyre szabottan a pedagógus határozza meg. A feladathoz használtam a KIP- komplex integrációs program módszertanát.		

E/2.1.3.

ELNEVEZÉS		„JÁTÉK ÉS TÁNCFŰZÉS CSOPORTMUNKÁBAN”	
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett módszertani feladat.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Rendszerező, alkotó		Képzelet, fantázia, alkotói érzék, együttműködés.	
A feladat leírása.		Instrukció	
<p>Csoportmunkában dolgozunk, a pedagógus kialakítja a csoportokat és kiosztja a szerepeket. Minden csoport feladatot húz.</p> <p>Készítetek játék és táncfűzést a tavaly tanultak felhasználásával. Lehetőség szerint szerepeljen benne mondóka, vagy kiszámoló, bármely tavaly tanult játék és a feladatban meghatározott tájegységhez kapcsolódó játék és tánc. Határozzátok meg a mozgásformákat és a térformákat, ha tartozik szerep a játékhoz, határozzátok meg a szereplőket is. Az irányító egyeztesse a szükséges zenét a pedagógussal, beszéljék meg, milyen gesztus jelenti a zenei váltást.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. csoport: felcsíki játékok és táncok 2. csoport: somogyi játékok és somogyi ugrós 3. csoport: tírják játékok és táncok 4. csoport: felvidéki játékok és táncok 			
Munkaforma, térforma	Kiscsoportos /vegyes térforma váltásokkal.	Eszköz- és zenehasználat	Csomagolópapír, filctoll, zene bejátszások a táncoknak megfelelően és a játékokhoz szükséges eszközök: labda, bot seprű, kendő, sál stb.
Megjegyzések	A pedagógus meghatározhatja konkrétan is mi szerepeljen az összeállításban. Fontos, hogy a pedagógus készüljön föl a különböző zenék biztosítására a feladatoknak megfelelően.		

E/2.2.1.

ELNEVEZÉS	„PÁROS TÁMASZTÉK ÉS FUTÁS”		
A FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett módszertani feladat.		
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az óra fő részében.		
A gyakorlat meghatározása	Fejlesztési terület		
Támaszték és támasztékváltás	Ritmusérzék, zenei érzék, térváltás, tartás-ellentartás, lendületvétel, indulás-megállás.		
A gyakorlat leírása	Instrukció		
<p>Csoportmunkában dolgozunk, a pedagógus kialakítja a csoportokat és kiosztja a szerepeket. Minden csoport feladatot húz.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. csoport: páros támaszték és futás, váll-derék fogással 2. csoport: futás és páros támaszték, kereszt kézfogással 3. csoport: futás és páros támaszték hátul kereszt kézfogással 4. csoport: páros támaszték és futás karalatti kiforgatással <p>Gyakorljátok ki és mutassátok be a mozgást először zene nélkül, majd különböző zenére.</p>			
Munkaforma, térforma	Kiscsoportos, páros, szóló/szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Somogyi ugrós, friss csárdás, gömöri zene.
Megjegyzések	Ha valakinek nem jut pár szólóban is megvalósíthatja a feladatot. Valósítsuk meg különböző zenére a feladatot. A csoportok válasszák ki azt a zenét, amire a legszívesebben táncoltak, indokolják is meg a választásukat. A futás mennyiségét és a páros súlyvétel számát is a gyerekek határozhatják meg. A bemutatáskor azonban a közös döntést figyelembe kell venni. A pedagógus adhat új instrukciót is a bemutatót követően. Bemutathatják egyszerre is a csoportok a feladatot. Ekkor célszerű egy tanulót megbízni a „külsőszem” feladatával, mondjon véleményt a látottakról, vagy adjon új instrukciót a megvalósításhoz.		

E/2.2.2.

ELNEVEZÉS	„NÉMAJÁTÉKOS”		
FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett módszertani feladat.		
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az óra fő részében.		
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület		
Mozgásos jelenetkészítés	Kreativitás, absztrakt gondolkodás, térszervezés, egymásra figyelés, együttműködés.		
A feladat leírása	Instrukció		
<p>Mozgással alkossatok jelenetet. Ezek lehetnek civil mindennapi mozgások, amelyek egy - egy tevékenységhez kapcsolódnak, de legyen táncelem is a jelenetben.</p> <p>A pedagógus kijelöli a munkacsoportokat és a csoportokon belüli szerepeket.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. csoport: libapásztorok vagytok a libalegelőn: egy valaki a pásztor, a többiek a libák, de lehet más szereplő is..találjatok ki valamilyen váratlan történetet is, amit szintén mozgással kell bemutatni. A történetet a másik csoport tagjainak kell megfejteni. 2. csoport: keskeny és csúszós palló vezet át a patakon, ezen lehet csak átkelni. Minél kreatívabban jussatok át a túlsó partra, mutassátok be, hogy nagyon csúszós a palló és veszélyes az átjutás...amikor mindenki átkelt némán játsszátok el a Hatan vannak a mi ludaink játékot. A másik csoport tagjainak a feladata felismerni melyik játékot mutatták be a gyerekek. 			
Munkaforma, térforma	Két csoportban/ szabadon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Tornapad, botok.
Megjegyzések	Mutassátok be a jelenetet úgy, hogy a szereplők nem beszélhetnek, de hangokat adhatnak. Beszéljék meg a gyerekek, hogy milyen hangok segítik a helyszín megformálását és ennek megfelelően, egymásra figyelve (ne hogy hangzavar legyen belőle) teremtsenek „világot”		

E/2.2.3.

ELNEVEZÉS	„LIBÁS JÁTÉKFÜZÉS”
FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Tánczos, http://www.aldasegyuttes.hu/ovi/marton-nap/
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az óra fő részében.
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület
Játékfűzés	Szerepek megformálása, memória, ritmusérzék, játékbátorság, verbális és nonverbális képességek.
A feladat leírása	Instrukció
<p>A játékfűzés elemei</p> <p>A libák megszámlálása: egy, kettő, három, tíz, húsz, ötven, száz... Száz liba egysorban: „Liba mondja gá, gá, gá, elmegyünk mi világgá...” A legelésző libákhoz héja közelít, a libák hangoskodnak, a lányok elzavarják a héját: „Héja, héja, nincs itt liba Héja, héja, vaslapát, ne vidd el a kislibát...”</p> <p>A libapásztorok biztatják a libákat: „Libuskáim, egyetek, szép kövérek legyetek”. A kislibák mondogatják: „Papatyi, papatyi”, a nagylibák: „bele, bele, ...” Újra veszély fenyegeti a libuskákat, sas közelít hozzájuk. A lányok elzavarják: „Sas, sas, vakulj meg, hogy a libát ne lásd meg...”</p> <p>A libapásztorlányok úszkálni a tóra terelgetik a libákat: „Száz liba egy sorba, mennek a nagy tóra...” Úszkálás után visszaterelgetik a libuskákat a legelőre, közben néhány legény libát próbál lopni: „Szentendrei legények, libát loptak szegények...”</p> <p>A legények elfutottak, a lányok játszanak még egyet: „Egy petty, libapetty, terád jut a huszonegy.” Akire jutott, ő vezeti a játékot.</p> <p>Farkas lapul a bokorban, figyel a kislibákat. A gazdasszony hazahívja a libákat, de előbb a lányoknak megsúgja, hogy mire jöjjenek haza: „Gyertek haza ludaim!” A farkas megfog néhány libát. A gazdasszony megszámlálja a libákat, miután hiányzik néhány, keresésükre indulnak. Beszélgetnek a farkassal: „Farkas koma, nem látott erre libákat? Ott repülnek a levegőben. Mi zörög a padláson? (libák zörögnek) A fiaim diót törnek. Hadd nézzük meg! Elveszett a kulcsom. Majd megkeressük.” A libapásztorlánykák megtalálják a kulcsot, kiszabadítják a libákat, a farkast pedig megkergetik.</p> <p>A libuskák gágognak, a libapásztorok számolgatják őket, hányat terelnek legelni: Tíz, húsz, harminc, száz! „Száz liba egy sorba, Mennek a nagy tóra....” Az utolsó mindig előrefut, utána ő vezeti a sort. Így megy addig, míg el nem érik a tavat.</p> <p>Vígan fürödnek a libák: „Egy, kettő, ha, galagonya fa...”</p> <p>Míg a libák fürdenek, a libapásztorok játszanak: „Gólya viszi a fiát, hol felveszi, hol leteszi...”</p> <p>Míg a pásztorok játszottak, közéjük osont a farkas: Hú-ú-ú üvölt a farkas és ásogat. „Mit ás, mit ás, farkas koma?...” A pásztorok hívni kezdik a libákat: „Gyertek haza ennyire! (kezükkel mutatnak egy kis távolságot) Nem megyünk!”.... „Gyertek haza ennyire! Megyünk!” Ügyesen kell cselezve átszaladniuk, nehogy a farkas elkapja őket. A megmenekült libákat terelgetve indulnak haza a pásztorok.</p> <p>Otthon a gazdasszony várja és számlálgatja a libáit, nézegeti, ettek-e eleget? Begyeiket nézegeti: tele-üres, tele-üres.. Bizony keveset ettetek, meg kell tömni benneteket, hogy jó kövérek legyetek, szép legyen a tollatok! A nagyobb gyerekek terpeszülésben ülnek, maguk elé ültetik a kisebbeket a libákat- és megtömik, majd megtépik őket. S libák gágognak, a</p>	

<p>tépkedők pedig vigasztalják őket: „Paradicsom, paprika, papucsban jár a liba...” Kosárba, zsákba teszik a tollakat, libatollal felsepernek. Egy hét múlva tollfosztóba várunk ide mindenkit! A lányok készítik a tollfosztáshoz a kosarakat, anginokat, a fiúk kimennek (lepellet fedik magukat). Gazdasszony énekel: „Este van már, késő este, kilencet ütött az óra...”</p>			
Munkaforma, térforma	Csoportos többféle térforma.	Eszköz- és zenehasználat	Leplek, botok, zene.
Megjegyzések	<p>A játékfűzéshez remekül köthető a somogyi lassú és friss csárdás motívumai. A játékfűzés másképp is megvalósítható. További ötletek elérhetősége: http://www.aldasegyuttes.hu/ovi/marton-nap/</p>		

E/2.3.1.

ELNEVEZÉS		„BOTOZD MEG A MEDVÉT”	
FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Brueghel - Gyermekjátékok: Botozd meg a medvét https://www.teszvesz-alapitvany.eu/gyermekjatekok	
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A bevezető, ráhangoló szakaszban.	
A játék meghatározása		Fejlesztési terület	
Fogócska		Koncentráció, figyelem, szabálykövetés, mozgáskoordináció.	
A játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
<p>„A játék alternatív neve: A medve bosszantása. Egy játékost kiválasztunk, ő lesz a medve. Egy másik játékos a medve gazdája, aki fog egy kötelet az egyik kezével. A másik kezében az „ostora”, egy másik kötel vagy egy marék szalma. A hosszabb kötel másik végét a medve derekára kell kötni. Az összes többi játékos a manó. A manók ingerlik vagy ütik a medvét. A medve próbálja elkapni a manókat. A medve gazdájának távol kell tartani a medvét a manóktól azzal, hogy távolabb űzi őket a medvétől, miközben veri őket a szalmaköteggel, illetve a medve kötelét húzza maga felé. Ha a medve elkap egy manót, vagy a gazda háromszor eltalál egyet, akkor ő lesz az új medve. A régi medve lesz a gazda, és régi medvetartó manó lesz a következő játékban.”</p>			
Munkaforma, térforma	Frontális/kör.	Eszköz és zenehasználat	Kötél, vagy szalma.

E/2.3.2.

ELNEVEZÉS	„KIMICA (SZEMBEKÖTŐS)”		
FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Lázár, 2006. 186, 247.		
A játék megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	A bevezető, ráhangoló szakaszban.		
A játék meghatározása	Fejlesztési terület		
PERCEPCIÓFEJLESZTŐ JÁTÉK	Érzékelés: hallás, tapintás.		
A játék leírása	Instrukció		
Kiválasztjuk a Kimicát, bekötjük a szemét. Minden játékos a kimica közelében marad, meg is érinthetik. Ha a Kimica megfog valakit, akkor ki kell találnia kit fogott meg. Ha kitalálta szerepet cserélnek.			
Munkaforma, térforma	Frontális/szabodon a térben, szórt alakzat.	Eszköz- és zenehasználat	Kendő vagy sál.
Megjegyzés	Kapcsolódhat a játékhoz a következő kiolvasó: „Egy, kettő, csipke vessző, Három, négy, bezzeg légy...”		

E/2.3.3.

ELNEVEZÉS		„URÁLÁS”	
FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Móser, hejgetés. urálás	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
ÖNÁLLÓ ISMERETSZERZÉS		Ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási képességek fejlesztése.	
A feladat leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
<p>A pedagógus kialakítja a munkacsoportokat, meghatározza a csoporton belüli szerepeket. A csoportok különböző feladatot kapnak és különböző kooperatív technikákkal oldják meg a feladatot.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. csoport: szövegelemzés 4 részletben, amely bemutatja az urálás szokását: mozaik és egyetértéses játék: Egyetértünk abban, hogy... 2. csoport: moldvai csujjogatások megismerése a helyes hangleadás alapján: interneten tájékozódás, minden csoporttag bemutat egy csujjogatást, a számukra ismeretlen szavakat megpróbálják megmagyarázni, (szókérték készítés) majd interneten utána néznek mit is jelent (pl. kender, pendely) 3. csoport: kép és leírás alapján bemutatják az urálókat és készítenek egy kicsi díszes ekét, interjú technika 4. csoport: az urálás szövegének feldolgozása: „ötujjas mese”- technika majd bemutatják az urálás egy rövid részletét, gyakorolják a hangkeltést, egyikük a medve szerepében táncol és ijesztget (megkérjük a csujjogató csoportot, hogy csujjogással segítse a bemutatót) 			
Munkaforma, térforma	Frontális, kiscsoportos, páros/kör, szabadon a térben, szórt alakzat, páros.	Eszköz- és zenehasználat	Vastag hullámpapír, ragasztó, olló, gyöngyök, számítógép, internet elérhetőség, szövegek, képek, hangkeltő eszközök, hangszerek, medve álarc vagy maszk.
Megjegyzések	<p>http://tajnyelv.hu/helynevfel.php?id=85</p> <p>Az ismeretfeldolgozás, kooperatív technika alkalmazásával történik: páros szövegfeldolgozás, mozaik, egyetértés játék, ötujjas mese.</p>		

E/2.4.1.

ELNEVEZÉS	„NAGYON ELSZÖNYTÖNPÖRÖDÖTT”		
FORRÁS MEGJELÖLÉSE	Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett módszertani feladat.		
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	Az órabevezető ráhangoló szakaszában.		
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület		
IMPROVIZÁCIÓS FELADAT	Érzelmi intelligencia, mozgáskoordináció, aspektusváltás, improvizáció.		
A játék leírása	Instrukció		
Az ugrós zenére a gyerekek szabadon táncolnak a térben. Amikor a zene megáll, olyan testtartást kell felvenni, és úgy kell haladni a térben, hogy az szomorúságot, bánatot fejezzen ki. Lehet egy póz felvétele is, ami szintén kifejezi a szomorúságot. Ebben az esetben a néhány gyermek odaszalad és megérinti a „szomorkodót”-aki az érintéstől ismét vidám lesz. Ekkor indul újra a zene.			
Munkaforma, térforma	Frontális/szórt forma szabadon a térben.	Eszköz- és zenehasználat	Zenei bejátszás.
Megjegyzések	A feladat alkalmas arra is, hogy a csoporton belüli dinamikát megfigyeljük.		

E/2.4.2.

ELNEVEZÉS		„BOTTAL, ÜVEGGEL, KENDŐVEL”	
FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek Zsuzsa által fejlesztett módszertani feladat.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
IMPROVIZÁCIÓS FELADAT		Ügyesség, koordináció, eszközkezelés.	
A feladat leírása		Instrukció	
Az ugrós zenére szabadon táncolnak a gyerekek. Néhány gyermeknél eszközök is találhatóak: bot, üveg, keszkenő. Amikor a zene megáll az eszközt óvatosan le kell tenni a földre, akinél nem volt eszköz gyorsan fel kell kapnia és azzal kell táncolni. Játshatjuk pontgyűjtésre, az üveg 3 pont, a bot 2 pont a keszkenő 1 pont.			
Munkaforma, térforma	Frontális vagy csoportos/szórt forma szabadon a térben.	Eszköz- és zenehasználat	Ugrós zenei felvétel, bot, üveg, keszkenő.
Megjegyzések	A pedagógus vezeti a pontokat. Lehet eredményt hirdetni az óra végén, de több órán is áthúzódhat a játék, ebben az esetben tűzzük ki a záró időpontot és lehetőség szerint kapcsolódjon hozzá valamilyen jutalom. Figyelni kell a balesetveszélyre!		

E/2.4.3.

ELNEVEZÉS		„MESEMONDÁS PLAYBACK TECHNIKÁVAL”	
FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Sándor Zsuzsa tréningjén tanult módszer MA képzés, 2013.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető, ráhangoló szakaszában.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
KOMMUNIKÁCIÓS		Verbális és nonverbális kommunikáció, energetizálás.	
A feladat leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
<p>Miután a gyerekek megismerték a Juhait kereső pásztor történetét, a saját szavaikkal mondják el a mesét a következő módon. Négy fős csoportokat hozunk létre. Az egyik tag elkezdni lassan mondani a mesét, miközben igen nagy gesztusokkal kíséri a mondandóját. A többiek figyelik a száját és a gesztusait és próbálják vele együtt egyszerre megformálni a szavakat és megvalósítani a gesztust is. Amikor a mesélő a jobb oldali társára néz, ezzel átadja a mesélés folytatását is. Mindenkire kerüljön sor. A csoportok egyszerre dolgoznak, így lesz egy kis hangzavar, de ez csak segíti az oldott hangulatot.</p>			
Munkaforma, térforma	Kiscsoportos/kör.	Eszköz- és zenehasználat	Nem releváns.
Megjegyzések	<p>Kipróbálhatjuk a közös mesemondást teljesen ismeretlen tartalommal is. Működik, ha figyelünk egymásra. A csoportok egyszerre dolgoznak, de a következő körben bemutathatják egymásnak milyen mesét improvizáltak.</p>		

E/2.4.4.

ELNEVEZÉS		„TÁNCKÉP”	
FORRÁS MEGJELÖLÉSE		Demarcsek, Kácsor-Ignác, és Kovács: 2007, 12, 20, 21.o.	
A feladat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
DIFFERENCIÁLT IMPROVIZÁCIÓ		Önálló tanulás, ismeretfeldolgozás, együttműködés, improvizáció.	
A feladat leírása		Instrukció	
<p>A fiúk feladata: Figyeljétek meg a 12. oldalon található képeket. Olvassátok el a „falvédőn” található leírásokat is. A feladat az, hogy építsétek be az improvizációba azt a formát, amit képen láttatok. Négy fős csoportban dolgozzatok, az improvizáció bármely részében szerepelhet a speciális eszközkezelés. Mutassuk be csoportonként az improvizációt, majd minden csoport egyszerre is mutassa be a táncot. Legyen egy külső megfigyelő, aki instrukciót ad a következő megvalósításhoz, amiben azonban már a lányok is szerepet kapnak. A lányok feladata a 20. és a 21. oldalon oldjátok meg a feladatokat. Az előre bekészített viseletdarabok közül válogassátok ki azokat, amelyeket megismertetek a könyvből. Majd improvizáljatok az üvegek használatával: kézben fejen, földön. A fiúk után mutassátok be az improvizációt és a külső megfigyelő instrukciója alapján táncoljatok a fiúkkal közösen is.</p> <p>A feladatot követően értékeljétek a feladatok megvalósítását, foglaljátok össze milyen új ismeretet szereztetek. Az értékelésben térjétek ki saját megoldásaitokra, és a társak szereplésére is, valamint a feladatot is értékeljétek, mennyire volt érdekes számotokra. Hogy tetszett a társaitól kapott instrukció, van-e valakinek olyan ötlete, amit legközelebb mindenképpen jó lenne kipróbálni.</p>			
Munkaforma, térforma	Differenciált kiscsoportos, nagycsoportos, egyéni/szabadon.	Eszköz- és zenehasználat	Bot, üveg, ugrós zene, viseletdarabok.
Megjegyzések	A viseletek közé készíthetünk olyan darabokat is, amely nem erre a tájegységre jellemző. Érdekes feladat lehet, hogy miután azonosították, melyik ruhadarab a „kakuktktojás” próbálják az internet segítségével beazonosítani azt. Ha nem sikerül kérhetnek segítséget a pedagógustól, de csak oly módon hogy kérdéseket tehetnek fel.		

5.3.3. Módszertani példatár az alapfok első évfolyam tematikus tervéhez – Lévai Péter

A/1.1.1.

ELNEVEZÉS		„PÁNYVÁZÁS”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2010.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása:		Tanórai játékhoz	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Az ugrás előkészítése és a motiváció megteremtése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A gyermekek körben állnak, miközben egyvalaki a kör közepén van. A közepén álló kezében egy 3 méter hosszúságú 1 cm-nél nem vastagabb vitorlázó kötél van, amelynek a végére egy olyan fél literes műanyag üdítő flakon van kötve, amely kb. az ötödéig finom sóderrel, vagy homokkal van megtöltve. Ezt kell folyamatosan a talajon körbeforgatni úgy, hogy a körben állók talpa alatt haladjon el a flakon. Természetesen a körben állóknak a közeledő flakont át kell ugrani.		A forgatás közben a forgatónak előre kell dőlnie akár vízszintes magasságúra is, különben az eszköz felemelkedik a levegőbe, esetleges sérülést is okozhat. A gyermekek mindig legyenek készen arra, hogy ki tudjanak lépni a körből, ha a flakon nem megfelelő magasságban (a talajon) mozog körbe.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	Flakon, sóder-homok, vitorlázó kötél.
Megjegyzések	Ne hagyjuk, hogy gyorsan forgassák kötelet-flakont, eleinte főleg csak olyan tempóban forogjanak, hogy lehessen szemmel követni a flakon mozgását.		

A/1.1.2.

ELNEVEZÉS		„UGRÓISKOLA”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2010.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Az ugrás szabályozása és a motiváció emelése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Minden gyermek kiscsoportban játszik, egy-egy csoport 3-5 főből álljon. Lerajzoljuk nekik a klasszikus ugróiskolát és ezeken kell ugrálniuk a szabályok adta formában egy és két lábon, oda-vissza.		Azok a gyermekek, akik éppen nem ugróiskoláznak, oldalt állva figyeljék azt a gyermeket, aki éppen játszik. A vonalra ráugrás sajnos kieséssel jár. A gyermekek kiszámolás útján döntsék el, ki lesz a kezdő, és ő határozza meg a gyermekek sorrendjét is.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	Kréta, esetleg ragasztószalag.

A/1.1.3.

ELNEVEZÉS		„ÁROKCICA”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2010.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz, vagy tanóra végi levezetéshez	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Az ugrás szabályozása és a motiváció emelése, kooperáció.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Két párhuzamos vonalat rajzolunk a padlóra egymástól kb. 1 – 1,5 méter távolságra. Ebben az árokban van a cica, aki a fogó és nem engedi, hogy a többiek az egyik oldalról a másikra átugorjanak. Az árokba beleesni, belepenni nem szabad. Akit az árokcica megfog vagy aki beleesik, az lesz utána az árokban, a többiek pedig újra ugrálhatnak keresztül az árkon. Az ideális árok hosszúsága kb. 4,5 – 5 méter, de ez létszám és hely függő.		A gyermekeknek figyelniük kell arra is, hogy az árok másik oldaláról éppen nem ugrik-e valaki feljük, mert ez balesetveszélyes, így erősen demotiváló. A pedagógusnak ott kell lenni a szoroson a gyermekek mellett, sőt álljon be a játékba, mert a stratégiát így jobban látják a gyermekek, és ez számukra külön élmény.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	Kréta, esetleg ragasztószalag.

A/1.2.1.

ELNEVEZÉS		„ZABOT VITTEM”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz, vagy tanóra végi levezetéshez	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		A szökellés és páros összekapaszkodás fejlesztése. Együttmozgás, kooperáció.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A gyermekek párba állnak úgy, hogy egymással szemben vannak és jobb-jobb, bal-bal kézfogással összekapaszkodnak. Ezután kézelengedés nélkül egymás mellé kell állni úgy, hogy teljesen oldalt álljanak egymásnak, természetesen a kezeik is követik a formaváltást. A következő mondókára sétálunk a térben párosával: Zabot vittem a malomba, még azt hittem kukorica, rizskása. A szöveg/dallam negyedekes lüktetésére (mm. cca 120-126) lépések vannak, és a rizskása szöveg elhangzásakor a lüktetésnek és a szünetnek megfelelően (tá-tá-tá-szün) három páros lábú ugrás van helyben. Kezdetben az utolsó szótagra kell egymás felé 180 fokos fordulattal ellenkező irányba fordulni.</p>		<p>A gyermekeknek a legfontosabb, hogy összehangolják a lépéseiket, és az utolsó szótagra a fordulást. Ahhoz, hogy ez sikeres legyen, érdemes eleinte néhányszor - szöveg és ugrás nélkül - csak a térváltást kipróbálni apró lépésekkel. Amikor ez sikerül, jöhet a szöveg, hozzá a lépés és a végén az ugrás.</p>	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	
Megjegyzések	<p>A későbbiekben a lépések helyett megjelenhet a szökellés (egy lépés és egy ugrás) ugyan arra a lábra lüktetésenként (tim-ri) ritmusban. Így nagyobb területet lehet bejárni, viszont jobban is kell egymásra figyelni. A rizs-ká-sa szótagjaira most már három páros lábú ugrás és három térváltás valósítható meg egymás után. Igazán jól akkor lehet jó már az összekapaszkodás, ha a három térváltás után egyszerre el tudnak indulni a párok a következő térirányba és a kezük nem szakad el egymástól.</p>		

A/1.2.2.

ELNEVEZÉS		„ERRE GURUL ARRA GURUL”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz, vagy tanóra végi levezetéshez 10-15 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Eszköz és finommotoros mozgás összehangolása.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Tetszőlegesen választott tanulásszervezési formában, nyújtott ülésben, alkartámasszal, ölükből egy labdával helyezkednek el a tanulók. Mérsékelt erő kifejtéssel csípőemelés történik annyira, hogy a labda leguruljon a combon át a zárt lábak szárain keresztül egy – legalább 4-5 méterre kezdődő – 3 méter széles zónába. Csapatverseny szervezhető, ha a résztvevők már elég jól begyakorolták magukat a verseny lebonyolítását is. A csapatválasztást követően egyénileg hajtják végre a feladatot. Ha a labda a zónában megállt, a következő tanuló kiinduló helyzetben a labdával visszafutó társától megkapja a labdát, és már végezheti a feladatot. Ha nem sikerült, akkor addig kell ismételni, amíg a labda a zónában meg nem áll. Az a csapat győz, ahol mindenki egyszer már sikeres volt.</p>		<p>A csapatválasztás kapitányválasztással kezdődik, azt pedig két kiszámolóval lehet eldönteni. Az első, akit kiszámolnak, ő lesz az első csapatkapitány, és ő számolja ki a másodikat. Utána a kapitányok egyesével választják meg a csapatukat a gyermekek közül.</p>	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	
Megjegyzések	Egy játék után mindenképpen legyen visszavágó. Ha az eredmény így döntetlen, akkor jöhet a harmadik menet...		

A/1.2.3.

ELNEVEZÉS		„VIGYÁZZ, HA JÖN A BOT”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz, vagy tanóra végi levezetéshez 10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		A lépés kivitelezésének fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Páros gyakorlat. Az egyik gyermeknél egy rövidebb, körülbelül 50-60 cm hosszú, nem túl vastag bot van. Mindketten megadott irányba és távolságra haladnak. Az egyikük leteszi a másik elé a botot a menetirányra merőlegesen, a másiknak pedig ezt át kell lépnie úgy, hogy mindkét lábával áll a talajon, vagyis a bot a lába között van. Ekkor a másik gyorsan kihúzza azt onnan, és leteszi a társa elöl lévő lába elé. Annak ezt megint át kell lépnie. A bot így megy tovább, a megadott távolság eléréséig. A feladat lényege, hogy sem a lépés, sem a bot kiemelése közben nem szabad az eszköznek a lépő gyermek testéhez érni. A gyakorlat végeztével szerepcsere történik.</p>		Nem a sebesség, hanem az ügyesség számít.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	
Megjegyzések	Lehet belőle sorversenyt is szervezni. Amelyik játékos hozzáér a bothoz, annak 3 másodpercre meg kell állnia. Ezt a csapatkapitánynak kell végrehajtani számolással.		

A/1.3.1.

ELNEVEZÉS		„KOMÁMASSZONY HOL AZ OLLÓ”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanóra végén, a játékos levezetésnél.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Csoportos tevékenység/játék		Szabálykövetés, kudarcűrés, mozdulatípusok elválasztása.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A gyermekek körben állnak, és kiszámolással eldöntik, ki lesz a kérdező. A gyermekek annyi hulahoppkarikát kapnak, ahányan vannak, kivéve a kérdezőt. A karikákat egy előre kijelölt térben tetszőlegesen lerakhatják, de ne túl közel egymáshoz. Ebbe kell beleállniuk. A kérdező kiválaszt egy gyermeket, odamegy hozzá, és megkérdezi jó hangosan: Komám asszony (vagy komám uram) hol az olló? A kérdezettnak ilyenkor szintén jó hangosan egy másik, tőle lehetőleg legtávolabbi játészó nevét kell mondani, vagyis oda kell küldeni az ollókeresőt. Ameddig a kereső oda nem ér a megnevezett személyhez, addig az előzőleg kérdezettnak valakivel, aki közel van hozzá, helyet (karika helyet) kell cserélni. Ha a kérdező észreveszi az éppen üres karikát, és előbb be tud állni, mint a helyet cserélők, akkor az, akinek nem jutott karika, az lesz az új kérdező, ő megy a megnevezett személyhez kérdezni. Ha a csere sikerül, akkor megy tovább a játék az eredeti szabályrendszer szerint. Szabály még az, hogy aki kilépett a karikájából, az nem léphet vissza ugyan oda, csak máshová. Csak addig lehet helyet cserélni, ameddig a kérdezőtől el nem hangzik az újabb kérdés egy másik játékosnál. Ha nem sikerül a helycsere, vagyis nem mozdul ki a karikájából az, aki elküldte a kérdezőt, akkor ő lesz az új kérdező, a régi kérdező beállhat az ő karikájába. Néhány próbálkozás után a gyermekek nagyon tudják élvezni a játékot.</p>		<p>A szabály megértése elengedhetetlen. Az fut újabb karikába, akit már kérdeztek, és nem az, akihez küldték a kérdezőt. A gyerekek eleinte ezt összekeverik. Aki kilépett a karikájából, az nem léphet oda vissza. A későbbiekben lehet a megérkezés két páros lábú ugrással, vagy akár egy nyit-zár mozdulattal is. A karikák mindig az eredeti helyükön maradnak.</p>	
Munkaforma, térforma	A térben szabadon helyezkednek el a gyermekek a karikákkal.	Eszköz és zenehasználat	Hulahoppkarikák, cca 60-80 cm átmérőjűek.

A/1.3.2.

ELNEVEZÉS		„ÁLLJ, HA MONDOM!”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		saját irány - térirány tudatosítás	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A térirányok pedagógushoz való viszonyítása és behatárolása legalább két lépcsőben történik. A megváltozott térirányok első fokozata tehát a pedagógushoz – aki a megszokott helyén áll a térben – való viszonyítás. A játék (bármilyen fogó) közben a tanár egy megadott térirányban maradva a feladatot egy jellel félbeszakítja (ez lehet egy taps, füttyszó, kurjantás vagy bármilyen hangeffektus), majd miután a gyermekek erre a jelre abbahagyták azt, mindenkinek a saját előre irányával ebbe a térirányba kell állnia. Gyakran azért bonyolult a kisiskolás gyermekek körében, mert nem kell odamenniük a pedagógushoz, csak a testük előre irányával kell odafordulniuk abba a térbe, amelyikben a pedagógus van.</p>		<p>A gyermekek figyelemi szintje nem egyforma, ezért hagyjunk elegendő időt arra, hogy mindenki megtalálhassa a neki megfelelő irányt.</p>	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	Esetleg hangeffekt-keltő eszköz lehetséges.
Megjegyzések	A gyermekek a fogójáték izalmában esetleg továbbmennek a játékban a jel elhangzása után is. Az ilyenkor történt fogóváltás már nem számít érvényesnek.		

A/1.3.3.

ELNEVEZÉS		„MAGAS, MÉLY, VÍZSZINTES”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		saját irány - térirány tudatosítás	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Ebben a feladatban a saját irány, valamint a mozdulatban részt vevő testrész (pl. kar) fent és lent fogalmának érzékeltetése és megnevezése a lényeg. A feladathoz egy vízzel félig telt pohár szükséges (vagy bármilyen más egyszerű eszköz, például pálca, papírlap, ceruza, üveg). A gyermekek körben állnak, és a maguk választotta karjukat előreemelik a háromféle magassági fokba: elől mély, elől vízszintes, elől magas. Az eszközt a körön belül mozgó tanuló változó magasságokon – kimondva: mély, vízszintes és magas – körbeviszi. Közben minden egyes gyerek karmozgással követi őt, majd ahol megáll, ott meg kell nevezni az aktuális magassági fokot. A cseréket a pedagógus irányítja a differenciált fejlesztési igények szerint.		Az eszköz hordozása és emelése lassan, minden egyes tanulónál megállva valósuljon meg, és addig ne menjen tovább, míg az adott tanuló meg nem valósította a feladatot.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	Esetleg hangeffekt-keltő eszköz lehetséges.
Megjegyzések	<p><i>Variáció:</i> A kartartással egy időben az azonos, majd az ellentétes oldali (gesztus) lábat alapirányban meg kell emelni a földről, így ezzel az egyensúlyi és testoldali tudatosságot is fejlesztjük. Mindkét feladat végrehajtása először szemben a középponttal, majd utána a középhez képest balra és/vagy jobbra 90 fokos elfordulással ajánlott.</p> <p>A pohár víz lehet átlátszó (fél-egyliteres) palack is, amelybe jól látható színű folyadékot töltünk és lezárjuk. Így biztosan nem fog kilötyögni és pacákat hagyni a talajon.</p>		

A/1.4.1.

ELNEVEZÉS		„TOLD A FŰRÉSZT”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanóra elején, a játékos ráhangolódásnál	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Páros tevékenység/játék		Íránytudatosítás, együttmozgás, verbális kifejezőképesség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A párok kialakítását követően a két tanuló egymással szemben, terpeszülésben, nem keresztezett kézfogással helyezkedik el. Előre-hátra dőlnek együttmozgással (egymáshoz képest ellentétes irányba), miközben a dőlés holtpontján hangosan kimondják azt az irányt, amerre a felsőtestük elmozdult.		Az összekapaszkodásuk közben az ujjukkal kell erősen szorítani a másik kezét. Ha láthatóan elfehéredik az ujjuk vége a köröm alatt, akkor megfelelő dinamikájú a kapaszkodás. A karok nyújtva, de nem görcsösen feszítve vannak, hanem rugalmasan törekednek a nyújtás felé minden helyzetben. Aki hátradől az húz - nem ránt! - aki előre dől, az tol - nem lök!	
Munkaforma, térforma	A térben szabadon helyezkednek el a párok úgy, hogy mögöttük ne legyen zavaró másik pár.	Eszköz és zenehasználat	Nem szükséges eszköz.
Megjegyzések	Mindenképpen kerülni kell az agresszivitásba elhajló viselkedést, a cél az együttműködés.		

A/1.4.2.

ELNEVEZÉS		„PÁROS SERGÉS-PÓRUMOZÁS”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz, vagy tanóra végi levezetéshez	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Szöveg, dallam és mozdulat együttes ismerete, tértartás, páros szokellés, zenei lüktetés értelmezése a mozdulatszólamokban.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Páralakítás. Az alaphelyzetben a tanulók tenyereiket a párjuk ellentétes tenyereihez támasztják mellső kö- zéptartásban. Egy hagyományos méretű gumilabdát helyeznek el a tenyerek között (5. ábra). Fontos, hogy az ujjakkal ne zárjanak rá a labdára, azt ne markolják meg, a labdát csak az összetámaszkodás tarthatja fent.</p> <p>Egymást tenyérrel támasztva lassú mozgáskövetés. A labda a csípőnek szorítva és együttmozgás a térben. A labda a homloknak szorítva és együttmozgás a térben. A labda a tompornak szorítva, egymásnak háttal állva lassú együttmozgás a térben.</p>		<p>Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a fiúk leányt, a leányok pedig fiút válasszanak maguknak. A mozdulatokat és a helyváltoztatásokat mindig lassan kell megoldani.</p>	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	gumilabda
Megjegyzések	A későbbiekben játszhatunk csapatjátékokat is, két csapatban egymás ellen a megadott formában és távolságra kell a labdákat oda-vissza vinni.		

A/1.4.3.

ELNEVEZÉS		„HAJLIK A MEGGYFA”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai játékhoz, vagy tanóra végi levezetéshez	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Szöveg, dallam és mozdulat együttes ismerete, tértartás, páros szökellés, zenei lüktetés értelmezése a mozdulatszólamokban.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A gyermekek körben állnak kézfogással. Kiszámolunk egy középre állót és elkezdjük a játékot. A „Hajlik a meggyfa...” kezdetű dalra a gyermekek a körben az óra járásával megegyező irányba sétálnak a zenei lüktetésre lépve, a középen lévő pedig velük ellentétes irányba a körön belül szembe halad velük. A dallam felére kiválaszt magának valakit a körből, akit behúz magához középre. A dallam második felére a körben lévő állnak és a dallam lüktetésére egyenesen tapsolnak az éneklés közben, a körben lévő pár pedig páros sergésbe fog, egésze a dallam végéig. Az új dallamra a kiválasztott marad bent, az előző gyermek pedig kimegy az előző gyermek helyére a körbe. Így játsszuk tovább a játékot.		Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a fiúk leányt, a leányok pedig fiút választhatnak maguknak.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	
Megjegyzések	A későbbiekben a választást úgy is befolyásolhatjuk, hogy akik már voltak középen, azokat nem lehet választani.		

A/1.5.1.

ELNEVEZÉS		„ALAPMOTIVIKA TANÍTÁSA 3. A CIFRA”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai főtevékenységben 15 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Mozdulatszekvencia értelmezése, a ritmikai forma kivitelezésének képessége, bevésés, verbális memória, finommotoros mozgás.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A padlóra rajzolunk, vagy ragasztunk több, 6-8 méter hosszú vonalat, amelyeknek a jobb és a bal oldalára, a vonaltól 30-40 cm-re lerakjuk a tárgyakat olyan egymástól mért távolságra, amelyet a gyermekek egy lépéssel könnyedén elérnek. Így a különböző tárgyak cikk-cakkban láthatók. A gyermekeknek a vonal két oldalán a tárgy és a vonal közé kell lépniük a motívumot (nq), miközben a tárgy nevét kimondják és a ritmusát tapsolják is. Így egyidejűleg jön létre ismét a három testrészen a megfelelő ritmikai képlet. A legfontosabb, hogy nem kell siettetni a gyermekeknek a tevékenységét, saját tempójukban kell ezt megoldaniuk, legfőképpen azért, hogy a megfelelő motiváció kialakuljon.		A tárgyak kiválasztása rendkívül fontos. Olyan tárgyakat kell keresnünk, amelyeknek az időmértékes verselés szerinti ritmusa ti-ti-tá. A gyermekek környezetében hamar lehet ilyeneket találni. Hajtogassanak repülő -t papírból, vagy vegyék elő a táskából a faragó -t, de nevezhetik ezt hegyező -nek is. Minden gyereknek van (sajnos) telefon, de előszedhetünk a szufniból nem használt reszelő -t, kalapács -ot. jöhet a kistesónál már nem használt kisméretű plüss elefánt . Nem baj, ha csak egy kisebb papírlapon tesszük le a rárajzolt eszközöket, tárgyakat. Figyeljenek arra a gyermekek, hogy a kimondott szótagok kezdése, a kéz és a láb kontaktusba kerülése a másik kézzel, illetve a talajjal teljesen egyidőben jelenjen meg.	
Munkaforma, térforma	Előre kijelölt „akadálypályán” a táncteremben.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tárgyak-eszközök, valamint 2 cm széles „maszkzalag”.
Megjegyzések	Minden gyermek a saját tempójában haladjon végig a feladaton. Azért is szükséges több ilyen vonal, hogy ne legyen torlódás, ne legyen lökdösődés, vagy siettetés.		

A/1.5.3.

ELNEVEZÉS		„MOTÍVUMTANULÁS (ti-ti-tá)”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		A mozdulat (lépés és/vagy ugrás) kivitelezése sebességének változtatása.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A (ti-ti-tá) motívummal fogócska. A fogónak mindig csak a negyed ritmikai értékre lehet a másikat megfogni. Amennyiben ez nem így sikerül, akkor a fogóváltás érvénytelen.		Ne szaladjanak a gyerekek, mert azzal nem fog sikerülni a motívikai forma.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	

A/1.5.4.

ELNEVEZÉS		„MOTÍVUMTANULÁS (tá-tá)”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		A mozdulat és a mozdulatlanság, mint játéklehetőség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Marad a (ti-ti-tá) motívummal fogócska. A fogónak mindig csak a negyed ritmikai értékre lehet a másikat megfogni. Ha valaki „cicaházba” akar menni, akkor neki terpeszállásba kell ugrania (tá) és ezzel egyidejűleg a karjaikat oldalsó középtartásba lendíteni. Mindaddig így kell állni, ameddig a „cicaházban” van. Amikor ki akar onnan kerülni, akkor egy újabb ugrással összezárja a lábait (tá) első pozícióba, és innentől kezdve ismét a (ti-ti-tá) ritmussal mozdulhat tovább a fogó elől		Ne szaladjanak a gyerekek, mert azzal nem fog sikerülni a motívikai forma.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, vagy a szabadban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.
Megjegyzések	Lehet megfelelő tempójú zenére (mm cca. 120-126) is a fogócskát játszani.		

A/1.6.1.

ELNEVEZÉS		„ITT A PIROS, HOL A PIROS?”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		5 perc tanóra közben a fizikai igénybevétel kipihenesése céljából.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Páros gyakorlat, esetleg lehet szabadon párokat választani.		Zenei lüktetésrend érzékelésének fejlesztése saját mondókával.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Ha már több kiszámolót ismernek a gyermekek, török- ülésben kört alakítanak olyan távolságra, hogy a mell- ső-oldalsó rézsút tartott alkar tenyere mozgásával könnyen elérjék egymást. A tenyereiket felfelé tartják, a jobb tenyerükkel a felfelé fordított bal tenyerükbe csapnak, miközben azt mondják: „egy”, a bal tenyerükkel pedig a tőlük balra ülőnek a felfordított jobb tenyerébe csapnak, miközben azt mondják: „két”. Természetesen nem mindenki egy időben végzi a cselekvést, hanem egyesével „adják” körbe a kéttagú tenyerütéseket, miközben mindenki egyszerre hangosan számol, tehát a tapsok és azok továbbadása csak egyesével jelenik meg.		A mozdulatok ne legyenek durvák, és kövesség a mondóka alaplüktetését.	
Munkaforma, térforma	Páros kivitelezés, egyes párokkal.	Eszköz és zenehasználat	Saját szöveghasználat.

A/1.6.2.

ELNEVEZÉS		„TÁNC-SZÓK”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		5 perc tanóra közben a fizikai igénybevétel kipihenése céljából.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Csoportos gyakorlat, esetleg lehet szabadon kiscsoportokat (4-5 fő) választani.		Zenei lüktetésrend érzékelésének fejlesztése saját mondókával.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Egy kiszámoló szövegét kell egyszerre és együtt skandálni. Ezt a későbbiekben a már tanult kis hangterjedelmű énekekre is lehet cserélni, ilyenek például a „Zsip zsup kenderzsup” A feladat a szöveg–dallam egyenletes lüktetését köti a mozgáshoz (tenyérütéssel), amely nemcsak az „időbeliséget” szabályozza azzal, hogy minden gyermekre két lüktetés jut, hanem a szöveg–dallam–mozdulat egységes és egyidejű megjelenítését is biztosítja.		A mozdulatok ne legyenek durvák, és kövessék a mondóka alaplüktetését.	
Munkaforma, térforma	Csoportos kivitelezés.	Eszköz és zenehasználat	Saját szöveghasználat.

5.3.4. Módszertani példatár az alapfok második évfolyam tematikus tervéhez – Lévai Péter

A/2.2.1.

ELNEVEZÉS		„ESZKÖZ KEZELÉSE, ALAPKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez 10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Eszköz megfogása és elengedése. Páros játék.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A gyermekek párban állnak, minden párnál van egy cca. állig érő bot. Kő-papír-olló játékkal eldöntik, ki lesz a kezdő játékos a párban. A kezdő megmarkolja a bot tetejét a jobb kezével, és rászorít. A párja szintén megmarkolja a botot, közvetlenül a kezdő játékos keze alatt úgy, hogy az alsó és a felső kézeleik összeérjenek. Ezután a lezdő játékos jön hasonló közelségű szorítással, csak most a bal kezével. Ezután a társa „válaszol rá” szintén a bal kezével. Most mér négy kézzel fogják a botot! Ezután a kezdő játékos elengedi a botot a jobb kezével, és ráfog a társa alul lévő keze alatt a botra. Ezután a párja jön, szintén jobb kézzel, amár ismert rend szerint. Vagyis a kézfogások sorrendje: jobb-jobb, bal-bal és mindig vált az, hogy ki a botra ráfogó játékos. Egészen addig kell így játszani, ameddig a boton a fogási lehetőség megszűnik.		A botra fogás nem törzshajlítással valósul meg, hanem a bot fog folyamatosan „fölfelé emelkedni”. Ha a végére értek, akkor indul az egész visszafelé, vagyis most alulról kell fölfelé rakogatni a kezeket. Addig nem szabad elengedni a botot, ameddig a társ újra rá nem fog, vagyis három tenyérnek mindig kell egyidőben fogni a botot.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.
Megjegyzések	3-4 páros gyakorlat után szerepcseré, majd párcsere legyen.		

A/2.2.2.

ELNEVEZÉS		„BABZSÁK TESZEGETÉS”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározás:		Tanórai fejlesztéshez 10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Eszköz megfogása és elengedése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Minden gyermek egyedül gyakorol, mindenkinél van egy babzsák. A gyermekek a teremben törötkülésben ülnek, vagy egy kisszéken. A feladat az, hogy a babzsákot egyik tédről át kell rakni a másik térdre. A kezek egyszerre mozdulnak, minden zenei lökületre kell mozdulni. A kezek helyei mindig a térden vannak, csak egyszer keresztben, egyszer meg nem. Beszámolás után a zene első lökületére a kezek keresztbe tesznek a térdeken, és az aktuális kéz megfogja a babzsákot. A következő lökületre a kezek azonos térdre mozdulnak, az aktív kéz elengedi a babzsákot, így a babzsák átkerült a másik térdre. A következőkben ezt a két mozdulatot ismétljük, vagyis „fog – tesz” mozdulatok lesznek egymás után. Mindehhez sárközi ugrós zenét hallgatunk lassítva, tempó cca. mm=110.		A babzsák megmarkolása és a megfelelő időben való elengedése a zenei lökületekben egyáltalán nem egyszerű feladat. Érdemes a tanári beszámolásra kezdeni a gyakorlást, és ne legyen hosszabb egy-egy menet, mint 20-30 sec.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben ülve.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.
Megjegyzések	A gyermekeket egy idő után lehet egymással szemben egészen közel ültetni, hogy egy kicsit „zavarják egymást” azzal, hogy nem tükörképben látják a másikat dolgozni.		

A/2.2.3.

ELNEVEZÉS		„BABZSÁK ÁTADÁS LÁB ALATT (ti-ti-tá) TÁMASZTÉKRITMUS KÉPLETBEN”	
Forrás megjelölése		Saját példa alapján – Lévai Péter.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez 10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Eszköz megfogása és elengedése zenei tempóra motívumalkotás közben.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A gyermekek mindegyikének a kezében van egy babzsák. (ti-ti-tá) alapmotívumot táncolnak ugrós zenére. A motívum negyed értékének második nyolcadára a babzsákot át kell tenni egyik kézből a másikba. Vagyis a motívum teljes mozdulatritmusa, ahol az első három nyolcad értéken támasztékváltás nqvan, az utolsó nyolcadon pedig babzsák átadás. Néhány próbálkozás után a babzsáknak most nem a láb felett, hanem a negyed értéken megjelenő gesztusláb alatt kell a babzsákot átadni. A tempó cca. mm=115 legyen.		Elég magasra - legalább vízszintesig - kell a gesztuslábát, főleg annak is a combját megemelni ahhoz, hogy az átadás sikeres legyen láb alatt. Ügyeljünk rá, hogy az átadás nyolcadakor semmiképpen ne jelenjen meg ugrás támaszték ismétléssel.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, szórt alakzatban, elegendő oldaltávolsággal egymástól.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.
Megjegyzések	A gyakorlásban igyekezzenek a gyermekek folyamatosan táncolni, nem baj, ha leesik az eszköz, a motívumot megtartva vegyék azt föl és folytassák a gyakorlást.		

A/2.3.1.

ELNEVEZÉS		„ESZKÖZ KEZELÉSE, ALAPKÉPESSÉG FEJLESZTÉSE”	
Forrás megjelölése		Pignitzkyné – Lévai, 2014.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez 10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Eszköz megfogása és elengedése. Páros játék.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A gyermekek párban állnak, minden párnál van egy cca. állig érő bot. Kő-papír-olló játékkal eldöntik, ki lesz a kezdő játékos a párban. A kezdő megmarkolja a bot tetejét a jobb kezével, és rászorít. A párja szintén megmarkolja a botot, közvetlenül a kezdő játékos keze alatt úgy, hogy az alsó és a felső kézeleik összeérjenek. Ezután a kezdő játékos jön hasonló közelségű szorítással, csak most a bal kezével. Ezután a társa „válaszol rá” szintén a bal kezével. Most mér négy kézzel fogják a botot! Ezután a kezdő játékos elengedi a botot a jobb kezével, és ráfog a társa alul lévő keze alatt a botra. Ezután a párja jön, szintén jobb kézzel, a már ismert rend szerint. Vagyis a kézfogások sorrendje: jobb-jobb, bal-bal és mindig vált az, hogy ki a botra ráfogó játékos. Egészen addig kell így játszani, ameddig a boton a fogási lehetőség megszűnik.</p>		<p>A botra fogás nem törzshajlítással valósul meg, hanem a bot fog folyamatosan „fölfelé emelkedni”. Ha a végére értek, akkor indul az egész visszafelé, vagyis most alulról kell fölfelé rakogatni a kezeket. Addig nem szabad elengedni a botot, ameddig a társ újra rá nem fog, vagyis három tenyérnek mindig kell egyidőben fogni a botot.</p>	
Munkaforma, térforma	Táncteremben.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.
Megjegyzések	3-4 páros gyakorlat után szerepcsere, majd párcsere legyen.		

A/2.4.1.

ELNEVEZÉS		„MOTÍVUMKÖTÉS ÉS MEGERŐSÍTÉS”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez 10 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Az alapmotívum összekötése, kéz-láb függetlenítés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A gyakorlás most ugrókötéllal folyik A cél az, hogy az alapmotívumot az ugrókötel hajtásával is meg tudják oldani. A nehéz ebben, hogy a kötel hajtása nem fázisonként, hanem két fázisonként valósul meg, azaz ritmikai értékben.		A kötel hajtása ne legyen gyors, és a fázisok (támasztékváltások) között ne legyen megállás. Eleinte mindenki a saját tempójában próbálja meg.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, szórt alakzatban, elegendő oldaltávolsággal egymástól.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.

A/2.4.2.

ELNEVEZÉS		„ÁROKCICA ALAPMOTÍVUMMAL”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez 10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		Páros dinamika és alapmotívum egymás melletti megjelenlése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A gyermekek a jól ismert „Árokcica” játékot játsszák. A különbség annyi, hogy az átugrást csak párban lehet megvalósítani. Amikor pár összekapaszkodik, hogy átugorják az árkot, a másik oldalon a megérkezés után az ismert alapmotívumot kell eltánconi, legalább 4-5 alkalommal, megállás nélkül. Az árokban is ketten vannak, hogy amikor csere van, akkor lehessen kivel cserélni, ne legyen vita, hogy ki, kinek a párja. Zeneszórá megy a játék, friss csárdás, tempó cca. mm=160-170.		Az együttmozgás már az átugrás előtt meg kell, hogy jelenjen, össze kell hangolni a nekifutás, elrugaszkodás, megérkezés és motívumkezdés elemeit. A megérkezéskor térdhajlítás (tá) ritmikai értékben, és innen lehet kezdeni az alapmotívumot.	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, szórt alakzatban, elegendő oldaltávolsággal egymástól.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.
Megjegyzések	Amelyik párosnak már jól megy az átugrás, azok az átérés után az alapmotívum táncolása közben egymás felé fordulhatnak kéz-kéz, vagy könyök-könyök fogásban.		

A/2.4.3.

ELNEVEZÉS		„MÁRTOGATÓS TANÍTÁSA”	
Forrás megjelölése		Lévai, 2017.	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tanórai fejlesztéshez 15 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A motívum megértésének és kivitelezésének formája		A mártogatós ritmikai és plasztikai gyakorlása zenére.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A mártogatós tulajdonképpen a páros sergéshez hasonlít leginkább. Ezért a módszertanban is erre alapozunk. Először a teremben a gyermekek létszámának megfelelően több 5-6 méter hosszú papírcsíkot ragasztunk le. A vonal kezdésénél két párhuzamos csíkot ragasztunk le a vosszú vonalra merőlegesen, ez jelzi a kezdési helyet. Erre a hosszú vonalra ezután merőlegesen 10 cm hosszú papírcsíkokat ragasztunk, amelyek cca. 30-40 centiméterenként követik egymást. A feladat az, hogy ezeket a metszeteket kell kitáncolni. Oldalt állunk a haladási iránynak. A feladatban az első fázisban a legközelebbi vonalig el kell csúsztatni az egyik lábat, miközben a másik folyamatosan támasztékban marad. Ezután ugrással támasztékot kell váltani úgy, hogy a támaszték cseréje annál a vonalnál jöjjön létre, ahol eddig a csúszó láb volt. Ezt kell folyamatosan ismételni, a vonal végéig.</p>		<p>A csúszás lassan jelenjen meg, az átugrás (támaszték váltás) ne legyen nagy ugrás, a támasztékváltó láb, közvetlenül a talaj fölött haladjon a súlyvétel irányába. A belső ritmizálása: (tám-ti, tám-ti, tám-ti, tám-ti)</p>	
Munkaforma, térforma	Táncteremben, szórt alakzatban, elegendő oldaltávolsággal egymástól.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő stabil tempójú és hosszúságú zene.
Megjegyzések	A gyakorlásban egy idő után lehet egymással szemben kézfogás, a páros egyik tagja a vonalon, míg a másik tagja vele szemben összekapaszkodva halad.		

5.3.5. Módszertani példatár az alapfok harmadik évfolyam tematikus tervéhez – Kovács Henrik

A/3.1.1.

ELNEVEZÉS		„EGYIK LÁBAM ÚGY JÁRJA...”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 2-3 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Külső és belső lábas forgások váltása negyedés lüktetésben.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, oldalváltás gördülékeny végrehajtása.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A táncosok körben állnak. Középen a vezető adja az instrukciókat, miközben mutatja a feladatot. Menetirányban haladva a zenei hangsúlyokra külsőlábbal, vagy belső lábbal lépünk. A vezető folyamatosan változtatja a belső, vagy külső lábas forgást, melyeket irányváltásokkal nehezít.		A konkrét feladat megvalósításának ellenőrzése mellett, folyamatosan ügyeljünk a helyes tartás (centrum, kar és felsőtest) meglétére.	
Munkaforma, térforma	Kör.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú lassú és friss csárdás tempójú zene.
Megjegyzések	<p>A feladatot nehezíthetjük a növendékek körben kézfogásával, vagy a kézfogás elengedésével, a lábhangsúly váltás és/vagy irányváltás gyakoriságának növelésével, a zene tempójának növelésével.</p> <p>A feladatot változatosabbá tehetjük szimbólumok, tárgyak bevezetésével, amelyek a külső/belső lábhangsúlyt kódolják (pl.: Kamilla cipőjét felmutatva külső lábbal, Béla kalapját felmutatva belső lábbal kell forogni.)</p> <p>A vezetők lehetnek a növendékek is.</p>		

A/3.1.2.

ELNEVEZÉS		„ÉLMÉNYKALODA”	
Forrás megjelölése		saját – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 5-6 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Az átvétők páros erőinek megéreztetése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, tartás-ellentartás, vezető-vezetett szerep átélése.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Párban állnak a táncosok, a fiúk a lányok lapockáját, a lányok a fiúk vállát fogják úgy, hogy a felkarok érintkeznek. A fiúk keze van alul, a lányok könyöke lehetőleg a fiúk felkarjánál van. Cél, hogy a fiúk megpróbálják a lányokat a másik oldalukra vetni. A lányok nem engednek.		Érdeemes gyakori párcserét alkalmazni. Miközben figyeljük a két fél testi felépítésének különbségeit. A pedagógus egyaránt végezze a gyakorlatot a növendékekkel és ellenőrizze a végrehajtást.	
Munkaforma, térforma	Páros munkaforma kör, vagy szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene nélkül, vagy megfelelő tempójú lassú és friss csárdás tempójú zene.
Megjegyzések	Zene nélküli alkalmazásnál kifejezetten ügyelhetünk a páros viszonyra, az erőkre. A tánczenétől eltérő lüktetésű, beosztású zenék aláfestésként szolgálhatnak, ahol a fő fókusz még mindig a páros viszonyon és a tartás-ellentartáson van. Tánczene alkalmazásakor már az átvető zenei hosszát és ritmusát is számonkérhetjük. Alkalmazhatunk szerepcserét is.		

A/3.1.3.

ELNEVEZÉS		„SZEMBE RÓZSÁM, HA SZERETSZ”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Párhuzamos és köríves csárdások páros gyakorlata.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, szociális érzékenység, vezető-vezetett szerep átélése.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>Párokban állunk egymással szemben.</p> <p>1. feladat: kettes csárdás táncolása azonos térirányokban (pl.: fiúk jobbra, lányok balra kezdve, szimmetrikus ismétlés).</p> <p>2. feladat egyező (egy csárdás) táncolása körív mentén (minkét szereplő jobbra kezd, szimmetrikus ismétlés).</p> <p>A vezető táncos irányítja a táncot a kettes csárdás és az egyező változtatásával, melyet a fenti térbeli szabályok betartásával a párjának kell követnie.</p>		<p>A feladatot két kézfogással egyszerűbbé, kézfogas nélkül nehezebbé tehetjük.</p> <p>A pedagógus egyaránt végezze a gyakorlatot a növendékekkel és ellenőrizze a végrehajtást.</p> <p>A vállövek mozgásának figyelésével, valamint szemkontaktus fenntartásával sikeresebb a követő szerep.</p>	
Munkaforma, térforma	páros munkaforma szórt, vagy kör alakzatban	Eszköz és zenehasználat	megfelelő tempójú lassú és friss csárdás tempójú zene
Megjegyzések	A feladatot elsősorban lassú csárdás zenére végezzük. Neheztésképpen válthatunk gyorsabb tempóra is.		

A/3.1.4.

ELNEVEZÉS		„FORDULJ RÓZSÁM...”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Külső lábas forgás és keringés irány azonos forgatások előkészítése, átvetőbe illesztése		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, szociális érzékenység, vezető-vezetett szerep átélése.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Párokban állunk egymással szemben mindét karral magas tartásban. 1. feladat: kettes csárdás táncolása közben a jobbra irányú motívum alatt a fiú a jobb karjával kiforgatja a lányt a bal karját fogva bal irányba. 2. feladat: az előző feladat átvető motívum táncolása közben. 3. feladat az előző feladatok magas keringőtartásban.		A forgatások ismétlésszámának (minden jobbra csárdás/átvető alatti forgatás, vagy minden második csárdás/átvető alatti forgatás) változtatásával igazodhatunk a táncosok felkészültségéhez, aktuális koncentráció képességéhez. Ügyeljünk a helyes tartásra (hát, fej, centrum, kar) és az erők-ellenerők meglétére. A pedagógus egyaránt végezze a gyakorlatot a növendékekkel és ellenőrizze a végrehajtást.	
Munkaforma, térforma	Páros munkaforma szórt, vagy kör alakzatban	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú lassú és friss csárdás tempójú zene.
Megjegyzések	A feladatot elsősorban lassú csárdás zenére végezzük. Neheztésképpen válthatunk gyorsabb tempóra is.		

A/3.1.5.

ELNEVEZÉS		„CSAPD MEG!”	
Forrás megjelölése		saját – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Csapások támaszték szerkezetének és csapásainak előkészítése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, ritmusérzék, testséma.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>A fiúk félkörben állnak és a pedagógus táncát utánozzák.</p> <p>1. feladat: jobb karral az előre mélyen enyhén hajlított jobb lábat boka fölött megütjük negyed ritmusban, majd jobb lábra helyben lépünk negyed ritmusban, majd ismétlés a bal lábra jobb karcsapással.</p> <p>2. feladat: az előző feladat a lépések helyett páros lábra ugrással.</p> <p>3. feladat: az előző feladat kibővítve a támasztékvételeknél megjelenő jobb karral csípő alatti csapással.</p>		<p>Fontos a megfelelő magasságú gesztus megléte a csapás előtt, ami a zene tempójától függően törekedjen az alap magas irány felé. A csukló és a könyök legyen tartott, kerüljük a laza ízületeket. Az ujjak legyenek zártak és az egész tenyér felületével egyszerre érintésék a lábat.</p>	
Munkaforma, térforma	Egyéni munkaforma félkör alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú lassú és friss csárdás tempójú zene.
Megjegyzések	<p>A feladatot bővíthetjük a csapások irányának megváltoztatásával (jobb láb jobb oldalra hajlítva mélyen sarok külső felületére oldalról csapva, vagy bal láb hátul keresztbe emelve a sarok belső felületére csapva). A pedagógus adott számú ismétlésekkel gyakoroltassa a feladatokat, majd hagyjon időt a rögtönzésre is.</p>		

A/3.2.1.

ELNEVEZÉS		„MIT MONDOK?”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 3-5 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A dalokban megjelenő ismeretlen szavak, kifejezések ismertetése.		Verbalitás, kognitív képességek.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A választott táncanyag dallamanyagának megtanulása közben a pedagógus kijegyzeteli a diákoknak várhatóan ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Majd felkészül a megmagyarázásukra. Az eredeti anyag bemutatása, vagy a pedagógus éneklése során a diákoknak kell megkeresni az ismeretlen szavakat, kifejezéseket.		Kérdések feltételével és rávezetéssel segíthetjük a megoldás megtalálását.	
Munkaforma, térforma	Csoportos munkaforma szórt, vagy kör alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Eredeti hanganyag.

A/3.2.2.

ELNEVEZÉS		„ILLEG-BILLEG”	
Forrás megjelölése		Saját – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 2-3 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A botforgatás előkészítése a bot súlypontjának megtalálásával.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A botot kezünkbe véve előre nyújtjuk jobb karunkat, majd a tenyerünkön elhelyezve megkeressük azt a helyzetet, ahol a bot egyensúlyban, vízszintesen fekszik a tenyerünkön. A feladat nehezítéseként nem a tenyerünkön, hanem a kinyújtott mutató ujjunkon egyensúlyozzuk az eszközt.		Ügyeljünk a baleset megelőzésre. Megfelelő távolságban legyenek egymástól a diákok. A bot mérete a földtől a táncos mellkasáig érjen.	
Munkaforma, térforma	Egyéni munkaforma, szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene nélkül, megfelelő méretű botok.
Megjegyzések	A tanári bemutatást követően folyamatos ellenőrzés és formatív értékeléssel a diákok között járva segítsük a feladat megvalósítását. A bal kezes gyerekek a feladatot bal karral végezzék.		

A/3.2.3.

ELNEVEZÉS		„JÁR AZ ÓRA A FALON...”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A botforgatás előkészítése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A bot súlypontjának megtalálása után a bot nehezebbik vége felé irányuló hüvelykujjal megfogjuk a botot. Egyes térben állva mellkasunk elé nyújtjuk karunkat enyhén hajlítva. A 7-es térben lévő falra egy órát képzelünk, amely mutatójának mozgását követjük. A 3-as térben levő falra képzel órát viszont a mutató járásával ellentétesen rajzoljuk körbe. A bot nehezebbik vége mindig az adott tér felé irányul.		Ügyeljünk a baleset megelőzésre. Megfelelő távolságban legyenek egymástól a diákok. A bot mérete a földtől a táncos mellkasáig érjen.	
Munkaforma, térforma	Egyéni munkaforma, szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene nélkül vagy megfelelő tempójú lassú és friss csárdás zene, megfelelő méretű botok.
Megjegyzések	A feladatot lehet szabadon végezni, de a tanár eleinte határozza meg a konkrét irányokat és forgatásszámokat. Egyesével váltva a gyakorlat eljut az előre „támadó” botforgatási típushoz.		

A/3.2.4.

ELNEVEZÉS		„JÁR A KEZEM, LÁBAM”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A botforgatás és mozgásformák összekötése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>A bot forgatásának megtanulása során olyan egyszerű mozgásformákat kapcsolunk a forgatáshoz, mely a többszólamúság tényével nehezíti a korábbi feladatokat.</p> <p>Botforgatás közben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • negyedes váltott lépéseket járunk, • negyedes váltott lépésekkel haladunk előre-hátra, • helyben háromlépő motívumot táncolunk, • negyedes váltó lépésekkel kibokázásokat végzünk mindkét lábbal, • negyedes váltó lépésekkel kibokázásokat végzünk csak egyik lábbal. 		<p>Ügyeljünk a baleset megelőzésre. Megfelelő távolságban legyenek egymástól a diákok. A bot mérete a földtől a táncos mellkasáig érjen.</p>	
Munkaforma, térforma	Egyéni munkaforma, szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene nélkül, vagy megfelelő tempójú lassú és friss csárdás zene, megfelelő méretű botok.

A/3.2.5.

ELNEVEZÉS		„MIRE FIGYELJEK?”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 3-5 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A botforgatás és az egyszerű motívumok összekötésének kezdeti fázisai.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, ritmusérzék, testséma.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A már magabiztos botforgatáshoz először fél ritmikai értékű lépéseket, majd negyedeseket és végül títitá ritmusú motívumot kapcsolunk.		Folyamatosan ügyeljünk a balesetek megelőzésére, tartassuk be a megfelelő távolságokat.	
Munkaforma, térforma	Csoportos munkaforma, szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú verbunk zene, megfelelő méretű botok.
Megjegyzések	A pedagógus előre meghatározott ismétlésszámú feladatait a gyakorlat lezárásaként rögtönzéssel fejezzük be.		

A/3.2.6.

ELNEVEZÉS		„HARCOLJUNK!”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 3-5 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A küzdő karakterű páros botoló előkészítése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, egymásra figyelés.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A fiúk egymással szemben párba állnak. Az egyik fél felülről indított mozdulattal ráüt a másik fél fej elé tartott botjára. Szerepcserével felváltva gyakoroltatjuk.		Folyamatosan ügyeljünk a balesetek megelőzésére, tartassuk be a megfelelő távolságokat.	
Munkaforma, térforma	Páros munkaforma, szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő méretű botok.

A/3.3.1.

ELNEVEZÉS		„ADD TOVÁBB”!	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Évet záró tematikus egység. 5-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Összefoglalás.		Önálló tanulói tevékenység, improvizációs képesség fejlesztése, magabiztosság.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Nagy körben állunk és adott zenére egy valaki a kör közepén állva mutat egy motívumot, melyet a többiek ismételnék. A bemutatást és a közös ismétlést követően a közepén álló más választ a kör közepére és folytatódik a feladat végrehajtása.		A bemutatást kezdheti a tanár is. Ha valaki nem szeretne középre jönni, akkor ne kötelezzük rá.	
Munkaforma, térforma	Nagycsoportos munka, kör alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene.
Megjegyzés	A feladat bemutatás lehet akár párban is. Lehetőséget adhatunk másik tájegység, másik tánc típus bemutatására is. Ilyenkor a vezető növendék jelezze, ha másik zenét szeretne. A bemutatást nemcsak táncra, hanem csújjogásra, énekre is kiterjeszthetjük.		

A/3.3.2.

ELNEVEZÉS		„LÁSSUK A TANÁRT!”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Évet záró tematikus egység. 4-5 óra	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Összefoglalás, példamutatás.		Mozgásérzékelés, magabiztosság, esztétikai érzék, táncszerkesztés.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A pedagógus(ok) a tanult tánc teljes táncrendjét viseletben mutatják be a táncosoknak.		-	
Munkaforma, térforma	Páros, csoportos munka, sor alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Zene.
Megjegyzés	A bemutatás lehetőség szerint legyen színpadon a szükséges fellépés szituációkkal (konferálás, függöny használat, meghajlás). Megfelelő anyagi források esetén zenekar kíséretével. A kollégákat is bevonhatjuk az előadásba.		

A/3.3.3.

ELNEVEZÉS		NYÍLT ÓRA	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Évet záró tematikus egység. 90 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Összefoglalás. Vizsgára felkészítés.		Önálló tanulói tevékenység, improvizációs képesség fejlesztése, magabiztosság.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A tanév végén az addig tanultak összefoglalását végezzük rendszerező órátípus keretében, melyre meghívjuk a szülőket, az iskola vezetését, más pedagógusokat.		A tanórán a bevezető részek rövidebb időtartamban jelenjenek meg. Az erősítést technikai fejlesztést szinte teljesen el is hagyhatjuk, vagy minimális időtartamban jelenítsük meg. Nagy hangsúlyt fektessünk a pedagógus által előtáncolt összefoglaló, gyakorló órarészletekre. Alkalmazhatunk szóló bemutatást is. Kiscsoportos vizsga szimuláció mindenképpen jelenjen meg. Az óra végén több időt szánjuk az értékelés órarészletre.	
Munkaforma, térforma	Nagycsoportos munka, kör alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene.

A/3.4.1.

ELNEVEZÉS		„MAJOMPARÁDÉ”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett– Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében. 3-5 perc.	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A test felkészítése az általános mozgásra (izmok, ízületek általános bemelegítésének első szakasza) mozgáskoordináció gyakorlattal kombinálva.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, koncentráció.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Nagy körben haladunk a vezető a kör közepén mutatja a feladatokat: <ul style="list-style-type: none"> • séta különböző forgásiránnyal, • változatos kartartások, • különböző irányultságú felső test. A különböző testrészekre vonatkozó feladatokat egyszerre kell megvalósítani.		A tanulók felsőteste folyamatosan egyenes legyen, centrumuk folyamatosan kontroll alatt tartott. A vezető eleinte két testrész szólam feladatait kombinálja. Későbbiekben már hármat, vagy többet is.	
Munkaforma, térforma	Kör vagy lánc.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 2/4-es zene vagy zene nélkül.
Megjegyzések	A kört módosíthatjuk lánc formára is a térben különböző irányokba haladva. A vezető lehet növendék is. A zene nélküli gyakorlat végzésnél a tempó kismértékű változtatására is lehetőségünk van.		

A/3.4.2.

ELNEVEZÉS		„KOMPLEX LÁB ÍZÜLET BEMELEGÍTŐ GYAKORLAT”	
Forrás megjelölése		saját – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében, mindkét oldalra, minimum 2x-2x ismételve.	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A boka, a térd és a csípő ízületeinek felkészítése az intenzív mozgásra.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, egyensúlyozás.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A tanulók nagy körben, vagy sorokban helyezkednek el. A pedagógus előmutatja a feladatot és szövegesen is instrukciókat ad: Bal lábon állunk. Négy negyed alatt négy bal irányú lábfőkörzést végezve jobb lábunkat a térdünk fölé húzzuk, majd négy negyed alatt jobb irányú lábfőkörzéssel mély oldalra nyújtjuk jobb lábunkat. A lábfőkörzések irányát és mennyiségét ismételve oldalról térd fölé húzzuk, majd hátra nyújtjuk, végül hátulról térd fölé húzva oldalra nyújtjuk jobb lábunkat. Szimmetrikus ismétlés.		A tanulók felsőteste folyamatosan egyenes legyen, karjuk segíti az egyensúlyozást, centrumuk folyamatosan kontroll alatt tartott. A nyújtott gesztusok végződhetnek érintésben, vagy egészen közel a földhöz. Térd nyújtottságára különösen ügyelni kell, úgy mint a lábfő körzésének meglétére és megfelelő nagyságára.	
Munkaforma, térforma	Kör, Sorok.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 4/4-es zene.
Megjegyzések	Kör formánál a pedagógusnak fontos folyamatos térváltásokkal a rekonstrukciót oldalazonosság létrehozásával segíteni. Továbbá az ellenőrzést mindenkire kihatóan elvégezni. Sorok esetében a sakktábla módszer, a sorok váltása, vagy a sorok előtt a pedagógus folyamatos mozgása segíti az előbbi célok elérését.		

A/3.4.3.

ELNEVEZÉS		„KOMPLEX ERŐSÍTŐ GYAKORLAT”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében. 2-3 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A kar, a láb és a törzs izmainak egységes erősítése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, állóképesség.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>A klasszikus 4 „ütemű” fekvőtámasz módosítása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fázis: második pozícióba ugrás fej fölötti tapsal. 2. fázis: leguggolás tenyérrel váll alatt támaszkodva. 3. fázis: lábbal fekvőtámaszba ugrás. 4. fázis: lábbal a 2. fázis pozíciójába ugrás. <p>Egy gyakorlatban háromszor ismételjük meg a 4 „ütemű” fekvőtámaszt. Az elsőnél fej feletti taps, a másodiknál elől vízszintesen a taps, a harmadik ismétlésnél hátul a taps.</p>		<p>Folyamatosan ügyeljünk a helyes kivitelezésre (tapsok iránya, megléte, megfelelő hátraugrás és visszaugrás a 3. és 4. fázisokban). A gyakorlat elvégzését motiválja, ha a pedagógus is együtt végzi a táncosokkal.</p>	
Munkaforma, térforma	Kör, Sorok.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 4/4-es zene vagy zene nélkül.
Megjegyzések	<p>Kör formánál a pedagógusnak fontos folyamatos térváltásokkal a rekonstrukciót oldalazonosság létrehozásával segíteni. Továbbá az ellenőrzést mindenkire kihatóan elvégezni.</p> <p>Sorok esetében a sakktábla módszer, a sorok váltása, vagy a sorok előtt a pedagógus folyamatos mozgása segíti az előbbi célok elérését.</p>		

A/3.4.4.

ELNEVEZÉS		„SODRÓFA”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében. 2-3 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Komplex törzs-, kar- és lábizom erősítő gyakorlat.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Háton fekvé a karunkat és a lábunkat kinyújtjuk. Majd ezt a testtartást megtartva hasra gurulunk, úgy, hogy se a karjaink se a lábaink ne érintsék a talajt. A feladatot folytatva tovább gurulunk a hátunkra.		Folyamatosan ügyeljünk a helyes kivitelezésre (pl.: kar és a láb helyzete) és a megfelelő hely biztosítására.	
Munkaforma, térforma	Sorok vagy szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	-
Megjegyzések	A feladatot végeztethetjük folyamatosan egy irányba, vagy bizonyos számú fordulást meghatározva. Egy irányba haladáskor érdemes sorokban gyakoroltatni. A feladatból rendezhetünk egyéni, vagy csoportos versenyt is.		

A/3.4.5.

ELNEVEZÉS		„COMBFESZÍTŐ IZMOK NYÚJTÁSA”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében. 2-3 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A láb és a has izmainak egységes nyújtása.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>Hason fekve a jobb lábfejünket jobb karral megfogva a hátunkhoz közelítjük. Térdünk a földön marad közel a bal térdünkhöz.</p> <p>Nehezítések: 1. húzás közben bal térdünk is emelkedik a földről. 2. Bal karunkkal húzással egy időben kitoljuk felsőtestünket. Szimmetrikus ismétlés.</p> <p>3. nehezítés: a feladatot egyszerre mindkét lábunkkal végezzük.</p>		Folyamatosan ügyeljünk a helyes kivitelezésre (pl.: térdék helyzete) és a folyamatos légzésre.	
Munkaforma, térforma	Kör, sorok vagy szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú lassú zene, vagy zene nélkül.
Megjegyzések	<p>A feladatot mindig kombináljuk a combhajlító izmok nyújtásával is!</p> <p>A pedagógus a bemutatást követően a diákok között sétálva végezze az ellenőrzést. Javítson szóban és gyakorlatban, dicsérje a helyes kivitelezést.</p>		

A/3.4.6.

ELNEVEZÉS		„MERÜLJ EL!”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében. 2-3 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Relaxáló gyakorlat.		Testérzékelés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Háton fekvé lábunkat kis terpeszben, karunkat magunk mellett tartjuk. A pedagógus utasításait követjük: képzel, hogy a lábad besüllyed a vízágyba melyen fekszel, képzel, hogy a karod besüllyed a vízágyba melyen fekszel, képzel, hogy az egész tested besüllyed a vízágyba melyen fekszel.</p> <p>A feladat befejezésekként adjunk instrukciókat a testrészek fokozatos megmozdítására és a fokozatos felállásra.</p>		<p>A tanár lassan mondja az instrukciókat, miközben felhívja a növendékek figyelmét a helyes légzésre.</p>	
Munkaforma, térforma	Szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Halk, megnyugtató zene.
Megjegyzések	<p>Az instrukcióknál a testrészeket megnevezhetjük részletesebben is (jobb láb, jobb boka, stb.) Felállást mindig előzze meg a fekvésből oldalra fordulás és felülés, egyszóval a fokozatos felegyenesedés.</p>		

5.3.6. Módszertani példatár az alapfok negyedik évfolyam tematikus tervéhez – Kovács Henrik

A/4.1.1.

ELNEVEZÉS		„...A MÁSIK MEGGYALÁZZA!”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 2-3 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Külső és belső lábas forgások váltása negyedes és nyolcados löktetésben.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, oldalváltás gördülékeny végrehajtása, ritmusérzék.	
A gyakorlat leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
A táncosok körben állnak. Középen a vezető adja az instrukciókat, miközben mutatja a feladatot. Menetirányban haladva a zenei hangsúlyokra külső lábbal, vagy belső lábbal, negyedesen, vagy nyolcadosan lépünk. A vezető folyamatosan változtatja a belső, vagy külső lábas forgást, melyeket irányváltásokkal nehezít, miközben a lépések ritmusa is változik.		A konkrét feladat megvalósításának ellenőrzése mellett, folyamatosan ügyeljünk a helyes tartás (centrum, kar és felsőtest) meglétére.	
Munkaforma, térforma	Kör.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 2/4-es gyors dúvós zene.
Megjegyzések	A feladatot nehezíthetjük a növendékek körben kézfogásával, vagy a kézfogás elengedésével, a lábhangsúly váltás és/vagy irányváltás gyakoriságának növelésével, a zene tempójának növelésével. A feladatot változatosabbá tehetjük szimbólumok, tárgyak bevezetésével, amelyek a külső/belső lábhangsúlyt és a ritmust kódolják. A vezetők lehetnek a növendékek is.		

A/4.1.2.

ELNEVEZÉS		„HASZNÁLD AZ ERŐT!”	
Forrás megjelölése		saját – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 3-4 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A forgatások páros erőinek megéreztetése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, tartás-ellentartás, vezető-vezetett szerep átélése.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Párban állnak a táncosok magas tartásban tenyerükkel egymásnak támaszkodnak. A támaszkodási felületet folyamatosan csökkentjük. A feladat végére már csak az ujjaink érnek össze.		Érdeemes gyakori párcseréket alkalmazni. Miközben figyeljük a két fél testi felépítésének különbségeit. A pedagógus egyaránt végezze a gyakorlatot a növendékekkel és ellenőrizze a végrehajtást.	
Munkaforma, térforma	Páros munkaforma, kör vagy szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene nélkül vagy lassú tempójú zenére.
Megjegyzések	<p>A feladat továbbfejlesztésénél már kiforgatásokat is táncoltatunk. Zene nélküli alkalmazásnál kifejezetten ügyelhetünk a páros viszonyra, az erőkre.</p> <p>A tánczenétől eltérő lüktetésű, beosztású zenék aláfestésként szolgálhatnak, ahol a fő fókusz még mindig a tartás-ellentartáson van. Tánczene alkalmazásakor már kiforgatás zenei hosszát és ritmusát is számon kérhetjük.</p> <p>Alkalmazhatunk szerepcserét is.</p>		

A/4.1.3.

ELNEVEZÉS		„TITITÁ”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A tititá ritmusú figurázó motívumok tanítása.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>Nagy körben állunk, a pedagógus a kör közepén állva mutatja a motívumokat: jobb lábbal helyben lépünk nyolcad ritmusban+bal lábbal helyben lépünk nyolcad ritmusban, utóbbi két fázis enyhén feszített térdekkel + jobb lábbal kis térdhajlítással helyben lépünk, szimmetrikus érintés,</p> <p>bal lábbal helyben ugrunk, mialatt jobb lábbal elől féltalpon kis távolságra jobbra V. pozícióban érintünk nyolcad ritmusban, azonos ismétlés + jobb lábra ugrunk kis térdhajlítással mialatt bal lábunkat közel a földhöz kis mértékben hajlítva bal rézsút előre emeljük negyed ritmusban, a három fázis szimmetrikus ismétlése,</p> <p>az előző motívum a második nyolcadban érintés nélkül,</p> <p>jobb lábbal jobb rézsút előre kis távolságra ugrunk nyolcad ritmusban+bal lábbal kis távolságra jobb rézsút hátra ugrunk nyolcad ritmusban + kis távolságú második pozícióba helyben ugrunk negyed ritmusban, szimmetrikus ismétlés.</p>		<p>A pedagógus egyaránt végezze a gyakorlatot a növendékekkel és ellenőrizze a végrehajtást. A kör közepén állva folyamatosan forduljon, hogy mindenkit megfelelően tudjon ellenőrizni és minden növendék több oldalról lássa a motívumokat.</p>	
Munkaforma, térforma	Nagycsoportos munkaforma kör alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 2/4-es gyors dúvós zene.
Megjegyzések	A motívumokat megfelelő minőségű előadás esetén növendékek is mutathatják.		

A/4.1.4.

ELNEVEZÉS		„RINGLISPIL”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A bukovinai silladri forgásainak tanítása.		mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, erő-ellenerő	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>Nagy körben állnak a párok, és a következő forgásokat gyakorolják irányváltásaikkal: külső lábas negyedes forgás, melynek női irányváltója: külső lábbal oldalra lép negyed ritmusban miközben a párjával egymás felé fordulnak szembe páros viszonyba érkeznek + részleges súlyos zárás negyedes ritmusban; irányváltás fiúk részére: kis II. pozícióba ugrás kis térdhajlítással negyedes ritmusban miközben a párjával egymás felé, fordulnak szembe páros viszonyba érkeznek + I. pozícióba ugrás belső lábas nyolcados forgás, melynek irányváltása 3 negyedes váltott lépés, miközben negyed fordulva irányt váltunk.</p>		<p>A pedagógus egyaránt végezze a gyakorlatot a növendékekkel és ellenőrizze a végrehajtást. Az irányváltások előtt ügyeljünk a lassításra és a fogásmódok megváltoztatására. Utóbbiaknál figyeljünk az újbóli összekapaszkodás megfelelő tempójára, vagyis a növendékek ne siessék el.</p>	
Munkaforma, térforma	Páros munkaforma kör vagy szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 2/4-es gyors dűvős zene.
Megjegyzések	A feladatot meghatározhatjuk konkrét mennyiségekkel is, vagy a pedagógus tánc közbeni szóbeli instrukcióira is válthatunk a típusok között. Mindenképpen hagyjunk időt szabad táncolásra.		

A/4.1.5.

ELNEVEZÉS		„FORDULJ!”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A bukovinai silladri forgatásainak tanítása.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, erő-ellenerő.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Nagy körben állnak a párok, és a következő forgásokat gyakorolják irányváltásaikkal: belső lábas nyolcados forgás végén az irányváltása alatt a keringőfogásban tartott karok segítségével a fiúk kiforgatják a lányokat balra keringés után balra, jobbra keringés után jobbra.		A pedagógus egyaránt végezze a gyakorlatot a növendékekkel és ellenőrizze a végrehajtást. Az irányváltások előtt ügyeljünk a lassításra. A forgásokat végezzük eleinte keringőfogásban (jobbra keringés esetén a fiúk jobb karjukkal fogják a lányok bal karját).	
Munkaforma, térforma	Páros munkaforma kör vagy szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 2/4-es gyors dúvós zene.
Megjegyzések	A feladatot nehezíthetjük a keringőfogás szoros fogásra változtatásával. Ebben az esetben külön figyelni kell a forgatás előtti fogásváltásra. A feladatot meghatározhatjuk konkrét mennyiségekkel is, vagy a pedagógus tánc közbeni szóbeli instrukcióira is végezhetjük a kiforgatást. Mindenképpen hagyjunk időt szabad táncolásra.		

A/4.2.1.

ELNEVEZÉS		„KI A FŐNÖK?”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 5-10 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A karikázók énekeit kezdők kiválasztása.		Verbalitás, kognitív képességek, szociális érzékenység, empátia.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A tanult énekes női körtánc dalokból a körben álló lányok bátorságuktól függően kezdenek el énekelni.		Hívjuk fel a figyelmet a metakommunikációs közlési formák figyelésére. Így elkerülhetjük, hogy egyszerre több lány kezdjen dalt.	
Munkaforma, térforma	Munkaforma kör alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	-
Megjegyzések	A lányoknak figyelni kell a dallamhoz tartozó mozgásra és összekapaszkodási módra is.		

A/4.2.2.

ELNEVEZÉS		„EGYIK-MÁSIK-EGYIK-MÁSIK”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett – Kovács Henrik	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra speciális tréning részében. 6-8 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A legényes táncok támasztékvétel és érintő gesztus váltakozásának magalapozása.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, ritmusérzék.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A támasztékvételek és az érintő gesztusok (talajérintések, csapások) minden esetben egymás után táncolandók nyolcados, vagy negyedekes lüktetésben. Például: jobb lábbal helyben lépünk ti ritmusban + bal lábunkat térd mellé húzva a térdünk fölött előlről bal karral csapunk ti ritmusban, szimmetrikus ismétlés, jobb lábbal helyben lépünk tá ritmusban + bal lábunkat térd mellé húzva a térdünk fölött előlről bal karral csapunk tá ritmusban, szimmetrikus ismétlés, az előző két feladat összekombinálása.		Folyamatosan figyeljünk a helyes testtartásra (hát, centrum, karok).	
Munkaforma, térforma	Egyéni munkaforma szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene nélkül, vagy megfelelő tempójú 2/4-es gyors dűvös zene.
Megjegyzések	A fenti összetett feladatot lehet úgy is elvégeztetni, hogy a részfeladatokat csak egyszeri ismétléssel táncoljuk. Ekkor eljutunk egy jellemző csapás motívum alapjához jutunk. A csapások irányát és az érintés helyét is megváltoztathatjuk (elől boka fölött, rézsút hátul sarok belső felülete, stb.), úgy mint az érintést is (sarokkal földérintés, mellkas érintése, támasztóláb érintése, stb.) Rögtönzésre is adjunk lehetőséget!		

A/4.2.3.

ELNEVEZÉS		„LENT-FENT”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 3-4 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A bukovinai szülő silladri összetettebb csapás motívumának tanítása.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, állóképesség.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>Alapmotívum: Térdhajlításban kis II. pozícióban kiforgatott lábakkal helyben ugrunk nyolcad ritmusban+jobb tenyerünkkel jobb, bal tenyerünkkel bal lábszárunk belső felületét ütjük a boka felett nyolcad ritmusban+az első fázist ismétljük, de befelé forgatott lábakkal nyolcad ritmusban+a második fázis ismétljük a csapás az alszár külső elülső felületére történik nyolcad ritmusban+az első fázist ismétljük+a második fázist ismétljük egyszer nyolcad egyszer negyed ritmusban. A motívum ritmusa tititititá. Záró motívum: Az első két fázis megegyezik+levegőbe lendülünk mindkét lábunk a következő fázis csapása felé halad nyolcad ritmikai hosszban+a levegőben jobb karral jobb, bal karral bal lábat kívülről megütjük a sarok külső felületén+kis térdhajtással I. pozícióba érkezünk nyolcad ritmusban+nyolcad majd negyed ritmusban tapsolunk.</p>		<p>Ügyeljünk a megfelelő magasságú ugrásra, a csapáshoz vezető kargesztusok tartott és lendületes voltára, és megfelelő nagyságú gesztusára.</p>	
Munkaforma, térforma	Egyéni munkaforma félkör, kör vagy szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 2/4-es gyors dúvós zene.
Megjegyzések	<p>A feladatot meghatározhatjuk konkrét mennyiségekkel is (pl.: 3x az alapmotívum, majd egyszer a záró.) Mindenképpen hagyjunk időt szabad táncolásra. A feladatot végeztethetjük csoportbontásban is, ami lehetőséget ad az egyének részletesebb ellenőrzésére, értékelésére, valamint az egyik csoport pihentetésére.</p>		

A/4.2.4.

ELNEVEZÉS		„ÉRINTÉSEK”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 3-4 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A bukovinai szülő silladri figurázó és csapás motívumának összekötése.		Mozgásérzékelés, mozgásszabályozás, állóképesség, egyensúlyérzék.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
<p>Figurázó motívum: bal lábbal helyben ugrunk, mialatt jobb lábbal elől féltalpon kis távolságra jobbra V. pozícióban érintünk nyolcad ritmusban, azonos ismétlés + jobb lábra ugrunk kis térdhajlítással mialatt bal lábunkat közel a földhöz kis mértékben hajlítva bal részsút előre emeljük negyed ritmusban</p> <p>Csapásoló motívum: jobb lábon helyben ugrunk, mialatt a mélyen előre emelet hajlított bal lábat boka fölött belülről megcsapjuk jobb karunkkal nyolcad ritmusban, az előző fázis ismétlése bal kar csapással, háromszori azonos ismétlés+bal lábbal helyben lépünk negyed ritmusban</p> <p>A két motívumot egymás után táncoljuk és szimmetrikusan ismétljük. Mindig jobb karral kezdjük a csapást.</p>		<p>Ügyeljünk az egyenesen tartott hátra. És a megfelelő kargesztusokra. Ha bal kezes táncosunk van akkor ő a bal karjával kezdje a csapásokat.</p>	
Munkaforma, térforma	Egyéni munkaforma félkör, kör, vagy szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő tempójú 2/4-es gyors dűvős zene.
Megjegyzések	A feladatot meghatározhatjuk konkrét mennyiségekkel is. Érdekesebbé tehetjük, ha a csapás motívumot páratlan negyed számban táncoltatjuk. Mindenképpen hagyjunk időt szabad táncolásra.		

A/4.3.1.

ELNEVEZÉS		„ADD TOVÁBB A PÁRT!”	
Forrás megjelölése		átvett	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra befejező részében. 7-10 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlő, gyakorló feladat. A bemutató táncolási mód gyakorlása.		Kreativitás, stressz tűrő képesség, társas kapcsolatok, mozgásmemória, magabiztosság.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A pedagógus kezdi a szabad, rögtönzött táncolást a kialakított színpadon, vagy a kör közepén egy választott párral. Majd a rögtönzés befejeztével a választott táncos lesz a választó. A táncuk végén a kiválasztott választ új párt.		Az oktatás során többféle tempójú, zenekari összeállítású, hosszúságú népzenet érdemes használni, így a pedagógus folyamatosan tudja újítani a feladathoz kapcsolódó kísérő zenéket. Figyeljünk arra, hogy lehetőség szerint mindenki sorra kerüljön. Ezt elérhetjük olyan szabály bevezetésével, hogy mindig olyan táncost kell választani, aki még nem volt.	
Munkaforma, térforma	Páros munka szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Megfelelő minőségű zene.
Megjegyzések	A tanár segíthet a pár kiválasztásában. Vagy meghozhatjuk azt a szabályt is, hogy a tanárt újra lehet választani, aki ezek után már olyan táncost választhat, akit eddig még mások nem választottak.		

A/4.3.2.

ELNEVEZÉS		„HOGY IS VOLT?”	
Forrás megjelölése		saját	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Évet záró tematikus egység. 20 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
Összefoglalás. Vizsgára felkészítés.		Önálló tanulói tevékenység, improvizációs képesség és a kommunikációs készség fejlesztése, magabiztosság, empátia.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
A tanulók szabadon rögtönöznek az adott táncrendből, melyet mozgóképre rögzítünk, melyet vagy a rögtönzés után, vagy egy másik alkalommal közösen megnézünk.		Az ellenőrzéskor adjunk szempontokat a vizsgálathoz (Mely motívumokat, motívumcsaládokat használtatok/nem használtatok?, A tanultaknak megfelelően tartottatok a karjaitokat, felső testeteket?, A tanultaknak megfelelően táncoltatok a motívumok, főbb részek sorrendjeit?, stb.).	
Munkaforma, térforma	Nagycsoportos munka szórt alakzatban.	Eszköz és zenehasználat	Zene, filmrögzítésre alkalmas eszköz, IKT eszközök.
Megjegyzés	Az értékelésnél kérhetjük csak saját maguk, vagy társaik, vagy az egész csoport egészének értékelését. Nagy hangsúlyt helyezünk a pozitív megnyilvánulások előtérbe helyezésére, ösztönzésére.		

A/4.3.3.

ELNEVEZÉS		„MI VAN A FILMEN?”	
Forrás megjelölése		saját	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Tananyagot lezáró órarészletben. 10-15 perc	
A gyakorlat meghatározása		Fejlesztési terület	
A tánc fő részeinek, motívumainak felismerése, rekonstruálása.		Mozgásérzékelés, magabiztosság, esztétikai érzék, táncszerkesztés.	
A gyakorlat leírása		Instrukció	
Eredeti táncfilmek közös nézése során a gyerekek „Állj!” felkiáltással állítják meg a filmet. Majd az adott részletben látott nagyobb egységből rögtönöznek.		Első használatakor a pedagógus mutassa be a feladatot.	
Munkaforma, térforma	Egyéni, páros, csoportos munka szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Zene, film, IKT eszközök.
Megjegyzés	A tanár ne csak a filmet, hanem a diákokat is figyelje. Hiszen a „jelentkezés” sorrendjét, vagy a figyelmet fontos ellenőrizni.		

5.3.7. Módszertani példatár az alapfok ötödik évfolyam tematikus tervéhez – Szilágyi Zsolt

A/5.1.1.

ELNEVEZÉS		„EGY NÓTA – EGY CSAPAT”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A nevelő-oktató munka bevezető tematikus egysége c. tematikai egységben. Az óra fő részében. 5-10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A csoportkohézió megújítása, a közös munkavégzés erősítése, ismétlés, diagnosztikai mérés.		Kreativitás, verbális és nonverbális kommunikáció, (tánctechnika,) emlékezőképesség, empátia, tolerancia, szabálytisztelet, figyelem, munkafegyelem.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A táncokhoz használt népdalok sorait külön-külön egy-egy cetlire felírom (egy népdal – 2-3 vsz.), s a tanulók ebből húznak egyet-egyét. Az egy népdal sorait húzók alkotnak egy csapatot, amit aztán csoportosan el is kell énekelniük. A csoportok produktumait a többiek tappsal (a taps hangosságának erejével) értékelik. A kialakított csapatokat csoportmunka formában aztán más feladatokkal is lehet dolgoztatni, pl. a népdal tánc típusának, dialektusának való rövid improvizáció.		A tanév elején jól beazonosítható népdalokat válaszunk. A húzókérdéseket jó minőségű papírra, jól olvasható írással, tartós kivitelben készítsük el. Így később is fel tudjuk használni őket, pl. táborokban, táncházakban, stb. A tanulóknak meg kell tanítani néhány olyan mozdulatot, ami a tapsra emlékeztet, de az általános tapstól eltérő hangerőt produkál. Ilyen pl. a nyuszitaps – az összezárt mutató és a középső ujjunkkal a tenyerünket ütögetjük, v. pillangó taps – a két kezünk mutató ujjának az ujjbegyét ütögetjük össze, stb.	
Munkaforma, térforma	Szabadon a térben, majd csoportmunka.	Eszköz és zenehasználat	Húzókérdés ha tánc is kapcsolódik a feladathoz, népzene.
Megjegyzések	A feladatvégzés ellenőrzése során megfigyelhetjük a csoportkohézió és a empatikus képesség állapotát, mérhetjük az előző év munkájának eredményességét, ezzel alapot adunk ez évi tervezésünknek. A „taps” értékeléssel fejleszthetjük a tanulók értékelési képességét, fejleszthetjük toleranciájukat, e feladat mintájára táncszókat is használhatunk, s rendezhetünk csújjogatósi versenyt is. Ügyeljünk a jó hangulatra, énekeljünk együtt a gyerekekkel. A felad végrehajtás során mozogjunk a csapatok között, tanúsítsunk támogató magatartást. A „taps” értékelés során ne hirdessünk helyezéseket, a már kialakított tapstípusok hierarchiája minősíti az értékelést. Ismétlésként a legkevésbé megtapsolt népdalt (de mindegyiket is) énekeljük el közösen.		

A/5.1.2.

ELNEVEZÉS		„MILYEN ZENE – MILYEN TÁNC?”	
Forrás megjelölése		saját játék – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében ismétlésként, gyakorlásként. Az óra elején motivációként, a zárásakor élményelmélyítésként. 3-7 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlő, gyakorló, készségfejlesztő játék		Kreativitás, verbális és nonverbális kommunikáció, figyelem, munkafegyelem, tolerancia, empátikus képesség, stressztűrő képesség, társas kapcsolatok, partnering, figyelemmegosztás, mozgásmemória.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Nem mondom meg konkrétan a feladatot, hanem csak bekapcsolom a zenét, s a hallottak alapján kell a tanulónak rájönniük, hogy melyik dialektus, melyik tánc típusát kell táncolniuk, s milyen formában.		A tevékenységet folyamatosan kell végezni, hogy a tanulónak perszonált legyen a figyelme! Ha valamelyik tanuló bemutatása pontatlan, álljunk be mellé, s vele együtt, közösen mutassuk be a motívumot. Ne verbálisan instruáljunk. A tanulócsereket ne sietessük, de ne is merüljünk el, egy-egy esztétikus végrehajtásban. Kezdeményezzünk táncszókat. Jól értelmezhető zenét használjunk. Az eredeti zenei anyagok gyakran túlzó tempót mutatnak. A félkör előtt táncolókat azonnal értékeljük, pl. kézfogással, tenyérbe csapással, vállpaskolással.	
Munkaforma, térforma	Csoportunka, nemek szerinti csoportbontás, Félkör.	Eszköz és zenehasználat	Jól értelmezhető népzene.
Megjegyzések	Fontos, hogy megtanítsuk a zökkenőmentes feladat végrehajtást, pl. kinek, milyen jelre, hol kell lennie, táncolnia a feladat végrehajtás során. A folyamatosság érdekében tanítsunk meg kézjeleket, amivel a feladatot irányítjuk, pl. egy taps és minkét karral, kinyújtott mutató újjal a félkör közepére mutatunk, a közepén táncolóknak ki kell táncolniuk a félkör közepére. Értékelő gesztusaink támogatóak, de fejezzék ki a produktum minőségét. A vállveregetés bátorító, a tényébe csapás elismerő legyen. Ügyeljünk a csapás erőfokára! Az gyakorlat során felmérhetjük motívum ismeretet, a rögtönzési készség és a mozgásmemória állapotát. A szóló táncok és a kartáncok során ellenőrizhetjük az előadói készségeket, a toleranciát és a partneringet. A folyamatos feladat végrehajtás során ellenőrizhetjük a verbális és a non verbális képességek fejlettségét.		

A/5.1.3.

ELNEVEZÉS		„HÚZOTT TÁNCHÁZ”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében ismétlésként, gyakorlásként. Az óra elején motivációként, a zárásakor élményelmélyítésként. Az életkori sajátosságoknak megfelelően időtartalommal.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlő, gyakorló, készségfejlesztő gyakorlat.		Kreativitás, verbális és nonverbális kommunikáció, figyelem, munkafegyelem, tolerancia, empátikus képesség, stressztűrő képesség, társas kapcsolatok, partnering, figyelemmegosztás, mozgásmemória.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
A tanulók közül kiszámolóval kiválasztott tanuló húz (kártya, CD tok, stb) egy táncot. Ezt a táncot táncolják el aztán osztályszinten.		Figyeljünk oda, hogy a húzáskor ne derüljön ki, mi is lesz a feladat. Fontos, hogy jó minőségű, professzionális zenét használjunk. Ha kell, vágjuk össze a zenét, hogy a tanulók mindig új dolgokkal szembesüljenek, ill. érezzék, hogy a pedagógus is készül a gyakorlatra. Kulcsfontosságú, hogy a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő hosszúságúak legyenek a táncrendek. A pedagógus táncszók hallatásával, énekléssel segítse a jó hangulat kialakulását. Az improvizáció közben ne állítsa meg a táncot, az esetleges hiányosságok javítása miatt. Azokat jegyezze meg, s később javítsa.	
Munkaforma, térforma	Osztálymunka, egyéni és páros munka, szórtá alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Jól értelmezhető népzene.
Megjegyzések	Fontos, hogy az esztétikai fejlesztés érdekében sokfajta, jó minőségű zenét használjunk az ismétlés, gyakoroltatás során, s ezeket a zenét az ellenőrzéskor újra felhasználjuk. Ezzel rögzítjük az ismereteket. Jó lenne, ha a tanulók ezeket a helyzeteket, önfeledt táncolásként élnék meg, amivel kapcsolatban az értékelésnek mindig pozitív attitűdűnek kell lennie.		

A/5.2.1.

ELNEVEZÉS		„FORGÁS – PÁRCSERE”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A páros táncok tanításának előkészítő szakaszában, az óra fő részében. 3- 5 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Tartás – ellentartást fejlesztő gyakorlat A tanulók a tanult táncmatériának megfelelő lábbal (belső-külső), különböző összekapaszkodási móddal összekapaszkodva készíti elő a páros forgást.		A plasztikai és dinamikai érzék, a mozgáskoordináció, a mozgás emlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése. A mozgásműveltség, mozgáskultúra színvonalának emelése a páros táncokban.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók a térben szabadon mozogva, a kísérő zene ritmikájának megfelelően lépkednek. Előbb oldat kézfogással, majd vállfogással, aztán összekarolással, végül derékfogással forognak együtt. Időnként - ezt jelezheti taps – párt cserélnek. A párcsere előtt egy cífrával lábrendet váltanak. Variációk: <ul style="list-style-type: none"> - A taps helyett, előre megállapodnak abban, hogy milyen zenei egységek után történik a párcsere és a lábváltás. Pl. dallamsoroként, féldallamonként, stb. - A kísérőzene tempójának lassításával vagy gyorsításával operálunk. - A gyakorlatot saját énekre táncoltatjuk. 		Figyelni kell, hogy tágabb összekapaszkodási módoknál is lendületes legyen a forgás. Ösztönözzük a tanulókat, hogy egyforma gyorsasággal forogjanak, a lányok ne „vontassák” magukat. Nagyon kell figyelni arra, hogy a forgás közben a testtartás helyes maradjon, a tanulók ügyeljenek a test centrumának praktikus használatára. Pontosan határozzuk meg a cifrák (lábváltás) zene helyét. A lendületes forgás, a tartás-ellentartás fejlesztése a cél. Mindezek miatt, ha a tanulók lábrendet vétenek, ne állítsuk meg unos-untalan a gyakorlatot, hiszen akkor elveszük annak dinamikusságát.	
Munkaforma, térforma	Csoportmunka, páros munka, szórt tér.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú, jól értelmezhető népzene.
Megjegyzések	A páros táncok folyamatos, stílusos előadásmódjának kulcsfontosságú eleme: a lendületes, esztétikusan végrehajtott páros forgás. Sajnos a napi érintkezési formáktól az a páros viszony, amiben ez történik, igen messze áll. A zárt összekapaszkodás bizalmas, testközeli helyzete idegen a tanulóknak, tartanak tőle. Mindezek miatt szükséges alkalmazni a páros forgás tanítása előtt a rávezető gyakorlatokat. Még az idősebb tanulók, felnőtt táncosok esetében is ajánlott ezt a gyakorlatot hosszabb-rövidebb ideig végeztetni, hiszen a tánckar változhat.		

A/5.2.2.

ELNEVEZÉS		„ÚJ NÓTÁRA”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében, a nemek szerinti differenciáláskor.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Új ismeretszerző gyakorlat.		A közösségi érzés fejlesztése, az éneklési készség fejlesztése, memóriafejlesztés. A monotónia túrés, a munkafegyelem fejlesztése. A körforma biztos tartásának és mozdításának megalázása. Az esztétikai érzék fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
A fiúk tánca közben a leányok új dalszövegeket tanulnak meg a megtanult karikázó táncrészeire. Ezeket használva fogják aztán majd a már megismert körtáncot eltáncolni.		Itt az új dalszövegeken van a fő hangsúly! A körtáncok unott, lélektelen táncolásának egyik oka, hogy a lányok nem ismernek elég nótát, nem tudják az váltogatni a körtánc táncolása közben. Fontos lenne, hogy olyan dalszövegeket válogassunk, amelyek poénosok, jól illeszkednek a női lélekhez. Egy-két karikázó (nem sok!) motívum megtanításával tovább színesíthetjük a körtáncok előadását. Érdemes ezeket az „új produkciókat” a fiúknak is megmutatni a differenciálás után.	
Munkaforma, térforma	Csoportmunka, Kör.	Eszköz és zenehasználat	Kották, dalszövegek, eredi felvételek.
Megjegyzések	A körtáncok tánckultúrán legrégebbi rétegéhez tartoznak, s igen értékes táncformák. Sajnos a próbatermi, színpadi gyakorlatban a körtáncok improvizáltatása igen ritka. Ennek egyik fő oka az, hogy a táncosok igen kevés, gyakran csak a koreográfiákban szereplő népdalokat ismerik. A körtánc improvizálásának gyakorlatában a próbavezető legyen kezdeményező!		

A/5.2.3.

ELNEVEZÉS		„FIGYELD A KEZEM!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében, a páros táncok gyakoroltatása közben. 3-5 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Improvizációt előkészítő gyakorlat. A székely táncok (forgató) gyakorlása közben, a jártasság szintű ismeretek alkalmazása.		Figyelem, fegyelem, koncentrációs képesség. Stressztűrő képesség. Az esztétikus előadási képesség. A fizikai állóképesség fejlesztése. Együttműködési képesség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Koncentrációs gyakorlat. A tanulók már megismerték a páros forgás és az átvetés motívumát. Ezen motívumok váltogatásának gyakorlását célozza a feladat. A pedagógus jól látható helyen áll, a táncosok sorai előtt. Magasba tartott bal öklének annyi ujját mutatja fel, amennyi forgást kell a táncosoknak táncolni. Az ugyancsak magasban tartott jobb öklének ujjai, az átvétősök számát jelöli. Az öklben maradó ujjak számértéke nulla. Az egymás után felmutatott ujjak száma jelzi a táncosoknak, hogy hány forgó és átvetés motívumot kell eltáncolniuk egymás után. A feladat bonyolítható a tánc közbeni énekléssel, ill. táncszók használatával is.		A gyakoroltatás elején ajánlott nagy motívumszámú ismétléseket kérni, pl. 4 ujj felemelve a bal öklben = 4 összerázós 4 ujj felemelve a jobb öklben = 4 vetélős motívum. Később érdemes kisebb számú és aszimmetrikus szerkezetű feladatokat is alkalmazni. Ha énekeltek, vagy táncszókat használunk, az már csak akkor tegyük, amikor a feladatot már magabiztosan végzik a tanulók. Ekkor is figyeljünk a tiszta, artikulált, jól érthető szövegmondásra és a helyes éneklésre. Ügyeljünk arra, hogy az ujjainkat a motívumváltás ütemelőjében végezzük el. Így tudjuk folyamatosan ébren tartani a koncentrált figyelmet.	
Munkaforma, térforma	Csoportos munka, páros munka, Sorok.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú, jól hallható forgató zenék.
Megjegyzések	Gyakori probléma az, hogy a tanulók azért nem tudnak improvizálni, mert ugyan a motívumokat ismerik, de azok váltogatási lehetőségeit nem gyakorolják ki kellően. Mindezek miatt a motívumváltások közben, gyakran megállnak a táncban. Az ilyen típusú feladatokkal egyrészt gyakorolják a motívumváltásokat, másrészt számtalan olyan variációt élnek meg, amit majd később az improvizáció során alkalmazni tudnak.		

A/5.2.4.

ELNEVEZÉS		„FORDULJ EGYET ELŐTTEM”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A páros táncok tanításnak órarészében. 2-4 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Tartás-ellentartás, vezetés-fordítás előkészítése.		A plasztikai és dinamikai érzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése. A mozgásműveltség, mozgáskultúra színvonalának emelése a páros táncokban.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók negyedés időtartamú lépésekkel sétálnak a teremben. Adott jelre párt keresnek és elől, mélyen tartott kezekkel összekapaszkodva forognak tovább. A dallamos végére a fiú maga előtt elfordítja a leányt. Eztán mindenki tovább sétál, és új párt keres. Variációk: Zenei egységekhez igazítani a fordítást, pl. mindig a második dallamsor végén történik a lány elfordítása. Az elfordítás ritmusát megszabva (tá-tá-ti-ti-tá), változtatjuk a forgások irányát.		Csak akkor működik jól, ha a tanulók, tisztában vannak a dallamok fő szerkezeti egységeivel.	
Munkaforma, térforma	Páros munka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Jól értelmezhető, közepes tempójú zene.
Megjegyzések	A rávezető gyakorlatoknál mindig hangsúlyozzuk, hogy ezek oktatási segédletek.		

A/5.2.5.

ELNEVEZÉS		„VEZETÉS”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A páros táncok tanításának óraszakaszában. 2-4 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A fiúk vezetési, a lányok követési képességének kialakítása.		Problémamegoldó képesség, ötletgazdagság, magabiztosság, kezdeményező,- és együttműködési készség, stressztűrő képesség, mozgáskultúra fejlesztése, térbeli tájékozódás fejlesztése, figyelem fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Vezetés: A tanulók egymás mellett, kézfogással szabadon sétálnak, a zenei löktetésnek megfelelően a térben. A fiú a párját maga elé, maga mögé, kézfogásváltással magán körül vezeti a párját.</p> <p>Variáció: A fiúk a vezetés közben a fejük fölé emelt kezükkel vezetnek körbe magunkon a lányokat.</p>		<p>Jó értelmezhető legyen a zene, s még a szapora sem legyen nagyon gyors tempójú. A tanári bemutatás világos, gondolatébresztő legyen, ne táncoljunk elő.</p>	
Munkaforma, térforma	Páros munka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Csárdás és szapora népzene.
Megjegyzések	A páros tánc előkészítésének hasznos gyakorlata. Gyakran ugyanis a berögzült, állandó klisék akadályozzák a tanuló fantázia működését. A vezetés, forgatás közben folyamatos térirányváltás nagyon zavaróan hat a tanulóakra, ezért jó előkészítés ez a gyakorlat, a későbbi motivikai tanuláshoz. Hangsúlyozzuk, hogy ezek rávezető gyakorlatok.		

A/5.2.6.

ELNEVEZÉS		„SÉTA – KIFORDÍTÁS”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A páros táncok tanításának órarészében. 2-4 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A kar alatti kiforgatás előkészítése.		Problémamegoldó képesség, ötletgazdagság, magabiztosság, kezdeményező,- és együttműködési készség, stressztűrő képesség, mozgáskultúra fejlesztése, térbeli tájékozódás fejlesztése, figyelem fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A fiúk a térben szabadon sétálva, a zene lüktetését követve megfogják a lányok kezét, a lányok fejmagassága fölé emelik, s a lányok a saját kezük alatt kénytelenek kifordulni. Mindez folyamatos haladás közben történik. a feladat elvégzése után, mindenki új párt keres magának.		Ne legyünk türelmetlenek, hagyjuk, hogy a tanulók maguktól érezzék meg a zenei lüktetéshez igazodó kiforgatások ritmusát.	
Munkaforma, térforma	Páros munka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Közepes tempójó, kalotaszegi népzene.
Megjegyzések	Ne csináltassuk hosszú ideig a gyakorlatot, hanem akár egy próbán is többször, egymás után végeztessük.		

A/5.2.7.

ELNEVEZÉS		„KETTES CSÁRDÁS – KIFORDULÁS”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A páros tánc tanítási óra előkészítő részében. 2-4 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A páros tánc tanításának előkészítése.		Problémamegoldó képesség, ötletgazdagság, magabiztosság, kezdeményező,- és együttműködési készség, stressztűrő képesség, mozgáskultúra fejlesztése, térbeli tájékozódás fejlesztése, figyelem fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók kis térben, egymáshoz közel, kettes csárdást táncolva párt keresnek maguknak. Mindenki jobb lábbal kezdi a kettes csárdást. A fiú megfogja a lánynak a vállát és a vállánál fogva maga előtt kifordítja. A kifordítás után mindenki más párt keres magának. Variáció: A tanulók elől magas kéztatással táncolnak, s így kapaszkodnak össze. Ennek megfelelően egy kézzel fogják a lányokat kifordítani.			
Munkaforma, térforma	Páros munka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú kalotaszegi népzene.

A/5.2.8.

ELNEVEZÉS		„TEGYÉL HOZZÁ...!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A páros táncok tanítási óra, gyakorló részében. 4-6 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Improvizációra rávezetés.		Mobilizálható tudás, problémaérzékenység, magabiztos fellépés, együttműködési képesség, stressztűrő képesség, figyelem fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Tegyél hozzá...”</p> <p>Megnevezünk két motívumot pl. páros forgás és felfordító, átvető, s ezekből kell improvizálni a tanulóknak. Amikor ez folyamatosan, készség szinten megy, akkor egy-egy új elemet nevezünk meg, amivel bővíteni lehet az improvizációt.</p> <p>Pl. Tegyéél hozzá kar alatti kiordítást! Tegyél hozzá vezetgetést! Tegyed hozzá a nő körbeeresztését! stb.</p>		Jól érthető, tagolt legyen a vezénylet.	
Munkaforma, térforma	Páros munka, szórt alapzat.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú kalotaszegi népzene.
Megjegyzések	Ne állítsuk meg azonnal a feladatot, ha hibát látunk. Várjunk, amíg a tanulók együttműködési képessége fejlődik.		

A/5.2.9.

ELNEVEZÉS		„EGYÜTT-KÜLÖN!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A páros táncok tanórájának gyakorló részében. 4-6 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Improvizációra rávezető gyakorlat.		Mobilizálható tudás, problémaérzékenység, magabiztos fellépés, együttműködési képesség, stressztűrő képesség, figyelem fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Amire érdemes figyelni	
A magasba tartott két öklömet, ha összeérintem, az azt jelenti, hogy a tanulóknak összekapaszkodva kell táncolni. Amikor a két öklömet szétválasztom egymástól, az azt jelenti, hogy a tanulóknak külön táncolással kell folytatni az improvizációt. Variációk: Ha a bal kezemet nem ökölbe zárt újjakkal, hanem nyújtott újjakkal emelem fel, az azt jelenti, hogy a fiúknak kell táncszót hallgatni. Amikor a másik kezemet emelem fel nyújtott újjakkal, akkor a lányoknak kell táncszókat hallatni.		A mozdulatok határozottak, jól láthatóak legyenek.	
Munkaforma, térforma	Páros munka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú kalotaszegi népzene.
Megjegyzések	Kellő magasságban tartsuk a kezeinket.		

A/5.2.10.

ELNEVEZÉS		„MIT TENNÉL HOZZÁ?”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A tanítási óra ellenőrző-értékelő szakaszában. 2-3 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ellenőrzés-értékelés.		Stressztűrő képesség, figyelem, problémamegoldó képesség, kommunikációs képesség, felelős, privát magatartás, emlékezet fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók közül 2-3 párom pár improvizált táncot mutat be. A bemutatók időtartama 2-3 perc. A bemutatók után a pedagógus felteszi a feladat címét jelentő kérdést a többi tanulónak. Mindenki csak egy javaslatot tehet a látott táncsal kapcsolatban. Fontos lenne, hogy ne a hibákat soroljuk fel, hanem tanácsokat, kiegészítéseket adjunk.		Meg kell értetni a tanulókkal, hogy ne egyszavas hozzászólásokkal próbáljanak operálni.	
Munkaforma, térforma	Kiscsoportos forma, szabadon a térben.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú kalotaszegi népzene.
Megjegyzések	Az ellenőrzött-értékelt tanulókat a többiektől jól elkülönülő téreben dolgoztassuk. Az osztály többi része a talajon üljön, hogy felnézzen a dolgozókra.		

A/5.3.1.

ELNEVEZÉS		„TANULÓ STAFÉTA”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében, 4-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Gyakorló, ismétlő gyakorlat.		Figyelem, fegyelem, koncentrációs képesség, stressztűrő képesség, az esztétikus előadási képesség, a fizikai állóképesség fejlesztése, együttműködési képesség, előadóművészeti képesség, az egyéni szerepvállalás képességének fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Folyamatosan szól a verbunk zene. A pont első részében egy táncos, egy másik táncoshoz táncol. A pont második felében a választott táncossal együtt táncolják el az első táncos által egyszer már eltáncolt tanfolyamot. Az új dallamra a választott táncos, egy újponttal, egy új táncoshoz táncol, s a dallam második felére vele táncolja el, ugyanazt a folyamatot, amivel a táncos tárashoz ért. Mindezt a stafétát addig folytatjuk, amíg az össze tanult eltáncolták a táncosok.</p> <p>Variációk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a párválasztáskor és közösen is táncszót kell használni. - egyezményes jelre, pl. a pedagógus tapsolására az addig eltáncoltakat mindenki elismételi. 		<p>A pedagógusnak követni kell táncost, ha szükséges vele együtt kell táncolni.</p> <p>A közös táncolásokra időben, jól hallhatóan kell felhívni a figyelmet.</p> <p>A táncszók hallatáskor figyelni kell a helyes artikulálásra, az érthető, kifejező szövegmondásra.</p> <p>Fontos, hogy a feladat jó hangulatban, ne a hibák hangoztatásával, hanem az erények kiemelésével párosuljon.</p>	
Munkaforma, térforma	Csoportmunka, páros és egyéni munka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú, jól értelmezhető székely verbunk zene.
Megjegyzések	<p>E feladat az ismétlés, gyakorlás didaktikai feladatán túl kiválóan fejleszti az egyéni megmutatkozás, a szerepvállalás képességét is. Az interaktív forma mindenkit a figyelem állandó fenntartására készítet. Az ilyen típusú feladatok folyamatos alkalmazásával elérhetjük, hogy a tanulók előadóművészi képessége javuljon.</p> <p>A szólisztikus „kurázsira” való férfitánc tanítás egyik lehetséges útja.</p>		

A/5.3.2.

ELNEVEZÉS		„MOTÍVUM STAFÉTA”	
Forrás megjelölése		saját feladat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében, 3-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Gyakorló feladat, a jártasság kialakításához.		Figyelem, fegyelem, koncentrációs képesség, stressztűrő képesség, az esztétikus előadási képesség, a fizikai állóképesség fejlesztése, Együttműködési képesség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A pedagógus eltáncol egy motívumot, négyszer ismételve. A tanulónak ugyanazt a motívumot kell eltáncolnia, de úgy hogy az általam eltáncolt negyedik motívummal egy időben táncolja el az ő első motívumát. A második tanuló az első tanuló negyedik motívumával szintén egy időben táncolja el az ő első motívumát, s ez így folytatódik addig, amíg minden tanuló négyszer el nem táncolta a pedagógus által elindított motívumot.</p> <p>Variáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - két- három tanuló után a pedagógus új motívumot indít, - a négy motívum nem egyforma, - érintéseke, pl taps kapcsolok be a feladatba. 		<p>Először egyszerű motívumokkal meg kell tanítani a gyakorlatot. Nem szabad türelmetlennek lenni!</p> <p>Ha már mindenki tisztában van a feladat lényegével, akkor kell a bonyolultabb feladatokat elindítani.</p> <p>A pedagógus folyamatosan kövesse az eseményeket, ha valahol elakad a sor, ne kezdjék minid újra a gyakorlatot, mert egyrészt unalmassá válik, másrészt nagyon kevésbé lesz hatékony. Ha hiba történik, a pedagógus a táncával segítse a gyakorlat folytatását.</p>	
Munkaforma, térforma	Csoportos, egyéni és páros munka, félkör.	Eszköz és zenehasználat	Jól értelmezhető népzene.
Megjegyzések	<p>Az egyéni teljesítmény mindig jobban fenntartja figyelmet, mint a csoportos táncolás.</p> <p>Akkor, amikor a többszólamú gyakorlat végrehajtásban vesz részt a tanulón, a munka igen koncentrált, ezért hatékony lehet.</p> <p>Fontos lenne, hogy jó hangulatú, a pedagógus részéről elfogadó, támogató attitűd jelenjen meg a gyakorlat során.</p>		

A/5.3.3.

ELNEVEZÉS		„LÁSSUK, MI LESZ BELŐLE!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. A jelentkezők és a kiírás függvényében megállapított idő.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Egyéni táncalkotás „Osztály (csoport), szólótáncverseny”		A közösségi érzés fejlesztése, memóriafejlesztés, stressztűrő képesség fejlesztése, a munkafegyelem fejlesztése, tolerancia fejlesztés, a kreativitás fejlesztése, az esztétikai érzék fejlesztése, előadóművészeti képesség fejlesztése, erkölcsi nevelés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A gyakorlat előtt 3 héttel kihirdetjük a versenyt. A versenyhirdetést követően, 1 hét jelentkezési időt szabunk meg. A jelentkezési lap adatait, a versenykiírást, a pedagógus határozza meg, de a formáját a tanuló „álmodja” meg. A gyakorlat napján a tanítási órán kis színpadot, ill. nézőteret jelölünk ki, pl. krétával felrajzoljuk. Valamilyen módon bírálóbizottságot állítunk a tanulókból, ill. legalább egy felnőttből, pl. osztályfőnök, kolléga, külsős szakember, stb. A zsűrin kívül legyen közönségdíj is, amit pl. versenyzőnként eltérő színű korongok segítségével tudunk értékelni. Gondoskodjunk műsorvezetőről, ill. valamilyen jelképes versenydíjról is. A verseny díjazottjainak fotóját helyezzük el a teremben, a hirdető táblánkon.		A gyakorlat végrehajtás legyen játékos, de utánozza a regionális, országos szólótáncversenyek külsőségeit. A pedagógusnak finoman ösztönözni kell, s végig figyelemmel kell kísérni a tanulókat a felkészülés során. A verseny napját igen gondosan kell előkészíteni, hiszen a verseny utánozása, lényegében a versenyekre való felkészítés kulcsfontosságú állomása. Ösztönözzük a gyakorlattal kapcsolatos bármilyen feladat végrehajtás során a tanuló kreativitást. Segítsünk a versenyzőknek az igényes zeneválogatásban.	
Munkaforma, térforma	Osztálymunka, egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	Kréta, ülőpárna, tornaszőnyeg, tornapad, szék, CD, hangosító berendezés, kamera, díjak.
Megjegyzések	Ezt a versenyt természetesen páros táncban is meg lehet hirdetni. A tanítási év során, a csoportok képességének megfelelően állapítsuk meg a gyakorlat számát, de félévente legalább egy alkalommal rendezzük meg ezt a versenyt. Bátorítani kell a tanulókat a jelentkezésre		

A/5.3.4.

ELNEVEZÉS		„TAPSOLJ EGYET!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A férfitáncok tanításának bevezető részében. 2-4 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A pont részeinek megtanítása.		A közösségi érzés fejlesztése, memóriafejlesztés, stressztűrő képesség fejlesztése, a munkafegyelem fejlesztése, tolerancia fejlesztés, az esztétikai érzék fejlesztése, erkölcsi nevelés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
„Tapsolj egyet!” A tanulókat két csoportba osztjuk. Az egyik csoport a zenei periódus végén (utolsó negyedben), a másik csoport az új pont elején (első negyedben) tapsol. Variáció: A tanulókat 6 csoportra osztjuk. Az első csoport a pont elején tapsol. A második a bekezdő végén. A harmadik a gerincfigura elején. A negyedik a gerincfigura végén. Az ötödik a zárlat elején. A hatodik a zárlat végén.		Jól értelmezhető, lassú tempójú zenére kezdjük el a feladat végrehajtását. Később gyorsabb tempójú zenét is használhatunk.	
Munkaforma, térforma	Osztálymunka, egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú zenei felvételek.

A/5.3.5.

ELNEVEZÉS		„GYORS TÁMASZTÉKVÁLTÁS”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A férfitáncok tanításának bevezető szakaszában. 3-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A gyors támasztékszerkezet váltás tanítása.		A közösségi érzés fejlesztése, memóriafejlesztés, stressztűrő képesség fejlesztése, a munkafegyelem fejlesztése, tolerancia fejlesztés, az esztétikai érzék fejlesztése, erkölcsi nevelés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
<p>A tanulók a nyolcad értékben, helyben futnak a kísérő zenére, s mindezek alatt, elől-alap magasságban tartott kezükkel pattintgatnak (pityegnek, pattintanak, füttyögetnek, stb.).</p> <p>Variáció:</p> <p>A tanulókat három csoportba osztjuk. Az első csoport a bekezdő alatt fut helyben, a második a gerincmotívumnak, a harmadik a lezárónak megfelelő időtartamig fut.</p> <p>Az előző feladat annyiban módosul, hogy a lezáróra történő mozgás ritmusa: ti-ti-ti-ti tá-tá lesz. Így még jobban érezhető a ponthatár.</p>		Fontos lenne, hogy a nyolcadon futás közben a tanulók tegyék le a talajra a sarkukat is!	
Munkaforma, térforma	Osztálymunka, egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	Különböző tempójú zenei felvételek.

A/5.3.6.

ELNEVEZÉS		„FÉL SÚLY – TELJES SÚLY”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A férfitáncok tanításakor az előkészítő részben. 3-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A támasztékváltás tanítása		Önállóság a munkavégzésben, folyamatszemplélet, felelős a privát magatartásért, stressztűrő képesség, a munkafegyelem fejlesztése, erkölcsi nevelés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók megtartva a nyolccasod mozgást, az első nyolccadon: lábujjon, féltalpon, v. sarkon lépnek fél súllyal, elől-oldalt- részút-hátra irányokban. A második nyolccadon a súlyt hordozó láb teljes talpon lép, helyben. A testoldal váltást egy cifra jelenti az utolsó ütemben. A gyakorlást folyamatos pattogtatás kíséri. Variáció: A gesztusláb érintéseinek irányát megszabjuk, pl. elől-oldalt-hátul-oldalt. A talprészeket szabjuk meg, pl. elől sarok, hátul féltalp. E feladat analógiájaként gyakorolhatjuk a bokázók teljes súlyú és félsúlyú változtatását.			
Munkaforma, térforma	Csoportmunka, egyéni munka	Eszköz és zenehasználat	

A/5.3.7.

ELNEVEZÉS		„UGRÁSOK”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat - Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A férfitáncok tanításának előkészítésekor. 3-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Hangsúlytalan helyen történő súlyvétel tanítása.		Önállóság a munkavégzésben, folyamatszemplélet, felelős a privát magatartásért, stressztűrő képesség, a munkafegyelem fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Ugrókötél segítségével, legényes zenére ugró köteleztetjük a tanulókat. 4 páros lábú ugrás a zene főhangsúlyán történő súlyvétellel+4 páros lábú ugrás a zenei mellékhangsúlyon történő súlyvétellel a földre helyezett kötél fölött. Variáció: Ue. de a hajtott kötél alatt.			
Munkaforma, térforma	Kiscsoportos munka.	Eszköz és zenehasználat	Ugrálókötél.

A/5.3.8.

ELNEVEZÉS		„LÁBKÖR”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A férfitáncok tanításának előkészítésekor. 2-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A lábkörzés tanítása.		A közösségi érzés fejlesztése, memóriafejlesztés, stressztűrő képesség fejlesztése, a munkafegyelem fejlesztése, tolerancia fejlesztés, az esztétikai érzék fejlesztése, erkölcsi nevelés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A lábkör gyakorlatot mindig befelé és kifelé is végeztetjük.</p> <p>Az egy lábás súlyhelyzetek stabil tartásának kialakítása egyensúly gyakorlatokkal.</p> <p>Kényszerítő eszközök felhasználásával, pl. üveg, labda fölött-körött végzett lábkörzés.</p> <p>Talajra helyezett karika körül rajzolása megfelelő lábfő részek érintésével.</p> <p>Balett rúd, bordásfalba, egymásba kapaszkodva gyakoroltatjuk a lábkörzést.</p> <p>Különböző ízületből (boka, térd) történő körzések elkülönítése.</p> <p>Lábkörzések gyakoroltatása különböző magassági fokon.</p>		<p>Lassú tempóban kezdjük el a gyakorlatot végeztetni.</p> <p>Figyeljünk arra, hogy a kifelé körzést is rendszeresen gyakoroltassuk.</p>	
Munkaforma, térforma	Egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	

A/5.3.9.

ELNEVEZÉS		„LÁBKÖR + ÉRINTÉS (CSAPÁS)”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A férfitáncok tanításának előkészítésekor. 2-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A lábkör tanítása érintéssel.		Memóriafejlesztés, stressztűrő képesség fejlesztése, a munkafegyelem fejlesztése, az esztétikai érzék fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<u>Csapások:</u> Páros súlyhelyzetben <ul style="list-style-type: none"> • felső lábszáron • alsó lábszáron Egylábas súlyhelyzetben <ul style="list-style-type: none"> • felső lábszáron • alsó lábszáron A kettő kombinációi, variációi.		Az érintés ritmikai helyének pontos meghatározása, gyakoroltatása.	
Munkaforma, térforma	Egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	

A/5.3.10.

ELNEVEZÉS		„TEDD KI A PONTOT!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra ellenőrzési részében. 4-6 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Értékelés.		Önállóság a munkavégzésben, folyamatszemplélet, felelős a privát magatartásért, stressztűrő képesség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Minden tanuló az év elején készít öt különböző színű, de egyforma méretű korongot. Az év elején megbeszéljük a pedagógussal, hogy a különböző színek, melyik érdemjegynek felelnek meg az ötfokozatú értékelési skálán. Az ellenőrzéskor az önként vállalat bemutatókat az osztálytársak a kitett pontokkal értékelik. A tanulók után a pedagógus is kiteszi a saját pontját. A pedagógus é a tanulók véleményét összehasonlítják, megvitatják, a felmerült problémákat megvitatják.		Feltétlenül vegyük komolyan a tanulók véleményét, ne bagatellizáljuk el a véleménynyilvánításukat!	
Munkaforma, térforma	Frontális és egyéni munka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Korong.
Megjegyzések	A tanulóktól eltérő véleményünket mindig vitassuk meg. Érveljünk, fejlesszük a tanulók vitakészségét!		

A/5.3.11.

ELNEVEZÉS		„DALSTAFÉTA”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása.		Az új anyag előkészítésekor. 3-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Daltanulás		Probléma érzékenység, verbális kommunikáció, alkalmazkodó,- és együttműködési képesség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A dalok szövegét ne dallamsorokként, hanem gondolatokként tanítsuk. Egyszerre ne tanítsunk 1-2 dalnál többet. A szöveggel való megismerkedés után nem ülünk a földre, hanem egyszerű mozgások, pl. séta közben gyakoroljuk a dalok éneklését. Dalstaféta: A tanulók sétálnak a teremben. Egy, kijelölt tanuló elkezd énekelni egy dalt. Séta közben megérinti az egyik társát, aki a dalt onnan énekel tovább, ahol a dallam éppen tart az érintés pillanatában. Ő viszi tovább az éneklést.</p>		<p>Ne engedjük, mindenkinek kell énekelni. Ebben a periódusban a megszólalás a fontos.</p>	
Munkaforma, térforma	Frontális osztálymunka kör, szórt forma.	Eszköz és zenehasználat	Saját ének.
Megjegyzések	Rendszeres alkalmazásával ugrásszerűen erősödik az éneklési képesség.		

A/5.3.12.

ELNEVEZÉS		„KÖVESD A TÁRSAD!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az új ismeret szerző óra, fő részében. 3-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A vonulás, kapuzás tanítása.		Stressz tűrő képesség, alkalmazkodási képesség, verbális kommunikáció.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
<p>„Kövesd a társad” A tanulók a már megtanult vonulós-kapuzós és karikázó dalokra egymástól függetlenül sétálnak a teremben. Ötletszerűen beállnak egymás mögé és követik annak térbeli mozgását, lépéseinek ritmusát, irányát. A kialakult láncból tetszőleges idő után ki lehet állni, illetve új tagok csatlakozhatnak a láncához. Variáció: A fenti gyakorlatot vállfogással, kézfogással, ruhafogással táncoljuk. A pedagógus beáll a játékba és „összeszedi” az összes tanulót. Az így kialakított lánc mozgását a tanítandó térformáknak megfelelően vezeti.</p>		Igyekezünk személyes példával instruálni.	
Munkaforma, térforma	Frontális osztálymunka, szórt, illetve lánc alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Saját ének.
Megjegyzések	Kiváló feladat a közösségi érzés fejlesztésére.		

A/5.3.13.

ELNEVEZÉS		„BÚJJ, BÚJJ...!”	
Forrás megjelölése		Saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az új anyag tanításának előkészítő szakaszában. 3-5 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A kapuzás tanulása.		Stressztűrő képesség, alkalmazkodó képesség, kezdeményező készség, verbális kommunikáció	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A megtanult dalokat énekelve a gyerekek a köztük sétáló pedagógus párt (kijelölt gyerek pár) véletlenszerűen feltartott összefogott keze alatt (kapu) a közelben lévő gyerekek átbujkálnak. Csak addig lehet bújni, amíg az összefogott kezét fenntartják a tanulók. Variáció: Néhány tanulót (2-3 pár) kijelölünk kaputartónak, a többiekkel a vonulós feladott végeztetjük. Így megtörténik, a kapu alatt átvonul lánc koreográfiája.		A gyakorlat végeztetésekor legyünk türelmesek, ne avatkozzunk be.	
Munkaforma, térforma	Páros, kiscsoportos munka, lánc alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Saját ének.

A/5.3.14.

ELNEVEZÉS		„KÖRTARTÁS”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az új ismeret szerző részben. 3-4 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A leánykör egy helyben tartásának megtanulása.		Együttműködési képesség, stressztűrő képesség, verbális kommunikáció, probléma érzékenység, figyelem, emlékezet fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók körben állnak, hátul kereszt kézfogással és tetszőleges irányban, futó lépéssel forgatják a kört. A kör közepén áll a pedagógus. A pedagógus megváltoztatja a helyét a körön belül, a tanulók pedig a kör folyamatos mozgása közben igyekeznek visszaállítani azt a helyzetet, hogy a pedagógus újra a kör középpontjába kerüljön.		Fontos, hogy ne állítsunk egy körbe sok leányt.	
Munkaforma, térforma	Csoportmunka, kör	Eszköz és zenehasználat	Saját ének.

A/5.4.1.

ELNEVEZÉS		„GYAKORLÁS OSZTÁLYKERETBEN”	
Forrás megjelölése)		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. A létszám és a kialakított csoportok számtól függően meghatározott időkeret.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Gyakorló, ismétlő, összefoglaló gyakorlat.		Tolerancia, fizikális és mentális állóképesség fejlesztése, együttműködési és alkalmazkodási képesség fejlesztése, tánctechnikai fejlesztés, a kreativitás fejlesztése az improvizáció során, fegyelmezett munkavégzés, a verbális kommunikáció erősítése, a holisztikus látásmód fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók számától függően 2-3 páros csoportokat hozunk létre. Ezeket a csoportokat a próbaterem különböző pontjain, egymástól elkülönülve helyezzük el. A feladat mindenkinek egyforma, pl. páros táncok improvizálása. A tanulók egy helyben táncolnak, de a pedagógusok csoportról-csoportra járnak, s folyamatosan ellenőriznek, javítják a látottakat. A gyakorlás után a csoportok maguk közül egy párt állítanak ki, akik bemutatót tartanak. A bemutatókat a többi csoportban táncoló gyerekek szóban értékelik. Variációk: - az egyes csoportokat speciális feladatokkal látom el, pl. ez a csoport a nótázást, az a csoport a táncszókat kezdi el.		Ne legyen rövid időtartamú a gyakorlat. A pedagógusnak 2-3 alkalommal el kell jutniuk egy-egy csoporthoz. Mindig egy párral foglalkozunk, s konkrét javítanivalókat nevezünk meg, amelyeket a visszatérések során ellenőrzünk, s ha javulást látunk az mindenképpen szóvá kell tennünk. Ha nincs javulás, akkor az egyéni segítségadás módszerét alkalmazva kell javítani a hibát. Ne legyünk türelmetlenek, de következetesen mutassunk rá a hiányosságokra. A nótázás, táncszók kezdését váltogassuk a csoportok között. Itt is fontos lenne, hogy többféle, megfelelő hosszúságú zenét használjunk.	
Munkaforma, térforma	Kiscsoportos forma, szórt alakzat	Eszköz és zenehasználat	Jól értelmezhető népzene.
Megjegyzések	Első hallásra talán káoszsnak tűnik a gyakorlat, de ha a tanulók hozzászoknak a feladat végrehajtáshoz, akkor mindig közelben van egy pedagógus, akitől rövid időn belül segítséget tud kapni.		

A/5.4.2.

ELNEVEZÉS		„A TE CSOPORTOD”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében, 5-10 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Tehetséggondozó, felzárkóztató gyakorlat.		Önismeret, tolerancia, kezdeményezőképesség, egyéni felelősségvállalás, a stressztűrő képesség fejlesztése, tánctechnikai fejlesztés, fegyelmezett munkavégzés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A fiú tanulók között kihirdeti a pedagógus, hogy csoportmunkában fognak dolgozni. A tanulócsoportokat képességek szerint differenciálja. Lesz egy tehetséggondozó csoportja, egy felzárkóztató csoportja és egy átlagos képességekkel rendelkező csoport. Mindhárom csoportnak más lesz a feladata. A felzárkóztató csoportban pl. a koreográfit folyamatainak motívumait, ill. magát a folyamatot gyakorolják. Ebben a csoportban egy átlagos képességű tanuló táncolja elő a feladatokat. Az átlagos képességűeknél átnézik a folyamatokat, ill. néhány új férfitánc motívumot, egységet tanulnak. Ebben a csoportban időzik legtöbbet a pedagógus. Egyébként egy, a tehetséggondozó csoportból odaállított tanulóval ismétlik át a folyamatokat. A tehetséggondozó csoportban a pedagógus bemutat új férfitánc elemeket, egységeket, amit aztán a csoport önszerveződő módon tanul, gyakorol. A csoportokban előtáncol gyerekeket a pedagógus folyamatosan váltja. A gyakorlat végén a pedagógus megkérdezi a csoportokban tanulókat, hogy milyen jó dolgokat tudnának elmondani, s majd ő is értékeli a feladat végrehajtást.</p> <p>A csoportok egymástól elkülönülve, de egyszerre dolgoznak.</p>		<p>Ez a gyakorlat, bár nagyon hasznos, de nagy szakmai és pedagógiai felkészültséget igényel a pedagógustól. Nagyon fontos, hogy a pedagógus jól mérje fel a képességeket, s olyan feladatokat szabjon meg, amiket a csoportokban dolgozó tanulók teljesíteni tudnak.</p> <p>Szükségszer az is, hogy a pedagógus folyamatosan körbejárjon, ne ragadjon le egy-egy csoportnál, ill. ne térjen el nagyon a tervezett anyagtól, mert akkor a másik két csoport gazda nélkülinek fogja érezni magát.</p> <p>A zene jól hallgató legyen, de nem törekedjünk arra, hogy általa nyomjuk el a munkazajt. Mint a legtöbb interaktív megoldásnak, velejárója a munkazaj. Megfelelő hosszúságú zenét használjunk, ne kelljen kiállni a munkából a zeneindítás miatt.</p>	
Munkaforma, térforma	Kiscsoport, szórtá alakzat.	Eszköz és zenehasználat	Jól értelmezhető népzene.
Megjegyzések	Nagyon jól használható gyakorlat, ha van türelmünk megtanítani a gyerekeket erre a tevékenységi formára.		

A/5.4.3.

ELNEVEZÉS	„BÁLDOZÓSDI”
Forrás megjelölése	Saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása	A projektbemutató az egész foglalkozást kitölti. A projektbemutató előtti munkafázisok akár két hónapon keresztül is érinthetik a tanítási órák részeit, vagy egészét.
A feladat meghatározása	Fejlesztési terület
Gyakorló, összegző, összefoglaló feladat.	Tolerancia, együttműködési és alkalmazkodási képesség fejlesztése, a kreativitás fejlesztése a feladat végrehajtás során, fegyelmezett munkavégzés, a verbális kommunikáció erősítése, a holisztikus látásmód fejlesztése.
A gyakorlat/játék leírása	Instrukció
<p>A bálokat egyes területeken (az elhallás miatt) „báldoknak” is nevezték. A második félévben a pedagógus egy ilyen „báld” megszervezését adja feladatnak projekt formában.</p> <p>A projekthirdetés után létrejönnek a munkacsoportok a tanulókból. Egy csoport a helyi báli hagyományokról gyűjt anyagot. A második csoport a bálterem berendezéséről, a báli étkezésről gyűjt anyagot. A harmadik csoport „Zenéről” gondoskodik. A negyedik csoport a báli táncoknak, nyitótáncoknak néz utána.</p> <p>Projektterv: A gyűjtött anyagok számbavétele, megbeszélése, a projektterv és a projekt ütemezésének összeállítása. Fontos, hogy a tisztségviselő (pl. legény bíró, hívogató legények, cigánybíró, díszítő lányok, etető, stb) személyét a tanulók határozzák meg. A lebonyolításhoz szükséges feladatok konkretizálása. Projektindító megbeszélés. A projekt megvalósulása előtti utolsó összejövetel, ahol a nevesített feladatok utolsó áttekintése történik. A projektterv véglegesítése, ha szükséges korrigálása. Projekt indítás, projektbemutató: Megvalósul a „Báldozósdí”!</p> <p>A projekt értékelése. A projekt megörökítése.</p>	<p>Fontos, hogy az időpontokat jól gondolja végig a pedagógus, hogy a tanulóknak legyen idejük felkészülni.</p> <p>A tanulók saját maguk szerveződjenek csoportokba, a pedagógus határozza meg a létszámkeretet, hogy aránytalanságok ne legyenek, pl. 3-6 tanuló egy csoport.</p> <p>Az anyaggyűjtés időszakában a pedagógus diszkrétan, de folyamatosan érdeklődjön az elvégzett munka eredményéről.</p> <p>A projektterv összeállításakor fontos, hogy a tanulók úgy érezzék, az ő elképzeléseik valósulnak meg, a pedagógus nagy tapintattal irányítsa a tanulókat.</p> <p>Kulcsfontosságú, hogy a pedagógus elérje azt, hogy a szakmaiság megmaradjon, de ne ő határozza meg a felelősöket. Elengedhetetlen, hogy a feladatok mindenki számára világosan legyenek megfogalmazva, pl. Kik leszek a hívogató legények, kikhez, milyen szöveggel mennek hívogatni, melyik tanítási órán történik a hívogatás, stb?</p> <p>A pedagógusnak végig mentoráló szerepe van, de ebben a fázisban már az lenne jó, ha csak a tisztségviselők, pl a legénybíró vezetné a megbeszélést. A pedagógus végégi jelen van az eseményeken, ha probléma merül fel hagyja a tanulókat a helyzet kezelésére. Csak akkor avatkozik be, ha az elkerülhetetlen.</p> <p>A projektterv alapján számba veszik a tanulók a pedagógussal közösen a megvalósulást. Levonják a tanulságokat. értékelnek,</p>

		<p>következtetéseket vonnak le. Ha volt külsős vendég, érdeme ilyenkor őt is elhívni, s meghallgatni a véleményét.</p> <p>A projektmegvalósulás során összegyűlt anyagból tabló, kiállítás, stb. készítése, elhelyezése a teremben vagy az iskola egyéb helyiségében.</p>	
Munkaforma, térforma	E.gyéni, páros és csoportmunka	Eszköz és zenehasználat	Igény szerint.
Megjegyzések	<p>A projektmódszer alapja a tanulói érdeklődésen alapuló, önállóan végzett, eredményes munka okozta sikerélmény. Az elvégzett munka jól köthető egyénhez és azonnali sikerélményt okoz. Fontos tehát, hogy a projektben mindenkinek olyan feladat jusson, amit sikeresen tud megoldani.</p>		

A/5.5.1.

ELNEVEZÉS		„HOZZ EGY EMLÉKET!”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett játék – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása.		Az óra fő része, 30-40 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlés, rendszerezés		Emlékező képesség, holisztikus látásmód, tolerancia, stressztűrő képesség fejlesztése, a közösségi érzék fejlesztése, az elkötelezettség fejlesztése, a szóbeli kifejezőmód fejlesztése, IKT eszközök használata.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Mindenkit megkérek, hogy hozzon egy olyan emléket a tanévről, ami a számra a legérdekesebb eseményhez kapcsolódik. Röviden mutassák is be, hogy a tárgy, hogyan kapcsolódik az eseményhez!</p> <p>A hozott tárgyakat egy kendő alá tesszük, s a pedagógus a kendő alatt tapogatózva mondja el, hogy a tapintása alapján mi is lehet a tárgy? Aki az elmondás után ráismer a tárgyra, megnevezi azt, s ha talált, megkapja a tárgyat, s elmondja a hozzá fűződő emlékeit, élményeit. A többiekkel meghallgatjuk, kiegészítjük a beszámolót saját tapasztalatainkkal.</p> <p>A beszélgetések végén kronologikus sorrendbe rakjuk a tárgyakat, ha van zárható, üveges szekrényünk, esetleg kiállítást is rendezhetünk, aminek anyagát folyamatosan bővíthetjük.</p>		<p>Fontos, hogy a pedagógus baráti, támogató légkört teremtsen. A beszámolókat valóságos értékét nem kell skandálni, minden beszámolót egyformán értékesnek kell feltüntetni!</p> <p>Figyeljünk arra, hogy a beszámolók ne nyúljanak túl hosszúra, ügyesen irányítsuk a beszélgetés fonalát.</p> <p>Az lenne a szerencsés, ha minden tanuló, aki tárgyat hozott, szóhoz jutna.</p>	
Munkaforma, térforma	Frontális osztálymunka, egyéni munka, Kör.	Eszköz és zenehasználat	Üveges szekrény, hozott emléktárgyak, kendő.
Megjegyzések	<p>A hozott tárgyak és az ismertetések segítségével, lényegében összefoglaljuk a tanév eseményeit.</p> <p>Az ügyesen rajzoló gyerekek segítségével a táncterem falára, csomagoló papírra felírhatjuk egy idő egyenes segítségével az eseményeket, esetleg tréfás rajzokkal egészíthetjük ki.</p>		

A/5.5.2.

ELNEVEZÉS		„OSZTÁLY TV”	
Forrás megjelölése		Továbbfejlesztett játék – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő része, 30-40 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlés, rendszerezés.		Emlékező képesség, holisztikus látásmód, tolerancia, stressztűrő képesség fejlesztése, a közösségi érzék fejlesztése, az elkötelezettség fejlesztése, a szóbeli kifejezőmód fejlesztése, IKT eszközök használata.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanév eseményeiről saját felvételeket kérek a tanulóktól. A hozott felvételeket közösen megnézzük, esetleg egy projekt keretében, önálló adást állítunk össze. A TV-t helyettesítheti egy kivágott doboz, a bemondót, a szereplőket, a „filmeket” pedig a tanulók adják, ill. készítik el.		Fontos, hogy a pedagógus jól mentorálja ezt a gyakorlatot. Folyamatosan figyelje az előkészületeket, világosan ismertesse a lehetőségeket, körülményeket. Gondoskodjon „nézőközönségről”.	
Munkaforma, térforma	Osztálymunka, csoportmunka, egyéni és páros munka.	Eszköz és zenehasználat	Ami az előadáshoz szükséges.
Megjegyzések	Ha gondosan előkészítjük ezt a gyakorlatot, akkor a tanulók rendkívül jól fognak emlékezni a tanév eseményeire. Ha jól szórakoznak, akkor a következő tanévben is szívesen járnak majd a néptáncórákra.		

A/5.5.3.

ELNEVEZÉS		„GONDOLTAM EGY SZÁMOT!”	
Forrás megjelölése		Továbbfejlesztett játék – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében, 30-40 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ellenőrzés – értékelés.		Önkontrol, tolerancia, etikus gondolkodás, stressz tűrés, vitaképesség, a verbális kifejező képesség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>Az év végi érdemjegyek megbeszélésekor, a pedagógus a tanulók nevei után elmondja a játék címét. Gondol is egy érdemjegyet, de azt nem mondja ki hangosan. A tanuló saját munkáját értékelendően kimondja azt az érdemjegyet, amit magának adna. A pedagógus a reláció jelek segítségével jelzi, hogy a tanuló értékelése az ő „gondolatához” képest magasabb, vagy alacsonyabb. Ezek után a tanuló szóban érvel a saját maga által adott jegy mellett, a pedagógus pedig meghallgatva a véleményeket, s ő is reflektál azokra. Mindezek alapján az érdemjegyek kezdenek közelíteni egymáshoz. A legvégén a pedagógus egy újabb kiáltás után, hangosan elmondja a jegyajánlatát, amit a jelölt, ha elfogad vége a játéknak, ha nem folytatódik.</p> <p>Variáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tárgyalást rögtönözünk, ahol a bíró és a védő, ügyész is a tanulók közül választódik ki. 		<p>Lendületes, humoros óravezetésre van szükség. A pedagógus elvtelenül nem próbálja meg a jobb érdemjegy felé erőltetni az értékelés. Legyen tárgyilagos, nyugodt, higgadt.</p>	
Munkaforma, térforma	Osztálymunka, csoportmunka, páros munka, egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	Padok, ülőpárnák, asztal, szék.
Megjegyzések	Az egyéni, személyre szabott értékelés ebben a formában paralel fut. Ezért a tanuló önértékelésével, az értékelő képessége igen jól fejlődik.		

5.3.8. Módszertani példatár az alapfok hatodik évfolyam tematikus tervéhez – Szilágyi Zsolt

A/6.1.1.

ELNEVEZÉS		„GONDOLTAM EGY ...”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett játék – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében. 8-10 p.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
A nyári élmények felelevenítése.		Verbális-nonverbális kommunikáció, felelősségérzet, döntési képesség, szerepvállalás, összefüggések keresése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók és a pedagógus körben, félkörben, ülő helyzetben helyezkednek el. A pedagógus a közös nyári élmény (tábor, kirándulás, fellépés, stb) egy-egy humoros, fontos, stb. eseményének elmondására szólítja fel a tanulókat. A beszámolóknak a játék címével kell kezdődni. A pedagógus kezdi a játékot, majd egy labdát dob annak, akivel a játékot folytatni szeretné. Ez így folytatódik addig, amíg pedagógus új játékot nem kezdeményez. Az új játék kezdeményezése előtt fontos, hogy a hallottakról a pedagógus néhány rövid mondatban, támogató jelleggel reflektáljon.		Ez a játék akkor működik jól, ha a pedagógus valamilyen előzetes formában (tanévnnyitó, internet, stb.) előre értesíti a tanulókat a várható beszélgetés témáiról. Fontos, hogy legyen dinamikája a játékmenetnek. A pedagógus mindig kövesse a kiselőadásokat, vicces segítő mondatokkal egészítse ki azokat. Nem baj, ha a játék menet közben változik, s egy-egy történet, ami mindenkinek fontos, élménybeszámolók halmazává válik. A pedagógus összegzése emelje ki az esemény fontosságát, hasznosságát, s ösztönözze a tanulókat a jövőbeni együttműködésre.	
Munkaforma, térforma	Kör, Félkör.	Eszköz és zenehasználat	Gumilabda.
Megjegyzések	Ezt a játékot a tanév során, bármikor használhatjuk, amikor valamilyen fontos, szakmai eseményét meg akarunk megbeszélni a gyerekekkel, s ehhez nem kiselőadást akarunk használni. Fontos lenne, hogy szabad, természetes legyen a beszélgetés. A labdadobásoknál lehet csak a jelentkezőknek dobni a labdát. Ha valakinek nincs élmény, pl. nem volt ott az eseményen, akkor ő egy: „Nem gondoltam...” szöveggel adja tovább a labdát. Akiknek nincs mondanivalójuk, azok úgy is hátrányban vannak, ezért ne fűzzünk elmarasztaló megjegyzéseket a megnyilvánulásaikhoz. Inkább bátorító mondatoka, pl. Na, majd legközelebb!” hallassunk!		

A/6.1.2.

ELNEVEZÉS		„SZÜLŐFÖLDEM SZÉP HATÁRA...”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett játék – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra bevezető részében, de az összegző részében is szerepelhet. 3-5 perc	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Összefoglalás		Verbális-nonverbális kommunikáció, szerepvállalás, holisztikus látásmód, önálló munkavégzés, szociális kompetenciák, munkamegosztás.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók házi feladatnak kapják, hogy előre megadott szempontok (térkép, fotók, kézzel írt, rövid magyarázó szövegek, kotta, stb) alapján állítsanak össze egy tablót, az alapfokú tanulmányaik alatt tanult táncokból. Ezeket a tablókat az óra meghatározott részeiben röviden ismertessék.		4-6 tanulónál több, ne kerüljön egy csoportba. Megfelelő méretű kartont határozzunk meg, hogy legyen hely az információknak. Adjunk pontos határidőket. A határidők közeledtével kérdezzünk rá a tablók készültségi fokára. A tablók bemutatásakor mindig értékeljünk, hívjuk fel a figyelmet a tabló és a bemutatás erősségire, ill. fejlesztendő területeire.	
Munkaforma, térforma	Csoportmunka.	Eszköz és zenehasználat	Dipa karton, filctoll, fotók, képek, szövegek, jegyzetek, internet, tűzőgép, zsinór.
Megjegyzések	Fontos, hogy a tablón elhelyezett szövegek kézzel legyenek írva, ne támogassuk a nyomtatott szövegek elhelyezését. A tablókból kiállítás lehet rendezni, akár pályamunkáknak is lehet tekinteni azokat. A tablók kinézete, elkészítésének igényessége az esztétikai nevelést jól segíti. Minidig emeljük ki az esztétikus megoldások milyenségét, hogy mi kellett ahhoz, hogy az az esztétikai minőség létrejöjjön!? Ne hagyjuk megfelelő értékelés nélkül, az el nem végzett feladatokat. Támogassuk a tanulók önbizalmát, ha szükségesnek látjuk, ajánljuk fel a segítségünket.		

A/6.1.3

ELNEVEZÉS		„VIZSGÁZZUNK, MERT...!”	
Forrás megjelölése		továbbfejlesztett feladat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 20-25 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Az alapfokú művészeti vizsgára való felkészülés.		Verbális-nonverbális kommunikáció, kezdeményező képesség, akarat, holisztikus látásmód, elkötelezettség, önbizalom, stressz tűrés, ok-okozati összefüggések meglátása.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanulók azt a feladatot kapják, hogy feladat címét folytatva, olyan mondatot fogalmazzanak meg, amely a vizsga hasznosságára, fontosságára, jövőbeni szerepére, stb. utal. A legjobban megszerkesztett mondatokat össze is gyűjthetjük, jelmondatként elhelyezhetjük a tanterem falán.		Minden mondatot hallgassunk meg. Ezt a feladatot többször ki kell adni. A tanulók által a legjobbnak ítélt mondatokat beszéljük meg, értékeljük annak információ tartalmát. Figyeljünk arra, hogy pontos információk hangozzanak el, mindig javítsuk ki az esetleges tévedéseket.	
Munkaforma, térforma	Egyéni és osztálymunka	Eszköz és zenehasználat	Kartonlap, filctoll, rajzszög, madzag.
Megjegyzések	A mondatokról szóló feladatok kiadását azért kell többször elvégezni, mert egyrészt ezzel tudjuk ellenőrizni, hogy az alapvizsgáról közölt ismereteket a tanulók milyen mélységben sajátították el. Másképp ezzel több lehetőségünk van arra, hogy a tanulókat ráhangoljuk az alapfokú vizsgára.		

A/6.1.4.

ELNEVEZÉS		„BESZÉLJÜK MEG!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra végén, annak levezető részében. 10-15 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Véleményalkotás a látott táncegyüttesi produkcióról, s ennek kapcsán beszélgetés a szakmai továbbtanulásról.		Problémaérzékenység, ötletgazdagság, flexibilis gondolkodás, kommunikációs készség, vitakészség, emlékezet.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció (amire érdemes figyelni)	
Az irányított kérdések vonatkozhatnak: <ul style="list-style-type: none"> - a táncosok táncudására - a műsorszerkesztésre - a koreográfiák, térformák változatosságára - az átélt előadásmódra - a színpadi viselkedésre - az ének-zene minőségére - a színpadi jelmezekre - a hivatásos táncosok feladataira - a hivatásos táncművészi pálya szépségeire - a hivatásos táncosok életminőségére - a hivatásos pálya befejezése utáni lehetőségekre - az amatőr táncélet szépségeire - ismeretekre a hivatásos és az amatőr táncéletről. 		Irányított kérdésekkel vezessük a beszélgetést.	
Munkaforma, térforma	Frontális osztálymunka, szórt alakzat.	Eszköz és zenehasználat	
Megjegyzések	Az ilyen típusú elemző és pályára irányító beszélgetéseknek még nem alakultak ki standardjai. Jelen javaslataim a saját tapasztalataimon alapszanak, ennek megfelelően szabadon változtathatók. A tanulók ekkor már alapos kritikai érzékkel rendelkeznek, engedjük őket érvelni. Ebben a helyzetben inkább moderátor szerepre törekedjünk.		

A/6.2.1.

ELNEVEZÉS		„EZ A TÁNC A LEGÉNYEKÉ...”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 10-20 perc (a fiú tanulók létszámának függvényében kerül lebonyolításra)	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlő, ismeretbővítő gyakorlat.		Verbális és nonverbális kommunikáció, rendszeralkotás, holisztikus látásmód, esztétikai igényesség, önállóság, tolerancia, az infokommunikációs eszközök és az internet tartalmak használata, forráskritikai, előadói képességek fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanult ugrós, legényes, verbunk táncokat a tanulóknak önálló felkészülés alapján, egy a pedagógus által megjelölt internetes forrás alapján kell bővíteni. A tanulók képességeinek megfelelően határozzuk meg a feladat terjedelmét, pl. 2-4 pontnyi új tánc. Variáció: Nem a tanulta táncokat bővítik a tanulók, hanem a pedagógus által megjelölt, kiadott új, ismeretlen eredeti anyagból készülnek fel a tanulók.		Jól tervezzük meg a feladat megoldásának időtényezőit. A tanulóknak legyen kellő idejük a felkészülésre, a gyakorlásra. Legalább 1 hónapnyi időt kell adni a felkészülésre, mindig figyelemmel tartva a tanulók képességeit. Az idő múlásával mindig érdeklődünk, a felad végrehajtás pillanatnyi állapotáról. Nyújtunk segítséget, ha a tanulók kérik, de ne erőszakoljuk rá akartunkat a tanulókra.	
Munkaforma, térforma	Egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	Internet hozzáférés.
Megjegyzések	<p>A feladat csak akkor hirdethető ki, ha meggyőződünk arról, hogy a tanulók rendelkeznek internet hozzáféréssel.</p> <p>Ha a pedagógus nevez meg eredeti anyagot, akkor nagyon kell figyelni arra, hogy az jól használható, jól értelmezhető legyen, s ne a pillanatnyi „tánc sznobizmusnak” megfelelő, hanem a pedagógiai tervezéshez illő legyen.</p> <p>Ezekből a feladatokból a tanulócsoporthoz jó versenyeket lehet szervezni, ill. kiváló lehetőség arra, hogy a tehetséges tanulókat felfedezzük.</p> <p>A tehetség azonosítás után, e feladat segítségével a tehetséges, érdeklődő tanulókat sikeresen orientálhatjuk a középfokú művészetoktatásba való bekapcsolódásra.</p> <p>A feladat végrehajtás során kiváló lehetőséget kapunk a tanulók általános és speciális ízlésének formálása.</p>		

A/6.2.2.

ELNEVEZÉS		„FORGASD MEG A LEÁNYKÁT...”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 15-25 perc (a tanulók létszámának függvényében kerül lebonyolításra)	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlő, ismeretbővítő gyakorlat.		Verbális és nonverbális kommunikáció, rendszeralkotás, holisztikus látásmód, esztétikai igényesség, önállóság, partnering, együttműködési képesség, nemi identitás, tolerancia, az infokommunikációs eszközök és az internet tartalmak használata, forráskritikai, előadói képességek fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanult páros táncokat a tanulónak önálló felkészülés alapján, egy a pedagógus által megjelölt internetes forrás alapján kell bővíteni. A tanulók képességeinek megfelelően határozzuk meg a feladat terjedelmét, pl. 2-4 pontnyi új tánc. Variáció: Nem a tanulta táncokat bővítik a tanulók, hanem a pedagógus által megjelölt, kiadott új, ismeretlen eredeti anyagból készülnek fel a tanulók.		Jól tervezzük meg a feladat megoldásának időtényezőit. A tanulónak legyen kellő idejük a felkészülésre, a gyakorlásra. Legalább 1-1,5 hónapnyi időt kell adni a felkészülésre, mindig figyelemmel tartva a tanulók képességeit. Az idő múlásával mindig érdeklődünk, a felad végrehajtás pillanatnyi állapotáról. Nyújtunk segítséget, ha a tanulók kérik, de ne erőszakoljuk rá akartunkat a tanulókra.	
Munkaforma, térforma	Egyéni és páros munka.	Eszköz és zenehasználat	Internet hozzáférés.
Megjegyzések	A feladat csak akkor hirdethető ki, ha meggyőződünk arról, hogy a tanulók rendelkeznek internet hozzáféréssel. Ha a pedagógus nevez meg eredeti anyagot, akkor nagyon kell figyelni arra, hogy az jól használható, jól értelmezhető legyen, s ne a pillanatnyi „tánc sznobizmusnak” megfelelő, hanem a pedagógiai tervezéshez illő legyen. Ezekből a feladatokból a tanulócsoportok között jó versenyeket lehet szervezni, ill. kiváló lehetőség arra, hogy a tehetséges tanulókat felfedezzük. A tehetségazonosítás után, e feladat segítségével a tehetséges, érdeklődő tanulókat sikeresen orientálhatjuk a középfokú művészetoktatásba való bekapcsolódásra. A feladat végrehajtás során kiváló lehetőséget kapunk a tanulók általános és speciális ízlésének formálása.		

A/6.2.3.

ELNEVEZÉS		„KÖRBE, KARIKÁBA...”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. 10-15 perc (a tanulók létszámának függvényében kerül lebonyolításra).	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlő, ismeretbővítő gyakorlat.		Verbális és nonverbális kommunikáció, rendszeralkotás, holisztikus látásmód, esztétikai igényesség, önállóság, partnering, együttműködési képesség, nemi identitás, tolerancia, az infokommunikációs eszközök és az internet tartalmak használata, forráskritikai, előadói képességek fejlesztése.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
A tanult körtáncokat a tanulónak önálló felkészülés alapján, egy a pedagógus által megjelölt internetes forrás alapján kell bővíteni. A tanulók képességeinek megfelelően határozzuk meg a feladat terjedelmét, pl. 1-3 új strófiányi tánc. Variáció: Nem a tanulta táncokat bővítik a tanulók, hanem a pedagógus által megjelölt, kiadott új, ismeretlen eredeti anyagból készülnek fel a tanulók.		Jól tervezzük meg a feladat megoldásának időtényezőit. A tanulónak legyen kellő idejük a felkészülésre, a gyakorlásra. Legalább 1 hónapnyi időt kell adni a felkészülésre, mindig figyelemmel tartva a tanulók képességeit. Az idő múlásával mindig érdeklődünk a felad végrehajtás pillanatnyi állapotáról. Nyújtunk segítséget, ha a tanulók kérik, de ne erőszakoljuk rá akartunkat a tanulókra.	
Munkaforma, térforma	Egyéni és csoportos munka.	Eszköz és zenehasználat	Internet hozzáférés.
Megjegyzések	A feladat csak akkor hirdethető ki, ha meggyőződünk arról, hogy a tanulók rendelkeznek internet hozzáféréssel. Ha a pedagógus nevez meg eredeti anyagot, akkor nagyon kell figyelni arra, hogy az jól használható, jól értelmezhető legyen, s ne a pillanatnyi „tánc sznobizmusnak” megfelelő, hanem a pedagógiai tervezéshez illő legyen. Ezekből a feladatokból a tanulócsoportok között jó versenyeket lehet szervezni, ill. kiváló lehetőség arra, hogy a tehetséges tanulókat felfedezzük. A tehetségazonosítás után, e feladat segítségével a tehetséges, érdeklődő tanulókat sikeresen orientálhatjuk a középfokú művészetoktatásba való bekapcsolódásra. A feladat végrehajtás során kiváló lehetőséget kapunk a tanulók általános és speciális ízlésének formálása.		

A/6.3.1.

ELNEVEZÉS		„TÁNCVIZSGA”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. Akár az egész óra terjedelmében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Vizsga szimuláció.		Verbális és nonverbális kommunikáció, rendszeralkotás, holisztikus látásmód, esztétikai igényesség, önállóság, partnering, együttműködési képesség, előadói képességek fejlesztése, egyéni felelősségvállalás, stressz tűrés, szervezői készség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Az alapfokú művészeti vizsga tánc gyakorlati részének megfelelő helyzet megszervezése a tanítási év során. A követelményeknek megfelelően a pedagógus felügyeletével és irányításával a tanulók önállóan bonyolítják le a vizsgát. Berendezik a termet, összeállítják a feladatsort, tételeket állítanak össze, más csoportokból vizsgabizottságot szerveznek, esetleg az intézmény másik pedagógusát is felkérlik a vizsgabizottság tagjának, stb.		Jól tervezzük meg a feladat megoldásának időtényezőit. Az első félév végén és a második félévben is kell, legalább egy alkalommal ezt a feladatot elvégezni. Adjunk megfelelő komolyságot az eseménynek, pl. öltözködés, a terem berendezése, zenék, stb. Fontos lenne, hogy igényes, esztétikus körülmények között zajlódjék a feladat végrehajtás, ezzel is ösztönözve a tanulókat a feladat komolyan vételére. A tételsor összeállításakor figyeljünk arra, hogy akkora mennyiségű feladat szerepeljen rajta, ami biztosan belefér a feladat végrehajtásra tervezett időben. Az elhúzódó feladat végrehajtás rossz emlékeket kódolhat a tanulóknak.	
Munkaforma, térforma	Egyéni, páros és Csoportmunka.	Eszköz és zenehasználat	Bútorok, papír, írószer, nyomtató, CD-k, erősítő berendezés.
Megjegyzések	A saját pedagógia gyakorlatomban rendszeresen használom ezt a feladatot, minden olyan helyzetben, ahol valamilyen vizsgatevékenység várható. A sikeres vizsgára ugyanis nemcsak az ismeretek megszerzésével készítünk fel, hanem a vizsga stresszét a szimulációval igen jól lehet kezelni.		

A/6.3.2

ELNEVEZÉS		„VIZSGÁZZUNK!”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra fő részében. Akár az egész óra terjedelmében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Vizsga szimuláció		Verbális és nonverbális kommunikáció, rendszeralkotás, holisztikus látásmód, esztétikai igényesség, önállóság, partnering, együttműködési képesség, egyéni felelősségvállalás, stressz tűrés, szervezői készség.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Az alapfokú művészeti vizsga elméleti részének megfelelő helyzet megszervezése a tanítási év során. A követelményeknek megfelelően a pedagógus felügyeletével és irányításával a tanulók önállóan bonyolítják le a vizsgát. Berendezik a termet, összeállítják a feladatsort, tételeket állítanak össze, más csoportokból vizsgabizottságot szerveznek, esetleg az intézmény másik pedagógusát is felkérlik a vizsgabizottság tagjának, stb.		Jól tervezzük meg a feladat megoldásának időtényezőit. Az első félév végén és a második félévben is kell, legalább egy alkalommal ezt a feladatot elvégezni. Adjunk megfelelő komolyságot az eseménynek, pl. öltözködés, a terem berendezése, könyvek, illusztráció, stb. Fontos lenne, hogy igényes, esztétikus körülmények között zajljódjék a feladat végrehajtás, ezzel is ösztönözve a tanulókat a feladat komolyan vételére. A tételsor összeállításakor figyeljünk arra, hogy akkora mennyiségű feladat szerepeljen rajta, ami biztosan belefér a feladat végrehajtásra tervezett időben. Az elhúzódó feladat végrehajtás rossz emlékeket kódolhat a tanulóknak.	
Munkaforma, térforma	Egyéni, páros és Csoportmunka.	Eszköz és zenehasználat	Bútorok, papír, írószer, nyomtató.
Megjegyzések	A saját pedagógia gyakorlatomban rendszeresen használom ezt a feladatot, minden olyan helyzetben, ahol valamilyen vizsgatevékenység várható. A sikeres vizsgára ugyanis nemcsak az ismeretek megszerzésével készítünk fel, hanem a vizsga stresszét a szimulációval igen jól lehet kezelni.		

A/6.3.3.

ELNEVEZÉS		„VIDD EL AZ ÉN LEVELECSKÉM...”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra összegző részében, 2-3 perc.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Ismétlés, rendszerezés.		Írásbeli képesség, rendszeralkotás, holisztikus látásmód, esztétikai igényesség, önállóság, együttműködési képesség, egyéni felelősségvállalás, stressz tűrés, infokommunikációs képességek.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Az alapfokú művészeti vizsga elméleti ismereteinek feladatlapban történő összefoglalása, s elküldése a tanulóknak. A tanulók írott, vagy elektronikus formában is megoldhatják a feladatlapot, amit a pedagógushoz juttatnak el, a megadott határidőig. A pedagógus a feladatlap összeállításakor törekedjen a változatos feladattípusok használatára.		Fontos lenne, hogy a pedagógusok nem egy hagyományos feladatlapot állítsanak össze, hanem olyat, ami változatos feladattípusokkal végig fenn tudja tartani a tanulók figyelmét, pl. válogatás a szófelhőből, fűrtábra (ágrajz), fogalomtérkép, stb. Nem legyen sok feladat egyszerre, hiszen mindig figyelni kell a tanulók egyéb terheléseire is. E feladat csak akkor működik jól, ha a pedagógus a feladatlapok elküldése előtt a tanulókkal ismerteti, esetleg közösen megoldja az elvárt feladatokat.	
Munkaforma, térforma	Egyéni munka.	Eszköz és zenehasználat	Papír, írószer, nyomtató, internet hozzáférés.
Megjegyzések	A saját pedagógia gyakorlatomban rendszeresen használom ezt a feladatot, minden olyan helyzetben, ahol valamilyen vizsgatevékenység várható. A sikeres vizsgáláshoz szükséges, hogy az ismeretek rögzüljenek. Az infokommunikációs lehetőségek használatával a tanuló új környezetben használja az elsajátítandó ismereteket. Az új környezetben nem úgy éli meg a feladatot, mint valami unalmas dolgot, hanem a feladat végrehajtás pszichés aktivitásnak éli meg.		

A/6.3.4.

ELNEVEZÉS		„TÁNCREND SZERŰ IMPROVIZÁCIÓ”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra gyakorló részében. Tetszőleges.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Az improvizációs gyakoroltatás megfigyelési szempontja.		Problémamegoldó képesség, ötletgazdagság, eredetiség, magabiztos fellépés, kezdeményező és együttműködési készség, stressztűrő képesség, verbális- nonverbális kommunikáció.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Táncrendszerű improvizációk Dialektusterületenként, a helyi tantervben megtalálható tájegységek tanult táncaiból. A gyakoroltatás először nagycsoportos, majd kiscsoportos formában, végül a vizsgaleírásban lévő, max, 3 páros formában. A fiúk gyakoroltatása a nagycsoportos forma után egyéneként vagy párban történik. Az értékelés szempontjai: - a táncanyag tudatos alkalmazása, - a táncos mozgás és a zene illeszkedése, - partneri kapcsolat-páros viszony, - a tánc képét formáló egyéb tényezők (nótázás, tánc közbeni viselkedés, táncszók használata) használata.		Ne legyenek túl rövidek a zenék, s váltogassuk a zenéket, hogy ne unjanak rá a tanulók. Koreográfia zenére soha se improvizáltassunk.	
Munkaforma, térforma	Nagy és kiscsoportos forma.	Eszköz és zenehasználat	Különböző népzenei feldolgozások.
Megjegyzések	Ezt a feladatot a táncrend elemeinek meg tanulása után mindenképpen érdemes használni.		

A/6.3.5.

ELNEVEZÉS		„KOREOGRÁFIA ISMÉTLÉS”	
Forrás megjelölése		saját gyakorlat-Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		Az óra gyakorló részében.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Az alapvizsgálóhoz szükséges koreográfiák gyakorlása.		Holisztikus látásmód, probléma érzékenység, együttműködési képesség, verbális- nonverbális kommunikáció, figyelem, emlékezet fejlesztése, megnyerő, magabiztos megjelenés.	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
Koreográfiák, koreográfiai részletek válogatása, csoportos formájú felkészülés belőlük az alapvizsgára. Az alapvizsga követelményeinek megfelelően a hiányosságok felmérése, pótlása. Az értékelés szempontjai: <ul style="list-style-type: none"> - együttműködés a partnerrel, - színpadi jelenlét, - a koreográfia, koreográfiai részlet ismeretének mértéke, - előadó művészeti képesség, - a koreográfia követelményeinek megtartása, - nótázás, csujjogtatás. A gyakoroltatáskor kövessük: a folytat – etűd - koreográfiai részlet – koreográfia sorrendet.		Ne ragadjunk le egyes részeknél, ne próbáljunk valamit tökéletesen kijavítani, miközben a koreográfia többi részére nem jut idő. Előbb táncoltassuk el egyben a művet, s jegyzeteljünk, hogy hol van beavatkozásra érdemes rész. Először mindig a koreográfia előadását legjobban veszélyeztető hibát javítsuk ki. Fordítsunk figyelmet a nótázásra és a táncszókra is. Ha a néptánc matéria tudása nem megfelelő, ne gyakoroltassuk rosszul a koreográfiában, hanem stílusgyakorlattal javítsuk a hibás motívumokat.	
Munkaforma, térforma	Csoportmunka.	Eszköz és zenehasználat	Zene, kellék esetleg jelmez.
Megjegyzések	Fontos, hogy csak olyan táncból készüljön koreográfia, amelynek anyagát a tanulók stílusosan tudják táncolni. Inkább kevesebb táncrész szerepeljen a koreográfiában tökéletesen, mint sok kevésbé nézhetően.		

A/6.4.1.

ELNEVEZÉS		„MÚLT-JELEN-JÖVŐ”	
Forrás megjelölése		saját feladat – Szilágyi Zsolt	
A gyakorlat megvalósítására javasolt órafázis és időtartam meghatározása		A negyedik tematikus egység egészében is használható. Egy-egy tanítási órán is elvégezhető.	
A feladat meghatározása		Fejlesztési terület	
Összefoglalás, összegzés.		Verbális- nonverbális kommunikáció, társas és szociális kompetenciák, egyéni felelősségvállalás, holisztikus látásmód, jövőkép .	
A gyakorlat/játék leírása		Instrukció	
<p>A tanulók a három kulcsfogalom segítségével felidéznek, összegezik alapfokú tanulmányaikat, ill. számot adnak jövőbeli elképzeléseikről is. A feladat elvégzése után a képzés egészéről és a jövőképről adnak számot a tanulók.</p> <p>A tanterem falára kifüggesztett csomagoló papírra vagy folyamatosan (óráról-órára) kerülnek fel az információk, vagy egy-egy órán állítjuk össze a képet.</p> <p>A tanulók dolgozhatnak csoportokban, párokban, ill. egyénileg is.</p> <p>A lényeg az, hogy az általuk feltűzött információról rövid ismertetés keretén belül meséljék el, hogy miért is volt fontos a számukra, mit profitáltak abból az eltelt évek során.</p> <p>A papírt három részre osztjuk, s elnevezzük őket a feladat címében megnevezett fogalmakkal, ennek megfelelően kell feltüntetni a hozott, összeállított dokumentumokat.</p>		Ezt a feladatot a legcélszerűbb a tematikus egység egésze alatt elkészíteni. Ezzel lassan, de biztosan emlékezünk a múlttól, véleményt formálunk a jelenről, s megidézzük a jövőt.	
Munkaforma, térforma	Egyéni, páros és Csoportmunka.	Eszköz és zenehasználat	Csomagoló papír, rajszög, ragasztó, filctoll, fényképezőgép.
Megjegyzések	A képzés meghitt, szép befejezése kulcsfontosságú. Ezzel biztosítjuk a tanulók érdeklődésének fennmaradását.		

6. AZ ÉRTÉKELÉS MÓDJA ÉS ESZKÖZEI⁹⁹

Az értékelési rendszerünkre a holisztikus szemlélet jellemző. A művészetpedagógia önmagában nyitott és befogadó személeten alapszik, minden létrejövő alkotást, produktumot értéként kezel, mindig önmagához mérten követi nyomon a fejlődést, pozitív és ösztönző értékelést alkalmaz. A tematikai tervezés fontos eleme, hogy az egységek végét mindig értékelés zárja, amely a tudatos tervezés fontos eleme. Az értékelés a tevékenységre és a teljesítményre, az elért eredményekre irányul, de fontos szempont az érzelmi állapot értékelése is. A tanulók és a pedagógusok egyaránt végeznek önértékelést, társértékelést, a folyamatos visszacsatolásra törekszünk a PDCA-elv¹⁰⁰ gyakorlati alkalmazásával, ezekkel is a folyamatos fejlődést kívánjuk biztosítani. Az értékeléssel összefüggésben kialakítjuk a reflexió kultúráját mind a gyermekek, mind a pedagógusok között.

A céloknak megfelelően alkalmazzuk az értékelés mindhárom típusát, **a diagnosztikai, a formatív és a szummatív értékelést**. Fontosnak tartjuk a külső értékelő szakember bevonását is, a szakmai versenyeken a zsűri, a projektbemutatók alkalmával a külső szakértő véleményére is támaszkodunk, és észrevételeiket figyelembe vesszük a további, minél eredményesebb fejlesztések megvalósítása érdekében.

6.1. AZ ÉRTÉKELÉS TÍPUSAI

6.1.1. Diagnosztikai (helyzetfelmérő) értékelés

A diagnosztikai értékelés módszere: szintfelmérés, képességmérés, önkontrollos hatásvizsgálat, attitűdvizsgálat.

A diagnosztikai értékelés információt nyújt, bemutatja azt a kiinduló helyzetet, amelyre a fejlesztés irányul. A szintfelméréshez, a képességméréshez megfigyelési szempontsört és azokhoz kapcsolódóan táncgyakorlatokat állít össze a pedagógus, mindig az adott tanulói csoportra tervezve. Az önkontrollos hatásvizsgálat során bemeneti mérés gyakorlatait ismétljük meg, majd összehasonlítjuk az eredményeket, így számszerűen is kimutatható a

⁹⁹ „Az értékelés eszközei közé soroljuk mindazon eszközöket és a használatukat segítő útmutatókat, amelyek alkalmasak a tanuló előzetes tudásának diagnosztizálására, a tanulási- tanítási folyamat szabályozására, a végső eredmények értékelésére, illetve a rendszer hatékonyságának megállapítására.” (Falus-Környei- Németh-Sallai, 2012, 71).

¹⁰⁰ Négylépéses menedzsment módszer. Plan-tervezés, Do-cselekvés, Check- ellenőrzés, Ack-beavatkozás

fejlődés. A tanulói attitűd felméréséhez a kérdőíves módszert alkalmazzuk, amellyel a tanév elején, félévkor és tanév végén is tájékozódhatunk. A tanulói attitűdváltozások információt nyújtanak a pedagógusnak az egyéni motiváláshoz, a tervek módosításához.

6.1.2. Formatív (fejlesztő) értékelés

A táncpedagógus határozza meg a tanulói teljesítmény kívánatos szintjét, a konkrét célokat, gyűjti az információkat a tanulói teljesítmény alakulásáról. Az értékelési eszközök, eljárások, illetve a tanítási, tanulási technikák is flexibilisek, módosíthatók, alkalmazkodnak a tanulási szükségletek változásaihoz, így interaktívabb kapcsolat jön létre a tanuló és a tanár között.

A leghatékonyabb értékelési módszernek a fejlesztő értékelést tartjuk. Célja, hogy megállapítsa a tanuló fejlődését és tanulási szükségleteit, és ehhez igazítsa a tanítást és magát a tanulási folyamatot.

A tanuló fejlődését, egyéni haladását önmagához mérten értékeli; a nehézségeit, illetve az elért sikereket jelzi vissza a tanuló számára, de kijelöli a továbblépés útját is, rámutat arra, hogy mit tehet a tanuló a nagyobb siker, a jobb eredmény elérése érdekében. A formatív értékelés során előtérbe kerülnek az érzelmi és akarati tényezők, a tanulói és tanári motivációk, az egyéni igények és szükségletek. Az érdeklődésnek és az attitűdnek megfelelően biztosítjuk minden tanuló számára a lehető legjobb eredmény elérését.

A formatív értékelés megvalósításához kapcsolódó feladataink:

- olyan csoportlétkör kialakítása, amelyben a diákok biztonságban érzik magukat,
- a tanulási célok meghatározása és az egyéni tanulói fejlődés lépéseinek követése,
- a tanítási módszerek sokfélesége annak érdekében, hogy a különböző tanulási igényű tanulók szükségleteinek megfeleljenek,
- a tanulók haladásának, teljesítményének változatos értékelése,
- a tanulói teljesítményre, haladásra adott gyakori visszajelzés,
- a tanulók aktív részvételének biztosítása a tanulási folyamatban,
- a szülőkkal való együttműködés, a kölcsönös tájékoztatás segíti a tanuló fejlődését.

A tanulók előrehaladását jelző, formáló-fejlesztő értékelési eszközök

- csoportos és egyéni beszélgetés,
- az eredmények nyilvános elismerése és elismertetése,

- a tanulók egymás közötti beszélgetése,
- feladatmegoldások elemzése,
- pozitív ön- és társértékelési technikák, *hívómondatokkal* (azért volt ügyes, az tetszett a legjobban..., legközelebb arra kell figyelni...),
- lehetséges, bár ritkán alkalmazott módszer a tanulói szerződés (pl. továbbtanulási célok eléréséhez).

6.1.3. Szummatív (összegző, minősítő) értékelés

A szummatív értékelést összetettebb tanulási folyamat végén alkalmazzunk. Egy lezárt időszakra vonatkozóan a megszerzett tudásnak, a tanulási folyamat eredményességének vizsgálatára szolgál. Alkalmos a minősítésre, vagy a szelekcióra, meghatározhatja a továbbhaladás lehetőségét.

A szummatív értékelés akkor látja el funkcióját, ha mint mérés:

- korrekt: érvényes, megbízható, objektív,
- megfelelő érzékenységgű a tanulók közötti különbségek feltárására,
- igazságos.

A szummatív értékelés eszközei: fejlődési út kijelölése, teszt, esszé, prezentáció, feladatlap, táncgyakorlat, improvizáció, táncetűd, koreográfia bemutatása.

6.2. A PROGRAMBAN KIFEJLESZTETT ÉRTÉKELÉSI ESZKÖZÖK

6.2.1. A képességmérés szempontjai

A táncos képességek felmérését és a tanuló megismerését szolgáló diagnosztikai megfigyelési szempontsor a következő:

- kimagasló a ritmusérzéke, zenei érzéke,
- azonnal és pontosan képes a mozgáskövetésre, jól utánoz,
- bonyolultabb koordinációs feladatokat is könnyedén megvalósít,
- nagyfokú koncentráció és elmélyülés jellemzi,
- kiválóan és sokszínűen improvizál, dinamikai játékosság és gazdag térhasználat jellemzi,

- jól bírja a terhelést,
- szívesen együttműködik a társaival, képes alkalmazkodni,
- gyorsan észreveszi a táncelemek funkcióinak szerepét,
- képes a tánccal kapcsolatos reflexiókra,
- gyorsan képes reagálni a változásokra,
- figyel a partnerére,
- érzelmek kifejezésére is képes,
- képes a gyakorlásra, nagyfokú monotoniatűrés jellemzi,
- öröm és élmény számára a tánc, és ennek megnyilvánulásai tetten érhetők az órán,
- önként jelentkeznek feladatok megvalósítására.

6.2.2. A tanuló attitűdjére, társas kapcsolataira vonatkozó megfigyelési szempontok

- soha nem választják a társai/ elsőnek választják,
- mindig perifériára kerül/ mindig hangadó,
- unatkozik/ aktív,
- soha nem kezdeményez játékot/ állandóan szerepelni akar,
- nehezen viseli a kudarcot,
- sokszor rossz a kedve/ állandóan vidám és energikus,
- visszahúzódó/ kezdeményező, barátkozó,
- magatartási, beilleszkedési problémája van/ nehezen viseli, ha nem az ő elképzelése valósul meg,
- nem bírja a fizikai terhelést/ nagy a mozgásigénye, állandóan mozog, táncol,

Az attitűd mérésére kérdőívet, az eredmények kiértékeléséhez pedig értékelő lapot alkalmazunk, amelyek a **12. sz. mellékletben** található.

7. A PEDAGÓGUSOK FELKÉSZÍTÉSI PROGRAMJAI¹⁰¹

A Magyar Táncművészeti Egyetem által akkreditáltatott 30 órás továbbképzés megnevezése: **Pedagógiai és szakmai módszertani fejlesztések az alapfokú művészetoktatás néptánc tanszakán.**¹⁰²

A pedagógusfelkészítés célja: az elkötelezettség erősítése a szakmai fejlődés, a folyamatos innováció iránt, a hivatásszemélyiség kialakulásának, fejlődésének elősegítése, valamint a szemléletformálás.

A felkészítés során bemutatjuk a rendszerfejlesztés célját, folyamatát, tartalmi elemeit, rávilágítottunk arra, hogy a program milyen módon járul hozzá a pedagóguskompetenciák fejlesztéséhez, általa hogyan segíti elő a pedagógus életpályamodell szerinti minősítések sikeres megvalósítását. Célunk minőségváltozás elérése az ismeret tekintetében, valamint a didaktikai fogalmak frissítése, új fogalmak és új ismeretek átadása. A képességfejlesztés területén elsősorban a pedagógiai folyamattervezési képességek fejlesztését tűztük ki célul, attitűdváltozás tekintetében pedig a tematikus tervezéshez szükséges szemléletmódváltást támogattuk. A képzés során a pedagógiai és a szakmódszertani gazdagításra is sor kerül. A résztvevők felkészülését hallgatói segédanyagok és az előadások prezentációs anyaga is segítette. Az INOP mellékleteiben található értelmezések, magyarázatok, tanulmányok is a megértést és a gyakorlati alkalmazás támogatását szolgálják. A továbbképzés elvégzésének követelménye gyakorlati beszámoló megvalósítása és egy óraterv-óravázlat elkészítése és benyújtása volt.

A pilot megvalósítását a bázisintézmény koordinálásával mentorok segítették. A tájékoztatást és a felkészítést Szilágyi Zsolt és Demarcsek Zsuzsa vezette, közreműködő fejlesztők Lévai Péter és Kovács Henrik voltak. A mentorok feladata a szakmai megvalósítók munkájának támogatása.

¹⁰¹ „Pedagógusfelkészítési programnak az egy adott rendszer alkalmazásának és alkotó továbbfejlesztésére szolgáló csoportos vagy egyéni, személyes részvétellel vagy távoktatási helyzetben megvalósuló képzéseket tekintjük.” (Falus-Környei- Németh- Sallai, 2012. 72)

¹⁰² Az akkreditációs anyag elkészítésében közreműködtek: Demarcsek Zsuzsa, Szilágyi Zsolt, Lévai Péter, Dr. Mizerák Katalin. Az akkreditációs eljárás szakmai vezetője: Dr. Fodorné Dr. Molnár Márta. A továbbképzés szervezői: Gáspár Emese projektmenedzser és Szabó Eszter projektmunkatárs. A továbbképzés vezetői: Szilágyi Zsolt, Szilágyiné Ujlaki Marianna, Lévai Péter, Hortobágyi Gyöngyvér és Demarcsek Zsuzsa.

A mentorok felkészítésének elemei:

- a tematikus tervek és a módszertani példatár megismertetése,
- informatikai felület megismerése,
- a mentorlás feladatainak, időkereteinek, eljárásrendjének, dokumentumainak megismertetése,
- visszajelző rendszer működtetése,
- javaslattétel a szakmai anyagok módosítására.

Az INOP disszeminációja több fórumon is megvalósult.

- Országos Szakértői Konferencián a projekt ismertetése (Hajdúszoboszló, 2018, 2019),
- Magyar Pedagóguskar Konferenciáján az INOP bemutatása (Budapest, 2018),
- Az intézményvezetők, fenntartók számára az INOP ismertetése (Budapest, 2018),
- Záró esemény, a projekt végső eredményeinek ismertetése (Budapest, 2019-2020).

8. SZAKMAI HÁTTÉRTÁMOGATÁS

Olyan támogató rendszert hoztunk létre, amely a pedagógust a napi munkájában segíti, folyamatos információáramlást biztosít, és konzultációs lehetőséget teremt a konkrét kérdések megválaszolására, a problémák megoldására. A közvetlen, személyes támogatás elsősorban a mentori rendszer működtetésével valósítható meg hatékonyan. A mentor olyan szakmai tanácsadó, aki partnere a fejlesztőknek és a felhasználóknak, szakmai megvalósítóknak egyaránt.

Mivel nevelési-oktatási programunk sok tekintetben új szemléletben készült, ezért a sikeres megvalósítás alapja a mentorok felkészítése, képzése.

A szakmai háttértámogatás kiterjed a szakmai megvalósítást végző pedagógusok környezetére, az igazgatókra, munkaközösség-vezetőkre, a fenntartóra.

A háttértámogatás vonatkozik a fejlesztőkre is, hiszen magát a rendszert is tökéletesíteni kell. Ezért a mentorok és a fejlesztők között kétirányú kommunikációs csatornát működtetünk.

8.1. A HÁTTÉRTÁMOGATÁS FELADATAI

A háttértámogatás több szinten valósul meg. A fenntartók és az intézményvezetők tájékoztatását a projekt szakmai vezetője és a projektmenedzser látja el. A szakmai fejlesztői team tagjai valósítják meg a mentorok és a szakmai megvalósítást végző pedagógusok tájékoztatását és felkészítését. A felkészítés legfontosabb formája az akkreditált továbbképzés és a work-shop. A pilot-program megvalósítását a programban felkért bázisintézmény szakmai képviselője látja el. A háttértámogatás nélkülözhetetlen a siker eléréséhez, ezért tudatos tervezése is elengedhetetlen. A háttértámogatás formái: tájékoztatás, az információáramlás rendszerének biztosítása, konferencia, továbbképzés, mentorálás, konzultáció, elektronikus felület kialakítása, a projekt eredményeinek mérése, értékelése. A háttértámogatás eszközei: meghívó, telefon, E-mail, továbbképzési segédanyagok, prezentációk, elektronikus szakmai dokumentumok, sablonok, kérdőívek.

8.1.1. A partneriskola fenntartójának és vezetőjének tájékoztatása

- konferencia keretében a projekt céljainak, programjainak bemutatása,
- az együttműködési lehetőségek ismertetése,
- a projekttel kapcsolatos feladatok és elvárások egyeztetése,
- együttműködési megállapodás megkötése a pilot kipróbálásáról,
- konferencia keretében tájékoztatás pilot eredményeiről.

A partneriskola vezetőjének feladata

- egyeztetés azokkal a pedagógusokkal, akik a pilot megvalósításában kellően motiváltak, és részt kívánnak venni a program kipróbálásában,
- a belső tudásmegosztás rendszerének kialakítása,
- a pedagógusok részvételének támogatása a továbbképzéseken,
- a szakmai megvalósítás nyomon követése,
- az iskolai dokumentumok módosítása, a fenntarthatóság biztosítása,
- együttműködés a bázisintézmény-vezetővel, a mentorokkal,
- hálózati együttműködés a partnerintézményekkel,
- a szülők és tanulók tájékoztatása a pilot-program megvalósításával kapcsolatosan,
- a pedagógusok ösztönzése a saját módszertani eszközeik megosztására.

8.1.2. Az intézményi dokumentumok módosítása

- Pedagógiai program – módosítása (**határidő 2019. augusztus 31.**, a nevelőtestület, az intézményvezető és a fenntartó egyeztetése)
- Továbbképzési program – Éves beiskolázási tervben a továbbképzés szerepeltetése
- Munkaköri leírás (kiegészíteni a pilotban való részvétellel)
- Éves munkaterv (módosítása, a pilot megvalósításával)

A dokumentumok módosításához a bázisintézmény és a mentorok nyújtanak segítséget.

8.2. A BÁZISINTÉZMÉNY-KOORDINÁTOR FELADATAI

8.2.1. A megvalósítással kapcsolatos feladatok

- kapcsolatfelvétel a partneriskolákkal, a pilot-program megvalósításának koordinálása,
- megfelelő számú mentor biztosítása a program megvalósításához (iskolánként legalább három helyszíni mentori egyeztetés szükséges),
- a tematikus tervek elemzése, részletes megismertetése a mentorokkal (a képzésen a fejlesztőkkel közösen és személyesen),
- a visszajelző rendszer dokumentumainak és az elektronikus felület kezelésének megismertetése,
- a pilot értékelési dokumentumainak ismertetése, feldolgozása, elemzése,
- a pilotban minden évfolyam anyagának kipróbálása a partnerintézményekben,
- a mentorok hozzárendelése a partneriskolákhoz,
- a mentorok munkájának nyomon követése, ellenőrzése,
- szakmai beszámoló készítése a pilot megvalósulásáról és eredményeiről.

8.2.2. A szakmai fejlesztés megvalósításával kapcsolatos feladatok

- továbbképzések színvonalas megvalósítása, az indikátorok teljesítése,
- pedagógiai és szakmai módszertani fejlesztések elméleti alapjainak megismertetése a mentorokkal, megvalósítókkal,
- a tananyagelemzés és elrendezés lehetőségeinek megismertetése a mentorokkal, a fejlesztők bevonásával,

- a szakmapolitikai, jogszabályi elvárások, valamint a szakmódszertani tényezők áttekintése,
- a pilot keretében a program kipróbálása, visszajelző rendszer működtetése a PDCA-elv alapján,
- a pilot értékelési rendszerének működtetése, az értékelés, bevéleásvizsgálat elvégzése,
- a minőségbiztosítási rendszer működtetése, ellenőrzése,
- az új feladatokból adódó tervezési, szervezési, irányítási, ellenőrzési feladatok megvalósítása.

8.3. A MENTORÁLÁS

8.3.1. A mentorok feladata

- a nevelési-oktatási program megismerése, felkészülés a mentorálás gyakorlatára,
- részvétel a mentorok felkészítésén,
- részvétel a nevelési-oktatási program disszeminációján,
- kapcsolatfelvétel az intézményvezetővel, a szakmai megvalósító pedagógusokkal,
- a pedagógusok felkészítése a pilot megvalósítására,
- a visszajelző rendszer egyeztetése, a dokumentumok ismertetése,
- betekintés a szakmai megvalósításba, óralátogatás, hospitálási jegyzőkönyv készítése,
- tapasztalatok egyeztetése, szakmai javaslatok, új kezdeményezések megbeszélése,
- a pilot értékelése.

8.3.2. A mentorokkal szembeni elvárások

- rendelkezzenek a korszerű módszertani eszközök és eljárások ismeretével és gyakorlati alkalmazásának tapasztalataival,
- legyenek képesek a jó gyakorlatok adaptálására és saját innováció kidolgozására,
- legyenek képesek a hatékony kommunikációra, ismerjék a konfliktuskezelés módszereit,
- ismerjék a pedagógusképzés pedagógiai, pszichológiai szakterületeit, valamint a gyakorlati képzés követelményeit,

- ösztönözzék a pedagógusokat a fejlesztő értékelés eszköztárának tudatos használatára, a korszerű tanulásszervezési módszerek alkalmazására,
- segítsék a pedagógusok önreflexiójának fejlesztését és segítsék elő saját önreflektív képességük fejlesztését,
- legyenek képesek a tanári szakmai kompetenciák felismerésére, fejlesztésére, értékelésére.

8.3.3. A mentorok feltöltendő dokumentumai

- hospitálás dokumentuma,
- beszámoló a szakmai megvalósításról, eredményekről, tapasztalatokról,
- módosítási javaslatok, új ötletek megfogalmazása (új tananyagelrendezés, új tematikus egység, új módszertani eszköz sablonjai).

8.4. A PILOTBAN RÉSZTVEVŐ SZAKMAI MEGVALÓSÍTÓK FELADATAI

8.4.1. A szakmai megvalósító pedagógus feladata

- a továbbképzés elvégzése,
- részvétel a nevelési-oktatási program disszeminációján,
- a meghatározott tematikus terv és módszertani eszköztár megismerése, kipróbálása,
- együttműködés a mentorral, a mentori látogatás idején megtartott órához óraterv és óravázlat készítése (a továbbképzés során alkalmazott sablon szerint),
- javaslatkészítés, saját módszer lejegyzése a módszertani eszköztár sablonja szerint (nem kötelező elem),
- **a pilot értékelése, kérdőívek kitöltése,**
- a tanulói elégedettségi kérdőív kitöltésének támogatása, link átadása a tanulók számára,
- pilot napló vezetése.

8.4.2. A szakmai megvalósítók a következő dokumentumokat töltik fel a *google drive* felületre

- kiegészített tematikus egységek reflexiókkal,
- módszertani eszköztárhoz kapcsolódó reflexiók,
- módosítási javaslatok, új ötletek (új tananyagelrendezés, új tematikus egység, új módszertani eszköz sablonjai),
- óraterv, óravázlat a mentori órához, óramegbeszéléshez,
- pilot napló.

8.5. A PILOT PROGRAM

8.5.1. Pedagógiai rendszer kipróbálása, tesztelése

SZAKMAI TEVÉKENYSÉG	MENEDZSMENT	PRODUKTUM/ RÉSZPRODUKTUM	MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS
A tesztelő intézmények pedagógusainak felkészítése	Pedagógusképzés lebonyolításának szervezése	Felkészített pedagógusok	Implementációt támogatók, pedagógusok, szülők, fenntartó bevonása
A pedagógiai rendszer elemeinek tesztelése	A tesztelés megtervezése, megszervezése, minősbiztosítási rendszer működtetése, folyamatábrák, időkeretek elkészítése, szerződések megkötése	Tanulási-tanítási egységet értékelő lapok	

SZAKMAI TEVÉKENYSÉG	MENEDZSMENT	PRODUKTUM/ RÉSZPRODUKTUM	MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS
A pedagógiai rendszer tesztelésének helyszíni támogatása	A helyszíni támogatás mentorainak kiválasztása, megbízása	A helyszíni látogató tapasztalatait rögzítő reflexiók	A tapasztalatok visszacsatolása, szükség esetén a folyamat módosítása.
A reflexiók értékelése, összegyűjtése, elemzése és feldolgozása	A visszaérkező információ feldolgozási rendszerének kialakítása, a felelős szakmai vezetők kijelölése, a munkacsoportok kialakítása, feladatterv készítése	Tanulási- tanítási értékelők adatbázisa.	A visszajelzések elemzése és a folyamatok értékelése a PDCA-elv alapján
A pedagógiai rendszer elemeinek korrekciója, összeépítése	A megfogalmazott javaslatok beépítése a dokumentumokba, a korrekció végrehajtása. A pedagógiai rendszer bevalásának vizsgálata, elemzése, a koherencia értékelése	A pedagógiai rendszer korrigált elemei	A kritériumok alapján 2 szakértő végzi a lektorálást: <ul style="list-style-type: none"> - egy szakmai tudományos - egy pedagógiai, szakember
A dokumentumok véglegesítése, korrekciója,	Tájékoztató anyagok nyomdakész csomagjának	Tájékoztató csomag	Szakmai bizottság és menedzsment ellenőrzése

SZAKMAI TEVÉKENYSÉG	MENEDZSMENT	PRODUKTUM/ RÉSZPRODUKTUM	MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS
aktualizálása,	összeállítása		
Pedagógiai rendszer mesterpéldányának elkészítése	Szakmai vezetők munkájának koordinálása	mesterpéldány	mesterpéldány ellenőrzése
A pedagógiai rendszer benyújtása a pályázati elszámolás során	Dokumentációs lista		

8.5.2. Az INOP-programban kifejlesztett szakmai anyagok alkalmazásának és minőségbiztosításának feltételei

A pilot során átadott dokumentumok nem publikusak. A pilot megvalósítása után a szakmai anyagokat a Magyar Táncművészeti Egyetem részben publikálja, a pilotban résztvevők számára elérhetővé teszi.

A néptánc komplex tárgy bevezetésére a tantervet meghatározó jogszabály módosítását követően van lehetőség. A programot adaptáló iskolák számára előírás a Pedagógiai Program módosítása, amelyhez a bázisiskola és a mentorok nyújtanak segítséget.

8.6.2.1. Minőségbiztosítás

A Magyar Táncművészeti Egyetem hosszú távú együttműködésre törekszik a pályázat megvalósításába bevont partnerintézményekkel, megfelelően a törvényi kötelezettségeknek, a társadalmi követelményeknek, és az egyetem elvárásainak. Az egyetem elkötelezett a pilot program megvalósításában, az eredmények hosszú távú fenntartásában és nyomon követésében.

Hosszú távú cél az egyetem versenyképességének fokozása, a szolgáltatások, szakmai továbbképzések színvonalának, kínálatának gazdagítása, a szakmai programok minél szélesebb körű megismertetése, a tehetségek felismerése és fejlesztése, a táncos szakma vonzóvá tétele.

Programunk a minőségfejlesztési munka középpontjába a **partnerközpontúságot** állítja, odafigyel környezetére, komolyan veszi a partnerek véleményét, igyekszik az igényeknek és az elvárásoknak megfelelni, de ügyel arra is, hogy a projekt által képviselt értékek továbbadása mindig elsődleges szerephez jusson.

A program sikerének alapfeltétele a **jó kapcsolattartás a partnerintézmény-vezetőkkel, fenntartókkal, szakmai megvalósítókkal.** A jó kapcsolat biztosítékai a kölcsönösség, az egyetem és az intézmény érdekeinek egyidejű szem előtt tartása, a jó kommunikáció, személyes kapcsolatok, a másik intézmény értékeinek tisztelete, megbecsülése, közös szakmai programok megvalósítása.

A minőséget kétoldalú együttműködésként értelmezzük. A minőségbiztosítás az eljárás minden szakaszában jelen van, egyrészt önértékelés, másrészt pedig a szolgáltatást igénybe vevő részéről elégedettségi mérés formájában. Az átadó intézmény számára is fontos, hogy az

átvevő intézmény magas szakmai színvonalon valósítsa meg az Integrált nevelési-oktatási programot, ezért az adaptációs folyamatot mentorok is segítik.

A minőségbiztosítás dokumentumait a bázisintézmény vezetője ellenőrzi (bekérve a mentorok elemzését) és annak eredményéről tájékoztatja a projektvezetést. Amennyiben a szolgáltatásainkkal szemben elégedetlenséget tapasztalunk, a projektvezetés felülvizsgálja a problémát és a szolgáltatást igénybe vevő számára kedvező módon jár el.

A minőségbiztosítás célja, hogy pontos, mérhető és összehasonlítható, releváns információkat adjon a pilot program eredményeiről.

8.6.2.3. Az elégedettség mérése

Partnereink elégedettségéről informális és formális úton nyerünk információt. Az informális információszerezés alapja a közös tevékenységek során kialakuló aktív, személyes kapcsolat, a fejlesztők, mentorok visszajelzései. A kapott véleményeket a folyamatokba beépítjük.

Objektív módon, elégedettségi kérdőív alkalmazásával gyűjtünk információkat. Kitöltésére a pilot megvalósítása után, illetve a mentorálási folyamat végén kerül sor. A kérdőívek megtalálhatók a pilot program megvalósítását szolgáló informatikai felületen, amelyhez a szakmai megvalósítók hozzáférést kapnak.

8.6.2.4. Panaszkezelési rend

Panasznak tekintünk a pilot feladatokkal kapcsolatos minden olyan észrevételt, amely jogsértést vélelmez, problémát vet fel, vitát vált ki, amely a mindennapi munka és a projektvezetői gyakorlat részeként nem oldható meg. A panaszokat nyilván kell tartani, ki kell vizsgálni, értékelni és kezelni kell. Alapelvünk a partnereink felvetéseinek gyors kivizsgálása és a feltárt hibák orvoslása. A panaszkezelés során fel kell tárni a panasz okát, indokát, és azt orvosolni kell. A panaszbejelentés történhet szóban, személyesen, vagy írásban, a bázisintézmény-vezetőnél. A szóban érkező panasz esetén feljegyzést kell készíteni. A panasz kivizsgálása és kezelése legfeljebb 5 munkanapon belül történik. A partnerek panaszairól és az azok megoldását szolgáló intézkedésekről **nyilvántartást vezetünk.**

8.7. A RENDSZERFEJLESZTÉS ÉRTÉKELÉSÉNEK ELŐÍRT FORMÁI

A projekt keretében megvalósuló szakmai fejlesztések értékelését az alábbiak szerint határoztuk meg.

8.7.1. Az értékelés területei

- a minőségbiztosítás eredményeinek értékelése az akkreditált továbbképzés megvalósításáról,
- a minőségbiztosítás eredményeinek értékelése a pilot megvalósításáról,
- a szakmai megvalósítók önértékelése (fejlesztők, mentorok, átvevő szakemberek),
- vezetői értékelés: szakmai vezető, projektvezető, bázisintézmény-koordinátor,
- lektori vélemény a tematikus tervekről és a módszertani példatárakról,
- lektori vélemény az Integrált nevelési-oktatási programról,
- az indikátorok elemzése, a pályázat teljesülése.

8.7.2. Az értékelés módszere

- önkontrollos hatásvizsgálat a célok és az elért eredmények összevetésére, az indikátorok teljesülésének elemzése.

Az értékelés elkészítésért a projektmenedzsment felelős.

MELLÉKLETEK

1.sz. melléklet

Tanulmány: Az alapfokú művészeti iskola és a művészeti szakközépiskolák közötti kapcsolatrendszeréről és megfeleltethetőségről (Szűcs Tibor szerk.)

<http://www.musza.hu/letoltesek/ekvivalencia2013.pdf>).

Részlet a tanulmányból

„Az általános iskolai művészetoktatás célja a művészeti ismeretekbe történő beavatás, az esztétikai érzékenység, az értékközvetítő és értékteremtő igény kialakítása, a személyiség művészeti neveléssel történő formálása.

Az alapfokú művészetoktatás alapvetően három területre koncentrál: az alkotó és önkifejező képességek kibontakoztatására, a tehetséggondozására, a speciális művészeti kompetenciák, készségek és ismeretek fejlesztésére.

A középfokú művészetoktatás az OKJ képzések körén belül a szakirányú művészeti tevékenységekre készít fel. Mindezeket túl korszerű és jól használható általános műveltséget alakít ki, ami a művészeti neveléssel együtt komplex személyiségfejlesztést eredményez.

A művészeti felsőoktatás feladata a művészpályát választók professzionális képzése.

Az alapfokú és középfokú művészetoktatási intézményekben hasonló tevékenység- és eszközrendszerrel történik az értő befogadó és a majdani alkotó személyiség kiválasztása, nevelése. A két rendszer azonban döntően más életkori szakaszokat célozva intézményesült, és ezért más a célrendszere. A középfok a már erőteljesebb szakmai érdeklődéssel rendelkező fiatalok szakma-specifikus művészeti felkészítésével foglalkozik.

Az alapfokú művészetoktatás az érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van.

Hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez.

A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja, az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

*Az alapfokú művészeti iskola speciális feladatokat lát el, amelyek megvalósításához önálló szervezeti keretekre, **speciális munkaformákra van szükség.***

*A művészetoktatásban résztvevő pedagógusok **szakmai munkaközösségekben** dolgoznak együtt, de a művészeti ágak együttműködésével is valósítanak meg szakmai programokat, projekteket. A szakmai közeg elengedhetetlen feltétele a magas szintű művészetoktatásnak. **Az önálló iskolatípus az egyedüli záloga a hungarikumként emlegetett magas szintű magyar művészetoktatásnak.***

Az alapfokú művészeti iskola a művészeti nevelésre, a művészet befogadására, a művészet gyakorlati művelésére, a kreativitás fejlesztésére, valamint a társművészeti területek integrálására törekszik.

*Feladata az alkotási folyamatok gyakorlásán, önálló megvalósításán keresztül az **értékközvetítés, a hátránykompenzáció, az esélyegyenlőség teremtés, a tehetségfeltárás, tehetségfejlesztés, a közösségi nevelés, a szocializáció, a személyiség kibontakoztatása, a szakirányú** továbbtanulásra történő felkészítés támogatása.*

*A **művészeti nevelés-oktatás hatásmechanizmusa** sokoldalú: új közösségeket hoz létre, eredményessége megmutatkozik a munkára nevelés területén, a közös cél elérése érdekében vállalt közös erőfeszítésben, mérhető az egyéb tantárgyakban nyújtott teljesítményekben, a kommunikációban, az egészséges életszemlélet kialakításában.*

Az alapfokú művészeti nevelés eszközrendszerével elősegíti a pozitív személyiségjegyek kialakulását. A gyermekek, a tanulók pozitív személyiségjegyeinek (pl: koncentráció, elkötelezettség, munkabírási, kitartó munkavégzés, közösségi tevékenység) kialakításában az alapfokú művészeti iskolák, különösen az előkészítő és alapfokú szakaszban rendkívül sokat tehetnek. Ezért fontos, hogy a minél több gyermek vegye, vehesse igénybe ezt az oktatási formát.

A minél szélesebb hozzáférés biztosítása érdekében kiszámítható és hosszútávon tervezhető működést kell biztosítani a művészetoktatás számára. Mindezek megvalósítása érdekében szükség van a fenntartótól független, tervezhető feladatfinanszírozási rendszer kidolgozására és bevezetésre.” (Szűcs, 2013, 6-8).

2.sz. melléklet

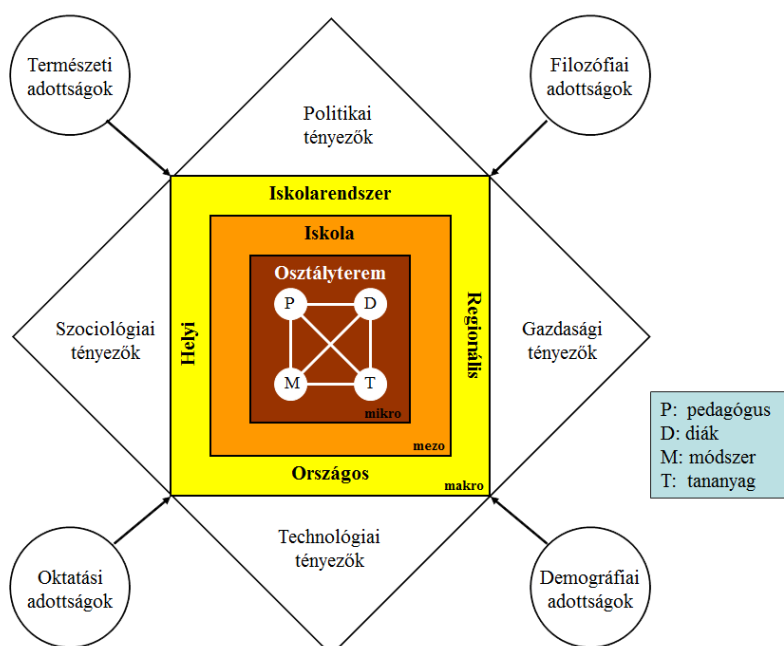
A hivatásszemélyiség fogalmának tényezői (reflektivitás, adaptivitás, rendszerszemlélet) -Demarcsek Zsuzsa

„Reflektív tanításon olyan, a pedagógiai tevékenységet folyamatosan és tudatosan elemző gondolkodást és gyakorlatot értünk, mely biztosítja az oktató-nevelő tevékenység folyamatos önellenőrzését és ezen alapuló fejlesztését” (Szivák, 2014,13).

„Adaptivitás a differenciálás és az egyéni sajátosságok ismeretében megvalósuló egységesség együttes alkalmazása a pedagógiai folyamatban. Az adaptivitás a résztvevők együttműködésén alapul, az érintettek kölcsönös alkalmazkodását feltételezi egymáshoz és a körülményekhez-a pedagógus szakértelmén alapuló felelősségét nem csökkentve. Az adaptivitáson az út a differenciáláson keresztül vezet” (M. Nádasi, 2010,22).

A rendszerszemléletű oktatási folyamat tervezés figyelembe veszi az oktatási folyamatban résztvevők mikro-, mezo- és makrokörnyezetét is.

Rendszerszemlélet az oktatásban c. ábra (

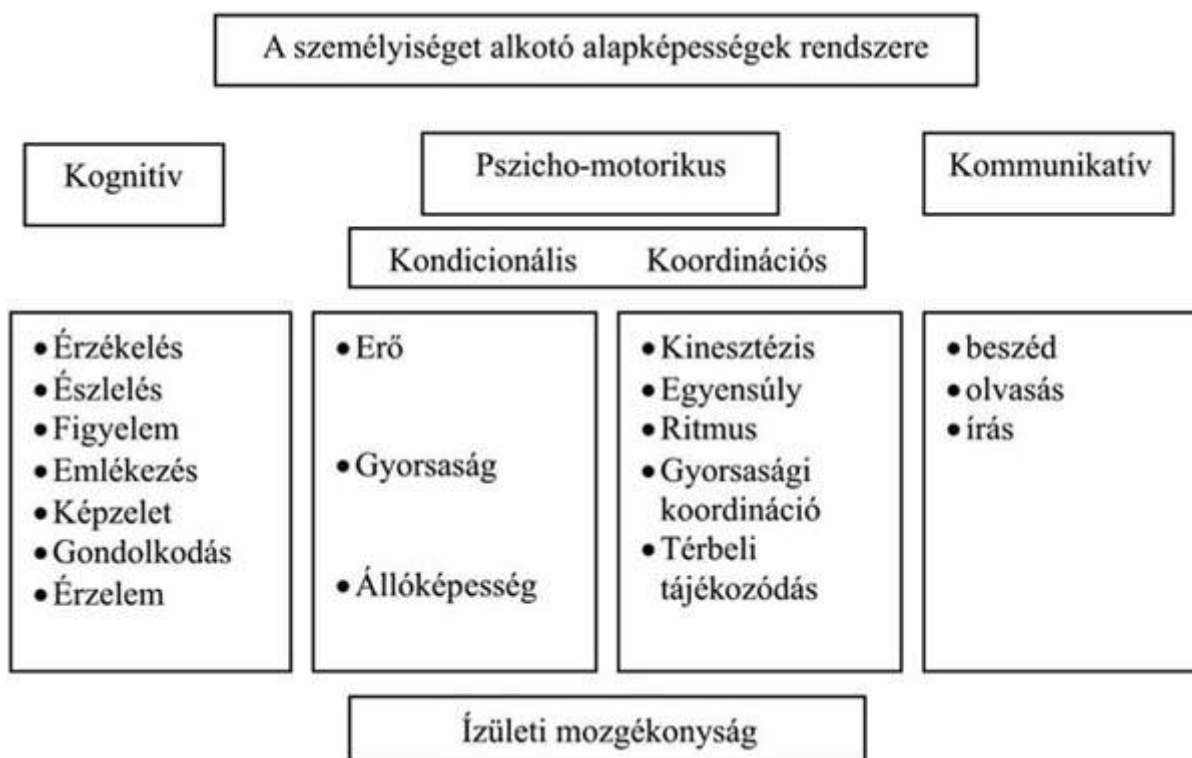

A rendszerszemléletű modell megalkotója E. Velema, a holland Nijmegen Egyetem Társadalomtudományi Kara Oktatástudományi Tanszékének professzora. A rendszerszemléleten azt is értjük, hogy a pedagógus a köznevelés részeként kezelve a néptánc oktatását, hogy ismerje a pedagógiai folyamatok rendszerét, a folyamattervezés módszertanát és a tudatosan építse fel a képességfejlesztés rendszerét, ismerje a nevelő-oktató folyamatokat meghatározó elvárásrendszereket, jogszabályokat.

3.sz. melléklet

Az alapképességek rendszere

A következő ábrával szemléltetjük a személyiséget alkotó alapképességek rendszerét, amelyhez kritikai észrevételeket és kiegészítéseket is teszünk. (Király, Szakály, 2011)

A kognitív alapképességek tekintetében azzal a kiegészítéssel élünk, hogy az érzékelés (információgyűjtés) az észleléssel (információfeldolgozással) együtt alkot kognitív folyamatot.

Az ábra nem tartalmazza a társas és az emocionális képességeket. Korunkban felértékelődött az érzelmi intelligencia¹⁰³ és a társas együttműködési képesség jelentősége. *„A közelmúlt kutatásai rávilágítottak arra, hogy az érzelmi intelligencia az IQ-nál meghatározóbb a sikeres életvitel és a szakmai sikeresség elérésében egyaránt, mert az önkontroll, az önismeret, a pozitív lelki beállítottság (Napoleon Stone, 2007), saját és mások lelkiállapotában való eligazodás segítik a társas kapcsolatok kiépítését és fenntartását. Társadalmi hasznosság tekintetében hidat épít a nemzedékek köze, fejleszti az empátiát, a közösséghez tartozást, a közösségért vállalt felelősség érzését, rendszeres életritmust alakít ki. Lehetőséget kínál az önkifejezésre, elősegíti az egészséges énkép kialakulását, növeli az önbizalmat.” (Demarcsek, 2012, 64.)* A tematikus tervekben következetesen jelen vannak az érzelmi intelligencia és a társas együttműködés fejlesztésének feladatai, a szabálykövetés, normakövetés képességfejlesztése, mások szempontjainak elfogadása, mások teljesítményének elismerése.

4.sz. melléklet

Életkori sajátosságok, jellemzők Vajda Zsuzsanna (2006) pszichológus iránymutatásai alapján- Demarcsek Zsuzsa

Kisiskolás kor: 6-12 év

Pszichológiai elemzés, a gyermek fejlődésének jellemzői az adott életkori szakaszban

A hatodik, hetedik évet már az ókorban is a gyermeki fejlődés fordulópontjaként tartottak számon. A tánctanítás szempontjából fontos számunkra a testi változások vizsgálata: a testarányok változása, a szervezet teherbíróbb, megnő a keringés és a tüdőkapacitás, javul az egyensúlyérzék, az izmok koordinációs képessége, nagy a mozgásigény. Érzelmi fejlődés tekintetében jellemző erre az időszakra a saját emocionális állapot azonosítása, a saját érzelmek kezelése, szociális kontextus értelmezése, az empátia. Értelmi fejlődés tekintetében

¹⁰³ Az érzelmi intelligencia (EQ) fogalma: az intelligencia vagy a képességek azon fajtája, ami a saját és mások érzelmeinek érzékelésével, kezelésével és pozitív befolyásolásával kapcsolatos. John „Jack” Mayer és Peter Salovey (in: idézi Caelos, 2011) munkásságának köszönhető, hogy az intelligencia részévé tették a fogalmat.

a gyermek képes műveletek ¹⁰⁴ elvégzésére, növekszik a gondolkodásának, ítéleteinek önállósága, javul az együttműködési képessége. (Vajda, 2006, 182-216.)

Ebben az időszakban a gyermekek „... *énfejlődésüknek és értelmi fejlődésüknek olyan stádiumában vannak, amikor más időszakokhoz viszonyítva nagyobb a hajlandóságuk a szabályok elfogadására és a felnőttek kívánságaihoz való alkalmazkodásra.*” (Vajda 2006, 183) A fentieket figyelembe véve fontos számunkra az elköteleződés elérése, a szabályok, normák rögzítése, a szokásrend kialakítása. A nagyfokú mozgásigény kielégítését is figyelembe kell venni a tananyag meghatározásakor. Ezt a korszakot leginkább a képi gondolkodás jellemzi, a „belső kép”- módszer ¹⁰⁵ alkalmazása, mely a mozgásérzékelés, a fantázia és a képi gondolkodás fejlesztéséhez járul hozzá.

A szocializációs folyamatok fejlődése szempontjából is fontos ez az időszak, hiszen „... *a társas kapcsolatok fejlődésében is fordulatot jelent a hatodik-hetedik év. A kognitív fejlődés és az énéjlődés mellett más, speciális képességek fejlődése is felgyorsul, és hozzájárul a társas kompetencia fejlődéséhez: hat és tíz év között javulnak a kommunikációs készségek, a mimika, differenciáltabbá válik a hanghordozás.*” (Vajda, 2006, 207-208.)

Olyan játékok, feladatok, gyakorlatok alkalmazására helyeztük a hangsúlyt, amely spontán módon segíti elő a társ megérintését, a kézfogás természetessé válását ellenkező nemű gyerekek között is. A társas kapcsolatok tekintetében figyelniük kell arra is, hogy kik kerülnek a csoport periferiájára. Mindezek megfigyelésére alkalmas játékokat terveztünk a programban, amelyet a pedagógus tudatosan alkalmazhat a szociális pozíciók, státuszok megfigyelésére.

Serdülőkor, pubertás szakasz: 13-16 év

Az alapfok ötödik és hatodik évfolyamának szakmai tananyaga a serdülőkor pubertás szakaszába lépő gyermekek, a 13-15 éves korosztály számára készült. A gyermek fejlődése szempontjából lényeges változások következnek be.

A testi változások tekintetében látványos a fizikai növekedés (testsúly, testmagasság) és a szexuális érése (belső és külső nemi szervek). A keringés és a légzőkapacitás tovább nő, amely nagyobb fizikai teljesítőképességhez, a fizikai erőnlét gyarapodásához vezet. A

¹⁰⁴ Piaget elmélete szerinti konkrét műveleti szakasz

¹⁰⁵ A mozgás elképzelése, belső kép kialakítása, majd megvalósítása, a mozdulatérzékelés elemzése és a külső kép összevetése a mozgásfeladattal.

gyerekek terhelhetőbbé válnak. A hormonális változások miatt a pubertás bekövetkezése jelentős hatással van a serdülő hangulatára, közérzetére. Az értelmi fejlődés tekintetében **Piaget**¹⁰⁶ szerint ez az elvont műveleti gondolkodás szakasza, amely során a fiatal képes a saját tevékenységének a reflexiójára. **Moshman**¹⁰⁷ elmélete szerint az **inferenciális** gondolkodás kialakulása erre az időszakra tehető, amelynek lényege, hogy a **meglévő tudásból hoz létre új tudást**. (Ezért is fontos számunkra, hogy feltárjuk, milyen előzetes ismeretekkel rendelkezik a tanuló.) Az **önreflexió képessége** és a kritikai szemlélet megjelenése jellemzi ezt az időszakot. Az énkép tekintetében kialakulnak annak a feltételei, hogy a serdülő kívülről lássa önmagát. (**Vajda**, 2006)

A kritikai szemlélet önmagukkal és társaikkal szemben is erősödik. *„A másokról való beszélgetés nemcsak a személypercepció objektivitását és színvonalát javítja, hanem alapvetően fontos szerepet játszik az identitásformálásban és az énkép kialakításában is.”* (**Vajda**, 2006, 254.). Az identitás erősödésével párhuzamosan fontossá válik a másik helyzetének megértése, a beleélés képessége, az empátia. Megváltozik a szülők idealizált képe, elkezdődik az érzelmi függetlenedés és leválás a szülőkről. Jelentősen megnő a kortárs csoportok jelentősége, a barátság és a csoportos együttlét szerepe. A tizenévesek szolidaritást, érzelmi támaszt és elköteleződést várnak el barátaiktól. Éppen ezért a kortársak nagyobb hatást gyakorolnak a fiatalokra, mint a szüleik. Ennek lehet igen pozitív velejárója, de veszélye is. Gyakoribbá válnak a normasértések, amelyek a gátlások feloldását hivatottak segíteni. Oka többnyire a szenzációkeresés. A devianciák jelentős része átmeneti jellegű. A serdülőkor veszélyei a kirekesztődés a közösségből, a szociális vákuum kialakulása. Különösen veszélyeztetettek a szocikulturálisan hátrányos helyzetű, kisebbséghez tartozó fiatalok. (**Vajda**, 2006)

A tánc tanítás-tanulás folyamatában építenünk kell a közösségi összetartozás erősítésére, az egyéni és csoportérdekek összehangolására, a kritikai szemlélet mellett a **pozitív reflexió kultúrájának** kialakítására és megerősítésére. Olyan táncok tanítását tűzzük ki célul, amely igazi próbatételt, kihívást, izgalmat és örömet jelent a fiatalok számára. A belső motiváció szintjét növelni kell ahhoz, hogy ebben a korszakban, amikor külső hatások igen erősek, a fiatalok kitartsanak a választott tevékenységük mellett, mert jellemzően többen hagyják abba

¹⁰⁶ Svájci pszichológus, akinek a gyermek kognitív fejlődésével kapcsolatos vizsgálatai nagy hatással voltak az intelligenciakutatásra is. Elmélete támpontot ad a pedagógiai folyamatvezetéshez.

¹⁰⁷ David Moshman és Holly Geil (1998) vizsgálta tovább azt is, hogy mekkora az eltérés az egyéni és a csoportteljesítmény között. A vizsgálatról és az inferenciális gondolkodásról cikk olvasható a Magyar Tudomány című folyóiratban. (**Spenberg, Mercier** 2015, 219)

a táncolást, és iratkoznak ki a művészeti iskolából. A tánctanítás szempontjából is lezárul egy szakasz, mert ekkor fejeződik be az alapfokú évfolyamok képzése, a tanuló csak a művészeti alapvizsga sikeres megvalósítását követően folytathatja tanulmányait a továbbképző évfolyamain. A pályaorientáció segítése is kiemelt feladata a pedagógusnak.

5.sz. melléklet

A színpadi tér törvényszerűségei- Demarcsek Zsuzsa

A tér jelentheti azt a helyszínt is, ahol a táncos tevékenység zajlik. A tánc tanulásának, gyakorlásának helyszíne a próbaterem, a táncterem. A próbateremben az egyes tér kijelölése fontos a szokásrend kialakítása szempontjából, illetve a térben való tájékozódást segíti a térirányok gyakorlati alkalmazása. A térirány-gyakorlatok a képességfejlesztés eszközeként is szolgálnak. A táncos tevékenység színhelye a célnak megfelelően sokféle lehet. A demonstratív célok megvalósításának módja a flashmob, helyszíne egy külső tér, valamilyen település közttere, utcája. A szórakozás céljából végzett táncművészet közösségi színhelye lehet például a lakodalom, bál, vagy a táncház. A szórakoztatás szempontjából meghatározó helyszín a színpad. A szakmai megmérettetés helyszíne is többnyire a színpad, de lehet egy arra alkalmas kijelölt tér is. A színpadi tér azonban különbözik minden más tértől. Egészen más, mint a próbaterem.

A színpad Hamphrey szerint nem statikus dolog, hanem *„dinamikus, rezgésekkel és hangokkal teli, melynek erejét a koreográfus tartja a kézben. A színházművészet másképp használja a színpadot, a drámában a színpad sohasem lesz annyira nyitott, mint a táncban”* (Hampthrey-Urbán, 2000, 56). A színpadi teret mágikus háló szövi át, amelynek törvényszerűsége, hogy különböző pontjain különböző hatásmechanizmusok érvényesülnek: a középpont a színpad legerősebb pontja, de szokták *„halott közép”* -nek is nevezni, mert erőssége hamar kioltódik. *„Tulajdonképpen a színpad valamennyi területének van egy érzékenyen növekedő és csökkenő ritmusa. Bármelyik pont kimerülhet, ha túl soká használjuk, mindegyiket újra föl kell frissíteni, és új energiával kell megtölteni”* (Hampthrey-Urbán, 2000,50, idézi Demarcsek, 2015, 88). Hat gyöngye és hét erős hely van egy színpadon. A leghangsúlyosabb pontok a hátsó két sarok és hátul közepen, amelyek a drámai történések helyszínei. A színpad elejének legfőbb sajátossága a személyesség. Egy valaki közülünk. A tér az elől megjelenőt nem emeli szimbolikus vagy varázslatos magasságokba. *„... a távolság*

segíti a varázslatot, és ez sehol sem annyira igaz, mint a táncban” (Humphrey-Urbán, 2000, 55).

Vinczellér Katalin¹⁰⁸ *Martin Heidegger A művészet és a tér* című írására hivatkozva a táncos és a tér viszonyát elemzi, és arra a következtetésre jutott, hogy a tér a benne lévőkhöz által úgy változik, hogy egy bizonyos formanyelv használatával nemcsak kijelöli a cselekmény helyszínét, hanem a **térben-lét** állapotának és állapotváltozásainak következtében megteremtődik egy másik tér, egy másik világ. A tér-élmény megteremtésével eltűnnek mindazok a körülmények, amik a várakozás időszakában még nyilvánvalóan „látszódtak”, jelen voltak, mint például maga a színpad, a függöny, a lábak, stb. Ahhoz, hogy a térben-létezés művészi élményt jelentsen, meg kell teremteni a színpadi tér törvényszerűségeinek, a mozgás és zene dramaturgiájának összhangját, vagy egymásnak feszülését aszerint, hogy mi a közvetíteni kívánt gondolat. A térben-levés a mozdulat erejével teremtődik meg, a teljes szabadságot a mozgás kiteljesedéséhez szükséges megfelelő méretű üres tér jelenti. Táncműfajonként más és más a térigény.

6.sz. melléklet

Néptánc alapmotívumok értelmezése

Balaskó Enikő: *A Lendva-vidéki táncok visszatartásának lehetősége és módszerei.* 2018.

„A magyar néptánc négy alapmotívuma a csárdás, a cifra, a lengető és a bokázó.

A csárdás az új stílusú páros tánc jellemző motívuma, de előfordulhat az ugrósban is. A súlyláb mozgása: lép-zár. Az alapmotívum azonos és/vagy szimmetrikus ismétlésével jön létre az egylépéses, a kétlépéses és a tovahaladó csárdás. A lépések iránya különböző lehet, díszíthető el-fordulásokkal, továbbá diminuálással és augmentálással különböző variációkat hozhatunk létre. A motívum és a zenei hangsúly viszonyában a zárás történhet a hangsúlytalan és a hangsúlyos részen is.

A cifra régi stílusú táncaink jellemző motívuma, de előfordul az új stílusban, sőt az elnépiesedett polgári társastáncokban is. A súlyláb mozgása három váltott lábú lépés vagy ugrás, illetve egy ugrás és két lépés. Ezen motívum is ismételhető azonosan és szimmetrikusan.

¹⁰⁸ Vinczellér Katalin: Térben-lét. <http://www.c3.hu/othercontent/kritika/8ford/vinczeller.html>

A lengető is előfordul régi és új stílusú táncainkban. A súlyláb mozgása négy egy lábú ugrásból áll, két ugrásból az egyik és két ugrásból a másik lábon. A láb sorrendje különböző lehet, továbbá különböző lehet a gesztusláb iránya is: előre-hátra, oldalra, rézsút irányok. A zalai és vasi ugrósra a tagszámbővülés (a súlylábban kettőnél többet ugranak) és az érintő gesztusok a jellemzők.

A bokázó a férfi táncok jellegzetes mozdulata, de előfordulhat az ugrós és csárdás táncokban is. Kezdetleges formája a nyit (II. pozíció) – zár (I. pozíció).

Az alapmotívumok tanításához fokozatosan egy-egy jelet vezetünk be, például tapsoljuk, dobogjuk, mondjuk a ritmusát. A későbbiekben pedig különböző sorgyakorlatokat, akadálypályákat alkotva, a jelek mellett különböző eszközöket felhasználva (hulahoppkarika, kötél, bot, üveg, tornapad, kisszék stb.) gyakoroltatjuk a tanulókkal az alapmotívumokat, végül a tanulók állítanak össze maguknak a jelekből egy sorgyakorlatot” (Balaskó, 2018, 31).

7.sz. melléklet

Dr. Ratkó Lujza: *Stílusismeret (Tájékoztató a Páva népi előadó-művészeti minősítő zsűrizés szempontrendszeréről)* 2019.

Ma a néptáncszínpadokon az együttesek repertoárjának túlnyomó többsége úgynevezett autentikus koreográfiákból áll, amelyek a különböző táncanyagokat néprajzilag hiteles módon, vagyis az eredeti táncot, zenét és viseletet alapul véve mutatják be. A hiteles bemutatás egyik nagyon fontos tényezője az egyes táncok stílusának ismerete. Ezzel kapcsolatban azonban nincsenek kidolgozott elemzések, lefektetett szabályok, hanem az oktatók egyéni meglátásaik alapján tanítják egy-egy adott tánc stílusát. Nézzük meg, hogyan lehet a stílusismeretet objektívebb keretek közé terelni, és ezáltal a különböző táncok bemutatását minél hitelesebbé tenni!

A néptánc-szakirodalom a „stílus” kifejezést – a népzenei régi és új stílus fogalmát átvéve – csak történeti értelemben, azaz a régi és új stílusú táncok megnevezésére alkalmazza. A gyakorlati táncoktatás ezzel szemben a „stílust” a tánc *előadómódjának* értelmében használja. Az irodalomban elszórtan lehet találni ugyan egy-egy adott tánc előadási módjára vonatkozó megjegyzést, leírást, de szisztematikus stíluselemzések nem léteznek. Ebben a témában mindössze egyetlen tanulmány született eddig, amely lefektette a „táncstiliztikának” – mint a tánctudomány egyik lehetséges új ágának – az elvi alapjait.

A „stílus” szó eredeti jelentése kifejezésmód, jellegzetes formanyelv – gondoljunk a nagy művészeti korstílusokra, vagy például az öltözködési, munka- vagy beszédstílusra, amelyek egy ember egyéniségének karakteres, csak rá vonatkozó jellemzői lehetnek („a stílus maga az ember”). A táncban is létezik ilyen sajátos formanyelv, amely tánc típusokként, vidékenként, sőt egyénenként is változik. Ha a **táncstílust tágabb értelemben** vesszük, akkor röviden így fogalmazhatnánk meg: az a mód, ahogyan a táncos táncol. Ebbe beleértjük a tánc motivikai-szerkezeti felépítését, zenével való kapcsolatát és az előadómód körébe tartozó stilisztikai-esztétikai vonásait egyaránt. Ebben az esetben a táncfolyamat *egészét* úgy vesszük, mint az adott vidékre, adott táncosra jellemző önkifejezési módot, melynek eszköztárába beletartozik a formanyelv és az előadómód együttese. Formanyelven a tánc megformálásának azokat az elemeit értjük, amelyek jelírással lejegyezhetők (plasztikai-ritmikai-dinamikai vonások, motívumvariálás, szerkesztés stb.), míg az előadómód körébe a tánc milyenségét

meghatározó, jelírással nem lejegyezhető stílusjegyeket soroljuk (pl. a táncos habitusa, a mozgás karaktere, esztétikuma stb.).

A **táncstílus szűkebb definíciójába** viszont csak ez utóbbi stílusjegyek tartoznak, vagyis a táncnak azok a stilisztikai, esztétikai, valamint a táncos egyéniségét kifejező karakterológiai vonásai, amelyek szorosabban meghatározzák a tánc milyenségét. Eszerint a táncstílus nem más, mint a tánc típusra vagy az adott vidékre (falura) jellemző, illetve a táncos személyiségét és pillanatnyi hangulatát kifejező mozgásbeli és hangzó megnyilvánulások, gesztusok, mozdulat- és viselkedésformák együttese. A táncnak ez a minőségi oldala rendszerint csak valamilyen szubjektív értékelést-minősítést kifejező jelzővel írható le (pl. magamutogató vagy visszafogott, elegánsan, játékosan vagy energikusan táncol).

A táncstílusnak elméleti alapon négy kategóriája állítható fel:

1. Történeti stílus

A táncoknak azok a stílusjegyei, amelyek abból fakadnak, hogy a régi vagy az új stílushoz tartoznak. Ezek meghatározása a tudománynak és nem a gyakorlati táncoktatásnak a feladata.

2. Típusstílus

Az azonos tánc típushoz tartozó táncok általános stiláris vonásai. (Pl. az ugrós táncoknak – abból következően, hogy egy tánc típusba tartoznak – lehetnek közös stílusjegyeik, függetlenül attól, hogy melyik vidékről származnak.) Ezeknek a stílusjegyeknek a meghatározása szintén tudományos kutatásokat igényel.

3. Lokális stílus

Egy adott vidékre vagy falura jellemző általános stílusjegyek. (Pl. a rábaközi csárdásnak vannak általános stílusjegyei, de léteznek falvanként eltérő jegyek is.)

4. Egyéni stílus

Egy adott táncosra jellemző, a fizikai adottságától, tánc tudásától, egyéniségétől, hangulatától függő stílusjegyek. Ezek lehetnek állandóak, és lehetnek a pillanatnyi helyzettől – pl. a mulatság hangulatától, a táncos kedvétől, a muzsika minőségétől – függő alkalmi jegyek is.

+ 1 Etnikai stílus

Egy népcsoportra jellemző sajátos táncolási mód. (Pl. „cigányosan” vagy „románosan” táncol

legényest.)

A legátfogóbb kategória a két nagy *történeti stílus* kategóriája; ezeken belül beszélhetünk az egyes *tánc típusokra* jellemző, ugyancsak történetileg kialakult stílusokról; e két nagy kategóriának alárendelve jöttek létre az egyes földrajzi egységekhez köthető *lokális stílusok*; végül a hierarchia alján, mindhárom stílus egységnek alárendelve helyezkedik el az *egyéni* jellemző stílus.

A **tánc természetes hagyományozódása** a paraszti kultúrában ellesésen, utánzáson alapult: egy falusi gyereknek csak a faluja táncait kellett megtanulnia (máshová való táncanyagokat nem), és ehhez nagyon sok mintát látott kicsi korától kezdve a különböző táncalkalmakon. Így az anyanyelv megtanulásához hasonlóan szinte észrevétlenül sajátította el egyfelől a formanyelvet, másfelől a táncához kapcsolódó illemszabályokat, szokásokat. A gyakori táncalkalmak hagyományos kereteket biztosítottak arra, hogy fizikai adottságai, ügyessége szerint *magára szabja* a mozgásformákat, egyéniségének megfelelően „testhezállóvá” formálja a látott mintákat, s így egy saját táncnyelvet, egyéni stílust alakítson ki – de természetesen csakis a falura (vidékre) jellemző általános stíluson *belül*. Így vált aztán képessé arra, hogy minden egyes táncoláskor újraalkossa a táncot, amely csak rá jellemzően egyedi volt ugyan, de belesimult faluja táncagyományába.

A **néptánc elsajátításának mai módja** a *direkt tanítás*, melynek során a táncosok kevés minta (néhány táncoktató) alapján sok táncanyagot tanulnak. A filmről, adatközlőktől, oktatóktól való tanulás a tánc minél *pontosabb* leutánzását jelenti, ami az egyéni átvétel beszűkülését eredményezi. Így kevés tánc- és stílusvariáns jön létre, már csak a kötött táncfolyamatoknak (koreográfiáknak) köszönhetően is. Míg tehát régen egy táncanyag variálása volt jellemző tág keretek között, addig ma sok táncanyag variálása zajlik sokkal szűkebb keretek között. A különbség az anyanyelven vagy idegen nyelven való beszédhez hasonlítható: idegen nyelven is meg lehet tanulni, de az nem olyan, mint a kisgyermekkorban „ellessett” anyanyelv.

Mindezekből következik, hogy egy **táncanyag autentikus elsajátítása** nem a pontos utánzást jelenti, hiszen, ha lemásoljuk a látott táncos mozgását (legyen az adatközlő vagy oktató), akkor az ő *egyéni* stílusjegyeit vesszük át. A másolás kirívó esetei például, amikor a színpadon jól felismerhetően az oktató(ka)t látjuk megsokszorozva (mintha a táncosok a vezetőik reprodukciói volnának), vagy amikor egy adatközlő nagyon egyéni táncolási módját 12 pár lábán látjuk viszont. Még extrémebb eset, amikor a filmen látott esetlegességeket, tévesztéseket, „poénokat”, groteszk mozdulatokat is pontosan leutánozzák. A stílushű

táncolás nem a másolást jelenti, hanem az adott falu vagy vidék *lokális stílusjegyeinek* hiteles tolmácsolását, amelyen belül természetesen megjelenhetnek a táncosok egyéni stílusjegyei is. Mivel a **lokális stílusjegyek** mindig az adatközlő táncosok egyéniségén (egyéni stílusán) átszűrve jelennek meg, ezért a tanulás során egy alapos, de egyszerű (nem tudományos) elemzéssel szét kell választanunk a kettőt. Első lépésként az adott falu összes filmanyagát megnézve meg kell határozni *általában* a stílusjegyeket, beleértve a formanyelv és az előadásmód sajátosságait egyaránt. Vagyis meg kell figyelni például a visszatérő motívumokat, a táncszerkesztés szabályait, illetve azokat a jellegzetes mozgáselemeket, amelyek több táncosnál is megjelennek – ezek lesznek a falu egészére jellemző lokális stílusjegyek. Oktatáskor ezekre, és nem az egyéni stílusjegyekre kell a hangsúlyt helyezni, és meg kell hagyni a táncosnak a szabadságát abban, hogy saját egyéniségére szabja a táncot. Minél több mintát lát a táncos (filmek, adatközlők), és minél többször tudja szabadon táncolni az adott anyagot, annál nagyobb az esély arra, hogy ráérez a falu táncstílusára, és bele tud illeszkedni a saját táncával – hasonlóan ahhoz, ahogy a hagyományban is működött. Nagyon lényeges, hogy a lokális és egyéni stílusjegyek egyensúlyban legyenek, és a túlzott egyénieskedés ne nyomja el a falura, vidékre jellemző stílusjegyeket. Az is nagyon fontos, hogy a filmeket minél tárgyilagosabb szemmel nézzük: ne a már megtanult, megszokott sztereotípiákat vetítsük bele, hanem valóban azt lássuk, ami rajta van. A tisztánlátásban segíthet egyfelől a mozdulatelemzés, másfelől a stílus fogalmának és kategóriáinak tudatosítása. A stíluselemzés összességében nemcsak a néprajzilag hiteles, autentikus táncudást segíti elő, hanem egy alaposabb, elmélyültebb táncismerethez is nélkülözhetetlen.

Ajánlott szakirodalom

Martin György: *Az új magyar táncstílus jegyei és kialakulása.* In: Hofer Tamás (szerk.) *Ethnographia.* LXXXVIII. évf. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1977. 31–48.

Online elérhető:

http://apps.arcanum.hu/app/ethnografia/view/Ethnografia_1977_088/?pg=38&layout=s

Ratkó Lujza

8.sz. melléklet

A táncos tehetség tipizálása- Demarcsek Zsuzsa

A táncos tehetség tipizálása azért fontos számunkra, hogy időben felismerjük az egyes tehetség típus megnyilvánulását és speciális képzéssel segítsük a tehetség kibontakozását.

A tánc terén tehetségesek esetében is többféle módon és területen nyilvánulhat meg a tehetség.

Ha a művészeti tevékenységet, az alkotást vizsgáljuk, akkor belátható, hogy mindegyik művészeti ágban, így a táncművészetben is igen fontos tényező a kreativitás, amely az alkotóképesség alapja.

Taylor a kreativitás szintjei, mélysége szerint határozta meg a tehetség típusokat (expresszív, produktív, inventív, innovatív, emergentív), amelyeket most a tánc terén tehetségesek szempontjából közelítünk meg.

Taylor rendszere alapján a táncos kreativitás szintjeit vizsgálva a következőket állapíthatjuk meg: Az expresszív szint a gyermek természetes mozgásképességét jelenti, amikor spontán mozog, táncol. Taylor rendszerében nem szerepelt, de talán köztes szintként elfogadható a reprodukzív, interpretáló táncos szintje, aki nem képes a művészi színvonalú improvizációra, de a megtanult elemeket, folyamatokat kiválóan bemutatja. Nem csillan meg az egyénisége, de magabiztos tudással rendelkezik, kiváló kartáncos. A produktív táncos képes a tanult tánc elemekből magas színvonalon improvizálni, képes a tánc újra alkotására. Az inventív alkotó tehetség a tánc területén a koreográfus-tehetség. Az alkotó tehetség legfőbb jellemzője az invenció, a lelemény, az ötlet, a találékonyság és a felfedezés, egy új közlésforma megalkotása. A világ észlelése közben a koreográfus új és szokatlan összefüggéseket fedez fel, azt képes a tánc nyelvén megfogalmazni, leleményes az eszközök és formák használatában. Képes a szimbolikus gondolkodásra, a téma szimbolikus értelmezésére és megjelenítésére.

A táncpedagógia tekintetében a tehetségfejlesztés fókuszában többnyire a produktív táncos tehetség áll, őket fedezzük fel leghamarabb, egyéni és csoportos fejlesztésekbe, tehetséggondozó programokba vonjuk be őket, versenyeken vesznek részt, szakmai bemutatókon ők szerepelnek, a legelhivatottabbak szakirányban mennek tovább tanulni és

hivatásukként a táncot választják. A megbízható kartáncos (reproduktív), a szólista (produktív) és a koreográfus (inventív) egymással szoros együttműködésben dolgozik egy adott produktum, táncmű létrehozásán.

A magyar táncművészetben belül innovatív táncos tehetségként tekinthetünk Molnár István táncművész-koreográfusra, aki sajátos tánctechnikai rendszert dolgozott ki, amely Molnár-technika néven vált ismertté. A kivételes, egyedi és magas szintű táncos képzési rendszer sajátos technikai ötvözetét a balettnak, a moderntáncnak és a néptáncnak. A néptánc elemeinek rendszerszintű újraalkotása, a fundamentális elvek átlátása, megértése és gyakorlati alkalmazása egy új, sajátos, táncos képzés létrehozását eredményezte.

A legnagyobb hiányt az alkotó tehetségek felismerésében és támogatásában érzékelhetjük, ezért fontos a tehetségfejlesztő pedagógusok figyelmét erre a területre is irányítani, hiszen sohasem tudhatjuk, mikor kerül a „kezünk közé” a jövő koreográfus géniusza.

Az emergentív alkotóképesség a „big-C” (Gyarmaty, 2011, 22) a génuszokat jellemzi, a gyökeresen újat teremtő, kivételes alkotásokat létrehozó génuszok, nemzetközi viszonylatban is elismertek, mint például a táncművészeti ágon Lábán Rudolf táncos, táncpedagógus és koreográfus, a táncírási rendszer, a kinetográfia megalkotója. (Demarcsek, 2012, 77-78.)

9. sz. melléklet

A tematikai egység értelmezése, a tematikus tervezés módszertani lehetőségei- Demarcsek Zsuzsa

A tematikai egységek a nevelési-oktatási folyamat megvalósításának egységei, amelyek egymásra épülnek, meghatározott időkeretben valósulnak meg, és amelyet a továbbhaladás útjának kijelölését szolgáló értékelés zár le.

A tematikai egység, az adott tanév komplex tananyagának elemzése alapján, a pedagógiai és szakmai fejlesztési célok meghatározása szerint, a pedagógus által meghatározott fő témakörök megfogalmazását jelenti. **A fő témakörök a személyiségfejlesztésre és képességfejlesztésre fókuszálnak, amelynek eszköze a kiválasztott táncanyag és a hozzá kapcsolódó integrált tananyagtartalom.** Tartalmazza az általános pedagógiai, módszertani, és a tánctanítás speciális szakmódszertani szempontjait, módszereit és eljárásait is. A tematikai egység címe kifejezi azt a tartalmat, amely az adott óraszám szerinti időszakban a nevelő-oktató tevékenységet meghatározza.

Témakör/résztéma értelmezése:

A tematikai egységek résztémákból állnak. A résztémák azt határozzák meg, hogy mi kerül az adott tanítási óra fókuszába, azokat a tananyagtartalmakat és célokat tartalmazza, amelyet 2x45 perces időkeretben kell megvalósítani. A résztémák egymásra épülnek, következetesen az új tartalmakat jelenítik meg.

A tematikus tervezés egyik lehetséges módszertana

A mintadokumentumok tematikus tervezésének módszertana a következő:

I. szakasz: Felkészülés, helyzetelemzés, az elvárások áttekintése

- előírások, szabályozók megismerése (EU-NAT-TANTERV-PP /Nevelési Program-Helyi Tanterv alapján)
- fenntartói, intézményi elvárások figyelembevétele (intézményi és pedagógus elvárási rendszer alapján)

- tanulói-szülői igények, szükségletek, elvárások meghatározása **(előzetes tájékozódás, felmérés alapján)**
- a tanév kiemelt feladatai **(a tanév helyi rendje, az éves munkaterv alapján)**
- a tanulói csoport jellemzőinek vizsgálata, szociokulturális háttér megismerése **(a pedagógus által elkészített csoportprofil alapján)**
- a pszichológiai fejlődés tanulmányozása¹⁰⁹ **(Vajda, 2006)**

II. szakasz: A kiválasztott tananyag tanulmányozása, a feldolgozás módszereinek kiválasztása

- az alapfokú művészeti iskola, mint intézménytípus alapvető funkciói szerinti tervezés, amelyek a következők: **személyiségfejlesztés, tehetséggondozás és pályaeorientáció, hátránykompenzáció.**
- célképzés: nevelési, fejlesztési és szakmai attitűdcélok meghatározása (nevelési program, helyi tanterv, tanév helyi rendje alapján)
- a tananyagtartalom, integrált tartalmak meghatározása a központi tantervi kereteket figyelembe véve (illetve a tervezett módosítási javaslat szerint. lásd: néptánc komplex tantárgy)
- a tananyag megismerése, elemzése: **fogalmi-logikai elemzés, pszichológiai elemzés, nevelési szempontú elemzés, didaktikai szempontú elemzés**
- a tananyag tematikus egységekre bontása, óraszámok meghatározása

III. szakasz: A tematikus egységen belüli tervezés

- pedagógiai folyamatok tervezése, célképzés

¹⁰⁹Piaget elméletének jellemzője, hogy hangsúlyozza a gyermek aktív szerepét a világ megismerésében és saját értelmi fejlődésében (aktív viselkedéses és mentális erőfeszítést tesz, a megismerés belső hajtóerő). Klasszikus elméletében az értelmi fejlődés négy szakaszát határozta meg. Elképzelése szerint a szakaszokon belül inkább mennyiségi változás jellemzi az értelmi fejlődést, a szakaszok közötti átmenet viszont minőségi változást hoz a kognitív működésben. A tematikus tervek zömében a konkrét műveleti szakasz időszakát ölelik fel. *Konkrét műveletek* szakaszában (6-12 év) a gyermek már *képes mentális műveletek végrehajtására*, vagyis képes tárgyakat és cselekvéseket csoportosítani, átalakítani, sorba rendezni stb., de csak abban az esetben, ha azok a tárgyak, cselekvések, folyamatok, amelyekre a műveletek irányulnak, *konkrétan jelen is vannak*. További jellemzője ennek a szakasznak, hogy a gyermek képessé válik a *szabálykövetésre*, valamint a *decentrálásra* (más nézőpontjából is képes megvizsgálni egy problémát vagy eseményt). *Formális műveletek* szakasza (12-19 év) az *absztrakt gondolkodás* kialakulásának időszaka. A serdülő már *térbeli és időbeli távlatokon* túl absztrakt eszmékről, értékekről, erkölcsi elvekről is tud gondolkodni. A problémamegoldási folyamat szisztematikussá válik, képes *hipotézisek* felállítására és azok *következetes ellenőrzésére*.

- didaktikai tartalom: a figyelem felkeltése, a tanuló informálása a célról, előismeretek felidézése, motiválás, az új ismeretek nyújtása, a tények, jelenségek sokoldalú elemzése, fogalomalkotás, következtetés absztrakciók, rendszerezés és rögzítés, alkalmazás, ellenőrzés és értékelés.
- kompetenciafejlesztés: ismeret, képesség, attitűd
- módszerek: bemutatás, utánpótlás, instruálás, irányított kérdező, elemzés, prezentáció, improvizáció, gazdagítás-dúsítás, vita, magyarázat, előadás, megbeszélés, mozgásképzés
- munkaformák: egyéni, páros, kiscsoportos, csoportos, frontális
- értékelés: cél, típus (diagnosztikai, formatív, szummatív), módszer (megfigyelés, ön, társ-pedagógus szóbeli értékelés, bemutatás, mérés,) eszköz (teszt, prezentáció, megfigyelési szempontok, mérési eszközök, gyakorlatok, feladatsorok, improvizáció stb.)

Az oktatási folyamat szerkezeti elemei: motiválás (a tanulás pszichikus feltételeinek biztosítása, a figyelem érdeklődés felkeltése, a tanulók tájékoztatása a célokról), előzetes tudás felmérése, tények és információk gyűjtése, bemutatása, közlése, az információk feldolgozása, fogalomalkotás, ismétlés, ellenőrzés, rögzítés, alkalmazás, gyakorlás, ellenőrzés, mérés-értékelés. (Nagy,1969)

Az elemzéseket követően évfolyamonként tematikai egységekbe szerveztük a tananyagot. A tematikai tervek egységes sablon alapján készültek.

IV. szakasz: A tematikus egység tanórára bontása.

V. szakasz: A cselekvés utáni reflexió – mit és hogyan sikerült megvalósítani, mi az, amit módosítani szükséges.

A reflexió a pedagógus saját tevékenységére és a tanulói tevékenységekre, az elért eredményekre egyaránt irányul. Olyan elemző tevékenység, amely a célokból indul ki, vizsgálja az eredményhez elvezető utat. Az elemzést követő értékelés tartalmazza azt is, milyen módon érdemes az eredményekre építve folytatni a nevelő-oktató munkát.

VI. szakasz: Az ajánlott irodalomjegyzék, zenei jegyzék, filmjegyzék összeállítása.

A tervezés akkor teljes, ha meghatározzuk, hogy a célok eléréséhez milyen taneszközökre van szükség, illetve milyen szakirodalom nyújthat segítséget a pedagógiai

folyamattervezéshez, pl. új motiváló feladatok, játékok, új oktatásstratégia alkalmazása, új zene, szokatlan formák, új módszerek kipróbálása, archív filmek bemutatása. A minősítési eljárás során a pedagógus a szakmai elhivatottságát azzal is alá tudja támasztani, hogy ismeri és alkalmazza a szaktudományos eredményeket.

A Tananyagelemzés szempontjai

A kiválasztott tananyag elemzési szempontjainak értelmezéshez Mahmutov rendszerét választottuk (**Kotshy**, 2000,79-80), amely a következő: fogalmi-logikai elemzés, pszichológiai elemzés, nevelési szempontú elemzés, didaktikai szempontú elemzés.

Az elemzést megkönnyíti, ha kérdéseket fogalmaz meg a tematikus tervet készítő pedagógus, ez egyben önellenőrzésül is szolgál a tananyag tematikus egységekbe rendezését követően.

Fogalmi és logikai elemzés: Mit akarok megtanítani? Megértetni? Milyen összefüggések felfedezését szeretném elérni?

Pszichológiai elemzés: Mi az a tananyagtartalom, amely különösen érdekes az adott tematikai egységben? Megfelel-e a tanulói csoport fejlettségéhez, szociokulturális háttéréhez? Milyen motivációs lehetőségek vannak a tananyagban? Hogyan tudom az egyének és a csoport igényeit figyelembe venni? A művészeti tevékenység során mit szeretnék megéreztetni? Ez egyrészt vonatkozik a mozgásérzékelésre és vonatkozik az érzelmi átélésre is.

Nevelési szempontú elemzés: Milyen változást szeretnék elérni a tanulók magatartásában, attitűdjében, milyen személyiségfejlesztést segítő lehetőségek vannak a tananyagban?

Didaktikai elemzés: Milyen tanítási- tanulási stratégiák alkalmazása szolgálja leghatékonyabban a célok elérését? Változatosan határoztam-e meg a stratégiákat, módszereket? Hogyan, milyen módszerekkel tudom a kreativitást, a tanulói önálló ismeretszerzést, a tanulói felfedező tevékenységet támogatni?

A pedagógus megtervezi azt, hogy mi kerül a tanítási órák fókuszába, mi az új anyag az adott tanítási órán. Természetesen a tanítási órán ezen kívül jelen vannak a táncóra felépítésének megfelelő speciális képzési tevékenységek, valamint a didaktikai tartalmakból következő állandó tevékenységek. (Pl: bemelegítés, tréning, tánctechnika, játék, ismétlés, ismeretszerzés, fogalomalkotás, gyakorlás, elemzés, értékelés stb.)

Pedagógiai folyamattervezés (Útmutató... 2013, 16)

„A pedagógiai folyamat alapjellemezője, hogy fejlesztő tevékenységek sorozatából és fejlesztő hatások sokaságából áll. Nemcsak képességek és tulajdonságok fejlesztése, hanem nevelési rendszerek (pedagógiai állapotok) fejlesztése is” (Gáspár, 1999, 5).

A didaktika feladatok, a pedagógiai, oktatási folyamatok tudatos tervezése alapvetően meghatározó tevékenysége a pedagógusnak, ezért a minősítő eljárás során (326/2013.(VIII.30). Korm, rend.) is fontos a 2. kompetencia (Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók) megfelelő alátámasztása. A folyamattervezés eleme a bemeneti tényezők összegzése, amelynek fókuszában a tanuló megismerése és a körülmények azonosítása áll. A bemeneti tényezőket átalakító pedagógia transzformáció elemei, az egyéni szükségletek és igények felmérése, a tanulói tevékenységek középpontba állítása, a tanulási, ismeretszerzési képességek fejlesztése, illetve a tanulói tevékenységek értékelése, a reflexió kultúrájának kialakítása.

A pedagógiai értékelés

„Az értékelés a nevelés-oktatás szerves része, nemcsak a nevelés-oktatás egyes szakaszainak a végén megjelenő, viszonylag elkülönült tevékenység. Szerepe van a tervezésben, magában a folyamatban és a folyamat befejező szakaszában. (...) vezettek be új értékelési típusokat, fogalmaztak meg új értékelési funkciókat annak érdekében, hogy biztosítsák az értékelés és a nevelési-oktatási folyamat integrációját. (Lásd: Scriven diagnosztikus, formatív és szummatív értékelését)” (Golnhofer,2003,396).

Az értékelést az adott iskola Pedagógiai Programja alapján kell megtervezni. Az értékelési szemléletmódról, az eljárásokról az iskola alapidokumentuma nyújt információkat, amelyet a pedagógusok közösen határoztak meg és fogadtak el.

A tematikus tervezés módszertani leírása és az elkészült tematikus mintatervek több szinten is hasznosulhatnak. Intézményi szinten a Helyi Tanterv elkészítéshez nyújt segítséget, egyéni szinten pedig elősegíti a néptánc pedagógusok sikeres minősítését.

Mennyiségi és minőségi szempontok a néptánc kutatásban. In: Almássy Katalin – Istvánovits Eszter (szerk.) *A nyíregyházi Jósa András Múzeum Évkönyve*. XLV. évf. Jósa András Múzeum. Nyíregyháza. 179– 190. 2003

Online elérhető:

https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_SZSZ_Jame_45/?pg=180&layout=s

10.sz. melléklet

Gondolatok a koreográfiakészítéshez- Demarcsek Zsuzsa

A **néző dramaturgiájának** tervezéséhez szükség van egy teljesen más nézőpontra: „Grotowski is azt állítja, a színházrendezőnek rendelkeznie kell «egy láthatatlan kamerával, amely különböző felvételeket készít, a néző figyelmét mindig terelve valami felé».¹¹⁰ Igaz ez nem csak a színházi, hanem a táncos színpadi alkotások tekintetében is. A nézői figyelem irányítása azonban kettős, valami felé irányítják, vagy valamiről elterelik. A néző dramaturgiája tulajdonképpen a néző figyelmének tudatos és tervezett vezetését jelenti. A mozgás ereje, dinamikai változásai, az akciók mentén történő elmozdulások, a hangsúlyok a néző figyelmét magával ragadják. Ilyenkor a hangsúlytalan mozgások akár észrevétlenek is maradnak. Mindezeket befolyásolja a korábban ismertetett színpadi tér hangsúlyainak tudatos figyelembevétel.

A mozgásterv készítése a táncos formanyelv és adott esetben a hétköznapi mozgásformák meghatározásával kezdődik, de a koreográfus a szimbolikus és az absztrahált mozgás asszociációs erejével is dolgozik. „Nagyon lényeges, hogy mi magunk is lássuk világosan és diákjainkkal is értessük-tapasztaltassuk meg a konkrét és az absztrahált mozgás közötti különbséget. Mihelyt mozdulataink az elsődleges jelentésükön kívül valami többletinformációt szándékoznak hordozni, mozgásunk absztrahálttá válik, hiszen mást is, többet is jelent, mint a látvány” (Eck, 33-34).

Figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a magyar néptánc és általában a tánc gondolatok, érzések, kifejezésére igen, de bonyolult történetek, viszonyok megfogalmazására nem alkalmas. Ha a mozgás formanyelvén nem tudunk mindent elmesélni, akkor olyan gondolatok közvetítésére vállalkoztunk csak, amelyek akciókká alakíthatók. Ezeknek az akcióknak a megtervezése nagyon fontos tényezője a koreográfiának.

Uray Péter szerint a **mozgás dramaturgiája** leginkább a zene dramaturgiájához hasonlatos. „A mozgás motívumokból, rövidebb-hosszabb mozdulatelemekből építkezik, melyek, különösen a munka kiindulási szakaszában, a zenéhez hasonlóan fő- és melléktémákra (motívumokra) tagolódnak. Ezek a motívumok aztán egyfajta alkotói szándék szerint ívekbe (témák) rendeződnek, amelyek önmagukban lezárt egységet képeznek. A témák felismerhető,

¹¹⁰ Marco De Marinis: A néző dramaturgiája

*karakterüket illetően egységes képet mutatnak, ritmikai világukat s a térfelhasználásukat tekintve kötöttek. Mozgásszínház esetében az alkotó(k) minden egyes előadás esetében meg kell, hogy határozzák, hová teszik a fő hangsúlyt, tehát milyen stílusú, formanyelvű, technikai alapú előadást szeretnének színpadra állítani a következőkben.*¹¹¹ (Uray, 2008)

¹¹¹ Uray, Képzés, képzési tendenciák. <http://www.muvelodes.ro/index.php/Cikk?id=855>

11. sz. melléklet

A projektmódszer- Demarcsek Zsuzsa

Mi a projekt?

„Projekt: köznyelvi értelmezésben valamely összetett, komplex feladat elvégzésének feltételeit, folyamatát, eredményeit meghatározó terv. A feladat vonatkozhat a tudományos, a technikai, a művészeti, a gyakorlati élet területére.”

„Pedagógiai projekt: valamely összetett, komplex, gyakran a mindennapi életből származó téma, a témafeldolgozáshoz kapcsolódó célok és feladatok meghatározása, a munkamenet és ez eredmények megtervezése, az eredményke prezentálása” (M. Nádasi, 2010,16).

A művészeti projekt

A művészi alkotómunka különösen alkalmas pedagógiai projektek létrehozására. A művészeti projekt eredménye lehet színpadi produktum, tárgyalkotás, kiállítás, film, színpadi bemutató, mozgókép, internetes oldal összeállítása, vagy akár lehet összművészeti tartalommal megvalósított projekt is.

A projektmunkát előzetes tervezés előzi meg. A tervezésben, a kivitelezésben és az értékelésben is alapvetően a tanulók aktív szerepvállalása, szándéka, döntése valósul meg. A sikerességet az is biztosítja, hogy a pedagógus is készít előzetes koncepciót, tervet, amivel felkészül többféle eshetőségre, hogyha szükséges, képes legyen javaslataival támogatni a projekt sikeres megvalósítását.

A téma meghatározása: Kompromisszumos megoldás, és a tervezett tananyag elsajátítását is szolgálja, hogy fő témát a tanár határozza meg, a megvalósítás konkrét módját, az altémákat stb. azonban a gyerekekkel közösen alakítják ki. A kollektív témaválasztást segítő technikák pl. gondolattérkép, ötletroham.

Célkitűzés: A projektlapú tervezés során kettős célkitűzést határozunk meg. Egy külső és egy belső célt. A külső cél valamilyen produktum közös létrehozása és bemutatása a nyilvánosság előtt. A belső cél a tanulási folyamatok megtervezése, az adott projekt hogyan támogatja az önálló tanulást, az egymástól tanulást, milyen ismeretekre tesznek szert a résztvevők, milyen módon, milyen képességek fejlesztését szolgálja a projekt, és mindez hogyan hat a tanulók

attitűdjére, a személyiség integrációjának segítésére, a kommunikáció, az önismeret, az egészséges énkép és önismeret fejlesztésére.

A projekttéma: A projekt valamilyen problémafelvetés köré szerveződik, annak megoldási lehetőségeit vizsgálja. A művészetpedagógia módszereivel és eszközeivel mutatja be a témát és többféle tantárgyi kapcsolódással hoz létre új értékeket. A projekt címe kifejezi a projekt tartalmát, vagy utalhat akár a felvetett problémára is.

Bővebben kifejtve a <http://tanmester.tanarkepzo.hu/projektpedagogia> internetes oldalon

12. sz. melléklet

Tanulói attitűdmérés kérdőíve és értékelőlapja- Demarcsek Zsuzsa

Tantárgy iránti attitűdmérés tanulói kérdőíve

Csoportnév: Évfolyam:..... Életkor:.....

Időpont: A tantárgyat tanító pedagógus neve:

.....

Kedves Tanuló!

Kérlek, olvasd el figyelmesen a lapon lévő állításokat! Ha az állítással egyetértesz, igaznak tartod, karikázd be az „I” betűt, ami azt jelenti: **Igaz**. Ha Te másképpen gondolod, nem értesz egyet az állítással, az „N” betűt karikázd be, ami azt jelenti: **Nem igaz**.

A tantárgyra vonatkoznak az alábbi állítások, ennek megfelelően töltsd ki a lapot.

1. Ez az óra nagyon érdekes, az idő gyorsan elmúlik.	I	N
2. A tanár vonzóvá tette a tantárgyát, nagyon megszerettem	I	N
3. Az óra egyhangú, unalmas	I	N
4. A tanári bemutató érdekes, szemléletes	I	N
5. Előfordul, hogy a tanár kivételezik	I	N
6. A tanár jól ismeri a tantárgyát	I	N
7. Sok érdekes és értékes dolog fordul elő a tanítási órán kívül (versenyek, vetélkedők, szabadidős programok, fesztiválok, bemutatók, kiállítások, stb....)	I	N
8. A tanár biztatja a nehézségekkel küzdő gyerekeket, egyénileg segít nekik	I	N
9. A tanár rendszerint érthetően válaszol a tanulók kérdéseire	I	N
10. A tanár igazságosan osztályoz	I	N
11. A tanár barátságos és érdeklődő	I	N
12. A tanár kész mindig segítséget nyújtani, szabadidejéből is áldoz erre	I	N
13. A tanár megértő, mindig tekintettel van a diákok szempontjaira	I	N
14. A tanár gyakran hozza zavarba a tanulókat az osztály előtt	I	N
15. A tanár hangulatától függően értékeli	I	N
16. A tanár annyira elfoglalt, hogy nem tud elég időt a gyerekekkel tölteni	I	N

A tantárgyat tanító pedagógus neve:.....A kérdőívet kitöltő tanulók száma:.....

Vizsgált terület:	Személyes tulajdonságok, kompetenciák <u>Minősítés: 3.4</u>				
Kérdéskörök	Kérdések	Válaszok		Pozitív válasz(I-N)	Százalékos eredmény
		Igen	Nem		
Biztatás, segítség	8.			I	
Érthető válaszadás	9.			I	
Rendelkezésre állás	12.			I	
Zavarba hozza a tanulót	14.			N	
A tanár személyiségét pozitívan értékelők (%)					
Maximálisan elérhető pontszám:3-as szorzóval					9
Az értékelési skála szerinti számszerű eredmény:					
Kivételezés	5.			N	
Barátságos, érdeklődő	11.			I	
Megértő	13.			I	
Nem ér rá	16.			N	
A tanár –tanuló viszonyt, partnerkapcsolatot pozitívan értékelők (%)					
Az értékelési skála szerinti számszerű eredmény:					
Vizsgált terület összesített eredmény:					
Vizsgált terület:	A tanórai nevelő-oktató munka minősége, a pedagógus szakmai felkészültsége <u>Minősítés 3.1</u>				
Az óra érdekes	1.			I	
A tantárgy vonzó	2.			I	
Az óra unalmas	3.			N	
Tanórán kívüli program	7.			I	
A pozitívan motivált tanulók (%)					

Az értékelési skála szerinti számszerű eredmény:					
Szemléletes bemutatás	4.			I	
Jó tantárgyismeret	6.			I	
Igazságos osztályozás	10.			I	
Hangulati értékelés	15.			N	
A tanát felkészültségét pozitívan értékelők (%)					
Maximálisan elérhető pontszám: 3as szorzóval					9
Az értékelési skála szerinti számszerű eredmény:					
Vizsgált terület összesített eredmény:					

Dátum

.....

Minőségirányítási felelős

Értékelés	0	1	2	3
Elért %-	0- 29%	30- 59%	60- 79%	80- 100%

IRODALOMJEGYZÉK

Allport G.W.: *A személyiség alakulása.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1985.

Bagdy Emőke (szerk): *A pedagógus hivatássonmélisége.* KLTE Pszichológiai Intézet Debrecen, 1996.

Balaskó Enikő: *A Lendva-vidéki táncok visszatanításának lehetősége és módszerei.* Táncművészet és intellektualitás. VI. Nemzetközi Tánc tudományi Konferencia A Magyar Táncművészeti Egyetemen. Táncművészet és Tudomány. A Magyar Táncművészeti Egyetem Kiadványsorozata. Sorozatszerkesztő, Bolvári-Takács Gábor. Magyar Táncművészeti Egyetem, Budapest, 2018.

Ballér Endre: *Tantervelmélet és tantervi reform.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1978

Ballér Endre: *Integrált tanterv címszó.* In.: Báthory Zoltán - Falus Iván (főszerk.): Pedagógiai lexikon I. kötet. Keraban Könyvkiadó. Budapest, 1977.

Balogh János: *Ki(d)netográfia. A Lábán-kinetográfia sikeres tanítása és alkalmazása kisgyermekéknél.* Kultúra – érték – változás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánc kutatásban. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2011.

Balogh László: *Iskolai tehetség gondozás.* Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadója, Debrecen, 2004.

Balogh László: *A tehetség gondozás elvi alapjai és gyakorlati aspektusai.* Pedagógiai Műhely, 4.szám. MKKKI, Nyíregyháza, 2010.

Balogh László: *Komplex tehetségfejlesztő programok.* Didakt Kiadó, Debrecen, 2012.

Bárdossy Ildikó: *A curriculumfejlesztés elméleti és gyakorlati kérdései. Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez.* Szerkesztette: Bárdossy Ildikó (2004): Forray R. Katalin-Kéri Katalin. PTE BTK Nevelés tudományi Intézet, HEFOP3.3.1-P 2004-09-01-34/10 jelű projekt, Pécs, 2006.

Benkéné Speck Julianna: *A Lábán- kinetográfia jeleinek, jelrendszerének alkalmazási lehetőségei az alpfokú művészetoktatási intézményekben.* Kultúra – érték – változás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánc kutatásban. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2011.

Bernát László, Krisztián Ágota, és Séra László: *Mentális gyakorlás-téri képességek.* VI. Nemzetközi Tánc tudományi Konferencia A Magyar Táncművészeti Egyetemen. Táncművészet és Tudomány. A Magyar Táncművészeti Egyetem Kiadványsorozata. Sorozatszerkesztő, Bolvári-Takács Gábor. Magyar Táncművészeti Egyetem, Budapest, 2018.

Birta-Székely Noémi: *Alkalmazott didaktika*. BBTE Pszichológia Neveléstudományok Kar. Bolyai Nyári akadémia- Pedagógus továbbképző. Csíkszereda, 2006. Internet: <https://slideplayer.hu/slide/2039376/> (letöltés: 2018)

Bodnár Gabriella: *A tehetséggondozás elméleti és módszertani kérdései a szakmai pedagógusképzésében*. BME Tanárképző Központ, 2015. Internet:

https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_a_tehetséggondozas_elmeleti_es_modszertani_kerdesei_a_szakmai_pedagoguskepzesben/TM/stmjs33g.htm (letöltés: 2018)

Boreczky Ágnes, Fenyves Márk: *Az Orkesztika Iskola megszületése és az első évek*.

Budapest, 2015. Internet: http://mek.oszk.hu/14600/14688/pdf/14688_17.pdf (letöltés: 2018)

Bretus Mária és Zórándi Mária: *A balett-technika alapjai*. Planétás Kiadó, Budapest, 1998.

Bruner, Jerome S.: *Új utak az oktatás elméletéhez*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1974.

Bruner, Jerome S.: *Az oktatás folyamata*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1968.

Brueghel Pieter: *Gyermekjátékok. Botozd meg a medvét*, 1560. Internet:

<https://www.teszvesz-alapitvany.eu/gyermekjatekok> (letöltés: 2018)

Csapó Benő: *Tudás és kompetenciák*. 2009. Internet: <https://www.ofi.hu/tudastar/tanulas-fejlesztese/tudas-kompetenciak> (letöltés: 2018)

Csíkszentmihályi Mihály: *Kreativitás. A flow és a felfedezés*. Akadémia Kiadó, Budapest, 2019.

Dagmar Sternad: *Stertching*. Cser Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft, Budapest, 2004.

Demarcsek Györgyné: *Dráma a tánc és a mozgás formanyelvén. Federico Garcia Lorca Bernarda Alba háza című drámájának mozgásadaptációja*. Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, Tanári mesterképzési szak, Drámatanári szakképzettségi terület, 2013.

Demarcsek Zsuzsa, Kácsor-Ignác Gabriella, Kovács Zsuzsanna: *Néptánc-oskola*, Planétás Kiadó, Budapest, 2007.

Demarcsek Zsuzsa: *A tánc terén tehetségesek*. Demarcsek Zsuzsa, Mező Ferenc, Mizerák Katalin: *Tánc-OK. A táncos tehetség azonosítása és gondozása*. Kocka Kör, Debrecen, Faculty of Central European Studies, Constantine the Philosopher University in Nitra. 2012.

De Marinis Marco: *A néző dramaturgiája*. 1987. Fordította: Imre Gy Zoltán

http://www.c3.hu/~criticai_lapok/1999/10/991017.html (letöltés: 2018)

Demeter Lázár Katalin: *Játszótárs 2. Kreativitásfejlesztés drámajátékokkal, történetekkel, beszéddel, logikai gondolkodással tizenéveseknek.* Som & Kreatív Grafika Stúdió Geobook Hungary Kiadó, Szentendre, 2011.

Dienes Valéria: *A Mozdulatról.* Magyar Iparművészeti Főiskola Tipológia tanszék, Budapest, 1979.

Dóka Krisztina: „Magyar néptánc 3.” Magyar Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 1. félév. Tantervi előadás-sorozat.

Eck Júlia: *Drámajáték- A középiskolai irodalomórán-.* Országos Színháztörténeti Múzeum, Budapest, 2000.

Estefánné Varga Magdolna, Dávid Mária, Hatvani Andrea, Héjja-Nagy Katalin és Falus Iván, Golnhofer Erzsébet, Kotschy Beáta, M.Nádasi Mária, Szokolszky Ágnes: *A pedagógiai és a pedagógusok.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989.
Internet:https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch18s0_2.html (letöltés: 2018)

Falus Iván, Környei László, Németh Szilvia, Sallai Éva: *A Pedagógiai rendszer. Fejlesztők és felhasználók kézikönyve.* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft, Budapest, 2012.

Farkas Zoltán: *Néptánc alaptechnikák módszertana. Ugrós-lakócsai táncok-kalotaszegi csárdás.* Planétás Kiadó, Budapest, 2001.

Fort Kriszta, Kaposi József, Nyári Arnold, Perényi Balázs, Uray Péter: *Dráma és tánc. Az 5-6. évfolyam számára.* Apáczai Kiadó, Budapest, 2009.

Fügedi János: *A táncnotáció hatása a mozgáskognitív képesség fejlődésére.* Iskolakultúra 11. sz. 2006, 108-122.

Fügedi János: *Előszó.* (7-13.) Laban Rudolf: Koreográfia. L'Harmattan Kiadó, Paris, 2008.

Fügedi János: *Laban Rudolf- az új tánc útjainak látnoka* (Előszó 7-22) In: Fuchs (2009): Laban Rudolf: *Táncnak szentelt élet.* L'Harmattan Kiadó, Paris, 2009.

Fügedi János: *A táncírás használatának hatása a tánctanulásra. Hagyomány és újítás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánc kutatásban.* Magyar Táncművészeti Főiskola, Planétás Kiadó, Budapest, 2009.

Fügedi János: *A magyarországi táncjelírás pedagógiai megújításának kezdetei. Perspektívák az új évezredben, a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánc kutatásban.* Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2011.

Fügedi János: *TÁNC-JEL-ÍRÁS. A néptáncok lejegyzése Lábán-kinetográfiával* L'Harmattan Kiadó, MTA Zenetudományi Intézet, Budapest, 2011.

Fügedi János: *Lábán Rudolf-az európai színpadi táncnyelv megújítója.* Tanulmány. Készült az MMA által támogatott „Színházi nyelvújítók” című konferencián elhangzott előadás alapján. Nemzeti Színház, Budapest, 2015. Internet: <http://csemadok.sk/files/2017/07/fugedi-janos-laban-rudolf.pdf> (letöltés: 2018)

Gabnai Katalin: *Drámajátékok. Bevezetés a drámapedagógiába.* Helikon Kiadó, Budapest, 2011.

Gabnai Katalin: *Színházaskönyv. Szülőknek, nevelőknek, fiataloknak és színházbarátoknak.* Helikon Kiadó, Budapest, 2012.

Gáspár László: *A pedagógiai folyamattervezés elméleti és gyakorlati kérdései.* Szerkesztette Polonkai Mária. Kiadja: Kossuth Lajos Tudományegyetem Pszichológiai Intézete, Szociál-és Munkapszichológiai Tanszék, Debrecen. Hektigráf Nyomda, Püspökladány, 1999.

Golnhofer Erzsébet: *A pedagógiai értékelés. Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Szerkesztette Falus Iván. Bíráló Ballér Endre. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.

Göbel Orsolya: *Mozgás a képzelet szárnyán. Stresszcsökkentő, önértéknövelő, integrációt elősegítő fantáziajátékok óvodások számára.* L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2006.

Gyarmathy Éva: *Hátrányban az előny- A szociokulturálisan hátrányos tehetségek.* Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest, 2010.

Gyarmathy Éva: *Fogalomtár-kettős különlegességű tehetség.* 2012. Internet: <http://www.diszlexia.hu/Kettos%20kulonleges%20fogalomtar.pdf> (letöltés: 2018)

Gyarmathy Éva: *Kreativitás és beilleszkedési zavarok.* In: Münnich Ákos: *A kreativitás többszempontú vizsgálata.* Didakt Kiadó, Debrecen, 2011.

Habók Anita: *A tanulás tanulása. A tanulás hatékonyságát befolyásoló tényezők.* Gondolat Kiadó, Budapest, 2017.

Halász László: *Művészetpszichológia.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1989.

Hanák Zsuzsanna (szerk.): *A kooperatív módszertan elméleti és gyakorlati alapjai.* Eger, 2007. Internet: http://www.hefop.ektf.hu/anyagok/kooperativ_modszertan.htm (letöltés: 2018)

Hamprey Doris: *A koreografálás művészete.* Fordította: Urbán Mária. Planétás Kiadó, Budapest, 2000.

Harmatiné dr. Olajos Tímea: *Tehetség és szocioemocionális fejlődés.* Didakt Kiadó, Debrecen, 2011.

Hintalan László: *Aranyalma.* Örökség Alapítvány Keszthely, 2005.

Hoffman Mária Rita, Flamich Mária Magdolna: *Inklúzió! Fogalom? Szemlélet? Együttnevelés és kontextusai.* Új Pedagógiai Szemle. 11.12. sz. 2014. Internet: <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/inkluzio-fogalom-szemlelet> (letöltés: 2018)

Honfi László: *Gimnasztika.* 2011. Internet:

<http://tamop412a.ttk.pte.hu/TSI/Honfi%20Laszlo%20-%20Gimnasztika/Gimnasztika.pdf>

(letöltés: 2018)

Hortobágyi Gyöngyvér, Végső Miklós: „Magyar néptánc 1.” Magyar

Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 1. félév. Tantervi előadás-sorozat.

Horváth Tihamér: *Játékgyűjtemény. Testnevelési és népi játékok 1-6. évfolyam.*

Apáczai Kiadó, Budapest, 2012.

Jánosiné Gyermán Erzsébet: *Akarsz velünk játszani? Segédanyag a tánc és dráma tanításához.* Pedellus tankönyvkiadó, Budapest, 2008.

Kaposi József: *A pedagógiai rendszer.* 2014. Internet:

[https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&biw=1173&bih=550&ei=1PBSXfCPGNvUmwWiwbjoDA&q=kaposi+j%C3%B3zsef+a+pedag%C3%B3giai+rendszer&oq=kaposi+j%C3%B3zsef+a+pedag%C3%B3giai+rendszer&gs_l=psyab.3...32641.38134..38565...0.0..1.337.4593.20j16j0j3.....0....1..gws wiz.....35i39j0j0i22i30j33i22i29i30j33i160j33i21.HhiYmuk_-](https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&biw=1173&bih=550&ei=1PBSXfCPGNvUmwWiwbjoDA&q=kaposi+j%C3%B3zsef+a+pedag%C3%B3giai+rendszer&oq=kaposi+j%C3%B3zsef+a+pedag%C3%B3giai+rendszer&gs_l=psyab.3...32641.38134..38565...0.0..1.337.4593.20j16j0j3.....0....1..gws wiz.....35i39j0j0i22i30j33i22i29i30j33i160j33i21.HhiYmuk_-4s&ved=0ahUKEwjwYZOArYDkAhVb6qYKHaIgDs04HhDh1QMICg&uact=5)

[4s&ved=0ahUKEwjwYZOArYDkAhVb6qYKHaIgDs04HhDh1QMICg&uact=5](https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&biw=1173&bih=550&ei=1PBSXfCPGNvUmwWiwbjoDA&q=kaposi+j%C3%B3zsef+a+pedag%C3%B3giai+rendszer&oq=kaposi+j%C3%B3zsef+a+pedag%C3%B3giai+rendszer&gs_l=psyab.3...32641.38134..38565...0.0..1.337.4593.20j16j0j3.....0....1..gws wiz.....35i39j0j0i22i30j33i22i29i30j33i160j33i21.HhiYmuk_-4s&ved=0ahUKEwjwYZOArYDkAhVb6qYKHaIgDs04HhDh1QMICg&uact=5) (letöltés:

2018)

Kaposi László (szerk): *Játékkönyv.* Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 2013.

Kavecsánszki Máté: *A táncantropológiai módszer alkalmazásának lehetőségei a nemzeti, etnikai identitásvizsgálatában.* In. Tanulmányok az emberi gondolkodás tárgykörében. Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2012.

Kádár Annamária, Bodoni Ágnes: *Az óvodás-és kisiskoláskor játéka elméleti és módszertani megközelítésben.* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2010.

Kennedy, Dr. Declan: *Tanulás eredmények megfogalmazása és azok használata.* Gyakorlati útmutató. Szerző és szerkesztő: Dr. Declan Kennedy. Az írországi University College Cork

(UCC) kiadványa, 2007. Internet: <https://docplayer.hu/1970817-Tanulasi-eredmenyek-megfogalmazasa-es-azok-hasznalata-gyakorlati-utmutato.html> (letöltés: 2018)

Kézér Gabriella: „*Előkészítő gimnasztika - esztétikus testképzés 1.*” Magyar Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 1. félév. Tantervi előadás-sorozat.

Király Tibor, Szakály Zsolt: *Mozgásfejlődés és a motorikus képességek fejlesztése gyermekkorban.* Dialóg, Campus Kiadó, Budapest, 2011. Internet: http://tamop412a.ttk.pte.hu/TSI/Kiraly-Szakaly%20%20Mozgasfejlodes%20es%20a%20motorikus%20kepessegek%20fejlesztese%20gyermekkorban/mozgasfejlodes_korr.html#d5e1844

(letöltés: 2018)

Kiss Áron: *Magyar gyermekjáték gyűjtemény.* Holnap Kiadó, Budapest, 2000.

Kissné Takács Erika, Rákóczi Zoltánné: *Játsszunk együtt! Testi érettség, motoros képességek. Az óvodáskorú gyermek megismerésének, fejlesztésének rendszere és eszköztára.* Pedellus Tankönyvkiadó KFT, Debrecen, 2011.

Kiss Jenő, Kiss Jenőné: *De jó játék ez gyerekek!* Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.

Koncz István: *A pedagógus szerepe a tehetségfejlesztésben.* Fapadoskonyv.hu Kft, Budapest, 2011.

Kotshy Beáta: *A pedagógiai tervezésre való felkészítés a tanárképzésben.* Doktori disszertáció. BME, Budapest, 2000.

Kotshy Beáta: *Az oktatás célrendszere.* Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Szerkesztette: Falus Iván. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.

Kovács Henrik, Rémi Tünde: „*Magyar néptánc 1.*” Magyar Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 1. félév. Tantervi előadás-sorozat.

Kovács Henrik: „*Próbavezetési és koreográfiai ismertek 1.*” Magyar Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 1. félév. Tantervi előadás-sorozat.

Kovács Henrik: „*Próbavezetési és koreográfiai ismertek 2.*” Magyar Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 2. félév. Tantervi előadás-sorozat.

Lázár Katalin: *Népi játékok.* Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó, Budapest, 1977.

Lázár Katalin: *Gyertek, gyertek játszani. Játékközlés.* Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2006.

Lévai Péter: *Szökkenjünk, ugráljunk... A sárközi ugrós tanítási módszertana.* Magyar Kultúra Kiadó Győr, 2010.

„**Legényavatás.**” *Magyar néprajzi lexikon*, 3. kötet, Internet:

mek.oszk.hu/02100/02115/html/3-1252.html (letöltés: 2018)

Lévai Péter: *Így kell járni... A sárközi friss csárdás tanítási módszertana* Magyar Kultúra Kiadó Győr, 2017.

Lévai Péter: *A magyar néptánc alapmotívumainak tanítási módszertana.* Táncművészet és intellektualitás. VI. Nemzetközi Tánc tudományi Konferencia A Magyar Táncművészeti Egyetemen. Táncművészet és Tudomány. A Magyar Táncművészeti Egyetem Kiadványsorozata. Sorozatszerkesztő, Bolvári-Takács Gábor. Magyar Táncművészeti Egyetem, Budapest, 2018.

Lohász Cecília, Sőregi Viktória (szerk): *Több mint játék. Szabadtéri játékok gyerekeknek és fiataloknak.* Természetjáró Fiatalok Szövetsége, Budapest, 2010.

Martin György: *A magyar körtánc és európai rokonsága.* Akadémia Kiadó, Budapest, 1979.

Martin György: *A magyar néptánc kutatás és néptáncmozgalom kapcsolatának történetéről.* 1980. Tanulmányok a magyar néptánc kultúra tudományos és művészeti bemutatásának lehetőségeiről és annak társadalmi hatásairól. Folkszemle, Budapest, 2009. június.

Martin György: *Magyar tánc típusok és tánc dialektusok.* Planétás Kiadó, Budapest, 1995.

Martin György, Pesovár Ernő: *A magyar néptánc szerkezeti elemzése.* (Módszertani vázlat). Dienes Gedeon, Morvay Péter (szerk.): Tánc tudományi tanulmányok. 1959-1960. Magyar Táncművészek Szövetsége, Tudományos Bizottsága, Budapest, 1960.

Miskolcziné Boros Anikó, Kissné Takács Erika: *Játsszunk együtt! Érzelmi, akarati, szocializációs képességek. Az óvodáskorú gyermek megismerésének, fejlesztésének rendszere és eszköztára.* Pedellus Tankönyvkiadó KFT, Debrecen, 2009.

Meszler Balázs: *A mozgás-koordináció mérése.* Internet:

<http://tamop-sport.ttk.pte.hu/tananyagfejlesztes/motorikus-kepessegek-merese/07>

(letöltés: 2018)

Mező Ferenc, Mező Katalin: *Kreatív és iskolába jár!* Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület, Debrecen, 2003.

- Mező Ferenc, Miléné Kisházi Edit:** *Művészetegek azonosítása és gondozása.* Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Pedagógiai Szakmai és Szakszolgálati Intézet, Miskolc, 2003.
- Molnár István:** *Magyar tánc tanulási rendszerem-Tánc technika.* Néptáncosok Könyvtára. Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, 1984.
- M. Nádas Mária:** *A projektoktatás elmélete és gyakorlata.* Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest, 2010.
- Móser Zoltán:** *Hejgetés, urálás.* Internet: <http://docplayer.hu/11461460-Hejgetes-uralas-a-szerzo-neviseletek-cimu-konyve-alapjan.html> (letöltés: 2018)
- Nagy Sándor:** *Didaktika.* Tankönyvkiadó, Budapest, 1969.
- Nagy Zoltán:** *Holisztikus szemlélet a pedagógiában.* Taní-Tani Online. 2017. Internet: <http://www.tani-tani.info/search/node/Holisztikus> (letöltés: 2018)
- Néptánc Tudástár** MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet, Összeállította Fügedi János. Munkatársak: Dóka Krisztina, Karácsony Zoltán, Kovács Dóra, Kukár Barnabás Manó. DOI: 10.23714/nzntk.ntt.tanc.hu Internet: http://db.zti.hu/neptanc_tudastar/tancok.asp?VBSdbClickClass_1=VBSdbFilterü (letöltés: 2018)
- Nézőpontváltás a művészetoktatásban.** Budapest, 2013. Internet: <http://ofi.hu/alapfoku-muveszetoktatas> (letöltés: 2018)
- Oláh Attila:** *Pszichológiai alapismeretek.* Bölcsész Konzorcium Kiadó, Budapest, 2006.
- Pesovár Ferenc:** *A juhait kereső pásztor. Fejér megyei néptáncok-* Fejér megye néptánca 2-Szent István Király Múzeum közleményei: A sorozat, 1983. 67-68.
- Pesovár Ferenc:** „*Táncélet és táncos szokások: A tánc általános alkalmi.*” *A magyar nép és nemzetiségeinek táncgyománya,* szerkesztette Felföldi László és Pesovár Ernő, Planétás Kiadó, 1997.pp. 30-46.
- Petres Csaba** (szerk): *Tücsök koma gyere ki. gyermekdalok és játékok óvodásoknak és kisiskolásoknak.* Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2007.
- Pignitzkyné Lugos Ilona, Lévai Péter:** *A tánc és a kreatív mozgás alapjai* (szerk. Csányi Tamás) Magyar Diáksport Szövetség Budapest, 2014.
- Rácz Katalin:** *Gimnasztika. Módszertani segédlet tanítóknak és óvodapedagógusoknak.* Összeállította: Rácz Katalin, szerkesztette: M. Pintér Tibor. ELTE TÓK Testnevelési Tanszék, Budapest, 2014.
- Ratkó Lujza:** *A néptánc tartalmi elemzése.* Folkszemle, 2009. december. https://folkradio.hu/folkszemle/ratko_neptanctartalmielemezese/index.php (letöltés: 2018)

- Ratkó Lujza:** *Stílusismeret. Tájékoztató a Páva népi előadó-művészeti minősítő zsűrizés szempontrendszeréről.* 2019. Internet: <https://hagyomanyokhaza.hu/sites/default/files/2019-06/A%20zs%C5%B1riz%C3%A9s%20szempontrendszer%C3%89PT%C3%81NC.pdf> (letöltés: 2019)
- Réthy Endréné:** *Oktatáselméleti irányzatok.* Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Szerkesztette: Falus Iván. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.
- Sátor Nóra:** *A csend és a ritmus-időben és térben, idebent és odakint.* Hagyomány és újítás a táncművészetben, a táncpedagógiában és a tánckutatásban. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2007.
- Sperber D- Mercier H:** *A következtetés, mint társas készség.* Magyar Tudomány, 2015/2.
- Stimáczy Gabriella:** „Speciális gimnasztikai gyakorlatok.” Művészi Gimnasztika táncosoknak. Szerkesztette Szécsényiné Fekete Irén, Planétás Kiadó, 1999.
- Szabó János, Szabó Ágnes:** *Zsiri, Mári, hoppsza Sári... A kazári csárdás tanítási módszertana.* Hagyományok Háza Budapest, 2010.
- Szilágyi Zsolt, Szilágyiné Ujlaki Marianna:** „Magyar néptánc 1.” Magyar Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 1. félév. Tantervi előadás-sorozat.
- Szilágyi Zsolt:** „Magyar néptánc 3.” Magyar Táncművészeti Egyetem, táncos és próbavezető képzés, néptáncszakirány, 2017-2018-es tanév, 1. félév. Tantervi előadás-sorozat.
- Szilágyi Zsolt:** *Bevezetés a koreografálás világába.* Örökség könyvek. Magyar Kultúra Kiadó Kft., 2019.
- Szivák Judit:** *Reflektív elméletek, reflektív gyakorlatok. A pedagógusképzés megújítása: Alapozó tanulmányok.* ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Tanszék, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014.
- Szüdi János (főszerkesztő), Szűcsné Hobaj Tünde (sorozatszerkesztő), Bretus Mária, Angelus Iván, Szalay Tamás, Neuwirt Annamária, Sziliné Csáki Emília (alkotó szerkesztők):** *Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja.* Táncművészet. ROMI-SULI Könyvkiadó és Továbbképző Műhely, Mogyoród, 1988.
- Takács Gábor:** *A dramatikus tevékenység rendszerezése.* 2015. Internet: <https://tkmariann.webnode.hu/news/a-dramatikus-tevekenyseg-rendszerezese/> (letöltés: 2018)
- Tamásiné Dsupin Borbála:** *A népi gyermekjátékok és a mozgás relációja és funkciója a 3-7 éves gyermekek személyiségfejlődésében.* 2014. Internet: www.parlando.hu/2014/2014-3/2014/3-19-TamasineDsupinBorbala.html.hu (letöltés: 2018)

Tanulmány. *Az alapfokú művészeti iskola és a művészeti szakközépiskolák közötti kapcsolatrendszeréről és megfeleltethetőségéről.* Művészeti Szakközépiskolák Szövetsége, Budapest, 2013. Internet: <http://www.musza.hu/letoltesek/ekvivalencia2013.pdf> (letöltés: 2018)

Tátrai Zsuzsanna és Karácsony Molnár Erika: „Május 1.” *Jeles napok, ünnepi szokások.* Szerkesztette Tátrai Zsuzsanna és Karácsony Molnár Erika, Planétás Kiadó, 1997. pp. 108-109.

Tátrai Zsuzsanna és Karácsony Molnár Erika: „Püünkösöd.” *Jeles napok, ünnepi szokások.* Szerkesztette Tátrai Zsuzsanna és Karácsony Molnár Erika, Planétás Kiadó, 1997. pp. 110-125.

Trencsényi László: *Művészetpedagógia.* Elmélet, tanterv, módszer. Okker Kiadó, Budapest, 2000.

Uray Péter: *Képzés, képzési tendenciák.* Művelődés-közművelődési folyóirat, Kolozsvár, 2008. Internet: <http://www.muvelodes.ro/index.php/Cikk?id=855> (letöltés: 2018)

Vajda Zsuzsanna: *A gyermek pszichológiai fejlődése.* Helikon Kiadó, Budapest, 2006.

Várszegi Tibor: *A mozdulat nyelvisége.* Tanulmány részlet, 2004. Internet: http://www.napkut.hu/naput_2004/2004_03/024.htm (letöltés: 2018)

Vinczellér Katalin: *Térben lét.* **Grunwalsky Ferenc - Ladányi Andrea : Test - Tér** Internet: <http://www.c3.hu/othercontent/kritika/8ford/vinczeller.html> (letöltés: 2018)

Virág Irén: *Tanuláselméletek és tanítási-tanulási stratégiák.* Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2013. Internet: https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop412A/2011-0021_04_tanulaselmeletek_es_tanitasi-tanulasi_strategiak/adatok.html (letöltés: 2018)

Wigman Mary: *A tánc nyelve- a tánc formái.* 1974. In. Fuchs Livia (Szerk.) *Táncpoétikák,* (150-160) Szöveggyűjtemény a reneszánsztól a posztmodernig. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2008.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

3/ 2002.II.15. 10-14, § Az alapfokú művészetoktatási intézmények nevelési-oktatási tevékenységének minősítő eljárása

3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelettel módosított, az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 110/2012.(VI.4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

Köznevelés fejlesztési stratégia (2014)

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Köznevelési törvény (2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről)

Az Európai Parlament és Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (2006. december 18.) - 962/2006/EK

Az Európa Tanács Z sz. határozata az egész életen át tartó tanulás terén egy cselekvési program létrehozásáról (2006. november 15.) - 1720/2006/EK

Útmutató a pedagógusminősítési rendszerében a Pedagógus I és a Pedagógus II. fokozat megszerzéséhez (ötödik javított kiadás) int: <https://www.oktatas.hu/kiadvanyok>

HANGZÓ ANYAGOK, FILMEK

Összeállította: Kovács Henrik

Botos tánc. Gyűjtötték Martin György, Pálfy Gyula, Pesovár Ernő és Sztanó Pál, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft. 828.15. Filmfelvétel, 1973.

Friss csárdás. Gyűjtötte Inagaki, Norio. MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, TáncFa. Filmfelvétel, 2001.

Karikázó. Gyűjtötték Erdős Lajos, Katona Imre, Kerényi György, Kertész Gyula, Lányi Ágoston, Lugossy Emma és Morvay Péter, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.174. Filmfelvétel, 1954.

Karikázó. Előadták Lukács Józsefné Tamás Verona és Pasztarak Jánosné Bárdos Erzsébet, gyűjtötték Andrásfalvy Bertalan, Maác László, Martin György, Pesovár Ferenc és Vadasi Tibor, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.410.2. Filmfelvétel, 1958.

Karikázó. Előadták Lukács Józsefné Tamás Verona és Pasztarak Jánosné Bárdos Erzsébet, gyűjtötték Andrásfalvy Bertalan, Maác László, Martin György, Pesovár Ferenc és Vadasi Tibor, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.410.2. Filmfelvétel, 1958.

Karikázó. Gyűjtötték Andrásfalvy Bertalan, Maác László, Martin György, Pesovár Ferenc és Vadasi Tibor, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.410.1. Filmfelvétel, 1958.

Karikázó. Előadták Andics Jánosné, Bogár Erzsébet, Farkas Pálné, Fekete Jánosné Dőr Magdolna, Győri Jánosné, Horváth Józsefné Mónus Éva, Illés Istvánné, Kurdi Pálné Bogár Éva, Márkus Pálné, Minorics Jánosné, Papp Józsefné Vida Erzsébet, Récsei Lajosné és Sióvölgyi Istvánné, Steiner Jánosné és Szűcs Imréné, gyűjtötték Bodai József, Csapó Károly, Halmos István, Pálfy Gyula, Pesovár Ernő, Pesovár Ferenc, Rábai Miklós, Szabadi Mihály és Sztanó Pál, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.816.2. Filmfelvétel, 1973.

Karikázó. Előadták Apari Györgyné, Balázs Mihályné, Balogh Józsefné, Bánd Ilona; Fejős Ilona, Fejős Mihályné, Fekete Ilona, Fekete Istvánné, Fekete Józsefné, Frank Józsefné, Gulyás Irén, Hali Erzsébet, Horváth Jánosné, Kilián Györgyné, Kovács István és Kovács Istvánné, gyűjtötték Bodai József, Csapó Károly, Halmos István, Pálfy Gyula, Pesovár Ernő, Pesovár Ferenc, Rábai Miklós, Szabadi Mihály és Sztanó Pál, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.818.1. Filmfelvétel, 1973.

Karikázó. Gyűjtötték Pesovár Ernő és Varga Gyula, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.234.13. Filmfelvétel, 1954.

Lassú csárdás. Gyűjtötte Inagaki, Norio. MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, TáncFa. Filmfelvétel, 2001.

Silladri. Előadták Darabos Ambrus és Sebestyén Ferenc "Bada", gyűjtötték Csapó Károly, Manno Andrea, Martin György, Pálffy Gyula, Pesovár Ferenc, Szabadi Mihály és Szabó Jenő, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.990.16. Filmfelvétel.

Silladri. 1978. Gyűjtötték Csapó Károly, Manno Andrea, Martin György, Pálffy Gyula, Pesovár Ferenc, Szabadi Mihály és Szabó Jenő, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.990.31a. Filmfelvétel, 1978

Silladri. Gyűjtötték Csapó Károly, Manno Andrea, Martin György, Pálffy Gyula, Pesovár Ferenc, Szabadi Mihály és Szabó Jenő, MTA BTK Zenetudományi Intézet Néptánc Archívum, Ft.990.39. Filmfelvétel, 1978.

„Szilágysági hagyományörzők a Táncháztalálkozón.” Előadta Balogh István, Szőke Henrietta, Bálint János, Bálint Eszter, Keresztes Bálint és Keresztes Erzsébet, 2014. XXXIII. Országos Táncháztalálkozó és Kirakodóvásár, a Martin György Néptáncszövetség gálaműsora. Rendező, házigazda Demarcsek György. Youtube, közzétette HUNGARIAN and other. TRADITIONS, www.youtube.com/watch?v=Vg1cP4VkLCQ. Letöltés: 2018. november 13.

„Szilágysági táncdallamok.” 2009. Előadta a rendezői bal oldalon táncoló Csengettyűs Sándor és Csengettyűs Katalin, Kecskeméti Népzenei Találkozó 2009. Youtube, közzétette HUNGARIAN and other TRADITIONS, www.youtube.com/watch?v=p47ds167yLE. Letöltés: 2018. november 13.

„Táncoktatás: Páros silladri, csoszogtatós vagy árgyelános.” A bukovinai *székelyek táncai és táncélete*, Hagyományok Háza. A Kárpát-medence táncos öröksége III. DVD., 2007.

„Táncoktatás: Verbunk, silladri vagy cigányászka.” A bukovinai *székelyek táncai és táncélete*, Hagyományok Háza. A Kárpát-medence táncos öröksége III. DVD, 2007.

AJÁNLOTT IRODALOM

Összeállította: Kovács Henrik.

„A bukovinai székely viselet.”: *A bukovinai székelyek táncai és táncélete.* Hagyományok Háza. A Kárpát-medence táncos öröksége III. DVD melléklet, 2007.

„A bukovinai székelyek táncai és táncalkalmai.”: *A bukovinai székelyek táncai és táncélete.* Hagyományok Háza. A Kárpát-medence táncos öröksége III. DVD melléklet, 2007.

„A bukovinai székelyekről.”: *A bukovinai székelyek táncai és táncélete.* Hagyományok Háza. A Kárpát-medence táncos öröksége III. DVD melléklet, 2007.

„Bukovinai muzsika.”: *A bukovinai székelyek táncai és táncélete.* Hagyományok Háza. A Kárpát-medence táncos öröksége III. DVD melléklet, 2007.

Antal László: *A néptánc tanítása: Jegyzet.* Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Testnevelés- és Sporttudományi Intézetének Kiadványai, 1996.

Balassa Iván: *A szomszédos országok magyarjainak néprajza* Szerkesztette Balassa Éva, Planétás Kiadó, Budapest, 2003.

Belényesy Márta: *Kultúra és tánc a bukovinai székelyeknél.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1958.

Bihari Anna, Pócs Éva: *Képes magyar néprajz.* Corvina Kiadó, Budapest, 1986

Boross Marietta, Karácsony Zoltán, Tátrai Zsuzsanna: *Magyar nép kultúra: Népművészet, népszokások, néptánc.* Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 2004.

Felföldi László, Karácsony Zoltán szerkesztők: *A magyar nép táncagyományja.* CD-ROM Planétás Kiadó, Budapest, 1998.

Flórián Márta: *Magyar parasztviseletek.* Planétás Kiadó, Budapest, 2001.

Gazda Klára, Haáz Sándor: *Székelyek ünneplőben: Színek és formák a székelyföldi népviseletben.* Planétás Kiadó, Budapest, 1998.

Gáborján Alice: *Magyar népviseletek.* Corvina Kiadó, Budapest., 1969.

Kiss Lajos, Bodor Anikó: *Az aldunai székelyek népdalai.* A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete, Újvidék, 1984.

Kiss Lajos: „*A bukovinai székelyek tánczenéje.*” A magyar népi tánczene. Szerkesztette Virágvölgyi Márta és Pávai István, Planétás Kiadó, Budapest, 2000. pp. 195-218.

Kós Károly, Szentimrei Judit, Nagy Jenő: *Szilágysági magyar népművészet.* Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 1974

Lévai Péter: *Három szóló verbunk tanításának módszertana.* Magyar Kultúra Kiadó, Budapest, 2016.

Maier Reimond: *Szilágyszér paraszti táncai és pedagógiai lehetőségei.* Szakdolgozat. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2006.

Makoldi Sándorné, Makoldi Sándor, szerkesztők: *Kelet-magyarországi népszokások a téli ünnepkörből.* A Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola, Debrecen és a „Vándor” közös kiadása, 1992.

Metzing Miklós: *Gimnasztika.* Budapesti Szabadidősport Szövetség honlapja, 2010.

Olsvai Imre, Könczöl Ferenc: *88 Tolna megyei népdal.* Tolna megyei Tanács V. B. Könyvtára, Szekszárd, 1974.

Orbán Balázs: *A Székelyföld: Válogatás.* Európa Könyvkiadó, Budapest, 1985.

Oettinger, Barbara, Oettinger, Thomas: *Funkcionális gimnasztika.* Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft. Digitális Tankönyvtár, 2011. www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0025_Barbara-Thomas-Oettinger-Funkcionalis_gimnasztika/ch06s02.html (letöltés: 2018)

Sándor Ildikó (szerk.): *Játék-mozdulat-tánc.* Hagyományok Háza, Budapest, 2008.

Sebestyén Ádám: „*A bukovinai székelység tegnap és ma.*” *A bukovinai székelyek táncai és táncélete.* A Kárpát-medence táncos öröksége III. DVD melléklet. Hagyományok Háza, Budapest, 2007.

Takács András, Fügedi János: *Gömöri népi táncok.* Madách Könyvkiadó. Pozsony/Bratislava, 1999.

Tímár Sándor: *Néptáncnyelven: A Tímár-módszer alkalmazása a játékokra és a táncra nevelésben.* Püski Kiadó, 1999.

Uhrík Dóra: *Klasszikus balett képeskönyv: Az alapfokú táncművészeti iskolák tanulóinak.* ELTE Eötvös kiadó, Budapest, 2004.

Voigt Vilmos, szerkesztő: *A magyar folklór.* Osiris Kiadó, Budapest, 1998.